	Quodli·	Queſtio
Abſoluē·v·poſſit ī foro pn̄ie nō hn̄s curā animarum	·xij·	·xv·
Abſolutōe ſac̄mentali vtꝝ remittat᷑ culpa	·iiij·	·x·
Accidentia·v·ſine ſubiecto ſint in ſacramento altaris	·viij·	·v·
Accuſata mulier ī iuditio vtꝝ teneat᷑ crimē in iudicō ꝯfiteri	·v·	·xvj·
Adam ſi non peccaſſet vtꝝ tot fuiſſent mares ꝙt femine	·iij·	·xxv·
Adam ſi non peccaſſꝫ vtꝝ idem ſaluarent᷑ q̄ modo	·v·	·viij·
Alimentum vtꝝ ꝯuertatur in veritatem hūane nature	·vj·	·v·
Angelus vtꝝ componatur ex eſſe et eſſentia	·ij·	·iij·
Angelus vtꝝ ſit compoſit9 ex materia et forma	·viij·	·vj·
Angelus vtꝝ habeat compoſitōꝫ ſubiecti et accidentis	·vij·	·vij·
Angeli eſſe vtꝝ ſit accidens eius	·xij·	·v·
Angeli duratio vtꝝ habeat p̄us et poſterius	·ix·	·iiij·
Angelo vtꝝ ſit idem ſuppoſitum et natura	·ij·	·iiij·
Angelicus intellect9 vtꝝ poſſit ītelligere ſingularia	·vij·	·iij·
Angelus vtꝝ meruit ſuam beatitudinem	·viij·	·viij·
Angelus vtꝝ cognoſcat res in verbo et in ꝓpria natura	·viij·	·vij·
Angelus vtꝝ agat imperiuꝫ voluntatis om̄e qđ agit	·xj·	·ij·
Angelus vtꝝ ſit cauſa anime rationalis	·iij·	·vj·
Angelus vtꝝ poſſit agere in hec inferiora	·viij	·x·
Angelus vtꝝ poſſit influere in animam	·iij·	·vij·
Angelus vtꝝ poſſit eſſe in ꝯuexo celi empyrei	·xj·	·iij·
Angelus vtꝝ ſit in loco p opationem tm̄	·j·	·iiij·
Angeli motus vtꝝ ſit in inſtanti	·viij·q·ix·et·x·q·iiij·	
Angeli motus vtꝝ ſit de extremo ī extremū ſic ꝙ nō p mediū	·i·	·v·
Anima rationalis aduemens vtꝝ corrumpat oēs formas	·j·	·vj·
Anima vtꝝ ſit compoſita ex materia et forma	·iij·	·xx·
Anima rationalis vtꝝ ſit corruptibilis	·ix·	·vj·
Anima vtꝝ traducatur cū ſemine	·xij·	·x·
Anima ſenſitiua et intellectiua vtꝝ ſint eiuſdem ſubſtantie	·x·	·v·
Anima rationalis vtruꝫ ꝑficiat corp9 mediate vel immediate	·xj·	·ix·
Anima vegetiua et ſēſitiua vtꝝ hēāt eſſe per creationem	·viij·	·xj·
Anima vtꝝ ſit ſue potentie	·ix·	·v·
Anima vtꝝ q̄cquid intelligit intelligat ī p̄ma veritate	·ix·	·vij·
Anima vtꝝ recipiat ſpēs a reb9 que ſūt extra	·vj·	·iij·
Anima ſeparata vtꝝ retineat habit9 ſcīe hic acq̄ſite	·xij·	·xij·
Anima ſepata vtꝝ cognoſcat aīam hoīs quā cognouit ī vita	·iij·	·xxj·
Anima ſepata vtꝝ habeat act9 potentiaꝝ ſenſitiuaꝝ	·ix·	·viij
Anima chriſti vtꝝ poſſit ſcire infinita	·iij·	·iij·
Appetere vtꝝ liceat ep̄atum	·xij·	·xvij·
Anima ſepata vtꝝ poſſit pati ab igne corporeo ·ij·q·xiij·	ꝛ·iij·q·xxiij·	
Aque vtꝝ ſm̄ ſuam ſpeciem ſint ſupra celū	·iiij·	·iij·
Aqua vtꝝ habeat virtutem ad emundationem	·xij·	·xiiij·
Arcus nubiū vtꝝ ſit ſignum diluuij nō futuri	·iij·	·xxx·
Auditores diuſoꝝ mgr̄oꝝ tenētiū ꝯcluſiones ꝯtrarias vtꝝ excuſantur a peccato erroris	·iij·	·x·
Aureolam vtꝝ habeat docens ꝓpter inanem gloriam	·v·	·xxiiij
Baptiſmus vtꝝ habeat v̄tutem emūdatiuā ex ſe	·xij·	·xiiij·
Baptizari·v·poſſint pueri īuitis parētib9	·ij·	·vij·
Baptizās iudeā ꝛ dās ei fidē de ꝯtⁱhēdo·v·ꝯſūmat m̄rīomū	·xj·	·v·

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DÜSSELDORF

Baptiſmū nō recipiēs puer vtꝝ ſaluet᷑ i fide pntū ·xj· ·iiij·
Beatitudo vtꝝ ſit pus i intellectu q̄ȝ in effectu ·vj· ·xix·
Beati i patria vtꝝ pus ferant᷑ i chriſti dīnitatē q̄ȝ huāitatē ·vj· ·xx·
Bn̄dict9 i viſione q̄ vidit totū mūdū vtꝝ viderit dīnā eēntiā ·j· ·j·
Bn̄ficiatus i duabȝ eccīs vtꝝ teneat᷑ officiū dicere vtriuſq̄ȝ ·j· ·xiij·
Bn̄ficiatus in ſtudio exiſtēs vtꝝ teneat᷑ dicere officiū mortu· ·xj· ·viij·
Bigamia vtꝝ poſſȝ recipe diſpenſatōȝ a papa ad ſacerdotiū ·iiij· ·xiij·
CAnonizati ab ecclesia vtꝝ oēs ſint in patria ·viij· ·xvj·
Charitas vtꝝ augeat᷑ per eſſentiam ·viij· ·xiij·
Charitatem hn̄s vtꝝ eam cognoſcat p ſpeciem ·vj· ·iiij·
Celū·v·ſit aīatū ·xij· ·viij· Celum empyreum vtꝝ habeat influē‑
tiam ſuper inferiora ·xj· ·xix·
Clericus vtꝝ peccet mortaliter nō dās elemoſynā de ſupfluo ·xj· ·xij·
Cle·q̄ tenet᷑ horas ·v· liceat dicē matuti· diei ſequētis d̄ ſero ·v· xxviij·
Clericus q̄ ē vtilis ſaluti aīaꝝ ·v· peccet dās ſe ſtudio ·j· ·xiij·
Cogitationes hominis vtꝝ cognoſcat diabolus ·xij· ·vj·
Compaternitas ·v· cauſet᷑ ex p̄ambulis ad ſacramētum ·xij· ·xviij·
Conceptionē beate virginis vtꝝ liceat celebrare ·xj· ·vij·
Confeſſionē differre vtꝝ ſit licitū vſq̄ȝ ad quadrageſimā ·j· ·xj·
Cōfiteri ſcripto·v·ſufficiat ·j· ·x· Cofeſſiones audire vtꝝ poſſit de li‑
centia et indulgentia pape ſine licencia ꝓprij prelati ·xij· ·xxx·
Confeſſum ſe dicenti vtꝝ teneat᷑ ei parochianus lȝ credere ·j· ·xij·
Confirmationis ſacramētū vtꝝ ſolus eps debeat conferre ·x· ·vij·
Conſtientia vtꝝ poſſit errare ·iij· xxvj· Cōſcientia·v·obligat ad pecca
tum ·iij· ·xxvij· Cōſēſus i d̄lectatōȝ·v·ſit pc̄m mortale·xij· ·xxxiij
Conſilia·v·ordināt᷑ ad p̄cepta ·iiij· ·xxiiij· Contradictoria eē ſil᷑·v·
deus poſſit facere ·xij· ·ij·
Contritus vtꝝ magis debeat velle eē i iferno q̄ȝ peccare ·j· ·ix·
Corpus vtꝝ idem nūo reſurget ·x· ·vj· Corpus glorioſū
vtrum ſimul poſſit eſſe cum anima ·j·q·xxj·et·xxij·
Corrigere·v·aliq̄s teneat᷑ fratrē i publico vel occulto ·x· ·xij·
Crucem vtꝝ poſſit vir accipe vxore nolente ·iiij· ·xi·
Cruce ſignatus moriens anq̄ȝ iter arripiat vtꝝ
plenam habeat indulgentiam et remiſſionem peccatoꝝ ·ij· ·xvj·
Cruce ſignatus vtꝝ moriat᷑ i meliori ſtatu vadens
vel rediens ad locum intentum ·v· ·xiiij·
Credere·v·teneāt᷑ hoīes chriſto miracula maīfeſte nō faciēti ·ij· ·vj·
Corpus vtꝝ poſſit ſimul eſſe in diuerſis locis ·iij· ·ij·
Corpus chriſti affixū cruci ⁊ iacēs i ſepulchro·v·fuit idē nūo ·iiij· ·viij·
Cognoſcens mulierē cū qua cōtraxit de futuro ſi cū alia
contrahat de p̄ñti vtꝝ ſit vera eius vxor ·v· ·xv·
DAmnati·v·p9 iudiciū videbūt gloriā beatoꝝ ·vj· ·xvj·
DAmnati vtꝝ velint ꝓpinquos ſuos damnari ·vj· ·xvij·
DAmnati vtꝝ gaudeāt de penis inimicorum ·iij· ·xxiiij
Damnatoꝝ corpora vtꝝ ſint corruptibilia ·vij· ·xj·
Damnatoꝝ corpora vtꝝ reſurgēt cū deformitatibȝ ·vij· ·xij·
Damnatoꝝ corpora vtꝝ ĩ̄gne et fletu puniantur ·vij· ·xiij·
Damnatorum pene quales ſint ·vj· ·xviij·
De9·v·i ſe hēat v̄tutē ·iiij· ·ij·
De9·v·ꝯgnoſcat malū p bo᷑ ·x· ·ij·
De9·v·ſciat p̄mū inſtans in quo potuit facere mundum ·v· ·j·
Deus vtꝝ poſſit peccare ſi velit ·v· ·iiij·

Dei ſolius vtꝝ ſit ꝓprium eſſe vbiqꝫ ·x· ·j·
Deꝰ vtꝝ poſſit infinita facere in actu ·viiij·q·j·et·xiij·q·ij·
Deo an ꝯpetat ſolū vᵐ eē ·xiij· ·j· Deꝰ·v·poſſit áqđ ī nihilū r̄di ·iiij·iiij
Deꝰ pr̄·v·eodē v̄bo dicat ſe creaturā ·iiij· ·vj· Deꝰ·v·redactū ī nihilū
poſſit idē nūo repare ·iiij· ·v· Deꝰ·v·poſſit materiā facē ſiñ forma·iij·j
Deꝰ vtꝝ poſſit facere qualitatem ſine quantitate ·vij· ·x·
Deꝰ vtꝝ poſſit facere ꝙ idem corpus ſit ī diuiſis locis ·iij· ·ij·
Decimas ſoluere·v·teneatᷣ paupꝫ diuiti ſacerdoti ·xj· ·x·
Decimas non reddere vtꝝ qs ꝓpter ꝯſuetudinē poſſit ·ij· ·viij·
Diabolus an ſpē ī hītet peccati mortalit̄ ·iij· ·viij· Doctores ſancti·v·
omnia dixerint a ſpiritu ſancto ·xij· ·xxvj·
Doctrinā reuocare·v·teneatᷣ docēs ꝑ quā qs r̄trabitᷣ a melioꝛi·v· ·xxv·
ECcā q̄ fuit tpē aploꝝ·v·ſit eadem que modo ·xij· ·xviiij
Eccāꝫ p̄bēdatus ſolū ꝓpter diſtributōes ītrans an peccet·vj· ·xj·
Electōi conſentiens vtꝝ melius faciat ꝙ̄ renuens ·v· ·xxij·
Eligere meliorem vtꝝ ſit ſemꝑ neceſſarium ·vj· ·vj·
Enunciabile qđ ſemel eſt verꝝ vtꝝ ſemꝑ ſit verꝝ ·iiij· ·vij·
Eps an peccet dādo beneficiuꝫ bono poſtpoſito meliori ·xj· ·ix·
Epatuꝫ·v·liceat appetere ·ij· ·xj· Eſſentie vnitas vtꝝ ponat in nu-
merum cum vnitate perſone ·xj· ·j·
Euū·v·h̄eat pꝰ ⁊ poſteiꝰ ·ix· ·iiij· Cui ſbiectū·v·ſit lucifē ·v· ·vij·
Excōmuicati circa q̄ꝝ excōmuicatoꝫ ſapiētes cōſriuꝫ opinantur vtꝝ ſint vi-
tandi ·iiij· ·xiiij· Excōmuicatis cōmuicās loquēdo ⁊c̄ an peccet mor-
taliter ·x· ·ix· Executoꝛ·v·debeat r̄tardare elemoſynas ·xj· ·xiiij·
Elemoſyne retardatē·v·detrimentum facient mortuo ·xj· ·xiij·
FAto·v·oīa ſint ſbiecta ·xij· ·iiij· Filius an diſtinguatᷣ filiatione
a ſpūſācto ·iiij· ·vij· Filiacōs due·v·ſit ī chriſto ·j·q·ij·⁊·viij·iiij
Filius vtꝝ teneatur obedire parentibꝫ q̄ ad oīa ·ij· ·ix·
Filius·v·teneatᷣ m̄rimoniū ꝯtrahere cꝰ pr̄ alit̄ ſuſtētari nō pt̄ ·ix· ·ix·
Filius·v·teneatᷣ m̄rimoniū ꝯtrahere cꝰ pr̄ alit̄ ſuſtētari nō pt̄ ·v· ·xj·
Forma panis vtꝝ annihiletᷣ in ſacramento ·vij· ·v·
Fruitio ī paſſione vtꝝ ꝑuenit ad eſſentiam anime ·x· ·xj·
Frigiditas an impediat matrimoniū ·iiij· ·ix·
GRaciam nouam vtrum ſemꝑ faciat deus ·xj· ·vj·
Heretici c̄titudo adheſionis·v·ſit actꝰ virtutis fidei ·ix· ·xv·
Hereticis vtꝝ ſit communicandum ·ix· ·xvj·
Hereticus ad eccleſiam rediens vtrum ſit recipiendus ·j· ·vj·
Homini aduenıente forma vltima an alie oēs corrumpātᷣ ·j· ·viij·
Homo vtꝝ ī ſtatu innocentie dilexerit deum ſuꝑ omnia ·i· ·vij·
Homo an ꝑ liberꝝ arbitrium poſſit ſe ad graciā ꝑparare ·ix· ·xij·
Honorans diuitem ꝓpter diuicias an peccet ·vj· ·vij·
Honoꝛ vtꝝ exibendus ſit malo prelato ·ix· ·xiij·
INfamiā nō repellendo vtꝝ qs peccet ·vij· ·vj·
Immenſitas dei an excludat pluralitatem ꝑſonaꝝ
Imparare an ſit actꝰ voluntatis ·viij· ·xij· Intellectus creatꝰ vtruꝫ
videre deum poſſit per eſſentiam ·ix·q·xvij·et vij·q·j·
Intellectꝰ·v·poſſit ſil' m̄lta intelligē ·vij· ·ij·
Intellectꝰ humanus·v·poſſit intelligere ſingularia ·xij· ·xxi·
Iurās doctrinā acceptā ab áq nō cōmuicare·v·tēatᷣ ſuare iura- ·xij· ·xxj·
Iurans nō intrare religionē·v·teneatᷣ ſuare iuramētum ·v· ·xxviij
Ieiunando nimium an quis peccet ·v· ·xvj·
LIcēciā docēdi ī theologia an ꝑ ſe liceat petere ·iij· ·ix·
Laborem manuum an debeāt h̄re q ſpūalibꝫ vacant ·xi· ·xxj·

	Quodli·	Queſtio
Labor et opus manuum an ſit ī p̄cepto	·xj·	·xx·
MAgicas ſciencias vtrū hō ſine peccato poſſit appetere	·iiij·	·xvj·
MAgiſter determinās q̄ſtōes theoloicas vtrū pl9 debeat vti autoritatibus q̄ꝫ rationibus	·iiij·	·xviij·
Martyriuꝫ an aliquis poſſit ſuſtinē ſine charitate pfecta	·iiij·	·xix·
Martyriuꝫ ſuſtinere ꝓpter chriſtū an ſit in p̄cepto	·iiij·	·xx·
Matrimonium vtrū impediāt maleficia	·x·	·x·
Matrimonium ·v· impediat frigiditas	·v·	·xj·
Matthe9 an ſtatim aſſumpt9 ſit in apoſtolatum	·v·	·xxj·
Matutinas ſequentis diei an poſſit q̄s de ſero dicere	·v·	·xxviij·
Mendacium quodlibet vtrū ſit peccatum mortale	·vj·	·xiiij·
Menciens verbo vtrū magis peccent q̄ꝫ facto	·xj·	·xvij·
Miracula chriſto nō facieti vtrū hoīes credere tenebātur	·ij·	·vj·
Miſſa ſacerdotis fornicarij vtrū licitū ſit audire	·x·	·viij·
Monachus vtrū peccet mortaliter commedendo carnes	·j·	·xx·
Morientem vtrū liceat req̄rere ꝓ ſtatu ſuo poſt mortem	·iij·	·xxij·
Mulierem cognoſcens carnaliter quā deſponſauit per verba de futuro ſi trahat cū alia de p̄nti ſit eius vxor	·v·	·xv·
Mortuus vtrū ſentiat detrimētū ex retardacōe elemoſynaruꝫ	·xj·	·xiij·
Motus primi vtrū ſint peccata	·iiij·	·xxj·
Motus p̄mi in īfidelib9 an ſint peccata mortalia	·iiij·	·xxij·
Mundus vtrū ſit eternus	·xij·	·vij·
Mund' no eē eternum vtrū poſſit demonſtratiue ꝓbari	·iij·	·xxxj·
NEgando chriſtuꝫ an petrus mortaliter peccauerit	·viij·	·xiiij·
Noticia q̄ dicit' ꝓles mentis vtrū ſit accidens	·vij·	·iiij·
Numerus ſenarius vtrū ſit creator	·vj·	·j·
OBedire plato ·v· ſit magis meitoriū q̄ꝫ facē ā q̄d ad dcēm fra·	·xj·	·xj·
Obedire vtrū teneat' religioſus p̄lato in indifferentib9	·ix·	·x·
OBedire ·v· q̄s teneat' p̄lato p̄pipiēti reuelatōꝫ cri· oculti	·iiij·	·xij·
Obedire vtrū teneat' filius parentibus in ſingulis	·ij·	·ix·
Officium dimittenti vtrū ſit imponendum vt iterū dicat	·iij·	xxix·
Opari manibus vtrū ſit ſub precepto	·xj·	·xx·
Opari manibus an obligent' qui ſpiritualib9 vacant	·xj·	·xxj·
Oratio an plus ꝓ ſe valeat facienti q̄ꝫ alteri	·vj·	·viij·
Originale vtrum tranſmittat baptizatus in ꝓlem	·xj·	·xv·
Originale vtrū p traductionem ſeminis traducat'	·xij·	·xxxij·
PApe p̄ceptū tranſgrediēs p ignorātiā an peccet	·j·	·xix·
Peccatum in ſp̄mſanctum vtrū ſit remiſſibile	·ij·	·xv·
Peccatum vtrū ſit aliqua natura	·j·	·xvij·
Pecca ꝯtra p̄mā tabulā vtrū ſint grauiora q̄ꝫ q̄ ꝯtra ſcd̄am	·v·	·xx·
Peccati ratio vtrū ſit prius in auiſione q̄ꝫ ī ꝯuerſione	·xj·	·xvj·
Peccare vtrū homo poſſit nimis ieiunando vel vigilando	·v·	·xvj·
Peccare intendens mortaliter vtrū peccet mortaliter	·vj·	·xv·
Periurium an ſit grauius peccatum q̄ꝫ homicidiū	·j·	·xviij·
Prebendas plures habens an peccet	·vj·	·xiij·
Prebēdas pl'es habē ſine diſpēſatōe ꝛ cura aīaꝝ an ſit pcēm	·viij·	·xv·
Prebendas dās vt ſui ꝯſāguinei exaltent' vtrū faciat ſimoniā	·v·	·xxiij·
Predeſtinatio vtrū ſit certa	·xij·	·iij·
Precepta vtrū ordine nature precedunt conſilia	·v·	·xix·

Quodli· Queſ·
Predicare vtrum quis poſſit autoritate ꝓpria ·xij· ·xxvij·
Predicatori vtꝝ liceat habere oculū ad temporalia ·ij· ·xij·
Predicationem an debeat dimittere aliqs ꝓhibit9 a pncipe ·xij· ·xxviij
Predicatoribꝰ an liceat accipe elemoſynas ab vſurarijs ·xij· ·xxix·
Predeſtinatio vtrum imponat neceſſitatem ·x· ·iij·
Prelatoꝝ officiū an ſit alicui poſt peccatū imponendū ·v· ·xxj·
Prelat9 ↄmittēs curā eccie ↄſāguineo bō: meliori poſtpoſito ·v· pecoet·iiij·xv
Prelatus vtruz poſſit amouere ſubditum ꝓpter pctm quod ei
confeſſus eſt ab adminiſtratione ·v· xiij·
Preſcitus a deo vtrum poſſit demereri ·v· ·ij·
Primi motus an in infidelibꝰ ſint ſemp peccatū mortale ·iiij· ·xxij·
Primi motus an ſemp ſint peccatum ·iiij· ·xxj·
REſurgere vtꝝ poſſit idem corpus numero ·x· ·vj·
Reuelare an teneat quis culpā alterius fratris ·j· ·xvj·
Reuelare an teneat quis prelato ſecretū cōmiſſum ·j· ·xv·
Reuelās peccatū ꝓximi plato ſine āmonitione an pecoet ·x· ·xiij·
Religionē nō intrare an aliqs ad hꝰ ſe aſtringē poſſit iuramēto ·iij· ·xiiij·
Religionē iurās ſe nō intrare an licitū ſit ei intrare ·v· ·xxvij
Religionis ad ingreſſum an pueri induci debeāt: et peccatores ·iij· xj·et·xiij·
Religioſus nihil hñs ī cōmuni vel ſpēali an poſſit dare elemoſynā·iij· ·xv·
Religioſ9 vidēs prez ī necitate·v·poſſz exiē ſñ licētia plati z ſbueire pñi·iij·xvj
Religioſi an ſint minoris pfectōis ꝙ parochiales ·iij· ·xvij·
Religioīs ad igreſſū·v·deant īduci pueri ⁊ ñ exercitati ī pceptis·iiij· ·xxiij·
Religiōis ad īgſſū obligati voto ł iuramēto an poſſit ſñ pcto manē ī ſclo·iij·xij
Religioſus an teneat tolerare iniurias ·v· ·xxvj
Religioſus patus corrigi an ꝓpt pctm debeat expelli ·xij· ·xxxvij·
Reſtituē·v·qſ teneat pecuīaz quam ab aīcis mutuauit vt ſe redimeret a la-
tronibꝰ ·v·xvij· Reſtituē·v·teneat q rē alienā ↄſūpſit ·xij· ·xxv·
Reſtituē·v·teneāt ciues ī ciuitate manētes huic q ꝓpt ptes expulſ9 ē·xij·xxiij
Reſtituere an teneat pſcribens mala fide ·xij· ·xxiij
SAcramenta vtꝝ ꝓpria virtute emundent ·xij· ·xiij·
Satiſfactō vtꝝ ſit sacmētal ſi dicat ſacdos qcqd feceris ſit tibi ī remiſſi-
onē pctoꝝ ·iij·xxviij· Sacdos an deat daē hoſtiā ñ ↄſectā pecca-
tori oculto ·v·xij· Spēs vini ī ſacmēto·v·poſſint cū aliq liqre miſceri ·ix·iij·
Species panis et vini an ↄtineant totum corpus chriſti ·vij· viij·
Sub ſpēbꝰ vtꝝ ſit in eodē inſtāti ſba panis et corp9 chriſti ·vij· ·ix·
Simoniā vtꝝ committat dās bñficia vt ſui ↄſāguinei exaltēt ·v· ·xxiij·
Scię acqſite et habitus vtꝝ maneāt poſt hāc vitam ·xij· ·xij·
Scriptura ſac an hēat alios ſēſus pt lralē ·vij·xiiij· Scriptuę ſacrę an de-
beāt diſtingui quattuor ſēſus ·vij·xv· Scriptuę aliē an ↄtineāt hos ſen-
ſus ·vij·xvj· Sortibꝰ vtꝝ liceat vti in aptione libroꝝ ·xij· ·xxxv·
Suffragia facta ꝓ diuite·v·plus valeāt paupi magis digī ꝓ q ñ fiūt·vj·ix·
Supflua non dans diues paupi elemoſynam petenti vtrum
peccet mortaliter ·vj· ·xij
Suſpicio vtrum ſit mortale peccatum ·xij· ·xxxiiij
TEmpus q mouet deus creaturā ſpiritualem vtꝝ ſit idē cū tpe nro·ij·v
Timore facta vtrum ſint voluntaria ·v· ·x·

	Quodli.	Queſ.
Tolerare iniurias an teneatur religioſus.	·v·	·xxvj·
Venditoꝛ vtꝝ teneat᷑ dicere emptori viciuꝫ rei	·ij·	·x·
Verbo eodē vtꝝ dicat pater ſe et creaturas	·iiij·	·vj·
Verbum cordis vtrum ſit ſpecies intelligibilis	·v·	·ix·
Verba hūana an hēant vim mouēdi bruta ſic̄ ſerpētes	·xij·	·xiij·
Veritas vtꝝ ſit fortioꝛ ꝙ̄ vinū et mulier	·xij·	·xx·
Veſtibus precioſis vti vtrum ſit ſemper peccatum	·ix·	·xiiij·
Virgo et pr̄ an aliq̄s poſſit ſiḻ eē natalit̄ vḻ p̄ miraculū	·xj·	·xviij·
Virtus vtrum ſit in deo	·iiij·	·ij·
Virtutes morales an ſint conexe	··xij	·xxij·
Virginem corruptam an deus poſſit reparare	·v·	·iij·
Vacantes ſpiritualibus vtrum excuſentur a labore manuuꝫ	·xj·	·xxj·
Vnitas vtrum dicat aliquid poſitiue in diuinis	·ix·	·j·
Vicarius aliquis an poſſit alteri committere vices ſuas	·xij·	·xxxj·
Votum ſimplex vtrum dirimat matrimonium	·vj·	·x·
Vouēs mulier ↄtinētiā ĭ facie ecc̄e. et ↄtrahēs cum aliquo vtrum poſſit carnaliter ei commiſceri ſine peccato	·iiij·	·xviij
Votuꝫ ſiplex caſtitatis an impediat petitōꝫ vḻ redditōꝫ d̄biti	·ix·	·xj·
Vnitas eſſentie An ponat ĭ numeꝝ cū vnitate pſone	·xj·	·j·
Chriſtus vtꝝ hēat in ſe plures hypoſtaſes	·viij·	·ij·
Chriſtus vtꝝ habeat tm̄ vnum eſſe	·viij·	·iij·
Chriſti corpus vtrum fueit idem cruci affixū ⁊ ĭ ſepulchro	·iiij·	·viij·
Chriſti anima vtrum poſſit ſcire infinita	·iij·	·iij·
Chriſtus vtꝝ fuerit idem numero in triduo mortis	·ij·	·j·
Chriſtus vtruꝫ in cruce vere fuerit mortuus	·j·	·iij·
Chriſti oculus vtrum poſt mortem equoce fuerit oculus	·iij·	·iiij·
Chriſti paſſio vtꝝ aliqua ſuffeciſſet ad redemptionē	·ij·	·ij·
Chriſtus vtꝝ maius ſignum dilectionis oſtenderit patiendo p̄ nobis ꝙ̄ corpus dando nobis	·v·	·vj·
Chriſti ſāguis tot⁹ effuſus ĭ paſſione·v·redieit ad corp⁹ ĭ reſurrectōe	·v·	·v·
Chriſtus vtrum vere poſt reſurrectōnem commederit	·iij·	·v·
Chriſtus vtrum ſit deſcenſurus ad iudiciū	·viiij·	·ij·
Idee vtrum ſint plures in deo	·iiij·	·j·
Idee·vtrum p̄ius reſpiciunt indiuiduum ꝙ̄ ſpēꝫ	·vj·	·ij

Licet de chriſto in X lr̄a et de Idea in Y littera querere magis conſuetuꝫ ſit· ꝓpter tamen ortographicam rationem rectius de chriſto in C et de Idea in I locari debere autoritate doctiſſimoꝝ virorum comprobatur

Summa de quolibet Thome Aq⸗
natis / fratris ſacri Ordinis Predi
catoꝝ / Viri quidē ſanctitate ⁊ ſci⸗
entia preſtātiſſimi īcipit feliciter ;

QVeſitū eſt de deo Ange⸗
lo et homine · De deo q̄ſi
tum eſt : ⁊ q̄tū ad diuinaz
naturaz : ⁊ q̄tū ad huma⸗
naz aſſumptā · ¶ Quātū ad diuinaz
naturā queſituz eſt · Utrū beatuſ
Benedict⁹ in viſione q̄ vidit totuz
mundū diuinaz eſſentiam viderit ·
Et oſtēdebat̉ ꝙ ſic : Dicit enī Gre⸗
gorius de hac viſiōe loquēs / ani⸗
me vidēti deū anguſta fit oīs cre⸗
atura : Sed videre deū eſt videre di
uinā eſſentiam : ergo btūs Bene⸗
dictus vidit diuinam eſſentiaz ·
¶ Preterea ibidem ſbdit Gre · ꝙ to⸗
tum mundū vidit ī diuino lumine :
Sed nō eſt aliud lumē vł claritas
dei q̄ȝ ipe deus vt idem Gre · dicit ·
Et habet̉ ī glo · exo · xxxiij · ſup il⸗
lud nō videbit hō ⁊ viuet : ergo be⸗
atus Bn̄dictus vidit deuz ꝑ eſſen⸗
tiam · ¶ Sed con̄ eſt qđ dicit̉ Jo⸗
annis pmo deū nemo vidit vnq̄ȝ :
vbi dicit Glo · ꝙ nulluſ in mortali
carne viuēs / dei eſſētiaz videre pt̄ ·
¶ Rn̄ dicendū ꝙ corp⁹ corruptibile
aggrauat aīam : vt dicit̉ Sapiē · ix ·
ſumma aūt eleuatio mētis huma⸗
ne eſt / vt ad diuinaz eſſentiā viden⸗
daz ptīgat : vnde impoſſibile eſt ꝙ
mēs huāna dei eſſentiā videat (vt
dicit Aug · xij · ſup Geñ · ad lrāz)
niſi huic vite mortali funditus ho⸗
mo intereat : vł ſic alienet̉ a ſēſibꝫ
vt neſciat vtrū ſit in corpore vel ex⸗
tra corpuſ : ſicꝫ de Paulo legit̉ ſcđe
chorin · xij · Beatus aūt Bn̄dictuſ
qn̄ illā viſionē vidit / nec huic vite
funditus mortuus erat : nec a cor⸗
poreis ſēſibꝫ alienat⁹ : Quod pa⸗
tet ꝑ hoc : ꝙ dū adhuc ī eadem vi⸗
ſione ꝑſiſteret aliū ad idem viden⸗
dū aduocauit vt Gre · refert Unde
manifeſtū eſt ꝙ dei eſſentiā nō vi⸗
dit · ¶ Ad primū ergo dicendū ꝙ
Gre · ex q̄daz ꝓportione argumē⸗
tari intēdit ī verbiſ illis · Si enī vi⸗
dentes diuinaz eſſentiā in eius ꝯpa⸗
ratōne totam creaturam computāt
puū q̄d ad videndū / nō ergo ē mi⸗
rum ſi Beatuſ Bn̄dictus per lumē
diuinū aliquid āplius videre potuit
q̄ȝ homines ꝯmuniter videant ·
Ad ſcđm dicendū ꝙ lumē dei qn̄q̄ȝ
dicit̉ ipe deus : qn̄q̄ȝ vero aliquod
lumē deriuatuz ab ipſo ſcđm illud
Pſal · In lumīe tuo videbimus lu⸗
mē · hic aūt accipit̉ pro lumine de
riuato a deo ;

¶ Queſtio ſecunda ;

DEinde querebant̉ duo circa
humanaz naturaz ī Chriſto ·
Primo · Utrū fuerit ī Chri⸗
ſto vna filiatō qua refert̉ ad p̄rez
et matrez an due · Secūdo · de mor
te eiuſ · Utrum in cruce mortuuſ
fuerit ;

AD primū ſic ꝓcedit̉ · Videt̉
ꝙ ī Chriſto ſūt due filiatō⸗
nes : multiplicata enī cauſa
relatōnuz multiplicant̉ et r̄latio⸗
nes : generatio aūt eſt cauſa filia⸗
tionis : cū ergo alia ſit generatō q̄
Chriſtus nat⁹ ē eternaliter a pa⸗
tre / et alia qua natus eſt tempora
liter a matre / erit etiā alia filiatio
qua refert̉ ad patrem et alia qua
refert̉ ad matrez · ¶ Pre · qđ r̄apit
ex tēpore aliqđ abſolutū abſq̄ȝ ſui
mutatōne / pt̄ recipere tēporaliter
aliq̄ȝ ꝓprietatē relatiuā multoma⸗
gis abſq̄ȝ ſui mutatōne : Sed fili⁹
dei ex tēpore r̄cepit aliqđ abſolutū
abſq̄ȝ ſui mutatōe : quia ſup illud
Lu · i · Hic erit magn⁹ et filius al⸗
tiſſimi vocabit̉ Dicit Ambro · Nō
ideo erit magnus ꝙ an̄ partuz v̉⸗
ginis magnus nō fuerit : ſed quia
potētiaz quam dei filius naturaliter
habꝫ / homo erat ex tempore acce⸗
pturuſ : ergo multomagiſ ex tem⸗

poꝛe potuit accipere filiuſ dei abſq
ſui mutatione nouā filiatōꝫ: vt ſic
ei conueniāt due filiationes: vna
eterna ⁊ alia tempoꝛal. ¶ Sed cō
tra. A quo habꝫ aliquid ꝙ ſit tale/
ab eius vnitate habet ꝙ ſit vnum
tale. Sed filiatōne hꝫ aliq̄s hō ꝙ
ſit filius: ergo vna filiatione vnꝰ
eſt filius: ſed Chriſtus eſt vnꝰ fi-
lius ⁊ nō duo: ergo in Chriſto nō
ſūt due filiationes ſed vna tm̄.
Rꝫ dicendū ꝙ relatōes differūt in
hoc ab omnibꝫ alijs reruꝫ generi-
bus: quia ea que ſūt alioꝛū gene-
rum ex ip̄a ratōne ſui generis ha-
bent ꝙ ſint res vere: ſic q̄ntitas ex
ratione q̄ntitatis: et q̄litas ex rōe
q̄litatis: Sed relationes non ha-
bent ꝙ ſint res vere ex ratione re-
ſpectꝰ vniuſ ad alteꝝ: Inueniūtᷣ
eñ quidam reſpectus qui non ſūt
reales ſed rationales tm̄: ſicut ſci-
bile refertᷣ ad ſcientiaꝫ non aliqua
reali relatione in ſcibili exiſtente:
ſed potius quia ſciētia refertur ad
ipſū ſcd̄m philoſophuꝫ. v. meta-
phyſice. Sed relatio habet ꝙ ſit
res vera ex ſua cauſa per quaꝫ vna
res naturaleꝫ oꝛdinē habꝫ ad aliā
tanq̄ ad terminū: qui quideꝫ na-
tal ⁊ realis oꝛdo eſt ip̄is ipſa rela-
tio. Unde dextrū et ſiniſtrū in ani-
mali ſūt relationes reales: qꝛ con-
ſequūtᷣ quaſdaꝫ reales naturales
virtutes. In colūna aūt ſūt reſpe-
ctus rōis tm̄: ſm̄ oꝛdinē aīalis ad
ip̄aꝫ. ex eodē aūt habꝫ aliq̄d ꝙ ſit
ens et ꝙ ſit vnū: et ideo ↄtingit ꝙ
eſt vna relatō realis tm̄ ꝑpter vni-
tatem cauſe: ſic patet de cauſe eq̄-
litate. Propter vnam eñ q̄ntita-
tem ī vno coꝛpoꝛe ē vna equalitaſ
tm̄: q̄uis ſint multi reſpectus ſm̄
q̄s ī diuiſis coꝛpoꝛibꝫ dicitᷣ eſſe eq̄le
ſi aūt ſm̄ omēs illos reſpectꝰ multi
plicarent̄ r̄aliter relatōes ī vno coꝛ-
poꝛe/ ſeq̄retᷣ ꝙ ī vno coꝛpoꝛe eſſent
accidētia īfinita vł indetmiata. Et

ſiꝫ mgr̄ ē vna relatione mgr̄ oīm
q̄s idē docꝫ: q̄uis ſint multi r̄ſpe-
ctꝰ. Sic etiā et vnꝰ hō ꝑpter vnaꝫ
realē filiatōꝫ ē filiꝰ pr̄is ſui et mr̄iſ
ſue: qꝛ vna natiuitate vnā natam
ab vtroq̄ recepit. Videtᷣ ergo di-
cēdū ſm̄ hāc rōꝫ/ ꝙ alia ſit filiatio
realis ī Chriſto q̄ r̄fertur ad pr̄eꝫ:
et alia qua refertᷣ ad matreꝫ: quia
alia generatōne naſcit̄ ab vtroq̄/
et alia eſt natura quā habꝫ a pa-
tre: et alia quaꝫ hꝫ a matre. Sed
alia ratio refoꝛmat pactū. hoc eſt
eñ vniuerſaliter tenēdū/ ꝙ nulla
relatio dei ad creaturaꝫ realiter in
deo exiſtit: ſed eſt reſpectus rōniſ
tm̄: qꝛ deus eſt ſup̄ omēꝫ oꝛdinem
creature et mēſura oīs creature: a
q̄ depēdet oīs creata et non ↄuer-
ſo: multomagis q̄ hoc ↄueiat ſci-
bili reſpectu ſciētie in q̄ ꝑpter has
cauſas non eſt relatō realis ad ſci-
entiā. ¶ Eſt aūt ↄſiderādū ꝙ ſub-
iectum filiatōis non eſt natura vł
nature pars aliqua: non eñ dici-
mus ꝙ humaītas ſit filius/ vel ca-
put aut oculus. In Chriſto autē
non poīmꝰ niſi unū ſuppoſitum: et
unaꝫ hypoſtaſim/ ſic et unam per-
ſonam/ quod eſt ſuppoſitū eternū
in quo nulla relatō realis ad crea-
turā eſſe poteſt ut iam dictuꝫ ē.
Unde relinquitᷣ ꝙ filiatō q̄ Chri-
ſtus refertur ad matrem eſt reſpe-
ctus ratōnis tantum: nec ꝑpter h̄
ſequit̄ ꝙ Chriſtus non ſit realiter
filius v̄ginis: ſic eñ deus r̄aliter ē
dn̄s ꝑpter realē potētiam q̄ conti-
net creaturā: ſic realiter eſt filiꝰ v̄-
ginis ꝑpter realē naturā quaꝫ ac-
cepit a matre. Si aūt eſſent ī Chri-
ſto plura ſuppoſita/ opoꝛteret po-
nere ī Chriſto duas filiatōes: ſed
h̄ reputo erroneū et ī concilijs īue-
ntᷣ dānatū. Unde dico ꝙ ī Chri-
ſto ē vna relatō real tm̄ q̄ refertur
ad pr̄eꝫ. ¶ Ad pͥmū ergo dicēduꝫ
ꝙ non negamꝰ nō eē ī Chriſto re-

alem filiationē q̄ refertꝰ ad mřem:
quia cauſa relationis deficiat: ſed
quia deficit ſubiectuȝ talis relatio-
nis: cū nō ſit ī Chriſto aliqđ ſuppo
ſitum creatum vel hypoſtaſis.
Ad ſecūdū dicenduȝ ꝙ eo modo q̄
ille hō accepit ex tempore dei potē-
tiam eodē modo accepit filiationē
ęternam: inqꝫtū ſcilicet factum eſt
vt vna eſſet perſona dei ⁊ hominiſ
vt Ambro. ibidem ſꝑdit. Hoc aūt
non eſt factuȝ per aliquid realiter
abſolutū: vł řlatiuū temporaliter
inhęrens filio dei / ſed per ſolā vni-
onem quę realiter exiſtit in natu-
ra creata: nō ať realiter ī ipſa pſo-
na aſſumēte. ¶ Quod vero ī con-
trarū dicitꝰ et obĳcitꝰ neceſſitatem
nō habet: dicitꝰ em̄ aliquādo vnus
qualis ꝓpter vnitatem ſꝑſtantia-
lem ſubiecti: licȝ ſint multę quali-
tateſ ī eo / vt color ⁊ ſapor ī pomo;

·iĳ·q·

AD ſecūdum ſic ꝓceditꝰ. Vi-
detꝰ ꝙ Chriſtus ī cruce mor-
tuꝰ nō fueit. Si em̄ fuit mor
tuus: aut ħ fuit qꝛ ipē animam a
corpore ſepauit / aut ꝓpter vulne-
ra. ſed nō primo modo: ſic em̄ ſeq̄-
retꝰ ꝙ iudei Chriſtū nō occidiſſent
ſed ꝙ ipſe ſui ipſius fueit homici-
da: quod eſt īconueniens. Simi-
liter nec ſcđo modo: qꝛ mors quę
accidit ꝓpter vulnera / ꝓueit hoīe
ad ſūmā debilitatē ꝓuemēte qđ in
Chriſto nō fuit: qꝛ clamanſ expi-
rauit: ergo Chriſtꝰ nł̄lo mō ī cru-
ce mortuꝰ fuit. Pręt. nať a huāna
nō fuit ī Chriſto debilior q̄ȝ in aliĳſ
hominibꝫ: ȝ nullꝰ alius hō taȝ cito
moreretꝰ ꝓpter vulnera manuū et
pedū: vulnus ať lateris fuit ei in-
flictū poſt mortem: Chriſtuſ ergo
in cruce mortuus nō fuit / cuȝ nulla
cauſa mortis eius eſſe videatꝰ.
Sed conť eſt quod dicitꝰ. Io. xix.
ꝙ Chriſtus ī cruce pendens incli-
nato capite tradidit ſpiritū: mors
aūt eſt ꝑ ſepationē aīę a corpore:
ergo chriſtꝰ mortuꝰ fuit ī cruce.
Rꝫ dicēdū ꝙ abſqꝫ omī dubio ꝯſi-
tendū eſt Chriſtū ī cruce vere fuiſ-
ſe mortuū: ȝ ad vidēdū cāȝ mortis
eiꝰ ꝯſiderādū ē: ꝙ cū Chriſtꝰ fueit
deꝰ et hō / ꝑtati eius ſꝑerat quicq̄d
ꝑtinuerat ad huānaȝ naťaȝ ī ip-
ſo: qđ ī alĳs puris hoībꝫ nō ꝯtin-
git: volūtati em̄ eoꝝ non ſubiacēt
q̄ naťalia ſūt: Vnde hęc cauſa aſ-
ſignatur quare anima Chriſti pa
tiebatur ſimul et fruebatur: quia
ſcilicet eo volente hoc factum eſt:
non vt fiat redundantia a ſuperi-
oribus viribus in inferiores: nec
impedirentꝰ ſuperiores vires a ſuo
actu propter paſſioneȝ inferiorū:
quod in alĳs hominibus contin-
gere non poteſt propter naturalē
coniunctionem potentiarum ad-
inuicem. ¶ Et ſimiliter ī propoſito
eſt dicenduȝ. Mors enim violen-
ta accidit ex ħ ꝙ tormēto vł nocu-
mēto illato naťa cedit: ⁊ q̄ȝdiu na-
tura řſiſtere pť / tādiu mors retar-
datur. Vnde in quibus natura eſt
fortior ex ęquali cauſa tardiꝰ mo-
riuntur. Erat autem ſubiectuȝ vo-
luntati Chriſti quantum naťa re-
ſiſteret tormento illato: et quando
cederet. Vnde eo volente naťa re-
ſtitit nocumento illato vſqꝫ ad fi-
nē: pluſq̄ȝ ī alĳs hominibꝫ poſſit:
ita ꝙ in fine poſt multaȝ ſaguinis
effuſionem q̄ſi integris viribꝫ cla-
mauit voce magna: et ſtati eo vo-
lente naťa ceſſit et ťdidit ſpirituȝ:
vt ſe dn̄m naturę et vitę et mortis
oſtēderet. Vnde ħ admirās Cētu-
rio dixit. Vere hic hō filiꝰ dei erat
Sic ergo ⁊ Iudęi ocaderūt Chriſtū
nocumētū mortiferꝝ īferētes: et tn̄
ipſe animam ſuaȝ poſuit et tradi-
dit ſpiritū: quia quādo voluit na-
ťa nocumēto illato totaliter ceſſit:
nec tn̄ culpandꝰ eſt q̄ſi ſui hoīcida.
Eſt em̄ corpꝰ ꝓpter aīaȝ et nō ecō-

uerſo: vnde iniuria fit anime cū ꝓ-
pter nocumentum corpori illatum
de corpore expellit contra natalem
appetitum aīe: licet nō forte ꝓpter
depuatā volūtatē ſe interficientis.
Sed ſi anima ī ſui poteſtate habe-
ret recedere qn̄ vellet et iterū aduei-
re, nō maioris eſſet culpe ſi corpus
deſereret q̄ꝫ ꝙ habitator deſerit do-
mū. Culpe tn̄ ē ꝙ inde ꝛpellitur inui-
tus. Et ꝑ h̄ patȝ rn̄ſio ad obiecta;

Deinde querebāt duo de An-
gelo. Primo. Utrū āgelus
depēdeat a loco corporali ſm
ſuā eſſentiā: aut ſit ī loco ſm opa-
tionē tm̄. Scdo de motu ange-
li. Utrū poſſit moueri de extremo ī
extremū ſine medio; .iiij. .q.

Ad primū ſic proceditur. Vi-
detur ꝙ angelus non ſit in lo-
co per operationē tantum:
prius ē eīn eſſe q̄ꝫ opari: ergo prius ē
eſſe ī loco q̄ꝫ opari in loco: ſꝫ poſte-
rius nō eſt cauſa prioris: ergo operari
ī loco nō ē cauſa q̄re angelus ſit ī lo-
co. ¶ Pre. duo āgeli poſſunt opa-
ri ī vno loco: ſi ergo angelus eſſet in
loco ſolū ꝑ opatōnē: ſequeret ꝙ
plures āgeli ſimul eſſent ī vno lo-
co ꝑ operationē qd̄ reputatur im-
poſſibile. ¶ Sed contra: nobilius
nō depēdet ab ignobiliori: ſꝫ eſſen-
tia angeli eſt nobilior q̄ꝫ locus cor-
poreus: ergo non dependet a loco
corporeo. ¶ Reſponſio dicendum
ꝙ qualiter angelus ſit in loco cor-
poreo conſiderari poteſt ex modo q̊
corpus eſt ī loco: eſt eīn corpus in
loco per contactum loci: contactus
autem corporis eſt per quantitatē
dimenſiuam que in angelo nō in-
uenitur cum ſit incorporeus: ſꝫ lo-
co eius eſt in eo quantitas virtu-
alis. Sicut ergo corpus eſt in lo-
co per contactum dimenſiue quā-
titatis: ita angelus eſt in loco per
contactum virtutis. Siquis autē
velit virtutis contactum operatōē

vocare ꝓpter hoc ꝙ opari eſt pro-
prius effectus virtutis. Dicatur ꝙ ā-
gelus eſt ī loco per operationem:
ita tamen ꝙ per operationem non
intelligatur ſola motio ſed quecū-
q̄ꝫ vnitō: qua ſua virtute ſe corpo-
ri vnit preſidēdo vel continendo vel
quocunq̄ꝫ alio modo. ¶ Ad primū
ergo dicendū ꝙ nihil ꝓhibet ali-
quid eſſe prius ſimpliciter, qd̄ nō
eſt prius quantū ad hoc. ſicut corpus
ſubiectum eſt ſimpliciter prius ſup-
ficie: ſed non quantum ad hoc qd̄
eſt coloratū. Et ſimiliter prius ſim-
pliciter eſt corpus q̄ꝫ cōtactus: cor-
pus tamen eſt ī loco ꝑ ɔtactū di-
menſiue quātitatis: et ſimiliter ā-
gelus per cōtactū virtutis. ¶ Ad
ſcd̄m dicendum ꝙ ſi aliquid perfe-
cte mouetur ab vno motore, non ɔ-
uenit ꝙ ab alio ſimul moueatur:
īmediate. vnde rō magis valet ad
oppoſitū q̄ꝫ ꝓpoſitū; .v. .q.

Ad ſecūdū ſic procedit. Vi-
detur ꝙ angelus non poſſit
moueri de extremo in extre-
mum qn̄ pertranſeat mediū: omē
eīn qd̄ mouetur, prius eſt in muta-
ri q̄ꝫ ī mutatum eſſe: vt probatur ī
.vj. Phiſicorū. Sed ſi āgelus mo-
uetur de extremo ī extremum: pu-
ta de a. ī. b. eſt ī mutatū eſſe: ergo
prius erat ī mutari: ſed nō qn̄ erat
in a quia tūc non dum mouebatur:
ergo qn̄ erat ī. c. quod eſt mediū
īter a ⁊ b: ⁊ ſic oportet ꝙ ꝑtranſe-
at mediū. ¶ Pre. ſi angelus moue
tur de. a. ī. b. ſine hoc ꝙ pertranſe
at mediū: oportet ꝙ corrumpatur
in a: et terminetur in b, ſed hoc eſt
impoſſibile quia ſic nō eſt idem an
gelus: ergo oportet ꝙ pertranſeat
medium. ¶ Sed contra. Omē qd̄
ꝑtranſit mediū oportꝫ ꝙ prius per-
trāſeat eq̄le ſibi: aut minus aut ma-
ius: vt dicitur. vj. Phiſicorū et ad
ſenſum apparet: ſed non poteſt eſ-
ſe minus ſpaciū q̄ꝫ āgelus q̊ eſt idi-

uiſibilis : oportꝫ ergo ꝙ ꝑtrāſeat
ꝑquale quod eſt locus indiuiſibi-
lis ⁊ pūctalis : īfinita aūt ſūt pūcta
inter q̄ſlibet duos termīos mot⁹ :
ſi ergo neceſſe eſſꝫ ꝙ angelus ī ſuo
motu pertranſiret mediū oporte-
ret ꝙ pertranſiret īfinita quod eſt
impoſſibile. ¶ Iđ̄ dicendū ꝙ : an-
gelus ſi vult poteſt mouei de vno
extremo in aliud abſq̄ hoc ꝙ per-
tranſeat mediū : et ſi uult pt̄ per-
tranſire omnia media. Cui⁹ ratio
eſt quia corpus eſt in loco ſicͭ con-
tentū ab eo : et ideo oportꝫ ꝙ ī mo-
uendo ſequatᷣ loci ꝯditōnē : vt ſci-
licet ꝑtrāſeat media p̄us q̄ȝ ad ex-
trema loci perueniat : ſed cū ange-
lus ſit in loco per ꝯtactū virtutis
nō ſubditur loco vt contentus ab
eo : ſed magis continet locū ſua v̄-
tute ſupeminens loco. Vnde non
habet neceſſe vt ſeq̄tur in ſuo mo-
tu ꝯditiones loci : ſed volūtati ſue
ſubeſt ꝙ applicet ſe per contactum
virtutis huic loco et illi. et ſi vult
abſq̄ medio : ſic etiā intellectus pt̄
applicari intelligendo vni extremo
puta albo et poſtea nigro īdifferē-
ter : nō cogitādo de medijs coloib⁹
q̄uis corpus ſubiectum colori nō
poſſit moueri de albo in nigrū niſi
per media. ¶ Ad primū igitᷣ di-
cendū ꝙ verbū Philoſophi et ei⁹
probatio locū habet ī motu con-
tinuo : Sed mot⁹ angeli nō opor-
tet ꝙ ſit cōtinuus : ſed ipſa ſucceſ-
ſio applicationum predictaꝝ mo-
tus eius dicitᷣ : ſicut et ſucceſſio co-
gitatōnum vel affectōnum dicitur
motus ſpiritualis creatᷣe ſecūdum
Aug. viij. ſuper Gen̄. ad lr̄am.
Ad ſecūdū dicendū ꝙ hoc nō ac-
cidit per corruptōꝫ angeli aut no-
uaꝫ creatōꝫ : ſꝫ q2 eius v̄tus ſuper-
eminet loco. ¶ Ad illud vero qđ ī
contrariū dicitᷣ : dicendum eſt : ꝙ
Angelus nō eſt in loco ꝑ comme-
ſurationeꝫ ſed ꝑ applicationeꝫ ſue
virtutis ad locū : que quidem vir-
tus poteſt eſſe īdifferēter et ad lo-
cum diuiſibilem et indiuiſibilem.
Vnde poteſt continue mouei ſicut
aliquid ī loco diuiſibili exiſtēs cō-
tinue in recipiendo ſpaciū : ſecūdū
vero ꝙ in loco īdiuiſibili eſt nō pt̄
eius motus eſſe ꝯtinuus : nec etiā
ꝑtranſire oīa media ;

Deinde querebatur de homi-
ne et primo q̄ntum ad bonū
natᷣe. Secūdo q̄ntum ad bo-
num gratie. Tercio q̄ntū ad bonū
glorie. ¶ Circa primū querebātᷣ
tria. Primo de vnione aīe ad cor-
pus. Vtꝝ ſcilicet aīa aduemente
corpori corrūpātᷣ omēs forme que
prius inerant et ſbſtātiales et ac-
cidentales. Secūdo de poteſtate li-
beri arbitrij. Vtrum ſcilicet homo
abſq̄ grā poſſit ſe ad ḡtiaꝫ prepa-
rare. Et tercio de dilectōe natura-
li. Vtꝝ ſcilicet hō in ſtatu īnocētie
dilexerit deū plus q̄ȝ omnia et ſup
ſeipſum ; .vj.q.

Ad primū ſic procedit. Vi-
detur ꝙ per aduentū anime
nō excludantᷣ omnes forme
que prius inerant : dicitᷣ em̄ Gen̄.
primo. Formauit deus hominēꝫ de
limo terre ⁊ inſpirauit ī facie eius
ſpiraculū vite : fruſtra aūt formaſſꝫ
corpus ſi inſpirando animam for-
ma quaꝫ formando īdiderat exclu-
deretur : nō ergo aduemente ani-
ma tolluntᷣ omnes forme precedē-
tes. ¶ Prete. neceſſe eſt ꝙ anima
ſit in corpore formato et diſpoſito
multis diſpoſitionib⁹ : ſi ergo ad-
ueniens anima omnes preceden-
tes formas et diſpoſitiones amo-
uet / ſequitur ꝙ anima in inſtanti
totum corp⁹ informet : quod videtᷣ
eſſe ſolius dei. Prete. anima non
eſt niſi in corpore mixto : ſed mixtō
elementoꝝ non fit ſolū ſecūdum
mateiaꝫ ſꝫ etiā ſm̄ formas : alioq̄n
eſſꝫ corruptio : ergo aīa nō exclu-

dit omēs formaſ in materia inuē-
tas. ¶ Preterea anima eſt perfectō:
perfectionis autē nō eſt corrumpe-
re ſed perficere: nō ergo aduenies
corpori corrūpit formas preexiſtē-
tes. ¶ Sed contra / omnis forma
adueniens exiſtēti in actu eſt for-
ma accidētalis: forma eñ ſubſtan
tialis facit actu eſſe ſimpliciter: ꝫ
ſi anima adueniens non diſtrue-
ret preexiſtentes formas ꝫ eiſ ſup-
adderet: ſequeretur ꝙ adueniret
exiſtēti ī actu. qꝛ quelibꝫ forma cuꝫ
ſit actuſ facit eſſe in actu: ergo aīa
aduenīes excludit formas preexi-
ſtentes. ¶ Reſponſio dicendū: ꝙ
impoſſibile eſt in vno et eodem eſ-
ſe plures formaſ ſubſtantiales: ⁊
hoc ideo / quia ab eodem res habet
eſſe ⁊ vnitateꝫ: manifeſtū eſt autē
ꝙ res habet eſſe per formaꝫ: vnde
et per formam res habet vnitateꝫ:
⁊ propter hoc vbicunqꝫ eſt multi-
tudo formaꝝ non eſt vnū ſimplici-
ter: ſicut homo albus non eſt vnū
ſimpliciter: nec animal bipes eſſet
vnum ſimpliciter ſi ab alio eſſꝫ ani
mal et ab alio bipes vt dicit Phi-
loſophus. ¶ Sed ſciendum eſt ꝙ
forme ſubſtantiales ſe habent ad-
inuicem ſicut numeri vt dicit ī. viij.
Metaphyſice: vel etiā ſicut figure
vt de partibꝰ anime dicit Philo-
ſophus in. ij. de anima. Semper
eñ maior numerus vel figura vir-
tute ꝯtinet in ſe minorem: ſicut q̇-
narius quaternariū et pētagonꝰ
tetragonum. Et ſimiliter perfecti-
or forma virtute continet in ſe im-
perfectiorem: vt maxime patet in
animalibus. Anima eñ itellecti-
ua habꝫ v̓tuteꝫ vt conferat corpo-
ri hūano q̇cq̇d ꝯfert ſēſitiua ī bru-
tis: ⁊ ſimiliter ſenſitiua facit ī ani-
malibꝰ quicquid nutritiua in plā-
tis. ⁊ adhuc amplius: fruſtra er-
go eſſet in homine alia anima ſen-
ſitiua preter intellectiuam exquo

anima intellectiua virtute conti-
net ſenſitiuaꝫ et adhuc amplius:
ſicut fruſtra adderetur quaterna-
rius poſito quinario. Et eadem ra
tio eſt de omnibus formis ſubſtā-
tialibus vſqꝫ ad materiā primaꝫ:
ita ꝙ non eſt in homine diuerſas
formas inuenire ſubſtātiales ſed
ſolum ſecundum rationē: ſicut cō-
ſideramus eū vt viuentem ꝑ ani-
mam nutritiuam: et vt ſentienteꝫ
ꝑ aīaꝫ ſēſitiuā ⁊ ſic de alijs. Maīfe
ſtum eſt autem ꝙ ſemper aduení-
ente forma perfecta tollitur impfe
cta: ſicut etiam aduenīente figu-
ra pentagoni tollitur figura qua-
drati. Unde dico ꝙ aduenīēte a-
nima humana tollitur forma ſub-
ſtantialis que prius inerat: alio-
quin generatio vnius eſſꝫ ſine cor-
ruptione alterius quod eſt impoſ
ſibile. forme vero accidētales que
prius inerant diſponentes ad aī-
mam corrumpuntur quidem: non
per ſe ſed per accidenſ ad corrupti-
onem ſubiecti: vnde manent eedeꝫ
ſpecie ſed non eedeꝫ numero: ſicut
etiaꝫ contingit circa diſpoſitiones
formarum elementorum que pri-
mitꝰ materie aduenire apparēt.
¶ Ad primum ergo dicendum ſecun
dum Baſiliuꝫ: ꝙ ſpiraculum vite
dicitur ibi gratia ſpiritusſancti: et
ſic obiectio ceſſat / ſi autem vt Au-
guſtinus dicit ſpiraculum vite ſit
ipſa anima: nō oportebit dicere ꝙ
alia forma / formatuꝫ ſit corpꝰ ho-
minis de limo terre: qꝫ ipō ſpiracu
lo vite diuinitus inſpirato: nō eñ
formatio illa tempore preceſſit īſpi
rationem: niſi forte velimus dicere
illam diſpoſitionem referri ad di-
ſpoſitiones accidentales: puta fi-
guraꝫ ⁊ alia huiuſmodi que quo-
dammodo rationis ordine preīn-
telliguntur in corpore ante animā
intellectiuaꝫ: ſicut materiales diſ-

poſitões: quib9 tamē p̄ītelligi-
tur ipſa aīa intellectiua: nō q̄ntuꝫ
eſt intellectiua / ſed inquātum cō-
tinet in ſe virtutem aliquaꝫ de im-
pfectōrib9 formis. ¶ Ad ſcḋm dicē-
dū ꝙ anima cū aduenerit corpori /
non facit eſſe corpus effectiue ſed
formaliter tantum. Effectiue autē
facit eſſe corp9 id quod dat corpori
formaꝫ vt perficiens vł diſponēs:
aut id quod cooperat̄ ad formaꝫ:
paulatim autem et ordine quodā
inducendo materiam ad ꝓpinqui-
orem formam aut diſpoſitionem:
quāto enī ꝓpinquior fuerit forma
aut diſpoſitio / tāto minor erit re-
ſiſtentia ad introductioneꝫ forme
et diſpoſitionis complete. facilius
enī fit ignis ex aere ꝗ̄ ex aqua: ꝗ̄-
uis vtraq̄ forma immediate aſſit
materie. ¶ Ad terciū dicenduꝫ ꝙ
Auicenna poſuit formas elemēto-
rum actu remanere ī mixto: quod
nō poteſt eſſe quia forme elemēto-
rum non poſſunt eſſe in vna parte
materie ſimul: ⁊ ſic oportet ꝙ ſint
in diuiſis partib9 materie que di-
ſtinguūtur ſecūdū dimēſiue q̄nti-
tatis dimenſioneꝫ: et ſic oportebit
ꝙ vł plura corpora ſint ſimul vł ꝙ
nō ſit mixtio vera totius ad totuꝫ:
ſed mixtio ad ſenſum ſecundū mi-
nima iuxta ſe poſita. Auerrois aūt
ī tercio celi dicit ꝙ forme elemen-
toruꝫ ſunt medie inter formas ſb̄-
ſtantiales et accidentales: ⁊ ꝙ re-
cipiunt magis et minus / ⁊ ſic for-
mis elementoruꝫ remiſſis et quo-
dammodo ad mediuꝫ redactis fit
mixtio: ſed hoc eſt minus poſſibi-
le ꝗ̄ primum / naꝫ forma ſubſtan-
tialis eſt termin9 quidaꝫ eſſe ſpe-
cifici. Vnde in indiuiſibili eſt ratō
forme ſicut ratio numeri ⁊ figure:
nec eſt poſſibile vt intendatur vel
remittatur / ſed omnis additio vel
ſubtractio facit aliam ſpeciem: et
ideo aliter dicendum ſecūdū Phi-
loſophum in primo de generatio-
ne. Qꝫ forme miſcibilium non ma-
nent in mixto actu ſed virtute: p-
ut ſcꝫ virtus forme ſb̄ſtātialis ma
net in qualitate elementali licet re
miſſa: et quaſi ad mediū redacta.
Qualitas enim elementalis agit
in virtute forme ſubſtantialis: ali
oquin actio que eſt per calorē ig-
nis non terminaretur ad formam
ſubſtantialem. ¶ Ad quartū di-
cenduꝫ ꝙ anima cum ſit forma eſt
perfectio quedaꝫ particularis nō
auteꝫ vniuerſalis: et ideo ea adue
niēte / ſic aliquid ꝑficit̄ vt tñ aliud
corrumpatur; .vij. q.

AD ſecundum ſic proceditur.
Videtur ꝙ homo abſq̄ gr̄a
per ſolam naturalem arbi-
trij libertatem poſſit ſe ad gratiaꝫ
preparare: quia vt dicitur Prouer-
biorum .xvj. Hominis eſt prepa
rare animam: hoc autem dicit̄ eſſe
alicuius quod eſt in eius poteſta-
te conſtitutuꝫ: ergo ī hominis po-
teſtate conſtitutum eſt ꝙ poſſit ſe
ad gratiā preparare / ergo nō ad-
huc indiget auxilio gr̄ie. ¶ Pre.
Anſhelm9 dicit in libro de caſu dia
boli: ꝙ nō ideo aliquis caret gr̄a qꝛ
deus non vult dare: ſed qꝛ ipſe hō
nō vult accipe: Si ergo vellet poſ-
ſet accipe: pt̄ ergo ſi vult ad gr̄aꝫ
ſe preparare abſq̄ exteriori auxi-
lio. Sed dicebat̄ ꝙ hō īdiget in h̄
auxilio gr̄e ꝗ̄tuꝫ ad exterius mo-
uēs. ¶ Cōtra homo pt̄ moueri nō
ſolū ad ↄuerſiōꝫ ex bonis ſꝫ etiā ex
pctīs. ſicut ſi aliquis videt aliquē
enormiter peccātē ⁊ ex horrore pec
cati ad deū ↄuitit̄: ſꝫ pctm̄ nō eſt a
deo: ergo abſq̄ dei opatione pt̄ ſe
hō ad gr̄aꝫ prepare. ¶ Sed cōn ꝑ
hoc ad gr̄am prepamur ꝙ ad deū
ↄuertimur: Sed ad h̄ indigemus
auxilio diuine gratie. dicit̄ enim
threnorum quarto / Cōuerte nos
dn̄e ad te ⁊ ↄuitemur: ergo hō idi-

get auxilio diuine gratie ad hoc ꝙ
ad gratiaꝫ ſe p̄pararet. ¶ Pre. ad
nihilum poteſt ſe homo p̄parare
re niſi cogitādo: ſed ad hoc ipm hō
indiget auxilio gratie. dicitur em̄
ſecunda ad Corinthios. iij. non ꝙ
ſufficiētes ſimꝰ excogitare aliquid
a nobiſ quaſi ex nobis: ergo indi-
gemus auxilio diuine gratie ad h̄
ꝙ nos ad gratiaꝫ p̄pararemꝰ.
Reſponſio dicenduꝫ: ꝙ ī hac que-
ſtione eſt cauendus error quidam
Pelagiĳ qui poſuit ꝙ per liberꝝ ar-
bitrium homo poterat implere le-
gem et vitam eternam mereri: nec
indigebat auxilio diuino niſi ꝗ̄tū
ad hoc ꝙ ſciret quid facere deberet:
ſcd̄m id Pſalmiſte / doce me facere
voluntatem tuam: Sed quia hoc
nimis parum videbatur vt ſolam
ſcientiaꝫ haberemus a deo: chari-
tatem aūt qua p̄cepta legis im-
plētur haberemus a nobis. Ideo
poſtmoduꝫ Pelagiani poſuerūt / ꝙ
initiū boni operis eſt homini ex ſe-
ipſo dum conſentit fidei per liberuꝫ
arbitrium: ſed conſūmatio eſt hoī
a deo: Preparatio autem ad initi-
um boni operis pertinet. Unde ad
errorem pelagianū pertinet dicere
ꝙ homo poſſit ſe ad gratiam p̄-
parare abſqꝫ auxilio diuine gr̄tie.
Sed hoc eſt contra Apoſtolum q̄
dicit ad philipen. j. qui cepit in vo-
bis opus bonum ipſe perficiet.
Dicēdū ē ergo ꝙ hō indiget auxi-
lio diuine gratie non ſoluꝫ ad me-
rendum ſed etiaꝫ ad h̄ ꝙ ſciliꝫ ad
gratiam ſe p̄pararet aliter tamen
et aliter. Nam meret̄ homo per a-
ctum virtutis / cū non ſolum bona
agit ſed etiam bene: ad qđ requiri
tur habitꝰ vt dicitur in ſcđo ethi.
Et ideo ad merēdū requirit̄ habi-
tualis gr̄a. Sed ad hoc ꝙ hō p̄-
paret ſe ad habitū ↄſequendū nō
indiget alio habitu ꝗ ſic eſſꝫ pro-
cedere ī infinitū: indiget aūt diuino

auxilio / non ſolū q̄ntum ad exteri-
ora mouentia ꝓut ſcilicet ex diuina
prouidētia ꝓcurātur hoī occaſio-
nes ſalutis: puta p̄dicatōnis ex-
empla ⁊ interdum egritudines et
flagella: ſed etiam q̄ntū ad interi-
orem motum ꝓut deus cor homis
mouet ad bonum iuxta illud pro-
uerbiorum. xxj. cor regis in manu
dei et quocūqꝫ voluerit vertꝫ illud.
Et ꝙ h̄ neceſſariū ſit probat Phi-
loſophus in quodam capitulo de
bona fortuna. homo em̄ agit volū-
tate: voluntatis autem principiuꝫ
electio: et electionis conſilium. Si
autem queratur quare conſiliari
incipiat: non poteſt dici ꝙ ex con-
ſilio conſiliari incipit: quia ſic eſſet
in infinituꝫ ꝓcedere. Unde oportet
aliquod exteriuſ principiū eſſe qđ
moueat mentem humanaꝫ ad cō-
ſiliandum de agendis: hoc autem
oportꝫ eſſe melius humana mēte:
non ergo eſt corpus celeſte qđ eſt
infra intellectualem virtutē ſꝫ deꝰ
vt Philoſophꝰ ibidem cōcludit.
Sicut ergo omnis motus inferio-
rum corporum que nō ſemper mo-
uentur principiuꝫ eſt motus celi /
ita omnium motuum īferiorū mē-
tium principium eſt a deo mouen-
te: ſic ergo nullus poteſt ſe ad gra
tiā p̄parare nec aliquid boni fa-
cere niſi per auxilium diuinum.
¶ Ad primum ergo dicenduꝫ ꝙ per
hoc ꝙ hominis eſt ad gratiam ſe
p̄parare per liberꝝ arbitriū / non
excludit̄ neceſſitas diuini auxiliĳ:
ſicut nec ꝑ hoc ꝙ ignis eſt calefacere
re excludit̄ neceſſitaſ celeſtis motꝰ
¶ Ad. ij. dicēdū ꝙ deꝰ mouꝫ omīa
ſcd̄m motuꝫ eorꝝ: ⁊ ideo diuina motō a
q̄buſdā ꝑticipat̄ cū nc̄citate: a na-
tura aūt rōnali ꝑticipat̄ cū libertate:
ꝓpter h̄ ꝙ v̄tus rōnalꝭ ſe hꝫ ad op-
poſita et ideo ſic deꝰ mouet mētem
hūanaꝫ ad bonū: ꝙ tū̄ hō pt̄ huic
motōi reſiſtere: et ſic ex deo ē ꝙ ho-

mo ſe ad gratiā pꝛeparet. Sed ꝙ
gr̃tia careat non habꝫ cauſaꝫ a deo
ſed ab hoīe ſcḋm illud Oſee. xiij. Ex
te pditio tua iſrael tantūmodo ex
me auxiliū tuū. ¶ Ad. iij. dicēduꝫ
ꝙ licet pcc̄m non ſit a deo / tñ deus
pcc̄m aliqñ oꝛdinat ad hoc ꝙ ſit ali
cui ſalutis occaſio; ¶ viij. q
AD terciū ſic pꝛocedit. Vide
tur ꝙ pm⁹ homo ī ſtatu in
nocentie non dilexerit deum
ſuper omīa ⁊ plus ꝙ̄ ſeipm̄. ſic em̄
diligere deū eſt maxime meitoꝛiū.
ſed pꝛimus hō in ſtatu illo nō ha
buit vnde poſſet pꝛoficere ꝑ meitū
vt dicit᷑ i. xxiiij. diſ. ij. ſmaꝝ. ergo
pꝛimus homo in ſtatu illo non di
lexit deuꝫ plus ꝙ̄ ſeipſum. ⁊ ſuper
omnia. ¶ Pꝛe. ſic diligere deuꝫ eſt
maxima pꝛeparatio mentis huā
ne ad gratiam conſequendaꝫ. pꝛi
mus aūt homo in ſtatu illo / ponit᷑
gratiaꝫ non habuiſſe. ſed ſola na
turalia. ergo non dilexit deū plus
ꝙ̄ ſeipſū et ſup omnia. ¶ Pꝛe. na
tura ī ſe recurua eſt. ꝙ ſcilicet om
nia que amat retoꝛquet ad ſe. ſed
pꝛopter vnūqḋqꝫ tale et illud ma
gis. ergo naturali dilectōne plus
diligebat ſeipſum ꝙ̄ deū. nō ergo
diligebat deuꝫ ſup omnia. ¶ Sed
contra. ſi nō diligebat deū plus ꝙ̄
ſeipſum. aut ergo min⁹ ſe. aut eq
liter ſibi. et vtroqꝫ modo ſequit᷑ ꝙ
ſeipſo homo frueret᷑ dum ſe nō re
ferret in deuꝫ. frui aūt ſeipſo indu
cit ꝑuerſitatē peccati. vt Aug. do
cet. ergo pm⁹ hō in ſtatu innocen
tie iam erat peruerſus ꝑ peccatum
quod eſt impoſſibile. ſequitur er
go ꝙ dilexerit deuꝫ ſup omnia.
Rñ dicendū ꝙ ſi homo factus fuit ī
gratia vt ex v̄bis Aug. et Baſilij
haberi pt̄. queſtio iſta locum non
habet. Manifeſtum eſt aūt ꝙ exi
ſtens ī gr̃a per charitatem diligit
deuꝫ ſup ſeipſū. ſed quia poſſibile
fuit deo ꝙ hominem faceret in pu
ris natalibus. vtile eſt cōſiderare
ad ꝙ̄tum ſe dilectio naturalis ex
tendere poſſit. Dixerūt ergo qḋaꝫ /
ꝙ homo vel angelus in puris na
turalibus exiſtēs diligit deuꝫ plus
ꝙ̄ ſeipſuꝫ naturali dilectione ſecū
dum amoꝛem cōcupiſcentie. quia
ſcilicet bono diuino magis frui de
ſiderat. tanꝙ̄ maioꝛi et ſuauioꝛi. ſꝫ
ſecūdum amoꝛem amicicie natali
ter homo diligit plus ſeipſū ꝙ̄ de
um. Eſt em̄ amoꝛ cōcupiſcentie q̊
dicimur amare illud quo volum⁹
vti vel frui. ſicut vinū vel aliud hu
iuſmodi. Amoꝛ amicicie eſt q̊ dici
mur amare amicum cui bonuꝫ vo
lumus. Sed iſta poſitō ſtare non
pt̄. dilectō em̄ natalis eſt queḋaꝫ
naturalis īclinatō indita nature a
deo. nihil autē naturale eſt ꝑuer
ſū. Impoſſibile ergo eſt ꝙ aliqua
naturalis inclinatio vel dilectio ſit
peruerſa. Peruerſa autem dilectō
eſt vt aliquis dilectōe amicicie di
ligit plus ſe ꝙ̄ deum. ergo non pt̄
talis dilectio eſſe naturalis. Dicē
dum eſt ergo ꝙ diligere deuꝫ ſuper
omnia plus ꝙ̄ ſeipſuꝫ / eſt natura
le. non ſolum angelo et hoī. ſꝫ etiā
cuilibꝫ creature ſecūdū ꝙ pt̄ ama
re aut ſēſibiliter aut natāliter. in
clinatōnes em̄ naturales maxime
cognoſci poſſunt in iis que natu
raliter agūt᷑ abſqꝫ ratōis delibera
tione. ſic em̄ agit᷑ vnunquodqꝫ in
natura ſicut aptum natuꝫ eſt agi.
Videmus aūt ꝙ vnaqueqꝫ pars
natāli q̈daꝫ īclinatōe īclinatur / et
operatur ad bonum totius. etiam
cum periculo aut detrimēto ꝓpꝛio.
vt patet cū aliquis manum expo
nit gladio ad defenſiōꝫ capitis. ex
q̊ depēdet ſal⁹ toti⁹ coꝛpoꝛis. Vnde
natāle eſt ꝙ quelibꝫ ꝑs ſuo modo
pl⁹ amet totum ꝙ̄ ſeipm̄. Vnde et
ſecundum hanc naturalem inclīa
tionem ſcḋꝫ ⁊ politicā v̄tutē / bon⁹
ciuis moꝛtis ꝑiclo ſe exponit ꝓ bo

no communi. Manifeſtū eſt autez ꝙ deus eſt bonum commune totiꝰ vniuerſi ⁊ omniū partiū eiꝰ. Unde quelibet creatura ſuo modo naturaliter plus amat deum q̄ ſeipſam. Inſenſibilia quidē naturaliter. bruta vero animalia ſenſitiue. Creatā vero ratōnalis per intellectualem amorem qui dilectō dicitur. Ad primū ergo dicendum, ꝙ diligere deū vt eſt pncipium totiꝰ eſſe ad naturalem inclinatōm ſiue dilectionem pertinet. ſed diligere deum prout eſt obiectum beatitudinis eſt gratuite dilectionis in q̄ meituz ꝯſiſtit. Nec tñ neceſſariū ē vt ī hoc ſuſtineamus ſñiaz Magiſtri dicentis: ꝙ homo ī primo ſtatu non habuit gratiam per quam mereri poſſet. ¶ Ad ſecundum dicendum ꝙ naturali dilectōne qua deus naturaliter ſuper omnia diligitur: poteſt aliquis magis ⁊ minus vti. et quando in ſummo fuerit, tunc eſt ſumma preparatō ad gratiam habendam. ¶ Ad terciū dicenduz, ꝙ inclinatio rei naturalis eſt ad duo: ſcilicet ad moueri ⁊ ad agere. illa autez inclinatio nature que eſt ad moueri in ſeipſam recurua eſt: ſicut ignis mouet̃ ſurſum propter ſui conſeruationem. ſed illa inclinatio natē que eſt ad agere nō eſt recurua ī ſeipſam. nō enī ignis agit ad gñanduz ignem ꝓpter ſeipſum: ſed ꝓpter bonū generati: qd̄ eſt forma eius: ⁊ vlterius ꝓpter bonū ꝯmune qd̄ eſt conſeruatio ſpeciei. vnde patet ꝙ non eſt vniuerſaliter verum: ꝙ omnis dilectio naturalis ſit ī ſe recurua;

Deinde querebat̃ de hiis q̄ pertinent ad bonū grē. Et pmo de hiis que pertinent ad ipm bonū grē. Scdo de hiis q̄ ptinēt ad malū culpe qd̄ ei oppoīt̃. ¶ Circa bonū grē querebat̃. pmo de eo qd̄ ptinz ad omēs. Scdo de eo qd̄ ptinz ad clericos. Tercio de eo qd̄ ptinz ad religioſos. ¶ Circa ea vero que pertinēt ad omnes, querebatur de duabꝫ partibꝫ penitentie. Primo de contritōe. Utrū ſcilicet ꝯtritus teneatur magis velle eſſe ī inferno q̄ peccare. Secundo de ꝯfeſſione; ¶ Sequit̃ alia q̄ſtio

.ix. .q.

Ad primū ſic procedit̃. Videtur ꝙ ꝯtritus nō debeat magis velle eſſe ī inferno q̄ peccare. pena enī inferni eſt eterna et irremediabilis. de peccato aūt poteſt liberari p penitentiā. ergo debet magis velle peccare q̄ eſſe ī inferno. ¶ Preterea pena īferni includit culpam. vna enim de penis inferni eſt vermis id eſt conſciētie remorſus de culpa. Culpa aūt nō includit penam inferni. ergo magis ē eligēda culpa q̄ pena īferni. Sed cōtra eſt qd̄ Anſhel. dicit ī libro de ſimilitudinibꝫ: ꝙ aliquis debꝫ magis eligere eſſe in inferno ſine culpa: q̄ ī paradiſo cum culpa. ꝙ innocens in īferno nō ſentiret penaz et peccator ī paradiſo nō gauderet de gloria. ¶ Reſponſio dicēdum ꝙ ꝯtritus tenetur in generali velle pati magis q̄cunq̄ penam q̄ peccare. et hoc ideo. quia contritio non poteſt eſſe ſine charitate p quam omnia dimittunt̃ peccata. Ex charitate enī homo plꝰ diligit deum q̄ ſeipſum. peccare autez eſt facere contra deum. puniri autem eſt aliquid pati contra ſeipſū. Unde charitas hoc requirit vt q̄libet penam homo contritus preeligat culpe. ſed in ſpeciali deſcendere ad hanc penam vel ad aliam non tenetur. quinimo ſtulte faceret ſiquis ſeipſum vel aliū ſolicitaret ſup huiuſmodi pticularibus penis. Ma

nifeſtum eſt enim ꝙ ſicut delecta-
bilia plus mouent in particulari
ꝯſiderata: ꝗ̄ ī communi: ita et terri-
bilia plus terrant ſi in particula-
ri conſiderentur. Et aliqui ſunt qui
minori tentatione non cadūt qui
forte ī maiori caderent. ſicut aliqs
audiens adulteriuꝫ non incitatur
ad libidinem. ſed ſi per conſidera-
tionem deſcendat ad ſingulas ille-
cebras / magis mouetur. et ſimili-
ter aliquis non refugeret mortem
pro chriſto pati. ſed ſi deſcenderet
ad cōſiderandū ſingulas penas /
magis retraheret. Et ideo deſcēde-
re in talibꝫ ad ſingularia eſt indu
cere hominem in tentatōm: ⁊ pre-
bere occaſioneꝫ peccandi. ¶ Ad pri-
mum ergo dicendū: ꝙ culpa mor-
talis de ſe perpetua eſt et irremedi
abilis. ſed ex ſola dei miſericordia
remedium habet. quia plus pre-
ponderat bonum diuinum contra
quod agit culpa. bono nature cre
ate: cui opponitur pena: ꝗ̄ perpe
tuitas pene tēporalitati culpe.
Ad ſecundum dicendum ꝙ remor-
ſus conſcientie nō eſt culpa. ſꝫ ꝯſe-
quens ad culpam. et poſſet eſſe ſi-
ne culpa: vt in eo qui habet conſci
entiam erranteꝫ de preterito com-
miſſo: ſicˀ ſi aliquis credidit aliq̇d
a ſe prius commiſſum eſſe illicitū:
quod tamen licituꝫ erat. et ipſe dū
faceret licitū reputabat;

Deinde circa confeſſionem q̄-
rebantur tria. Primo vtruꝫ
ſufficiat ꝙ aliquis ſcripto ꝯ
fiteatur: an oporteat ꝙ cōfiteatur
verbo. Secundo an aliquis tenea-
tur ſtatim confiteri habita oppor-
tunitate: vel poſſit expectare vſqꝫ
ad quadrageſimā. Tercio vtrum
preſbyter parochialis debeat cre-
dere ſuo parochiano dicenti ſe al-
teri confeſſuꝫ et dare ei euchariſti-
am vel non;

.x. .q.

Ad primum ſic procedit. Vi
detur ꝙ ſufficiat ſi aliqs ſcri
pto confiteat. Confeſſio enim re-
quiritur ad manifeſtationem pec
cati. ſed peccatum manifeſtari po-
teſt ſcripto ſicut et verbo. ergo ſuf-
ficit ꝙ confiteatur ſcripto. ¶ Sed
cōtra eſt qđ dicitur ad Romanos
decimo Ore confeſſio fit ad ſalutē.
¶ Reſponſio dicendum: ꝙ confeſ-
ſio eſt quoddam ſacramentale. ſi-
cut em̄ in baptiſmo requiritur ali-
quid ex pte miniſtri: ſcilicet vt ab-
luat: et verba proferat: Et aliquid
ex parte ſuſcipientis ſacramentū:
vt ſcilicet ītendat ⁊ abluatur: Ita
in ſacramento penitentie ex par-
te ſacerdotis requirit ꝙ abſoluat
ſub aliqua forma verborum. ex p-
te vero penitentis requiritur ꝙ ſe
clauibus eccleſie ſubijciat / peccata
ſua per confeſſionem manifeſtās.
de neceſſitate ergo ſacramenti eſt
ꝙ ſua peccata maīfeſtet: et contra
hoc nullus diſpenſare poteſt: ſicut
nec contra baptiſmum. ſed ꝙ fiat
manifeſtatio verbo non eſt de ne-
ceſſitate ſacramenti: alioquin nul-
la neceſſitate poſſet aliter aliqs ef-
fectum huius ſacramenti percipe-
re niſi ore confitendo: quod patet
eſſe falſuꝫ. Nam mutis vel quibuſ-
cunqꝫ alijs qui verbo confiteri non
poſſunt / ſufficit ſcripto vel nutibꝰ
confiteri. Nulla autem neceſſitate
poteſt aliquis baptizari niſi in aq̄.
propter hoc ꝙ aqua eſt de neceſſi
tate ſacramenti. ſed ex inſtitutio-
ne eccleſie tenet homo qui poteſt /
vt verbo confiteatur: non ſolū pro
pter hoc / vt homo ore confitens /
confitendo magis erubeſcat: et ut
qui ore peccauit ore purgetur: ſed
etiam ī omībꝫ ſacramentis accipit
id cuiꝰ eſt ꝯmunior vſus ſicˀ in ſac-

mentali ablutione baptiſmi acci-
pitur aqua: qua homines comuni-
us vtũtur ad abluẽdũ: et ĩ eucha-
riſtia panis qui eſt comunior cibꝰ.
vnde et ĩ manifeſtatione ſacramẽ-
tali peccatorũ/ cõuenit vti verbiſ:
quibꝰ homines comunius et exp̄ſ-
ſius ſuos cõceptus ſignificare cõ-
ſueuerunt. Et attẽdẽduz ẽ q̄ ĩ hoc
ſacramento non imprimitᷣ chara-
cter ſicut ĩ baptiſmo: ſed ſolũ con-
fertur gratia ad remiſſionem pec-
cati: quã remiſſionez nullus con-
ſequitur peccando. peccat autẽ qui
ordinationem eccleſie pretermit-
tit. Vnde ĩ baptiſmo qui p̄uat ea
que ſũt de neceſſitate ſacramenti/
pretermittẽs ſtatuta ecc̄ie/ cõſeqtᷣ
characterem ſacramẽti: ſed nõ ſa-
cramẽti effectuz. hic autem nihil
conſequitur. ¶ Rationes autem
que ad vtranq̄ʒ partem ducuntᷣ/
nõ multum cogũt. nam neq̄ʒ mani-
feſtatõ ita expreſſe fieri poteſt ſcri-
pto ſicut v̄bo. ¶ Et q̄d dicitur Ore
confeſſio fit ad ſalutem/ nõ intelli-
gitur de confeſſione peccatorũ: ſed
de confeſſione fidei;

¶ Queſtio. xi.

Ad ſecundum ſic proceditur.
Videtᷣ q̄ aliq̄s poſſit differ-
re confeſſionem ſuã vſq̄ʒ ad
quadrageſimam. Quicũq̄ʒ enĩ ſ-
uat preceptum eccleſie non delin-
quit. ſed eccleſia ſtatuit q̄ ſemel ĩ
anno homines ꝓpria peccata con-
fiteantur. ergo ſi aliquis expectat
vſq̄ʒ ad terminum ab eccleſia ĩſti-
tutum/ nõ peccat. ¶ Pre. bapti-
ſmus eſt ſacramentũ neceſſitatiſ/
ſicut et penitentia. ſed cathecumiꝰ
non peccat/ ſi differat baptiſmum
vſq̄ʒ ad ſabbatum ſanctum. ergo
pari ratione nec contrituſ peccat/
ſi differat confeſſionem vſq̄ʒ ad q̃-
drageſimam. ¶ Pre. maioris ne-
ceſſitatis eſt contritõ q̄ʒ confeſſio.

quia confeſſio ſine contritione nõ
valet ad ſalutem. contritio autem
ſine confeſſione poteſt ĩ aliquo ca-
ſu valere. ſed ille qui eſt in peccato
non tenetur ſtatim conteri: inten-
tione ea que cauſat peccatuz alio-
quin peccator per ſingula momen-
ta peccaret. ergo nec contritus te-
netur ſtatim confiteri: ita q̄ peccz
ſi ſecus agat. ¶ Sed contra ma-
gis eſt ſubueniendum morbo ſpi-
rituali q̄ʒ corporali. ſʒ aliquis ſub-
iectus morbo corporali/ periculo ſe
committeret/ niſi remedium medi-
cine quereret q̄ʒ cito poſſʒ: et ex ne-
gligẽtia peccaret. multo ergo ma-
gis peccat qui differt remediũz cõ-
feſſionis adhibere contra ſpũalem
morbum peccati. ¶ Reſponſio di-
cendum: q̄ laudabile eſt q̄ q̄ʒ citi-
us commode peccator poteſt/ ſuuz
peccatum confiteatur. quia in ſa-
cramento penitentie confertur g̃-
tia/ que hominẽ reddit magis fir-
mum ad reſiſtendũ peccato. Qui-
dam autem dixerũt q̄ tenetur cõ-
fiteri q̄ʒ cito opportunitas cõfiten-
di ſe obtulerit: ita q̄ ſi differat/ pec-
cat. Sed hoc eſt contra rationem
precepti affirmatiui: q̄d licet obli-
get ſemper/ non tamen obligat ad
ſemper. ſed ꝓ loco et tempore. tẽ-
pus autem implendi preceptuz de
confeſſione videtur/ quãdo immi-
net aliquis caſus ĩ quo neceſſe eſt
homini/ q̄ ſit cõfeſſus. puta ſi im-
mineat ei mortiſ articulus: vl̄ ne-
ceſſitas accipiendi euchariſtiam:
aut ſacrum ordinem: vl̄ aliq̄d hu-
iuſmodi. ad quod oportet hominẽ
per confeſſionem purgatum pre-
parari. Vnde ſi aliq̄d hoꝝ immi-
neat/ et aliquis cõfiteri pretermit-
tat/ peccat: dũmodo debita oppor-
tuitaſ aſſit. et q̄ ex p̄cepto eccleſie
omnes fideles tenentur/ ſaltem ſe-
mel in anno precipue in feſto pa-
ſche ſacramenti comunionem reci-

pere · ideo eccleſia ordinauit vt ſe-
mel in anno quādo imminet tem-
pus accipiendi euchariſtiam oēs
fideles cōfiteātur · Dico ergo q̄ dif
ferre confeſſionē vſq̄ ad hoc tem-
pus per ſe loquendo licitū eſt: ſed
per accidēs poteſt fieri illicitū · pu-
ta ſi immineat aliquis articul9 ī q̄
ↄfeſſio requiratur: vel ſi aliq̄s ꝓpter
contemptum / confeſſionem diffe-
rat · et ſimiliter per accidens poſſet
eſſe talis dilatio meritoria · ſi ad h̄
differat vt prudentiori ↄfiteretur:
vel deuotius ꝓpter ſacꝝ temp9 ·
Primas ergo rōnes ↄcedimus ·
Ad illud vero quod ī ↄtrariū obñ-
citur dicendum: q̄ morbꝰ corpora-
lis niſi per medicine remediū ex-
tinguatur ſemꝑ inualeſcit ī pei9:
niſi forte etiam virtute nature fu-
erit extinctus · morbus autē pcti
extinguitur per contritionem vn-
de non eſt ſimile ; ¶ Sequitur alia
queſtio ;

·xij· ·q·

Ad terciū ſic proceditur · Vi-
detur q̄ ſacerdos parochia-
lis non debeat credere ſuo ſb-
dito / dicenti ſe alteri confeſſum: vt
ꝓpter h̄ ei euchariſtiā det · frequē-
ter enī ī ipa confeſſione aliqui ↄte-
runtur: qui prius contriti non fu-
erunt · ſed ſacerdos debet ſubditum
ſuū qn̄tum poteſt ad bonum indu-
cere · ergo videtur q̄ omīo ab eo ex-
petere debet q̄ ſibi ↄfiteatur ¶ Pre-
prouiorum · xxvij · dicitur paſto-
ri eccleſie · diligenter agnoſce vul-
tum pecoris tui · ſed hoc nullo mo-
do melius poteſt fieri q̄ȝ per confeſ
ſionem · ergo debȝ ab eo exigere q̄
ſibi confiteatur · ¶ Sed contra: ſi
ſibi confiteretur / poſſȝ dicere que vel-
let: et crederetur ei · ergo etiaȝ de h̄
debet ſibi credi q̄ ſit ↄfeſſus · ¶ Re
ſpōſio dicenduȝ: q̄ in foro iudiciali
creditur homini contra ſe: ſed non
pro ſe · ī foro autē penitentie cre-
ditur et pro et contra ſe · Eſt ergo
diſtinguendū: q̄ dupliciter fit im-
pedimentum quo aliquis a perce-
ptione euchariſtie impediatur · ſi
enim ſit impedimentum ad forum
iudiciale pertinenſ · puta excōmu-
nicatio / non tenetur ſacerdos ſuo
ſubdito credere quem excommuni-
catum nouit / niſi ei de abſolutione
conſtet · ſi autem ſit impedimentuȝ
quod ad foruȝ penitentie pertine-
at ſcilicet peccatum / tenetur ei cre-
dere et iniuſte agit / ſi denegat ei eu
chariſtiam: qui perhibet ſe confeſ-
ſum et abſolutum ab eo qui abſol
uere potuit: vel auctoritate apoſto
lica vl' auctoritate epiſcopi · ¶ Ad
primum ergo dicendū: q̄ illud bo-
num quod homines in confeſſione
ↄſequuntur iam ↄſecut9 eſt ille q̄ cō-
feſſum ſe dicit · et hoc ſi veruȝ dicit /
ſi autem falſum dicit / pari ratione
poſſet falſum dicere confitēdo · Nec
pt̄ aliquis alicui9 hominis aucto-
ritate compelli ad confitēdum pec-
catum quod alteri confeſſus eſt: q̄
abſoluere potuit · quia ſicut iaȝ di-
ctū eſt / confeſſio peccatoꝝ quoddā
ſacramētale eſt diuino imperio ſb
iacens non humano · ¶ Ad ſecun
dum dicendum q̄ ſpiritualis pa-
ſtor vultum pecoris ſui debet diligē
ter agnoſcere / conſiderando exteri
us vitam eiuſ · ſed per modum cō-
feſſionis nō poteſt diligenti9 ſcru-
tari: ſȝ oportet q̄ credat ea que ſi-
bi a ſuo ſubdito dicantur ;

Deinde querebantur duo · de
hijs que pertinent ad clericoſ
Et primo de officio eccleſie ·
Vtrum ille qui eſt prebendatuſ in
duabus eccleſijs / in die quo diui-
ſum officium in vtraq̄ eccleſia ha-
betur debeat vtrū q̄ officiuȝ dicere ·
Sedo de ſtudio theologie vtꝝ ali-

quis teneatur dimittere ſtudium
theologie etiā ſi ſit apt9 ad docen-
dum alios: ad hoc ꝙ ītendat ſalu-
ti animarum;

·xiij·q

AD primū ſic procedit᷑·Vi-
det᷑ ꝙ aliqs ī tali caſu debeat
vtrūqꝫ officium dicere: onus
enī debꝫ rn̄dere emolimēto: ille er-
go q̄ habet emolumentū prebēde
in duabus eccleſijs/debet on9 ſuf-
ferre vtriuſqꝫ: vt ſcilicꝫ vtriuſqꝫ ec
cleſie officium dicat·¶ Pre· iuſtū
eſſe videt᷑ vt ſi habet maius emo-
limentum ab vna eccleſia: in qua
forte cantatur prolixius officium:
ꝙ etiam maius onus ſubeat pro-
lixius officium dicendo· non ergo
ad eum pertinet electō: ſed vł debꝫ
vtrūqꝫ dicere: vel debet dicere of-
ficium eccleſie ī qua habꝫ pingui-
us beneficium·¶ Sed in contrari-
um inducebatur ꝯſuetudo·¶ Re-
ſponſio dicendum: ꝙ ſuppoſito ꝙ
aliqs licite ſit prebēdatus in dua-
bus eccleſijs ſcilicet ex diſpenſati-
one· Conſiderandū eſt ꝙ ille qui
in aliqua eccleſia prebendam acci-
pit duobus obligatur: ſcilicet deo
vt ei debitas laudes exoluat ꝓ ei9
beneficijs: ⁊ eccleſie de qua accipit
ſumptus· Ea vero que ad eccleſiā
pertinent/ſubiacent diſpenſatio-
ni prelatorū eccleſie: Et ideo h̄ de-
bitū qđ debet eccleſie debꝫ exoluere
ſecundum ꝙ ſtatutum eſt vel ꝑ ſe-
ipſum/ſi ſit prebenda que requirit
reſidentiam/vł per vicarium ſi hoc
ſufficiat ſecundum eccleſie ſtatutū
ac conſuetudinē· Sed debitum qđ
debet deo per ſeipſum debet exolue-
re· Non refert autem q̄tum ad de-
um quib9 pſalmis vł hymnis deū
laudet: vtputa vtrū dicat ī veſpe-
ris dixit dominus vel laudate pu-
eri dominum: niſi q̄tum ad hoc ꝙ
homo debet ſequi maiorū traditi-
nes· Et quia laudes deo debꝫ qua-
ſi vn9 homo: ſufficit ꝙ ſemel offici-
um dicat ſcđm conſuetudinē alic9
eccleſiarum quarum eſt clericus·
Sed de electione officij rationabi-
liter videtur ꝙ debeat dicere offici-
um illius eccleſie in qua maiorem
gradum habꝫ: puta ſi ī vna ſit de-
canus: et ī alia ſimplex canonic9:
debet dicere officium eccleſie ī qua
eſt decanus· Qꝫ ſi in vtraqꝫ eccleſia
fuerit ſimplex canonicus: debet di-
cere officium dignioris eccleſie: q̄-
uis forte in minori eccleſia habeat
opulentiorem prebendam/ qꝛ tē-
poralia nullius momenti ſunt ſpi-
ritualibus comparata· Si vero ā-
be eccleſie ſūt equalis dignitatis
poteſt ſibi eligere quodcunqꝫ offi-
cium quod voluerit: ſi fuerit ab v-
traqꝫ eccleſia abſens· ſi autem fu-
erit in aliqua earum preſens: debꝫ
ſe conformare illis cum quibus ꝯ-
uerſatur: et per hoc patet reſpon-
ſio ad obiecta;

·xiiij·q

AD ſecundum ſic proceditur·
Videtur ꝙ aliqs qui poteſt
ſaluti animarum curam im-
pendere: peccet ſi circa ſtudiū tem-
pus occupet· Dicit᷑ enim ad Gal·
vltimo· Dum tempus habemus
operemur bonum· Nulla etiā eſt
grauior iactura q̄ iactura tempo-
ris/ non debet ergo aliquis totum
tempus ī ſtudio expēdere: differēs
ſaluti animarum curam impende-
re·¶ Prete· perfecti tenentur ad
id quod melius eſt/ ſed rligioſi ſūt
perfecti/ ergo maxime religioſi de-
bent dimittere ſtudiū vt ſaluti a-
nimarum inſiſtāt·¶ Preterea· pe-
ius eſt errare in via morum: q̄ in
via pedum/ ſed prelatus tenetur
reuocare ſuum ſubditum ſi videat
eum errare in via pedū/ ergo mul-
tomagis tenetur eum rꝛuocare ab
errore qui eſt in via morū· Eſt au-
tem error: ſi hō pretermittat quod
melius eſt/ ergo prelat9 debꝫ ſбdi-

tum cogere: vt ſaluti animarũ in-
tendat: ſtudio pretermiſſo. ¶ In
contrarium inducebat conſuetudo
pro ratõne. ¶ Reſpõſio dicendũ:
q aliqua duo poſſunt compari ad
inuicem: et ſimpliciter: et ſecundũ
aliquem caſuz. Nihil enĩ prohibet
illud qđ eſt melius ſimpliciter / in
aliquo caſu minus eſſe eligenduz:
ſicĩ philoſophari ſimpliciter meli9
eſt q̃ ditari. ſʒ ĩ tempore neceſſita-
tis ditari eſt magis eligenduz. Et
aliqua precioſa margarita ẽ cha-
rior vno pane: ⁊ tamen in aliquo
caſu / ſcilicz famis: panis preelige-
ret̃. ſm illud threnorum .j. De-
derunt precioſa queq pro cibo ad
refocillandas aĩmas. Eſt autem
conſiderandum q in quolibz arti-
ficio ſimpliciter melior eſt q̃ diſpo-
nit de artificio: ꝫ dicit̃ architector:
q̃ manualis aliquis qui opere ex-
equitur ſecundum q ei ab alio di-
ſponitur. Unde in edificiis ꝯſtru-
endis maiori mercede cõducitur q̃
diſponit de edificio: licz nihil ma-
nibus operetur / q̃ manuales ar-
tifices qui dolant ligna ⁊ incidunt
lapides. In edificio autez ſpiritu-
ali ſũt quaſi manuales operarij / q̃
particulariter inſiſtunt cure ani-
marum: puta ſacramenta mini-
ſtrãdo vl' aliqđ huiuſmodi parti-
culariter agendo. Sed quaſi prin
cipales artifices ſũt epiſcopi: qui
imperant et diſponant q̃liter pre-
dicti ſuum officium exequi debeãt:
propter quod ⁊ epiſcopi id eſt ſu-
perintendentes dicũt̃. Et ſimiliter
theologie doctores ſunt quaſi prĩ-
cipales artifices: qui inquirunt et
docent qualiter alij debeant ſalutẽ
animarum procurare. Simpliciter
ergo melius eſt docere ſacram do-
ctrinam et magis meritorium ſi bo
na intentione agatur: q̃ impẽde-
re partitularem curaz ſaluti hui9
vel illius. Unde Apoſtol9 de ſe di-
cit prime corintheoꝝ primo. Non
enim miſit me Chriſtus baptiza-
re ſed euãgelizare: q̃uis baptiza-
re ſit opus maxime conferens ſa-
luti animaruz. Et ſecunde ad Ti-
motheum ſecundo dicit Apoſtolus
hec commenda fidelibus homini-
bus qui idonei erunt et alios doce-
re: Ipſa enim ratõ demonſtrat: q
melius eſt erudire de pertinentib9
ad ſalutez / eos qui in ſe et in aliis
proficere poſſunt: q̃ ſimplices qui
in ſe tantum proficere poſſunt. In
aliq̃ tñ caſu neceſſitate imminente
deberẽt et epiſcopi ⁊ doctores inter-
miſſo proprio officio particulari-
ter intendere ſaluti animarum.
¶ Ad primum ergo dicenduz q nul-
lam iacturam temporis patitur q̃
quod eſt melius operatur docẽdo
ſacram doctrinã: vl' qui ad hoc per
ſtudiũ ſe diſponit. ¶ Ad ſecũdum
dicendũ: q perfect9 dicit̃ aliquis du-
pliciter. Uno modo q2 habz perfe
ctionem. Alio modo q2 habet ſta-
tum perfectionis. Perfectio aũt ho-
minis ĩ charitate conſiſtit que ho-
minẽ deo ꝯiũgit. Unde q̃ntum ad
dilectõz dei dicitur Gene. xvij. am
bula corã me et eſto perfect9. Quã-
tuz vero ad dilectõz proximi / poſtq̃
dñs dixerat diligite inimicos vros /
ꝯcludit. Mat. v. eſtote ergo perfe-
cti. Statũ aũt perfectõis hr̃e dicũt̃
q̃ ſolenniter obligãt̃ ad aliqđ perfe
ctioni ãnexũ. Eſt aũt aliqđ ãnexũ
perfectioni charitatis dupliciter.
Uno modo ſicĩ preãbulũ et prepa-
ratoriũ ad perfectõnem: vt paup-
tas: caſtitas: et huiuſmodi: quib9
hõ retrahit̃ a curis ſclaribus reꝝ ſe-
culariuz: vt liberius vacet hĩs que
dei ſũt. Unde huiuſmõi magis ſũt
quedã perfectionis inſtrumenta.
propter quod Hieronymus expo
nens illud verbum Petri dicentis
Ecce nos reliquimus omnia et ſe-
cuti ſumus te / dicit: q non ſuffi-

fecit Petro dicere ecce nos reliqui-
mus omnia: ſed addidit qđ perfe-
ctū eſt ⁊ ſecuti ſumus te· Quicūqȝ
ergo vel paupertatem voluntariam
vel caſtitatē ſeruant/ habēt quideȝ
preparatoriuȝ perfectionis: ſed nō
dicūt habere ſtatū perfectōis: niſi
qui ex ſolenni ꝓfeſſione ad huiuſ-
modi ſe obligāt· Secūduȝ enī ali-
quod ſolenne et ꝑpetuū dicit ha-
bere aliquis ſtatum: ſicut patet in
ſtatu libertatis vel mr̄imonij et ſi-
milium· Alio vero modo aliquid ē
annexuȝ perfectioni charitatis vt
effectus: vt ſcilicet aliquis curam
animaruȝ ſuſcipiat· Eſt enī perfe-
ctę charitatis vt aliquis propter
dei amorem pretermittat dulcedi-
nem contemplatiuę vitę quā ma-
gis amarʒ: et accipiat actiuę vitę
occupatōes ad ꝓcurādū ꝓximo-
rum ſalutem· Quicunqȝ ergo hoc
modo ſaluti proximorū intendit/
habet quidem aliquē perfectionis
effectū: ſed non habet perfectōnis
ſtatuȝ· niſi Epiſcopus qui cū quādā
ſolenni conſecratione ſuſcepit ani-
marum curam· Archidiaconi vero
et parochiales preſbyteri magis
habent commiſſa quedam officia
quā q per hoc ī aliquo perfectionis
ſtatu ponantur· Soli ergo religi-
oſi et Epiſcopi dicūtur perfecti: q̄-
ſi ſtatū perfectionis habētes: Un-
de religioſi fiunt epiſcopi· ſed non
archidiaconi vel plebani· Cuȝ er-
go dicitur q perfecti tenentur ad
hoc quod melius eſt: veruȝ eſt ſi ī-
telligatur de iis qui dicūtur perfe-
cti propter perfectionem charita-
tis· huiuſmodi enim obligantur ex
lege interiori que inclinando obli-
gat· Unde ad hoc obligantur ſe-
cunduȝ menſuram ſuę perfectionis
quam implent· Si autem intelli-
gatur de iis qui dicūt pfecti ꝓpter
ſtatum ſic epiſcopi et religioſi/ nō
eſt veruȝ: non enim tenentur epi-
ſcopi niſi ad ea ad quę ſe extendit
cura ſuſcepti regiminis: et religi-
oſi non tenentur niſi ad ea ad quę
obligātur ex voto ſuę ꝓfeſſionis·
Alioquin eſſʒ obligatio ad infini-
tum: cum tamen ⁊ natura ⁊ ars ⁊
omnis lex certos terminos habe-
at· dato tamē q pfecti ſemper te-
nerentur ad illud quod melius eſt
nō eſſet ad ꝓpoſituȝ ſicut ex ſupra-
dictis apparet ¶ Ad tercium ar-
gumentum dicendum· q licet prę-
latus teneatur ſubditum ſuuȝ re-
uocare ab omni malo/ non tamen
tenetur eum inducere ad omne me-
lius· et ideo hęc ratio in propoſi-
to locum non habet ſicut nec alię
precedētes rationes que neceſſita-
tem non habent;

Deinde querebantur duo de
iis quę pertinēt ad religio-
ſos· Primo vtrū religioſus
teneatur obedire ſuo prelato: vt re-
uelet ſibi aliqđ ſecretū qđ fidei ſuę
eſt commiſſum· Secundo vtrū te-
neatur ſibi obedire vt reuelet occul
tam culpam fratris quam nouit;

¶ Queſtio ·xv·

Ad primū ſic proceditur· Ui-
detur q religioſus teneatur
ſecretum fidei ſuę commiſſuȝ
reuelare prelato precipiēti· ad obe-
diendum enim prelato obligauit
ſe religioſus ꝓfeſſione ſolenni· ad
tenendū autem ſecretum obliga-
uit ſe ſimplici ꝓmiſſiōe· ergo ma-
gis debet obedire prelato quā ſerua-
re ſecretum· ¶ Sed contra eſt qđ
dicit Bernardus· Id quod eſt in-
ſtitutum pro charitate non militat
contra charitatē· ſȝ profeſſio obe-
dientię quam religioſus facit pre-
lato/ inſtituta eſt ꝓ charitate· er-
go non militat contra charitatem
qua quilibet tenetur ſeruare fidem
proximo· ¶ Reſponſio dicenduȝ
ſicut Bernardus dicit de diſpēſa-

tione et pręcepto· Sufficiens obe-
dientia ē vt religioſuſ obediat ſuo
prelato de ĳs quę ad regulaȝ per-
tinent: vel directe: ſicut ea quę ſūt
ſcripta in r̄gula: vł' indirecte: ſicut
quę ad hęc reduci poſſunt: ſic mi-
niſteria exhibenda fratribꝫ: ⁊ pę-
nę pro culpis inflictę et huiuſmo-
di· Perfecta aūt obedientia eſt vt
ſimpliciter in omnibꝫ obediat quę
non ſūt cont̄ regulam vł' cont̄ deū·
Sed ꝙ aliqˢ obediat prelato ī ĳs
quę ſūt contra deū vel cont̄ regulā
eſt obedientia icauta ⁊ illicita· Eſt
ergo cōſiderandū in ꝓpoſito· vtꝝ
ſit licitum religioſo ſecretū fidei ſuę
cōmiſſuȝ reuelare· Circa qđ diſtin-
guendum eſt de ſecreto· Eſt enī ali
quod ſecretū: quod illicitum eſt ce-
lare: ſicut quod in periculuȝ vergit
aliorū: quibꝫ aliquis cauere tene-
tur· vnde et in iuramento fidelita-
tis cōtinetur ꝙ huiuſmodi ſecre-
ta debeāt dominis r̄uelari· ad prę-
ceptuȝ ergo prelati tenetur religi-
oſus tale ſecretum pandere: etiāſi
ꝓmiſit ſe nō reuelare: dicēte Iſido-
ro In malis premiſſis reſcinde fidē
niſi forte in confeſſione audiret: qꝛ
tunc nullo modo eſt reuelandum·
Eſt autem aliud ſecretum quod de
ſe celari poteſt ſine pcc̄o: ⁊ tale ſe-
cretum religioſuſ nullo modo prę-
lato precipienti pandere debȝ: ſi ſit
fidei ſuę commiſſum· peccaret enim
frangendo fidem promiſſi vel com-
miſſi· ¶ Ad argumentuȝ ergo qđ
obĳciebatur eſt dicenduȝ ꝙ ſolē-
nior eſt obligatio ad ſeruandū ea
quę ſunt fidei ⁊ charitatiſ: quę eſt
ex lege naturali et ex promiſſione
in baptiſmo facta: qȝ ea quę ſunt
ex promiſſione religionis;

Sequitur alia queſtio;

·xvj· ·q·

Ad ſecundum ſic proceditur·
Videtur ꝙ ſubditus debeat
prelato precipienti reuelare culpā
occultam alterius fratris· quia vt
Hieronymus dicit Non debet oc-
cultari culpa vnius in preiudiciuȝ
multorum· ſed preſumendum ē ꝙ
prelatus culpam vnius cognoſce-
re velit ꝓpter multitudinis bonuȝ·
ergo prelato precipienti debet cul-
pa alterius reuelari· ¶ Sed con-
tra eſt quod Gregorius dicit Quia etſi
aliquando propter obedientiā de-
bemus aliqua bona dimittere/ nul
lo tamē modo propter obedientiā
debemus aliquod maluȝ perpetrare·
Sed malum eſſe videtur culpā oc-
cultam detegendo/ aliuni infama-
re· ergo hoc propter obedientiam
fieri nō debȝ· ¶ Reſpōſio dicendū·
ꝙ religioſus prelatus in capitulo
preeſt ſicut iudex eccleſiaſticuſ ī fo-
ro iudiciali· vnde ad ea pt̄ ex prę-
cepto ſubditos obligare vt ei pan
dētur: propter quę poteſt iudex ec
cleſiaſticus ī foro iudiciali iuramē
tum exigere· ¶ Eſt ergo ſciendū·
Quia in criminibꝫ eſt triplex moduſ
procedendi· Vnus per denunciatio-
nem· Alter per inquiſitionem· Al-
lius per accuſationem ¶ In via er-
go denunciationis intenditur cor-
rectio delinquentis· et ideo ſecūdū
preceptum domini Mathei· xviij·
debet precedere fraterna correctio:
vt ſcilicet corripias eum inter te et
ipſum ſolū: quod ſi non audierit/
coram duobꝫ vel tribꝫ teſtibus: et
vltimo dicatur eccleſię· charitatis
enim eſt vt aliquis ꝓſit fratri qȝ-
tum poteſt ne pereat· Vnde prius
debet iniri vt corripiat conſcientiaȝ
fratris ſeruata fama/ ſolitudinaie
admonendo: et poſtmodum coraȝ
duobus vel tribus: tandem negli-
genda eſt fama: vt emundetur cō-
ſcientia: et dicendum eſt eccleſię·
In quo etiam proceſſu conſulitur
cōſcientię· nam pcc̄or ſi a principio
videret ſe publicatū amitteret vere-

cundiam et deterioꝛ et obſtinatioꝛ
fieret ad peccãduꝫ immo foꝛte pec-
catũ negarꝫ qđ ꝓbai nõ poſſꝫ. In
iquiſitione vero debet pꝛecedere in-
famia. In accuſatõe vero debꝫ pꝛe
cedere iſcriptõ per quã ipe obligat
ſe ad talionem In inquiſitione aũt
et accuſatione itendit pena peccã
tis ꝓpter multitudinis bonuꝫ. Si
ergo appareat accuſatoꝛ i capitu-
lo qui ſe obligat ad talionẽ, poteſt
pꝛelatus pꝛecepto, veritatis ꝯfeſſi
onem exigere: ſicut ⁊ iudex eccleſi-
aſtic⁹ iuramẽto. Et ſimiliter ſi pꝛe
cedat ifamia poteſt pꝛelatus pꝛe-
cepto veritateꝫ exquirere: et ſbditi
tenẽt obedire. Si aũt ꝓcedatur ꝑ
viaꝫ ſimplicis denũciationis, non
tenetur religioſus pꝛelato pꝛecipi
enti culpã fratris ꝛuelare: niſi pꝛe
cedente monitione eũ videat icoꝛ-
rectuꝫ: immo magis peccaret ſi ad
pꝛeceptum pꝛelati reuelaret: quia
pluſ tenetur obedire euangelio ꝙ̃
pꝛelato. Et multomagiſ pꝛelatus
peccaret ſi ſubditum iducerꝫ ad ꝑ-
uertendum oꝛdinem euãgelij.

Ad ꝑmũ ergo dicendũ, ꝙ de pcc̃o
pꝛeterito de quo iam aliquis coꝛ-
rectus eſt ad ſecretaꝫ monitionẽ:
vł de quo poteſt ſperai ꝙ ſit coꝛri-
genduſ: niſi contrarium inueniã-
tur: non poteſt imminere periculũ
multitudini: Sed de peccato futu-
ro quod eſt periculoſũ multitudini
vel ſpiritualiter vł coꝛpoꝛaliter, ꝓ-
cedit obiectio: tũc enim nõ opoꝛ-
tet monitionẽ ſecretam expectare
ſꝫ ſtatim periculo occurrere. Unde
et domin⁹ nõ dicit ſi peccare inten-
derit in futuro: ſed ſi peccauerit in
pꝛeterito;

Deinde querũt quattuoꝛ ad
culpaꝫ pertinentia. Primo
vtꝝ peccatum ſit natã aliq̃.
Secũdo vtrum ꝑiuriũ ſit grauiuſ
peccatũ ꝙ̃ homicidiuꝫ. Tercio vtꝝ
peccet qui per ignoꝛãtiaꝫ conſtitu-
tionem pape nõ ſeruat. Quarto
vtrum monachus peccet moꝛtali-
ter comedẽdo carnes; xvij. q.

Ad pꝛimuꝫ ſic ꝓceditur. Vi-
detur ꝙ peccatum nõ ſit aliq̃
natã. dicit enĩ Joannis. j.
Sine ipo factũ eſt nihil: id eſt pec
catum. ſꝫ qđ eſt natura aliqua nõ
poteſt dici nihil. ergo peccatũ non
eſt natura aliqua. Sed cont. ſi
peccatũ non eſt aliq̃ natura, opoꝛ-
tet ꝙ ſit pꝛiuatio pura. ſed pꝛiua-
tio pura nõ dicit ſecũduꝫ magis ⁊
minus: vt moꝛs et tenebra. ergo
vnũ peccatũ nõ eſſet grauiuſ alte-
ro quod eſt inconueniens. Rñ. di-
cendũ ꝙ peccatum maxime tranſ-
greſſionis eſt actus inoꝛdinatuſ.
ex parte ergo actus peccatum eſt
natura aliqua: ſed inoꝛdinatio eſt
pꝛiuatio: ⁊ ſecũdũ hanc peccatum
dicitur nihil: Et per hꝫ patet ſolu-
tio ad obiectũ; .xviij. q.

Ad ſecundum ſic pꝛoceditur.
Videtur ꝙ periuriũ ſit gra-
uius peccatum ꝙ̃ homicidi-
um. dicit enim Bern. ꝙ ꝯtra pꝛe-
cepta pꝛime tabule non poteſt di-
ſpẽſare nec deus nec homo: contra
pꝛecepta aũt ſecũde tabule poteſt
diſpenſare deus ſed non homo. ex
quo pꝫ accipi ꝙ grauí⁹ ſit peccare
contra pꝛecepta pꝛime tabule: ꝙ̃
contra pꝛecepta ſecunde. ſed periu
rium eſt contra pꝛeceptum pꝛime
tabule quod eſt Nõ aſſumas no-
men dei tui in uanum homicidiũ aũt
eſt contra pꝛeceptum ſecũde tabu-
le Non occides. ergo grauius eſt
peccatum periurium: ꝙ̃ homicidiũ
Pꝛete. grauius eſt peccare in deuꝫ
ꝙ̃ in hominem. ſed periuriũ ẽ pec-
catum in deũ: homicidiũ in hoiem.
ergo grauius peccatum eſt periu-
rium ꝙ̃ homicidium. Sed con-
tra pena ꝓpoꝛcionatur culpe. ſed
grauius punitur homicidiũ ꝙ̃ per
iuriũ. ergo eſt grauí⁹ pcc̃m. Rñ-

ſio dicendūꝫ ꝙ ſicͭ Apoſtolus dicit ad
hebreos · vj · Homines per maio-
res ſui iurāt: ꝛ oīs ꝯtrouerſie eoꝝ
finis / eſt iuramentū · fruſtra autē
in cauſa homicidij controuerſie fi-
nis eſſet iuramētum / ſi homicidiūꝫ
eſſet grauius peccatū ꝙ̄ periuriū ·
preſumeret̄ eīm ꝙ qui maiorez cul-
pam homicidij commiſiſſet / nō ve-
reretur minorē periurij incurrere ·
Unde ex hoc ipo ꝙ ī cauſa cuiuſli-
bet peccati defert̄ iuramētum mai-
feſtus oſtēditur ꝙ periurium pro
maximo peccato debet haberi · nec
immerito · Quia periurare nomez
dei videtur quedā diuini nominis
denegatio · vnde ſecūdū locum pꝰ
idolatriam peccatū periurij tenet:
ut ex ordine preceptoruz apparet ·
ſꝫ ꝛ apud gentiles iuſiurādūꝫ erat
honoratiſſimū ut ī p̄mo metaphyſ
ſice dicit̄ · ¶ Primas ergo ratio-
nes cōcedimꝰ · ¶ Ad illud vero qđ
in contrariū obijcit̄ / dicendum · ꝙ
ī iudicio humano nō ſemper quā-
titas pene reſpondet q̄ntitati cul-
pe · interdū eīm īfligitur maior pe-
na ꝓ minori culpa: qn̄ grauiꝰ no-
cumētū imminet hominibꝰ ex mi-
nori culpa · ſed ſecūdū dei iudicium
grauior culpa grauiori pena puni-
tur · Unde vt oſtēdatur grauitas
idolatrie et periurij poſtꝙ̄ ī primo
precepto dixerit non adorabis ea
neqꝫ coles / ſbdit̄ Exodi · xxj · Ego
ſum dominꝰ deus tuus viſitās ini-
quitates patruꝫ ī filios · et poſtꝙ̄
dixerat non aſſumes nomē dei tui
in uanum / ſubdit̄: neqꝫ eīm habe-
bit īſontem eū dn̄s qui aſſumpſe-
rit nomē domī ſui fruſtra;

· xix · · q ·

Ad terciuꝫ ſic ꝓcedit̄ · Vide-
tur ꝙ qui fecerit contra con-
ſtitutōꝫ pape ꝑ ignorātiā /
non peccet · ut eīm Aug · dicit pecca
tum eīm adeo eſt volūtariū / ꝙ ſi nō
ſit voluntariū / nō eſt peccatuꝫ: ſed
ignorātia cauſat īuoluntarium ut
dicit̄ ī · iij · ethi · Ergo quod fit per
ignorantiam nō eſt pc̄tm · ¶ Pre-
ſcđm iura dominꝰ pt̄ repetere ꝟuū
ſuū ordiatū poſt certū tempꝰ · hoc
aūt debꝫ computai a tp̄e ordiatio-
nis: nō aūt a tempore noticie · ergo
obligatio conſtitutōis pape ob-
ligat a tempore noticie · ¶ Sed ꝯ-
tra · ignorantia iuriſ nō excuſat · ſꝫ
conſtitutio pape facit ius · ergo q̄
facit contra conſtitutionem pape
per ignorantiam non excuſat̄ ·
Reſponſio dicenduꝫ · ꝙ ignorātia
que eſt cauſa actus / cauſat inuo-
luntariū: Unde ſemper excuſat ni-
ſi ipſa ignorantia ſit peccatuꝫ · Eſt
aūt ignorātia peccatū qn̄ ignorat
quis que poteſt ſcire ꝛ tenet̄ ſcire ·
Cōſtitutōm aūt pape omnes ſuo
modo ſcire tenētur · ſi ergo aliquiſ
neſciat per negligētiam / nō excuſa
tur a culpa: ſi con̄ ꝯſtitutōꝫ agat ·
Si vero aliquis hēat ſufficiēs im-
pedimētū ꝓpter quod ſcire nō po-
tuerit · puta ſi fuerit ī carcere vel in
terris extraneis ad quas ꝯſtitutō
nō peruēit vel ꝓpter aliquod ſimi-
le / tl̄is ignorātia excuſat vt nō pec
cet / con̄ ꝯſtitutōm pape agens:
Et p̱ h̄ patꝫ ſolutō ad obiecta;

· xx · · q ·

Ad quartum ſic procedit̄ur ·
Videtur ꝙ monachus pec-
cet mortaliter comedēdo car
neſ · dicit enim canon de conſecra ·
di · v · Carnem · ꝙ monachi nō de-
bent comedere carnes · et ſi cont̄ fe-
cerint debent īcarcerari · ſꝫ talis pe-
na non īfligit̄ niſi ꝓ peccato mor-
tali · ergo monachi comedētes car
nes peccant mortaliter · ¶ Prete-
rea facere contra votum eſt pecca-
tum mortale · ſed monachi ex voto
obligantur ad ſeruandum regulā
beati Benedicti: in qua continet̄
ꝙ monachi a carnibus abſtine-
ant · ergo monachi peccāt morta-

liter comedēdo carneſ. ¶ Sed cō-
tra. Nulluz pc̄m mortale cōcedit
alicui ratione cuiuſcūq̄ infirmita
tis: ſed comedere carnes rōne īfir-
mitatis cōcedit monacho: ergo co-
medere carneſ nō eſt peccatū mor-
tale monacho. ¶ Rñ dicendum q̄
nihil ē peccatuz mortale monacho
vł religioſo cuicūq̄ per ſe loquen-
do / qđ nō ſit pc̄tuz mortale alteri:
niſi ſit contr̄iuz ei ad qđ ſe voto ꝓ-
feſſiōis obligauit: ꝑ accidēs tamē
ratione ſcādali vel alicuiuſ huiuſ-
modi poſſz aliquid ei eſſe pc̄m qđ
nō eſſz alij peccatū. ¶ Eſt ergo cōſi
derāduz quid ſit illud ad qđ religi-
oſus voto ꝓfeſſionis ſe aſtringit.
Et ſi qdā religioſus profitēdo vo-
uerit ſe regulā ſeruaturū / videt' ſe
obligare voto ad ſingula que cōti-
nēt' in regła: et ſic cōtra q̄dlibet eoꝝ
agēdo peccaret mortaliter. Et ex h'
ſequit' q̄ religionis ſtatus eſſz re-
ligioſis ī laqueū pc̄ti mortalis qđ
vix aut nūq̄ poſſēt declinare. Sā-
cti ergo pr̄es qui ordines īſtituer̄t
nolenteſ hoīb' iniicere damnatio-
nis laqueū ſz magis viaz ſalutis /
ordinauerunt talez ꝓfeſſioniſ for-
mam in qua periculū eſſe nō poſſz:
ſicut in ordine fratrū predicatoꝝ eſt
cautiſſima et ſecuriſſima forma ꝓ-
mittendi: qua nō promittūt ſe ſer
uare regulaz ſed obedientiā ſcđm
regulaz. Unde ex voto obligatur
adſeruanda ea que ponūt' ī regu-
la tanq̄ precepta: ⁊ que prelatus
ſcđm tenorez regule ſibi precipere
voluerit: Cetera vero que nō cōti-
nēt' in regula ſb̄ precepto nō cadūt
directe ſub voto. Unde ea preter-
mittenſ nō peccat mortaliter. Be-
atuſ vero Bn̄dictuſ ſtatuit mona-
chū ꝓfiteri nō q̄dē obſ'uare r̄głaz
ſed q̄ profitens promittat conu-
ſationem morum ſuorum ſecūduz
regulā: hoc eſt dictum: vt ſecūduz
regulam dirigat mores ſuos. Cō-
tra quod facit ſi vel ea que ſūt pre-
cepta ī regula tranſgrediatur: vel
etiam contemnat regulā / ſecūduz
eam dirigere actus ſuos omīo re-
cuſans: nō aūt omnia que in regu
la continentur ſūt precepta. Que
daz etiam ſūt monitiones ſiue cō-
ſilia: quedam ſūt ordinationes ſi-
ue ſtatuta quedam: vt q̄ poſt cō-
pletoriuz nullus loquat'. Huiuſ-
modi aūt ſtatuta que ī regula cō-
tinentur nō habent vim precepti:
ſicut nec prelatus ſtatuēs aliquid
intendit ſemper ad peccatum mor-
tale obligare ꝑ preceptum. Eſt aūt
prelatus quaſi quedā regula ani-
mata. Unde ſtultum eſſet putare
q̄ monachus frangēs ſilentiū p⁹
completoriū peccaret: niſi forte fa-
ceret h' cont' preceptū prelati vel ex
cōtemptu regule. Abſtinere aūt a
carnib' nō poit' in regła bt̄i Bene
dicti vt preceptū ſz vt ſtatutuz q̄d-
dam. Unde monachuſ comedens
carneſ nō ex hoc peccat mortaliter
niſi in caſu propter inobedientiaz
vel contemptum. ¶ Ad primū er-
go dicendum / q̄ pena illa infligit'
monacho / contumaciter ⁊ īobedi-
enter carneſ mādu canti. ¶ Ad ſe-
cūduz dicendū q̄ comedere carnes
nō eſt cont' votū monachi / niſi qn̄
comederet ex inobedientia vł ex cō-
temptu: quod vero ī cōtrariū obijci
tur efficaciā nō habz: procedit em̄
rō de his que ſūt ꝑm ſe mala ſic ho
micidiū adulteriū / et huiuſmodi:
que ſūt oīb' illicita tā ſanis q̄ in-
firmis: nō aūt procedit de his que
ſūt mala q̄r ꝓhibita. Aliquid pōt
prohiberi ſano quod nō prohibe-
tur infirmo;

Deinde circa bonū glorie que-
rebantur duo de corporibus
glorioſis. Primo Utrū cor-
pus glorioſuz naturaliter poſſit eſſe
cū alio corpore nō gł'oſo ī eodē lo-
co. Sc'do vtrū h' poſſz fieri miraclo;

·xxi· ·q·

AD primuʒ ſic ꝓceditur· Vi-
detur ꝙ corpus glorioſũ nõ
poſſit naturaliter eſſe cũ alio corpo
re in eodẽ loco· Si eñ prohiberet
eſſe cũ alio corpore ĩ eodẽ loco: aut
eſt ꝓpter groſſiciem ſiue corpulen-
tiam/ aut ꝓpter dimenſiones: ſed
non ꝓpter groſſicieʒ ſiue corpulẽ-
tiam: quia corpus glorioſum erit
ſpiritale ſcḋm Apoſtolũ prime· cor·
·xv· Similiter nec ꝓpter dimenſi-
ones qꝛ cum tangentia ſint/ quo-
ruʒ vltima ſũt ſimul: neceſſe eſt ꝙ
punctũ vnius corporis naturalis
ſit ſimul cũ pũcto alterius ⁊ linea
cum linea: ⁊ ſuperficies cum ſuper-
ficie: pari ratione ⁊ corpus cũ cor-
pore· Nõ ergo prohibetur corpus
glorioſũ qñ nat̃aliter poſſit eſſe ſi-
mul cũ alio corpore ĩ eodeʒ loco·
Pręt· Cõmẽtator dicit in ·viij· phi·
ꝙ partes aeris ⁊ aquę ꝑtim ſub-
intrent ſeiuiceʒ: ꝓpter h̃ ꝙ ꝑti ſint
nat̃ę ſpũales· ſed corpora glorioſa
oĩo erũt ſpũalia/ vt iaʒ dictuʒ eſt·
ergo totaliter poterit ſbĩtrare alia
corpora: et ſil' eẽ cũ eis· ¶ Sed ↄt·
glorificatio non tollit nat̃aʒ· ſ; cor-
pus hũanũ nõ pt̃ nat̃aliter ſimul
eſſe cũ alio corpe ĩ eodeʒ loco ĩ ſta-
tu iſto· ergo nec poſtq̃ȝ eit glorifi-
catum· ¶ Rñ: dicendũ ꝙ maifeſtũ
eſt ꝙ corp⁹ hũanuʒ ĩ ſtatu iſto/ nõ
pt̃ eſſe cũ alio corpe in eodẽ loco: ſi
ergo corp⁹ glorioſũ nat̃aliter poſ-
ſit eſſe cũ alio corpe ĩ eodẽ loco ꝓ-
pter aliq̃ȝ ꝓprietateʒ mditam: illa
ꝓprietas aufferret h̃ ꝓpt' qḋ corp⁹
hũanũ in ſtatu iſto ꝓhibet' eſſe cũ
alio corpore ĩ eodem loco· Eſt ergo
ↄſiderandũ qḋ ſit huiuſmodi pro-
hibens· dicunt aũt q̇dam hoc eſſe
groſſitiẽ vl' corpulẽtiã quandaʒ: q̃
toller' ꝑ dotem glorię quaʒ noĩant
ſbtilitatem· ſ; h̃ nõ eſt intelligibi-
le: nõ eñ ĩueni' quid ſit huiuſmõi
corpulẽtia vel ergo groſſicies· non
eñ eſt aliq̃ qualitas: qꝛ nulla qua
litas dari pt̃: q̃ rmota poſſit corp⁹
eſſe cuʒ alio corpore in eodem loco·
ſimiliter nec pt̃ eſſe forma nec ma-
teria quę ſũt ꝑtes eſſentię: qꝛ tũc
integra eſſentia corporis humani
non remaneret cum gloria quod ẽ
hereticũ· Et ideo dicenduʒ eſt· ꝙ h̃
ꝓhibẽs nihil eſt aliud q̃ȝ dimẽſio-
nes: q̇bus ſbſtat materia corpora
lis· neceſſe eſt eñ/ ꝙ id quod eſt ꝑ
ſe: ſit cauſa in vnoq̇q; genere· di-
ſtinctõ aũt ſcḋm ſitum: ꝑmo et ꝑ ſe
ↄuenit qñtitati dimẽſiuę: quę dif-
finitur quantitas poſitionem ha-
bens: vnde ⁊ partes in ſubiecto ex
hoc ipſo diſtinctionem habent ſcḋm
ſitum: ꝙ ſũt ſubiectę dimenſioni·
Et ſic eſt diſtinctio diuiſarum par-
tiũ vnius corporis ſcḋm diuerſas ꝑ-
tes vnius loci ꝑ dimenſiones: ita
ꝓpter dimenſiones diuiſa corꝑa di-
ſtiguũt' ſcḋm diuerſa loca· Duo eñ
corpora facit actualis diuiſio mate
rię corporalis: duas aũt ꝑtes vni-
us corporis diuiſibilis potentiona-
lis· Vnde et Philoſophus dicit ĩ
·iiij· phi· ꝙ ſubĩtrãte cubo ligneo
in aquã vl' aerem oportet ꝙ cedat
tantũ de aqua vl' de aere: ita opor-
teret ꝙ cederẽt dimenſiones ſeꝑa-
tę ne vacuũ poneretur· Cum ergo
gloria non tollat dimenſiones cor-
poris· dico ꝙ corpus glorioſuʒ nõ
poteſt naturaliter eſſe cuʒ alio cor-
pore ĩ eodem loco: ꝓpter aliquam
ꝓprietatem inditam· ¶ Ad primũ
ergo dicendum· ꝙ ſicut dictum ẽ/
corpus humanũ in ſtatu iſto pro-
hibetur eſſe cuʒ alio corpore in eo-
dem loco: non propter corpulenti-
am vel groſſitiem quę per gloriam
tollitur: ſpiritualitatem eñ Apo-
ſtolus opponit animalitati ſecun-
dum quam corpus alimento indi-
gens eſt/ vt Auguſtinus dicit nõ
autem groſſiciei vel corpulencię: ſ;
impeditur propter dimenſiones·

¶ Ratio vero que in ↄtrariū obñ-
cit᷑ · ponit᷑ int᷑ ſophiſticas ratōes
a Philoſopho m · iiij · Phi · pūcto
em̄ et linee et ſupficiei nō debet᷑ lo-
cus ſed corpori · Unde nō ſequit᷑ ſi
termini corporū ſe tangētiū ſint ſi-
mul: ꝙ ꝓpter hoc plura corꝑa pn̄t
eſſe in eodem loco · ¶ Ad ſcd̄m di-
cendum · ꝙ ſicut ibidem Cōmenta
tor exꝑmit: ſubintratio illa fit per
ↄdenſationem: et partes ille dicūt᷑
habere ſpūalem virtutem ꝓpt᷑ ra-
ritatem · Eſſet aūt erroneum dice-
re ꝫ mō ꝙ corꝑa glorioſa ſint aeri
ventiſq̄ꝫ ſimilia vt patet ꝑ Grego ·
in · xix · moraliū ; · xxij · · q ·

Ad ſecūdū ſic ꝓcedit᷑ · Videt᷑
ꝙ corpꝰ glorioſū nullo mo-
do poſſit eē ſil᷑ cū alio corꝑe i
eodem loco · ſicut em̄ ſe habet vnū
corpus ad vnum locū: ita duo cor-
pora ad duo loca · gͦ permutatim:
ſicut vnuꝫ corpus ad duo loca: ita
duo corpora ad vnū locum · ſed v-
num corpus nullo modo pt̄ eſſe in
duobꝫ locis · ergo nec duo corpora
in vno loco · ¶ Pręte · ſi duo corpo
ra ſint in vno loco: ſumantur duo
puncta in duabus extremitatibꝰ
loci · ſequitur ergo ꝙ īter iſta duo
puncta erunt due linee recte duo-
rum corporum in eodeꝫ loco exiſtē-
tiū · quod eſt impoſſibile · ergo im-
poſſibile eſt duo corpora eſſe in eo-
dem loco · ¶ Sed contra ē ꝙ Chri
ſtus ītrauit ad diſcipulos ianuis
clauſis vt habet᷑ Joannis · xx · qđ
eſſe non poſſet niſi corpus eius ſi-
mul cum corpore portarum fuiſſet ī
eodē loco · pt̄ gͦ corpꝰ glorioſū eſſe
cū alio corꝑe ī eodē loco · ¶ Rn̄ſio
dicēđ · ꝙ ſic̄ iā dictū ē duo corꝑa eſ-
ſe ī eodē loco ꝓhibēt᷑ ex dimēſioī-
bꝰ: qꝛ mateia corꝑal᷑ ſꝫm dimēſio-
nes diuidit᷑ · diuiſiones aūt diſtin-
guūt᷑ ſꝫm ſitū · Deꝰ aūt q̄ ē oīm cau-
ſa pͥma: poteſt ↄſuare effectus in
eſſe ſine cauſis proximis · Unde ſic̄
conſeruat ī ſacramento altariſ ac-
cidentia ſine ſubiecto: ita poteſt cō
ſeruare diſtinctionem materię cor-
poralis et dimenſioneꝫ ī ea: abſq̄ꝫ
diuerſitate ſitus · miraculoſe ergo
fieri poteſt ꝙ duo corpora ſint ī eo
dem loco · Unde corpori Chriſti at
tribuit᷑ a ſanctis: ꝙ exiuit ꝑ clau-
ſum virginis vterum: et ꝙ intra-
uit clauſis ianuiſ per virtutem di-
uinam · Et ſimiliter dico ꝙ corpus
glorioſum quod erit configuratuꝫ
corpori claritatis Chriſti: poteſt eſ-
ſe cū alio corpore in eodeꝫ loco: nō
ꝓpter aliquā v̓tuteꝫ creatā īditaꝫ:
ſꝫ ſola dīna v̓tute aſſiſtēte et ꝫ oꝑ-
ante · Sic̄ ⁊ corpus Petri ſua vm-
bra ſanabat īfirmos: ſꝫ dīna v̓tu-
te aſſiſtēte ⁊ miracula faciente ·

¶ Ad pͥmū gͦ dicendū · ꝙ ꝓporcione
cōmutata ſic ē vtendū · ſic̄ ſe habꝫ
pͥmū ad ſcd̄m et duo ad tria: ita ſe
hꝫ terciū ad q̄rtū et q̄ttuor ad ſex ·
gͦ ↄmutati · ſic̄ ſe hꝫ pͥmū ad terci-
um ⁊ duo ad q̄ttuor · ita ſe hꝫ ſcd̄m
ad quartum et tria ad ſex · et ſꝫm ꝫ
ratō ſic debꝫ ꝓcedere · ſic̄ ſe habꝫ v-
num corpus ad vnū locū · ita duo
corꝑa ad duo loca · igit᷑ ſicut vnuꝫ
corpꝰ ad duo corpora · ita vnꝰ locꝰ
ad duo loca et ſic non ſequit᷑ · ꝙ ſi
vnū corpꝰ nō pt̄ eſſe ī duobus lo-
cis: ꝙ duo corpora non pn̄t eſſe in
vno loco · Unuꝫ em̄ corpus locali-
ter eē ī duobꝫ lociſ: implicat ↄtra-
dictōꝫ · qꝛ de rōe loci ē ꝙ ſit t᷑minꝰ
locati · Terminꝰ aūt eſt extra quem
nihil ē rei · vn̄ nihil locati pt̄ eē in
loco exteriori · ꝙ ſi ponat᷑ eſſe ī du-
obꝫ locis: ſeq̄t᷑ ꝙ ſit ext᷑ ſuū locuꝫ ·
⁊ ita ſequitur ꝙ ſit locatū ⁊ nō lo-
catum · Nec eſt inſtantia de corpo-
re Chriſti: quia non eſt ī ſacramē-
altaris localiter ſꝫ ꝑ ↄuerſionē ·
Ad ſecundum dicendum · ꝙ duas
lineas rectas mathematicas eſſe
infra duo puncta: eſt impoſſibile ·
quia in eis nulla alia ratio diſtin-

ctõis poteſt intelligi niſi ex ſitu.
ſed duas lineas naturales eſſe in-
fra duo pũcta eſt impoſſibile qui-
dem p naturã: ſed poſſibile p mi-
raculũ / q remanet alia rõ diſtin-
ctionis in lineis duab ex diuerſi-
tate corpoꝝ ſubiectoꝝ: que cõſer-
uant virtute diuina: etiam remota
diuerſitate ſitus;

Quodlibetum.ij.

Quęſitũ ẽ de Chriſto de an-
gelis / et de hoĩbꝰ. Circa
Chriſtũ quęſita ſũt duo de
paſſione eius. Primo vtꝝ ĩ tridu-
o mortis fuerit idem homo nume-
ro. Secũdo vtrum quelibet paſſio
Chriſti ſuffeciſſꝫ ad redemptionez
humani generis ſine morte;

.j. .q.

Ad primuꝫ ſic procedit. Vi-
detur q Chriſtus fuerit idẽ
homo in triduo. dicit Mat.
.xij. Sic enĩ fuit Jonas ĩ vẽtre ceti
tribꝰ diebꝰ et tribꝰ noctibꝰ: ita et fi-
liꝰ hoĩs ĩ corde terrę: ſꝫ nõ fuit aliꝰ
filiꝰ hoĩs ĩ corde terrę: niſi filiꝰ hoĩs
q loqbat ſup terrã. alioqn Chri-
ſtꝰ fuiſſꝫ duo filij. ergo fuit idẽ hõ ĩ
triduo mortis. Præ. Jonas fuit
idẽ hõ in vẽtre ceti: q prius fuerat.
ſed ſicut Jonas fuit ĩ vẽtre ceti: ita
Chriſtꝰ ĩ corde terrę. ergo Chriſtꝰ
fuit idem hõ. Sed oĩ rmota for-
ma ptis / remouet forma totius q
reſultat ex cõpoſitõe formę et mate-
rię. ſꝫ in triduo mortis aĩa fuit ſe-
pata a corpe Chriſti. ergo deſijt eẽ
hũanitas. nõ ergo fuit idez homo
numero ĩ triduo mortis. Re di-
cẽdũ. q ĩ Chriſto fuerũt tres ſbſtã-
tię vnitę ſcꝫ corpꝰ / aĩa / et diuinitas.
ſed corpꝰ et aĩa fuerũt vnita nõ ſolũ
in vnã pſonã: ſꝫ etiã ĩ vnã naturam.
Diuinitas aũt ĩ natura qdẽ nõ potuit
vniri nec aĩę nec corpi. q cuꝫ ſit p-
fectiſſima natura nõ pt eſſe pars alicꝰ
naturę. ſꝫ fuit vnita et aĩę et corpori ĩ
pſona. ĩ morte aũt ſepata fuit aĩ-
ma a corpe: alioqn nõ fuiſſet vera
mors Chriſti: de cuiꝰ rõe eſt q ſe-
pet aĩa a corpore qd per aĩaꝫ viui-
ficatur. ſed diuinitas nõ fuit ſepata /
nec ab aĩa / nec a corpore: qd patet
ex ſymbolo fidei / in q de filio dei di-
cit. Qui ſepultus eſt et deſcẽdit ad
ĩferos: corpore aũt iacẽte in ſepul-
chro et aĩa ad ĩferos deſcẽdẽte: nõ
attribuerent iſta filio dei niſi hec
duo eſſent ei copulata in vnitate
hypoſtaſis vel perſonę. Et ideo de
Chriſto ĩ triduo mortis dupliciter
loq poſſumꝰ. Uno mdo qntum ad
hypoſtaſim vel pſonã / et ſic ẽ idem
numero ſimplicit q fuit. aut qntuꝫ
ad naturam humanã. et hoc dupli-
citer. Uno modo qntum ad totam
naturaꝫ quę humanitas dicitur:
et ſic Chriſtus non fuit homo ĩ tri-
duo. vnde nec idez homo nec alius
homo ſed eadem hypoſtaſis. Alio
modo qntum ad partem humanę
naturę: et ſic anima Chriſti quidẽ
fuit oĩo eadem numero: eo q non
eſt tranſmutata ſecũdum ſubſtan-
tiam. Corpus vero fuit idez nume-
ro ſm materiam: ſed non ſm for-
mam ſubſtatialeꝫ quę eſt anima.
Unde nõ poteſt dici q ſimpliciter
fuit idem numero. quia quelibꝫ dif-
ferentia ſubſtãtialis excludit idem
ſimpliciter. animatum autem eſt
differentia ſubſtãtial: et ideo mori
eſt corrumpi: non alterari tantuꝫ.
Nec iteꝝ poteſt dici q ſit ſimplici-
ter non idem vel aliud: q non ẽ ſm
totam ſubſtãtiam nõ idem aut ali-
ud. Dicendũ eſt ergo. q ſm qd
eſt idem et ſm quid non ẽ idem. ſm
materiam enĩ eſt idez. ſcdm formã
nõ idem. Ad pmum ergo dicen-
dum. q homo eſt nomen naturę:
ſed filiꝰ ẽ nomẽ hypoſtaſis / et ideo
magis ĩ triduo mortis Chriſtꝰ po-
tuit dici filius hoĩs q hõ. Ad ſm
dicẽdũ. q ſilitudo ibi nõ attẽditur
qntũ ad oĩa: ſed ſolũ qntũ ad ocu-

pationem· naȝ Chriſtus fuit mortuus ī corde terrȩ non aūt Jonas ī ventre ceti; ·ij· ·q·

AD ſecūdū ſic ꝓcedit᷑· Videt᷑ ꝙ alia paſſio chriſti nō ſuffeciſſet ad redemptionē humani generiſ ſine morte· Dicit em̄ Apoſtolus ad Gal·ij· Si ex lege ē iuſticia· g° Chriſtus mortuꝰ eſt gͣtis id ē inutiliter et ſine cauſa· ſed ſi alia paſſio ſufficeret: chriſtus gͣtis mortuus eſſȝ· ſȝ hoc habȝ Apoſtoluſ ꝓ īcōuenienti· g° alia paſſio Chriſti non ſuffeciſſȝ ad redemptionеȝ hūani generis· ¶ Preȩ· illud enī dicit᷑ quod iuſto precio comparatur· ſed iuſtum preciuȝ ꝓ peccato primi parētis quo venditū ē ī ſeruitutem genuſ humanū/ eſſe non potuit aliud ꝙ̄ vita chriſti quȩ valuit oīm hoīm vitas: quȩ per illud peccatum priuāt᷑· Nam ꝑ peccatū primi parētis mors in omēs ītroiuit· vt dicit᷑ ad Roma·v· ergo nō potuiſſet humanuȝ genus redimi per aliam paſſioneȝ Chriſti abſq̄ morte· ¶ Preȩ· Grego· dicit in·iij· mora· ꝙ niſi chriſtus mortem indebitam ſuſcepiſſet: neq̄quā nos a morte liberaſſȝ debita· g° paſſio alia nō ſuffeciſſet ad liberationē humaī generis ſine morte· ¶ Preterea Apoſtolꝰ dicit ad hebrȩ·x· ꝙ chriſtus vna oblatione ꝯſūauit imꝑ̄num ſāctificatos· et ideo non ē locus ſcd̄e oblationis· ſed maīfeſtū eſt ꝙ Chriſtus ante mortem multas paſſiones ſuſtinuit: eſuriens/ laborans/ ꝯſputus et flagellatuſ· ſi g° iſtȩ paſſiōs ſuffeciſſent nō obtuliſſet ſeipſum ad mortē· Obtulit aūt ſeipm̄ hoſtiaȝ deo pro pc̄tis noſtris vt dicit᷑ ad Ephe·v· et hoc ꝑ mortē· g° paſſio chriſti abſq̄ morte nō ſuffeciſſȝ· ¶ Sed ꝯͣ· iniuria vł paſſio alicꝰ mēſurat᷑ ex dignitate ꝑſonȩ: maiorē em̄ iniuriā patit᷑ rex ſi ꝑcutiat᷑ ī faciē ꝙ̄ aliq̄ ꝓuata ꝑſona· ſȝ dignitaſ ꝑſonȩ chriſti ē īfinita: q̄r ē ꝑſona dīna· g° quȩlibȝ paſſio eius ꝙ̄tūcūq̄ minima ē infinita: q̄libȝ g° paſſio eius ſuffeciſſȝ ad redemptōȝ hūani generis etiam ſine morte· ¶ Preȩ· Bern· dicit· ꝙ minima gutta ſāguinis chriſti ſuffeciſſȝ ad redemptōȝ hūani generis: potuiſſȝ aūt aliq̄ gutta ſāguīs chriſti effundi ſine morte· ergo etiaȝ ſine morte potuiſſȝ ꝑ aliquā paſſionem hūanum genus redimere·

Rͦ dicend̄· ꝙ ad emptionē duo requirūt᷑: ſcȝ q̄ntitas precij et deputatō eiꝰ ad aliq̄d emēdū· ſi em̄ aliquis det p̄ciū nō ęqualēs ad rē aliquā acq̄rēdā nō dicit᷑ eſſe ſimpliciter emptō· ſȝ ꝑtim emptio/ et ꝑtim donatio: puta ſi quis emat librum q̄ valet·xx· libras pro·x· libris ꝑtim emeret librū et ꝑtim ſibi daret᷑: rurſus ſi daret etiā maiꝰ p̄ciū: et non deputaret ad emendū nō diceretur emere librū· Si ergo loq̄mur de redemptione hūani generis ꝙ̄tū ad q̄ntitatē precij: ſic q̄libet paſſio Chriſti etiā ſine morte ſuffeciſſet ad redemptioneȝ hūani generis ꝓpter īfinitaȝ dignitatem ꝑſonȩ· et ſic procedūt vltimȩ duȩ rationes· Si aūt loquamur ꝙ̄tuȝ ad deputatōȝ precij: ſic dicendū ē· ꝙ non ſūt deputatȩ ad redemptionem hūani generis a deo patre et Chriſto/ aliȩ paſſiōs chriſti abſq̄ morte· Et hoc triplici ratione· Primo q̄dē vt p̄ciū humani generis: nō ſolū eſſȝ infinitū valore/ ſȝ etiaȝ eſſȝ eiuſdem generis: vt ſcilicȝ noſ a morte ꝑ mortē redimeret· Scd̄o vt mors Chriſti nō ſolū eſſȝ preciū r̄dēptōis ſȝ etiā exēplū v̄tutis: vt videlicȝ hoīes nō timerēt ꝓ veritate mori· ⁊ has duas cauſaſ aſſignat Apoſtolus ad Hebrȩ·ij· dicens· Vt per morteȝ deſtrueret eum qui habebat mortis impiū: ꝙ̄tum ad p̄mū· ⁊ liberaret eos q̄ timore mor-

tis ꝑ totaȝ vitā obnoxij erant ſer⸗
uituti · q̄ntū ad ſcd̄m · ¶ Tercio vt
mors Chriſti eſſet etiam ſacramē⸗
tum ſalutis · dū nos v̄tute mortis
Chriſti morimur pctīs · ⁊ carnˀlibꝫ
concupiſcētiis / et ꝓprio affectui · et
hec cauſa aſſignatur · j · Petri · iij ·
Chriſtus ſemel pro pctīs noſtris
mortuus eſt · iuſtus ꝓ iniuſtis / vt
nos offerrꝫ deo / mortificatos q̄dē
carne viuificatos aūt ſpū · Et ideo
hūanū genus nō eſt redemptuȝ ꝑ
aliam paſſionē abſq; morte Chri⸗
ſti · ¶ Ad primū gˀ dicendū · q̄ nō
ſine cauſa deputata eſt mors Chri
ſti ad r̄demptōȝ humani generis ·
q̄uis mīor paſſio potuiſſet ſuffice⸗
re vt dictum eſt · ¶ Ad ſecūdū di⸗
cendum · q̄ Chriſtus non ſolū ſol⸗
uendo vitam ſuā ſed etiaȝ quācū⸗
q; paſſionem patiendo · ſufficiens
pretium exoluiſſet pro redemptio⸗
ne humani generis · ſi minor paſ⸗
ſio adhuc d̄minus deputata fuiſſꝫ ·
et hoc ꝓpter infinitam dignitatem
ꝑſone Chriſti vt dictum eſt · ¶ A⸗
lie due rationes ꝓcedunt ex hˀ · q̄
alie paſſiones Chriſti nō fuerīt de⸗
putate q̄ ꝑ eas abſq; morte chri⸗
ſti r̄dimeret hūanū genus ;

Deinde querebatur de ange⸗
lis · et primo q̄ntū ad ꝯpoſi⸗
tionem ipſoꝝ · ſcd̄o q̄ntū ad
tp̄s motus ipſoꝝ · Circa primū q̄⸗
rebāt duo · primo vtꝝ angelˀ ſb̄⸗
ſtantialiter ſit ꝯpoſitus ex eſſentia
et eſſe · Scd̄o vtꝝ in angelo ſit ali⸗
ud ſuppoſitū et nat̄a ;

· iij · · q ·

Ad primum ſic procedit · Vi⸗
detur q̄ angelus nō compo⸗
natur ſb̄ſtātialiter ex eſſen⸗
tia ⁊ eſſe · Eſſentia em̄ angeli ē ip⸗
ſe angelus · q̄ quiditas ſimplicis ·
eſt ip̄m ſimplex · ſi ergo angelˀ cō⸗
poneret ex eſſentia et eſſe cōpone⸗
retur ex ſeipſo · et alio · hoc aūt eſt
īꝯueniēs · nō gˀ ſb̄ſtātialit̄ ꝯpoit

ex eſſentia et eſſe · ¶ Pre · nullum
accidens cadit ī ſb̄ſtātialem ꝯpoſi⸗
tōȝ ſb̄ſtātie · ſed eſſe āgeli eſt acci⸗
dens · ꝓprie em̄ deo attribuit Hi⸗
larius in libro de trini · q̄ eſſe non
ſit accidens ei ſed ſubſiſtēs veritas ·
ergo āgelus non eſt eſſentialiter
compoſitˀ ex eſſentia et eſſe · ¶ Sꝫ
con̄ eſt quod dicit in quīto libro d̄
cauſis · q̄ intelligētia quā dicimˀ
āgelum habet eſſentiam et eſſe ·
Reſponſio dicenduȝ · q̄ dupliciter
aliquid de aliq̄ predicat · Vno mō
eſſentialiter · Alio modo ꝑ partici⸗
pationem · lux em̄ predicat de cor⸗
pore illuīato participatiue · ſꝫ ſi eēt
aliq̄ lux ſepata · p̄dicaret de ea eēn
tialiter · Secūdū hoc gˀ dicendū ē ·
q̄ ens p̄dicat de ſolo deo eſſentia⸗
liter · eo q̄ eſſe d̄iuū ē eſſe ſb̄ſiſtēs ⁊
abſolutū · De q̄libꝫ aūt creat̄a p̄di⸗
cat ꝑ participatōȝ · nulla em̄ crea⸗
t̄a eſt ſuū eſſe · ſꝫ eſt hn̄s eē · ſicut et
deus dicitur bonus eēntialiter q̄ē
ipſa boītas · creat̄e aūt dicūt bone ꝑ
ꝑticipationē · q̄ hn̄t bonitatē · V⸗
nūq̄dq; em̄ inq̄ſtum eſt · bonū eſt ·
ſm̄ illud Aug · ī · j · de doc · chri · dicē
tis · Inq̄ſtum ſumˀ · boni ſumus ·
Q̄ńcūq; aūt aliquid p̄dicat de al⸗
tero · oportet ibi aliud eſſe p̄t illud
q̄d ꝑticipat · ⁊ ido ī q̄libꝫ creat̄a ē
aliud ip̄a creat̄a que habet eſſe · et
ipſuȝ eē eiˀ · Et hˀ eſt q̄d Boe · dicit
ī libro de hebdo · q̄ ī oī eo q̄d eſt ci⸗
tra p̄mum · aliud eſt eſſe · et q̄d ē ·
Sed ſciēdū eſt q̄ aliquid ꝑticipa⸗
tur dupliciter · Vno modo q̄ſi exi⸗
ſtens de ſb̄ſtātia ꝑticipantis · ſicut
genus participat a ſpecie · hoc aūt
modo eſſe non participat a crea⸗
tura · id em̄ eſt de ſb̄ſtātia rei q̄d ca
dit in eius diffinitionem · ens aūt
non ponit in diffinitione creat̄e ·
q̄ nec eſt genus nec differētia vn̄
ꝑticipat · ſic̄ aliq̄d exiſtēs de eſſen
tia rei · et ideo alia queſtio eſt / an
ē / et q̄d ē · Vn̄ cū omē q̄d ē p̄t eſſe⸗

tiam rei dicat᷑ accidēs: eē qđ ꝑtinꝫ ad q̄ſtōnē an eſt: ē accidēs. Et ido Cōmētator dicit ī. v. Meta. ꝙ iſta ꝓpoſitō ſortes eſt: eſt de accidētali predicato: ſcḋm ꝙ importat entitatē rei vel veitatē ꝓpoſitōis. ſꝫ veruꝫ eſt ꝙ hͦ nomē ens ſcḋm ꝙ importat reꝫ cui ꝯpetit huiuſmodi eſſe ſic ſigni‑ficat eēntiā rei: et diuidit᷑ per decē gn̄a nō tn̄ vniuoce: qꝛ nō eadē rōe ꝯpetit omibꝫ eē: ſꝫ ſbſtātie q̇deꝫ ꝑ ſe: alijs aūt aliter. Sic ergo ī an‑gelis eſt compoſitio ex eēntia et eſ‑ſe. nō tamē eſt compoſitio ſicut ex partibus ſubſtantie. ſed ſic ex ſbſ‑ſtātia ⁊ eo qđ adheret ſbſtātie.

¶ Ad primum ergo dicenduꝫ. ꝙ ali‑quādo ex ijs que ſimul iunguntur relinquitur aliqua res tercia: ſicut ex anima et corpore conſtituit᷑ hu‑manitas que eſt homo: vn̄ hō cō‑ponit᷑ ex anima ⁊ corpore: aliquā‑do autem ex ijs que ſimul iungūt᷑ non reſultat res tercia: ſed reſultat quedam ratio compoſita: ſicut ra‑tio hominis albi / reſoluitur in ra‑tionem hominis: ⁊ in rationeꝫ al‑bi. ⁊ in talibꝫ aliquid componitur ex ſeipſo et alio: ſicut album com‑ponitur ex eo quod eſt albuꝫ / ⁊ ex albedine. ¶ Ad ſcḋm dicendum. ꝙ eſſe eſt accidens non quaſi ꝑ ac‑cidens ſe habēs: ſed q̈ſi actualitas cuiuſlibꝫ ſbſtātie: vn̄ ⁊ ipe deꝰ q̇ ē ſua actualitas: ē ſuū eē; .iiij. q.

Hd ſecundū ſic ꝓceditur. Vi‑det᷑ ꝙ in angelo idem ſit ſup‑poſituꝫ et nat̄a. ī ijs em̄ que ſunt compoſita ex mateia et forma differt ſuppoſitum et natura. quia ſuppoſitum addit ſupˢ naturaꝫ ſpēi materiam indiuidualē: quod non poteſt eſſe in angelo: ſi āgelus nō ſit compoſitus ex mateia ⁊ forma. ergo ī angelo nō differt ſuppoſituꝫ ⁊ natura. Sed dicebat᷑ ꝙ ſuppoſi‑tum ī angelo differt a natura inq̄ꝫ tum ſuppoſitū intelligit᷑ vt habēs eſſe non autem natura. Sed con‑tra. eſſentia ſicut non ponitur ī dif‑finitione nature / ita non ponitur ī diffinitōe ſuppoſiti vel ſingularis: ſi ſuppoſitum vł ſingulare diffinit᷑. ergo ſuppoſituꝫ ꝑ eſſe nō differt a natura. nullo ergo modo differūt ſuppoſitum et natura. ¶ Sed cōtˢ: in omibus creaturis natura cōſti‑tuit ſuppoſitum: ſed nihil conſtitu‑it ſeipſum. ergo in nulla creatura eſt idem ſuppoſitum et natura.

Reſponſio dicendū. ꝙ ad illiꝰ que‑ſtionis intelligentiā oportet con‑ſiderare quid ſit ſuppoſitum: et q̇d natura. natura aūt q̄uis multipli‑citer dicit᷑: tamen vno modo dicit᷑ natura ipa ſbſtātia rei: vt dicit᷑ in .v. Meta. Et ꝙ ſbſtātia ſignificat eēntiā vł q̇ditatē rei: vel ꝙ q̇d eſt: illud aūt ſignificat᷑ noīe nat̄e prout hic loq̇mur de nat̄a: qđ ſignificat diffinitō. Vn̄ Boe. di. ī li. de dua‑bꝫ nat̄is: ꝙ nat̄a eſt vnū qđ q̄ꝫ īfor‑mās ſpecifica differētia. Differētia em̄ ſpecifica ē ꝯpletiua diffinitōis. Suppoſitū aūt ē ſingulare ī genere ſbſtātie qđ dicit᷑ hypoſtaſis vel ſbſ‑ſtātia p̄ma. et qꝛ ſbſtātie ſēſibiles ꝯpoſite ex mateia et forma ſūt no‑bis magis note: ideo ī eis p̄mo vi‑deamꝰ q̄uo ſe habeat eēntia vel na‑tura ad ſuppoſitū. Dicūt aūt q̇dam ꝙ forma ꝑtis ē ideꝫ cū forma totiꝰ (que dicit᷑ eēntia vł nat̄a) ſcḋm rē: ſꝫ differūt rōe. nā forma ꝑtis dicit᷑ ī q̄ꝫtū facit nat̄aꝫ eē in actu. forma aūt totiꝰ ī q̄ꝫtū ꝯſtituit ſpēꝫ. ſic aīa dicit᷑ forma ꝑtis ī q̄ntū facit corpꝰ eē in actu: et dicit᷑ aīa forma totiꝰ ī q̈ntū ꝯſtituit ſpēꝫ hūanā. ⁊ ſic di‑cit᷑ hūanitas. Et ſcḋm hͦ in rebꝫ ꝯpo‑ſitis ex materia et forma natura ē ꝑs ſuppoſiti. nā ſuppoſitū ē īdiui‑duū ꝯpoſitū ex mateia ⁊ forma vt dictū ē. Sꝫ p̄dicta poſitō nō videt᷑ eē v̄a. qꝛ vt dictū ē: nat̄a vł eēntia dr̄ id qđ ſignificat diffinitio. diffi‑

nitio aūt in rebꝫ natᷓalibꝫ nō ſoluꝫ
ſignificat formam/ſed etiaꝫ mate⸗
riam/vt dicitur ī·xj·metaphi·nec
poteſt dici ꝙ materia ponat᷑ ī diffi
nitione rei naturalis ſicut non exi⸗
ſtens de eſſentia eius. Hꝫ eñ ē pro⸗
prium accidentis vt diffiniat᷑ ꝑ ali⸗
ud quod non eſt de eſſentia eiꝰ ſci⸗
licet per ſubiectum. et ido habꝫ eſ⸗
ſentiam incomplete. vt dicit᷑ ī·vj·
metaphi· Relinquitur g° ꝙ in re⸗
bus compoſitis ex materia et for⸗
ma. eſſentia vel natᷓa nō ſit ſola for
ma. ſꝫ compoſitū ex materia et for⸗
ma· Reſtat g° ꝯſiderandū· cū ſup⸗
poſitum vel indiuiduū naturale ſit
compoſitum ex materia et forma·
vtrum ſit idem eſſentię vel naturę·
⁊ hāc queſtionē mouet Philoſo⸗
phus in·vij· Metaphi· vbi īqui⸗
rit vtꝝ ſit idem vnunqđqꝫ ⁊ quod
quid eſt eius. ⁊ declarat ꝙ in ijs q̄
dicuntur per ſe/idem ē res et ꝙ qđ
eſt rei/ in ijs autem quę dicūt᷑ per
accidens non ē idem· homo eñ ni⸗
hil ē aliud ꝗꝫ quid eſt hoīs. nihil
eñ aliud ſignificat homo ꝗꝫ aīal
greſſibile bipes· ſed res alba non
eſt idem oīo ei quod quid ē albuꝫ.
quod ſcilicꝫ ſignificatur noīe albi·
nam album nihil ſignificat niſi q̈⸗
litateꝫ. vt dicit᷑ ī ꝑdicamētis res aᷓ
alba ē ſubſtātia hn̄s qualitatem·
ſecūdū hoc ergo cuicunqꝫ pᷓ aliqd
accidere quod non ſit de ratiōe ſuę
naturę. ī eo differt res. et qđ quid
eſt. ſiue ſuppoſitum et natura· naꝫ
in ſignificatione naturę īcluditur
ſolum id quod eſt de ratione ſpēi·
ſuppoſitum aūt non ſolum hᷓ hęc
quę ad rationē ſpeciei ꝑtinent. ſꝫ
etiam alia quę ei accidunt· et ideo
ſuppoſitū ſignificat᷑ vt totum. na⸗
tura autem ſiue quiditas vt pars
formalis· In ſolo aūt deo non īue⸗
nitur aliqđ accidens ꝑter eiꝰ eſſen
tiam· qꝛ ſuū eſſe eſt ſua eſſentia vt
dictum eſt· et ideo ī deo oīo ē idem
ſuppoſitum et natᷓa· In angelo aᷓ
non eſt oīo idem qꝛ aliud ei accidit
ꝑter id qđ eſt de ratione ſuę ſpēi.
qꝛ et ipſum eſſe angeli eſt ꝑter eiꝰ
eſſentiam vel naturaꝫ. ⁊ alia q̄daꝫ
ei accidūt quę oīa pertinēt ad ſup
poſitum. nō aūt ad natᷓam· ¶ Ad
primum ergo dicendū· ꝙ nō ſoluꝫ
in compoſitis ex materia et forma
inuenit᷑ aliquod accidēs preter eſ
ſentiam ſpeciei. ſed etiā ī ſbſtātijs
ſpiritualibus quę non componū⸗
tur ex materia et forma. et ido ī v⸗
triſqꝫ ſuppoſitum non eſt idem oīo
cum natura· hoc tamē eſt aliter/et
aliter in vtriſqꝫ· Dupliciter enim
aliquid accipitur vt accidens ꝑter
rationem rei· Vno modo quia nō
cadit in diffinitione ſignificante eſ
ſentiam rei. ſed tantuꝫ eſt deſigna⸗
tiuū vl᷑ determinatiuum alicuiꝰ eſ⸗
ſentialium principioꝝ· ſicut ratio⸗
nale accidit aīali vtpote preter dif
finitionem eius exiſtens. et tamē
ē determīatiuū eſſentię aīę· vñ fit
eſſentiale hoī et de rōe eius· Alio°
accidit aliqd alicui. qꝛ nec ē ī eius
diffinitōe/nec ē detīmiatiuū alicu⸗
ius eſſentialis principioꝝ· ſic albe
do accidit hoī· ijs g° quę ſūt ꝯpoſi⸗
ta ex materia et forma accidit ali⸗
quid ꝑter rōꝫ ſpēi. cū eñ de ratōne
ſpēi hūanę ſit ꝙ ꝯponatur ex aīa
et corpore. detīminatio corpis ⁊ aī⸗
mę ē preter rationem ſpēi. et acci⸗
dit hoī inqꝫtuꝫ eſt hō. ꝙ ſit ex hac
anima. et ex hoc corꝑe. ſꝫ hoc ꝯue⸗
nit ꝑ ſe huic homini. de cuiꝰ ratōe
eſſet ſi diffiniretur. ꝙ eſſet ex hac
anima ⁊ hoc corꝑe. ſicut de ratōne
hominis cōis eſt ꝙ ſit ex aīma ⁊ cor⸗
pore· Accidūt etiam compoſitis ex
materia et forma ꝑter ratōm ſpēi
multa alia. q̄ nō ſūt detīminatiua
eēntialiū pn̄cipioꝝ· Subſtantijs
vero immaterialibꝫ creatis accidūt
q̄dā pret᷑ rōꝫ ſpēi. q̄ nō ſūt detīmia⸗
tiua eēntię ſpēi et eēntialiuꝫ prin⸗

cipiorum vt dictum eſt · non tamē
accidunt ei que ſūt determinatiua
eſſentie ſpeciei: quia ipā nat̄a ſpēi
nō indiuiduatᷣ per materiaꝫ ꝫ per
ſeipſā: ex hoc ꝙ talis forma nō eſt
nata recipi ī aliqua materia · vnde
ꝑ ſeipſaꝫ nō ē multiplicabilis neqꝫ
predicabilis de pluribꝰ · ſed qꝛ nō
eſt ſuū eſſe: accidit ei aliquid pret̄
rationē ſpeciei: ſcilicet ipſum eſſe:
⁊ alia quedaꝫ que ſuppoſito attri-
buūtᷣ ⁊ nō materie: ꝓpter qđ ſup-
poſitum ī eis non eſt omnino idem
cum natura · ¶ Ad ſcđm · ꝙ nō om
ne quod accidit alicui preter ratio-
nem ſpeciei eſt determinatiuū ipſi-
us eſſentie: nec oportet illud poni
in ratione eius ſicut dictum eſt · et
ideo licet ipſū eſſe non ſit de ratio-
ne ſuppoſiti: qꝛ tamen pertinet ad
ſuppoſitum ⁊ non ē de ratione na-
ture: manifeſtum eſt / ꝙ ſuppoſitū
et natura non ſūt omnino idem in
quibuſcunqꝫ res eſt non ſuū eē ·
¶ Ad id vero qđ ī contr̄iuꝫ obijcitur ·
dicitur: ꝙ natura dicit̄ conſtituere
ſuppoſitum etiam in compoſitis ex
materia et forma · nō quia natura
ſit vna res / ⁊ ſuppoſitum alia res /
hoc em̄ eſſet ſcḋm opinionem dicen-
tiuꝫ: ꝙ natura ſpeciei ſit forma tm̄
que conſtituit ſuppoſitum ſicut to
tum · ſed qꝛ ſcḋm modum ſignifican-
di nat̄a ſignificatᷣ vt ꝑs rōne ſup̄-
dicta · ſuppoſitū vero vt totū · nat̄a
ſignificatᷣ vt conſtituēs · et ſuppo-
ſitum vt conſtitutum;

·v· ·q·

D
Einde queſituꝫ ē de tēpore ꝑ
qđ deus mouet creat̄aꝫ ſpū-
alē ſcḋm Aug · vtꝝ ſit ideꝫ cum
tempe qđ mēſurat motꝰ reruꝫ cor-
poraliū · ⁊ videtᷣ ꝙ ſic: qꝛ neqꝫ Au-
guſtinꝰ diuiſitatē hāc tpoꝝ aſſig-
nat: neqꝫ aliqͥs Phūs · vanū igitᷣ
videt̄ hāc diuiſitatē tpm aſſignare
¶ Pre · om̄e qđ eſt / iqꝫtū ē / vnū ē /
ſi g° nō ſit vnū tēpꝰ ꝫ diuiſa: nō eit
ens / qđ ē iconueniens · g° oportet
ponere vnū tempꝰ tm̄ · ¶ Sed cō-
tra · tempus quo menſurantur cor-
porales motus eſt numerus mo-
tus primi celi: ſcḋm Philoſophum
quarto Phi · ꝫ tempus per quod
mouentur angeli nō habꝫ aliquē
ordinē ad motū · g° illud tps eſt a
liud a tpe corporaliū reꝝ · ¶ Pre ·
ꝑpetuo ⁊ corruptibili nihil eſt cō-
mune: niſi ſcḋm nomē vt dicit̄ in · x ·
Meta · ſed angeli ſūt ꝑpetui: corꝑa
aūt ſūt corruptibilia: nō g° ideꝫ tē-
pus ē vtroꝝqꝫ · ¶ Rṅ° dicenđ · ꝙ ſic
Aug · dicit ī · xj · de ci · dei · Tempora
nō fuiſſent niſi creatura fieret que
aliquid aliqua motione mutaret:
cuius quideꝫ mutationis cū aliud
atqꝫ aliud q̄ ſimul eē non pn̄t cedit
atqꝫ ſuccedit · ſequitᷣ tꝑus: ex quo
accipit̄ qđ etiā Phūs dicit in · iiij ·
Phi · : ꝙ oportet loqͥ de tempe ſcḋm
rōꝫ motꝰ · nam tempus ē numerꝰ
motꝰ ſcḋm pͥus ⁊ poſteriꝰ · Omīs g°
motꝰ qͥ pn̄t mēſurari vna mēſura:
hn̄t vnū tꝑus · ꝫ ſi qui vero motꝰ
ſūt: qͥ nō pn̄t vna mēſura mēſura-
ri: nc̄e ē ꝙ eoꝝ ſit diuiſū tps · Cum
aūt mēſura ſit homogenia mēſura-
to: vt dicit̄ in · x · Meta · manifeſtuꝫ
eſt ꝙ oīa que ſūt vniꝰ generis poſ
ſunt habere vnam mēſuram com-
munē · non auteꝫ que ſunt geneꝝ
diuerſoꝝ · Omēs aūt motus ꝯtinui
ꝯueniūt in vno genere maxꝫtuꝫ ſūt
commenſurabiles · et ideo poſſunt
habere vnam volubilitatē ⁊ men-
ſuram communem · menſurantur
enim omnes ſimpliciſſimo ſui ge-
neris ſcilicet velociſſimo motu pri-
mi celi · Vnde omnium motuū cō-
tinuorum poteſt eſſe vnū tempus
commune: quod quidem tempus
licet videatur eſſe ſcḋm genus de nu
mero diſcretorum quod eſt nume-
rus: quia tamen eſt numerꝰ harū
rerum ꝯtinuarum ſcilicet motuuꝫ:
fit ipſum continuuꝫ / ſicͭ decem ſim-

plicıter dictū: eſt aliquid diſcretū·
ſed decem vlne pānī eſt aliquid cō-
tinuū· Diſcretoꝝ aūt et ꝯtinuorū
non pt̄ eſſe vna menſura commu-
nis: cū ſint diuerſoꝝ generꝝ / igr̄ tū
ſūt mēſurabilia· Et ideo neceſſe eſt
ſi ſint aliqui motus non ꝯtinui: ꝙ
tp̄us eorū ſit aliud a tp̄e q̄ men-
ſurāt̄ motus ꝯtinui· Manifeſtum
eſt aūt: ꝙ motus ſpūaliū creatu-
rarū de quibꝫ loquit̄ Aug· dicēs·
Creatam ſpūalem mouei ꝑ tp̄us
et non per locū: non ſūt motus cō-
tinui ſed viciſſitudines quedā di-
ſcrete· Dicit̄ enī ꝙ ꝑ tp̄us mouet̄
animꝰ: vel remiſcēdo quoꝝ oblitꝰ
erat / vel diſcendo quod neſciebat /
vel nolēdo quod volebat· Vñ ma-
nifeſtū eſt: ꝙ cū tempꝰ non habe-
at ꝯtinuitatē niſi ex motu: ꝙ tale
tempus non eſt ꝯtinuū: et ꝙ eſt
aliud a tempe corporalium reꝝ·
Ad pmū g° dicēdū· ꝙ Aug· ex ip-
ſa motuū dr̄a dat intelligere diffe-
rentiam tempoꝝ· Ad ſecūdum di-
cendū· ꝙ eo modo aliqd eſt vnum
quo eſt ⁊ dicit̄ eſſe· qd̄ enī dicit̄ eē
ſm̄ ſpeciem / eſt vnū ſpecie: nō aūt
vnū numero· vnde non ſeq̄t̄ ſi ſint
plures hoīes / ꝙ non ſit hō· ⁊ ſimi-
liter non ſequit̄ ꝙ ſi ſint plura tē-
pora: ꝙ non ſit tempus;

DEinde queſitū eſt de homīe·
pmo q̄tū ad v̄tutes· ſcd̄o
q̄ntum ad pc̄ta· tercio q̄ntū
ad penas· Circa virtutes aūt fuit
queſitū: ⁊ q̄tū ad res dīnas / ⁊ q̄n-
tum ad res hūanas· Quātum ad
res dīnas q̄ſita ſūt tria· Primo cir
ca fidē· vtꝝ aliqs credere teneatur
chriſto viſibilia miracula non faci
enti· Scd̄o circa fidei ſacmētū· vtꝝ
ꝑuuli iudeoꝝ ſint baptizādi inuitis
ꝑntibꝫ· Tercio q̄rit̄ circa decimas
q̄ debēt̄ miniſtris ſacmentorū· v-
trum aliqs ꝓpter ꝯſuetudiēz poſſit
excuſari ne decimas ſoluat;

AD pmū ſic procedit̄· Videt̄
ꝙ chriſto nō facienti viſibilia
miracula hoīes credere nō te
nēt̄· Quicūqꝫ enī nō facit h̄ ad qd̄
tenet̄ peccat: ſꝫ ſi hoīes nō crederēt
Chriſto miracula nō facienti nō pec
carēt· dicit enī ipe Jo· xv· Si opa
nō feciſſē in eis q̄ nullus aliꝰ fecit:
pc̄tm nō haberēt: ⁊ loq̄t̄ de pc̄to in-
fidelitatis ſm̄ Aug· g° chriſtꝰ ſi nō
feciſſꝫ miracula hoīes credere nō te-
nerēt̄· Pre· nullꝰ pt̄ mutare legē
niſi lator legis: vel ea ſupior: ſꝫ chri
ſtus predicabat quedā q̄ videbāt̄
ꝑtinere ad veteris legis abolitiōē:
ſicut ꝙ cibi non coinqnarent hoīez ⁊
ꝙ licet in ſabbato opari· g° ſi non
ꝓbaſſꝫ ſe legiſlatorē eſſe: non fuiſ-
ſet ei credēdū· ſꝫ h̄ non potuiſſꝫ niſi
ꝑ miracula: cū legiſlationē multa
miracula preceſſerīt· g° Chriſto nō
eſſꝫ credēdū· Sꝫ ꝯt· magis obligā
tur hoīes ad credēdū pme veritati
q̄ ad credēdum ſignis viſibilibꝰ·
ſed licet chriſtus miracula non fe-
ciſſꝫ: ipe tn̄ verus deus exiſtēs: pri-
ma veritas erat· g° etiā ſi miracu-
la non feciſſꝫ adhuc ei erat creden-
dū· Pre· ḡtia vnioīs maior eſt
q̄ gr̄a ḡtumfaciēs ꝑ adoptionē·
ſed miracula nō ſufficient probant
gratiam gratum facientem: ꝙ vt
habetur Matthei· vij· ijs qui chri
ſto in iudicio dicent· Domine in no-
mine tuo virtutes multas fecimꝰ:
reſpondebit̄: non noui vos· ergo
multo minꝰ miracula ſufficiunt ad
probandum gratiā vnionis· ſi er-
go ſine miraculo Chriſto homīes
credere non tenentur: neqꝫ etiam
miraculis factis tenebantur crede
re dicenti ſe eſſe deum: quod patet
eſſe falſum· Reſponſio dicēdū·
ꝙ nullus tenetur ad hoc quod eſt
ſupra vires ſuas: niſi ꝑ hunc mo-
dum quo fit ſibi poſſibile· credere
autem eſt ſupra potentiam homi-
nis natalē· Vñ ex dono dei ꝓue-

nit ſm illud Apoſtoli ad Ephe· ij ·
Gratia ſaluati eſtis per fidem: et hoc
non ex vobis / dei enim donum eſt· Et
ad Phi· j· dicit· Vobis datū ē pro
chriſto nō ſolū vt ī ipſū credatis:
ſꝫ vt ꝓ ipſo patiamini· Homo g° te
netur credere ſm̄ hoc ꝙ adiuuatur
a deo ad credendū: adiuuatur autē
aliquis ad credendū tripliciter· Pri-
mo quidē ꝑ interiorē vocationē:
de qua dicitur Joannis· vj· Omis qui
audiuit a prē ꝛ didicit venit ad me·
Et ad Roma· viij· Quos predeſti-
nauit hos ꝛ vocauit· Scđo per do-
ctrinam et predicationē exteriorē
ſm̄ illud Apoſtoli ad Roma· x· Fi-
des ex auditu / auditus aūt ꝑ ver-
buꝫ dei· Tercio per exteriora mira-
cula vnde dicitur prime Corin· xiiij·
Signa data ſūt īfidelibus vt ſci-
licet ꝑ ea prouocētur ad fidem· Si
autē Chriſtus viſibilia miracula
non feciſſet: adhuc remanerent alij
modi attrahēdi ad fidem quibꝰ ho-
mines acquieſcere tenerentur· Tene-
bantur enim hoīes credere actori legis:
et ꝓphetaꝝ· Tenebantur etiam inte-
riori vocationi nō reſiſtē ſicut Eſaie·
de ſe dicit· Dominus deus aperuit
mihi aurem: ego autem non contradi-
co nec retrorſū abij Eſa· l· Sic econ-
uerſo de quibuſdā dicitur Actu· vij·
vos ſemꝑ ſpirituiſācto reſtitiſtis·
¶ Ad primū ergo dicēdū· ꝙ inter
illa opera que Chriſtus ī homini-
bus fecit: annumerari etiam debet
vocatio interior / qua quoſdam at
traxit: ſicut dicit Grego· in quadam
homelia ꝙ Chriſtus per penitēti-
am traxit Magdalenā interius: q
eam per clemētiam foris ſuſcepit:
annumerari etiam debꝫ eius doctri-
na· cū ipſe dicat: ſi nō veniſſem ꝛ lo
cutus eis fuiſſem pctm non habe-
rent· ¶ Ad ſcđm dicēdū· ꝙ Chri-
ſtus ſe poterat oſtēdere eē legiſla-
torē: nō ſolū faciēdo viſibilia mira-
cula: ſꝫ etiā per autoritatē ſcriptu-
re et ꝑ interiorē īſtinctū· ¶ Ad ter
ciū dicēdū· ꝙ interior inſtinctus q
Chriſtus poterat ſe maīfeſtare ſi-
ne miraculis exterioribꝰ / pertinet
ad virtutē prime veritatis que in-
terius hoīeꝫ illuminat et docet·
Ad quartū dicēđ· ꝙ miracula viſi-
bilia fiūt virtute diuina: ad cōfir-
mationem virtutis fidei· Unde di-
citur Marci vltimo de apoſtolis: ꝙ
ꝑdicauerūt vbiqꝫ dño cooꝑante: et
ſmonē ꝯfirmante ſequētibus ſig-
nis: non autem fiūt miracula ſemꝑ ad
demonſtrandū grāꝫ eiꝰ ꝑ quē mi-
racula fiūt· et ideo pt ꝯtingē ꝙ ali
quis grāꝫ gratum faciētem nō hñs:
miracula faciat· ſed hoc ꝯtingere nō
pt: ꝙ aliquis falſā doctrinā anū-
ciās vera miracula faciat: q nō niſi
ꝟtute diuina fieri pñt· ſic enim deꝰ eſſet
falſitatis teſtis qđ eſt impoſſibile·
Cum g° Chriſtus ſe filiū dei diceret
equalē deo: hāc eius doctrinā cō-
ꝓbabant miracula que faciebat·
et ideo oſtēdebatur Chriſtus ꝑ mira-
cula que faciebat eſſe deꝰ· Petrus
aūt licet eadē vel maiora miracula
faceret: nō ꝓbabatur eē deus: ſꝫ per
ea etiā ꝓbabatur ꝙ Chriſtꝰ eēt de-
us· qꝛ Petrus non ꝑdicabat ſeip-
ſum ſꝫ Jeſū Chriſtū eſſe deū;

·vij· ·q·

AD ſcđm ſic ꝓcedit· Videtur
ꝙ pueri iudeoꝝ ſint baptizā
di parētibꝰ inuitis: maiꝰ enim
eſt vinculū mrīmoniale qꝫ ius pa-
trie poteſtatis: qꝛ ius patrie pote-
ſtatis pt ꝑ hoīeꝫ ſolui: cuꝫ filiusfa-
milias emācipatur: ſm illud Mat·
· xix · Quos deus ꝯiūxit hō non ſe-
parat· ſed propter infidelitatē ſol-
uitur vinculuꝫ matrimoniale· Di-
cit enim Apoſtolus prime Corin·
ſeptimo· ꝙ ſi infidelis diſcedit: di-
ſcedat: non eſt enim ſeruituti ſub-
iectus frater aut ſoror ī eiuſmodi·
Et canon dicit· ꝙ ſi coniunx infide-
lis non vult cohabitare ſine cōtu-

melia creatoris: ꝙ alter ꝯiugū nō
debet ei cohabitare. g° multoma-
gis ꝓpter infidelitatē tollitur ius
patrie potestatis. Sic g° infideles
iudei non habēt ius patrie potesta
tis i ſuos filios: poſſunt g° eorum
filij baptizari eis inuitis. ¶ Pre.
magis debȝ homī ſubuenīri contͣ peri
culū mortis eterne: ꝙ contͣ ꝑiculū
mortis temporalis: ſȝ ſi aliquis vi-
deret hoīem in ꝑiculo mortis tem-
poralis: ⁊ ei nō ferret auxiliū pecca
ret. Cum g° pueri iudeoꝝ ⁊ alioꝝ
infideliū ſint in ꝑiculo mortis eter-
ne: ſi parētibꝰ relinquūtᷣ: q eos ī
ſua infidelitate informant: videtᷣ ꝙ
ſint eis auferēdi et baptizandi et ī
fide inſtruēdi. ¶ Pre. filij ſeruoꝝ
ſūt ſerui: et in ꝑtate dn̄oꝝ: ſed iu-
dei ſūt ſerui regū ⁊ principū. g° ⁊ fi-
lij eoꝝ. reges g° ⁊ principes habēt
poteſtatē de filijs iudeoꝝ facere qđ
voluerint. nulla ergo eēt iniuria ſi
per eos baptizentᷣ inuitis paren-
tibꝰ. ¶ Pre. quilibet homo magis
eſt dei a quo habet animā: ꝙ pa-
tris carnalis a quo habȝ corpus:
nō eſt g° iniuſtū ſi pueri iudeorum
carnalibꝰ ꝑntibꝰ auferētᷣ: et deo ꝑ
baptiſmū ꝯſecrētᷣ. ¶ Pre. baptiſ
mus ē efficacior ad ſalutem ꝙ pre
dicatio: qꝛ ꝑ baptiſmū ſtatim tol-
litᷣ pcc̄i macula et reatus pene: et
aperitᷣ ianua celi. ſed ſi ꝑiculū ſe-
quatᷣ ex defectu predicatōis: im-
putatᷣ ei q nō predicauit: vt habetᷣ
Ezechielis. iij. ⁊ .xxxiij. de eo q vi-
dit gladiū venientē ⁊ nō īſonuit tu-
ba. g° multomagis ſi pueri iudeo
rum damnētᷣ ꝓpter defectū baptiſ-
mi imputatᷣ eis ad pcc̄m q potue-
runt baptizare ⁊ non baptizaue-
runt. ¶ Sed contͣ: nemini facīēda ē
iniuria: fieret aūt iudeis iniuria ſi
eoꝝ filij baptizarētᷣ eis inuitis: qꝛ
amitterēt ius patrie ꝑtatis in fili-
os iam fideles. g° eis īuitis nō ſūt
baptizādi. ¶ Rn̄. dicendū. ꝙ maxi-
mam autoritatem hꝫ eccͣ'ſie con-
ſuetudo: q ſemꝑ ē ī omībꝰ emulā-
da: qꝛ et ipa doctrina catholicorū
doctoꝝ ab eccleſia hꝫ autoritatē.
Unde magis ē ſtandū ꝯſuetudini
eccīe ꝙ vel Augu. vel Hieronӯ. vel
cuiuſcūqꝫ doctoris. hic aūt eccīe v-
ſus nūqꝫ habuit ꝙ iudeoꝝ filij in-
uitis ꝑntibꝰ baptizarētᷣ: q̄uis fu-
erīt retroactis tꝑibꝰ multi catholi-
ci prīcipes potētiſſimi: vt Cōſtāti-
nus Theodoſiꝰ et alij plures qbꝰ
familiares fuerīt ſāctiſſimi epiſcopi
vt Silueſter Conſtātino: et Am-
broſiꝰ Theodoſio q nulloᵒ hꝫ pretᷣ-
miſiſſent ab eis impetrare: ſi hꝫ eēt
ꝯſonum ratiōi. et iđo periculoſū
videtur hanc aſſertionem de nouo
inducē: vt ꝑter ꝯſuetudinē ī eccle-
ſia hactenus obſuatā: iudeoꝝ fi-
lij inuitis parētibꝰ baptizentᷣ. Et
huius ratio eſt duplex. vna quidē
ꝓpter ꝑiculū fidei. Si enī pueri v-
ſū rationis nōdū habētes baptiſ-
mū ſuſciperēt: poſtmodū cū ad per
fectā etatem ꝑuenirēt: de facili poſ-
ſent a parentibus induci vt relin-
querent quod ignoranter ſuſcepe-
runt: quod vergeret ī fidei detrimē-
tum. ¶ Alia vero ratio eſt. quia re
pugnat iuſticie naturali: filius enī
naturaliter ē aliquid patris: et p-
mo quidem a patre nō diſtinguitᷣ
ſcḋm corpꝰ quādiu ī mr̄is vtero ꝯti-
netᷣ: poſtmodū vero poſtqꝫ ex vte-
ro mr̄is egreditᷣ anqꝫ vſū liberi ar-
bitrij habeat: ꝯtinetᷣ ſub parentū
cura: ſicut ſb quodā vtero ſpūali.
quādiu enī vſū rationis nō habȝ
puer: nō differt qn̄tum ad ea que
agit ab animali irratōnabili. Unn̄
ſicͣ bos vel equus iure gētiū vl' ciui-
li eſt poſſeſſoris: vt vtatᷣ eo cū vo-
luerit ſicͣ ꝓprio inſtrumento: ita de
iure naturali eſt: ꝙ filius anteqꝫ
habeat vſum rationis ſit ſub cura
pr̄is. Unn̄ ꝯtra iuſticiā natalē eēt:
ſi puer anteqꝫ habeat vſū liberi ar-

bitrij a cura parentum ſb̄trahat᷑:
vel de eo aliq̇d ordinet᷑ inuitis pa-
rentibꝫ· Poſtq̄ȝ aūt incipit habe-
re vſum liberi arbitrij iā incipit eē
ſuus: et pt̄ q̄n̄tuȝ ad ea que ſūt iu-
ris diuini vel naturalis ſibiipſi pro
uidere: et tunc ē inducendus ad fi
dem nō coactione ſed ꝑſuaſione·
Et poteſt etiā inuitis parentibus
ꝯſentire fidei: et baptizari ſicut ꝯt-
here matrimoniū: non aūt anteq̄ȝ
habeat vſū rationis· vnde de pue-
ris antiquoꝝ patꝝ dicit᷑ q̄ ſalua-
bant᷑ in fide parentum ꝑ qd̄ dat᷑
intelligi: q̄ ad parentes ꝑtinet ꝓ-
uidere filijs de ſua ſalute ꝑ̄pue an-
teq̄ȝ habeāt vſū rationis· ¶ Ad p̄-
mū ergo dicendū· q̄ i vinculo ma-
trimoniali vterq̄ȝ ꝯiugū habꝫ vſū
liberi arbitrij: ⁊ vterq̄ȝ pt̄ iuito al-
tero fidei aſſētire: ſed hoc nō habꝫ
locū in puero anteq̄ȝ habeat vſum
rationis· ſed poſtq̄ȝ habet vſuȝ ra-
tionis tunc tenet ſimilitudo ſi ꝯiūti
voluerit· ¶ Ad ſecūdū dicendū· q̄
a morte temꝑali nō eſt aliquis eri
piendus ꝯtra ordinem iuris ciui-
lis: puta ſi quis a ſuo iudice ꝯdem-
naret᷑ ad mortem: nullus debet eū
violenter eripere· Unde nec aliq̇s
debet irrumꝑe ordinem iuris natu
ralis: quo filius ē ſub cura patris
vt eum liberet a ꝑiculo mortis et-
ne· ¶ Ad terciū dicendum· q̄ iudei
ſunt ſerui ꝑ̄ncipuȝ ſeruitute ciuili:
que non excludit ordinem iuris na
turalis vel diui· ¶ Ad q̄rtuȝ dicen-
dū· q̄ homo ordinat᷑ ad deū ꝑ ra-
tōem: ꝑ quaȝ deū cognoſcere pt̄·
Un̄ puer anq̄ȝ vſū rōnis hēt / na-
turali ordine ordinat᷑ in deū ꝑ rōȝ
parentū: quoꝝ cure naturaliter ſub
iacet: et ſc̄dm eoꝝ diſpōnem ſūt circa
ip̄m diuina agēda· ¶ Ad q̇ntuȝ dicē
dū· q̄ ꝑiculū qd̄ ꝯſequit᷑ p̄dicatōe
obmiſſa: nulli imminet niſi eis q̇-
bus ē cōmiſſuȝ p̄dicatōis officiuȝ·
Un̄ in Ezech· p̄mittit᷑ / ſpeculato

rem dedi te filijs iſrahel· Prouide-
re aūt pueris infideliū de ſacramen
tis ſalutis ꝑtinet ad ꝑntes eorū:
vn̄ eis imminet ꝑiculū ꝓpter ſb̄tra
ctōem ſacramētoꝝ· ſi eoꝝ paruuli
detrimentū ſalutis patiant᷑;

·viij· ·q·

Ad terciū ſic ꝓcedit᷑· Videt᷑
q̄ ꝓpter ꝯſuetudinē aliq
deo obligent᷑ a iure reddendi deci-
mas· magis eni ē accipe decimas
q̄m nō dare· ſȝ ꝓpter ꝯſuetudinem
i aliqbꝫ terris aliq milites accipi-
unt decimas: ⁊ hͦ ab eccl̄ia tolerat᷑·
g͛o multo magis ꝓpter ꝯſuetudinē
aliq deo obligant᷑· vt decimas nō
ſoluant / neq̄ȝ ſoluere teneātur·
Sȝ ꝯt· ius diuinū nō abolet᷑ ꝑ diſue
tudinē: ſȝ decime debent᷑ de iure di-
uino· g͛o ꝑ ꝯſuetudinem nō abolet᷑
ius reddendi decimas· tenent᷑ g͛o ho
mies reddere decimas ꝯtraria ꝯſue
tudīe nō obſtāte· ¶ Rn̄ꝰ dicēdū· q̄
ea q̄ ſūt de iure poſitiuo ꝑ diſuetu-
dinē abolent᷑· ea vero q̄ ſūt de iure
naturali vel diuino ꝑ nullā diſuetudīeȝ
aboleri pn̄t· nulla eni diſuetudine
fieri pt̄ vt ſit licitum furari vel me-
chari· Eſt g͛o ꝯſiderādū ad ꝓpoſitā
q̄ſtionē· Utrū dare decimas ſit de
iure diuino aut iure poſitiuo hūa-
no· Ius aūt diuinū i nouo et veteri
teſtamēto ꝯtinet᷑· Et q̇dem nō ap-
paret i nouo teſtamēto aliqd̄ p̄ce-
ptuȝ datū de decimis ſoluēdis i do
ctrina dico euangelij vel apoſtoli-
ca· qd̄ eni dicit᷑ Matthei· xxiij· de ſo
lutōne decimarum· Hec oportuit
facere et illa non omittere· et q̄
phariſeus dicit Luce· xviij· Deci-
mas do oīm que poſſideo· magis
videtur ad ſtatum veteris teſtamē
ti pertinere q̄m obſeruantie noui
teſtamenti formam imponere· In
veteri autem teſtamento triplex
genus preceptorum erat· Que-
dam enim erant precepta mora-
lia: quedā iudicialia· quedam ce-

rimonialia· Pręcepta moralia ſūt
quę ſūt indita ratiōi naturali: ad
quę homines omni tp̄e obligāt᷑·
ut honora patrē ⁊ matrem· Non
mechaberis· Non furtū facies/ et
ſimilia· Judicialia ſūt per quę iu-
dicia exercebant᷑: puta ſi quis fu-
retur ouem vnā/ et redderet q̄ttu-
or· Et huiuſmodi pręcepta nō ſūt
indita ratiōi naturali: nō em̄ ra-
tio nal̄is habet ꝙ ille qui furat᷑
ouem/ magis r̄ddat quattuor q̄m
tres vel quinq: ſed tamē huiuſmo-
di pręcepta determinat morale p̄-
ceptum· habz em̄ ratio nal̄is: ꝙ
ille qui furatur debet puniri: ſed ꝙ
tali pęna puniat᷑ hoc determinat᷑
ꝑ pręceptū iudiciale· Pręcepta aūt
cerimonialia veteris legis ſūt: quę
pertinēt ad obſuātiam diuini cul-
tus· et ſūt ordinata ad figurandū
aliquid futuri· ſicut immolatō ag-
ni paſchalis: figurabat occiſionē
Chriſti· Eſt ergo ꝯſiderandū· vtꝝ
pręceptum ꝺ decimis ſoluendis ſit
morale/ iudiciale/ vl̄ cerimoniale·
ſi em̄ morale ē· ad hoc omēs tenen-
tur: et ī omi tempore nulla obſtā-
te cōtraria conſuetudine· ſed hoc nō
videt᷑· quia ratio nal̄is non di-
ctat magis ꝙ homo miſtro dei det
decimam q̄ȝ vndecimā vel nonam
partem fructuū· Si autem pręce-
ptum ſit iudiciale: non tenerēt᷑ ad
decimas dādas: ſic nō tenent᷑ om-
nes ad iudicādū ſ᷑m iudicia in lege
veteri ꝯſcripta· qꝛ iudicialia pręce-
pta ſunt ſpecialiter illi populo da-
ta: ꝯſideratis ꝯditionibꝰ eius· nō
em̄ eadē omibꝰ expediūt· Si autē
ſit cerimoniale: non ſolū nō obli-
garet/ ſȝ etiā obſeruatum īduceret
in peccatū· Peccaret em̄ ſi q̄s ag-
nū paſchalē immolarꝫ· qꝛ poſt ad
uētum v̄itatis ceſſauerūt figurę·
Dicēdū ē g° ſic antiq̄ mḡri dixerūt:
ꝙ quędā pręcepta legis ſunt pu-
re moralia: vt non occides/ nō fur-
tū facias· Quędā aūt ſūt pure ce-
rimoīalia: vt immolatō agni pa-
ſchal᷑ et circūciſio· Quędā ſūt me-
dia: ſ᷑m aliquid moralia/ ⁊ ſ᷑m ali-
quid cerimonialia: ſic p̄ceptum de
obſ᷑uatione ſabbati: ē morale q̄ȝ-
tum ad h̄ ꝙ aliqđ tempus quieti
deputetur: ad vacandum diuinis·
hoc em̄ ratio nal̄is habet· ſed ꝙ
dies ſeptima ſit deputata hoc eſt
ex determinatōe dei ꝓpter aliquā
figurā· vnde hoc eſt cerimoniale·
ſic etiam pręceptum de decimis per
ſoluendis/ eſt quidem ſ᷑m aliquid
morale: vt ſcilicet qui pro toto po-
pulo diuino obſequio vacant: ſti-
pendijs populi ſuſtētentur: ſicut ⁊
qui in alijs officijs reipublicę ſer-
uiūt: a ꝑplo ſuſtētantur· et ſ᷑m hūc
modū ꝓponit᷑ hoc pręceptū in no-
uo teſtamento· dicit em̄ dn̄s Mat·
·x· Dignꝰ eſt oꝑarius cibo ſuo· Et
Apoſtolus dicit primę Cor· ix· ꝙ
dn̄s ordinauit vt qui euangelium
annūciant: de euāgelio viuāt· et q̄
altario deſ᷑uiūt cū altari ꝑticipēt·
Sȝ q̄ȝtū ad detmīnatū numerū de-
cimę: nō ē de iure nal̄i: nec etiā
p̄ceptū morale/ ſȝ cerimoīale/ ī q̄n-
tum refert᷑ ad figurādū aliq̄d circa
chriſtū: Vel etiā ē iudiciale ſ᷑m cō-
uenientiā ad illū populū ī q̄ multi-
tudini miſtrorꝝ tali taxatione opꝰ
erat: ad miſtrorū dei ſuſtētationē·
Sic g° h̄ ius ꝯmune qđ eſt ꝓuide-
re miſtris dei ī neceſſarijs vitę: ē de
iure ꝺino/ q̄ſi morale p̄ceptū/ et de
iure nal̄i exiſtēs· Ad quēlibȝ aūt
principē q̄ pt̄ leges condere/ ꝑtinꝫ
ius nal̄e ꝯmune/ ꝑ ius poſitiuū
determinare· Nihil enim eſt aliud
ius poſitiuum q̄ȝ determinatio iu-
ris nal̄: ſicut ius naturale habet
ꝙ malefactor puniat᷑: ſȝ ꝙ tali pęna
puniat᷑ h̄ detmīat᷑ ꝑ ius poſitiuū·
qꝛ g° ęccleſia habȝ ꝑtatē ꝯdēdi le-
gē/ in ijs quę ꝑtinent ad cultū dei:
potuit ꝑ ęccię ſtatutum taxari q̄n-

titas eoꝝ que ſūt dāda miniſtris dei a populo: et vt eſſʒ quedā con-ſonantia noui et veteris teſtamē-ti: ſtatuit ecclesia vt taxatō veteis teſtamēti ſuaret etiam in nouo. Vn̄ oēs tenēt ad decias velint no-lint. Poſſet aūt ecclesia statuere ſi causa ſbeſſet vł in minori vel maiori numero: puta ꝙ daret octaua vel duodecima ſicut dat decima. Patet ergo ꝙ nulla ꝯsuetudo cōtria sol-uit hoēꝫ ab obligatione reddendi decimas: qꝛ hec obligatio fundat ſup ius diuinū et ſup ius naturale. vn̄ ſp tenēt hoīes reddere decimas: ſi ecclesia exigat. etiam ꝯtria consue tudine nō obſtante. Et i tris in qbꝫ ē ꝯsuetudo ꝙ decime ſoluātur: ipa cōſuetudo qſi expoſtulat decimas. Vnde peccaret q nō redderet. Sed in terris i qbꝫ nō ē ꝯsuetudo ꝯmu-nis ꝙ decime dent: et ecclesia non petit, videt ecclesia remittere dum diſſimulat. et ideo hoīes in terris illis nō peccant decimas nō dādo. Durum em̄ eſſʒ dicere ꝙ omēs ho-mines italie et oriētaliuꝫ partium damnarēt: q decimas nō ſoluūt. Et huiuſmodi argumenta poſſu-mus ab Apoſtolo accipere: cui cū deberentur neceſſaria victus ab iis qbus predicabat: non tn̄ accipie-bat. nec tamē peccabāt qui ei non dabāt. alioqn male cū eis egiſſet non accipiēdo. pꝛtim cū ipſe dicat Act. xx. Nō em̄ ſbterfugi quo minꝰ ānunciarem vobis omē ꝯsiliū dei. ſed ideo Apoſtolꝰ nō exigebat qd ſibi debebat: ne daret aliqd offen-diculum euāgelio. Vn̄ ipſe dat i-telligere: ꝙ non bn̄ faceret rectores eccleſiaꝝ: ſi i terris illꝫ decimas exi-gerēt i qbꝫ nō ē ꝯsuetudo dari. ſi ꝓ babiliť crederēt ꝙ ex hꝫ ſcādalū na-ſceret. ¶ Ad illud gͦ qd i contrꝛuꝫ obiicit: ꝙ milites q accipiūt deci-mas i aliqbꝫ tris, nō hn̄t ius ac-cipiēdi decimas. hꝫ em̄ ius eſt ſpiri-tuale, debitū miniſtris dei. vn̄ non cadit in laicam perſonam. ſʒ res tē-porales q a iure exiguntur, ex cō-ceſſione ecclesie date ſunt aliquibꝫ militibus propter aliqua ſeruitia que fecerunt ecclesie. Sicut et eccle ſia poteſt remittere ipos fructus q debēt ꝓ decima: nō tn̄ remittit ius exigēdi decimas, nec tollit debituꝫ reddendi.

Deinde queſitū ē de iis q ptī-nēt ad ƀtutes circa hūanas res. et circa hꝫ qſita ſūt duo. Primo vtꝝ filius teneat obedire pntibꝫ carnalibꝫ i idrn̄tibꝫ. Scdo vtꝝ vēditor teneat emptori dicere viciū rei vēdite. .ix. .q.

Ad primuꝫ ſic ꝓcedit. Videt ꝙ filiꝰ teneat obedire pnti-bus carnalibꝫ qtuꝫ ad oīa. dicit em̄ Deutero. xxi. Si genuerit homo filium contumacem et pro-teruum qui nō audieit patris aut matris imperium: lapidibus eum obruet populus ciuitatis. ſed pe-na talis non infligeretur niſi gra-uiter peccaret nō obediēdo. gͦ filii tenētur obedire pntibꝫ carnalibꝰ per omnia. Prete. Apoſtolus di-ad coloſ. iii. Filii obedite parētibꝫ per omnia. Pre: precepta moralia affirmatiua qͣuis nō ad ſemp ob-ligēt: tamen nunq̄ contrariū face-re licet. Sed preceptuꝫ morale af-firmatiuuꝫ eſt de honoratione pa-rentum. ergo nunq̄ licet irreuerē-tem eſſe parenti: quod eſſet ſi eius mandato non obediret: tenet gͦ filius in omibus parentibus obe dire. ¶ Sed cont non minꝰ obedi-endum eſt patribꝫ ſpiritualibꝰ q̄ carnalibus ſed magis: vt habet per Apoſtolum ad hebre. xii. Sed patribus ſpiritualibus non tenē-tur ſbditi obedire in idifferētibꝰ. Religioſi em̄ qui profitentur obe-dientiā nō tenēt obedire ſuis pre-latis niſi i iis que ſūt ſecūdū regu-

lam · vt Bernardus dicit i libro de
diſpēſatōe et p̄cepto · g° nec parē-
tib⁹ carnalib⁹ filij tenētur in idiffe-
rentib⁹ obedire · ¶ Rꝫ dicēdū : ꝙ (
cū obediētia prelato debeatur) ad
illa ſe extendit debitū obediētie ad
que ſe extēdit ius prelationis · hꝫ
aūt pater carnalis p̄lationis ius
in filiū · pmo quidē qītū ad dome-
ſticam ꝯuerſatōꝫ · ſic em̄ ē paterfa-
milias in domo : ſicut rex in r̄gno ·
Unde ſicut ſubditi regis tenentur
obedire regi i ijs que ptinent ad
gubernationē regni : ita etiaꝫ filij
et alij domeſtici tenēt᷑ obedire pa-
trifamilias in ijs que ptinent ad
diſpenſationē domus · Scd̄o qītū
ad morū diſciplinam · Unde Apo-
ſtolus dicit ad Hebre · xij · Patres
q̄deꝫ carnis nr̄e eruditores habu-
imus : ⁊ r̄uerebamur eos · dat em̄
pr̄ filio nō ſolū eſſe · ſed etiā diſci-
plinam vt Phūs dicit · in ijs ergo
tenetur filius obediē patri carna-
li / et non in alijs · ¶ Ad primū er-
go dicēduꝫ : ꝙ loquitur hic Moi-
ſes de imperio paterno : quod ptī-
net ad diſciplinam morum · Unde
ibideꝫ dicitur · Monita nr̄a audire
ꝯtemnit q̄ elatioīb⁹ vacat · et luxu-
rie atqꝫ conuiuijs · ¶ Ad ſcd̄m di-
cendum : ꝙ Apoſtolus dicit obe-
diendum eſſe pntib⁹ p oīa ad que
ſe ius prelationis extendit · ¶ Ad
terciū dicenduꝫ : ꝙ nō exhibet irre-
uerētiam precipiēti : ſi non obedit
ei i ijs i q̄b⁹ obediē nō tenet᷑ ;

·x· ·q·

AD ſecūdum ſic pcedit᷑ · Vi-
detur ꝙ venditor non tenea-
tur dicē viciū rei vendite em-
ptori · quia ſm̄ leges ciuiles vendi-
tor ⁊ emptor ſeinuicem decipe poſ-
ſūt · nulla auteꝫ poſſet eē deceptio /
ſi venditor rei vendite viciū empto-
ri dicere teneret᷑ : non ergo tenet᷑ ·
Sed dicebatur ꝙ leges nō loquū-
tur ſm forum conſcientie : ſm ꝙ
nunc loquimur · ſed ſm forum cō-
tentioſum · Sed contra : ſm Phi-
loſophum in · ij · Ethico · intentio
legiſlatoris eſt ciues facere bonos ·
quod ergo licꝫ ſm leges non ē ꝯt-
rium veritati : ⁊ ita etiam non con-
trarium conſcientie · ¶ Sed con-
tra ſm leges ciuiles ſi aliquis ven-
dat animal morbidum : tenetur de
vicio · ergo tenebitur dicere viciuꝫ
emptori · ¶ Preterea Tullius di-
cit in libro de officijs / ꝙ ad officiuꝫ
boni viri pertinet vt dicat emptori
illud pro quo res minus vēderet᷑ ·
huiuſmodi auteꝫ eſt vicium rei vē-
dite · g° vēditor tenet᷑ dicē emptori
vicium rei vendite · ¶ Reſpōſio di-
cendum · ꝙ aliquid pertinet ad bo-
num virum ad quod tamen homi-
nes non tenentur : ſicut ad bonum
virum pertinꝫ ꝙ liberaliter amico
ſuo bona ſua largiatur : quāuis ad
hoc non teneatur · Sed aliud pti-
net ad bonum virum ad quod te-
netur : ſciliꝫ ꝙ reddat alicui quod
ſuum ē · Nā act⁹ iuſticie eſt ꝙ red-
datur alicui quod ei debet᷑ · Et ideo
vnuſq̄ſqꝫ vēditor ad hꝫ tenet᷑ vt iu-
ſtā vēditōꝫ faciat : nō autem vt fa-
ciat vēditionē liberalē dimittēs ali-
quid de p̄cio iuſto · Iuſticia aūt eq̄li-
tas q̄daꝫ ē : vt dicit᷑ i · v · Ethi · Eſt
g° iuſta vēditio qn̄ preciū acceptuꝫ
ab hn̄te equat᷑ rei vēdite · Iniuſta
aūt ſi nō equat᷑ ſꝫ pl⁹ accipiat · Si
g° viciū rei vēdite faciat reꝫ minus
valē q̄ p̄ciū impoſitū a venditore :
iniuſta erit vēditio · vn̄ peccat ocul-
tās viciū · ſi aūt nō facit rē min⁹ va-
lere q̄ p̄ciū impoſitū / q2 forte ven-
ditor minus precium imponit pp̄t
viciū : tūc non peccat tacens viciū ·
quia venditio non eſt iniuſta : ⁊ for-
te eſſet ſibi damnoſum ſi vicium di-
ceret : quia emptor vellet habē rem
p minori precio / q̄ valeret : libera-
lit᷑ tn̄ facerꝫ vt damnū ppriū ꝯtem-

neret. vt ſatis faceret volūtati alte
rius licet ad hoc nō teneat̄. ¶ Ad
p̄mū ergo dicendū. q̄ per illud di-
ctum legis nō habet̄ q̄ licitum ſit
ſimplicit̄ vēditori decip̄e emptorez.
et ecouerſo. ſ3 dicit̄ aliquid eſſe lici-
tū ſcḋm legem qḋ p̄ legē nō puitur.
ſic ſcḋm legem veterem licebat libel-
lus repudij. ¶ Ad ſcḋm dicēdum.
q̄ precepta legis ſūt ductiua ad p̄
fectā v̄tutez. tn̄ act9 pfecte v̄tutis
nō cadūt ſb̄ p̄cepto legis hūane. ſ3
phib3 quedā grauiora vt ḡdati ho-
mines r̄tracti a malis p̄ ſeip̄os ad
v̄tutes exerceāt̄. pmittit aūt que-
daz minora pcc̄a. eis penā nō in-
fligēs. q2 ſine ijs non facile iueniet̄
hoim multitudo. et de talib9 eſt de-
ceptio que ē int̄ vendentes et emē-
tes. q2 plurimi ſūt q̄ volūt vili eme
re et care vēdere. vt Aug. dicit. i li-
bro de tri. ¶ Ad illud vero qḋ pri-
mo i ɔtrariū obijcit̄ dicēdū. q̄ illud i-
telligēduz eſt. qn̄do morb9 pecoris
facit pecus min9 valere q̄3 vendat̄.
¶ Ad tertiū dicendū. q̄ ea rōe Tul-
lius dicit. Q2 vir bonus non tacet
viciū rei vendite. q2 ad virū bonuz
non p̄tinet decip̄e aliquē. deceptō
aūt non ē ſi illud qḋ tacet̄ de re ven
dita. nō facit rem mi9 valere q̄3 p̄-
ciū quod p̄ ea accipit̄.

Deinde queſituz eſt de pcc̄is.
et circa hoc queſita ſūt duo.
Primo vtr̄ peccatū ſit appe
tere prelatōz. Secundo vtr̄ pecca-
tum ſit predicatori habere oculum
ad rem temporalem. ·xi ·q·

Ad primū ſic pcedit̄ur. Vide-
tur q̄ pcc̄m ſit appetere p̄la
tōz. nō eī videt̄ q̄ poſſ3 ap-
peti ſine pcc̄ō. id qḋ non fuit i ſta-
tu nature integre. ſ3 ſolum in ſta-
tu nat̄e corrupte. ſed prelatio non
fuit i ſtatu nature integre. ſed icē-
pit eſſe poſt peccatū. quādo dictuz
eſt mulieri ſub viri p̄tate eris. er-
go peccatū eſt prelatōez appetere.

¶ Preterea appetitus debet eſſe de ijs
que pertinēt ad ſtatuz future glo-
rie. ſed i futuro ceſſabit omīs pre-
latio. vt dicit quedam gloſa. j. co.
·xv. ergo peccatum eſt appetere p̄
lationez. ¶ Sed contra eſt qḋ di-
citur prime ad Timotheū. v. Qui
bene preſunt preſbytei duplici ho-
nore digni habeantur. ſed non eſt
peccatuz appetere illud cui debet̄ ho
nor. qui nō debetur niſi virtuti. er-
go non eſt peccatum appetere pre-
lationem. ¶ Reſponſio dicenduz.
q̄ hanc queſtionem ſoluit Aug.
·xix. de ci. dei. vbi dicit q̄ locus ſu-
perior ſine quo populus regi non
poteſt. et ſi adminiſtretur vt decz.
tamen indecenter appetit̄. Cuius
rō ē. quia qui appetit prelationez
aut eſt iniuſtus aut ſuperb9. In-
iuſticia eīn eſt. q̄ aliquis velit ſibi
plus de honore accip̄e aut de p̄tā-
te aut de alijs huiuſmodi bōis niſi
ſit maiorib9 dignus. vt dicit̄ in. v.
Ethi. Q2 aūt aliquis eſtimat ſe eſ-
ſe magis dignuz prelatione. oīb9
illis ſuper quos prelatōnem acci-
pit. ſuperbie et preſumptionis eſt.
Vnde patz q̄ q̄cunq3 prelatōz ap-
petit aut eſt iniuſtus aut ſuperb9.
et ideo nullus ſuo appetitu deb3 ad
prelationem peruenire. ſed ſolum
dei iudicio ſcḋm illud Apl̄i ad Heb.
·v. Nemo ſibi aſſumat honorem
niſi qui vocat̄ a deo tanq̄3 Aaron.
Poteſt aūt aliq̄s licite appetere ſe eē di-
gnū p̄latōe vel habere opa boni p̄-
lati. p̄ quib9 debet̄ honor. Vn̄ pa-
tet r̄nſio ad vltimum. Prime vero
due rōnes nō recte ɔcludūt. quia
etiā ea que non fuer̄t in ſtatu ino-
cētie. nec er̄t in ſtatu gl̄e. pn̄t licite
appeti. ſic ſōbij ci. pcitere. et alia hu-
iuſmōi q̄3uis p̄latō q̄ntū ad aliq̄d
fuiſſ3 i ſtatu inocētie. et futura ſit i
ſtatu gloīe. ſc3 q̄ntū ad ſupioritatē
gḋ9. et q̄3tū ad gubern̄tōz vl̄ regi-
mē. nō tn̄ q̄ntū ad coactā ſuitutez

·xij· ·q·

Ad ſecūdū ſic ꝓcedit᷑. Videtur ꝙ peccatū ſit predicatori habere oculum ad tpalia. dicit̄ em̄ Luc. xij. Querite pmū regnū dei. glo. id eſt bona eterna: et hec om̄ia adijciēt᷑ vobis. glo. etiam non querētib₉. ergo nō licȝ predicatori habere oculuȝ ad terrena. ¶ Sed cōtra eſt: quod dicitur .j. co. ix. Debȝ qui arat ī ſpe arare glo. ſtipendiorum temporaliū. ergo licet predicatori de quo ibi loq̄t᷑ habere oculum ad temporalia. ¶ Rn̄ſio dicēdum. ꝙ habere oculuȝ ad terrena ɔtingit dupliciter. vno modo ſicut ad mercedem vel premiū: et ſic predicatori non licet habere oculuȝ ad terrena. quia ſic faceret euāgelium venale. Alio modo ſic ad ſtipendia ꝓ neceſſitate ſuſtentatōnis vite: et ſic licet predicatori habere oculum ad terrena. Unde .j. ad Timo. v. ſup illud Qui bene pſūt presbyteri. dicit glo. Aug. neceſſitatis ē accipere vn̄ viuit᷑: charitatis eſt prebitio. non tamen venale eſt euangeliū pro ijs. ſi em̄ ſic vendūt magnam rem vili vendunt. Accipiūt g° ſuſtētatōȝ nc̄itatis a populo mercedem diſpenſationis a dn̄o. ⁊ per hoc patet reſpōſio ad obiecta;

Deinde queſituȝ fuit de penis peccatoꝝ: ⁊ pmo de ipis penis. Scdo d̄ remiſſione peccatoꝝ. Circa pmuȝ querunt᷑ duo. Primo vtruȝ anima ſeparata poſſit pati ab igne corporeo. Secūdo vtrum duorum q̄ eadem pena ſūt digni vnus diuti⁹ moret᷑ ī purgatorio ꝗ̄ alius;

·xiij· ·q·

Ad primum ſic procedit᷑. Videtur ꝙ anima a corpore ſeparata nō poſſit pati ab igne corporeo. q2 ſm̄ Philoſophuȝ quod non tangit/non agit/ſed ignis corporeus non tangit animaȝ ſeparatam a corpore: cum non habeat terminos corporales. que ad ſe tangunt habent vltima ſimul. ergo anima ſepata nō patitur ab igne corporeo. ¶ Pre. illa que patiunt᷑ ab īuicem in iuicē ɔuerti poſſūt. ſed aīa ſeparata nō pt̄ ɔuerti in igneȝ corporeū nec ecōuerſo. g° anima nō poteſt pati ab igne corporeo. ¶ Pre. Bern. dicit: ꝙ nihil ardet in iferno niſi ꝓpria voluntas ſed ꝓpria voluntas cū ſit quoddaȝ ſpūale/non pt̄ eſſe materia ignis corporalis. g° aīa ſepata non poteſt ab igne corporeo pati. ¶ Sed cōtra eſt qđ dicitur Eſa. vltimo. Ignis eorū non extinguetur. ¶ Reſpōſio dicēduȝ. ꝙ pati multipliciṫ dicit̄. Uno° pati ɔmuniter dictū: eſt idem ꝙ recipe et ſm̄ ꝙ ſentire et itelligere eſt quoddā pati. et h̄ mō aīa ɔiuncta corpori: patit᷑ a rebus corporalib₉ ſētiendo ⁊ intelligēdo. Sed an a corpore ſeparata poſſit hoc modo a rebus corporalib₉ pati alterius queſtionis eſt: ꝓpt̄ q̄ſdam qui dicūt: ꝙ anima ſeparata a corpore et etiam angelus poteſt accipe cognitioneȝ a rebus ſenſibilib₉. Sed ſi etiaȝ hec opinio eēt vera: tūc pati ſentiēdo et intelligēdo eſſet perfici ⁊ nō puniri: niſi forte per accidens/in q̄ntum id qđ ſētitur vel intelligitur repugnat volūtati. Sed ipſū ſentire vel intelligere ſm̄ ſe conſideratuȝ penale nō eſt. ¶ Alio modo dicitur pati ꝓprie loquendo cum ſcilicȝ pati dicimur cuȝ aliquid nobis aduenat quod eſt contrarium nature vel voluntati. et ſm̄ hoc infirmitas et triſticia paſſiones dicuntur. Et hec quidē paſſio dupliciter eſſe poteſt. Uno modo ꝑ receptionem forme ɔtrie: ſic aqua patit᷑ ab igne īq̄ntuȝ calefit: et per conſequens diminuit᷑ qualitas naturalis eius: h̄ modo ſepata aīa nō pt̄ pati ab igne cor-

poꝛeo · ꝗ nec calefieri pt̄ nec deſic-
cari · nec ſcd̄m formam nec ſcd̄m q̄-
litatem quācūq; ignis coꝛpoꝛei im
mutari · Alio modo dicit᷑ pati omē
illud qd̄ quocūq; modo impedit᷑ a
ſuo ꝓprio impetu vl' inclinatōe · ſi-
cut ſi dicam9 lapidem deſcēdētē pa-
ti cū impedit᷑ ne deoꝛſū ꝑueniat · et
ſic dicim9 hoīez pati cū detinet᷑ vel
ligatur ne vadat q̄ vult · et ita per
moduꝫ ligatōis cuiuſdam aīa pa-
titur ab igne coꝛpoꝛeo / vt Auguſ ·
dicit · xxi · de · ci · dei · Nō enī eſt cont̄
natāz ſpūs coꝛꝑi alligari · cū vide-
amus aīaz natāliter coꝛpi alliga-
ri ad viuificāduz ipm̄ · ¶ Pꝛe · de-
mones etiā ꝑ necromātiam ptā-
te ſuꝑioꝝ demonū alligāt᷑ aliq̄b9
imaginib9 vel aliq̄b9 aliis rebus ·
Unde multomagis pn̄t ſpūs alli-
gari dīna v̄tute igni coꝛpoꝛeo / nō
vt dent vitā / ſꝫ vt penā accipiant /
vt Aug · di · Sed ꝗ qd̄ eſt mino-
ris v̄tutis / nō pt̄ ſua v̄tute ligare
id qd̄ eſt maioris v̄tutis · Inde ē /
ꝙ nullū coꝛp9 pt̄ ligare ſpm̄ qui ē
maioris v̄tutis / niſi aliq̄ ſuꝑioꝛi v̄-
tute · et ꝓpter hoc dicit᷑ ꝙ ignis coꝛ-
poꝛe9 agit ī aīaz ſeꝑatam · nō vir-
tute ꝓpria ſꝫ inq̄ꝫtū eſt īſtrumētuꝫ
dīne iuſtitie vīdicātis · ¶ Ad pri-
mum ergo dicenduꝫ · ꝙ ignis tan-
git aīaz / nō quidem tactu mathe-
matico / q̄ attēdit᷑ ſm̄ t̄minos qn̄-
titatiuos / ſed magis cōtactu vir-
tutis / non ꝓprie / ſed quā habet in
qn̄tum eſt īſtrumētū dīne iuſticie ·
¶ Ad ſcd̄m dicenduꝫ · ꝙ rō illa ꝓ-
cedit de paſſione que eſt per ſuſce-
ptiōꝫ forme ꝯtrarie · ¶ Ad terciuꝫ
dicendum ꝙ pꝛopꝛia voluntas di-
citur ardere in inferno quia mere-
tur ardorem ;

· xiiii · · q ·

AD ſcd̄m ſic procedituꝛ · Vi-
det᷑ ꝙ duoꝝ q̄ ſūt digni e-
q̄li pena vn9 non poſſit citius
a purgatoꝛio liberari q̄ ali9 · Iu-
dicū enī p9 moꝛtem non eſt hoīs /
ſed dei q̄ ſm̄ veritatem iudicat · vt
dicitur ad Romanos · ii · ſꝫ contra
veritatem iudicari eſſꝫ / ſi vni duo-
rū qui ſūt digni eq̄li pena / īflige-
ret᷑ grauioꝛ pena ſenſus q̄ alteri ·
dilatio aūt glorie eſt maioꝛ pena
q̄ acerbitas pene ſenſus · ꝗ ſicut
dicit Chriſ · ſuꝑ Mattheū · Care-
re viſione dīna eſt maioꝛ pena / q̄
quelibꝫ pena ſenſibilis · ergo vn9
eoꝝ q̄ ſūt digni eq̄li pena nō ma-
iorem dilationem glorie patiet᷑ /
altero citius liberato · ¶ Pꝛe · ma-
lum dicit᷑ ſm̄ Aug · ꝗ nocet · nocꝫ
aūt quod adimit bonū · dilatio aūt
glorie adimit mai9 bonum · ſcilicet
bonū īcreatū · ergo maius maluꝫ ·
et ſic idem qd̄ ꝑius · ¶ Sed contra
eſt / qd̄ Magiſter dicit ī · iiii · ſē · di ·
· xlv · Quod ille pro quo fiūt plura ſuf
fragia citi9 a penis purgatoꝛii li-
berat᷑ · Cōtingit aūt ꝙ ꝓ vno eoꝝ
qui digni ſūt eq̄li pena / fiūt plura
ſuffragia q̄ ꝓ alio · ergo vn9 citi9
liberabit᷑ · ¶ Pꝛe · ī fine mūdi iue-
niēt᷑ aliq̄ / cremabilia quedā habē-
tes / quoꝝ dilatō glorie nō erit tā diu-
t̄na / ſic eoꝝ qui mō cremabilia de-
ferūt ad purgatoꝛiū · ꝗ breuis mo
ra erit īter moꝛtem et reſurrectōꝫ ·
vt Aug · di · ergo pari rōe etiā nūc
eoꝝ q̄ equalia cremabilia deferūt /
vnus pt̄ min9 differri a gloria / q̄
alius / citi9 liberat9 a penis ¶ Re-
ſpōſio dicēdū / ꝙ illa queſtō funda
tur ſuꝑ v̄tutē ſuffragioꝝ · vtꝝ ſuf-
fragia facta ꝓ aliq̄ valeant illi ſoli
ꝓ quo fiūt ad liberationē / vl' etiaꝫ
aliis · Circa qd̄ aliq̄ dicūt ꝙ nō va-
lēt magis illi q̄ aliis / immo foꝛte
magis valerēt aliis ſi ſint melius
diſpoſiti ad recipiendum virtuteꝫ
ſuffragioꝛuꝫ · Et ponunt exemplū
ſicut ſi accendatur cereus in domo
pro aliquo diuite / illuminat om-
nes in domo exiſtentes · et foꝛte a-
lios magis ſi habeāt lipidioꝛē vi-

ſum· Et ſm hanc opinionem: duorum qui ob eaſdez culpas et eq̃les in purgatorio detinẽtur vnus nõ pt̃ citius liberari q̃ȝ alter· Sed hãc opinionẽ non reputo veram· cuiꝰ ratio eſt / ꝙ ſuffragiuȝ vnius valet alteri ꝓpter duo· vno modo ꝓpter vnitatem charitatiſ ꝙ omnes qui ſũt in chaitate ſũt q̃ſi vnũ corpus: et ita bonum vniꝰ redundat in omnes: ſicut manus deſeruit toti corpori: et ſimiliter q̃libet corporis membrũ· Et ſm hoc q̃dlibet factũ ab aliquo / valet cuilibꝫ ĩ charitate exiſtẽti· ſm illud Pſa· Particeps ſũ ego oĩm timẽtiũ te / et cuſtodiẽtiũ mandata tua· Alio modo ſm ꝙ per intentionez alicuius actꝰ eius transfertꝛ in alteruȝ· puta ſi aliquis ꝓ altero ſoluat aliquod debituȝ: ꝓ eodem habetꝛ acſi ille ſolueret ꝓ quo ſoluitꝛ· Primo ergo modo: valet opus bonuȝ per modũ meriti cuiꝰ radix ẽ chaitas· Sed ſcd̃o modo opus vnius valꝫ alteri ꝑ modũ ſatiſfactõis: prout vnꝰ ꝓ altero ſatiſfacere pt̃: ſi hoc ĩtendat· et talis valoꝛ attẽditꝛ ĩ ſuffragijs que ad h̃ fiũt: vt ꝑ ea hoĩes liberẽtꝛ a debito pene· Et ideo dicẽdũ ẽ: ꝙ ſuffragia ꝑ iſtũ modũ nõ valẽt niſi ꝓ illiſ ꝓ quibꝫ fiunt· et ſm h̃ ſi ꝓ aliq̃ fiũt multa ſuffragia / citiꝰ liberatꝛ a pena purgatorij: q̃ȝ alij ꝓ quibꝫ non fiũt: Etiaȝ ſi eq̃lia pcc̃a detulerũt· Cõcedẽdũ ẽ tñ ꝙ ſuffragia ꝓ vno facta: oĩbꝰ valẽt / ĩq̃ntũ ſcȝ omẽs q̃ ſciũt gaudent ex charitate de boĩs q̃ ex charitate fiũt· et ſm h̃ veꝝ ẽ ꝙ illis ꝓ q̃bꝫ nõ fiũt: pluſ valẽt ſuffragia ſi ſint maioris charitatis· ¶ Ad primũ g° dicẽdũ: ꝙ pcc̃o veniali cum nõ habeat auerſionẽ a deo ꝑ ſe loquẽdo: nõ debetꝛ pena carẽtie viſionis diuine nec ſimplicit̃ nec ad tẽpus· Sed ꝙ ad tempꝰ retardentꝛ a viſione diuina / h̃ ꝯtingit per accidens· quia ſcȝ q̃ȝdiu digni ſũt aliq̃ pena nõ pñt ꝑticipare ſũmã felicitatem: que ĩ dei viſione ꝯſiſtit· Juſticia aũt reſpicit penã ꝑ ſe debitã peccato· nõ aũt eã q̃ ꝑ accidẽſ ꝯſequitꝛ· et ꝑ h̃ ptꝫ ſolutio ad ·ij· ¶ Terciũ ꝯcediꝰ· Et q̃rtũ ſimilit̃· Jlli tñ qui ĩ fine mũdi viui r̃pietꝛ: habebũt parum de cremabilibꝫ: p̃cedẽtibꝰ tribulatioĩbꝫ purgati· poterit etiam fieri vt acerbitas pene modici tẽporis recõpẽſꝫ diuturnitatez pene in alijs;

Deinde q̃ſitũ fuit de remiſſione pcc̃oꝝ· et circa hoc queſita ſũt duo· Primo vtꝝ peccatũ in ſpm̃ſãctuȝ ſit irremiſſibile· Scd̃o vtꝝ cruce ſignatuſ q̃ moritꝛ añq̃ȝ iter arripiat trñſmarinũ: plenã habeat remiſſiõȝ pcc̃oꝝ;

·xv· ·q·

Hoc primũ ſic ꝓcediꝛ· Videtꝛ ꝙ peccatũ ĩ ſpm̃ſãctũ non ſit irremiſſibile· vna eſt em̃ dignitas et maieſtas patris et filij et ſpũſſancti· ſed pcc̃m in filiũ nõ eſt irremiſſibile· dicitur em̃ Matthei ·xij· Quicũq̃ ṽbum cont̃ filiũ hoĩs dixerit: remittetꝛ ei· ergo peccatũ in ſpm̃ſanctuȝ non eſt irremiſſibile· ¶ Sed contra eſt quod ibidez dicitꝛ· Qui verbum dixerit contra ſpiritũſanctum non remittetur ei: neq̃ȝ in hoc ſeculo neq̃ȝ ĩ futuro· Reſponſio dicendũ: ꝙ de peccato ĩ ſpiritumſanctum tripliciter aliqui ſũt locuti· Doctores em̃ ante Auguſtinum intellexerunt peccatum ĩ ſpiritumſanctuȝ eſſe blaſphemiam dictam cõtra ſpiritumſanctũ: aut opera eiꝰ· vel etiam contra diuinitatez dei patris aut filij· quia etiam pater et filius communiter ſumẽdo: ſpirituſſanctus eſt· vt dicitur Joannis quarto· Peccatum autem in filiũ hominis: intelligũt blaſphemiam in Chriſto ſm hu-

manam natã3· et vtroq3 modo pec
cabãt iudei in Chriſtũ· Primo mõ
enĩ cont̃ eũ peccabant: miracula q̃
ꝑ ſpm̃ſanctũ et virtute ſue diuinita-
tis faciebat: principi demoniorũ
attribuendo· Scd̃o aũt modo cõt̃
eum peccabant: dicendo· Ecce ho-
mo vorax potator vini et publica-
noꝝ amicus· vt dicit̃ Mat· xi· hãc
ergo ſecũdã blaſphemiã dicũt re-
miſſibilem q2 habebãt aliquã ex-
cuſationem: ꝓpter ĩfirmitatẽ car-
nis quã ĩ chriſto videbãt· Aliã ve-
ro blaſphemiã irremiſſibilẽ: quia
nullã excuſationẽ habebat vidẽ-
tes maĩfeſta indicia ſc3 ſpũſſancti
et diuinitatis· et ꝓpt̃ h̓ ſꝫm Chriſtꝰ· ꝑ-
ſeuerantibus non fuit r̃miſſa hec
blaſphemia: neq3 ĩ h̓ ſeculo neq3 ĩ
futuro· q2 ĩ h̓ ſeculo puniti ſũt pro
ea per romanos: ⁊ ĩ futuro crucia-
bũt̃ in eternum· Scd̃m Aug· vero
ſpũiſancto qui eſt charitas pr̃is ⁊
filij: attribuit̃ remiſſio pctõꝝ· Il-
le ergo ↄt̃ ſpm̃ſanctum peccat: vel
blaſphemat / vel v̓bũ dicit corde o-
re aut opere: qui h̓ agit ꝑ impniã
vſq3 in finem vite ſue et non fiat ei
remiſſio pctõꝝ· et tũc planũ eſt ꝙ
huiuſmodi pctm̃ in ſpm̃ſanctũ nõ
remittit̃ / neq3 ĩ h̓ ſeculo neq3 ĩ fu-
turo· Doctores vero moderni dixe-
runt: ꝙ q2 patri attribuit̃ poten-
tia: filio ſapientia / ſpũiſancto bo-
nitas / pctm̃ ex infirmitate / eſt pec
catũ ĩ patrẽ: pctm̃ ex ignorãtia /
eſt peccatũ in filiũ· peccatũ ex certa
malicia / eſt peccatũ in ſpm̃ſanctũ·
Quia ergo ignorantia vł infirmi-
tas excuſat pctm̃· vł in toto vł ĩ ꝑ-
te· dicũt ꝙ peccatum in pr̃em vł fi-
lium remittit̃: q2 vel totaliter cul-
pa caret: vel culpa diminuit̃· Ma-
licia vero nõ excuſat pctm̃· ſed ag-
grauat· ido pctm̃ in ſpm̃ſanctum
non remittit̃ neq3 in toto neq3 ĩ ꝑ-
te: q2 non hab3 in ſe aliquã ratio-
nem venie / ꝑ quã diminuat̃ cul-
pa· et ſi aliqñ remittat̃ h̓ magis ẽ
ex miſericordia dei remittẽtis· qua
etiam morbos ĩcurabiles curat: q3
ex remiſſibilitate pcti· ⁊ ꝑ hoc pa-
tet ſolutio ad obiecta;

·xvi· ·q·

Ad ſecũduz ſic procedit̃· Vi-
detur ꝙ ſignatꝰ cruce q̇ mo-
rit̃ añquã arripiat iter: ha-
beat plenã indulgentiã pctõꝝ· ad
hoc enĩ ꝙ indulgentia valeat ali-
cui: req̇rit̃ ꝙ ſit vere penitẽs ⁊ cõ-
feſſus: vt ↄtinet̃ in lr̃a papali· ſed
cruce ſignatꝰ decedens ante iter aſ-
ſũptũ: hab3 hec oĩa que requirũ-
tur ſꝫm formã littere ad percipien-
dum plenã ĩdulgẽtiam peccatoꝝ·
ergo plene ꝑcipit eam· ¶ Pr̃e· ſo-
lus deus remittit peccatum qñtũ
ad culpã· Cum ergo papa dat in-
dulgẽtiã oĩm peccatoꝝ: h̓ non ẽ re
ferẽdum ad culpã· ſed ad vniuer-
ſitatem penaꝝ· Ille ergo qui acci-
pit crucem ſꝫm formã lr̃e papalis:
nullã penã patietur ꝓ ſuis pecca-
tis et ſic ſtatim euolabit: plenam
remiſſionẽ pctõꝝ ↄſecutꝰ· ¶ Sed
ↄtra Aug· dicit ĩ· xv· de tri· ꝙ nõ ẽ
idẽ abſtrahere telũ: et ſanare vul-
nus· telũ enĩ pcti abſtrahit̃ ꝑ re-
miſſiõẽ pcti: vulnꝰ aũt ſanat̃ per re-
formatiõẽ imaginis: q̃ q̇dẽ fit per
opa ſatiſfactiõis· ſ3 cruce ſignatus
decedens añ iter arreptũ: nullũ la-
borem ſuſtinuit ad reformatiõnem
imaginis· ergo nondum eſt ſana-
tum vulnus: et ſic non poterit ad
gloriam ſtatim peruenire anteq̃m
penas purgatorias patiatur·
Pr̃ete· q̇libet ſacerdos vtitur tali-
bus v̓bis· Ego abſoluo te ab oĩ-
bus peccatis tuis· ſi ergo cruce ſi-
gnatus decedẽs euolaret: pari ra-
tione quilibet alius a quocũq3 ſa-
cerdote abſolutus: quod eſt incõ-
ueniens· ¶ Reſponſio dicenduz:
ad euidẽtiam huiꝰ queſtiõis ꝙ ſic
ſup̃ dictũ eſt· Opꝰ vniꝰ pt̃ eẽ ſatiſ-

factoꝝ pro alio ad quē ꝑ intenti-
onem opera faciētis refertur. chri-
ſtus aūt pro eccleſia ſua ſāguineꝫ
ſuū fudit: et multa alia fecit et ſuſti
nuit: quoꝝ eſtimatō ē infiniti va-
loris ꝓpter dignitatē ꝑſone. Vn-
de dicit Sapiētie. vij. Infinit9 em̄
thezaur9 eſt hoīb9. ſimiliter ꝛ etiā
omēs alij ſācti intentioneꝫ habu-
erunt in ijs que paſſi ſūt: ꝛ fecerūt
ꝓpter deū: vt h̄ eſſꝫ ad vtilitateꝫ nō
ſolū ſui/ ſꝫ etiā totius eccleſie. To-
tus g° ille thezaurus eſt ī diſpēſa-
tione eius qui preeſt eccleſie gene
rali. Vn̄ Petro deus claues regni
celoꝝ ꝯmiſit Matthei. xvj. Cū g°
vtilitas vel neceſſitas eccleſie h̄ ex-
poſcit. poteſt ille q̄ preeſt eccleſie:
de īfinitate thezauri ꝯmuīcare ali-
cui: qui ꝑ charitatem ſit mēbꝝ ec-
cleſie de predicto thezauro: q̄ꝫ tū ſi-
bi viſū fuerit oportunū: vel vſqꝫ ad
totalē remiſſionē penaꝝ: vel vſqꝫ
ad aliquā certam quātitatem: ita
ſcilicet ꝙ paſſio Chriſti ꝛ aliorum
ſanctoꝝ ei imputet᷑: acſi ipſe paſ-
ſus eſſet q̄ꝫtum ſufficeret ad remiſ-
ſioneꝫ ſui peccati. ſicut contingit cū
vnus pro alio ſatiſfacit. Ad hoc g°
ꝙ īdulgētia alicui valeat tria req
runtur. Primo cauſa ꝑtinens ad
honorē dei vel neceſſitatem vel vti-
litatem eccleſie. Secūdo autoritas
in eo q̄ facit. Papa em̄ poteſt prin
cipaliter. alij vero īq̄ꝫtum poteſta-
tem ab eo accipiunt vel ordinariā
vel commiſſaꝫ/ vel delegatam. Ter
cio requiritur vt ſit in ſtatu chari-
tatis ille qui indulgentiam perci-
pere vult. Et hec tria deſignantur
in littera papali. nam cauſa cōue-
niens deſignatur in hoc quod pre
mittit᷑ de ſubſidio terre ſancte. au-
toritas vero in hoc ꝙ fit mentio de
autoritate apoſtolorum Petri et
Pauli: et ipſius Pape. charitas
auteꝫ recipientis in hoc ꝙ dicitur
omnibus vere penitentib9 et con-
feſſis. non dicit et ſatiſfacientib9.
quia indulgentia nō excuſat a cō-
tritione et confeſſione. ſed cedit in
locum ſatiſfactionis. Eſt ergo di-
cendū in queſtione propoſita: ꝙ ſi
ſ̄m formaꝫ littere papalis īdulgē-
tia concedatur accipientibus cru-
cem in ſubſidium terre ſancte: cru-
cis ſignatus ſtatim habet īdulgē-
tiam: etiamſi decedat anteq̄m iter
arripiat. quia ſic cauſa indulgen-
tie non erit iter. ſed votū itineris.
Si autem in forma littere contine
atur ꝙ indulgentia detur ijs qui
tranſierint vltra mare. ille qui de-
cedit anteq̄ꝫ tranſit non habet in-
dulgentie cauſam. ¶ Ad primum
ergo dicendum: ꝙ in h̄ vltimo ca-
ſu deficit cruce ſignato decedente: il-
lud quod ē principalius: ſcilicet ī-
dulgētie cauſa. ¶ Ad ſcd̄m dicēd̄:
ꝙ ꝑ autoritatē ſolus de9 culpā re-
mittit. ſꝫ miſterio etiaꝫ ſacerdos ī-
q̄ꝫtū exhibꝫ ſacramētū ꝛ̄miſſionis
pcc̄i: puta ī baptiſmo vl̄ penitten-
tia. ꝛ tn̄ indulgētia ſe nō extendit
ad ꝛ̄miſſionē culpe q2 nō ē ſacmē-
tum. vnde nō ſeq̄tur ordinē ſed iu-
riſdictionē. Poteſt em̄ et nō ſacer-
dos indulgētiā facere ſi ſit ei ꝯmiſ-
ſuꝫ. et ideo pena ei totalit᷑ remittit᷑
ſi cauſa ſbſit nō aūt ſi cauſa deſit.
¶ Ad terciū dicēdū: ꝙ ſatiſfactio eſt
punitiua: īq̄ꝫtū ē actus iudicatiue
iuſticie: ꝛ ē etiā medicatiua: inq̄ꝫ-
tū ē q̄ddā ſacmētale. indulgentia
em̄ ſupplet locū ſatiſfactōis inq̄ꝫ-
tū ē punitiua: q2 ſcꝫ pena quā ali-
us ſuſtinuit: imputat᷑ iſti: acſi ip-
ſe ſuſtinuiſſet. et ideo reatus pene
tollit᷑. ſꝫ nō ſuccedit in locū ſatiſfa-
ctionis inq̄ꝫtū ē medicatiua. q2 ad
h̄ remanēt p̄uitates ad peccādum
derelicte ex p̄ori pcc̄o: ad q̄s ſanā-
das neceſſari9 eſt labor ſatiſfactō-
nis. Et ideo ſigītis cruce dū viuunt
ꝯſulēduꝫ eſt: vt nō pretermittent
ſatiſfactōnis opa inq̄ꝫtū ſūt preſb-

uatiua a peccatis futuris: licet rea-
tus pęnę ſit totaliter ſolutus: nec
ad hoc requirit᷑ aliquiſ labor: quia
ſufficit ad h᷑ labor paſſiōis chriſti·
moriētibus aūt non eſt huiuſmo-
di pſeruatio: ſed ſolum liberatō a
reatu pęnę· ¶ Ad quartū dicend᷑:
ꝙ verbum ſacerdotis dicentis ab-
ſoluo te ab omībꝫ pc̄cīs tuis non
refert᷑ ad pęnam: ſed ad culpam·
cuius abſolutionis miniſteriū im-
pendit· non pt̄ autem aliquis ab-
ſolui ab vna culpa quin ſoluat᷑ ab
omībꝫ· pęna vero poteſt totaliter
dimitti vel pticulariter· particula-
riter quidez ī abſolutōe ſacm̄ētali
pęna dimittit᷑· totaliter vero qn̄ꝗ
in ſpeciali gratia īdulgentię· Sic
etiā dn̄s dicit Joannis· viij· muli-
eri adulterę· Nō te ꝯdemnabo va-
de et amplius noli peccare;

¶ Quodlibetū tercīū;

Queſituz ē de deo: de an-
gelis / de hoībꝫ / et de cre-
aturis pure corꝑalib9·
De deo quęſitū ē: et ꝗ̄-
tum ad naturam dīnaz: et ꝗ̄tū ad
naturā aſſumptā· Circa naturam
diuinaz quęſita ſūt duo de potētia
dei· Primo vtz deus poſſit facē ꝙ
materia ſit ſine forma· Scd̄o vtrū
poſſit facere ꝙ idem corpus ſimul
localiter ſit ī duobꝫ locis;

Ad pmū ſic procedit᷑· Videt᷑
ꝙ deus poſſit facere: ꝙ ma-
teia ſit ſine forma· ſic em̄ ma-
teria quo ad ſuū eſſe depēdet a for-
ma: ita accidens a ſbiecto· ſed de9
poteſt facere ꝙ accidens ſit ſine ſb-
iecto: vt patz in ſacm̄ēto altaris·
g° pt̄ facere ꝙ materia ſit ſine for-
ma· ¶ Sed con̄: deus non pt̄ face-
re contradictoria eē ſimul· ſed ma
teriam eē ſine forma implicat con-
tradictōnē: eo ꝙ eſſe materię im-
portat actū qui eſt forma· non er-
go deus poteſt facere ꝙ mateia ſit
ſine forma· ¶ Reſpondeo dicend᷑:
ꝙ vniuſcuiuſꝗ rei v̓tus actiua eſt
ęſtimanda ſc̄m moduz eſſentię: eo
ꝙ vnūquodꝗ agit inꝗ̄tum ē enſ
actu· vn̄ ſi ī aliquo inueniatur for
ma aliqua: vel natura non limita-
ta ſeu contracta / erit v̓tus eius ſe
extendens ad omēs actus vel effe-
ctus conuenīētes illi nat̄ę· puta ſi
intelligeretur eſſe calor per ſe ſubſi
ſtens: vel in aliquo ſubiecto quod
reciperet ipſum ſc̄m totuz eius poſ-
ſe / ſequeret᷑ ꝙ haberet virtutez ad
producendū omnes actus et effe-
ctus caloris· Si vero aliquod ſbie
ctum non reciperet calorem ſc̄m to-
tum eius poſſe: ſed cum aliqua cō-
tractōne et limitatione· / non ha-
beret v̓tutem actiuaz reſpectu oīm
actuū vel effectuū caloris· cum aūt
deus ſit ipſum eſſe ſbſiſtens: maī-
feſtum eſt ꝙ natura eſſendi ꝯueit
deo infinite abſꝗ omni limitatio-
ne et contractōne· vnde eius v̓tuſ
actiua ſe extendit infinite ad totū
ens: et ad omne illud quod poteſt
habere rationem entis· id ergo ſo
lum poterit excludi a dīna poten-
tia quod repugnat ratōi entis: ꝛ
hoc non ꝓpter defectum dīnę potē-
tię: ſed ꝗ ipſum nō poteſt eē ens·
vnde nō poteſt fieri· Repugnat aūt
rationi entis non ens ſimul et ſc̄m
idem fore exiſtens· vnde ꝙ aliquid
ſimul ſit ꝛ nō ſit a deo fieri non po-
teſt: nec aliquid contradictōnē in-
cludens· et huiuſmodi eſt materi-
am eſſe actu ſine forma· Omne em̄
quod ē actu: vel eſt ipſe actus / vel
eſt potentia participās actū· eſſe
autez actu repugnat rationi ma-
terię: quę ſc̄m ꝓpriam rationez eſt
ens ī potentia· Relinquit᷑ ergo ꝙ
non poſſit eſſe in actu niſi inꝗ̄ntuz
pticipat actū· actus aūt pticipat9
a materia nihil aliud eſt ꝗ̄ forma·
vn̄ idē ē dictū· materiā eē ī actu· ꝛ
mateiaz hr̄e formā· Dicē g° ꝙ ma
teia ſit ī actu ſn̄ forma / ē dicē ꝯtdi-

ctoria eſſe ſimul · vnde a deo fieri nõ
poteſt · ¶ Ad illud g° quod in con-
riũ obijcitur dicẽdũ : q̃ accidens ſm
ſuũ eſſe dependet a ſubiecto ſic a cau
ſa ſuſtẽtante ipſum · et q2 deus po-
teſt producere omẽs effectus ſecũ-
daꝝ cauſarũ abſq3 ipſis cauſis ſe-
cũdis / poteſt ↄſeruare accidens in
eſſe ſine ſubiecto · ſed materia ſm
ſuũ eſſe actuale dependet a forma :
inq̃ꝫtũ forma eſt ipſe actus ei9 vñ
non eſt ſimile ;

·ij· ·q·

Ad ſecũdũ ſic ꝓcedit᷑ · Videt᷑
q̃ deus poſſit facere vnũ cor
pus eſſe ſimul localiter ĩ du
obus locis · Difficili9 em̃ eſt q̃ hec
ſbſtãtia mutetur in illã ſbſtãtiã :
q̃ꝫ q̃ hoc accidẽs mutet᷑ ĩ illud ac-
cidẽs · ſed ĩ ſac̃mẽto altaris ex hoc
q̃ diuina ṽtute ſbſtantia panis (
remanẽtib9 eius dimenſionib9 ſm
quas ↄmẽſurat᷑ loco (ↄuertit᷑ ĩ ſb-
ſtãtiam corporis chriſti · ſequit᷑ q̃
idem corpus chriſti ſit nõ localiter
ſm ↄmenſurationẽ ꝓpriaꝝ dimẽ-
ſionum : ſed ſacramẽtaliter in plu-
rib9 locis ſimul · ergo poteſt facere
q̃ cõuertatur dimẽſio huius cor-
poris / ĩ dimenſionem alterius cor-
poris : et ſic erit idem corpus locali
ter in duobus locis ſimul · ¶ Sed
con̄ : om̄ia duo loca diſtinguũt᷑ ab
inuicem ſm aliq̃ꝫ loci con̄rietatẽ : q̃
ſũt ſurſu3 et deorſum / ante et retro /
dextrum et ſiniſtrũ · ſꝫ deus non pt̃
facere q̃ duo cõtradictoria ſint ſi-
mul · hoc em̃ implicat contradicti-
onem · g° deus non pt̃ facere q̃ idẽ
corpus localiter ſit ſimul in duob9
locis · ¶ Rñ̃ dicendum : q̃ aliquod
corp9 eſſe localiter in aliquo loco :
nihil aliud eſt q̃m corpus circun-
ſcribi et cõprehẽdi a loco : ſm cõ-
menſurationem ꝓpriarũ dimenſi-
onum · quod autem ↄprehenditur
a loco aliquo : ita eſt in ip̃o loco q̃
nihil eſt eius extra locu3 illũ · vnde
ponere q̃ ſit localiter in hoc loco ⁊
tamẽ ſit in alio : eſt ponere ↄtradi-
ctoria eẽ ſimul · vnde ſm p̃miſſa
hoc a deo fieri nõ pt̃ · ¶ Ad illud g°
q̃d in ↄtriũ obijcit᷑ dicẽdũ : q̃ diffi-
cilius ẽ hoc accidens mutari ĩ illud
accidẽs : q̃m hãc ſbſtãtia3 mutari ĩ
illam ſbſtãtiam · tũ q2 due ſbſtãtie
ↄueniũt ĩ ſbiecto materiali : q̃d eſt
pars eẽntialis vtriuſq3 ſbſtantie ·
tũ q2 ſubſtãtia hʒ ĩdiuiduatione3
p ſeipſam · accidẽs vero nõ eſt in-
diuiduale p ſeip̃m ſed per ſbiectũ ·
vnde nõ pt̃ ei ↄuenire q̃ hoc accidẽs
ↄuertat᷑ in hoc accidẽs · dato tñ̃ q̃
hec dimẽſio cõuerteretur in illa3 di-
menſionẽ / non ſequeret᷑ q̃ ide3 cor
pus eſſꝫ ſimul ĩ duob9 locis ſed in
vno tm̃ · quia ſic poſtq̃ꝫ ſubſtantia
panis ↄuſa ẽ in ſbſtãtia3 corporis
Chriſti : ia3 nõ ſũt ibi due ſbſtãtie
ſed vna tm̃ · ita etiã ſi hec dimẽſio
hui9 corp̃is ↄuertat᷑ ĩ illã dimẽſionẽ
alteri9 corp̃is : iã nõ eẽt due dimẽ-
ſiones ſꝫ vna tm̃ · ⁊ ſic nõ ↄmenſu-
raret᷑ diuiſis locis ſꝫ vni tm̃ ;

Deinde queſitũ ẽ de deo q̃ntũ
ad hũanã nat̃a3 aſſũptã · et
circa hoc q̃ſita ſũt tria · Primo
q̃ꝫtum ad aĩa3 · vtꝝ ſc3 aĩa Chriſti
ſciat ĩfinita · Scd̃o q̃ꝫtũ ad corp9 ·
vtꝝ ſc3 ocul9 chriſti poſt mortẽ di-
cat᷑ equoce ocul9 vel vniuoce · Ter
cio q̃ntũ ad actũ ↄiũcti q̃ eſt come-
ſtio · vtꝝ ſc3 p9 reſurrectõ3 chriſt9
vere comedeit incorp̃ãdo ſibi cibũ ;

·iij· ·q·

Ad primum ſic ꝓceditur · Vi
detur q̃ anima Chriſti non
poſſit ſcire infinita · Nullum em̃ do
num creatum cum ſit finitũ poteſt
eleuare creaturam ad illud q̃d eſt
propriũ dei : quia tale eſt infinitu3 ·
ſed gratia vnionis ẽ donũ creatũ ·
ↄgnoſcere autem infinita eſt pro-
prium dei : cuius ſapientie non eſt
numerus : ergo anima Chriſti per
gratiam vnionis non poteſt ele-

uari ad ꝯgnoſcendum infinita.
Pꝛę. Dionẏ. xi. ca. celeſtis hie. po-
nit tria ſibi ꝓporcionata: q̄ ſūt ſb-
ſtantia v̓tus et opatio. ſed ſbſtā-
tia anime chriſti nō poteſt eſſe īfi-
nita. ergo neq; virtus / neq; opa-
tio poteſt eſſe infinita: nec infinita
ꝯgnoſcit. ¶ Sed ꝯtra: ītellectus
anime Chriſti non eſt minoꝛ q̄ꝫ vo-
lūtas eius. ſed meritum chriſti qđ
eſt actus volūtatis anime eius eſt
infinitum. qꝛ fuit ſufficiēs ad infi-
nitoruꝫ peccatoꝝ abſolutionē. eſt
eñ ꝓpiciatio ꝓ peccatis totiꝰ mū-
di: vt dicit̉ p̄me Joan. ij. g° actus
et intellectus anime Chriſti pt̄ eē
infinitus: vt infinita ꝯgnoſcat.
R̓ꝫ dicēdū: q̄ꝛ hic eſt opꝰ multiplici
diſtinctione. Primo eñ conſiderā-
dum eſt: q̄ꝛ infinitum poteſt dici et
ſᵐ formam: et ſᵐ materiam. Di-
citur eñ infinitum ex eo q̄ꝛ non fi-
nitur: finitur aūt et materia ꝑ for-
mam: inq̄ntum materia quę eſt in
potētia ad diuerſas ſpēs determi-
natur ad vnam ſpeciē ꝑ formam:
et forma per materiam īq̄ntuꝫ for-
ma ſpeciei quę nata eſt eſſe ī plui-
bus indiuiduis: ſᵐ q̄ꝛ recipitur in
hac materia determinatur ad īdi-
uiduum. Sicut ergo materia ſine
forma habꝫ rationem infiniti: ita
etiam forma ſine materia. Et ideo
quia ipſa eſſentia diuina non ē re-
cepta in aliquo materiali: nec ha-
bet permixtionem alicuius poten-
tię. ſed eſt purus actus ſubſiſtēs.
ideo dicitur infinita. ⁊ quia vnun-
quodq; ꝯgnoſcitur per formam et
ſᵐ q̄ꝛ eſt in actu. ideo infinituꝫ ſᵐ
materiā eſt ſᵐ ſe ignotum. vt di-
citur in. i. Phẏſicoꝝ: infinituꝫ aūt
ſᵐ formam eſt ſᵐ ſe notiſſimum.
ſed quo ad nos eſt ignotuꝫ. quia
excedit noſtri intellectus ꝓporcio-
nem: ⁊ quia q̄ntitas eſt diſpoſitio
materię: et īfinituꝫ quātitatis at-
tendit̉ ſᵐ potentiam et ī aſſumē-
do vnū poſt alteꝝ. ⁊ ideo infinitum
q̄ntitatis eſt ſᵐ ſe ignotū. et non
pt̄ aliquis ītellectꝰ ꝯgnoſcē infini-
tū q̄ntitatis ī pꝰ aſſumēdo vnū pꝰ
alteꝝ: ſcꝫ nūando ꝑtē poſt ꝑtem.
Item ꝯſiderādū eſt: q̄ꝛ vtroq; mo-
do ꝯtingit aliquid eē infinitū ſim-
pliciter. ⁊ aliq̄d ſᵐ q̄d. Si eñ ali-
quod ſit corpꝰ infinitū ſᵐ longitu-
dinem: nō aūt ſᵐ latitudineꝫ / eſt ī-
finitū ſᵐ quid. ſi vero nō fuerit in-
finitū ſᵐ omēs dimēſiones erit ī-
finitū ſimpliciter. ſimilit̉ ſi ītelliga-
tur forma alicuiꝰ ſpēi eē nō ī mate-
ria vt Platonici poſuerūt: erit īfinita
ſᵐ q̄d: q̄ntū ſcꝫ ad indiuidua illiꝰ
ſpēi. tñ erit finita ſimpliciter: īq̄n-
tum ſcilicet determinat̉ ad genus ⁊
ſpeciē. Sed diuina eſſentia ē ſimpli-
citer infinita. quia eſt abſoluta ab
omī circūſcriptōe generis vl̓ ſpēi.
Unde conſiderandū eſt: q̄ꝛ duplex
eſt ſcientia. vna quę dicitur ſcien-
tia viſionis per quā ꝯgnoſcūt̉ ea
quę ſūt erunt vel fuerūt. Alia ſim-
plicis noticię per quā ꝯgnoſcunt̉
ea quę nec ſūt nec erunt nec fuerūt:
ſed eſſe poſſunt. ¶ Dicenđ eſt g°:
q̄ꝛ deus ꝯgnoſcendo ſuā eſſentiam
qꝛ comprehendit eā: ꝯgnoſcit ſciē-
tia ſimplicis notitię īfinita ſimpli-
citer. quia ꝯgnoſcit omīa quę ipſe
facere pt̄. nō tñ ꝯgnoſcit ea in pꝰ
aſſumendo: ſcꝫ nūando vnuꝫ poſt
aliud ſꝫ omīa ſimul. aīa vero Chri-
ſti nō comprehēdit eſſentiaꝫ dei: et
ꝑ ꝯſequēs neq; v̓tutē eius. vñ nō
pt̄ ꝯgnoſcere omnia quę deus fa-
cere poteſt: et ideo non ꝯgnoſcit ī-
finita ſimpliciter comprehēdit aūt
aīa Chriſti totam potētiaꝫ creatu-
rę. in potentia aūt creaturę ſūt in-
finita: nō ſimpliciter. qꝛ potentia
creatūrę nō ſe extendit ad omīa quę
deꝰ pt̄. ſꝫ ſᵐ aliq̄đ genꝰ ſicut ꝯtinuū
ē in potētia ad īfinitas diuiſiones.
Vñ aīa chriſti ſcia ſimplicis notitię
ꝯgnoſcit īfinita ſᵐ q̄d: q̄ ſūt in po-

tentia creaturę· Et ꝑ hoc patet re-
ſponſio ad obiecta· naʒ p̄mę duę
rationes procedūt de ↄgnitione ī-
finitoꝝ ſimpliciter· ¶ Ad tercium
dicendū: ꝙ voluntas anime Chri
ſti eſt v̄tus finita ſimpliciter: ſicut
intellectus eius· merituʒ aūt Chri-
ſti habʒ infinitatem ex dignitate:
inq̄ntum ſcilicet eſt meritū dei ⁊ ho
minis; ·iiij· ·q·

Ad ſecūduʒ ſic procedit᷑· Vi-
detur ꝙ oculus Chriſti poſt
mortē nō fueit ęquiuoce ocu
lus· corpus em̄ Chriſti et quęlibet
partiū eius ſuſtētabatur ꝑ hypo-
ſtaſim verbi dei· ſed hypoſtaſis v̄-
bi dei māſit vnita corpori Chriſti et
ꝑtibus eius poſt mortem· g° fuit
idem ſm̄ ſbſtātiam corpus chriſti
poſt mortem et ante: ſm̄ totum et
ſm̄ omēs partes eius· nō g° ocu-
lus chriſti fuit ęq̄uoce oculus poſt
mortem· ¶ Pręt· Phūi loqui nō no
uerunt· niſi de hoīe puro: ſed chri-
ſtus non fuit purus homo: ſed hō
et deus· ergo qḋ Phūs dicit oculū
hominis mortui eſſe ęquiuoce ocu
lum· non habet locū in chriſto·

¶ Sed ↄtra: Chriſtus ē vniuoce hō
cum aliꝭs hoībus: ⁊ mors eius fu-
it vera ſic et alioruʒ hoīm mors· cū
ergo oculus cuiuſlibet hoīs mor
tui ęquiuoce oculus dicatur· vide-
tur ꝙ et oculus chriſti poſt mortē
ſit ęquiuoce oculus· ¶ R̄ñ dicend̄:
ꝙ ęquocū et vniuocū dicit᷑ ſm̄ dif-
finitiuā rōʒ eandem vel nō eandeʒ·
ratio aūt diffinitiua cuiuſlibʒ ſpēi
ſumit᷑ a forma ſpecifica ipſius· for-
ma aūt ſpecifica hoīs eſt aīa rōna-
lis· Vnde r̄mota aīa rōnali nō pt̄
hō remanere vniuoce ſʒ ęquiuoce·
Oportet aūt ideʒ accipe i ꝑtibꝰ qḋ ē
in toto· nam ſic aīa ſe hʒ ad totuʒ
corpus: ita pars aīę ſe habʒ ad ꝑ
tem corporis: vt viſus ad oculum·
vt dicit᷑ i· ij· de aīa· Vñ ſepata aī-
ma a corpe/ ſic nō dicit᷑ hō niſi ęq-
uoce· ita nec dr̄ oculꝰ/ niſi ęquoce·
et hʒ indrñter ſiue ſuppoṅatur alia
forma ſbſtātialis i corpe aň aīmā
rationalē: vt quidam volunt: ſiue
non/ vt magis videt᷑ cōſonuʒ veri-
tati· quodcūqʒ em̄ eſſentialiū pri-
cipiorum ſubtrahitur: iam non re
manebit eadem ratio ſpeciei· vnde
nec nomē vniuoce dicetur· ſolo aūt
hoc modo anima recedente: rema-
net corpꝰ humanū et partes eius
ſm̄ eandem rationem ſpeciei· ſi aī-
ma non vniret᷑ corpori vt forma· ſʒ
tunc ſequeretur ꝙ nec ꝑ mutatio-
nem anime eſſʒ ſubſtātialis gene-
ratio: nec per ſepationē corruptio
qḋ quidem ponere in corpore chri-
ſti eſt hereticuʒ· Dicit em̄ Damaſ·
in· iij· libro· ꝙ corruptōis nomē
duo ſignificat· ſignificat em̄ hūa-
nas has paſſiones: famē/ ſitim/
laborem/ clauorū perforationem/
mortem/ ſeparationē ſcilicet aīmę
a corpore et quęcūqʒ talia· ſignifi-
cat etiam corruptio perfectam cor-
poris (in ea ex qbꝰ ↄpoſitū eſt ele
mentoꝝ) diſtructōnē ⁊ diſſolutō-
nem· huiuſmodi expimētū corpꝰ
dn̄icū non habuit· vt ait Prophe-
ta· Nō dabis ſāctum videre dpa-
ſcoron id eſt diſtructōnem· Incor-
ruptibile aūt ſm̄ īſipiētē Iulianū et
Galanū/ corpus dn̄i dicere ſm̄ pri-
mū corruptionis ſignificatū aň re-
ſurectōneʒ impiū ē· ſi em̄ icorrup-
tibile nō homuſion id eſt ↄſbſtāti
ale nobis et non veritate facta ſūt
quę facta eſſe euāgeliū ait: ⁊ opi-
natiue ⁊ nō v̄itate ſaluati ſumus·
¶ Sic g° chriſtꝰ in triduo mortis
ꝓpter ſepatōnē aīę a corpore q̄ eſt
vera corruptio: nō dr̄ fuiſſe hō vni-
uoce ſʒ hō mortuus· ita nec oculus
eiꝰ i triduo mortis nō fuit vniuoce
oculus ſʒ ęquoce: ſic oculꝰ mortu-
us· et eadeʒ rō ē de aliꝭs ꝑtibꝰ cor-
poris chriſti· ¶ Ad p̄mū g° dicēd̄:
ꝙ ſbſtātia dr̄ dupliciť· qñqʒ em̄ ſu-

mitur ꝓ hypoſtaſi / ꝫ ſic verum eſt
ꝙ corp⁹ chriſti ſuſtētificatuꝫ māſit
per hypoſtaſim verbi dei · nō em̄ ꝑ
mortē ſoluta eſt vnio v̄bi / neqꝫ ad
aīaꝫ / neqꝫ ad corpus / et ſic rema-
net ſimpliciter ideꝫ corp⁹ numero /
ſm̄ hypoſtaſim ſiue ſuppoſitū qđ
eſt pſona verbi · Alio modo capit᷑
ſubſtātia ꝓ natura vel eſſentia / et
ſic corpus chriſti ſuſtētificat᷑ ꝑ aī-
mam / ſic per ſuā formā / non aūt ꝑ
verbū · quia verbum non vnit᷑ cor-
pori vt forma · hoc em̄ eſt hereticuꝫ
ſm̄ hereſim Arrij et Appollinaris ·
qui poſuerūt verbum in chriſto eē
loco aīme · ſequeret᷑ etiam ꝙ eſſet
vnio dei ꝫ homīs facta in naᷓa qđ
ptinet ad hereſim Euticij · Sic gͦ
corpus chriſti poſt mortem ē ſim-
pliciter idem / ſm̄ ſubſtantiaꝫ que
eſt hypoſtaſis / nō aūt ſm̄ ſbſtan
tiam que ē eſſentia vel naᷓa · vni-
uocatio autem et equiuocatio nō
reſpicit ſuppoſitū / ſed eſſentiaꝫ vel
naturaꝫ / quā ſigficat diffinitō ·
Ad ſecūdum dicenduꝫ / ꝙ etſi chri-
ſtus non ſit purus homo / eſt tamē
verus homo / et mors eius fuit vera
mors · Vnde quicqđ eſt veꝝ de ho-
mine inqntuꝫ ē hō / et de morte ho-
minis / totum ē verum de Chriſto /
et de morte eius ; ·v· ·q·

AD terciū ſic procedit᷑ · Vide-
tur ꝙ chriſtus p⁹ reſurectō-
nem vere comedeit / ſibi cibū
incorꝑando · quia vt Aug · dicit in
libro · lxxxiij · queſti · Si fallit veri-
tas non eſt · vnde nulla fictio decet
chriſtū qui eſt veritas · eſſet auteꝫ
fictio ſi nō vere cibum incorporarꝫ
ſibi quē ipē comedere videbat᷑ · ve-
re ergo comedit incorꝑando ſibi ci-
bū · ¶ Sed con̄ eſt / qđ Damaſ · di-
cit in · iij · libro · ꝙ chriſtus etſi gu-
ſtauit cibum poſt reſurectōnem / ſꝫ
nō lege naᷓe ſed diſpēſationis mo
do / veritatē credere faciēs reſurectō
nis · ꝙ hec eadeꝫ caro ē que paſſa
eſt et reſurexit · ¶ Ad pm̄ dicēđ / ꝙ ali-
quid dicit᷑ eē veꝝ dupliciter · Vno
modo veritate ſignificatōis · Alio
modo veritate naᷓalis ſpēi / ſic vox
eſt vera veritate ſignificatōnis qn̄
ſignificat eſſe qđ eſt · veritas auteꝫ
naturalis ſpēi depēdet ex pncipijs
ſpeciei / non autem ex effectib⁹ vel
ex ijs que qcūqꝫ modo ꝯſequunt᷑ ·
Vnde vox dicit᷑ vera / veitate natu-
ralis ſpēi / qn̄ format᷑ debitis īſtru-
mentis / ⁊ ex ore aīalis ꝓfertur cū
qđā imaginatōne · etiamſi a nullo
alio audiat᷑ qđ ē effectus ꝯſequēs
vocem · Legūt᷑ aūt ī ſcripturis abſqꝫ
neceſſitate et angeli comediſſe / et
chriſtus poſt reſurectionē / et vtrqꝫ
comeſtio vera fuit / vt Auguſ · dicit
· xiij · de ci · dei · aliter tamen ⁊ alit᷑ ·
In āgelis em̄ fuit vera veitate ſig-
nificatōis · ꝙ vt dicit Aug · ibidem ·
Angeli comederūt / non quia indi-
gebant · ſed quia volebant et pote
rant / vt homib⁹ quadaꝫ ſui miſte-
rij humanitate ꝯgruerēt · In chri-
ſto autem fuit vera comeſtō veita-
te naᷓalis ſpeciei · fuit em̄ exercita-
ta naturalib⁹ inſtrumētis ad hūc
actum ordinatis / et etiaꝫ fuit vera
veritate ſignificatōis / ꝙ ſignifica-
bat veritatem hūane naᷓe ī corꝑe
reſurgēte · Qꝫ aūt cibus ꝯuertatur
in corpus ē qđdaꝫ ꝯſequēs come-
ſtionem · vnde etiā in nobis ſi cib⁹
non ꝯuitat᷑ / ſed ſtatim ꝑ vomituꝫ
eijciat᷑ · nihilominꝰ vera fuit come
ſtio que preceſſit / nō aūt ꝯueni-
bat vt in corpus chriſti cibus ꝯui-
teret᷑ / qđ iam erat extra ſtatū ge-
neratōnis et corruptionis · vnde ci
bus ille fuit v̄tute chriſti reſolut⁹
ī p̄cedentē materiā · nō aūt in chriſti
corpus ꝯuerſus / ⁊ tamen fuit vera
comeſtio abſqꝫ aliq̄ fictione · vnde
patet reſpōſio ad obiecta ;

DEinde queſitum eſt de ange-
lis · et circa hoc queſita ſunt
tria · Primo vtrum aliq̄ modo an-

3m

gelus ſit cauſa amme rationalis.
Scdo vtrū angelus influat ī ani-
mam hūanam. Tercio vtꝝ ange-
lus malus id eſt diabolus inhabi-
tet ſbſtātialiter hominem in quo-
libet peccato mortali; .vj. .q

Ad pmū ſic ꝓceditur. Videtꝰ
ꝙ angelus ſit cauſa aīe rati
onalis: quecūqȝ em̄ ꝑificātꝰ
in natura: ita tamen ꝙ vnuz eoꝝ
ſit prius altero ī ordine nature: id
quod eſt prius ē cauſa eius quod
eſt poſteriꝰ. ſed anima ꝛ angelus
parificantur ī natura. ſunt em̄ ho-
mo ⁊ angelus in natura pares: in
officio diſpares. āgelus tamen eſt
prius in ordine nature: ꝗȝ anima
hūana: quia ē ſimplicior. ergo an
gelus eſt cauſa anime rōnalis.
Sed ↄ̄: anima rationalis in eſſe
educitꝰ per creationē. ſed creare cū
ſit potentie infinite: eſt ſolius dei.
non ergo angelus poteſt eſſe cau-
ſa aīme ratōnalis. Rn̄ſio dicen-
dū: ꝙ impoſſibile eſt id qđ ꝑ crea-
tionez producitꝰ ab alio cauſari ꝗȝ
a prima oīm cauſa. cuiꝰ ratō ē ſꝫm
Platonicos. qꝛ q̈nto aliqua cau-
ſa ē ſuperior: tanto eius cauſalitas
ad plura ſe extendit. vnde oportet
ꝙ in effectibꝫ id quod ad plura ſe
habet ad ſuꝑiorem cauſam refera-
tur. Manifeſtū eſt aūt ꝙ in ordine
principiorum eſſentialiū q̈nto ali-
qua forma eſt poſterior: tanto eſt
magis contracta ꝛ ad pauciora ſe
extendit. q̈nto aūt forma eſt prior
et ꝓpinquior ſbiecto primo: tanto
oportȝ ꝙ ad plura ſe extēdat. Se-
quitur gͦ ꝙ forme poſteriores ſūt
ab inferioribꝫ agētibꝫ. ꝑiores vero
et ↄmuiores a ſuꝑioribꝫ. ꝛ ſic reli-
quitꝰ ꝙ illud qđ eſt pͥmū ſbſiſtēs ī
vnaquaqȝ a pͥma/ ſit oīm cauſa.
Quelibet gͦ alia cauſa preter pri-
mā/ oportȝ ꝙ agat p̄ſuppoſito ſb-
iecto: quod eſt effectꝰ pͥme cauſe.
Nulla ergo cauſa alia poteſt crea-
re preter primam cauſam: que eſt
deus. Nam creare eſt ꝓducere ali-
quid non p̄ſuppoſito ſbiecto. que-
cunqȝ gͦ non poſſunt produci ī eſ-
ſe: niſi ꝑ creationē a ſolo deo creā-
tur. hec autem ſunt illa que cum
ſint ſubſiſtentia non ſunt compoſi-
ta ex materia et forma. ſed ſūt for-
me ī ſuo eſſe ſubſiſtentes: ſicut ſūt
angeli. vel ſunt ea que ſi ſunt com-
poſita ex materia ⁊ forma tn̄ mate
ria eoꝝ nō ē ī potētia niſi ad vnaz
formā: ſic ē ī corporibꝫ celeſtibꝫ. v-
traqȝ em̄ hec nō ꝓducūtꝰ abſqȝ ꝓ-
ductione pͥmi ſbſiſtētis ī eis. poſ-
ſūt aūt ꝓduci ī actū abſqȝ ꝓductō-
ne pͥmi ſbiecti: taȝ ↄpoſita ex ma-
teria et forma: q̈ꝝ materia nō eſt ī
potētia ad diuerſas formas. et ſic ī
eadez mateia poſſūt ſibi diuſe for-
me ſuccedere: taȝ etiā forme q̄ non
ſūt ſbſiſtētes ī ſuo eſſe: que quidez
non dicuntur eſſe quia ipſe habēt
eſſe: ſed quia ſubiecta habent ali-
qualiter eſſe ſꝫm eas. vnde nec ipe
ſꝫm ſe dicuntur fieri vel corrumpi. ſꝫ
inq̈ntum ſubiecta fiunt entia in a-
ctu/ vel non entia ſꝫm ipſas. Aīma
autez rōnalis eſt ſubſiſtens in ſuo
eſſe: alioquī non poſſꝫ habere ope
rationem abſqȝ ↄmuīcatione ſue
materie. relinquitꝰ ergo ꝙ anima
rōnalis non pt̄ produci in eſſe niſi
ꝑ creationē. Et ita patet ꝙ ange-
lus nullomodo ſit cauſa eius ſꝫ ſo-
lus deus. Ad illud vero qđ ī cō-
trariū obн̄citꝰ dicendū: ꝙ pͥma ꝓ-
poſitio īducta videtꝰ īcludere oppo-
ſita. ſi em̄ aīa et āgelus ꝑificantur
in natā: āgelus non erit pͥor ani-
ma ſꝫm natāz ⁊ ordinem natē: niſi
dicātꝰ ꝑificari ī natā: qꝛ cōueniūt ī
natā nō q̇dē ſpēi ſꝫ geneis. Nō aūt
oportȝ ꝙ oīm q̄ ↄueniūt in natā ge
neris vel ſpēi: id qđ ē pͥus ſit cauſa
oīm alioꝝ: ⁊ q̇dē in eadē ſpē non
pt̄ eē vnū pͥus alio ꝓprie loquēdo
ordīe natē. qꝛ ſpēs p̄dicatꝰ de om-

mbus indiuiduis: vt dicitur ī· iiij·
Meta· In generibꝫ autem non eſt
ſic: naꝫ iter ſpēs vniꝰ generis vna
eſt naturaliter prioꝛ et pfectioꝛ al-
tera· Eſt aūt ī indiuiduis vniꝰ ſpe
ciei vnū altero tpe prius· et q̄nuis
aliqđ indiuiduū qđ eſt prius tpe
ſit cauſa cuidam alteri quod ē po-
ſterius: vt pater eſt cauſa filij / ſic
in obijciēdo tangebat'· non tamē
eſt hoc vniuerſaliter veꝝ· Non em̄
omnes antiquiores ſūt cauſa oīm
iunioꝝ· ſimiliter etiam ꝯtingit id
quod eſt prius inter ſpēſ eiuſdem
generis / eſſe alioꝝ pncipiū ⁊ cau-
ſaꝫ· ſicut motus localis alioꝝū mo-
tuum: et binarius alioꝝ numero-
rum / et triangulus aliaꝝ figuraꝝ
rectilineaꝝ· non tamē hoc eſt vni-
uerſaliter veruꝫ· nō em̄ homo qui ē
pfectiſſima ſpecies aīalis eſt cau-
ſa actiua aliaꝝ ſpecieruꝫ· vnde nō
oportet ꝙ angelꝰ ſit cauſa factiua
anime· procedit aūt hec ratio ſm
opinionem quoꝝūdaꝫ ponentium
deum agere per neceſſitatem natu-
re: vt ſic ab vno ſimplici nō ſit niſi
vnū immediate quod ſit cauſa al-
terius: et ſic vſq ad vltima reruꝫ·
nos aūt ponimꝰ deū agere oīa p
ſuam ſapientiā: per quam ordinē
rerum diſpoſuit: et ſic ab ipſo diui-
ſi gradus rerum immediate p cre-
ationem producūt'; ·vij· ·q

AD ſecūdū ſic procedit· Vide
tur ꝙ angeluſ non poſſit in-
fluere in animaꝫ hūanam·
duoꝝ em̄ diſtantiū vnum non in-
fluit in alteꝝ niſi per aliquod me-
dium· ſed aīa ⁊ angelus diſtāt ab
inuiceꝫ· cum ergo non ſit dare ali-
quod mediū p quod fluat influxꝰ
ab angelo ī aīaꝫ / videt' ꝙ angeluſ
nō poſſit influere ī aīaꝫ· ¶ Sꝫ ꝯt':
Dionyſ· dicit· viij· ca· celeſ· hiera·
Homīes purgāt' illuīant' ⁊ pfici-
unt' ab angelis· ſed hꝫ nō fit niſi p
quedā īfluxū· gᵒ angeluſ pt̄ īflue-
re in aīam hūanam ¶ Rñ dicēdū:
ꝙ vnūquodq agēs agit ſm modū
ſue nature ꝯgruentem· et ideo vbi
ignorat' modus nāe rei / neceſſe ē
etiam ꝙ modus actionis eius ig-
noret'· Modus aūt nāe angelice
eſt nobis ignotus ſm ꝙ in ſe eſt·
non em̄ ī hac vita ſcire poſſumꝰ de
eis quid ſunt: ſed aliqualē ꝯgniti-
oneꝫ de eis habere poſſumꝰ p ſen-
ſibiliū reruꝫ ſimilitudinē· vt Dio·
dicit· j· et· ij· capitulis celeſ· hier·
Vnde et modos actōnis ipoꝝū nō
poſſumus habere niſi p ſimilitudi-
nē ſēſibiliū agētiū· Inueimus aūt
ꝙ id quod eſt in actu agit in id qđ
eſt ī potētia· ⁊ oportꝫ ꝙ oīe agēs
ꝯiūgat' patiēti ſm ſitum et ſm cor-
poralem ꝯtactū· Quāto aūt natu-
ra intellectualis eſt ſupioꝛ tanto ē
magis actualis: vtputa deo ſimi-
lioꝛ: qui ē actus purus· Vñ ſupi-
ores āgeli poſſunt agere ī inferio-
res angelos: et in aīas nr̄as· ſicut
id qđ ē in actu / agit ī id qđ ē ī po-
tentia· et huiuſmodi actio dicit' ī-
fluxus· quod aūt eſt in corporalibꝰ
ſitus eſt ī ſpūalibꝫ ordo· Nam ſitꝰ
eſt quidā ordo partiū corporalium
ſm locū· et ideo ipe ordo ſbſtātiaꝝ
ſpūaliū ad inuicem / ſufficit ad hoc
ꝙ vna influit in aliam· nec requi-
ritur ibi mediū corporale ſeu loca-
le· quia huiuſmodi opatōneſ ſiue
actōnes ſunt ſup locū et tempus:
que ī corpalibꝫ ſūt· Et per hꝫ patet
ſolutio ad obiecta; ·viij· ·q·

AD terciuꝫ ſic pcedit'· Videt'
ꝙ diabolꝰ ſp ſubſtātialiter ī
habitet homieꝫ q̄ñcūq pec-
cat mortaliter· culpa em̄ mortalis
opponit' grē: ſed ſpūſſanctus ſep
inhabitet hoīeꝫ cū grā ſm illud· j·
Corin· iij· Tēplum dei eſtis vos: ⁊
ſpūs dei habitat ī vobis· gᵒ etiam
ſpiritus immūdus ſemp īhabitat
hoīeꝫ cū culpa mortali· ¶ Sed cōt'
eſt ꝙ diabolꝰ p pctm̄ īhabitat ho-

minē ſicut ꝑ ſuū effectū· ſed nō om
ne peccatū mortale eſt a diabolo ꝫ
q̄nqꝫ a carne et mūdo· ergo diabo-
lus nō ſemꝑ inhabitat hominem
cū culpa mortali· ¶ Ad̄ꝫ dicendum:
ꝙ diabolum inhabitare hoīez po-
teſt intelligi dupliciter· Uno mo-
do q̄ꝫtum ad aīam· Alio modo q̄n-
tum ad corpus· Q̄ntum ad aīmaz
nō poteſt quidez diabolus inhabi-
tare hominez ſubſtātialiter· qꝛ ſo-
lus deus illabit᷑ menti nec ita dia
bolus cauſat culpaz ſicut ſpiritus-
ſanctus gratiam· Spiritus enī ſā-
ctus interius operat᷑: ſed diabol⁹
exterius ſuggerit: vel q̄ꝫtum ad ſē-
ſum / vel q̄ꝫtum ad imaginationē·
Dicitur tamē affectū hoīs inhabi-
tare ꝑ effectum malicię· non ſoluz
quādo ex eius ſuggeſtōne peccatū
ꝑpetratur: ſed etiam per q̄dcunqꝫ
peccatum mortale· quia ex quolibꝫ
pcc̄o mortali homo ſuitutī diabo-
li adh̄ıcit᷑· ſed q̄ntuz ad corpus di-
abolus poteſt hoīem ſubſtantiali-
ter inhabitare: ſic̄ patet ī arrepti-
cijs· ſed hoc magis ꝑtinet ad rati-
onem penę q̄ꝫ ad rationez culpę·
Penę aūt corporales hui⁹ vitę nō
ſemꝑ ꝯſequūt᷑ culpaz· ꝫ q̄nqꝫ pec-
cantibꝫ non inferunt᷑: ⁊ q̄nqꝫ non
peccātibꝫ inferunt᷑: vt dicitur Jo·
·ix· de ceco nato· et hoc eſt ſm alti-
tudinem incomꝑhenſibiliū iudicio
rum dei· Unde nō cū qualibꝫ culpa
mortali diabolus inhabitat hoīez
ſubſtātialiter: etiam q̄ꝫtum ad cor
pus· et per hoc patet reſponſio ad
obiecta;

Deinde queſitū eſt de homini-
bus· ⁊ primo q̄ſita ſūt que-
dam ꝑtinētia ad q̄ſdam ho-
mines excellentioris ſtatus ſciliꝫ
ad doctores et religioſos· Secūdo
quedā ꝑtinētia ad homīes inferi-
oris ſtatus ſcꝫ laicos· Tercio que-
dam ꝑtinētia ꝯmuīter ad omnes
hoīes· De doctoribꝫ ſacrę ſcriptu-
rę queſita ſūt duo· Primo vtꝝ li-
ceat ꝙ aliquis per ſe petat licētiā ī
theologia docendi· Sc̄do vtꝝ au-
ditores diuiſoꝝ mḡroꝝ theologię
habētum contrarias opiniones:
excuſentur a pcc̄o ſi ſequāt᷑ falſas
opiniones ſuoꝝ magiſtrorum;

·ix· ·q·

Ad p̄mum ſic ꝓcedit᷑· Vide-
tur ꝙ nemini liceat ꝑ ſe pe-
tere licentiā in theologia do
cēdi qꝛ doctores ſacrę theologię ad
hibētur miſterio verbi dei: ſic ⁊ prę
lati· ꝫ nō licet alicui appetere prę-
lationez· immo vt Grego· dicit in
regiſtro· Recuſātibus / dignitates
ecclesiaſticę ſūt conferendę· peten-
tibus aūt ſūt denegādę· ergo neqꝫ
alicui licꝫ petere cathedrā mḡralē
ad docēdū ī ſacra ſcriptura· ¶ Pre-
Aug· dicit· xix· de ci· dei· Locus ſu-
ꝑior ſine q̄ populus r̄gi nō pt̄: etſi
admiſtret᷑ vt decet: īcōueīenter tn̄
appetitur· g° et incōueīenter peti-
t᷑· pari g° rōe cathedra magiſtra-
lis que etiaꝫ ē locus ſupior īcōue-
niēter petit᷑· ¶ Sed ꝯt̄ ē q̄d Gre·
dicit in paſ· ꝙ g̈dus mḡroꝝ ē pe-
riculoſus· g̈dus aūt diſcipuloꝝ eſt
ſecur⁹· Sed h̄ videt᷑ ad pfectionem
ꝑtinere vt aliq̄s ꝑpt᷑ aliq̄d bonum
pericul̄ſe exponat· g° videt᷑ eē lau-
dabile ꝙ aliq̄s cathedrā mḡralez
appetat ⁊ ꝑ ſe petat· ¶ Ad̄ꝫ dicend̄:
ꝙ ad euidētiaꝫ hui⁹ q̄ſtōis oportꝫ
triplicē dr̄aꝫ conſiderare cathedrę
mḡralis ad cathedrā pōtificalem·
Quaꝝ prima ē· ꝙ ille q̄ accipit ca-
thedram mḡralem: nō accipit ali-
quā eminētiā quā p̄ius nō habu-
erāt· ꝫ ſolū opportuitatē ꝯicādi ſci-
entiā quā p̄ius nō habebat· Non
enī ille q̄ licētiat aliquē dat ei ſcīē-
tiā: ꝫ autoritatē docēdi· ille vero q̄
accipit ep̄alem cathedram accipit
eminētiā pl̄atis quā p̄ius nō ha-
buit· ꝫ q̄ꝫtum ad h̄ ī nullo ab alijs
differebat· Sc̄da dr̄a ē: ꝙ eminē-

tia ſcīētie que reqrit᷑ ad cathedraz
magiſtralē eſt ꝑfectio hoīs ſcḋm ſe-
ipſū· Emīnētia vero ꝑlatis que ꝑ
tinet ad cathedrā pōtificalē ē hoīs
ꝑ ꝯꝑatōnez ad aliū· Tercia diffe-
rētia eſt ꝙ ad cathedraz pōtificalē
fit homo idoneus ꝑ chaitatē excel-
lētem· Unde dn̄s an̄q̄ Petro ſua-
rum ouiū curā ꝯmitteret/ queſiuit
ab eo Symō ioannis diligis me
plus his vt dicitur Jo· vltimo Ad
cathedram aūt mgr̄alē reddit᷑ ho-
mo idoneus ex ſufficiētia ſcientie·
His ergo conſideratis manifeſtū ē
ꝙ appetere aliqd qḋ ꝑtinet ad per
fectōnē ſuiipſius ē laudabile· Un̄
appetit⁹ ſciētie ē laudabilis· dicit᷑
enī Sapi· vj· ꝙ ꝯcupiſcētia ſapi-
entie ꝑducit ad regnuz ꝑpetuum·
Appetit⁹ aūt ꝑlatis ſuꝑ alios ē vi-
cioſus· qꝛ dicit Gre· con̄ nat̄az ſuꝑ
bire eſt/ homiem homī velle domi-
nari· Unde ſi ille q̄ licentiat hoīnez
ad cathedraz mgr̄alē/ poſſꝫ emīnē-
tiam ſciētie dare et ſapiētie: ſic ille
qui ꝓmouet ad cathedram pōtifi-
calem dat eminentiā ꝑlatis/ eſſet
ſimpliciter expoſcēda: cū tn̄ petere
excellentiā ꝑlatis ſit turpe· Cuz aūt
ille q̄ accipit licentiā ad cathedraz
mgr̄alē accipiat ſolū opportuītatē
ꝯmuīcādi qḋ hꝫ/ petere huiuſmo-
di licentiā: ꝗ̄ntum ē in ſe/ nullā vi-
detur turpitudinē continere· quia
ꝯmuīcare aliis ſciētiā quā qs ha-
bet laudabile eſt: et ad charitatez
ꝑtinēs ſcḋm id Sapiētie· vij· Quā
ſine fictione didici ⁊ ſine īuidia cō-
munico· Et prime Petri· iiij· dicit᷑
vnuſquiſqꝫ ſic̄ accepit gratiaz ī al-
terutꝛ illaz adminiſtrat· pt̄ tamē
turpitudinē cōtinere ratione pre-
ſūptionis: que eſſꝫ ſi ille nō eſſꝫ ido
neus ad docēdū qui peteret docen-
di officiū· ſed hec ꝑſumptio nō eq̄
liter eſt in petentibꝰ licentiā ad do
cenduz et in petentibus pontifica-
tum· Nam ſcientiā ꝑ quā aliquis

eſt idoneus ad docendū/ poteſt ali-
quis ſcire ꝑ certitudinem ſe habe-
re· charitatez aūt ꝑ quā aliquis ē
idoneus ad officiū paſtorale/ non
poteſt aliquis per certitudinez ſci-
re ſe habere· Et ideo ſemꝑ eſt vici-
oſum pontificatū petere: non autē
ſemꝑ vicioſū petentibꝰ licentiā do-
cendi: q̄nuis honeſti⁹ ſit ꝙ ꝑ aliuz
petatur: niſi forte aliqn̄do ex cauſa
āqua ſpeciali· Per hoc ergo patꝫ
reſpōſio ad ꝑmas duas obiectio-
nes· ¶ Ad terciū dicendum: ꝙ q̄-
cunqꝫ nō cauet pericula/ videt᷑ con-
temnere id cuius detrimentum ꝑi-
cula inducere poſſunt· Et qꝛ lauda
bile eſt ꝙ hō ꝯtemnat bona corpo-
ralia ꝓpter bona ſpūalia· ⁊ lauda-
bile eſt ꝙ aliquis periculis corpo-
ralibus ſe exponat ꝓpter ſpiritua-
lia bona· ſed ꝯtemnere ſpiritualia
bona eſt valde vicioſum· et ideo ꝙ
aliqs ꝑiculis ſpiritualibus ſe ex-
ponat eſt valde vituperanduz· im-
minēt autez ſpiritualia ꝑicula iis
qui habent magiſterij dignitatē·
ſed pericula cathedre paſtoral᷑ de-
uitat homo per ſcientiaz de chari-
tate quā homo neſcit ſe per certitu
dinem hr̄e· Pericula aūt magiſte
rij cathedre mgr̄alis euitat hō per
ſcientiaz quā hō pt̄ ſcire ſe habere·
vnde nō eſt ſimilis ratō de vtroqꝫ;

·x· ·q·

AD ſecunduz ſic ꝓcedit᷑· Vi-
detur ꝙ auditores diuerſoꝝ
mgr̄oꝝ tenētiū diuiſaſ opiniones:
excuſāt᷑ a pcc̄o erroris: ſi opinio-
nes mgr̄oꝝ ſuoꝝ ſequāt᷑· dicit enī
dn̄s Mat· xxiij· Supra cathedraz
Mopſi ſederūt ſcribe et phaiſei: oīa
ḡo quecūqꝫ dixerit vobis ſeruate et
facite: multo ergo magis ſeruāda
ſunt illa que traduntur a doctori-
bus ſacre ſcripture· ergo non pec-
cant qui eorum opiniones ſequū-
tur· ¶ Sed ꝯt̄ ē qḋ dicit᷑ Mat· xv·
Cec⁹ ſi ceco ducatū ꝑſtat ābo ī fo-

ueam cadūt· ſed quicūqꝫ errat ce/
cus eſt ĩ ignorantiā erratergo quicūqꝫ
ſequitˀ opinionē errātis magiſtri
in foueā peccati cadit· ¶ Hꝫ dicen/
dum: ꝙ diuerſe opiniones docto/
rum ſacre ſcripture ſi quidē nō pti/
neāt ad fideʒ et bonos mores / abſ/
qꝫ periculo auditores vtrāqꝫ opi/
nionē ſequi poſſunt· Hic em̄ habꝫ
locū quod Apoſtolꝰ dicit· xiiij· ad
Ro· Vnuſquiſqꝫ in ſuo ſenſu abū/
dat· in hijs vero que pertinēt ad fi/
dem et bonos mores / nullus excu/
ſatur ſi ſequatˀ erroneam opinio/
nem alicuiꝰ magiſtri· in talibꝰ em̄
ignorantia non excuſat· alioquin
immunes a pctō fuiſſent qui ſecu/
ti fuerunt opinioēs Arrij Neſcorij
et alioꝝ hereſiarchaꝝ· nec poteſt
excuſationē habere ꝓpter ſimplici/
tateʒ auditoꝛ ſi in talibꝰ opinionē
erroneam ſequatur· In rebus em̄
dubijs non eſt defacili preſtandus
aſſenſus· quinimmo vt Augu· di/
cit in libro· iij· de doctrina chriſtia/
na· Conſulere debet quis regulam
fidei quā de ſcripturaꝝ planioribꝰ
locis et eccleſie autoritate pcepit·
Qui ergo aſſentit opinioni alicu/
ius magiſtri contra manifeſtū ſcri
pture teſtimoniū: ſiue etiā ɔtra hꝫ
qđ publice tenetˀ ſm̄ eccleſie auto/
ritatem / nō pt̄ ab erroꝛis vicio ex/
cuſari· ¶ Ad aliud ergo quod ĩcō/
trariū obijcitˀ dicendū: ꝙ ideo pmiſ/
ſit ſup cathedram Moyſi ſederunt
ſcribe et pharizei: vt quod poſtea
ſbdit / omīa q̄ dixerint vobis ſuua/
te ⁊ facite / de illis ītelligatˀ q̄ ad ca/
thedram ptinēt ad quā nō ptinēt
ea q̄ ſūt ɔtˀ fideʒ vel bonos mores ;

Deinde queſitum ē de ijs que
pertinent ad religioſos· Et
primo q̄ntum ad ingreſſum
religionis· Secundo q̄ntum ad ea
que conueniūt iaʒ in religione ex/
iſtētibꝰ· Circa primum queſita ſūt
quattuoꝛ· Primo vtꝝ liceat iuue/
nes inducere ad religionis ingreſ/
ſum p obligationem voti vel iura/
menti· Scđo vtrū ſic obligati vo/
to vel iuramēto poſſint abſqꝫ pec/
cato ĩ ſeculo remanē· Tercio vtrū
liceat peccatores ad religionē ĩdu/
cere· Quarto vtrum peccent q̄ ali/
quem iurare faciunt ne religioneʒ
ingrediatur ; ·xi· ·q·

Ad primum ſic proceditur·
Videtur ꝙ non liceat iuue/
nes ad religionem inducere
voto eccleſie vel iuramento· Illici/
tum em̄ eſt cōtra eccleſie ꝓhibiti/
onem agere· Sed Innocētius ꝓ/
hibuit in quibuſdam litteris ad re
ligioſos directis / huiuſmodi voti
ſuſceptioneʒ· ergo peccant qui vo/
to vꝉ iuramēto aliq̄s ad religionē
obligare preſumūt· ¶ Pꝛe· extra
de regularibꝰ et tranſeuntibus ad
religionē capitulo· j· dicitur· Nul/
lus tōdeatur niſi legitima etate et
ſpontanea voluntate· ʒ quīqꝫ ado
leſcentes obligati voto vꝉ iuramē/
to ad religioneʒ ſuſcipiūtur et ton/
ſurantˀ non in legitima etate: neqꝫ
ꝓpria volūtate / ſed neceſſitate ob/
ligationis voti vꝉ iuramenti· gͦ hꝫ
videtur eſſe illicitū· ¶ Pꝛe: magis
eſt neceſſariū vt aliqui adducantˀ
ad fidem chriſtianā qꝫ ad aliquaʒ
religionē· ʒ ad fidem chriſtianam
nō ſūt aliq̄ ĩducēdi ncitate ʒ volū/
tate: vt dicitˀ· xlv· diſ· c· de iudeis·
ꝙ nō vi ʒ libera animi volūtate et
facultate (vt ɔuitātˀ) ſuadēdi ſūt·
gͦ mltomiꝰ imponēda ē ncitas vo
ti vel iuramēti: vt aliq̄ ad rligionē
adducātˀ· Itē hꝫ videtˀ eē ɔtˀ hone/
ſtatē rligiōis: adoleſcētū em̄ ſic fa/
cilis ē igreſſus ad religionem / ita
et facilꝰ ē egreſſus· ʒ de hꝫ religio de/
honeſtaī videtˀ ꝙ defacili recipiūt
eos q̄ defacili exeunt· gͦ ĩcōueniēs
videtˀ adoleſcētes ad religionē reci/
pe· Pꝛe· nō ſūt faciēda bona vt
eueniāt mala· ʒ ex iſto bono ꝙ iu/

uenes inducũtᷣ ad religionem ſe-
quũtᷣ multa mala · ꝗꝛ apoſtotant:
⁊ illegitimas nuptias ꝯtrahunt:
et multa mala illicita committũt ·
ergo nõ ſũt ad religionẽ inducen-
di · ¶ Pꝛe · Mat · xxiij · dicit domi9
Ve vobis ſcribe et phariſei q̇ cir-
cuitis mare et aridã id eſt terrã vt
faciatis vnuz proſelitũ et cum fue-
rit factus facitis eum filium gehẽ-
ne: duplo q̃ꝫ vos: quod ꝓpoſito vi
detur competere · efficiũtur em̃ ſic i-
trantes gehẽne filij dupliciᷣ · Pri-
mo quidem quia male intrant ſci-
licet contra prohibitionem eccle-
ſie · Secũdo quia etiaꝫ male exeũt
apoſtotando · ergo qui eos iducũt
ve diuine maledictõis incurrũt ·
Item hoc videtᷣ eſſe contra neceſſi-
tatem probationis · Dicitᷣ enim · j ·
Joannis · q̃rto · nolite omni ſpiri-
tui credere: ſed probate ſpiritus ſi
a deo ſint · Hoc aũt non videtᷣ eſſe
a deo vt tales religionem ingredi-
antur: cũ frequenter exeãt poſt in-
greſſum · Dicitur em̃ Actuũ · v · Si
eſt ex hominibus conſiliũ hoc aut
op9 diſſoluetᷣ: ſi vero ex deo eſt ꝯſi-
liũ nõ poteritis diſſoluẽ · g° videtur
ꝙ ꝯtᷣ deuꝫ faciũt q̇ eos inducũt ·
Sꝫ ꝯtra: q̇cũqꝫ pt̃ ſe obligare dia
bolo: pt̃ etiã ſe obligare deo · ſꝫ pu-
eri pñt ſe obligare diabolo peccan
do: vt dicitᷣ ext̃ de delictis puerorũ
ca · j · g° pñt ſe obligare voto vł iu-
ramẽto adſuiẽdũ deo i religione ·
¶ Pꝛe · xx · q · j · ca · firma dicitur ꝙ
firma eit v̊ginitatis profeſſio exq̇
adulta iaꝫ etas eẽ cepit: et q̃ ſolet
apta nuptijs deputai · g° pñt etiã
i tł̃ etate aliq̇ obligai ad rligionẽ
voto vel iuramẽto · ¶ Rᷓ dicẽd̃: ꝙ
hũai act9 ꝓpt̃ diuiſoſ caſus / vniſoꝛ
me iudiciũ hr̃e nõ pñt · nec tñ ſi ꝯ-
tigit aliq̇d i aliq̃ caũ eſſe maluꝫ ꝙ
ꝓpt̃ h̃ iudicãdũ ẽ eẽ ſimpliciᷣ illici-
tum · Poſſet g° ꝯtingere aliq̇s ca-
ſus in quo aliquem adoleſcentem

ad religionem obligare vel etiã re-
cipe illicituꝫ eſſꝫ: puta ſi ꝯſtaret vel
etiã ꝓbabiliter crederetᷣ de eius in-
conſtantia: vel ſi quid aliud eſſꝫ hu
iuſmodi: q̃ diligenter conſiderantᷣ
in religionibus bene iſtitutis · Di-
cere auteꝫ ꝙ maluꝫ eſt adoleſcẽtes
recipe ad religionẽ eſt diabolicuꝫ ·
ꝗꝛ ſup illud Exodi · v · quare Moy ·
et Aarõ ſollicitatis populũ ab ope
ribꝰ ſuis: dicit glo Origenis Ho-
die q̃q̃ ſi Moyſes ⁊ Aaron · i · pro-
pheticus ⁊ ſacerdotalis ſmo aĩmũ
ſollicitet ad ſeruicium dei: exire de ſe
culo: renunciare omnibꝰ q̃ poſſidꝫ:
attendẽ legi ⁊ verbo dei ꝯtinue au-
dies vnanimes ⁊ amicos Phara-
onis dicẽtes · Videte q̃mõ ſeducũ-
tur homies ⁊ ꝑuũtᷣ adoleſcentes ·
et poſtea tũc erũt verba hec Pha-
raonis et nũc amici eius loquũtᷣ ·
Eſt etiã ꝯtra chriſti ꝑceptuꝫ · dicitᷣ
em̃ Matth · xix · ꝙ oblati ſũt ei par
uuli: vt man9 eis imponeret ⁊ ora
rꝫ · diſcipuli at̃ icrepabãt eos Je-
ſus at̃ ait eis / ſinite ꝑuuloſ ⁊ noli-
te ꝓhibẽ eos veire ad me · q̇d expo
nẽs Origenes ſup Matth · dicit ꝙ
diſcipuli Jeſu ꝑuſqꝫ diſcãt rõnem
iuſticie reꝓhẽdũt eos q̇ pueros et
iſantes offerũt chriſto · dñs aũt ex
hortatᷣ diſcipulos ſuos ꝯdeſcẽdere
vtilitatibꝰ puerorꝫ · h̃ g° attendere
debẽ9: ne ꝑ eſtimatõꝫ ſapiẽtie ex-
cellentioriſ cõdemnam9 q̃ſi magni
puſillos eccẽ: ꝓhibẽtes pueroſ ve
nire ad Jeſũ · ſi tñ pueri itantuꝫ eſ-
ſẽt vt nonduꝫ vſum rationis habe
rent: illicitum eſſet eos ad religio-
neꝫ trahere abſqꝫ conſenſu paren-
tum · nõ ꝗꝛ etiaꝫ infra annos puber
tatis pueri in religionem recipi nõ
poſſint de conſenſu parentuꝫ · quia
vt dicitᷣ · xx · queſtione prima capi
tulo addidiſtis · Et monachi et q̇-
cũqꝫ pueri i iſantie ãnis a parẽtibꝰ
monaſterijſ tradi pñt · ſꝫ h̃ iõ dcẽm
ẽ ꝗꝛ pueri quouſqꝫ ad ãnos diſcre-

tionis peruenerit ſūt ſᵐ ius natu-
rale in poteſtate pn̄tū· Unde ſicut
inuitis pn̄tibꝰ non ſūt infideliuʒ fi-
lij ad baptiſmuʒ rapiēdi: ita etiaʒ
non ſūt religioni applicandi· Jam
vero poſtq̄ vſum ratōnis habue-
rint p liberum arbitriū hn̄t ſuiip-
ſius poteſtateʒ: in ijs que ad aīme
ſpectāt ſaluteʒ· Unde inuitis pa-
rentibꝰ pn̄t et ad baptiſmuʒ et ad
religionem induci· de volūtate aūt
parentum etiā in īfantia ad bap-
tiſmum recipiūtur ex ordinatione
apoſtoloruʒ: vt Dio· dicit vltimo
ca· celeſ· hier· vt in rebus diuinis
pueri nutriātur: ꝛ non hn̄t aliam
vitam niſi diuinā contēplationeʒ·
et eadē ratōne ī īfantie ānis / mo-
naſterijs pueri a pn̄tibꝰ offerunt
vt dictum eſt· Sed qꝛ in queſtōne
additur de obligatione iuramenti
et voti ne hoc maneat indiſcuſſum
ꝯſiderandū: qꝛ ſᵐ diuerſam condi-
tionē iuuenum: eſt in talibꝰ proce-
dēdū· ſi enī eſſent adeo firmi qꝛ nō
timerent a religionis ꝓpoſito re-
ſilire / non eſſet neceſſariū eos ob-
ligare iuramēto vl voto· Et ſiliter
ſi eſſent adeo mobiles: qꝛ nec etiā
crederētur iuramēto vel voto poſſe
firmari: ſʒ ſi (vt plurimū ꝯtingit)
ſimpliciter ꝓpoſitū defacili mutāt·
obligatōʒ aūt voti vl iuramēti ſim-
pliciť obſuāt et oīno· Un̄ cū voto
et iuramēto ad frugeʒ melioris vi-
te obligāt / magnuʒ bn̄ficium eis
ꝓſtatur· Un̄ Aug· dicit ī epiſtola
ad Armariū et Paulinum· Ne te
vouiſſe peniteat immo gaude iaʒ
tibi non licere qđ cū tuo detrimēto
licuiſſʒ· Felix ē neceſſitas q̄ ī melio-
ra compellit· ¶ Ad pᵐū gᵒ dicēđ:
qꝛ Innocē· ī qbuſdā litteris ad re-
ligioſos directis: q̄ incipiunt· non
ſolum in fauoreʒ ꝛc̄· ſic dicit· Vo-
bis de fratrum nr̄oꝝ ꝯſilio in ꝟtu-
te obediētie ſub pena excōmuni-
cationis autoritate pn̄tiuʒ diſtri-
ctius inhibemus: ne ante annum
ꝓbationis elapſuʒ qui ē maxime
in ſubſidiuʒ fragilitatis hūane re-
gulariter īſtitutꝰ / quēq̄m ad pro-
feſſionē veſtri ordinis ſeu ad renū-
ciationem ſeculi faciēdam recipere
pꝛeſumatis· Qz autem ad ꝓbatio-
nem nō recipiātur iuuenes: vel qꝛ
voto vel iuramēto non obligēt ad
intrandum ſine ꝑiudicio temporis
ꝓbationis: nūq̄ inueit ꝓhibitū·
¶ Ad ſecūdum dicenduʒ: qꝛ legiti-
ma etas iudicatur tempe puberta-
tis: vt patet p capitulum īductū·
tūc enī homo maxime incipit libe-
rum vſum rationis habere de ijs q̄
ptinēt ad ſuam ſalutē· Eſt autem
ſciēđ qꝛ eſt duplex neceſſitas· Una
que excludit voluntatem ſciliʒ ne-
ceſſitas coactōnis· Et alia que ex
voluntaria obligatōne cauſatur:
et volūtatē non excludit: et huiuſ-
modi ē obligatō iuramenti vl vo-
ti· Un̄ p coactōʒ non ſūt trahendi
hoīes vel ad fideʒ vel ad religioneʒ·
ſed voto vel iuramēto eos ad hʒ ob-
ligare nihil ꝓhibʒ· et de hac neceſ-
ſitate Aug· dicit· Felix eſt neceſſi-
tas q̄ in meliora compellit· Et p hʒ
patet ſolutō ad terciuʒ· ¶ Ad· iiij·
dicendū: qꝛ in rebus volūtarijs ſic̄
et in naturalibꝰ non eſt iudicandū
facile quod ꝯtingit ī paucioribꝰ·
ſed qđ contingit vt in pluribꝰ· Qz
autem intrantes religioneʒ exeāt
hoc ꝯtingit vt in paucioribꝰ· mul-
to enī plures de intrantibus rema-
nēt (vt expimēto probať) q̄m ex-
eant· ¶ Ad quītum dicendū: qꝛ cū
dr̄ nō ſūt facienda bona: vt veniant
mala· ſi lp vt teneať cauſaliť ē oī-
no vex· peccarʒ enī ſi qs ea ītētōne
aliquē ad ītrādū rligionē īducēt:
vt poſtmodū apoſtotarʒ· Si vo lp
vt teneať ꝯſecutiue: ſic ab oībꝰ bo-
nis eēt abſtinēduʒ· vix enī ſūt aliq̄
humana bona ex quibus occaſio-
naliť nō pn̄t ſeq̄ aliq̄ mala· Un̄ di-

citur Eccleſiaſtes ·xj· Qui obſeruat
uentum non ſeminat: et qui conſide-
rat nubes nūq̄ metet· Tunc aūt ſo-
lum aliquod bonum eſſe pretermit-
tendum: ꝓpter conſequēs malum:
qñ malū ꝯſequēs eſſet multo ma-
ius q̄ bonum· ⁊ vt frequētius ac-
cideret· dñs aūt nō ꝑtermiſit ·xij·
diſcipulos: ex quibꝰ vnus erat fu-
turus diabolus: vt dicit Ioan·vj·
nec apoſtoli pretermiſerūt eligere
·vij· diaconos ꝓpter vnū Nicolaū
qui ex eis periit· multo ergo minꝰ
religioſi debent pretermittere mul-
torum ſalutem: ꝓpter paucos qui
apoſtotare īueniūtur· ¶ Ad ſextum
dicendū: ꝙ illi q̄ obligati iuramē-
to vel voto religionem intrant non
faciūt ꝯtra prohibitionē eccleſie:
vt oſtenſum eſt· vnde ex hoc ꝙ in-
trant non efficiūtur filij gehēne: ſed
filij vite eterne quam dñs ꝓmittit
Matthei ·xix· relinquētibꝰ tempo-
ralia ꝓpter ipſum· ſed ex hoc ꝙ ex-
eunt poſt profeſſionem efficiūtur
gehenne filij· ſed hoc non preiudi-
cat recipientibꝰ eos: niſi ex eorum
malis exemplis ſint peruerſi· Vn-
de ſignāter dominus dicit· facitis
eum filiū gehenne duplo: q̄ vos·
ꝙ vt dicit Chriſ· Malorum magi-
ſtrorum prouocatus exemplo fi-
ebat peior· magiſtris· ¶ Ad ſepti-
mum dicendum: ꝙ ratio illa ſapit
manicheorum hereſim· qui hāc ra-
tionem ad duas erroneas conclu-
ſiones adducūt· Primo quidem ad
hoc: ꝙ oīa corpa corruptibilia/ nō
ſint a deo· ſi em̄ inq̄ūt a deo eſſent/
nō diſſoluerēt· Scdo ad h̄ ꝙ cha-
ritas ſemel habita/ nūq̄m āmitta-
tur: ita ꝙ q̄ peccat mortaliter nūq̄
grām habuit· ſi em̄ inq̄ūt gratiam
habuiſſet: h̄ fuiſſet opꝰ dei: et ita diſ-
ſolutum nō fuiſſet: qḋ etiā hec ra-
tio itendit: vt ſcz ſi aliq̄s non pſe-
uerat ī religione: ꝙ ꝓpoſitū de in-
trando religionem a deo nō fuerit·
Eſt ergo ſciēd: ꝙ verba illa nō di-
cūtur ad oſtēdendum ꝙ illa que ſūt a
deo imperpetuū maneāt: et corrū-
pi non poſſint: ſed ad oſtēdendum
infallibilitatē diuine prouidētie· nō
em̄ pt̄ eſſe vt dei ꝓuidētia fallatur·
Vnde ſignāter nō dicit opꝰ dei eſſe
indiſſolubile: ſꝫ ꝯſiliū· ſcḋm ergo di-
uinā ꝓuidētiā/ quibuſdam datur
donū gratie ad pñtem iuſticiam· et
tamē nō datur eis donum pſeuerā-
tie: vt patet ꝑ bt̄m Aug· ī libro de
bono pſeuerātie;   ·xij·   ·q·

AD ſecūdū ſic ꝓcedit· Videtur
ꝙ illi qui obligati ſunt voto
vel iuramēto ad intrandum
religionem non tenētur ītrare· Om-
nis em̄ Chriſti actio nr̄a eſt īſtru-
ctio· ſed dñs nō imponebat homi-
nibus neceſſitatem· ſed h̄ relinque-
bat eorum libere volūtati· vnde dice-
bat cuidam (vt habetur Mat·xix·)
Si vis ad vitam ingredi ſerua mā-
data· et iterum ſi vis pfectus eſſe va-
de et vende omnia que habes ⁊ da
pauperibus· Et Apoſtolus prime
Cori·vij· De virginibus aūt pre-
ceptum dei nō habeo: conſilium aūt
do· ergo videtur ꝙ nō ex neceſſita-
te teneantur aliqui religionem in-
trare ꝓpter iuramentum vel votum·
¶ Preterea· nullus poteſt iuramento
vel voto obligari ad aliquod ī quo
detrimentum perfectionis patiatur·
ſed ꝑ hoc ꝙ aliqui religionem in-
trant: detrimentū pfectōis patiū-
tur· impediūtur em̄ ꝓpter religionis
obſeruātiam a viſitatione īfirmo-
rum: et collatione elemoſynarum:
et aliis operibus pietatis in qua
ſūma chriſtiane religionis ꝯſiſtit:
vt dicit Amb· ſup illud ad Timo·
·iiij· Pietas ad oīa vtilis eſt· ergo illi
q̄ iurauerūt vel vouerunt religionē
ītrare non tenentur· ¶ Pre· Pro-
ſper dicit ī·ij· de vita cōtēplatiua·
Sic ieiunare vel abſtinere debemꝰ
vt nos non ieiunandi vel abſtinē-

di neceſſitati ſbdamus · ſed illi qui
ſūt in religione / ex neceſſitate voti
vel obedientie abſtinēt vel ieiunāt ·
ergo minꝰ merēt · nō gͦ ad religi/
onis ſtatū pt aliquis iuramēto vl
voto obligari · ¶ Pre · vtus eſt cir
ca difficile ⁊ bonum · ſed difficilius
eſt bene viuē in ſeculo / ꝗ3 in religi/
one · gͦ magis eſt virtuoſū · nō gͦ
ad ſtatum religionis aliquiſ iura/
mēto vl voto obligari pt · ¶ Pre ·
communis vtilitas pferenda eſt bo
no puato · ſed p hoc ꝙ aliqui reli/
gionez intrent derogat omui vti/
litati · ſi em̄ omēs religionē itrarēt
nō eſſent qui plebium curam age/
rent · et ita populus ſine rectoribꝫ
remaneret · gͦ melius faciunt ſi nō
intrant religionez ꝗ3 ſi intrant ·
Sed contra eſt quod dicit in pſal ·
vouete et reddite dn̄o deo vr̄o · vbi
dicit glo · Qz vouere deo voluntati
ꝯſulitur · ſed poſt voti pmiſſionez
redditio neceſſario exigitur · Item
Eccs · quito · dicit · Si quid vouiſti
deo ne moreris rddere · diſplicz em̄
ei īfidelis pmiſſio z ſtulta · ¶ Pre ·
Aug · dicit ī epiſtola ad Armariū
et Paulinum · qꝛiam vouiſti iaz te
obſtrinxiſti / aliud tibi facere nō li/
cet · puſꝗ3 eſſes voti reus liber fuit
ꝙ eſſes inferior · ꝗ3uis non ſit gra/
tulanda libertas q̄ fit vt non debe/
atur qd cum luctu redditur · ¶ Re/
ſponſio dicendū / ꝙ dicē ꝙ illi q̄ vo
to vel iuramēto ſūt obligati ad in/
trandum religionē / non tenent ī/
trare ē manifeſte hereticū · q̄cunꝗ3
dicit non eſſe pctm id quod ē ꝯtra
preceptum dei / hereticus reputat
vel iudicat · ſicut hereticus iudica/
retur quicunꝗ3 diceret ꝙ fornicatō
ſimplex nō eſſz pctm mortale · Eſt
em̄ cont hoc preceptuz nō mecha/
beris vt ſcti exponūt · Sūt autē ex/
cellētiora precepta pme tabule / q̄
ordinātur ad dilectōnez dei / ꝗ3 pre
cepta ſcd̄e tabule / que ordinant ī

dilectōnez pximi · Unde quicunꝗ3
dicit ꝙ ſine pcto pteriri poſſet ali/
qd ptinēs ad precepta pme tabu/
le / eſt manifeſte hereticꝰ · Cum at
impletio voti ptineat ad latriam /
manifeſtum eſt ꝙ quicūꝗ3 dicit vo
tum non eſſe implendum / loquit
ꝯtra pmū preceptuz pme tabule /
quod eſt de cultu latrie ſoli deo ex/
hibendo · Qui vero dicit iuramētuz
nō eſſe implēduz / loqt ꝯtra ſcd̄m
preceptuz pme tabule / qd eſt · Nō
aſſumas nomē dei tui ī uanum · vn̄
maīfeſte ē hereticꝰ q̄cunꝗ3 hoc di/
cit / niſi forte hoc dicat / ꝙ itrare re/
ligionem ſit illicitum · Iuramenta
em̄ vel vota facta de rebus illicitis
nō ſūt obligatoria / ſm id Iſidori ·
In malis pmiſſis reſcinde fidem · ſz
hoc iterū ē hereticū dicē / ꝙ non ſit
licitū religionē itrare · eſt em̄ expſ/
ſe con̄ chriſti cōſilia · Unde q̄cunꝗ3
dicit ꝙ ille qui eſt obligatus voto
vel iuramēto ad itrandū religionē
poſſit abſꝗ3 pcto ī ſeculo remanē /
eſt maīfeſte hereticꝰ / ſi ī hꝫ ptinaci
ter pſeuerz · ¶ Ad pmū gͦ dicēdū /
ꝙ neceſſitas voti vel iuramēti non
excludit voluntatē vt ſup dictū ē ·
Sic em̄ aliquis ex lege ꝯmuī obli/
gat ad ſuāda dei pcepta q̄ tn̄ vo/
luntarie ſuat vt dn̄s dicit · Si vis
ad vitam īgredi ſua mandata · ſic
ille qui emiſit iuramentum vel vo/
tum obligatur ex quadam priua/
ta obligatōne · et tamen volūtarie
implet iuramentum vel votum · ita
tamē ꝙ ante iuramentum vl votū
licitū eſt ei facere vel non facere · vn̄
et dn̄s dixit · Si vis pfectus eſſe · ⁊
Paulus de virginitate conſilium
dat · ſed poſt iuramentuz vel votuz
illicitum eſt non implere · ¶ Ad ſe/
cundum dicendum / ꝙ illa ratō cō/
tinet hereſim damnatam / ſcilicz ꝙ
melius ſit ī ſeculo remanere et ope
ribus pietatis vacare q̄m religio/
nem itrare · Cōtinent em̄ inter er/

roꝛes Vigilantij coñ quē Hiero·
ſcribēs dicit· Iſte venena ꝑfidię ca
tholicę fidei ſociare conatur/ impu-
gnare ỽginitatē/ odiſſe pudiciciā·
in conuiuio ſecularīū coñ ſanctoꝛū
ieiunia declamare· et poſtmodum
coñ ſingulos articulos a Vigilā-
tio ꝓpoſitos diſputās/ veit ad iſtū
articuluꝫ dicens· Qꝛ aūt aſſeit eoꝭ
melius facere qui vtūtᷣ rebꝰ ſuis/ ⁊
paulatim fructus poſſeſſionuꝫ di-
uidunt paupibꝰ/ ꝙ illos qui poſ-
ſeſſionibꝰ venundatiꝭ ſemel omīa
largiātᷣ/ non a me ei ſed a deo re-
ſpōdebiꝭ· Si vis eſſe ꝑfectus vade
et vende omīa q̄ habes et da pau-
peribꝰ/ et veni ſequere me· iſte quē
tu laudas ſecūdus aut tercius ğ-
dus ē/ quē et nos recipimus/ dū-
modo ſciamus ꝑ̄ma ſecūdis ⁊ ter-
cijs pꝛęferenda· Et ideo in libro de
ęccleſiaſticis dogmatibꝰ cum alijꝭ
erroꝛibꝰ iſte etiam damnatur/ cum
dicit· Bonum eſt facultates cū di-
ſpenſatione paupeibus erogare/
melius ē ꝓ intentione ſequēdi do-
minum inſimul dare/ et abſolutū
ſolicitudine ęgere cū chriſto· Nec
ſolū ſtatus religionis pꝛęfertᷣ ele-
moſynis quas quis facit ī ſęculo/
ſed etiā virginitati in ſęculo obſ-
uatę· Dicit enī Aug· ī libro de vir-
ginitate· Nemo puto auſus fueit
ỽginitatē ꝑ̄ferre monaſteio· ¶ Ad
terciū dicēdū/ ꝙ idē opꝰ factū ex vo-
to/ laudabiliꝰ et magis meitoꝛiuꝫ
eſt· ꝙ ſi fiat ſine voto· qd̄ ex hꝭ pa-
tet· Quia cū oīs actꝰ de ſe tāto eſt
magis laudabilꝭ ⁊ meritoꝛiꝰ/ ꝙto
ex dignioꝛi ỽtute ꝓcedit· ſic opus
iuſticię ſi fiat ex chaitate laudabi-
lius eit· Maifeſtū ē aūt ꝙ cū aliqs
ieiunat abſqꝫ voto/ facit actū ỽtu-
tis q̄ eſt abſtinētia· cū aūt ieiunat
implēs votuꝫ abſtinētię actū facit
ex latria· quę cū oꝛdinat nos ī de-
um/ eſt nobilioꝛ virtus ꝙ abſtinē
tia/ vel quęcunqꝫ alia virtus q̄ oꝛ-
dinat circa bona creata· Quapꝑt
et Aug· dicit in libro de virginita-
te/ ꝙ nec virginitas qꝛ virginitas
honoꝛatᷣ/ ſꝫ qꝛ eſt deo dicata quaꝫ
vouet et ſeruat cōtinētia pietatis·
Qꝛ ergo Proſper dicit ſic abſtine-
re vel ieiunare debemꝰ vt nō nos ie-
iunādi vel abſtinēdi neceſſitati ſb̄-
damus/ intelligēdum eſt de neceſ-
ſitate coactionis/ quę voluntateꝫ
excludit· vn̄ ſb̄dit ne iam nō deuo-
ti ſꝫ inuiti rem volūtariaꝫ faciamꝰ·
neceſſitas aūt voti ⁊ iuramēti non
excludit volūtatem vt dictū ē· Di-
cenduꝫ eſt aūt vlterius ꝙ ſi illi q̇ ie-
iunat ex voto/ nō placet de ſe ieiu-
nium/ placꝫ tamē ſibi impletō vo-
ti· et ſic magis meretur ceteris pa-
ribus ꝙ ille ieiunās cui placet ſꝫm
ſe ieiuniū· qꝛ magis ē meritoꝛium
delectari ī actu latrię ꝙ ī abſtinē-
tię actu· ¶ Ad quartū dicēdū/ ꝙ
duplex ē difficultas· Vna q̄ eſt ex
arduitate opis ſic ỽginitatē ſuua-
re et huiuſmodi· et talꝭ difficultaꝭ
facit ad ỽtutis augmētū· Alia dif-
ficultas ē impedimentis ⁊ ꝑiculiꝭ
imminētibꝰ· ⁊ talis difficultas nō
facit ad augmētū ỽtutis· ſꝫ ad di-
minutionē ipſius· Non enī videtᷣ
eſſe pꝛudēs nec multuꝫ amare bo-
nū virtutis q̇ ꝑicula nō timet ⁊ ca-
uet· ⁊ talis difficultas ad bn̄ viuē
dū imminet ī ſęculo remanentibꝰ·
¶ Ad· v· dicendū/ ꝙ illa fuit ratio
Vigilātij hęretici vt patꝫ ꝑ Hie-
ronymū· q̇ dicit ī libro coñ Vigilā
tiū· nō ſūt ſtudio ſuo monachi de-
terrēdi/ q̄uis a te linguę viperę
moꝛſus ſęuiſſimos patiātᷣ q̇bꝰ ar-
gumentaris et dicis· Si omnes ſe
clauſerit ⁊ fuerit ī ſolitudie/ qs ce-
lebrabit ęccleſias? quis ſęculares
homines lucrifaciet? quis peccan-
tes ad virtutes poterit exhoꝛtari?
hoc enim modo ſi omnes tecum fa
tui ſint/ ſapiens eſſe quis poteit?
et virginitas non erit approban-

da· ſi em̄ omnes virgines fuerint·
nuptie nō erūt: interibit hūanuz
genus: rara eſt virtus nec a plui-
bus appetitur· Stultus eſt g° hu
iuſmodi timor: cū religionis bonū
ſit tam difficile et arduū: vt pauci
religionem intrent in compatōne
multitudinis in ſeculo rmanētis·
ſicut ſi quis timerz haurire aquā:
ne flumē deficeret; ·xiiij· ·q·

Ad terciū ſic procedit· Vide-
tur q illi qui ſūt ī ſeculo pec-
catores nō ſint ad religionē
attrahēdi· oportet em̄ prius exerci
tari in opib9 preceptorz q̄m intra-
re ad impletionem conſiliorū: vt
de minori perueniat ad maius· ſed
illi qui ſūt peccatores in ſeculo non
ſūt exercitati ī opibus preceptorz·
ergo non ſūt attrahēdi vel recipiē-
di ī religionez: ī qua oportet ſuaa-
ri conſilia· ¶ Sed con̄ eſt q domi-
nus Mattheū publicanuz ad ſta-
tum pfectionis vocauit: vt habet
Mat· ix· Omnis Chriſti actio nr̄a
eſt inſtructō· ergo etiaz et nos de-
bem9 peccatores qui ſūt ī ſeculo ad
religionē aduocare et ſuſcipere·
Reſponſio dicend: q maxime vti-
le eſt peccatorib9 vt ad rligionem
trāſeant· Peccatorib9 em̄ duo ſūt
neceſſaria ad ſalutē· Primo q̄dem
vt de pctis preteritis penitētiam
agāt· Scđo vt decetero a peccatis
abſtineāt· ad vtrūq3 aūt horz max
ime opatur rligio· Primo em̄ ſta
tus religionis ē ſtatus pfecte pe-
nitentie· ita q nulla ſatiſfactō ad-
equari pt penitentie religionis ⁊
religioſoruz qui ſe ⁊ ſua deo totali-
ter dant· Vn̄ pro nullo pcto impo
ni pt homī penitētia vt religionē
introeat· tn̄ in commutatōnez ſa-
tiſfactōnis q̄ntuncūq3 gūis conſu-
litur religionis ingreſſus: vt patz
·xxxiij· q· ij· capi· admonere· Vbi
Stephan9 papa quedā qui vxo-
rem interfecerat: induxit vt ingre-
diatr monaſteriū: ⁊ humiliatus ſub-
manu Abbatis cūcta obſuet: que
ſibi fuerint impata· alioqui iniūgit
ei grauiſſimam penitētiaz ſi eligit
in ſeculo remanere· Similiter etiā
ad uitāda pcta plurimū valet rli-
gionis ſtatus· Difficile ē em̄ q ī ſe
culo cmorantes a rebus mūdi nō
illiciāt: ppter quod Mat· xix· ſm
expoſitionez Chriſo· dicitur ee im-
poſſibile q diues qui ſcz diuitijs ī-
heret p amorem/ intret in regnuz
celorz· ſed q diues qui hr̄ diuitias
intret eſt valde difficile· Vnde Ec-
cleſiaſtici· xxxj· dicit· Beat9 diues
qui inuentus ē ſine macula· ⁊ hu-
iuſmodi difficultatem oſtēdit dicēs·
Quis eſt hic et laudabimus eū?
Propter qđ ⁊ Gre· dicit· q ſancti
viri vt ab illicitis abſtineant/ etiā
licita pretermittūt· Vnde manife-
ſtum eſt q non peccant ſed laudā-
di ſūt qui peccatores ad religionez
trahunt· Naz et dominus de ſeip-
ſo dicit· Nō veni vocare iuſtos ſed
peccatores ad penitentiam· ¶ Ad
illud ergo qđ in con̄riū obijcit di-
cendum: q illa ratio pcedit et cō-
tra rationē doctrine euangelice: ⁊
cr rōz phie· Cōtra doctrinaz qui-
dez euāgelicā· q cſilia euangelica
ad hs dāt vt p ea facili9 hō ſalutez
ſequat· vn̄ ſtatus ſecularuz peri-
culoſior eſſe dicit q3 religioſus ſta-
tus· Stultuz eſt em̄ dicere q alicui
qui debilior eſt ppter peccata q̄ cō-
miſit non ſit ad ſecuriorē viam fu-
giendū· Eſt etiā con̄ doctrinā phi-
loſophicam: que docet illos q̄ ſūt
ad vicia pron: in contrariū debere
reflecti: ſicut faciūt illi qui tortuoſa
lignorz dirigūt; ·xiiij· ·q·

Ad· iiij· ſic pcedit· Videt q a
liqs abſq3 pcto poſſz aliquē
iuramēto aſtrigē ad hs q re-
ligionē nō ītret· qđ em̄ licitū ē fieri:
licitū ē iurare· ſz licitū ē alicui ſcrai
q nūq3 rligionē ītret· g° licite po-

teſt hoc iurare · qui gͦ aliquez tali
iuramēto aſtringit non peccat · ꝙ
non facit eum iurare aliquod illici-
tum · ¶ Sed cōtra ꝓpoſitū intrandi
religionez a ſpirituſāncto ē · vt ha-
betur · xix · q · j · c · Due · ſed reſiſtere
inſtinctui ſpūſſancti eſt graue pec-
catum · de quo ſcilicet Stephanus
reprehēdit iudeos Act · vij · dicēs ·
Vos ſemꝑ ſpūiſancto reſtitiſtis ·
ergo ille q̄ aliquē iuramēto aſtrin
git ad nō intrandū religionē ꝗui-
ter peccat · ¶ Reſponſio dicenduz
ꝙ ſicut ſupᵃ dictū eſt · in actibꝰ hu-
manis non eſt aliquid ſimpliciter
iudicādum licitū vel illicituz · ꝓpter
id quod accidit in aliquo ꝑticula-
ri caſu · ſed ꝓpter id qđ eſt in pluri-
bus · ſic etiā in rebꝰ naťalibꝰ ꝯſide-
ratur quod ī pluribꝰ eſt · Contin-
git aūt ī aliq̄ caſu ꝙ abſqꝫ peccato
aliquis pt̄ aſtringere aliquem iu-
ramēto ad hoc ꝙ religionez nō in-
tret · puta ſi eſſꝫ matrimonio liga-
tus et vellet abſqꝫ conſenſu vxoris
religionē intrare · vel in caſibꝰ ſimi
libꝰ · Simpliciter aūt loquēdo in-
ducere aliquē ad iurandum ꝙ re-
ligionem non ītret · graue eſt pec-
catum · ſi enī aliquis vellet religio-
nez intrare · ⁊ immineret opportu-
nitas temporis · et omēs alię circū
ſtantię conuenirēt grauiter pecca-
ret qui eum ab ingreſſu religionis
prohiberet · Vnde dominus Mat ·
· xxiij · Cōmiatꝰ Vę phariſeis quia
nec ipi intrabūt ī regnū celoꝝ · nec
alios ītrare ſinebāt · Cū aūt aliqͥs
facit aliquē iurare ꝙ religionē nō
ītrabit · impedit eum q̄tū in ſe eſt
ab ingreſſu religionis · ſ'm qđcūqꝫ
tꝑs et ſ'm q̄ſcūqꝫ circūſtātiā oppor
tunā · ꝙ in vniuſali omia ꝑticula-
ria icludūtꝰ · vn̄ maifeſtū ē ꝙ ꝗui-
ter peccat · ¶ Ad illud qđ obijcitꝰ
ī ꝯtriū dicēđ · ꝙ q̄nuis licituz ſit ab
aliq̄ bono ope abſtinere · tamē illi
citū eſt vel ſibi vł alij impedimētuz
apponere · quo minus in id bonuz
opus procedere poſſet · ſicut licituz
eſt non dare elemoſynā huic pau
peri · illicitum tamen eſt ſe vel aliuz
iuramēto aſtringere ad hoc ꝙ ali-
cui elemoſyna non detur · Cuiꝰ ra-
tio eſt · ꝙ pretermittere actuz vir-
tutis poteſt aliquis abſqꝫ peccato ·
eo ꝙ precepta affirmatiua q̄ ſunt
de actibꝰ virtutuz non obligāt ad
ſemꝑ · ſꝫ impedimentum boni ope-
ris directe virtuti cōtriatꝰ · et ideo
cadit ſub prohibitione precepti ne-
gatiui qđ obligat ad ſemꝑ · Vnde
omnia talia iuramenta ſunt illici-
ta nec ſūt obſeruanda · ſed illi qui
ſic iurant iurando periuri fiunt · ꝙ
iuramentum hominē obligare nō
poteſt cōtra charitatez dei / et proxi-
mi · Vnde q̄nuis licituz ſit alicui re
ligionem non intrare · eſt tamē il-
licitum impedimentum iuramenti
apponere ſibi vel alij · eſt enī cōtra ꝑ-
fectionē vitę ⁊ ꝯtra ꝯſiliū chriſti ;

Deinde queſita ſūt tria de hijs
que competūt ī religione ex-
iſtentibus · Primo vtꝝ re-
ligioſus qui nihil debꝫ habere ī ꝓ-
prio vel in ꝯmuni · poſſit elemoſy-
nam facere de hijs quę ſibi ab alijs
in elemoſynam dantur · Secundo
vtꝝ aliquis ī religione exiſtēs vi-
dens patrem ſuū graui neceſſitate
opprimi · poſſit exire abſqꝫ licentia
prelati ſui vt ſubueniat pri · Tercio
vtꝝ ſtatꝰ religionis ſit ꝑfectior q̄
ſtatꝰ ſacerdotum parochialium et
archidiaconoꝝ ; · xv · · q ·

AD pͥmū ſic ꝓcedit · Videtꝰ ꝙ
religioſi q̄ nihil hn̄t ī ꝓprio
vel ī ꝯmui · nō pn̄t elemoſy-
nā facē q̄ eis ꝓficiat · nō enī ꝓficit
elemoſyna faciēti niſi debito modo
fiat · ſꝫ tales rligioſi nō pn̄t elemo-
ſynas debito mō facē · debꝫ enī ele-
moſyna ꝓprio mō fieri · ſ'm id Tho-
bie · iiij · Si multū tibi fuerit abū-
dāter tribue · ſi aūt modicū id ip-

ſum impꝑtiri ſtude· ergo tales reli-
gioſi qui nihil ſuū hn̄t nec in ꝓprio
nec in ꝯmuni: non pn̄t elemoſynaꝫ
facere que eis ꝓficiat· ſed ſi quam
elemoſynaꝫ de elemoſynis ſibi fa-
ctis faciūt / eis ꝓficit a qbꝫ elemo-
ſynam ꝑceperūt· ¶ Sed con̄ inter
alia opera: elemoſynaruꝫ largitio
plurimū inueit̄ eſſe fructuoſa· di-
cit̄ em̄ Daniel· v· Peccata tua ele-
moſynis redime· ſi g° religioſi ele
moſynas facere nō pn̄t que eis ꝓ-
ficiūt: vident̄ eē peioris ꝯditionis
q̄m alij: etiā in ſpūalibꝫ bonis·
R̄ dicend̄: ꝙ religioſi q̄nuis ꝓpriū
habere nō poſſunt: pn̄t tamē aliq̄-
rum reꝝ diſpēſationē habē ſiue de
fructibꝫ poſſeſſionū in ꝯmuni ſiue
etiā de elemoſynis ꝑticulariter eis
collatis· nec refert q̄ntuꝫ ad ꝓpoſi-
tum ꝑtinꝫ: vtꝝ huiuſmodi diſpē-
ſationeꝫ habeāt autoritate ſui or-
dinis: vel alicui9 ſuperioris p̄lati·
Ij ergo qbus diſpenſatio commiſ-
ſa eſt: pn̄t meritorie elemoſynam
facere de bonis que eoꝝ diſpēſatō-
ri cōmittunt̄: ſ̄m ꝙ eis commit-
titur: ⁊ huiuſmōi elemoſyna me-
ritoria eſt: ⁊ eis q̄ miſericordie mi-
niſteriū exequūt̄: et illis q̄ꝝ vſib9
huiuſmodi res deputate noſcunt̄·
Si g° aliqs religioſus ſit cui nō ſit
huiuſmodi reꝝ diſpēſatio commiſ-
ſa: ei nō licꝫ elemoſynā facere· et ꝑ
hoc patet reſponſio ad obiectū;

·xvj· ·q·

Ad ſecundum ſic proceditur·
Videt̄ ꝙ religioſus ſi videat
patrē ſuū eſſe in neceſſitate:
abſqꝫ etiā p̄lati ſui licētia poſſꝫ ex-
ire clauſtrū ad ſubueniendū pr̄i:
non em̄ p̄termittenduꝫ eſt man-
datum dei ꝓpter hominū traditio-
nes· Vnde dn̄s dicit Mat· xv· con̄
quoſdā· Irritū feciſtis mandatuꝫ
dei ꝓpter traditiones vr̄as· ſed ad
ſubueniendū parentibꝫ hō aſtringi
tur per h̄ p̄ceptum dn̄i· Honora

prem tuū et matreꝫ tuā· In q̄ qui-
dem honore intelligit̄ neceſſarioꝝ
ſubuentio· g° dicit̄ ꝙ non obſtan
tibꝫ religionis obſeruātiis: q̄ ſunt
hominū ſtatuta: debeat aliquis re-
ligioſus exire clauſtꝝ ad ſbuenien-
dum ꝑntib9 ſ̄m p̄ceptum dei·
Sed contra: ſpūalia ſūt p̄feren-
da carnalibꝫ· ſꝫ religioſi ſe obliga-
uerunt ad obſequiuꝫ ſpūalis pr̄is
ſcilicꝫ dei cui magis tenemur: ſ̄m il
lud ad Hebre· xij· Quātomagis
obtempabimus patri ſpirituali ⁊
viuem9· nō g° debent dimittere ſui
ordinis obſeruantias vt ꝑntibus
carnalibꝫ miniſtrent· ¶ Reſpōſio
dicendū: ꝙ aliter eſt dicēdū de illo
qui nondū religionem intrauit: ⁊
aliter de illo qui iam in religione ē
ꝓfeſſus· Ille em̄ qui nondū religi
onem intrauit· ſi videat patrē ſuū
in magna neceſſitate cui ꝑ aliū ſb-
ueniri non poſſit: nō debet religio-
neꝫ intrare ſꝫ tenet̄ miniſtrare pa-
rentibꝫ: maxie ſi abſqꝫ ꝑiculo pec-
cati poſſit in ſeculo rm̄anere· ſi vō
ꝑ aliū poſſit ꝑntibꝫ ei9 miniſtrari:
poteſt ſi vult religionē itrare· Vn̄
Chriſ· exponēſ illud· Dimitte mor-
tuos ſepelire mortuos ſuos dicit:
ꝙ malū eſt hoīeꝫ abducere a ſpiri-
tualibꝫ: et maxime cū fuerit q̄ mi-
niſteriuꝫ ꝑntum ꝯpleāt· erant em̄
aliqui qui complere poſſent illius
funeris ſepulturam· Poſtq̄ꝫ vero
aliquis eſt iaꝫ ī religione ꝓfeſſus:
eſt mortuus mūdo· vnde ꝑ ſpūalē
morteꝫ deobligat̄ a cura īpēdenda
ꝑntibꝫ: ſic̄ etiaꝫ deobligaretur per
mortem corporaleꝫ· Et ideo nō pec
cat: nec agit con̄ p̄ceptuꝫ dei: ſi in
clauſtro remaneat ſub p̄cepto p̄
lati: ꝑntū miſtratione p̄termiſſa·
Eſt em̄ fact9 impotēs ad reddēduꝫ
miſteriū abſqꝫ ꝓpria culpa· Debet
tn̄ q̄ꝫtū pt̄ (ſalua ordinis ſui obe-
diētia) ſatagare vt ꝑ ſe vel ꝑ aliuꝫ
ſuis ꝑntibꝫ ſbueniat̄ ſi ī ncītate fue-

rint cōſtituti· ¶ Ad illud vero qđ
in cōtrariū obijcit̄ dicendū: q̄ religio
ſus tenet̄ adimplēdū id qđ ad re-
gulā ptinet: nō ſolū ex traditione
hūana: ſ3 etiā ex p̄cepto diuino· ob-
ligat̄ eñ ex voto emiſſo ad obedi-
endū p̄latis ſuis· impletio aūt voti
cadit ſb̄ precepto diuino;

·xvij· ·q·

Ad terciū ſic pcedit̄· Videt̄
q̄ preſbyteri parochiales ⁊
archidiaconi ſint maiorꝭ p
fectōis q̄3 religioſi· Dicit eñ Chriſ·
in ſuo dialogo· Si talē3 mihi ali-
que3 adducas monachū q̄lis (vt
ſc̄dm exaggerationē dica3) Helias
fuit· nō tñ illi cōpādus ē q̄ tradit9
ppłis: et multorū pc̄ta ferre cōpul-
ſus: immobilis perſeuerauit ⁊ for-
tis· et paꝝ poſt dicit· Si q̄s mihi
ꝓponeret optionē vbi mallē pla-
cere: ī officio ſacerdotali/ an in ſoli-
tudine monachoꝝ· ſine cōpatione
eligerē id qđ prius dixi: nec ceſſa-
bam laudans ⁊ beatos pronūciās
eos q̄ officiū eccl̄ie bñ adminiſtra-
re potuiſſent/ et quod laudabam
tanto ſtudio et ꝓnūciabā bt̄m: nō
vtiq̄3 refugerē ſi idoneū me ad gu-
bernationē viderem· Et in ſequēti
capitulo poſtmodū dicit· Bene ad
monuiſti inq̄3 dulciſſime· iſtoꝝ eñ
ſc3 ſecularīū nō recordari opt̄et: cū
de ſacerdotō ſit queſtio· Veꝝ ſi q̄s
in cōuerſatōne multoꝝ poſitus: pt̄
impturbatum illum intorē plene
ſanctitatis ⁊ cōtinētie ſplēdore3: et
alia monachoꝝ bona icorrupta et
inconcuſſa ſuare: omib9 eſt prefe-
rendus· Ex quibus omib9 habet̄:
q̄ preſbytei parochiales et archi
diaconi ſi bñ viuāt ī eccl̄ie miniſte-
rio ſint omib9 etiā religioſiſ prefe-
rendi· ¶ Pre· Chriſ· in eodē libro
dicit· Si quis bene miniſtrādo ſa-
cerdotio: illius ꝓpoſiti ſcilicet mo-
nachalis ſudores conferat: tñ eoſ
diſtare reperies: q̄ntum inter p̄iua
tum diſtat et regē· ſ3 multo maiuſ
eſt bñ exercere officiū regis: q̄3 cu-
iuſdā pſone p̄uate· g° multo ma-
ius eſt q̄ ſacerdos parochialis vel
archidiaconus bñ ſe habeat ī ſuo
officio q̄3 religioſus in ſuo ¶ Pre:
epiſcopi ſūt ī ſtatu pfectioꝝ q̄3 reli-
gioſi· alioqui nō liceret de religio-
ne ad epiſcopatū trāſire· ſ3 preſby
teri parochiales ⁊ archidiaconi ſi
miliores ſunt epiſcopis· q̄3 religio
ſi· q̄ ſicꝫ epūs h̄t cura3 aīaꝝ in ſuo
epiſcopatu: ita preſbyter ī ſua pa
rochia/ et archidiacon9 in ſuo ar-
chidiaconatu· ergo archidiaconi
et plebani ſūt magis in ſtatu per-
fectionis q̄3 religioſi· ¶ Pre· bonū
publicū p̄ferēdu3 ē bono p̄uato: et
vita actiua ē magiſ fructuoſa q̄3 vi
ta cōtēplatiua: nullū q̄3 ſacrificiū ē
deo acceptī9 q̄3 zelus aīaꝝ· ſ3 archi
diaconi et plebani intēdūt vtilita-
ti communi multitudinis: zelo ſa-
lutis aīaꝝ: ī actiua vita fructificā
tes· g° preferēdi ſūt religioſis q̄ ſa
luti ꝓprie ſtudēt: in vita cōtempla-
tiua deo ſuiētes· ¶ Pre· cui āpli-
us a deo cōmiſſum ē magis meret̄
ſi bene adminiſtr3· ſ3 ſacerdoti pa-
rochiali vel archidiacono āplius
cōmiſſum videt̄· q̄ ab eo plus re-
q̄ret̄ in iudicio· g° bñ adminiſtrā-
do ampli9 meretur· ¶ Sed cont̄ ē
qđ dicit̄· xix· q· j· ca· Due· Si q̄s
in eccleſia ſua ſub epiſcopo populū
ſuū retin3: ⁊ ſeculariter viuit/ ſi af-
flatu ſpūſſancti ī aliquo monaſte
rio vel regulari canonicatu ſalua-
ri ſe voluerit· q̄ eñ a lege priuata
ducitur: nulla ratio exigit vt lege
publica cōſtringat̄· Sꝫ lex priuata
q̄ eſt lex ſpūſſancti vt ibidē ſbdit̄:
nūq̄3 ducit hoīe3 de ſtatu magiſ p-
fecto ad ſtatū mi9 pfectum· ſ3 facit
homine3 aſcēſiones in corde ſuo di-
ſponē: vt ī pſal· dicit̄· g° ſtat9 reli
gioſoꝝ eſt perfectioꝛ q̄3 ſtatus ple-
banoꝝ ¶ R̄ſ dicēđ: q̄ pfectō ſpū-

alis vite ex charitate pensanda ē:
qua q̇ caret ſpiritualiter nihil ē·j·
Corin·xiij·ab eius aūt perfectōne
ſimpliciter dicitur eſſe aliquis ꝑfe
ctus·Unde dicit̄ ad Coloſſen·iij·
Super omnia charitatem habete
que eſt vinculū ꝑfectionis·Amor
autem vim tranſformatiuā habꝫ:
qua amans in amatum quodam/
modo transfertur: vt Diony·dicit
·iiij·ca·de·di·no·Eſt autē extaſim
faciens diuinus amor non ſinēs ſui/
ipſoꝝ amantes eſſe ſed amatorū·
Quia ergo totū et perfectum ē idē
vt dicit̄ i·iij·Phy·Ille ꝑfecte cha
ritatem habꝫ qui totaliter in deuꝫ
per amoreꝫ trāſformat᷑: ſeipſum et
ſua oīno poſtponēſ ꝓpter deū·Unde
Aug·dicit·ix·de·ci·dei·ꝙ ſicut ci/
uitatem Babylonis facit amor ſui
vſqꝫ ad cōtemptū dei: ita ciuitateꝫ
dei facit amor dei vſqꝫ ad ꝯtemptū
ſui·Et in libro·lxxxiij·queſtionū·
dicit ꝙ perfectō charitatis eſt nul/
la cupiditas·Grego·etiam ſuper
Ezechi·dicit: ꝙ cū quis aliqđ ſuū
deo vouet: et aliquod nō vouet ſa/
crificiū eſt·cū vero oīe qđ habet:
omne qđ viuit oīe qđ ſapit omi/
potenti deo vouerit holocauſtuꝫ ē:
quod latina lingua dicit᷑ totuꝫ in/
cenſum·Cuiuſcūqꝫ g° mēs ſic ē af/
fecta īteri9 vt ſeipſum et omīa ſua
contemnat ꝓpt̄ deū·ſꝫm illud Apo/
ſtoli ad Philippen·iij·Que mihi
aliqn̄ fuerunt lucra arbitratus ſū
vt ſtercora vt Chriſtū lucrifaciaꝫ·
et iſte perfectus eſt: ſiue ſit religio/
ſus/ſiue ſeclaris/ſiue cleric9/ſiue
laicus/etiā matrimonio iunctus·
Abrahaꝫ eñ matrimonio iunct9
erat ⁊ diues cui dn̄s dicit Geneſis
·xvij·Ambula coraꝫ me et eſto ꝑ/
fect9·Et Eccl̄iaſtici·xxxj·dicit̄ Bea
tus diues qui īuētus ē ſine macu/
la: et poſt aurum non abijt et poſt
pauca ſubdit̄·Qui ꝓbatus eſt in
illo et perfectus īuētus ē·Sed ad/

uertēdum ꝙ aliud ē eſſe ꝑfectū: et
aliud ē eſſe ī ſtatu ꝑfectōis·Sūt
eñ aliq̇ ī ſtatu ꝑfectōis q̇ nōdū ſūt
ꝑfecti·ſed interdū etiam aliq̇ pec/
catores·Sūt etiā aliq̇ ꝑfecti qui ī
ſtatu perfectionis nō ſūt·et q̄nuiſ
ſtatus multa ſignificet et rectitudi
nem et firmitateꝫ et ſiqua ſūt alia
huiuſmodi·cū tamē dicim9 aliq̇s
eſſe in ſtatu ꝑfectionis/accipitur
ſtatus ꝓ ꝯditōne ſꝫm ꝙ libertaſ et
ſeruitus dicit᷑ ſtatus·ꝓut conſue/
uit dici ꝙ error ꝑſone aut cōditio/
nis vel ſtatus impedit mr̄imoniū·
non aūt error fortune aut q̄litatis·
Et hoc modo accipit᷑ ſtatus·ij·q·
·vj·Si qn̄ ī cauſa capitali vl̄ cauſa
ſtatus interpellatuꝫ fuerit: nō per
exploratores id eſt ꝓcuratores: ſꝫ
ꝑ ſeipſos eſt agendum·Sic ergo
accipiēdo ſtatū illi ꝓprie ī ſtatu ꝑ/
fectōis eſſe dicūt᷑/qui ſe ſeruitu/
ti ſubijciūt ad opa ꝑfectōis implē
da·Manifeſtū eſt aūt ꝙ ſeruitus
libertati opponit᷑·Libertas auteꝫ
faciēdi quod libet ꝑ votum tollit᷑·
quia volūtatis ē vouere: neceſſita/
tis eſt reddere: vt ſup̄ dictū ē·Un/
de q̇ ſe ad aliqđ voto obligat/īqn/
tum neceſſitati ſe ſubijcit/qđāmo/
do ꝯſtituit ſe ſeruū: libertate ſe pri/
uans·Siquideꝫ g° aliquis ſe voto
obligat ad aliqđ particulare op9
implēdum ꝯſtituit ſe qđāmodo ſ/
uum nō ſimpliciter: ſed ſꝫm quid:
reſpectu ſcꝫ illius ad qđ ſe obliga/
uit·Si vero ſimpliciter ꝑ votum to
tam vitam ſuaꝫ dedicet: ea adiplē/
da que ſūt opa ꝑfectōis ꝓpt̄ deuꝫ:
ſimpliciter ſeipſuꝫ ſeruū cōſtituit·
et ꝑ hꝫ ponit᷑ ī ſtatu ꝑfectionis·vn̄
et totū ſe deo vouēdo holocauſtum
offerre dicit̄: vt Gre·dicit·Hoc aūt
mō obligāt totā vitā ſuaꝫ ad ea q̄
ſūt ꝑfectōiſ/epi ī ſua ꝯſectōe ꝓfeſ
ſionē q̄ndā faciētes·q̇ obligāt ad
curā gregiſ ſuſcepti·ſꝫm illud·j·ad
Timo·vl·Certa bo̅ᵐ certamē ap/

p̄rehende vitam eternā in qua vo-
catus es: et cōfeſſus bonam ↄfeſſi-
onē corā multis teſtibꝫ: vł in ordi-
natōe vel ī p̄dicatōe. vt gloſa di-
cit. Religioſi etiā in ſua ꝓfeſſione
totā vitā obligant deo: ad ea que
ſūt ꝑfectōis. vnde et vtriqꝫ ƀui di-
cūtur. Dicit̄ em̄ ſcd̄e Corin. iiij. Nō
em̄ predicamꝰ noſmetipſos ſꝫ Je-
ſum Chriſtū. nos aūt ſeruos vros
ꝓpter Jeſum: qđ ꝑtinet ad epiſco-
pos. Religioſi etiā ſerui vel famuli
noīant̄: vt dicit Dionyſ. vij. ca. ce-
leſtis hierarchie. ⁊ ideo tā religi-
oſi qꝫ epi ſūt in ſtatu ꝑfectōis. vn-
de et vtriſqꝫ ī aſſumptione huius
ſtatus ſolēnis bn̄dictio adhibet̄.
vt patet. vj. et. v. ca. ce. hie. Ar-
chidiaconi vł plebani nō obligāt
voto totā vitam ſuā ad id qđ cura
requirit gregis. Unde nec ī eorū i-
ſtitutione aliq̄ eis bn̄dictō adhibe
tur: que exhibet̄ monachis ꝓpter
ꝑfectōꝫ aſſumptā: vt dicit̄. vj. ca.
celeſtis hie. Et ideo ex hꝫ ꝙ cōmit-
tit̄ eis cura parochie vł archidia-
conatus / ↄſtituūt̄ quidē ī aliquo
officio: non aūt aſſumūt̄ ad ſtatū
ꝑfectōis: alioqui eſſent apoſtate:
dimittēdo parochias: et p̄bēdas
ſine cura ī eccleſijs cathedralibꝰ ac
cipiēdo. nullus aūt a ſtatu ꝑfecti-
onis diſcedere pt̄ niſi mortalit̄ pec-
cando ⁊ apoſtotādo. Et inde eſt ꝙ
Dio. ī ce. hie. ꝑfectōꝫ attribuit ſo
lis epiſ qi ꝑfectōribꝫ: ⁊ monachiſ
q̄ſi ꝑfectis. Illuīnationē ƀo attri-
buit preſbyteris: tanqꝫ illuīatori-
bus per ſacm̄ētoꝝ admīſtratōnē:
et ſacro ꝑplo tāqꝫ illuīandis. Pur
gationē vero diaconibꝫ tāqꝫ pur-
gatoribꝰ: et ordini immūdoꝝ tāqꝫ
purgādis. ¶ Ad pͥmū gͦ dicēđ: ꝙ
ad omēs illas Chryſ. autoritateſ
breuiter r̄ſpōderi pt̄: ꝙ nō loquū-
tur de ſacerdote parochiali: ſꝫ de e-
piſcopo q̄ antonomatice ſacerdos
dicitur: q̄ſi ſūmus ſacerdos. Et hic
modus loquendi eſt plurimū cō-
ſuetus vt ſacerdotes epiſcopi no-
minentur. Et hec reſponſio videt̄
ↄgruere ſᵐ intentionem operis: ī
quo etiā Chryſoſtomꝰ. Baſiliū
conſolatur de ſua ꝓmotōne: vter-
qꝫ enim erat in epiſcopum electꝰ.
Ut tamen ꝑticulariter ad ſingula
reſpondeamus. ¶ Ad pͥmū ergo
dicendum: ꝙ ſi aliqs ↄſiderꝫ verbo
rum circūſtātias nihil ad ꝓpoſitū
faciūt: p̄termittit em̄ ſi aliqui in
ſecretis habitent / multoꝝ ſermo-
nibus nō mouētur. Digna ē qui-
dem laude patiētia. non tamē ido-
neū argumētum vere artis. cū gͦ
fuerit in medijs fluctibus et de tē-
peſtate nauim liberare poterit me-
rito teſtimoniū perfecti gubernato
ris ab omībꝰ ꝓmeret̄. Et tunc cō
cludit ita. gͦ et nūc mihi ſi talē ali
quē adducas monachū (qualis
vt ſᵐ exaggerationē dicam) He-
lias fuit. tn̄ quandiu ſolus ē / ſi nō
perturbatur neqꝫ grauiter peccat:
quippe qui nō habꝫ quibus ſtimu
letur atqꝫ exaſperet̄: nō tamē illi
compandus eſt / qui traditꝰ popu
lis / et multorū peccata ferre ↄpul-
ſus: immobilis ꝑſeuerat ⁊ fortis.
quia ſicut in tranquillitate ita ī tē-
peſtate gubernauit ſeipſū. vbi ma
nifeſtū eſt ꝙ non compat ſtatum
ſtatui. ſed impeccabilitatē impec-
cabilitati. Qꝫ enim monachus in
clauſtro habitans non peccet / nō
eſt ita euidens argumentū virtu-
tis ſicut ſi preſbyter vel epiſcopus
vł quicunqꝫ rector populi ī medijſ
ꝑturbatōibꝫ abſtinet a pcc̄o ſicut
nō ē argumētū tāte īduſtrie ſi gu
bernator abſqꝫ ꝑiculo nauigꝫ ī ma
ri trāq̄llo / ac ſi nauigarꝫ ī mari tē-
peſtuoſo. et tn̄ ad induſtriā naute
pertinet vt mare tempeſtuoſū de-
uitet. Sic ergo ex p̄miſſis nihil
aliud oſtendi pt̄: niſi ꝙ ꝑiculoſior
eſt ſtatꝰ habētis curā aīaꝝ qꝫ mo-

3m

nachi/ ⁊ tamen in maiori periculo
innocentem ſe ſeruare/ maioris v̄
tutis eſt argumentum· Vn̄ maioꝛ
virtus requiritur ad h̄ ꝙ aliqs cō
ſeruet ſe ab aliquo peccato immu
nem inter populos/ ꝗ̄ i r̄ligione/
ſed maioꝛis virtutis eſt vitare pe
ricula religionem intrando/ ꝗ̄ pe
ricula non vitare· Quanto em̄ ali
quis magis amat ſuam ſalutem/
tanto magis euitat ſue ſalutis pe
ricula· Et per hoc patet reſponſio
ad ſecūdum/ nō em̄ dicit ꝙ mallet
eſſe in officio ſacerdotali ꝗ̄ in ſoli
tudine monachorum· ſed ꝙ mal
let placere in hoc ꝗ̄ in illo· Quili
bet em̄ ſapiens magis vellet habe
re tantam v̄tutem per quam poſſ
etiaꝫ inter pericula ſecurus exiſte
re/ ꝗ̄ talem virtuteꝫ qua poſſit ex
tra pericula ſaluari· ſed quia p̄ſū
ptuoſum eſt vt aliquis talem vir
tutem ſe habere pꝛeſumat/ ꝑ quaꝫ
poſſet etiaꝫ inter pericula tutus eē
virtuoſius ē ꝙ ſe extra ꝑicula po
nit· Vnde ip̄e ſb̄dit qꝺ laudabaꝫ/
tanto ſtudio et bonū ꝓnūciabam/
ſcꝫ officiū admīſtrationis eccleſia
ſtice/ nō vtiqꝫ defugerē/ ſi idoneuꝫ
ad eius gubernationē me viderez·
prudēter g° refugiebat ꝙ tantam
v̄tuteꝫ ꝑ quā idoneus eſſet nō ſibi
ſupbe aſcribebat· ¶ Et ſil̄iter patꝫ
reſponſio ad terciū· Si quis em̄ in
ꝯuerſatione multoꝝ poſit9 poteſt
imꝑturbatū illum nitoꝛem plene
ſanctitatis ⁊ ꝯtinētie ſplendoꝛem/
et alia monachoꝝ bona icoꝛrupta
et incōcuſſa ſeruare/ omibꝫ p̄ferē
dus eſt· maioꝛis em̄ virtutis indi
ciū eſt vt puritatem perfectam ali
quis conſeruet/ etiam inter ꝑicula
puritatis/ ꝗ̄ ſi eam extra pericula
ꝯſeruaret· Sed tamen paꝝ ama
re ſuam puritatem conuincitur/ q̄
puitatis pericula non euitat· iter
que difficillimuꝫ eſt et rariſſimum
omnimodā puritatē ſeruare/ Si

cut maxia puritas fuit btē Agne
tis/ que etiam in lupanari poſita
virginalem puritateꝫ ſeruauit· et
tamen ꝙ puritatis amatrix erat/
nūqꝫ in lupanari hanc ſuam v̄tu
tem oſtendere elegiſſet· ſꝫ q̄nto ma
gis puram mentem habebat/ tā
to magis lupanar ꝓpria volunta
te vitaſſet/ et ſimiliter eſt in omni
bus talibus· ¶ Ad quartum dicē
dum/ ꝙ illa autoritas non perti
net ad perfectionem vite ſed ad dif
ferentiaꝫ dignitatis· Sic em̄ p̄ua
tus diſtat a rege/ ſicut non habēs
pꝛelationem ab habente· hoc au
tem i queſtione nō vertitur an ſit
maioꝛ dignitate pꝛelationis qui
cunqꝫ habens curam animarum/
religioſo curam animarum nō ha
bente· ¶ Ad quintum dicendum/
ꝙ alia ratio ē de epiſcopis et ple
banis· nā epi p̄ncipalē ꝓpꝛi curaꝫ
hn̄t· Plebani aūt ⁊ Archidiaconi
ſūt ſummiſtratoꝛes ⁊ coadiutores
eoꝝ· Vn̄ dicit· xvi· q· i· Cunctis·
Omibꝫ pꝛeſbyteris et diacoibꝫ et
reliquis clericis attendēdū eſt· vt
nihil abſqꝫ ꝓprii epi licētia agāt/
Nō vtiqꝫ miſſas ſine ſuo iuſſu q̄ſ
ꝗ̄ pꝛeſbyterorū i ſua parochia a
gat/ nō baptizet nec quicꝗ̄ abſqꝫ
ei9 ꝑmiſſo faciat· Et· i· Coꝛin· xii·
i glo· dr̄· Qꝛ opitulātes ſūt q̄ ma
ioꝛibꝫ ferūt opes/ vt Tit9 Apoſto
lo/ vel Archiepis epi· gubernato
res v̄o ſūt minoꝝ ꝑſonaꝝ pꝛeſbyte
ri· Vn̄ ſi qs recte ꝯſideꝛꝫ/ h̄ modo i
regimīe ecclie ꝯpāt Archidiaconi
et Plebani ad epm̄· ſic i regimine
tꝑali pꝛepoſiti et balīni ad regē· ⁊
ideo ſic rex coronat et inūgit in re
gno· nō aūt pꝛepoſiti vel balīni· ita
etiaꝫ ep9 i eccia/ n̄ aūt archidiaconi
vel plebani· Et ꝓpt̄ h̄ epat9 ē oꝛdo
in ꝯpatōe ad coꝛp9 myſticū· nō aūt
plebanat9 vel archidiaconatus· ſꝫ
officiū tm̄· Epis v̄o ſiles ſūt Archi
diaconi ⁊ Plebani ſicut coadiuto

res et miſtri· ſed rligioſi ſūt epiſ ſi-
miles in ꝑpetua obligatione: que
facit ſtatū ꝑfectōis· ¶ Ad ſextū
dicēdū: ꝙ aliq̄ duo opa vel ī bono
vel in malo poſſunt adīuicē multi-
pliciter compari· Uno mō ſcḋm ſuū
genus: ſicut dicimꝰ cōtinētiā vir-
ginalem preminere ī bono ꝯtinē-
tie viduali· in malo vō homicidiū
furto· et hoc modo vita actiua ē fru-
ctuoſior ꝗ̄ ꝯtemplatiua· Sed cō-
templatiua merito maior eſt ꝗ̄ a-
ctiua: vt Gre· dicit ī· vi· moraliū·
Zelus autem aiaꝝ eſt ſacrificium
deo acceptiſſimū· ſi tamen ordinate
fiat: vt ſcilicet homo p̄mo habeat
curam ſue ſalutis ⁊ poſtmodū ali-
orū· alioqn nihil ꝓdeſt homī ſi v-
niuſum mūdū lucretur aīme vō
ſue detrimentū patiatur vt dicitur
Mat· xvi· Alio modo pt̄ opꝰ ope-
ri ꝯpari ī bono vel ī malo: nō ſcḋm ſe·
ſed in ordine ad aliū actū: ſic ab-
ſtinētia prefert ī bono/ aſſumpti-
oni cibi· tamen aſſumere cibū cum
aliquo ꝓpter charitatē ꝑfert abſ-
ſtinētie· et in malo adulteriū pre-
fertur furto· tn̄ furari gladiū ad oc
cidēdum: eſt grauius q̄m adulte-
rium· Tercio ꝑfertur opus operi ī
bono vel in malo ex voluntate faci-
entis· quod em̄ ꝓmptiori volūta-
te fit/ meliꝰ vel peius iudicatur· Si
ergo cōparemus opa plebani vel
archidiaconi opibꝫ religioſoꝝ ter
cio mō ꝯpatōis/ ſcꝫ ſcḋm ꝓmptitu-
dinē voluntatis/ tūc īcertū iudiciū
eſt· q2 ille q̄ ex feruētiori charitate
opat/ opa magis meritoria habꝫ·
Si vō ꝯpant ſcḋa ꝯpatōe p ordi-
nē ad aliqḋ aliud opꝰ/ ſic opa re-
ligioſi ſūt incōpabilit eminētiora
opibus archidiaconi vel plebani·
Ea em̄ q̄ rligioſi agūt ad illā radi-
cē referūt: q̄ totā vitā ſuā dō deuo-
uerūt· Un̄ nō ē ꝯſiderādū qḋ faciūt: ſꝫ
magis ꝙ ad ōībꝫ faciēda ſe deuo-
uerūt· et ſic q̄dāmodo ꝯpāt ad eos

q̄ aliqḋ ſingulare opꝰ faciūt/ ſic īfi
nitū ad finitū· Qui em̄ ſe dat ali-
cui ad faciēdū oīa q̄ iubet/ ī īfinitū
magis ſe dat ei/ ꝗ̄ ille qui dat ſe ei
ad aliqḋ opꝰ faciēdū· Un̄ ſuppoſi-
to ꝙ religioſus ſcḋm exigētiā ſue re
ligiōis faciat aliqḋ opꝰ qḋ ſit puū
ſcḋm ſe/ tn̄ reſpicit magnā ītētionē
ex ordīe ad p̄mam obligatōē qua
ſe totū deo dedit· Si vero ꝯpentur
ipa opa ſcḋm ſe/ ſcḋm p̄mū modū cō-
patōis/ ſic aliq̄ ꝑticularia opera q̄
plebani faciunt vel archidiaconi/
ſūt maiora aliq̄bꝫ ꝑticularibꝫ ope
ribꝫ q̄ religioſi faciūt: ſic maius eſt
ītēdere ſaluti aīarū/ ꝗ̄ ieiunare vel
ſilētiū tenere vel aliqḋ huiuſmōi·
ſi tn̄ oībꝫ oīa ꝯparēt multo maio-
ra ſūt opa religioſoꝝ· ſi em̄ procu
rare ſalutē alioꝝ ſit magis ꝗ̄ īten
dere ſibi ſoli loquēdo ī gnē/ tn̄ non
q̄cūqꝫ modo ītēdere ſaluti aīaꝝ ꝑ-
fert ei qḋ ē q̄cūqꝫ mō intēdē ſaluti
ſue/ Si em̄ aliq̄s totalit ⁊ ꝑfecte ī-
tēdit ſaluti ſue/ multo maius ē ꝗ̄
ſi aliq̄s multa ꝑticulaia opa agat
ad ſalutē alioꝝ/ ſi ſaluti ꝓprie etſi
ſufficiēt nō tn̄ ꝑfecte ītendit· ¶ Ad
· vii· dḋ: ꝙ bn̄ admīſtrare aliqḋ ē
et plꝰ ⁊ miꝰ· Un̄ ſi illiꝰ cui plus cō
miſſum ē tāto ſit melior admīſtra-
tio/ q̄nto maius ē quod ei ꝯmittit
abſqꝫ dubitatōe plꝰ meret· ſi vero
ille cui miꝰ ꝯmittit multo plꝰ facit/
ꝗ̄ ille cui maius ꝯmittit/ etſi bene
faciat tn̄ plus alio meret· qḋ etiā
in rebus hūanis apparet· qui mi-
nus beneficium percipit ſi plꝰ ſui-
at/ magis debꝫ eē acceptꝰ· Quan-
uis aūt habenti curā aīaꝝ ſit plꝰ
ꝯmiſſū ꝗ̄tum ad dignitatem/ q2
tn̄ rligioſus maiora opera facit vt
dictū eſt/ magis meret;

DEinde queſitum ē de hiis que
pertinent ad laicos· Et pri-
mo de matrimonio· vtrum
ſcilicet mulier que poſt votum con
tinentie emiſſū contraxit matri-

momū ī facie ęccleſię: poſſit abſq̃
peccato viro ſuo carnalit̄ cōmiſce-
ri· Secūdo de vſura· vtruȝ aliquis
poſſit licite retinere id qđ acquirit
licitis mercimonijs pecunia vſura
ria;   ·xviij·   ·q·
Hd pͥmum ſic ꝓcedit᷑· Vide-
tur ꝙ mulier q̄ p⁹ votuȝ cō-
tinētię emiſſuȝ in facie ęccle
ſię ɔtraxit cum aliq̄/ poſſit ei poſt-
moduȝ abſq̃ pc̄to carnaliter com-
miſceri· quod eñ fit autoritate ęc-
cleſię caret pc̄to: cū fiat autoritate
chriſti: ſᵐ illud Apoſtoli ſcđę Co-
rin·ij· Nam et ego quod donaui/
ſi quid donaui; ꝓpter vos in perſo-
na Chriſti· ſed pᷣdicta mulier ex
hoc ipſo ꝙ in facie ęccleſię ɔtraxit
mr̄imomū/ autoritate ęccleſię/ po-
teſtateȝ accepit ad matrimonij a-
ctum: qui ē carnalis copula· ergo
nō peccat ſi viro ſuo carnaliter cō-
miſceat᷑· ¶ Sed coñ: votum cōti-
nētię eſt excellentius q̄ȝ votū abſti
nentię: quia non eſt digna ponde-
ratio continentis aīmę· vt dicitur
Eccaſtici·xxvj· ſed q̇ facit coñ votū
abſtinētię peccat moꝛtaliter· puta
ſi aliquis frangeret ieiuniū ſextę fe
rię/ q̇ ſe ſemꝑ in ſexta feria ieiuna-
turū vouiſſȝ· g° multomagis ſem-
per peccat moꝛtaliter ꝑſona q̄ con-
tra votū continētię emiſſum: alte-
ri ꝑſonę carnaliter ɔmiſcet᷑· ¶ Rñ
dicend̄: ꝙ votū ɔtinētię ē duplex·
ſimplex ſcȝ et ſolēne· Solēne aūt
votū ɔtinētię impedit mr̄imoniuȝ
ɔtrahēdū: et dirimit iaȝ ɔtc̄tū id ē
facit vt nō ſit mr̄imomū qđ cōtra-
bit᷑ p⁹ votū ſolēne· vñ maīfeſtū ē
ꝙ p⁹ votū ſolēne nō excuſat᷑ a pec-
cato ſi quis mr̄imomū ī facie ęccle-
ſię defacto ɔtrahat et vtat᷑ carna-
li copula· Votū vͦo ſimplex/ impe
dit quidē mr̄imomū cōtrahēdū: ſȝ
non dirimit iam ɔtc̄tū: nō eñ facit
ꝙ mr̄imomū ſequēs ſit nullum· ſȝ
ſolum ꝙ mr̄imomū ɔtrahēs moꝛ-

taliter peccat· matrimoīo aūt exiſtē
te/ mulier nō h̄t ꝑtateȝ ſui coꝛꝑis
ſȝ vir: ſimiliter et econuſo· null⁹ aūt
poteſt alteri denegare qđ eiuſ ē· et
ideo mulier mr̄imoīo iūcta etiaȝ ſi
ſimplex votū ꝓceſſerit/ non pt̄ de-
negare viro ſui coꝛpoꝛis vſum: pre
cipue poſtq̄ȝ fuerit mr̄imomum ꝑ
carnalē couplam cōſūmatum· ne-
mo autem faciens quod debet pec-
cat· Vnde commuīter ab omibus
dicitur ꝙ mulier quę pt⁹ votū cō-
tinentię ſimplex/ matrimomū cō-
tractum carnali copula iam cōſū-
mauit/ non peccat reddendo debitū
viro· Sed an peccet exigendo debi
tum dubiū videtur: quibuſdaȝ di-
centibus ꝙ etiaȝ abſq̃ peccato ex-
igere poteſt: ne intolerabile ſit ſi-
bi matrimonij onus· Sed veri⁹ di-
ci poteſt: ꝙ nō peccat reddendo· qꝛ
hoc neceſſitatis eſt· peccat aūt ex-
igendo· qꝛ hoc eſt voluntatis quę
tenetur aſtricta per obligationeȝ
ꝓcedentis voti· Huiuſmodi aūt di
uerſitatis ratō ē· qꝛ votum ſolēne
h̄t ꝓmiſſionē cū q̇daȝ traditione·
Vnde votū ɔtinētię non ſolēnizat᷑
niſi vel ꝑ ſuſceptionē oꝛdinis ſacri:
per quaȝ hō actualiter dīno cultui
mācipat᷑: vel per ꝓfeſſionē ad cer-
tam regulam: ⁊ ſuſceptionem ha-
bitus ꝓfeſſoruȝ· qꝛ ſic etiam hō a-
ctualiter mācipat᷑ ad ſuiēduȝ deo
in religione· Votū auteȝ ſimplex
habet ꝓmiſſionē ſine traditione·
maīfeſtū ē aūt ꝙ poſtq̄ȝ aliq̇s rem
q̄ erat ſuę ꝑtatis alicui nō ſolū ꝓ-
mittit ſȝ etiā tradit· nō pt̄ eam vl-
teri⁹ dare alteri: puta equū vel ve-
ſtem aut ſimilia· ⁊ ſi poſtmodū al-
teri donare voluerit/ ſcđa donatio
nō valȝ· Vñ poſtq̄ȝ aliq̇ſ ꝑ votum
ſolēne ɔtinētię coꝛp⁹ ſuū deo nō ſo
lū ꝓmiſit ſȝ etiā tradidit ad celebē
vitā agēdā/ nō pt̄ illud vltei⁹ ɔiu-
gi tradē: vt ſic ex nc̄itate reddē de-
bitū teneat᷑· Qui vͦo ꝓmittit ali-

quid alicui nōdum tñ tradit illud·
vnde ſi poſtmodū illud tradat ali-
cui alteri / ꝓmiſſionis fidez frãgit·
tamē ſcd̃a donatō valet· ita ꝙ ille
cui dat̕ pt̃ re data vti vt vult· Sic
ergo ꝑſona que ꝑ ſimplex votum
deo corpus ſuū promiſit ad celibez
vitã ducendã / ſi poſtmoduz corpo-
ris ſui ꝑtatez tradat actualiter cō-
iugi per mr̃imonium cōſūmatum /
peccat q̄dem frãgens fidez voti: tñ
donatio tenet: et cōiūx habet ī ei9
corꝑe ꝑtatem· vnde non peccat de-
bitū reddens· Vñ oportet ad vtrū-
qꝫ reſpōdere· ¶ Ad ꝑmū igitur di-
cēdum: ꝙ mulier que emiſit votū
cōtinētie ꝯtrahens ī facie eccleſie:
nō accipit ab eccl̃ia autoritatem vt
carnali copula vtat̕· qꝛ ſi eccleſie
cōſtaret de voto emiſſo mr̃imoniū
inhiberet· Si aūt ſciret et diſpēſa-
ret in voto ſimplici cōtinētie / auto
ritate apoſtolica / pt9 diſpēſatōnē
nō peccarz mulier / nec exigēdo nec
reddendo debitū· ¶ Ad ſecūdū qδ ē
in cōtrariū dicēδ: ꝙ eadez ratō eſt et
ī voto ꝯtinētie ⁊ ī voto abſtinētie·
ſic̃ eñ ꝑſona que poſt votum ſim-
plex cōtinētie emiſſuz / ſuiipſi9 po-
teſtatē ꝯiugi tradit / abſqꝫ peccato
carnali copula vtitur debitum red
dens: ita ſi p9 votū abſtinētie ſui-
ipſius poteſtatem alteri tradit reli
gionem ītrãdo / abſqꝫ pc̃o poteſt
ieiuniū ſoluere ſcḋm obediētiaz pre-
lati: et obſuãtiam religionis· per
quod votum ſolēniſatum ab alijs
votis abſoluit̕; ·xix· ·q·

H D ſcḋm ſic ꝓcedit̕· Videtur
ꝙ quicq̄d aliq̄s de pecūia v-
ſuraria lucrus fuerit reddere
teneat̃· Dicit eñ Apoſtol9 ad Ro·
·xi· Si radix ſc̃ta: et rami· ergo et
ecōuiſo ſi radix infecta: et rami· ſed
radix huius lucri ē īfecta et vſura-
ria· g° et totum eſt īfectū et vſura-
rium· g° nō pt̃ huiuſmodi lucrum
retinere· ¶ Sed cōtra· q̄libꝫ pt̃ licite
tenere id qδ licite et legitime acq̄-
ſiuit· ſꝫ illud qδ acq̄rit̃ de pecūia v-
ſuraria interduz legitime acq̄rit̕·
g° licite pt̃ retinere· ¶ Rñs dicendū·
ꝙ hui9 q̄ſtionis vitaſ poterit ap-
parere: ſi ꝯſideret̕ rō q̄re vſurã re-
cipe ſit pc̃m· nō eñ ē peccatū ſolū
qꝛ eſt ꝓhibitum· ſed qꝛ eſt cōtra ra-
tionem natalē: vt etiaz Phūs di-
cit ī·j· Poli· Ad cui9 euidentiaz cō-
ſiderãdū: ꝙ rerꝝ in vſum hoīs veiē-
tium / q̄daz ſūt q̄rꝝ vſus non ē ipſi9
rei cōſumptō: et ſic contingat rem
deteriorari vl̃ conſumi ꝑ vſū: hoc ē
per accīdēs: ſic̃ dom9 veſtis equ9 li-
ber ⁊ huiuſmodi· nō eñ vti libro ē
delere ipſum: neqꝫ vti domo eſt di-
ſtruere ipſaz· ⁊ ī talibꝫ aliud ē dare
vſū rei: et aliud eſt dare ſbſtãtiam
rei· et ꝓpter hoc qñ per accōmoda
tionem vſus talis rei alteri ꝯcedi-
tur / nō ꝓpter hꝫ dominiū rei tranſ-
fertur· et ꝓpt̕ hꝫ etiaz pt̃ vendi vſus
rei / dominio rei remanente apud
dominū ſic̃ ptꝫ ī cōductōē ⁊ locati-
one q̄ ſūt cōtractus liciti· Quedam
vero res ſūt q̄rꝝ vſus nihil aliud eſt
q̄ꝫ cōſūptio ipſarꝝ rerū: ſic̃ pecūia q̄
vtimur expendēdo· vino q̄ vtimur
bibendo et ſic de alijs huiuſmodi·
ī q̄bꝫ vti re nihil ē aliud q̄ꝫ cōſume
re ipſaz· ⁊ ideo ī talibꝫ qñ conceditur
vſus rei ꝑ mutuū / trãſfert̕ etiaz rei
dominiū· qꝛ g° vſus rei nō ē ſepa-
bilis ab ipſa· q̄cūqꝫ vēdit vſuz taliū
rerꝝ retinēdo ſibi obligationem ad
ſortem reddendã / maifeſtū ē ꝙ idē
vendit bis: qδ eſt cōtra natalem iu-
ſticiã· Et ideo exigere vſurã ē ſcḋm ſe
iniuſtū· tenet̕ g° aliq̄s id qδ acci-
pit vltra ſortem reſtituere qꝛ iniu-
ſte accepit: ⁊ ꝑ ꝯñs dãna ⁊ ītereē·
Sꝫ cū ipſi9 pecūie vſuraie nō ſit ali-
us vſuſ q̄ꝫ ipſa ei9 ſbã rōe iã dicta·
patet cōſequenter ꝙ ex quo pecu-
niam vſurariam reddit de vſu pecu
nie nihil reddere tenetur· Tenetur
autem reddere aliquis id quod lu-

cratum eſſet de domo alieā: vel de
equo vel alio huiuſmodi· etiā p9-
q̄ res huiuſmodi r̄ddidiſſet· quia
in talib9 appreciat᷑ res et vſus rei·
¶ Ad id ergo qđ in cōtrariū obijcit᷑
dicendum· q̄ pecuīa vſuraria non
ſe habꝫ p̲ modum radicis ad lucrū
quod de ea fit· ſed ſolum p̲ moduꝫ
materie· radix em̄ aliqualiter ha-
bet virtutem cauſe actiue: inq̄ntuꝫ
miſtrat alimentū toti plante· Vn̄
in hūanis actib9 voluntas ⁊ intē-
tio comp̲ant᷑ radici: que ſi peruer-
ſa fuerit/ opus ei9 p̲uerſū erit/ nō
auteꝫ hoc eſt neceſſariū ī eo quod
eſt materiale· Poteſt tamē aliq̄s
interdum malo bene vti;

Deinde queſitum ē de ijs que
ptinēt ad omēs homīes· Et
p̄mo q̄ntū ad aīaꝫ· Secūdo
q̄ntū ad corpus· Tercio q̄ntum ad
actum homis· Circa anımā queſi-
ta ſūt tria· Primo q̄ntū ad ſubſtā-
tiam ei9· vtꝝ ſit compoſita ex ma-
teria ⁊ forma· Secundo q̄ntum ad
ↄgnitionem eius· Tercio q̄ntū ad
penam ipſius; ·xx· ·q·

Ad p̄mū ſic p̲cedit᷑· Videtur
q̄ aīa ſit compoſita ex mate
ria et forma· intellectus em̄
human9 ad ſubſtātias intellectu-
ales ſup̲iores comp̲at᷑ per receſſuꝫ
ſimplicitatis· ꝫ omē quod recedit
a ſimplicitate incidit in aliquā cō-
poſitionem· p̄ma autem compoſi-
tio ē ex materia et forma· g° aīma
humana eſt compoſita ex mateīa
et forma· ¶ Sed con̄ eſt qđ Phūs
dicit in· iij· de aīa: q̄ ſpēs reꝝ ma-
terialiū p̲ut ſūt ī ipſis reb9 nō ſūt
intelligibiles actu· q̄ ſūt in mate-
ria· ſed p̲ut ſūt in aīa intellectiua
hūana ſūt ītelligibiles actu· ergo
non ſūt in mateīa· non g° aīa hu-
mana ē cōpoſita ex materia et for-
ma· ¶ R̄ñ dicenđ: q̄ ſi materia di-
catur omne illud quod eſt in potē-
tia quocūq̄ modo: et forma dicat᷑
omīs actus/ nēc eſt ponere q̄ anı-
ma hūana ⁊ quelibet ſbſtātia cre-
ata ſit compoſita ex materia et for-
ma· omīs em̄ ſbſtātia creata ē cō-
poſita ex potentia et actu· Maīfe-
ſtum eſt em̄ q̄ ſolus deus ē ſuū eē:
quaſi eēntialiter: inq̄ntū ſcꝫ ſuum
eſſe eſt ſbſtātia ſua· quod de nullo
alio dici p̄t· eſſe em̄ ſubſiſtēs nō p̄t
eſſe niſi vnū: ſicut nec albedo ſubſi-
ſtens poteſt eſſe niſi vna· Oportet
ergo q̄ quelibet alia res ſit ens p̲-
ticipatiue: ita q̄ aliud ſit in ea ſb-
ſtātia p̲ticipans eſſe: ⁊ aliud ip̄m
eſſe p̲ticipatuꝫ· omē aūt p̲ticipās
ſe habꝫ ad participatū ſicut potē-
tia ad actū· Vnde cuiuſlibꝫ rei cre-
ate ſubſtantia ſe habet ad ſuū eſſe
ſicut potentia ad actum· Sic ergo
omīs ſubſtātia creata/ compoſita
eſt ex potentia et actu· id eſt ex eo
qđ eſt ⁊ eſſe: vt Boe· dicit in libro
de Hebdo· ſicut albū ↄponit᷑ ex eo
quod ē album ⁊ albedine· Si vero
materia p̲prie accipiat᷑ id quod ē
potētia tm̄· ſic impoſſibile eſt q̄ a-
nima hūana ſit compoſita ex ma-
teria et forma· et h̄ p̄t manifeſtari
dupliciter· primo quideꝫ ex eo q̄
eſt intellectualis ſubſtātia· Mani-
feſtum eſt em̄ q̄ intellectuſ ī actu:
eſt intellectum in actu/ intellectuꝫ
aūt in actu eſt aliquid inq̄ntuꝫ eſt
eſt immateriale· Eſt em̄ aliq̄d per-
fecte cognoſcibile inq̄ntū eſt actu:
non aūt inq̄ntū eſt potentia vt di-
cit᷑ in· ix· Meta· Vnde cuꝫ materia
ſit ens ī potētia· forma in materia
exiſtēs nō p̄t eſſe p̲fecte ↄgnita vt
ītellecta ī actu· Vn̄ ſeq̄t᷑ q̄ nulla
ſbā ītellectiua c9 p̲fectō ē ip̄m ītel-
lectū ī actu: ſit mateīal': eo q̄ op̲-
tet p̲fectōꝫ p̲porcionari p̲fectibili·
Scđo appareꝫ idē ex h̄: q̄ aīa ē for-
ma· cū em̄ forma ſit actus: et illud
qđ ē potētia nō poſſꝫ eē act9· ipoſ-
ſibile eſt q̄ aliquod compoſituꝫ ex
mateīa et forma ſ̄m ſe totū ſit for-

ma · Si g° aīa que ponit' cōpoſi
ex materia et forma ſit forma / ſm
aliquā ſui ꝑtē q̄ ē actus / cui9 nul
la pars ē materia / ſeq̄ret' ꝙ aīe
pars nō ſit materia ħ em̄ dici · nuſ
aīaꝫ qd̄ ē actus corꝑis aīati ·
Ad illud dō qd̄ in cōtrariū obijcitur
dicēd' : ꝙ potētia et actus ſūt ꝑma
ꝑncipia ī gn̄e ſbſtātie · materia aūt
et forma ſūt ꝑma ꝑncipia ī genere
ſbſtātie mobilis · Vn̄ non oportet
omēꝫ ɔpoſitionem in gn̄e ſbſtātie
eſſe ex materia et forma · ſꝫ ħ ſoluꝫ
eſt neceſſe ī ſbſtātijs mobilib; ;

Deinde q̄ſitū eſt de aīa q̄tum
ad ei9 ɔgnitōꝫ · Et circa ħ q̄-
ſita ſūt duo · Primo vtꝝ aī-
ma ſeꝑata a corpore cognoſcat a-
liam aīaꝫ ſeꝑatam · Scd̄o vtꝝ lice
at ab aliquo moriēte exigē vt ſta-
tum ſuū p9 mortē denūciet ;

· xxi · q ·

Ad ꝑmū ſic ꝓcedit' · Videtur
ꝙ aīa ſeꝑata a corꝑe nō co-
gnoſcat aliā aīaꝫ hoīs quā
in hac vita ɔgnouit · omīs em̄ co-
gnitio fit ꝑ aliquā ſimilitudīeꝫ · ſꝫ
in vna aīa nō fuit exꝑſſa altei9 aī
me ſilitudo in hac vita : que poſſet
poſt mortē cū ea remanere · g° vna
aīa ſeꝑata nō pt̄ aliam cognoſce-
re · ¶ Pre · Phūs dicit · j · de aīa ꝙ
corrupto corꝑe aīa non reminiſcit' :
non g° recognoſcit aīā hominis
quā in hac vita ɔgnouit · ¶ Sed
cōn̄ ē id qd̄ dicit' Luce · xvj · Diues
in īferno ſm aīaꝫ poſitus / recogno
uit Lazarū in ſinu Abrahe ſm aī-
mam exiſtēteꝫ · ¶ Rñ dd̄ : ꝙ cū nul-
la ſbſtātia ꝓpria opatōne deſtitu-
at' nc̄e eſt ponere (cuꝫ aīma intel-
lectiua p9 mortē remaneat) ꝙ ali
quo modo ītelligat · neceſſe ē autē
ei attribuere alteꝝ triū modoꝝ in-
telligēdi : vt ſcꝫ ītelligat vel abſtra
hendo ſpēs ītelligibiles a rebuſ ſic
nūc intelligit corpi vnita · vl' ꝑ ſpe
cies intelligibiles ī corpore acquiſi

tas : et in ea conſuatas poſt mor-
tem · vel etiā ꝑ aliq̄s ſpēs concrea-
tas : vel q̄litercunq3 deſuꝑ īfluxas ·
Quidā g° dicūt ꝙ aīe ſeꝑate ītel-
ligūt abſtrahēdo ſpēs ītelligibiles
a rebus · ſed ħ non poteſt eē · Ab-
ſtractio em̄ ſpērū ītelligibiliū a re-
bus ſenſibilib9 fit mediāte ſenſu ·
et imaginatōne earuꝫ : quoꝝ ope-
rationes cū ſint ꝑ organa corpora-
lia / aīme ſeꝑate attribui nō pn̄t ·
Vn̄ alij ħ negātes dicūt vlteriuſ :
ꝙ nec etiaꝫ ꝑ ſpēs acq̄ſitas a reb;
ſenſibilib; dū eſſꝫ ī corꝑe / aīma ſe-
parata intelligit · ponūt em̄ (Aui-
cēnam ſeq̄ntes) ꝙ ſpēs intelligi-
biles nō cōſeruāt' ī ītellectu poſſi-
bili : niſi dū actu intelligit · ſꝫ cōſer-
uātur ſpēs intelligibileſ particu-
lares reꝝ ſenſibiliū ſolum ī imagi-
natiua ⁊ rememoratiua : ad quas
dū intellectus poſſibilis ſe cōuītit
de nouo influunt in ipſum ſpecies
intelligibiles ab intelligentia agē
te · Cum ergo vis memoratiua et
imaginatiua corrumpatur corru-
pto corpore / eo ꝙ eſt virtus corpo-
ralis organi / ſequitur ꝙ aīa poſt
mortem nullo modo ītelligere poſ-
ſit : per aliquas ſpecies a reb; ſen-
ſibilib9 acceptas · Vnde relinquit'
ſm eos : ꝙ aīa ſeꝑata ītelligit per
ſpēs ɔcreatas : ſic et āgeli · Sꝫ hec
q̄deꝫ poſitō irratōnabil' videt' q̄tū
ad vtꝝq3 dictoꝝ · ꝙ em̄ ſpēs ītelli-
gibiles ī intellectu poſſibili nō cōſ
uētur ē cōn̄ rōꝫ · ꝙ em̄ ī aliq̄ recipi-
tur / ē ī eo ꝑ mod̄ recipiētis · Vn̄ cū
ītellectus poſſibilis hēat eē ſtabi-
le et immobile / ſpēs intelligibileſ
oportꝫ ꝙ ī eo recipiēt' ſtabilit' ⁊ im-
mobiliter · Eſt etiā cōn̄ Ariſto · qui
dicit ī · iij · de aīa : ꝙ intellect9 poſſi
bilis cū fiat ſingula · ħ ē accipiens
ſpēs ſinguloꝝ vt ſciēs id ē ſic ɔtin
git ī eo q̄ hꝫ ſciaꝫ vl' ī ſciēte (nūc di
cit' ſm actū) ħ aūt ɔfeſtim accidit
cū poſſet opari ꝑ ſeipm · ē q̄deꝫ er-

go et tūc potētia quodāmodo: nō
tamen ſimpliciter / ⁊ ante addiſce-
re aut īuemre. Ex quibꝰ v̄bis ap-
parꝫ ꝙ ſpēs ītelligibiles qñq3 ſūt
habitu ītellectu poſſibili: q̄uuis a
ctu non opent̄. Illud etiam ꝙ di-
cūt aīam hūanaꝫ hr̄e ſpecies ītel-
ligibiles ꝯcreataſ irratōnabiliter
dicit̄. Si eñ pt̄ eis vti dum ē cor-
pori iūcta. ſeqt̄ ꝙ homo poſſet ītel
ligere ea quoꝝ ſenſum nō accepit:
vtpote ꝙ cecus intelligat colores
qđ patet eſſe falſū. Si aūt ꝑ vnio
nem corporis totaliter impedit̄ aī-
ma hūana vt ſpēbꝰ intelligibilibꝰ
cōcreatis vti nō poſſit / ſequitur ꝙ
vnio corporis et aīe non ſit natura
lis. id eñ qđ eſt ī natura rei nō to-
taliter impeditur ꝑ aliqđ qđ ē na-
turale. alioqn natura faceret alte-
rum illoꝝ fruſtra. Sic ergo dicen-
duꝫ eſt: ꝙ aīa ſepata ītelligere pt̄
quedam ꝑ ſpēs intelligibiles: q̄s
per ſenſus a rebus acq̄ſiuit dū eſſꝫ
in corpore. Sed iſte modꝰ cogno-
ſcendi nō ſufficit: qꝛ multa cogno-
ſcit aīma ſepata que nos ī hac vi
ta non cognoſcimꝰ: maxie qꝛ īcō-
uemēs videtur ꝙ anime illorū qui
in maternis vteris moriūt̄: q̄ for-
te nullius ītellectus vſum habue-
runt: et per ꝯñs nec aliquas ſpēs
intelligibiles acq̄ſitas / nihil ptꝰ
mortem intelligāt. Vñ oportꝫ ad-
dere ꝙ aīa ī ſui ſepatōe a corꝑe re-
cipit īfluxū ſpēꝝ ītelligiliū a natu-
ra ſupiori ſcꝫ dīna: ſꝫm natalez or-
dinē q̄ exꝑmit̄: vt aīa hūana q̄n-
tomagis a corporeis ſēſibꝰ abſtra-
hitur / tātomagis pt̄ eē ꝑticepſ ſu
ꝑioris īfluxꝰ. ſic ptꝫ ī dormiētibꝰ
et alienatis: q̄ etiā q̄daꝫ futa pre-
uidēt. Sic g° aīa ſepata pt̄ aliam
aīaꝫ cognoſcere: tā ꝑ notitiā quā
de ea acq̄ſiuit ī hac vita ꝑ aliquaꝫ
ſilitudīe effectꝰ ipſius: q̄ eſt vita
hōis / ſiue ꝑ aliquā ſimilitudinem
īfluxā a deo natali īfluxu. Et per h̄

patꝫ reſpōſio ad pmū. ¶ Ad ſcđm
dicēđ: ꝙ Phūs loqt̄ q̄tū ad me-
morari ⁊ remiſci: qđ eſt per actus
cuiuſdaꝫ potentie ſēſitiue vtentiſ
organo corꝑali: q̄ corrupto ceſſat
actꝰ talis potētie; ·xxij· ·q·

Ad ſecundum ſic proceditur.
Videtur ꝙ nō liceat ab aliq̄
moriente requirere ꝙ reuelꝫ
ſtatum ſuum poſt mortem: nō eñ
licet req̄rere que deus vult eſſe ab
ſcōdita. ſꝫm id Eccleſiaſtici. iij. Al-
tiora te ne queſieris. ſed deuſ vult
eſſe abſcōditum ſtatum aīme poſt
mortem. quod patet ex hoc ꝙ di-
uiti petenti ꝙ Lazarus mitteretur
ad fratres ſuos eſt hoc denegatū:
ſicut dicitur Luce. xvj. non ergo li
cet hoc a morientibuſ requirere.
Sed contra eſt quod dicitur ſcđi
Macha. xij. Sancta et ſalubris ē
cogitatio pro defunctis exorare. ſꝫ
ad hoc prouocatur homo ꝑ hoc ꝙ
cognoſcit neceſſitatem eoruꝫ quaꝫ
habent poſt mortem. ergo licitum
eſt ⁊ ſanctum hoc a morientibꝰ re-
quirere. ¶ Reſponſio dicendum:
ꝙ cum peccatum ſit contra naturā
vt patet per Damaſcenum ī. ij. li.
requirere impletionem naturalis
deſiderij / non eſt peccatum niſi ali-
qua inordinatio adiūgatur. ſicut
patet ī ſūptione cibi et potus. ho-
mo aūt natāliter ſcire deſiderat. Vñ
ſi quis r̄quirat alicuiꝰ rei noticiam
nō eſt peccatū niſi forte ꝑ accidēs:
hoc eſt per aliquā īordinationem
adiūctam. puta ſi per ſtudiū et in-
quiſitōꝫ alicꝰ ſcie aliqſ impediatur
ab ijs quibꝰ tenet̄ ītēdere. puta ſi
p̄dicator impediat̄ ab offi° debite
p̄dicatōis: ꝓpt̄ ſtudiū geometrie.
aut etiā ſi q̄s īq̄rat aliq̄d cognoſce
re: ſuꝑbe et p̄ſūptuoſe de ſua facul
tate ꝯfidēs: aut ſi q̄ alia huiuſmōi
īordīatō circa h̄ ꝯtigat. Nulla aūt
inordinatio in hac īquiſitione vi-
detur: ſi aliq̄s req̄rat a moriēte co-

gnoſcere ſtatum ſuū poſt mortez·
ſupponēdo tamen h̄ diuino iudicio·
Unde nulla ratio uidet᷑ q̄re debeat
dici h̄ eſſe peccatū niſi forte ex dubi
tatōne fidei de futuro ſtatu q̄ſi ten⸗
tando īquirat ¶ Ad illud vero qđ
in cōtrariū obĳcit᷑ dicendū: ꝙ de⁹
vult multa nobis ſic eſſe abſcōdi⸗
ta: vt eorū noticiam ꝓpriis virib⁹
aut merito acq̇rere nō poſſimus·
que tamez vult reuelare pie que⸗
rentibꝫ· ſcḋm illud Mat· xi· Abſcō⸗
diſti hec a ſapiētibꝫ ⁊ prudētibꝫ ⁊
r̄uelaſti ea puulis· Unū nō ē mirꝫ ſi
ſupbis fratribꝫ ſupbi diuitis deus
noluit aliqua reuelari: que tamē
vult reuelare fidelibꝫ pie et humi⸗
liter requirentibus;

DEinde queſitum eſt de aīa
q̄ntū ad penaz· Et circa hoc
q̄ſita ſūt duo· Primo vtrꝫ aī
ma poſſit pati ab igne corporeo·
Secūdo vtrum damnati ī inferno
gaudeāt de penis inimicoꝝ ſuoruz
q̄s vidēt ſecū puniri;

·xxiii·q·

AD pmum ſic ꝓcedit᷑· Vide⸗
tur ꝙ aīa ſepata non poſſit
pati ab igne corporeo· actio
eīm agētis eſt ꝓporcionata paſſioī
patientis· ſed actio ignis cum ſit
corpus phyſicū eſt actō naťalis:
que conſiſtit ī moueri· ergo nihil
patit᷑ ab igne corporeo niſi quod
mouetur· ſed aīa non mouetur cū
ſit impaſſibilis nihil autez impaſſibi
le mouet᷑· vt dicit᷑ ī· vi· Phyſi· g°
aīa non patit᷑ ab igne corporeo·
Sed cō̄ eſt ꝙ diues in iferno ſcḋm
animā exiſtens dicit Crucior ī hac
flāma vt dicit᷑ Luce· xvi· ¶ Rn̄ſ di⸗
cendum: ꝙ aīa patit᷑ ab igne cor⸗
poreo: ſicut fides docꝫ catholica· Qz
aūt ignis corporeus agat in aīam
ſepataz hoc non eſt ex naťa ſua· ſꝫ
inq̄ꝫtū eſt inſtrumētū diuine iuſticie
vt communiter dicit᷑· Aduitēdū tn̄ ē ꝙ
nullū īſtrumētū agit ī v̄tute ſupi⸗
oris agētis niſi exercendo aliquaz
actionem ſibi cōnaturalez· alioq̄n
fruſtra adhiberetur ad effectuz· ſic̄
ſerra inq̄ntum eſt inſtrumentum
artis facit arcam ſecando· ⁊ aqua
baptiſmalis abluit animam vt ī⸗
ſtrumētum diuine miſericordie cor
poraliter abluēdo· Si enim ignis
corporeus agit in animaz vt īſtru⸗
mentum diuine iuſticie puniētis·
neceſſe eſt ꝙ hoc fiat per aliquam
actōnem igni corporeo cōnatura⸗
lem· non autez poteſt dici ꝙ ignis
alteret aīaz calefaciendo / vel deſic⸗
cando / aut ignmēdo ipſaz· vnde re⸗
linquitur modus quem Aug· po⸗
nit· xxi· de ci· dei· vt ſcilicꝫ aīa ſepa
ta vel ſpiritus demonis patiatur
penam per alligationem q̄ndā ab
igne corporeo· Videmus enī ſpiri⸗
tum corpori alligari q̄n̄qꝫ quidem:
ſicut aīma alligatur corpori· q̄n̄qꝫ
autem ſuperiori quadā virtute ſic̄
per v̄tutez ſuperioꝝ demonū īferi⸗
ores demones alligātur arte ne⸗
cromantica imaginibus / vel anu⸗
lis / vel aliis huiuſmōi rebꝫ· multo
ergo magis virtute diuina demo⸗
nes vel etiaz aīme alligari poſſunt
igni corporeo: vt ab eo ſūmāt pe⸗
nam· Unū patꝫ r̄ſpōſio ad id qđ ī
cōtrariū obĳciebat᷑ quod ꝓcedit de
actione ignis q̄ ē p alteratōz;

·xxiiii· ·q·

AD ſcḋm ſic ꝓcedit᷑· Videt᷑ ꝙ
dānati ī iferno gaudēt et cō
ſolēt᷑ de penis inimicoꝝ: q̄s
ſecū vidēt ī iferno· qꝛ ſup illud Eſ⸗
ſaie· xiiii· Omnes pncipes tr̄e ſur⸗
rexer̄t de ſoliis ſuis· dicit glo· Hic
ꝙ ſolaciū ē malis īimicos ſuos ſo
cios hr̄e penaꝝ· ¶ Sꝫ cō̄: oē gau⸗
diū diminuit dolorē vt ptꝫ p Phi·
ī· vii· Ethi· ſꝫ dolor dānatoruz ē fi⸗
nit⁹ ītēſione· tātū g° poſſent mul⸗
tiplicari īimici alic⁹ dānati ī iferno:
ꝙ totalit᷑ ei⁹ dolor delēt᷑· qđ eſt cō̄
t̄ diuinā iuſticiā· ¶ Rn̄ſ dicēd: ꝙ nihil
ꝓhibꝫ idē ſcḋm diuſas rōes ēē dele⸗

ctabile et triſte: cū ſimpliciter dicit̃ tale ab eo qđ pręminet · ab eo vero quod eſt min9 / denoīat̃ ſᵐ qđ · Dicendū ergo ē: ꝙ pena inimici cōſiderata ab eo qui eſt ĩ inferno / hƺ quodāmō ratōnez delectabilis: et quodāmodo rōƺ cōtriſtabilis · rationē quidez delectabilis habƺ ĩq̃ſtum impletur volūtas damnati de malo inimici ſui · Deſcēdunt em̄ ad ĩfernum damnati cū armis ſuis id eſt cū affectōib9 ꝑuis: vt dicitur Ezech · xxxij · Sed ex alia ꝑte habet rationē triſtabilis ꝓpter duo · ꝑmo quidem ĩq̃ſtū in pena inimici impletur dīna iuſticia · quā odiunt et blaſphemāt damnati ĩ inferno · ſm̄ illud Apo · xvj · Eſtuauerūt hoīes eſtu magno ⁊ blaſphemarūt nomen dn̄i · Secūdo ꝓpter vermem conſcię · ſic em̄ in eis ꝑuę affectiones remanebūt · et cuƺ de eiſ dolēt / ad puitionem nō ad purgationez erit eis · ſm̄ illud Sapi · v · Penitētiam agētes et ꝑ anguſtia ſpūs gemētes · Unde ſicͭ penitentes in hac vita dolent: et de dolore gaudent / ita dānati ĩ inferno gaudent de penis inimicoꝝ ſuoꝝ · ⁊ tn̄ de ipſo gaudio magis dolēt · ⁊ pręcipue ſi ꝑſtiterit eis damnationis cauſam · Et ꝑ hoc patet reſponſio ad obiecta;

·xxv· ·q·

Deinde queſitū ē de hoīe q̃ſtū ad corporis ſexuƺ · Utꝝ ſi ꝑmus hō nō peccaſſet tot fuiſſent mares quot feminę · Et videt̃ ꝙ ſic: ĩ paradiſo em̄ vbi ſm̄ Aug · fuiſſet thorus immaculatuſ et nuptię honorabiles / nullus cōtinuiſſet: ẜ oēs matrimonio vſi fuiſſent: vt impleret̃ pręceptum dn̄i primiſ homib9 datuƺ · Creſcite et multiplicamini et replete terram · vt habet̃ Geñ · j · ſed ĩ ſtatu ĩnocentię null9 maſcul9 habuiſſƺ plures vxores: nec aliq̃ mulier plures viros: nec aliquā mortem ſenſiſſent · g° ſequitur ꝙ tot mares quot feminę naſcerentur · ¶ Sed contra eſt quod Grego · iiij · Moraliū ſuꝑ illud Job nunc em̄ dormiens ſilēter dicit · Si parentem ꝑmum nulla putredo peccati corrumperet / neq̃q̃ ex ſe filioſ gehēnę generaret · ſed ij qui nunc per redemptionem ſaluādi ſūt / ſoli ab eo electi naſceret̃ · ẜ ij q̃ nunc ſaluādi ſūt / nō ſūt ęq̃liter mareſ et femię · g° neq3 ĩ ſtatu ĩnocentię ęq̃liter naſceret̃ mares ⁊ femię · ¶ Rñdeo dđ: ꝙ ſi Adā nō peccaſſƺ: nec aliqſ de ſtirpe ei9 / ſatis videt̃ cōcedēdū ꝙ tot naſceret̃ mares q̃t femię: ſicut rō ꝓbat · ¶ Ad id vo qđ in cōtriuƺ obijcit̃ ꝑt dici: ꝙ cū ſoli deo certus ſit nūs electoꝝ / ĩcertū ē vtꝝ ĩ equales ſaluēt̃ mares et femię vel ęq̃lit̃ tot mares q̃t femię · Sƺ ſi ſupponit̃ ꝙ nō ĩ ęq̃li nūo mareſ ſaluēt̃ ⁊ femię / ꝑt dici: ꝙ cū dicit̃ hi qui nc̄ ꝑ redemptionē ſaluādi ſūt ⁊c pronomen hi nō facit ꝑſonalez demōſtrationez ẜ ſimplicē · ſicͭ cū dr̃ hęc herba creſcit ĩ orto meo · vt ĩtelligatur nihil aliud ſignificari: q̃ ꝙ ſoli ſaluādi naſceret̃ · q2 nullus naſcēdo ab eo traheret damnationis cauſam · nō aūt ꝑt dici ꝙ ijdez homies nūo naſceret̃ / qui nūc naſcūtur · maīfeſtū ē em̄ ꝙ nō ꝑt eē idez homo nūo: ſi ab alio pr̄e vel ab alia matre naſcat̃ · Cum aūt multi ſint qui ex pluribus vxoribus filios ſuſcipiant qui ſaluantur / et ſi in ſtatu innocentię pluralitas vxoris non fuiſſet / impoſſibile eſƺ ꝙ ijdem homines numero tunc naſcerentur qui nunc ſaluāt̃;

Deinde queſituƺ eſt de actib9 conuenientibus omnib9 hominibus · Et primo de conſcientia · Secūdo de patientia · Circa primum queſita ſunt duo · Primo vtrum conſcientia poſſit errare · Secundo vtrum conſcientia erronea liget;

·xxvi·   ·q·

AD pͥmū ſic ꝓceditur· Videtᷣ ꝙ conſciētia nō poſſit erra-
re· qꝛ ad Ro· ij· dicit glo· Qꝛ
conſciētia eſt lex intellectus nr̄i: q̄
eſt lex nature· ſed lex nał̄alis erra
re non poteſt· g° nec conſciētia·
Pꝛe· Baſiliꝰ dicit: ꝙ conſciētia eſt
naturale iudicatoꝛiū· ſed naturale
iudicatoꝛiū nō poteſt errare vt ptꝫ
in pͥmis pͥncipijs īdemonſtrabili-
bus: de quibꝫ homo nał̄aliter iudi
cat· ergo ꝯſcia non debet errare·
¶ Sed cōtra eſt qđ dn̄s dicit Joan·
·xvi· diſcipulis loquēs· Veit ho-
ra: vt omis qui interficit vos arbi
tretᷣ obſequiuꝫ ſe pꝛeſtare deo· ſed
hoc non eſt niſi cōſciētia errāte·
Rꝫ dicendū: ꝙ cōſciētia ſicut ipſū
nomen ſonat/ importat applicati-
onem ſcientie vel notitie humane
ad aliquē ꝓpꝛiū actum· omis aūt
noticia quam homo habet/ poteſt
ad ſuum actum applicare ſiue me-
moriaꝫ ꝓut homo dicitᷣ habere cō
ſcientiam teſtificantē ꝙ fecerit ali-
quid vel non fecerit: ſiue etiā ſciēti-
am vniuſalē vł ꝑticularem: ꝑ quā
homo poteſt cognoſcere vtꝛ aliqͥd
ſit faciendū vel non faciēdum· ſꝫᵐ ħ
conſcia dicitᷣ vrgere vel impedire·
Maīfeſtū eſt auteꝫ ꝙ ſi accipiamꝰ
diuerſas hoīs cognitiones: in ali-
qua poteſt eſſe errꝛ et in aliq̄ nō·
In pͥmis em̄ pͥncipijs naturaliter
cognitis/ ſiue ſint ſpeculatiua ſiue
oꝑatiua/ nullꝰ pt̄ errare: ſic ī hoc·
Om̄e totum eſt maius ſua ꝑte· vel
nulli iniuriaꝫ eſſe faciēdū· In alijꝭ
aūt hūanis cognitioībꝫ magiꝭ ꝑ-
ticularibꝫ: ſiue ꝑtineāt ad ꝑteꝫ ſē-
ſitiuam: ſiue ad rationem inferio-
rem q̄ cōſiderat hūana: ſiue ad ra-
tionem ſupioꝛē que conſiderat di-
uina/ poteſt multiplex errꝛ accide
re· Maīfeſtum eſt autem ꝙ in ap-
plicatione multaꝝ cognitionū ad
actus ꝓueit errꝛ: q̄cūqꝫ cogniti-
onum fuerit erronea· ſicut patꝫ ꝙ
falſitas accidit in cōcluſione q̄cūqꝫ
ꝑmiſſarum fuerit falſa· Sic g° licꝫ
in cognitioue pͥmoꝝ pͥncipioꝛum
iuris naturalis nō ſit errꝛ/ tamen
ꝙ in alijs pͥncipijs iuris humani
vel diui pt̄ errꝛ accidere/ ideo ꝯſciē-
tia hoīs errare poteſt· ſic patet ꝙ
hereticus q̄ habet cōſtiētiā nunqꝫ
iurandi/ habet ꝯſciētiam erroneā:
ꝓpter hoc ꝙ credit om̄e iuramen-
tum eſſe con̄ pꝛeceptū dei: licet in ħ
non erret· ꝙ eſtimat nihil eſſe faci
endū qđ eſt con̄ pꝛeceptū diuī·
¶ Ad pͥmū g° dicēduꝫ: ꝙ pͥncipia ꝑ-
ticularia habēt virtutē cōcludendi
ex pͥmis pͥncipijs vniuſalibꝰ· vn-
de ꝯcluſio attribuitᷣ pͥncipaliter pͥ
mis pͥncipijs ſicut effectus prime
cauſe· et eadem ratione quia vtus
ꝯſciētie pͥncipaliter depēdet ex pͥn-
cipijs iuris nał̄alis/ ſicut ex pͥmis
et per ſe notis/ principaliter cōſci-
entia dicitᷣ lex nał̄alis vel etiaꝫ na-
turale iudicatoꝛiuꝫ· vnde patet ſo-
lutio ad ſecundum;

·xxvij·   ·q·

AD ſecūduꝫ ſic ꝓceditᷣ· Vide-
tur ꝙ ꝯſcientia erronea nō
liget ad pctm̄ vt em̄ Augu·
dicit· xij· con̄ Fauſtū· Omne pecca-
tū eſt ꝯͣ legem eternaꝫ q̄ eſt lex dei·
ſed qn̄cūqꝫ cōſcia errans ꝓhibꝫ id
qđ eſt con̄ legē dei: ſic patet in he-
ticis qui cōſcia erronea prohiben-
te nolunt iurare/ nec comedere car
nes/ aut bibere vinum/ eſt eis pec-
catū: ſi contͣ conſciaꝫ hec faciant· ⁊
ita conſcia erronea nō obligat ad
pctm̄· ¶ Pꝛe· ꝯſcia erronea qn̄qꝫ
dictat homini ꝙ faciat id quod eſt
contra legem dei: ſicut heretico ſua
conſcientia erronea dictat: ꝙ pꝛe-
dicet contra fideꝫ catholicam· ſꝫ fa-
ciendo contra legem dei peccat moꝛ
taliter· ſi g° etiaꝫ faciēdo cōtͣ ꝯſciaꝫ
erroneaꝫ peccareꝫ moꝛtaliť: ſeq̄retᷣ
ꝙ vtrobiqꝫ eſſet pctm̄ ſiue pꝛedi-

caret contra legem dei ſiue non. et
ita eſſet ꝑplexus: quod videt̄ icon-
ueniēs. qꝛ ſequeret̄ ꝙ nō pateret
ei via ſalutis: cuꝫ tamē oībꝫ pate-
at ꝑ penitētiaꝫ ī hac vita. non gͦ
cōſciētia erronea ligat. ¶ Sed cō-
tra eſt quod ad Ro. xiiij. ſup illud
Omne quod non eſt ex fide pcc̄m ē.
dicit gloſa: ꝙ qui facit cōtra ꝯſciē-
tiam edificat ad gehēnaꝫ. ¶ Rñ. di-
cendū: ꝙ cū act9 recipiat ſpēm ab
obiecto, nō recipit ſpeciē ab eo ſc̄m
materiam obiecti: ſꝫ ſc̄m rationem
obiecti. ſicut viſio lapidis nō reci-
pit ſpēm a lapide, ſꝫ a colorato: qđ
eſt per ſe obiectū viſus. Omis aūt
actus hūan9 hꝫ rōneꝫ pcc̄i vel me
riti, īqn̄tū eſt volūtari9. obiectum
aūt volūtatis ſc̄m ꝓpriā rōꝫ eſt bonū
apprehēſū. et ideo act9 hūanus iu-
dicatur v̓tuoſus vl̓ viciosus ſc̄m bo
nū apprehēſū: ī qđ ꝑ ſe volūtaſ fer-
tur: et nō ſc̄m materiale obiectum
actus. ſicꝫ ſi aliqs credēs occidē pa
treꝫ occidat ceruū, īcurrit p̄ricidīj
pcc̄m. et ecōuiſo: ſi qs venatoꝝ pu
tās occidē ceruum debita diligētia
adhibita, occidat caſualiter p̄rem
immunis ē a p̄ricidīj crimīe. Si gͦ
aliqđ qđ ſc̄m ſe nō ē ꝯt legē dei, vt
leuare feſtucā de t̄ra vl̓ iurare, ap
p̄hēdat̓ ꝯſcia errāte vt ꝯt legē dei
exn̄s, et ſic volūtas ī ipm̄ feratur:
maīfeſtū ē ꝙ volūtas feret̄ ꝑ ſe lo-
q̄ndo ꝛ formalit̓ ī id qđ ē ꝯt legem
dei. materialiter aūt ī id qđ nō ē cō-
tra legem dei. immo forte ī id qđ ē
ſc̄m legē dei. et ideo maīfeſtum ē ꝙ
ibi cōtempt9 ē legis dei. ꝛ ideo ne-
ceſſe eſt ꝙ ibi ſit pcc̄m. Et ideo dicē
duꝫ eſt: ꝙ oīs ꝯſcia ſiue recta ſiue
erronea: ſiue in ꝑ ſe malis, ſiue in
indifferētibꝫ, eſt obligatoīa ī hoc:
ꝙ qui cōtra cōſciaꝫ facit peccat.
Ad p̄mū gͦ dicēđ: ꝙ licet heretic9
cōſciētia erronea ꝯtradicēte mate-
rialiter loq̄ndo, non facit cōtra le-
gem, tamē formaliter loquēdo cō-
tra legem dei facit: vt oſtēſū eſt.
Ad ſc̄m dicēduꝫ: ꝙ ſi alicui dictat
cōſcia vt faciat illud qđ ē cōtra le-
gem dei, ſi facit peccat: ꝛ ſimiliter ſi
non facit peccat. qꝛ ignorātia iuris
non excuſat a pcc̄o: niſi forte ſit ig
norātia īuincibilis: ſicꝫ ē ī furioſis
et amētibꝫ q̄ oīno excuſat. nec ta-
men ſeq̇tur ꝙ ſit ꝑplexus ſimplici
ter: ſed ſc̄m quid. Poteſt eñ erro-
neam cōſciaꝫ deponere ꝛ tūc facere
ſc̄m legem dei: ꝛ nō peccat. non ē aūt
icōueniēs ꝙ aliquo caſu poſito ali
quis hō ſit ꝑplexus. ſicꝫ ſacerdos q̇
tenetur cantare miſſaꝫ ſi ſit ī pcc̄o
peccat cantando et non cantando:
nec tñ eſt ſimpliciter ꝑplex9. qꝛ pt̄
ꝑ penitētiaꝫ agē ꝛ abſqꝫ pcc̄o cātare.
Sic etiā in ſyllogiſticis vno q̇dem
inconuenienti dato, alia contigūt
vt dicitur ī p̄mo phyſicoꝝ;

Deinde queſitū eſt de penitē-
tia. Et circa h̓ q̄ſita ſūt duo.
Primo vtꝝ ſi aliq̄ſ ſacerdos
peītēti dicat quicq̇d boni feceris ſit
tibi ī remiſſionē pcc̄oruꝫ, ſit ſatiſfa-
ctio ſacr̄mētalis. Scđo vtruꝫ ei qui
ꝓtermiſit diuīū officiū dicere cuꝫ te-
neat̓ ad ipm̄ poſſit imponi alia pe
nitentia pro tali ōmiſſione. vel an
ſit ei īponendū ꝙ iteret quod om-
miſit;

.xxviij. .q.

Ad primuꝫ ſic procedit̓. Vi-
detur ꝙ predicta ſatiſfactio
non ſit ſacramentalis. Sa-
cr̄mētaľ eñ ſatiſfactō ad aliquid li-
gat. ſed ille cui predictus modus
ſatiſfactōnis indicit̄ ad nihil liga-
tur. igit̓ videtur ꝙ nō ſit ſacramē-
talis ſatiſfactio. ¶ Sed contra: il
la videtur eſſe ſacramentalis ſatiſ
factio, qua ꝑfecta, homo ad nihil
aliud tenetur. ſed penitens cui ſic
talis ſatiſfactio iniūgitur a ſacer-
dote, nihil aliud tenetur implere:
cū nihil aliud ſit ſibi mandatum.
igit̓ huiuſmōi ſatiſfactio ē ſibi ſa-

cramētalis· ¶Ad ſc̄m dicendū; ꝙ hic
quadruplici diſtinctione vtendū
eſt· Primo em̄ conſiderandū eſt:
ꝙ peccator eſt debitor alicuiꝰ ſatiſ-
factionis dupliciter· Uno modo ex
iniunctione ſacerdotis· Alio modo
ex peccato commiſſo· vn̄ ſi ꝯtingat
ꝙ ſacerdos minorem ſatiſfactōnē
īponat penitēti: ꝗ̄ ſit illa ad quā
obligatur ex quantitate ſui pecca-
ti/ ſb̄tracto eo quod remittit̄ vir-
tute clauiū et ꝯtritionis precedēn-
tis/ nihilominus penitēs ad ali-
quid vlterius obligat̄· qḋ ſi ī hac
vita non perficiet ī purgatorio ex-
oluet· et econuerſo ſi ſacerdos impo-
nat maiorem penitentiam ꝗ̄ pe-
nitens facere teneatur penſata re-
miſſione que eſt facta p̄ vim claui
um ⁊ contritione precedēte/ nihil-
ominus penitens tenet̄ facere qḋ
ſibi īiūctū eſt ſi aſſit facultas· Se-
cūdo conſiderandū ē: ꝙ opꝰ quod
quis facit ex iniūctione ſacerdotis
dupliciter valet penitenti· Unoͦ
ex natura operis· Alio modo ex vi
clauiū· Cū em̄ ſatiſfactō a ſacerdo-
te abſoluente iniūcta ſit pars pe-
nitentie/ manifeſtum eſt ꝙ opat̄
vi clauiū: ita ꝙ amplius valet ad
expiandum peccatū ꝗ̄ ſi ꝓprio ar-
bitrio hō faceret idem opus· Ter-
cio conſiderandū eſt: ꝙ ſatiſfactō
ad duo valet· valet em̄ ad expia-
tionem culpe preterite· valet etiā
ad cautelam culpe future· ſicut cū
homo ieiunat delet culpam prete-
ritam et per hoc p̄betur ei remediū
coñ futuras cōcupiſcētias carnis·
Quarto ꝯſiderādum eſt: ꝙ ſacer-
dos poteſt penitenti ſatiſfactionē
iniūgere: vel ex ꝓprio arbitrio/ vel
etiam ex conſilio alieno· Eſt ergo
dicendum: ꝙ ſicut poteſt ſacerdos
iniūgere ſatiſfactionem penitenti
ex arbitrio alieno/ ita etiā ex ar-
bitrio ipiꝰ penitētis· ſicut ſi dicat
facias hoc ſi potes· ⁊ ſi nō poteſ fa-
cies hoc· Et ſimile dicit̄ cum ſacer-
dos dicit q̇cquid boni feceris ſit ti-
bi in remiſſionem pctoꝝ· videt̄ aūt
ſatis ꝯueniens ꝙ ſacerdos nō one-
ret penitētem graui pondere ſatiſ-
factōnis· q̄ ſic puus ignis a mul-
tis lignis ſuperpoſitis de facili ex-
tinguit̄/ ita poſſet ꝯtigere ꝙ puꝰ
affectus cōtritōis in penitēte nu-
per excitatꝰ/ ꝓpter grāue onus ſatiſ-
factōnis extingueret̄ pctore tota-
liter deſperante· Unde melius eſt
ꝙ ſacerdos penitenti indicet q̄nta
penitētia eēt ſibi p̄ peccatis iniū-
gēda: et iniūgat ſibi nihilominꝰ ali-
quid quod penitens tolerabiliter
ferat· ex cuius impletōe aſſueſiat
vt maiora impleat: que etiam ſa-
cerdos ſibi iniūgere attentaſſet· et
hec que p̄ter iniūctōꝫ exp̄ſſam fa-
cit: accipiūt maiorē vim expiatio-
nis culpe p̄terite: ex illa generali
iniūctōne q̄ ſacerdos dicit: q̇cquid
boni feceis ſit tibi ī remiſſionē pec-
catoꝝ· Un̄ laudabilit̄ ꝯſueuit hͦ a
multis ſacerdotibꝰ dici: licꝫ nō ha-
beat maiorē vī ad p̄bēdū remediū
ꝯt̄ culpā futurā· ⁊ ꝗ̄tū ad hͦ tn̄s ſa-
tiſfactō ē ſacr̄mētal̄ iq̄ntū v̄tute cla
uiū ē culpe ꝯmiſſe expiatiua· Et p̄
hec ptꝫ r̄n̄ſio ad obiecta; ·xxix·q

Ad ſc̄dm ſic ꝓcedit̄· Videt̄ ꝙ
ei q̄ omiſit dicē diuinū officiū
ſit iniūgēdū ꝙ iterato dicat·
q̄ em̄ tenet̄ ad aliqḋ debitū ſpecia-
le implēdū/ nō pt̄ liberari niſi idem
debitū ſoluat· Si gͦ aliq̄s tenebat̄
ad hͦ debitū vt ſcꝫ diuinū officiū dice-
ret· videt̄ ꝙ nō poſſit abſolui niſi hͦ
debitū ſoluat· ¶Sꝫ ꝯtra ē ꝙ peni-
tētie ſūt arbitrarie· gͦ p̄ facto tn̄s
omiſſionis: q̄cunqꝫ pena ſcḋm arbi-
triū ſacerdotis pt̄ iponi· ¶Rn̄ſ dicē
dū: ꝙ ī oī diuino offiͦ ē hͦ cōe qḋ p̄ti
net ad laudē dei: et ad ſuffragiū fi-
deliū· ſꝫ diſtiguit̄ vnū offiᵐ ab alio
ſcḋm diuiſitatē locoꝝ ⁊ tp̄m· Rōna-
bilit̄ em̄ īſtitutū ē vt diuiſimode de-

us laudet' ſm ↄgruētiam tempoꝝ
et locoꝝ· et ideo ſicut ī officijs diui-
nis exoluēdis obſeruāda eſt con-
gruitas loci/ ita etiam congruitas
temporis: q̄ quidē obſuari nō poſ
ſet/ ſi oporteret iniūgere omittenti
ꝙ horas dicerꝫ q̄s omiſit· forte eñ
in ↄpletorio diceret Iam lucis or-
to ſydere· Et ī tpe paſchali diceret
officiū dominice paſſionis: qđ eſſet
abſurdum· Et ideo non videt̃ eē in-
iūgēdum ei qui omiſit diuinū offi-
cium/ ꝙ horas eaſdē repetat ſꝫ ali-
ud quod ad laudem dīnum ꝑtinꝫ:
puta ꝙ dicat ſeptēꝫ p̄s/ vel pſalte-
rium vel aliqđ huiuſmodi/ ſm q̄n-
titatem delicti· ¶ Ad illud vero qđ
in contrium obijcit' dicēđ: ꝙ tpe de
relicti officij ꝑtereūte iaꝫ eſt impo-
tens ad ſoluēdum tēpore debito· ⁊
ideo quia hᷣ non poteſt facere/ iniun
genda eſt ei alia penitētia;

Deinde queſitū eſt de creatu-
ra pure corporali· Et circa hᷣ
queſita ſunt duo· Primo de
arcu nubiū· vtruꝫ ſit ſignū diluuij
non futuri· Secundo vtrum poſſit
demonſtratiue probari ꝙ mundꝰ
non ſit eternus;

·xxx· ·q·

Ad pmū ſic ꝓceditur· Videt'
ꝙ arcus nubiū non ſit ſigm̄
diluuij nō futuri· illud enim
quod fit ex nc̄itate nat̃e/ nō videt̃
eſſe īſtitutū ad aliquid ſignifican-
dum· ſꝫ arcus nubiuꝫ ꝓueīt ex ne-
ceſſitate ꝓpter oppoſitionem ſolis
ad nubē rodidā· g° nō videtur eſſe
ſignum diluuij non futuri· ¶ Pre-
huiuſmodi apparitiones aeris ſic
iris et halo id ē circulꝰ ↄtinēs ſolē
et lunā et alia huiuſmōi cauſāt' p̄-
cipue ex vapoib' huidis ī aere exi
ſtētib': ex qb' ſequūt' pluuie q̄ di-
luuiū faciūt· g° apparitō iridis ma
gis ē ſigm̄ diluuij futuri/ q̄ꝫ diluuij
nō futuri· ¶ Pre· ſi ē ſigm̄ diluuij nō
futuri: aut ē ſignū diluuij nūq̄ꝫ fu-
turi: aut ē ſignuꝫ diluuij nō futuri
vſq̄ꝫ ad aliqđ tpꝰ· Si aūt ē ſignū
diluuij nūq̄ꝫ futuri/ nō oportuiſſꝫ
ꝙ apparuiſſꝫ niſi ſemel· Si aũt đ lu
uij nō futuri vſq̄ꝫ ad aliqđ tpus:
oporterꝫ tpus eē detīatuꝫ: qđ q̄-
deꝫ nec detīari pt̃ autoritate ſcri-
pture nec rōne hūana· g° fruſtra
huiuſmōi ſigm̄ dat̃· Sꝫ ↄt̃ ē qđ di-
Geñ· ix· Arcū meū ponā ī nubibꝰ
et erit ſignū federis int' me ⁊ t'raꝫ·
et poſtea ſbdit' ⁊ nō erit vlt̃ aq̄ dilu
uij ad delēdū vniuſā carneꝫ· Rñđ di-
cēdū: ꝙ ī hīs que ī vetei teſtamēto
dicūt'/ primo qđē obſuāda ē veri-
tas lr̃alis· ſꝫ ꝙ vetꝰ teſtamētū ē fi-
gura noui/ pleꝝq̄ꝫ ī veteri teſtamē
to ſic aliq̄ ꝓponūt': vt ip̄e modꝰ lo
quēdi aliqđ figurate deſignat· Di
cēdum ē g°: ꝙ q2 cauſe reꝝ multe
ſūt latētes: effectꝰ aũt ſūt maīfeſti-
ores: ꝓponūt̃ g° effectꝰ ī deſigtōne
cāꝝ· Eſt aũt ↄſiderādū: ꝙ pluuiaꝝ
cauſa efficiēs ē qđē ſol· materialiſ
vero vapor huidꝰ eleuatꝰ ex t'ra et
aq̄s p v̄tuteꝫ ſol'· hec aũt duo in di-
ſpoſitōe t'plici pn̄t ſe hr̄e· Qn̄doq̄ꝫ
eñ calor ſolis oīno ſupuīcit vapo-
res et exiccat eos· et tūc pluuie ſe-
q̄ non pn̄t· Vnde ī egypto ⁊ ī t'ris
mltū calidis nō ſūt pluuie ī eſtate
etiā ꝓpt̃ ꝓpīq̄tatē ſol' ſūt pluuie ra
riores· ī hyeme v̄o frequētiores·
qn̄ꝫ v̄o ecōuſo v̄tꝰ ſol' ad hᷣ vſq̄ꝫ va
let: ꝙ vapores mltiplicat ſꝫ tn̄ nō
pt̃ eos deſiccare: et tunc ſupabun-
dāt pluuie: et ē rō diluuij aq̄rum·
Qn̄ꝫ vero medio mō hẽ ſe vt ſcꝫ v̄-
tus ſol' nō ſoluꝫ opet' ad eleuatio-
nē vapoꝝ· ſꝫ etiā hẽ victoriā ſuper
eos· vt nō tātū multiplicēt̃ ꝙ dilu
uiū poſſent facere: nec etiaꝫ vt va-
pores oīno deſiccētur et pluuia nō
ſeq̄t': et ex hac media diſpoſitōne
vl' opatōne ſolis ad vapores cau-
ſat' iris: q̄ nō apparet vaporib' oī-
no deſiccatis: neq̄ꝫ eis oīno in aere
ſupabūdātib'· ⁊ ideo iriſ ē ſigm̄ di-

luuij non futuri in̄q̄ntum ꝓcedit a
tali cauſa que repugnat diluuio·
Jdeo autē ſcriptura tali modo lo-
quendi vtitur·quia per iridem ſig-
nificatur Chriſtus ꝑ quē protegi-
mur a ſpirituali diluuio· ¶Ad pͥ-
mum ergo dicendum: ꝙ iris ꝓce-
dit naturaliter ex talibus cauſis q̄
repugnāt diluuio· et ideo conueni-
enter iris dicitᷣ eſſe ſignum diluuij
non futuri· Ad ſecūdum dicendū:
ꝙ iris poteſt ſignificare pluuias·
ſed nō ſupabundātes vſqꝫ ad hoc
ꝙ faciūt diluuiū· ¶Ad terciū dicē-
duꝫ: ꝙ iris ſemel apparens ſigni-
ficat ꝙ tandiu non erit diluuiū ꝙ̃-
diu ſol et vapores in eadem diſpo-
ſitione ꝯſiſtunt· et ideo non ē ſup-
fluum ꝙ frequenter apparet;

·xxxi· ·q·

Ad ſecūduꝫ ſic procediturᷣ· Vi-
detur ꝙ demonſtratiue pro-
bari poſſit mundū non eſſe
eternum·ſi enī mundus eſſet eter-
nus non poſſet computari nume-
rus annoꝝ ab initio mūdi·hic aūt
numerꝰ aſcribitᷣ paſchali cereo·ſic
gͦ non poſſet paſchalis cereus in
eccleſia bn̄dici· ¶Preterea· epacte cō-
putanturᷣ ſᷣm creſcētiam annoruꝫ lu-
nariū ſup annos ſolores·ſed taliſ
excreſcētia computari non poſſet ſi
munduſ eſſꝫ eternus·gͦ demōſtra
ri poteſt ꝙ mūdus non eſt eternꝰ
¶Sed contra eſt: id qđ eſt fidei/ d
monſtrari non poteſt·quia fides ē
non apparētiū vt dicitᷣ ad Hebre·
·xi· ſed mūdum ex quodam prin-
cipio temporis eſſe creatū eſt arti-
culus fidei·vn̄ et ꝓphetice a Moy-
ſe dictū eſt· In pͥncipio creauit de-
us celum et terram·vt Gre·dicit ī
prima homelia ſup Ezech·gͦ mū-
dum non eſſe eternum non poteſt
demōſtratiue ꝓbari· ¶Reſpondeo dicēd:
ꝙ ea q̄ ſimplici volūtati diuine ſubſi
ſtūt demonſtratiue ꝓbari nō poſ-
ſūt· quia vt dicitᷣ prime ad Corin·ij·
que ſūt dei nemo nouit niſi ſpiritꝰ
dei· Creatio autem mundi non de-
pēdet ex alia cauſa: niſi ex ſola vo-
luntate dei·vnde ea que ad princi-
pium mundi ꝑtinēt demōſtratiue
ꝓbari nō poſſunt: ſꝫ ſola fide tenē-
tur ꝓphetizata et ꝑ ſpiritūſctū re
uelata: ſicut Apoſtoluſ poſt p̄miſ-
ſa verba ſb̾ūgit· Nobis reuelauit
deus ꝑ ſpiritum ſuū· Eſt aūt valde
cauēdū ne ad ea que fidei ſūt aliqᷣſ
demonſtrationes p̄ſumat adducē
ꝓpter duo· Primo quideꝫ quia ī hꝫ
derogat excellentie fidei cuius veri-
tas omeꝫ hūanam rationem exce-
dit ſᷣm illud Eccleſiaſtici·iij· Pluima
enī ſup ſenſum hoīs oſtenſa ſūt ti-
bi·que auteꝫ demonſtratiue ꝓbari
poſſunt rationi hūane ſubdūtur·
Secūdo quia cū plerūqꝫ tales rati
ones friuole ſūt ⁊ dāt occaſionem
irriſionis infidelibꝫ: duꝫ putant ꝙ
ꝓpter ratōnes huiuſmodi ijs que
ſūt fidei aſſentiamꝰ· Et hoc expꝛeſſe
apparꝫ in rationibꝫ hic inductis:
que deriſibiles ſūt ⁊ nulliꝰ momē-
ti· ¶Quod enī primo īducit de ce-
reo paſchali nō habꝫ robur aliciꝰ
autoritatis· probare auteꝫ ꝑ au-
toritateꝫ nō ē demonſtratiue pro-
bare: ſꝫ fidem vel opinioneꝫ facere:
et tn̄ multo eſſet validioꝛ autori-
tas ſacre ſcripture: ꝙ̃ paſchalis ce-
rei aſcriptō: preſertim cū ſine aſcri-
ptione annoꝝ mundi/ cereus pa
ſchalis benedici poſſit· nō enim eſt
d neceſſitate paſchalis cerei talis a-
ſcriptio·vnde in multis terriſ non
eſt conſuetū ꝙ aliquid cereo aſcri
batur· Quod enī ſecūdo obijcitur
deriſibile eſt· non enī excreſcentie
annorum lunarium ad ſolares ꝯ-
putantur ab initio mundi: ſed ab
aliq̄ determinata radice: puta ab
aliqua oppoſitōne ſolis ⁊ lune vel
ab aliqua coniunctione vel ab ali-
quo huiuſmodi ſicuti eſt in oībꝰ
alijs ꝯputationibꝫ aſtronoīcis;

¶ Quodlibetum quartum

QUeſitum eſt de rebus diuinis et humanis. ¶ Circa res diuinas queſitū eſt p̄mo de eſſentialibus. Secundo de ꝑſonalibꝫ. ¶ Circa eſſentialia q̄ſitum eſt p̄mo de ſcientia dei. Secūdo de eius potentia. ¶ Circa ſciētiam dei q̄ſitum eſt. vtrum ī deo ſint plures idee. Et reſpōdetur ꝙ ſic. Dicit enī Auguſtinus in libro .lxxxiij. queſtionū ꝙ deus ſingula ratōibꝫ ꝓprijs creauit: ⁊ alia ratione hominē et alia ratione equū: ſed ratōes rerū in mente diuina dicunt᷑ idee vt patet per Auguſtinū ibidē: ergo ſūt plures idee. ¶ Preterea ſ̄m hoc ſunt aliqua diſtincta ꝑut deus eorū diſtinctionē cognoſcit: cognoſcit aūt eorū diſtinctōez in ſeipſo: ergo diſtinctarū rerū ſūt in deo plures et diſtincte idee.

¶ Sed contra. omne nomen quod ī diuinis dicit᷑ aut eſt eſſentiale vt deus/ aut perſonale vt pater/ aut notōnale vt gn̄ans: ſȝ hoc nomen idea/ neqꝫ eſt ꝑſonale neqꝫ notōale ꝗꝛ nō conueīret tribus ꝑſonis: ergo eſt nomē eēntiale. Sed nullū eēntiale multiplicat᷑ ī diuinis: ergo nō poſſumus dicere ꝙ ī diuīs ſint plures idee. ¶ Reſpōdetur ꝙ ē duplex pluralitas vna q̄dem eſt pluralitas rerum et ſ̄m hoc nō ſūt plures idee: nomīat enī idea formā exemplarem. ē enī vna res q̄ oīm ē exemplar ſcilicet diuina eſſentia quā oēs imitant᷑ inq̄ntum ſūt et bona ſūt. Alia ē pluralitas ſ̄m intelligentie rationez et ſ̄m hoc ſunt plures idee: licet enī oēs res inq̄ntum ſūt/ diuinā eēntiā imitent᷑ nō tn̄ vno ⁊ eodem mō imitant᷑ ipſā: ſed diuerſimode ſ̄m diuerſos gradus. Sic ergo diuīa eēntia ſ̄m ꝙ imitabilis ē hȝ mō ab hac creata/ ē ꝓpria ratio et idea huiꝰ creature et huius: et ſimiliter de alijs. Unde ſ̄m hoc ſūt plures idee ſ̄m ꝙ intelligitur diuina eſſentia ſ̄m diuerſos reſpectus quos habȝ ad ipſas diuerſimode imitantes: Huiuſmōi aut reſpectus nō ſolū intelligūtur ab intellc̄to creato ſed etiaȝ ab increato ipſius dei: ſcit enī deus et ab eterno ſciuit ꝙ diuerſe creature diuerſimode eius eſſentiā imitarentur: ⁊ ſ̄m hoc fuerunt ab eterno in mēte diuina plures idee ſic̄ ratōes ꝓprie rerū ītellecte in deo. Hoc enī ſignificat nomē idee vt ſit ſcilicet quedam forma intellc̄ta ab agente ad cuius ſimilitudinē exterius opus producere poſſit vel intendit. Sicut edificator in mente ſua preconcipit formā domus que ē quaſi idea domus ī materiaȝ fiēde. ¶ Ad p̄mū ergo dicendum ꝙ Auguſtinus intelligit eē aliam et aliā ratōez ſ̄m diuerſitatem reſpectuū vt dictū ē. ¶ Ad ſecūdū dicēdū ꝙ cum dicitur/ ſ̄m hoc res ſunt diſtincte ꝑut deus earū diſtinctōz cognoſcit. hec locutō eſt duplex: quod enim dicitur ſ̄m ꝙ deus cognoſcit poteſt referri ad ↄgnitiōz diuinā vel ex ꝑte cogniti vel ex ꝑte cognoſcentis: ſi ex parte cogniti ſic vera eſt locutō: Eſt enim ſenſus ꝙ hoc modo res ſūt diſtincte ſicut deus cognoſcit eas eē diſtinctas: Si vero referat᷑ ad cognitionez ex ꝑte cognoſcētis ſic ē locutō falſa: Erit enī ſenſus ꝙ res cognite illū modū diſtinctionis habeant in intellc̄tu diuino quā habēt in ſeipſis quod falſū eſt: quia in ſeipſis res ſūt diuerſe eſſentialiter non autem ī intellectu diuino: Sic etiam res in ſeipſis ſūt mateialiter: in intellectu autem diuino immaterialter. Et hoc vltimo modo procedebat ratio. ¶ Ad tercium dicendum ꝙ ratio illa procedit de pluralitate reali: talis enī pluralitas in no-

mīnibꝫ eſſentialibꝫ non inuenit᷑ /
ſed ſolum pluralitas que eſt ſcḋm ī-
telligentie rationē;

Deinde queſituz ē de ptinē-
tibꝫ ad potentiā dei. Et p̄-
mo. Vtrū in deo ſit v̄tus.
Secundo de quodā effectu diuine
virtutis. Vtruz ſcꝫ aque ſint ſup̄
celos. Tercio ad quid virtꝰ diui-
na ſe extendere poſſit; .ij. q.

Ad p̄mū ſic ꝓcedit᷑. Videt᷑
ꝙ ī deo nō ſit virtus / quia
vt Philoſophus dicit in
p̄imo celi virtus eſt vltimū potē-
tie / ſed diuina potentia nō habet
vltimū cū ſit īfinita / ergo ī deo nō
ē v̄tus. ¶ Sꝫ cont᷑ omne immedi-
atū opatōnis p̄ncipiū ē v̄tꝰ / ope-
ratio em̄ oīs a v̄tute aliq̄ ꝓcedit.
Sed ī deo ē aliqđ immediatū ope-
ratōis p̄ncipiū / qꝛ deꝰ immediate
aliq̄ opat᷑. ergo ī deo ē v̄tus ¶ Rn̄
dicēdū ꝙ v̄tus q̄litercūqꝫ accipiat᷑
ſignificat potētie cōplemētū / ⁊ ī de
ē ꝙ v̄tus vniuſcuiuſqꝫ rei ē / q̄ bo-
nū facit habētē. et opus eiꝰ bonuz
reddit vt dicit᷑. ij. ethi. Tūc enim
oſtenditur potentia eſſe cōpleta /
quando et agēs eſt pfectū et actō
perfecta. cum ergo potentia dei ſit
maxime cōpleta / potiſſime in deo
v̄tus inuenit᷑. vnde dicit᷑ Sapiē-
tie. xij. v̄tutem oſtendis tu q̄ non
crederis eſſe in v̄tute ꝯſummatus
et in p̄s. magnus dominꝰ et mag̃
virtus eius. ¶ Ad p̄imum ergo
dicendum / ꝙ virtutes quandoqꝫ
notificant᷑ nō per aliquid quod de
v̄tute eſſentialiter p̄edicat᷑ / ſꝫ per
illud ad quod v̄tus ordinat᷑ / Ab
eo em̄ ſpēz h̄ꝫ ſic Auguſ. dicit / ꝙ fi-
des ē credere qđ nō vides / Credere
em̄ nō ē ipſa fides ſꝫ actꝰ ad quem
ordiat᷑ fides ⁊ h̄ mō Philoſophꝰ
diffinit v̄tutē cū dicit / ꝙ v̄tꝰ ē vlti-
mū potētie / qꝛ ſcꝫ v̄tus rei attēdit᷑
in ordine ad hoc in qđ vltimo pt̄ /
Sicut virtus eius qui poteſt ferre
centum libras / vt ipſe ibidez dicit /
non conſiſtit in hoc ꝙ ferat decem
ſed in hoc ꝙ ferat illud vltimum ī
quod poteſt ſcilicet centum. ſic er-
go virtus cuiuſlibet rei non atten-
ditur in vno / eoruz que poteſt / ſed
reſpectu totius quod poteſt. vir-
tus ergo diuina non poteſt attē-
di ſcḋm aliqđ opus ipſius qꝛ nulluz
opus eius eſt quod adequat eiuſ
virtutem vt deus amplius facere
non poſſet / ſed virtus eius atten-
ditur ſcḋm totum in quod poteſt / h̄
autem eſt infinitum / quia ſcilicet
deus infinita facere poteſt. Vnde
et virtus eius eſt infinita / et hoc ē
vltimuz ei infinita poſſe / ſicut vir-
tuti finite eſt vltimum aliqua de-
terminata poſſe;

.iij. .q.

Ad ſecundum ſic procedit᷑.
Videtur ꝙ aque habētes
veram ſpeciē aque elemē-
torum ſuper celos exiſtant / hō em̄
dicitur minor mundus propter ſi-
militudinem quam habet cuz mū-
do maiori / ſed videmus ꝙ in cor-
pore humano ſupp̄ponitur cere-
brum quod habet naturam aque
cordi qđ habet proprietatez ignis
inq̄ntum eſt fons naturalis calo-
ris / ergo et ī mundo maiori aqua
ſupp̄onit᷑ aliis elementis. Et hec
ratio videt᷑ eſſe Aug. in. xi. de ciui.
dei capitu. xxiiij. vbi dicit de q̄bꝫ-
dam ꝙ ponderibꝫ elementoꝝ mo-
uēt᷑. et ideo nō putant aq̄rū flui-
dam grauemqꝫ naturam in ſupe-
rioribus mūdi locis potuiſſe con-
ſtitui / qui ſcḋm rationes ſuas / ſi ipſi
hominem facere potuiſſent / non ei
pituitam quod grece phlegma
dicitur et tanq̄ꝫ in elementis cor-
poris noſtri aquarum vicem ob-
tinet in capite ponerent. ¶ Sed
contra. partes mundi ſūt optime
et ordinatiſſime diſpoſite ſcḋm ſuaz
naturam. Sed illud qđ habꝫ ſpe-

ciem aque naturaliter eſt pondero-
ſum et ita naturaliter ſubſidet cor-
poribus leuibus ſcilicet aeri et ig-
ni · non ergo aliquid habens ve-
ram ſpeciem aque ſuper celos exi-
ſtit · ¶ Reſponſio dicendum ꝙ in
ſacra ſcriptura q̄ mentiri non po-
teſt expreſſe dicitur aquas eſſe ſu-
pra celos · Dicitur enī Geneſ. pri-
mo ꝙ diuiſit aquas que ſunt ſub
firmamento ab aquis que ſūt ſu-
pra firmamentum · Et in pſalmo
dicitur aque que ſuper celos ſunt
laudent nomen domini · Et ideo ſi-
cut Auguſtinus dicit in ſecūdo ſu-
per Geneſim ad litteram quoquo
modo ⁊ qualeſcūq; aque ibi ſint /
eſſe ibi eas minime dubitemus ·
Maior quippe ſcripture huius eſt
auctoritas ꝗ̄ omnis humani in-
genij capacitas Sed ſicut Augu-
ſtinus primo eiuſdē libri dicit tur-
pe eſt nimis ⁊ perniciosum ac ma-
xime cauēdum vt chriſtianum de
his rebus ſcilicet naturalib9 quaſi
ſcḋm chriſtianas litteras loquētē ita
delirare : quilibet infidelis audiat
vt quemadmodum dicitur de toto
celo errare conſpiciēs riſum tene-
re vix poſſit et non tam moleſtum
eſt vt errans homo deridet · ſed ꝙ
auctores nr̄i ab eis qui foris ſunt
talia ſenſiſſe credūt ⁊ cū magno eoꝝ
exicio de quoꝝ ſalute ſatagim9 tā-
ꝗ̄ indocti rephēdūt atq; reſpuūt ·
Et ideo ſic ipſe ſbuēgit / mlt̄iplices
expoſitōs ipe poſuit ī vbis Gene-
ſis : vt ſic accipiat vna expoſitō ꝙ
alteri expoſitioī nō preiudicetur q̄
forte melior ē · Sic ergo quod dicit
de aq̄s ſup celos exiſtētib9 multi-
pliciter pt̄ intelligi · Vno modō vt p
firmamētū vl̄ p celos nō itelliga-
m9 firmamētū vl̄ celū ī quo ſūt ſy-
dera ſed hūc aerem ī quo aues vo-
lare dicūt ſup quez aerē aque va-
porabiliter eleuātur ⁊ exinde plu-
uie generantur · Et de hac expoſi-

tione dicit Auguſtinus in ſecūdo
ſuper Geneſim ad litteraz hāc cō-
ſideratōnem digniſſimam iudico :
quod enī dicitur / neq; contra fidē
eſt et prompto documento poſito
credi pt̄ · ¶ Si aūt p firmamentū
vel celos ītelligat firmamētū vbi
ſūt ſydera poſita : ſic ſciēdū eſt de h
firmamēto diuiſas opiniones fuiſ-
ſe · Quidaz enī poſuerūt firmamētū
illud ex q̄ttuor elemētis cōpoſitū :
que videtur fuiſſe poſitō Empedo-
clis · z ſcḋm h nihil pħib3 dicere ſup
h celū ſydereū eſſe aq̄s elemētares
tāquā ſimplicōres z ſup eas etiaz
ignē a quo vocet celum emppre-
um · Aliorū aūt poſitō eſt ꝙ celum
vel ſit ignee nat̄e ſic poſuit Plato
vl̄ nō ſit de nat̄a q̄ttuor elemētoꝝ ſ3
habens altōrem naturam ſicut po-
ſuit Ariſtoteles · ſcḋm vtranq; poſi-
tōnem harum opinionum incon-
ueniens videtur ſupra firmamen-
tum illud aquam elementarē ma-
terialiter eē diſpoſitam · Nunc enī
ſicut Auguſtinus dicit in ſecundo
ſuper Geneſim queādmodum de-
us inſtituerit naturas rerum nos
cōuenit querere · nūquid in eis vel
ex eis ad miraculum potentie ſue
velit operari · Sed tamen aliqua-
les aquas ſup huiuſmodi firma-
mentum ponere poſſumus · Vno
modo vt per aquaz intelligamus
totam materiam corporalem ſicut
accipitur in pncipio Gene · et ſcḋm
expoſitionem Auguſtini · Et ideo
ſcḋm hunc intellectum aquas eē ſu-
pra celos ſydereos nihil eſt aliud
dicere : ꝗ̄ aliquid de materia cor-
porali ſuper hos celos exiſtere ⁊ h
etiam a dictis philoſophorū mo-
dernorum nō diſcordat qui poſue-
runt ſuper octauaz ſpheram ī qua
ſunt ſtelle aliā ſpheram ī qua nul-
la eſt ſtella · Et hāc expoſitōz poīt
Aug · ſup Gene · cōtra Maniche-
os · Alio9 pt̄ dici ꝙ ſic celū empy-

reū dicit᷑ igneū nō ꝙ habeat ſpeci-
em ignis ſed ꝓpter ſplendorē ita
etiam aque ſuper celos dicunt᷑: nō
ꝙ habeant ſpeciē aque: ſed ꝙ ha-
bent diaphoneitatem ad modum
aque. vt ſic ſupremū celū ſm̄ ꝙ
empireū dicit᷑ ſit totum ſplendi-
dum. Secūdm quod aqueū dicitur
ſit totū diaphonum. Terciū au-
tem celum quod dicitur ſydereū ſit
ꝑtim lucidū et ꝑtim diaphonum.
Sic igit᷑ ſm̄ quācūꝙ opinionem
poteſt veritas ſacre ſcripture ſalua-
ri diuerſimode. Vnde nō eſt coar-
tandus ſacre ſcripture ſenſus ad
aliquod horū. ¶ Ad primū dicen-
dū ꝙ homo aſſimilat᷑ maiori mū-
do qn̄tū ad aliqd: ſcʒ inqn̄tū con-
ſtat ex corꝑali ⁊ ſpirituali natura
ſic̄ et totū vniuerſum: nō tn̄ qn̄tū
ad omnia aſſimilat᷑ vniuerſo: or-
do em̄ ꝑtiū in hoīe nō ē ſm̄ ꝙ exi-
git eorū natura: ſed ꝓut exigit ra-
tio finis. ponit᷑ em̄ cor in medio vt
ex eo diffundant᷑ operationes vi-
te defacili ꝑ totū corpus. Cerebrū
aūt ponit᷑ in ſupmo vt opationes
animales que ibi quodāmodo ꝑ-
ficiūt᷑ nō impediant᷑ per diuerſas
corꝑis tranſmutatōnes: ſic̄ etiam
ordo cognitionis humane non eſt
ſm̄ ordinē naturalē cognoſcibiliū:
ſed quo ad nos. Auguſ. aūt non
inducit hoc aſſerendo ſʒ obuiando
ħs q̇ ſcripturā ꝑue interpretāt᷑;

Deinde ꝯſiderādū ē d̄ ħs ad
que diuina potentia ſe ex-
tēdere poteſt. Et circa hoc
querūt᷑ duo. Primo vtꝝ de⁹ poſſit
aliquid in nihilum redigere. Se-
cundo ſi aliquid eſſet i nihilum re-
dactum vtrum deus poſſit repara-
re idem numero;

·iiij· ·q·

Ad primum ſic proceditur.
Videtur ꝙ deus poſſit ali-
qd in nihilū redigere. eq̄-
lis em̄ eſt diſtantia non entis ad
ens: et entis ad non ens. ſed deus
ex nihilo poteſt aliquid facere. er-
go deus poteſt ex aliquo facere ni-
hil. ¶ Sed contra: deus nō poteſt
eſſe cauſa defectiua. ſed cauſa que
facit tēdere in nō eſſe, ē cauſa defe-
ctiua. ergo deus nō pt̄ aliqd redi-
gere in nihilū. ¶ Rñ͛ dicendū: ꝙ de
potētia dei dupliciter loq̇ poſſum⁹.
Vno mō abſolute ꝯſiderando eius
potētiā. Alio mō ꝯſiderādo ipſā in
ordine ad ſapientiā vel preſcienti-
am ſuā. loquēdo ergo abſolute de
dei potentia, ſic deus pt̄ vniuerſā
creaturā redigere in nihilū. cuius
ratio ē. ꝙ creatura nō ſolū ꝓdu-
cit᷑ in eſſe deo agente. ſed ꝑ actōnē
dei etiā ꝯſeruat᷑ i eſſe: ſm̄ illud ad
Hebre. j. Portās omnia verbo v̄-
tutis ſue. Vnd̄ Auguſ. dicit q̄rto
ſup Gen̄. ad lrāʒ. ꝙ v̄tus dei ſi ali-
qn̄ ab eis que creata ſūt regendis
ceſſaret, ſimul et illorū ceſſarē ſpe-
cies: omniſꝙ natura concideret.
Sicut autem deus propria volun-
tate agit: ⁊ non ex neceſſitate na-
ture, ad rerum productionem: ita
etiam ad earum conſeruationem.
⁊ ideo poteſt abſtrahere ſuam ope-
rationem vel actionem a rebus ꝯ-
ſeruandis. qua ſubtracta omnia
i nihilum reciderent. ſi vero loqua-
mur de potentia dei in ordine ad
eius ſapientiam et preſcientiam,
ſic non poteſt fieri, ꝙ res in nihi-
lum redigantur. quia non habet
hoc diuina ſapientia. Creauit em̄
deus vt eſſent omnia. vt dicitur
Sapientie primo. Non vt in ni-
hilum cederent. ¶ Primum ergo
concedimus ſm̄ ꝙ procedit de po-
tentia abſoluta. ¶ Ad ſecundum
dicendum: ꝙ cauſa defectus ali-
cuius poteſt eſſe aliquid dupliciter.
ter. Vno modo ex propria inten-
tione: ſicut cum aliquis ſubtrahē-
do lumen cauſat tenebras. et hoc
modo non oportet ꝙ ſit cauſa defe-

ctiua illud quod cauſat defectum:
ſic em̄ deus poſſet eē cauſa alicuiꝰ
defectus vel excecatōniſ: vel obdu-
ratōnis: vel anniħilatōnis: ſi vel-
let. Alioꝰ eſt aliquid cauſa defectꝰ
preter intentōnē: et ſic ſemꝑ opor-
tet ꝙ cauſa defectus ſit cauſa defe-
ctiua. qꝛ ex dfectu agētis ꝯtingit/
ꝙ nō īducat ꝑfectōꝫ ī ſuo effectu.
ꝛ ſic deuſ nullo mō pt̄ eē cauſa defe
ctuſ vl̄ tēdendi ī nō eē; .v. .q.

AD ſecūdum ſic ꝓceditur:
Videtur ꝙ deꝰ id qḋ ī ni-
hilum redactum eſt/ idem
in numero reparare nō poſſit. Di-
cit enī Philoſophus ī. ij. de Ge-
ne. ꝙ ea quoꝝ ſubſtātia corrum-
pit̄/ non reiterātur eadem nume-
ro. ſed eoꝝ ꝗ in nihilū redigunt̄/
ſubſtātia corrumpit̄. ergo eadem
numero reparari nō pn̄t. ¶ Sed
cōtra eſt qḋ augꝰ. xxij. de ciui. dei.
dicit. Si caro hūana oīibus pe-
rijſſet modis/ nec vlla eius materi
es in vllis latebris remanſiſſet/ tn̄
ſi vellet eam repararet oīipotēs.
Sed ſi nulla materia remanēte de
re corrupta/ quod corrumpitur in
nihilū redigitur. ergo deus id qḋ
in nihilū eſt redactū/ pt̄ idem nu-
mero repare. ¶ Pre. differentia ē
cauſa numeri vt Damaſcenus di-
cit. ſ3 nihilū nō facit aliquaꝫ diffe-
rentiā. qꝛ non entis neq3 ſūt ſpēs
neq3 differētie ſᵐ Philoſophuꝫ.
ergo id qḋ reparat̄ a deo/ pt̄ eſſe
vnū ꝛ idem numero/ qꝛuis in nihi
lū fuerit redactū. ¶ Rn̄ dicendū: ꝙ
in ijs que in nihilum redigi pn̄t/
eſt quedam differētia attēdenda:
quedaꝫ em̄ ſūt quoꝝ vnitas in ſui
ratione habet duratōis continui-
tatem: ſicut patet in motu et tp̄e.
ꝛ ideo interruptō talium indirecte
contrariatur vnitati eoꝝ ſᵐ nu-
meꝝ. ea vero que contradictioneꝫ
implicant/ nō continentur ſub nu
mero deo poſſibilium. qꝛ deficiūt a
ratōne entis. ꝛ ideo ſi huiuſmodi
in nihiluꝫ redigant̄/ deus ea non
poteſt eadem numero repare. hoc
em̄ eſt facere contradictoria ſimul
eſſe vera: puta ſi motꝰ interruptꝰ
poſſit eſſe vnꝰ. Alia vero ſūt. quꝛ
vnitas nō hab3 in ſui ratōe conti-
nuitateꝫ durationis: ſicut vnitas
reꝝ ꝑmanentium: niſi ꝑ accidens
inquantuꝫ eoꝝ eſſe/ ſubiectū ē mo
tui. ſic em̄ huiuſmodi menſurātur
tempore: ꝛ eoꝝ eſſe ē vnū ꝛ conti-
nuū ſᵐ vnitatem et continuitateꝫ
tp̄is. ꝛ qꝛ naturaliter agens non
pt̄ iſta producere ſine motu/ inde
eſt ꝙ naturale agens/ huiuſmōi
nō pt̄ reparare eadem numero: ſi
in nihiluꝫ redacta fuerint: vel ſi fu
erint ſᵐ ſubſtantiam corrupta. ſ3
deꝰ pt̄ repare huiuſmodi ſine mo
tu. quia in eius poteſtate ē ꝙ pro
ducat effectuſ ſine cauſis medijs.
ꝛ ideo pt̄ ea eadē numero repare:
etiāſi in nihilum lapſa fuerint.
Unde patet reſponſio ad ꝑmuꝫ ꝛ
ſecūdū. ¶ Ad terciū dicendū: ꝙ ni
hiluꝫ nō eſt differentia alicuiꝰ en
tis: ſed ꝑ hoc ꝙ aliqḋ reducat̄ ī ni
hilū/ interrumpit̄ ꝯtinuatio eſſen
di: ꝗ ꝑtinet ad vnitatē motꝰ: ꝛ eo
rū que ꝯſequūtur ad motū;

DEinde queſitum eſt de per
ſonalibꝯ que ꝑtinent ad
ꝑſonaꝫ filij. Primo qn̄tū
ad naturam diuinā. Secūdo quā
tū ad nat̄aꝫ aſſumptam: ¶ Circa
ꝑmū ꝗſita ſūt duo. Primo vtrum
pater eodē verbo dicat ſe ꝛ creatu
raꝫ. Scđo vtꝝ filiꝰ ſua filiatōe di-
ſtinguat̄ a ſpūſancto; .vi. .q.

AD ꝑmū ſic ꝓcedit̄. Videt̄
ꝙ pater nō eodē verbo di
cat ſe ꝛ creat̄aꝫ. dicere em̄
ſe/ ſoli pr̄i ꝯuēit vt aug. dicit. vij.
de tri. ſed dicere creat̄am ꝯuēit toti
trinitati: ea em̄ ꝗ important reſpe
ctū ad creat̄aꝫ toti trinitati ꝯueni
unt/ vt patꝫ ꝑ Dionyſiū. ij. capi-

tulo de diuinis nominibus · ergo
pater nõ eodẽ verbo dicit ſe et cre⸗
aturaȝ· ¶ Pꝛę· creatura ꝓcedit a
deo ꝑ modũ volũtatis· filius autẽ
qui eſt verbũ quo pater dicit ſeip⸗
ſũ / ꝓcedit a dõ ꝑ modũ naturę· qꝛ
vt Hilarius dicit in libro de ſyno·
Omnibꝫ creaturis ſubſtãtiã volũ⸗
tas dei attulit· filio aũt naturã de⸗
dit natiuitas· ergo nõ ẽ idẽ verbũ
quo pater dicit ſeipſũ / ⁊ quo dicit
creaturã· ¶ Sed contra eſt quod
Aug· dicit · ij · ſuꝑ geñ · ad lr̃am · q̃
dixit et facta ſũt· id eſt quod dixit
et facta ſũt / hoc eſt / verbuȝ genuit
in quo erat vt fieret creatura · ſed
verbum genuit dicens ſeipm̃· ergo
idem eſt verbum quo dicit ſeipſum
et quo dicit creaturam · ¶ Rñſio
dicenduȝ / qꝛ ſicut dicit Auguſ· xv ·
de tri · verbum dei repreſentatꝰ ali⸗
qualiter per verbum noſtri intelle
ctus / quod nihil aliud eſt q̃ quę⸗
dam ꝯceptio actualis noſtrę no⸗
ticię / cũ illud qd̃ ſcim9 actu ꝯſiderã⸗
do ꝯcipim9 · hoc verbũ nr̃i intelle⸗
ct9 eſt · ⁊ hoc eſt qd̃ verbo exteriori
ſignificam9 · Sed qꝛ nos nõ totum
id quod habitu ſcim9 / actu mẽte
ꝯcipimus / ſed de vno intelligibili
mouemur ad aliud · inde ẽ qꝛ in no
bis nõ eſt ſolũ vnũ verbũ mẽtale /
ſed multa / quoꝝ nullum adequat
noſtrã ſcientiam · ſed deus q̃cquid
ſcit actu ĩtelligit · ideo ĩ mẽte ei9 nõ
ſuccedit verbũ verbo · et ſic eadẽ ſci⸗
entia ſcit ſe et omnia alia · ita etiaȝ
eodẽ verbo expꝛimit ſeipm̃ ⁊ omnia
alia · nec eſſet verbũ eius ꝑfectũ vt
Auguſ· in eodẽ libro dicit / ſi aliq̃d
minus eſſet in eius verbo q̃ ſcien⸗
tia · Unde quicquid pater ſcit / to⸗
tuȝ vnico ſuo verbo dicit et ſic neceſ
ſe eſt qꝛ idem ſit verbũ quo dicit ſe⸗
ipſum et quo dicit creaturã · ¶ Ad
primũ ergo dicendum / qꝛ dicere ſi
ꝓprie ſumatꝰ / eſt ꝓducere verbuȝ /
quod ſoli patri cõuenit · Et ideo ſi

dicere in diuinis ꝓprie ſumatꝛ / ſol9
patꝛ dicit · qꝛ ſol9 patꝛ generat ver⸗
bũ · hoc tñ verbo expꝛimitꝰ quicquid
tota trinitas ſcit · qꝛ triũ ꝑſonaruȝ
eſt vna ſcientia · et ex hac ratione
verbũ dicit reſpectũ ad creaturaȝ /
inq̃ñtũ eſt expꝛeſſio quędã ſciẽtię
quã pater habet cõmunitꝛ cũ alijs
ꝑſonis de creatura · ¶ Ad ſecũdũ
dicendũ / qꝛ aliud ẽ verbũ / et illud
qd̃ dicitꝛ verbo · hoc enĩ verbo quod
ẽ lapis / ſignificatꝛ res quę nõ ẽ ver
buȝ ſꝫ corpus · Unde nihil ꝓhibet
creaturã ꝓcedere a deo ꝑ modum
volũtatis · verbum autem quo di⸗
citꝰ creatura / per modum naturę;

· vij · · q ·

AD ſecũdũ ſic ꝓceditꝛ · Uidetꝛ
qꝛ fili9 diſtinguatꝛ filiatio⸗
ne a ſpũſancto · eodem enĩ
modo aliquid cõſtituitꝰ et ab alio
diſtinguitꝰ · ſed ꝑſona filij ꝯſtitui⸗
tur filiatione / quę eſt ꝓprietas ꝑ⸗
ſonalis id ẽ ꝯſtituens ꝑſonã filij ·
ergo filiatione diſtinguitꝰ a ſpiri⸗
tuſãcto · ¶ Sed ꝯtra ẽ qd̃ Boeci9
dicit in libro de trini · Qꝛ ſola rela⸗
tõ ĩ diuinis multiplicat t̃initatẽ ⁊
Anſhelmus dicit in libro de ꝓceſſi⸗
one ſpũſſancti · qꝛ ibi ſoluȝ diſtin⸗
guuntꝛ ꝑſonę diuinę / vbi occurrit
relationis oppoſitio · ſed filius nõ
opponitꝰ relatiue ſpirituiſancto fi
liatione / ſed ſolũ patri · ergo filius
nõ diſtinguitꝛ filiatõne a ſpirituſã
cto / ſed ſolũ a patre · ¶ Rñdeo di⸗
cendũ qꝛ hoc modo ſe habent ꝓpri
etates ꝑſonales in diuinis ad di⸗
ſtinguendũ ꝑſonas ſicꝰ ſe habẽt in
rebꝫ naťalibꝫ formę ſbales ad di⸗
ſtinguẽdũ ſpẽs reꝝ · ſꝫ tñ quę a cre
aturis exẽpla ad deũ aſſumũtꝛ non
oĩno ſĩlia ſũt · In rebꝫ aũt naťalibꝫ
diſtinguitꝛ aliq̃d ꝑ formaȝ ſuaȝ ab
alio dupliciť · Uno mõ ſm̃ directã
oppoſitõnẽ formę ad formã · et hoc
mõ diſtinguitꝛ vnaquęqꝫ res na⸗
ťalis ab oĩbꝫ ſpẽbꝫ ſui gñis q̃ ha⸗

bent formas oppoſitas : ſm ꝙ ge-
nus diuidit᷑ oppoſitis differētijs.
ſicut zephyrus diſtinguit᷑ ſua for-
ma ab oībꝫ alijs ſpeciebꝫ et ge-
neribꝫ lapidū. Alio modo diſtin-
guit᷑ res naturalis ꝑ ſuam formā
ſm hr̄e et nō habere : et hoc modo
quod habꝫ aliquā formā natura-
lem diſtinguit᷑ ab omnibꝫ nō ha-
betibꝫ formam illam . ſicut zephy-
rus per ſuam formam naturalē di-
ſtinguit᷑ nō ſolū ab alijs generibꝫ
lapidū : ſed a ſpeciebꝫ animalium
et plantarum. Sic ergo dicendū
ē : ꝙ filius ſua filiatōne diſtinguit᷑
qdēꝫ a patre ſm oppoſitōnē relati-
uam filiatōnis ad paternitatem :
ſed a ſpirituſancto diſtinguit᷑ fili-
atione ꝑ hoc ꝙ ſpūſſanctus non
habet filiationē quaꝫ filiꝰ habet.
Et per hoc patet reſponſio ad ob-
iecta ;

·viij·q·

Deinde queſitum eſt de filio
qntuꝫ ad naturam aſſum-
ptā. ¶ Circa hoc queſitum
eſt. Utrum ſit vnum numero cor-
pus chriſti affixum cruci et iacenſ
in ſepulchro. ¶ Et videt᷑ ꝙ non.
qꝛ que differūt ſpecie / differūt nu-
mero. ſed corpus chriſti ſuſpenſū
in cruce et iacens in ſepulchro dif-
ferūt ſpecie : eo modo quo mortuū
et viuum differunt ſpecie. ergo nō
eſt vnum et idem numero ¶ Sed
contra quecūqꝫ ſunt vnum et ideꝫ
ſuppoſito vel hypoſtaſi / ſunt vnū
et idem numero. ſed corpus chriſti
iacens in ſepulchro et appēſū cru-
ci / eſt vnum et idem ſuppoſito ſiue
hypoſtaſi. qꝛ hypoſtaſis verbi dei
nunqꝫ ſepata eſt ab eius corpore.
ergo corpus chriſti eſt vnū et ideꝫ
numero appenſum cruci et iacens ī
ſepulchro. ¶ Rn̄deo dicendum : ꝙ
circa hoc cauende ſunt due dānate
hereſes : quarū vna ē Arrianoꝝ :
qui cū ponerent chriſtū animā nō
habuiſſe : ſed verbum fuiſſe in cor-
pore loco anime / ꝑ ꝯſequēs poſu-
erūt : ꝙ verbum ſepatum ē ī mor-
te a corpore : ſicut manifeſte patet
in quodā ſermone Arrianoꝝ : cō-
tra quem Auguſ. diſputat. Alia
vero hereſis Galonicarū : que fuit
in ſexta ſynodo dānata : qui cū po-
nerent vnaꝫ naturā cōpoſitam ex
diuinitate et humanitate / poſue-
rūt illam naturā ſimpliciter incor-
ruptibilē : et ita poſuerunt corpus
chriſti ſimpliciter incorruptū : non
ſolū putrefactione incorruptum :
quod fides catholica tenet : ſm id
pſ. non dabis ſanctum tuum vi-
dere corruptionē : ſed etiā corrup-
tione que ꝑtinet ad reſurrectionē
mortis : quod eſt impium vt patꝫ
ꝑ damaſ. i. iij. libro. Sic ergo ad
excludendū primā hereſim oportꝫ
nos ponere identitatem ſm ſuppo-
ſitum in corpore Chriſti appenſo
cruci ⁊ poſito in ſepulchro. Ad ex-
cludēdū vero ſecūdā hereſim opor-
tet nos ponere verā differētiā mor-
tis ⁊ vite. ſed qꝛ pͥma vnitas ma-
ior ē qꝫ ſecunda differentia / dicen-
dum eſt : ꝙ ē idem numero corpus
chriſti appenſum cruci et iacens in
ſepulchro. ¶ Ad primum ergo
dicendum : ꝙ ratio illa non tenet
in corpore chriſti propter vnitateꝫ
hypoſtaſis ;

·q·ix·

Deinde queſitum ē de rebꝫ
hūanis. Et pͥmo de gr̄a.
ſecūdo de gr̄e ſacramentis.
tercio de actibꝫ humanis ¶ Circa
pͥmū querebat᷑. Utꝛ deꝰ ſemꝑ fa-
ciat nouā gr̄ā. ¶ Et videt᷑ ꝙ ſic.
Augꝰ. em. viij. ſuꝑ geñ. ad lraꝫ /
cōꝑat īfuſionē gr̄e illūiatōi. ſic ī-
quit aer preſēte lumine nō factꝰ ē
lucidus. ſed fit. quia ſi factus eſſet
non fieret : ſed etiam abſente lu-
mine lucidus maneret. ſic homo
deo preſente ſibi illuminat᷑ : abſē-

te autē continue tenebratꝛ: a quo
non locoꝝ interuallis / ſed volun-
tatis auerſione diſcedit· ſed ſol ſē-
per facit nouū lumē in aere· ergo
deus ſemꝑ facit nouā gratiā in aī-
ma· ¶ Sed ↄtra: nobilioris crea-
ture / nobilius eſt eſſe· ſed gratia
nobiliſſima creatura ē qꝛ eſt perfe-
ctō nature ratōnalis creatē· ergo
eius eſſe eſt nobilius· et ergo non
ſolū durat in momēto: et ita non
facit ſemꝑ nouā gratiā· ¶ Rň di-
cēdū ꝙ duplex eſt actō· quedam
que fit cū motu: et talis actō ſēper
eſt cū innouatione· quia ſemꝑ in
motu aliquid fit et aliquid deſinit
eſſe: inqn̄tū accedit ad terminum
et recedit a termino· Et ꝓpter hoc
Philoſophus dicit in· viij· phiſi·
ꝙ in omni motu eſt quodāmodo
fieri et corrumpi· Alia aūt actō ē
que ē ſine motu ꝑ ſimplicē cōmu-
nicationē forme: inqn̄tū ſcꝫ agens
ſuā ſimilitudinē impͥmit recipiēti
diſpoſito· et talis actō in pͥncipio
qͥdem eſt cū innouatione· ſm ꝙ de
nouo acqͥrit forma in ſubiecto· ſꝫ
ↄtinuatio ipſiꝰ actōis ſic nullū
habet motū adiunctū: ſꝫ ſimplicē
influxū ſiue cōmunicatōē: ita etiā
habet nullā innouationē· ⁊ hͦ mō
cauſat a deo gratia in anima· Vn̄
dicendū: ꝙ qn̄diu durat gratia in
aīa / deꝰ in aīa opat cauſās eā:
nō tn̄ ita ꝙ ſemꝑ faciat nouā gͣtiā
et ꝙ ſingulis momentis exiſtens
corrumpat· ſꝫ qꝛ eandē gratiā quā
pͥmo infudit ſemꝑ opat in anima
ſeruās ipām· qđ qͥdē difficile ē ad
intelligēdum / nō valētibꝫ abſtra-
here ↄſideratōnē ſuā ab actōibꝫ:
que ſūt in motu: in qͥbꝫ ſemꝑ ali-
quid noui innouat vt dictum eſt·
¶ Ad primum ergo dicendum: ꝙ
lumen ſemper fit in aere· qꝛ acti-
one ſolis illuminātis conſeruatur
non ꝙ ſemper fiat aliud et aliud
lumen;

DEinde queſitū eſt de ſacra-
mentis gͣtie· Et pͥmo đ ſa-
cramēto penitētie· Vtꝝ ꝑ
abſolutionem ſacerdotis remitta-
tur culpa· Secundo de ſacramen-
to matrimoniali· Vtrum vir poſ-
ſit accipere crucem ſi timeatꝛ de in-
continentia vxoris non volentis
virum ſequi; ·x· ·q·

AD primum ſic procedit·
Videtur ꝙ per abſolutio-
nē ſacerdotis culpa remit-
tatur· Dicit enim Hugo de ſan-
cto Victore in libro de ſacramen-
tis: ꝙ ſententiam Petri ſequitur
ſententia celi· ſed ſententia celi ē
de remiſſione culpe· ergo remiſſio
culpe ſequitur per ſententiam Pe-
tri: que eſt ſacerdotis abſoluentis
¶ Preterea ſacramenta ſunt me-
dicine contra peccatum· ſed ꝑ me-
dicinam ſanant vulnera vel egri-
tudines· ergo egritudo vel vulnꝰ
peccati ſanat ꝑ ſacramētū penitē-
tie· ſꝫ ſacramētū peītētie ↄſūmat
i hͦ ꝙ ſacerdos dicit ego te abſoluo
et cetera: ſic ſacramentū baptiſmi
in hoc ꝙ dicit ego baptizo te· er-
go ꝑ abſolutionem ſacerdotis di-
mittit culpa· ¶ Sed contra ē ꝙ
ꝑ ſolam contritionem remittitur
culpa ſm illud pſal· Dixi confite-
bor aduerſum me iniuſticiam meā
dn̄o: et tu remiſiſti impietatē pec
cati mei· ſed contritio precedit ab-
ſolutionem ſacerdotis· quia ſacer-
dos non debet aliquem abſoluere
niſi eſtimet eum contritum· ergo
remiſſio culpe precedit abſolutio-
nem ſacerdotis· non ergo per ab-
ſolutionem ſacerdotis remittitur
culpa· ¶ Reſpondeo dicendum:
ꝙ ſacramenta dupliciter operan-
tur· Vno modo ſcđm ꝙ exhiben-
tur in actu· Alio modo ſecūdum
ꝙ habētur in voto: et hoc ideo· qꝛ
ſacramenta operantur vt inſtru-
menta diuine miſericordie iuſtifi-

cantis· dei autem eſt reſpicere ho-
minem vel ad hominis coꝛ· ſm il-
lud pꝛimi regum· xvj· Homines
vident ea que patent· deus autem
intuetur coꝛ· et ideo q̄uis res na-
turales non agant niſi pꝛeſentia-
liter adhibite/ſacramenta tamen
etiam agunt ſm ꝙ ſunt in voto· ſꝫ
plenius ſacramentalem effectum
inducunt quando actu exhibent̄ᷣ:
ſicut patet in baptiſmo· Nam ca-
thecuminus ſi ſit adultus ⁊ habe-
at baptiſmum in voto/iam conſe-
cutus eſt effectum baptiſmi: q̄n-
tum ad emundationem a pecca-
to: et conſecutionem gratie: que
eſt ꝓprius effectus dei· ſed quando
actu baptiſmum ſuſcipit/ꝯſequi-
tur plenius quoſdam ſacramen-
tales effectus· quia ſuſcipit cha-
racterem et remiſſionem totiꝰ pe-
ne· Si quis tamen eſſet/ et prius
nō haberet baptiſmum in voto q̄ꝫ
actu baptizaretur: ſicut pꝛecipue
patet in pueris/ ſimul recipit per
baptiſmum gratiam remittentẽ
culpam et omnem alium ſacramē-
ti effectum· et hoc contingeret in
adulto ſi ſimul cum baptizaretur
votum baptiſmi inciperet habere·
et idem eſt in ſacramento peniten-
tie: quod conſummatur in diſpē-
ſatione miniſtri abſoluentis· Cuꝫ
enim aliquis actu abſoluitur con-
ſequitur effectum ſacramenti ple-
narie· ſed ſi an̄q̄ꝫ abſoluatur ha-
beat tantum ſacramentuꝫ in voto/
quando ſcilicet pꝛoponit ſe ſubij-
cere clauibus eccleſie/ iam virtus
clauium operatur in ipſo: et con-
ſequitur remiſſionē culpe· Si q̇s
tamen in ipſa abſolutione incipe-
ret conteri et claues eccleſie habe-
re in voto/ in ipſa abſolutione ſa-
cerdotis culpa dimitteretur ei per
gratiam que infunditur in hoc ſa-
cramento: ⁊ alijs ſacramētis no-
ue legis· Unde quandoq̄ꝫ contin-
git ꝙ aliqui non perfecte conuerſi
vel contriti virtute clauium grati-
am contritōnis conſequunt̄ᷣ dum-
modo non ponant ſe obicem ſpiri-
tuiſancto· et idem eſt in alijs ſacra-
mentis noue legis: in quibus ḡ-
tia confertur· Uidetur tamen eſſe
differentia inter baptiſmum ⁊ pe-
nitentiam: pꝛopter hoc ꝙ ſacra-
mentum penitentie ſemper exhi-
betur adultis: in quibus vt pluri-
mū ꝯtritio pꝛecedit tp̄e confeſſio-
nem et abſolutionem· Baptiſmꝰ
autem multotiens confertur pu-
eris in quibꝫ votum baptiſmi non
pꝛecedit· omnino autẽ ſimile ap-
pareret/ſi etiam baptiſmus exhi-
beretur adultis· ¶ Ad pꝛimum
ergo dicendum ꝙ verbum Hugo-
nis nō eſt ſic intelligendum ꝙ ſen-
tentia Petri in ſacerdote abſoluē-
te pꝛecedat tempoꝛe/ ſententiam
celi id eſt dei remittentis culpam:
ſed quia per ſententiam petri ap-
parebat ſententia dei ¶ Ad ſecun-
dum dicēdum/ꝙ medicina ſacra-
mētalis opat̄ᷣ: nō ſolū actu ad hi-
bita ſed etiā in ꝓpoſito exiſtēs· et
ideo quandoq̄ꝫ ſanatio vulnerum
pꝛecedit ſacramētalē abſolutionē
vel opationem· ¶ Ad tercium di-
cendū: ꝙ nūq̄ꝫ poteſt eſſe vera con-
tritio ſine voto clauiuꝫ eccleſie q̄n-
tuncunq̄ꝫ ſit doloꝛ d̄ peccato pꝛete-
rito: et ꝓpoſitum abſtinendi in fu-
turo: et ideo ī contritione culpa re-
mittit̄ᷣ;

q· xj·

Ad ſecundum ſic pꝛocedit̄ᷣ·
Uidetur ꝙ vir poſſit acci-
pere crucem ad tranſfretā-
dum vltra mare· nolente vxoꝛe: ſi
de eius incontinentia timeatur·
Non enī debꝫ hō pꝛetermittere pꝛo-
pꝛiam ſalutem pꝛo ſalute aliena·
ſed homo pꝛocurat ſalutem ꝓpꝛiaꝫ
per hoc ꝙ cruce ſignat̄ᷣ: cōſequēs
plenam remiſſionem peccatoꝛum.
ergo non debet hoc pꝛetermitte-

re vt prouideat ſaluti vxoris · Sed contra eſt quod Auguſtin9 dicit · Si abſtines ſine vxoris voluntate / tribuis ei fornicatõis licentiam ; et peccatuz illius tue imputabit' abſtinentie ; ſed accipiendo crucem impeditur a redditione debiti · ergo videt' q̄ peccatuz vxoris ſi nõ ɔtineat viro imputabit' · ¶ Reſpõſio dicẽdũ / q̄ ea que ſũt neceſſitatis nõ ſũt p̄termittenda ꝓpter ea que ſũt ꝓprie volũtatis · vñ etiã dñs Matthei · xv · reprehenidt phariſeos qui dicebant et docebant p̄termittere mãdatum de honoratione parẽtũ ; vt alique oblationes voluntarie offerrent' · Ex neceſſitate aũt viro iminez vt gerat curaz vxoris ; q̄ caput mulieris eſt vir ; vt dicit' p̄me coꝝ · xi · Sed q̄ accipiat crucez ad trãſfretanduz ſubiacet ꝓprie volũtati · vñ ſi vxor ſit talis q̄ ſeq̄ nõ poſſit ꝓpt' aliquod legitimũ impedimentuz ; et d' eius incontinentia timeatur / nõ eſt ei conſulendum vt accipiat crucẽ et dimittat vxorem · Secus aũt eſt ſi vxor continue volũtarie ꝓponat et velit et poſſit ſequi viruz ſuũ · ¶ Ad primũ ergo dicenduz q̄ hoc etiã ad ſalutem viri ꝓpie p̄tinet vt gerat curaz de ſalute vxoris ; que viri regimini cõmittit' ;

Einde queſitũ eſt de actib9 humanis ⁊ p̄mo d' actib9 ꝑtinentib9 ad p̄latos · Secũdo de actib9 qui poſſunt ꝑtinere ad omnes · ꝑtinet aũt ad p̄latos p̄cipere et diſpenſare et excõmunicare rebellãtes p̄ceptis ; et beneficia eccleſiaſtica conferre · ¶ Vñ circa p̄mũ querunt' q̄ttuor · Primo de obedientia ad p̄cepta p̄latoꝝ · vtruz religioſus teneat' obedire ſuo p̄lato p̄cipienti ei ĩ v̄tute ſancte obedientie vt reuelet ei crimẽ occultum fratris · Secũdo circa diſpenſationẽ · vtrum Papa poſſit diſpẽſare in digamia · Tercio circa excõmunicationem · vtrũ aliquis teneat' vitare illos d' quorum excommunicatione etiam inter peritos eſt diuerſa ſententia ; quibuſdam dicentib9 eos eſſe excommunicatos ; et aliis non eſſe · Quarto circa collationez beneficiorum · vtrum p̄latus eccleſie licite poſſit dare beneficiũ conſanguineo ſuo idoneo exiſtẽti ſi equa facilitate occurrat ei ali9 magis idoneus ; · xii · · q ·

Ad primum ſic p̄cedit' · Videtur q̄ ſubditus non teneatur obedire p̄lato p̄cipiẽti reuelationem criminis occulti · nullus enim tenetur obedire in hoc quod non ſubditur ei9 iudicio · ſed occulta non ſubdunt' iudicio humano ſed ſoli iudicio diuino · ergo circa reuelationem eorum nullus tenet' obedire p̄lato ſuo p̄cipienti · ¶ Sz ɔtra ẽ q̄ p̄latus in capitulo religioſorum poteſt p̄cipere id de quo iudex ſecularis vel eccleſiaſticus poteſt exigere iuramentuz · ſed talis poteſt exigere iuramentum ab aliquo vt reuelet que ſcit de aliquo occulto vt dicit quedã d'cretalis de purga ergo pari ratione p̄latus in capitulo poteſt religioſis p̄cipere in virtute ſancte obedientie ; vt ſi quid ſciant dicant ei de aliquo crimine occulto · ¶ Reſponſio dicendum · q̄ peccatum dupliciter poteſt eſſe occultum · Vno modo ſimpliciter ita ſcilicet q̄ ad multorum noticiam nullo modo peruenit ; et tale peccatũ occultũ ſoli faciẽti nocet · et ideo q̄ tale peccatũ occultum fratris ſcit / ſolũ hoc debet attendere vt fratris peccantis ſalutez procuret · Vnde inſtitutus eſt a domino ordo correctionis fraternalis primo quidem vt corripiat aliquis fratrez occulte peccantem in

ter ſe et ipm ſolum· poſtmodū ad-
hibeat duos vel tres teſtes· Et in-
de tunc tandē ſi non corrigit/ dicat
ęcclesię· Contra quē ordinē ſi prę-
latus pręcipiat vt peccatū fratris
occultuz dicat ei/ nō eſt ſibi obedi-
endū: et ipſe peccat pręcipiēdo: qꝛ
oportet deo magis q̄ꝫ hominibus
obedire· Si aūt peccatū fratris nō
ſit adeo occultum quin ꝑ aliqs ſu-
ſpitiones in multitudinis notici-
am venit: vnde multorum ſcanda-
lum oriatᷣ: iam peccatū nō ſolum
nocet illi ſed multis: et qꝛ bonum
multitudinis prefertᷣ bono vniꝰ/
ideo prelatus debet diſcernere veri-
tatem de facto: vt ſcandalū multi-
tudinis ſedet: vel ꝑ penā peccātis:
vel ꝑ eius excuſationem· et ideo in
tali caſu poteſt pręcipere ſcienti cri-
mē fratris ꝙ manifeſtet: et ille cui
pręcipitᷣ tenet prelato obedire: ſic
eñ cū illud ōnino ſit occultū crimē
ꝑtinet ad iudiciū prelati: et in hoc
caſu loquitᷣ decretalis: nō autē in
p̄imo· vnde patꝫ reſponſio ad ob-
iecta;

·xiij· ·q·

Ad ſecūdū ſic procedit· Vi-
detᷣ ꝙ Papa nō poſſit di-
ſpenſare in digamię irre-
gularitate· nō eñ poteſt ab homi-
ne diſpenſari in ĳs quę ſūt diui-
nitus inſtituta: vt Bern· dicit ī li-
bro de diſpenſatione et pręcepto·
Sed doctrina apoſtoli in qua cō-
tinet ꝙ digamꝰ nō ꝓmoueat vt
patet·j·ad Timo·iij: et ad Tituꝫ
p̄imo diuinitꝰ eſt ꝓmulgata: ſm
illd Apoſtoli·ij·ad Timo· vltimo
An experimentū quęritis eius q̇
in me loquitᷣ chriſtus· ergo Pa-
pa non poteſt diſpenſare cū diga-
mis· ¶ Sed contra eſt quod ī de-
cretis dicit diſtinctione p̄ima· Qꝫ
Papa cū quodam digamo diſpē-
ſauit· ¶ Rň dicendū· ꝙ Papa ha-
bet plenitudinem poteſtatis ī ęc-
cleſia: ita ſcꝫ ꝙ quęcūqꝫ ſūt īſtitu-
ta ꝑ ęccleſiam vel ꝑ ęccleſię prela-
tos/ ſunt diſpenſabilia a Papa·
hęc eñ ſūt quę dicūtᷣ iuris humaī
vel iuris poſitiui· Circa ea vero quę
ſūt iuris diuini vel iuris naturalis
diſpenſare nō pt̄· qꝛ iſta habēt ef-
ficaciaꝫ ex īſtitutione diuina· Ius
aūt diuinū eſt quod ꝑtinet ad le-
gē nouaꝫ vel vetereꝫ· ſed hęc ē dif-
ferentia inter legeꝫ vtrāqꝫ· Quia
lex vetus determinabat multa taꝫ
in pręceptis cerimonialibus per-
tinētibꝫ ad cultū dei: q̄ꝫ ī pręceptis
iudicialibꝫ ꝑtinentibꝫ ad iuſticiaꝫ
īter homines ꝯſeruādā· ſꝫ lex no-
ua quę eſt lex libertatis huiuſmo-
di determinatōnes nō habet· ſꝫ eſt
ꝯtenta pręceptis moralibꝫ vel le-
gis naturalis et articulis fidei: et
ſacramentis gratię· Vñ ꝛ dicitur
lex fidei et lex gratię ꝓpt determi-
natione articuloꝝ fidei ꝛ efficaciaꝫ
ſacramētoꝝ· cętera vero quę perti-
nēt ad determinationē humanoꝝ
iudicioꝝ/ vel ad determinationem
diuini cultꝰ/ libere ꝑmiſit chriſtꝰ
q̇ eſt nouę legis lator prelatis ęc-
cleſię: et principibꝫ chriſtiani po-
puli determināda· Vñ oīes hu-
iuſmodi determinatōnes ꝑtinent
ad ius hūanū/ in q̇ Papa pt̄ di-
ſpēſare· in ſolis vō ĳs quę ſūt de
lege natę et in articulis fidei: et ſa-
cramētis nouę legis diſpēſare nō
pt̄· hꝫ eñ ñ eſtꝫ poſſe ꝓ veritate ſꝫ ꝯt
veritatē· maīfeſtū ē aūt ꝙ digamū
ñ ꝓmoueri neqꝫ ē d lege natę: neqꝫ
ꝑtinet ad articulos fidei: neqꝫ eti-
aꝫ ē de nc̄itate ſacramenti· Qꝫ d ptꝫ
ex hꝫ: ꝙ ſi digamꝰ ordiet rcipit or-
dis ſacramētū· ſꝫ hꝫ ꝑtinꝫ ad q̄ndā
determinationē diuini cultus· Vnde
circa hoc Papa diſpenſare poteſt:
licet diſpenſare non debeat· niſi ex
magna et euidenti cauſa· Sicut e-
tiam diſpenſare poſſet circa hoc ꝙ
aliquis ſacerdos non indutus ve-
ſtibꝫ ſacris cōſecraret corpꝰ chri-

ſti. Et eadem ratõ eſt de omnibus
alijs huiuſmodi que ex inſtitutõ-
ne humana proceſſerunt. ¶ Ad
primũ ergo dicendum: ꝙ Apoſto-
lus in doctrina ſua dupliciter ali-
qua ꝓponit. quedam ſicut ꝓmul-
gans ius diuinum: ſicut illud qđ
habetur Galla. v. Si circũcidimini
chriſtꝰ nihil vobis ꝓderit. ⁊ mul-
ta alia huiuſmodi. et in ijs papa
nõ poteſt diſpenſare. Quedã vero
ſicut ꝓpria auctoritate aliqua ſta-
tues. nã ipſe dicit. j. cor. xj. Cete-
ra cũ venero diſponam. ⁊ ĩfra. xvj.
Mandauit vt collecte que fiunt in
ſanctos ꝑ vnã ſabbati fiãt. quod
non pertinet ad ius diuinũ. Et ſimi-
liter etiã dicit de bigamo nõ ꝓmo
uendo. ꝙ nõ eſt iuris diuini. ſed in-
ſtitutio auctoritatis humane di-
uinitus hominibꝰ conceſſe;

·q·xiiij·

AD tercium ſic ꝓcedit̃. Vi-
det̃ ꝙ nõ debeant vitari il-
li excõmunicati circa quo-
rum excõmuĩcatiões ſapiẽtes cõtra-
ria opinant̃. qꝛ ſcḋm iura Epiſcopꝰ
nõ poteſt auferre beneficium quod
clerico conceſſit ſine culpa. ſed nõ
minus debet̃ cõmunio fidelium cui-
libet fideli: ꝗ̃ beneficium clerico ſibi
ab epiſcopo collatum. ergo nec cõ-
munio fidelium eſt alicui ſubtrahẽ-
da ſine culpa. ſed quãdo dubitat̃
an cauſa ſubſit, promptior debet eſ-
ſe animus boni viri ad ĩterpretã-
dum in mitiorem ꝑtem. ergo exq̃
dubitatur de excõmunicatione ali-
quorum / magis debet aliquis ꝑ hoc
ſtare ꝙ non ſint excõmunicati: et
ita nõ debet eos vitare. ¶ Sed cõ-
tra eſt ꝙ ſi aliquis ꝑcuſſus in bel-
lo moriatur / ſi ignoretur qui eum ꝑ-
cuſſit / ꝓpter dubiũ quilibet qui in
bello ĩterfuit irregularis ẽ ſcḋm iura.
ergo a ſimili videt̃ ꝙ exq̃ dubium
ẽ de aliquibꝰ an ſint excõmunicati /
ꝙ ꝓpter maiorem cautelã ſint vi-

tãdi. ¶ Reſpõ. dicẽdũ: ꝙ dubitatio de
excõmunicatõne aliquorum aut pre-
cedit ſententiã iudicũ aut ſequitur.
Si precedit / puta ꝙ nondum ẽ de-
claratũ ꝑ cõſenſũ iudicum aliquos
eſſe excõmunicatos: nõ ſũt vitãdi
quouſq; certo iudicio terminetur. ĩ
hoc enĩ caſu verũ eſt: ꝙ in meliorem
ſiue mitiorẽ ꝑtem debemꝰ interpre-
tari. vnde et deutero. xvij. dicitur.
Si difficile et ambiguũ apud te iu-
diciũ eſſe ꝓſpexeris: et iudicũ ĩtra
portas tuas videbis verba varia-
ri / venies ad ſacerdotes et iudicem /
queraſq; ab eis ⁊ facies quodcũq;
dixerint. ſꝫ ſi ambiguũ oriatur poſt
concordem iudicũ determinationem /
magis ſtandũ eſt ſententie iudicũ
duplici ratione. Primo quidem: qꝛ
iudices ſolicitius diſcutientes ne-
gociũ / plenꝰ poſſunt veritatem ha-
bere: etiamſi ſint minꝰ ꝑiti: ꝗ̃ alij
qui perfunctorie et extraordinarie
cõſtituũtur. Secundo qꝛ hoc eſſet in
magnũ nocumentum vtilitatis cõ-
munis ſtatus hominũ ſi ſententie
iudicis nõ ſtaretur: ſed quilibet pro
ſuo libitu vellet ſententie calũniam
facere vel ingerere: qꝛ ſic litigia eſ-
ſent interminabilia. et ideo in tali
caſu magis eſt ſtandum ſententie
iudicũ: niſi forte ſit ꝑ appellationẽ
ſuſpẽſa. Et ꝑ hoc patet reſponſio
ad obiecta;

·q·xv·

AD quartũ ſic ꝓcedit̃. Vi-
det̃ ꝙ prelatꝰ eccleſie / nõ
poſſit eccleſie curam cõmit-
tere ſuo cõſanguineo ꝗ̃uis idoneo
poſtpoſito meliori. pr̃ enim ſue filie
querit ſponſũ quem magis ſcit eſſe
idoneũ. et ſponſus ſue ſpõſe que-
rit fideliſſimũ cuſtodem ꝓ poſſe. ſed
maior prelatus / ad eccleſiã ſibi ſub-
iectã cõꝑatur / vel ſicut pater ad filiã /
vel ſicut ſpõſus ad ſponſã. ergo debꝫ
ei de ꝑſõa idonea ꝓuidere quãtũ me-
liꝰ pt̃. ¶ Preterea. Jo. euãge. marie
fuit idoneꝰ: ⁊ tñ nõ cõſãguineꝰ chri

ſti erat ſc̃m carnē/ pꝛetulit ei Petꝛ
in regimen eccleſie · ergo etiam ſi
pꝛelatus habeat conſanguineum
eque idoneum non debet ei magis
ꝓuidere ī eccleſia q̄ alīj eque ido-
neo · multo ergo minus ſi ſit min9
idoneus · ¶ Sed contra eſt: q̄ ſc̃m
ordinem rectum charitatis / homo
pl9 dꝫ diligere ſibi magis ꝯiūctos
ſed ijs quos maxime ex charitate
diligimus magis debemus ꝓuide
vnde eoꝝ meritū creſcat · cū ergo
ex bona diſpenſatione eccleſie cre-
ſcat meritum adminiſtrantis / vi-
det' q̄ pꝛelatus magis debeat ſuis
q̄ extraneis ꝓuidere: etiamſi ſint
minus idonei · ¶ Rꝫ dicendum · q̄
aliter eſt dicendū de conſanguineo
pꝛelati eque idoneo: et alit' de mi-
nus idoneo · Si enī ſit eque idone-
us / poteſt pꝛelatus ſuum conſan-
guineum pꝛeferre: niſi forte ex hoc
ſcandalum oriatur: vel alīj exinde
exēplū pnicioſū ꝓbabilit' ſcipiāt:
vt ſi alīj pꝛelati hoc exemplo indu-
cerent' ad dandum ſuis conſāgui-
neis min9 idoneis et min9 dignis
et ideo q̄ nihil depit vtilitati eccle-
ſie / cum eque idoneo ꝓuidet': licet
circa huiuſmodi ꝓuiſionem etiaꝫ
amori naturali ſatiſfacere: q̄ non
eſt contrari9 charitati ſed magis
charitate infoꝛmat' · et hoc ſignifi-
cat' gen̄ · xlvij · vbi Pharao dixit
ad Joſeph de fratrib9 ſuis: ſi noſti
in eis induſtrioſos / conſtitue ma-
giſtros ex eis pecoꝝ meoꝝ · Si ve-
ro ſit minus idoneus ꝯſanguine9
pꝛelati / non debet eum pꝛeficere ad
curam eccleſie poſtpoſito meliori:
Duplici ratione · Primo quidem
hoc videtur eſſe contra fidelitatem
quam in bono diſpenſatore domi-
nus requirit · nō enim faceret fide-
liter negocium alicuius domini / q̄
poſſet reꝫ eius meliorare / ſi h' pꝛe-
termitteret vt ſuis conſanguineis
ſatiſfaceret · Secundo quia hoc vi-

detur ad perſonarum acceptioneꝫ
ꝑtinere: que conſiſtit in hoc q̄ ali-
quis accipit pꝛo cauſa conditionē
perſone: que non facit ad negoci-
um · ſicut ſi daret aliquis ſententi-
am pꝛo aliquo quia diues eſt · et
nō q̄ iuſticiam habꝫ: que eſt con-
ditio faciēs ad negocium: eſſe au-
tem conſanguineum non eſt aliq̄
conditō pertinens ad curam eccle-
ſie: que non obtinet' iure ſangui-
nis ſꝫ diuino munere · Eſſet auteꝫ
conditio faciens ad negociū circa
diſpenſationem patrimonialium
bonoruꝫ · vnde ſi Epiſcopus de pa-
trimonialib9 bonis magis ꝓuide-
at ſuo conſanguineo min9 idoneo
nō ē acceptō perſonaꝝ · Sꝫ ſi ratō-
ne cōſanguinitatis magis ei pꝛo-
uideat de pr̄imonio chriſti crucifixi
non caret vicio acceptionis perſo-
narum: quemadmodum Auguſ ·
dicit in eccleſiaſticis gradibus di-
ſpenſandis / exponens illud quod
habetur Jacobi · ij · Nolite in per-
ſonarum acceptione habe·r fidem
domini noſtri iheſu chriſti Hiero ·
etiam dicit: et habet' · viij · q · j · ca ·
Moyſes · extrane9 ex alia tribu a
Moyſe eligit' vt ſigret pꝛincipatū
in populo non ſanguini deferendū
eſſe: ſꝫ vite: ac nunc cernim9 plu-
rimos hanc rem beneficio facere:
vt non querant eos in eccleſia co-
lumnas eligere quos plus cogno
ſcunt eccleſie pꝛodeſſe et pꝛeeſſe: ſꝫ
quos vel ipſi amant vel quoꝝ ob-
ſequijs ſunt deliniti;

Deinde queſitum ē de acti-
bus qui poſſunt ad om̄es
hom̄es ꝑtinere · Et pᵐo
de actib9 ꝑtinentib9 ad vim intel-
lectiuam · Secundo de actib9 ꝑti-
nentib9 ad vim appetitiuā · ¶ Cir-
ca pᵐum queſita ſūt tria · Primo
vtꝝ aliquis poſſit appetere ſcien-
tias magicas · Scd̄o vtꝝ enūcia-
bile qđ ſemel eſt veruꝫ ſit ſemꝑ ve-

rum· Tercio vtruz magiſter determinando queſtōes theologicas / magis debeat vti ratione vel auctoritate ;

·xvj·q·

AD primum ſic proceditur· Videtur ꝙ homo ſine peccato poſſit appetere ſcire ſcientias magicas· nō em̄ peccatum ē ſcire vel appetere id / ꝑ quod ponit' ĩtellectus hominis in optimo· ſʒ ꝑ quālibet ſcientiā ponit' intellectus hominis in optimo· q̄a veꝝ ē q̄ddam bonum itellect9 / vt dicit'·vj· ethi· Scientia autē ē veroꝝ· ergo homo poteſt licite appetere qualibʒ ſcientiam / et ita ſine peccato homo appeteret ſcientias magicas· ¶ Sʒ contra· ꝓhibitō nō eſt niſi de illicito·ſed ſcientie magice ſūt ꝓhibite· ergo illicitū eſt appetere eas ſcire· ¶ Rñ dicendū ꝙ actus humanus poteſt dici bonus dupliciter· Vno modo ex genere· Alio modo ex circūſtantia· Ex quidē genere dicit' eſſe actus bonus / ex eo ꝙ act9 talis cadit ſup debitam materiam· Debita aūt materia appetitus eſt bonum· Vnde appetere quodcūqʒ bonum eſt bonum in genere· ſʒ omnis ſcientia ſiue quecūqʒ cogitatio bonum aliquod eſt / alioquin de9 cui nihil mali ĩeſt nō haberet omnē ſcientiā / tam bonoꝝ q̄ʒ maloꝝ· Vnde appetere quācūqʒ ſcientiam vel noticiā q̄ꝝcūqʒ rerum / ſiue malarum / ſiue bonarū eſt bonū in genere· Sed tñ ſꝫm diuerſas circumſtantias additas / p̄t eſſe bonū vel malum / et precipue hoc diuerſificat' ſꝫm intentionē finis· nā ſi aliquis appetit ſcire ſcientias magicas vt eis vtat' / eſt malū· Si aūt appetit eas ſcire / vt eas cōfutet et reprobet / ſic eſt bonum et licitum· Similiter etiā ex conditione pſonarū pn̄t hec diuerſificari / vel etiā ex modo appetēdi· Si em̄ ſic appetat aliquis ſcire huiuſmodi ſcīetias / vt eaꝝ noticias preferat aliis vtilioribꝫ rebꝫ / inordinatus ē appetitus· Et ſimiliter ſi ſit talis pſona ad quā nō ꝑtineat hoc ſcire / ĩordinate hoc appetit· ¶ Ad pmuz ergo dicēdū· ꝙ omis ſciētia ponit intellectū ĩ aliq̄ bono ſiue optimo qꝛ omne veꝝ ē quoddā bonū ĩtellect9 / ſed nō oīs ſciētia ponit intellectū in ſui optimo / ſʒ illa ſola que ē circa pmā veritatē· nec etiā veruz ē / ꝙ magice artes ſint ſciētie ſʒ potius ſunt quedā fabule demonū· ¶ Ad ſcōm dicendū ꝙ huiſmodi artes ſūt ꝓhibite q̄ntū ad ſuū vſū Si vero ꝓhiberet' alicui etiā eaꝝ ſtudiū ꝓpter earum piculū vtēdi / tūc eſſʒ malū qꝛ ꝓhibitum ;

·q·xvij·

AD ſecūdū ſic ꝓcedit'· Videt' ꝙ nō oportet enūciabile quod ſemel ē verū ſēp futurū eē verū· Si em̄ hoc eſſʒ verum in aliis enūciabilibꝫ / pari rōne ħ eſſet verū ĩ enūciabilibꝫ de futuro· ſʒ in iſtis hoc nō ē verū· qꝛ vt dicit philoſoph9 in·ij· pihermenias futurus aliquis ĩcidens nō incidʒ· ergo nō oportet enūciabile quod ſemel ē verū ſemp futurū eē verū· ¶ Preterea· ſi ꝑtes ſunt eedem / et totum eſt idem· ſʒ ꝑtes enūciabilis ſunt ſubiectū p̄dicatum et compoſitio· ergo idem eſt enūciabile exiſtente eodem ſubiecto p̄dicato et cōpoſitōne· ſʒ taliter exiſtēte eodē enūciabili / ꝯtingit / ꝙ ſit quādoqʒ verū quādoqʒ falſū / ſic hoc enūciabile ſortē ſedere ē verū· ſorte ſedēte et falſū eo nō ſedēte· qꝛ ſꝫm Philoſophū ĩ p̄dicamētis· Ex eo ꝙ res eſt vel nō eſt oratio eſt vera vel falſa· ergo enūciabile quod ſemel ē verum / ꝓpterea nō ſemper ē verū· ¶ Sed contra iſta enūciabilia ſortē currere ⁊ cucurriſſe et ſortem fore curſurū non drn̄t niſi ſꝫm diuer=

ſam ↄſignificationē tpis· Sed di/
uiſa ↄſignificatō nō tollit idētitatē
nominis· idez em̄ nomē dicit̄ eſſe p
om̄es caſus et in ſingulari et ī plu/
rali numero· ergo etiam p̄dicta
tria enunciabilia ſūt vnū enūcia/
bile· ſed ſi vnū eoꝝ ſemel eſt verū/
ſemp oportz q̄ aliquod eoꝝ ſit ve/
rum· q̄ ſi ſemel eſt veruz q̄ ſortes
currat/ p̄us erat veꝝ q̄ ſortes cur/
ret: et poſtea erit veꝝ q̄ ſortes cu/
currit· ergo ſi enūciabile aliqd̄ ſe/
mel eſt veꝝ ſemp erit verū· ¶ Re/
ſponſio dicendū· q̄ hui9 dubita/
tionis vis in hoc ↄſiſtit: vt ſciatur
vtrum ſit idem enunciabile quod
eſt de p̄ſenti de p̄terito et de fu/
turo· Si em̄ hoc ſit verū/ cōſequēs
erit q̄ enunciabile ſemel veruz eſt
ſemp veruz: niſi forte hoc aliquam
dubitationem habere poſſet circa
enunciabile de futuro contingēti·
ſed hoc eſt altioris inquiſitionis·
Si vero ſint diuerſa enunciabilia
de p̄ſenti de p̄terito ⁊ futuro/ ē
autē idem enunciabile quod eſt de
p̄ſēti q̄litercunq̄ꝫ res ſe habeat/
manifeſtum eſt q̄ idem enunciabi
le qn̄q̄ꝫ eſt veruz ⁊ quādoq̄ꝫ eſt fal/
ſum: ſm̄ q̄ Philoſophus dicit in
p̄dica· q̄ eadem oratio ⁊ opinio
qn̄q̄ꝫ vera ē qn̄q̄ꝫ falſa· ¶ Ad cui9
euidentiam ſciēdū ē q̄ ſm̄ Philo/
ſophū ī p̄mo perihermenias tria
quidē p ordinē inueniūt̄· nā voces
ſūt ſigna ↄceptuū vel intellectuuz·
intellectus aūt ſūt reꝝ ſimilitudi/
nes· Manifeſtū eſt aūt q̄ vnitas
vocis ſignificatiue vel diuiſitas nō
depēdet ex vnitate ⁊ diuerſitate rei
ſignificate: alias em̄ non eſſꝫ aliqd̄
nomen eq̄uocuz· ſm̄ hoc em̄ ſi ſint
diuerſe res/ tūc ſūt diuerſa nomi/
na· ſed nō idē nomē· oportet ergo
q̄ vnitas vel diuiſitas vocis ſigni/
ficatiue ſiue cōplexe ſiue icōplexe
ſumat̄ ex vnitate vel diuiſitate vo/
cis aut intellectus: quoꝝ vnuz ſcꝫ

vox ē ſignū et nō ſigtū· intellectus
aūt eſt ſignū et ſignatū· ſed terciū
ē ſignatū tm̄ ſicut res· poteſt ergo
nomē vel enunciabile eſſe aliud et
aliud: vel ꝓpter diuerſitatez vocis
tm̄ ſicuti ē in ſynonymis ī quibꝫ ē
diuerſa vox: ſꝫ idez ſignificatū om/
nino: vel etiā cuz diuerſitate vocis
pt̄ eſſe diuerſitas intellectuuz ſeu
ↄceptuuz: ſiue ꝓpter diuerſitatem
rei intellecte: ſiue ꝓpt̄ diuerſitatē
modi intelligendi· et hoc contingit
qn̄cūq̄ꝫ ē diuiſitas ↄſignificatōis
que ↄſequit̄ diuerſū modū intelli/
gēdi vnā et eādem rez· et p̄cipue
hoc apparet in tpe qd̄ p ſe ↄſequit̄
opationē intellectus humani cō/
ponētis ⁊ diuidentis vt dicit̄ i· iij·
de aīa· Et ideo dicendū q̄ nō ē idez
enūciabile ſortez ſedere ⁊ ſortez ſe/
diſſe et ſortē ſeſſurū eſſe· ſed ſortez
ſedere eſt idē enunciabile· q̄ eadez
vox et idez mod9 ſignificādi· ⁊ ideo
patet: q̄ idē enunciabile qn̄q̄ꝫ pt̄
eſſe verum· et qn̄q̄ꝫ falſū· ¶ Vnde
p̄ma duo concedim9· ¶ Ad terciū
dicēdū q̄ diuiſitas ↄſignificatōis
tollit nominis identitatez in tm̄ q̄
obliq̄ ſm̄ Philoſophū nō ſūt no/
men ſꝫ nomina: ſūt tn̄ vnū nomē/
nō ſimplicit̄ ſꝫ ī qn̄tū ↄueniūt ī vno
ordine declinationis; ·xviij·q·

AD terciū ſic p̄cedit̄· Videt̄
q̄ magiſter determinans
queſtiōes theologicas de/
bet magis vti autoritatibꝫ q̄ꝫ ra/
tōibꝫ· ī q̄libꝫ em̄ ſcia queſtōes op/
time d̄t̄minān̄t p p̄ma p̄ncipia illi9
ſcie· ſꝫ p̄ma p̄ncipia ſcie theologi/
ce ſūt articuli fidei: q̄ nobis p au/
toritates īnoteſcunt· ergo maxie
q̄ſtōes theologice d̄t̄miande ſūt p
autoritates ¶ Sꝫ ↄtra ē qd̄ dr̄ ad
Titū· j· vt ſit potēs exhortari in do
ctrina ſana ⁊ ↄt̄dicētes reuincere·
ſꝫ ↄtradicētes meli9 reuīcūt̄ rōnibꝫ
q̄ꝫ autoritatibꝫ· ergo magis optꝫ
det̄miare q̄ſtōes p rōs q̄ꝫ autori/

tates. ¶ Ad .3. dicendum / ꝙ quilibꝫ
actus exequendus eſt ſm ꝙ ↄgruit
ad ſuum finem. Diſputatio autē
ad duplicem finem poteſt ordina-
ri. Quedam enī diſputatio ordia-
tur ad remouendum dubitatōē:
an ita ſit: ⁊ ī tali diſputatōe theo-
logica maxime vtendū eſt aucto-
ritatibus quas recipiūt illi cū qui-
bus diſputanduꝫ eſt. puta ſi cum
Judeis diſputetur / oportet indu-
cere auctoritates veteris teſtamē-
ti. ſi cum Manicheis qui vetus te-
ſtamentum non recipiunt oportet
vti ſolū auctoritatibus noui teſta
menti. ſi aūt cū ſchiſmaticis q̄ reci-
piunt vetus ⁊ nouū teſtamentum
nō aūt doctrinam noſtrorū ſācto-
rū / ſicut ſunt Greci / oportet diſpu-
tare ex auctoitatibꝫ veteris et no-
ui teſtamenti. et illoꝝ doctorum ⁊
auctoꝝ quos recipiūt. ſi aūt neu-
trum horum / oportet ad eos con-
uincendos ad rationes naturales
confugere. Quedam vero diſpu-
tatio ē magiſtralis ī ſcholis nō ad
remouendū errorē / ſꝫ ad inſtruēdū
auditores vt inducanť ad intelle-
ctum veritatis queꝫ intendunt: et
tūc oportet ratōibꝫ inniti inueſti-
gantibꝫ veritatis radicem: et faci-
entibꝫ ſcire: quomodo ſit veruꝫ qđ
dicitť: Alioqn ſi nudis auctorita-
tibus magiſter queſtōeꝫ determi-
naret / certificabitᷣ quideꝫ auditor
ꝙ ita eſt: ſed nihil ſcientie vel intel
lectus acquiret: ſed vacuus abſce-
det. ¶ Et ꝑ hoc patet reſpōſio ad
obiecta;

Deinde queſitum eſt de re-
bus ꝑtinentibus ad vim
appetitiuam. Et primo de
bonis. Secundo de malis. ¶ Cir-
ca ꝑmū querūť duo. Primo vtrū
ad martyriuꝫ abſqꝫ perfecta cha-
ritate poſſit ſe aliquis offerre. Se-
cūdo vtrū ſuſtinere martyriuꝫ pro
chriſto ſit ſb̄ precepto; .xix. q.

Ad primum ſic proceditur.
Videtur ꝙ aliquis abſqꝫ
charitate perfecta poſſit ſe
martyrio offerre. quia ſup illđ pſal.
ideo dilexi mādata tua ſup auꝝ et
topaſion dicit Gloſa / ꝙ minima
charitas plus diligit legem dei q̄
milia auri et argenti: ⁊ eadem ra-
tōne q̄ omnia tꝑalia. ſed illud qđ
minus diligimus exponimus pro
eo quod magis diligimus. ergo
omnia tꝑalia ⁊ etiam ꝓpriam vi-
tam poteſt hō exponere pro Chri-
ſto qui habet minimā charitateꝫ.
¶ Sed ↄtra. ſi aliquis abſqꝫ cha-
ritate ꝑfecta poteſt ſe offerre mar-
tyrio / ergo pari rōe poterit mar-
tyriū ſuſtinere abſqꝫ charitate ꝑ-
fecta. ſed hoc videť eſſe falſū ſm il-
lud Joannis. xv. Maiorem cha-
ritatem nemo habet vt animā ſu-
am ponat ꝓ amicis ſuis. ergo ali-
quis abſqꝫ charitate ꝑfecta nō pť
ſe ad martyrium offerre. ¶ Ad .3. di-
cendū / ꝙ in operibꝫ virtutum duo
ſūt attendenda. ſcꝫ illud quod fit:
et modus faciendi. Contingit aūt
idem factum quod fit ſm aliquam
virtutem perfectam / fieri etiā non
ſolum ab habente virtutem par-
uam / ſed etiam a nō habente vir-
tutem: ſicut aliquis non habens
iuſticiam poteſt facere aliquod iu-
ſtum opus: ſed ſi attendamus ad
modum faciendi / ille qui non ha-
bet virtutem non poteſt operari ſi-
cut ille qui habet / nec ille qui habꝫ
ꝑuā ſicut ille qui hꝫ magnā: qui
oꝑať faciliter ꝓmpte ⁊ delectabi-
liter / qđ non facit ita ille qui caret
virtute: vel qui paruā hꝫ. ſic ergo
dicendum eſt / ꝙ hoc opus quod
ē offerre ſe martyrio vel etiā mar-
tyrium ſufferre / pť facere nō ſoluꝫ
charitas ꝑfecta ſed etiam imper-
fecta: et qđ plus ē etiā ille q̄ caret
charitate ſm illud Apoſtoli ꝑmo.
Corinthio. xiii. Si tradidero cor-

pus meuz ita vt ardeam / charita-
tem aūt non habuero / nihil ſum ·
Sed charitas perfecta ſꝫ facit ꝓm-
pte et delectabiliter ſicut patet in
beato Laurentio ⁊ Vincentio qui
in tormentis hilaritatem oſtende-
runt · hoc aūt nō poteſt facere cha-
tas impfecta / vel etiā ille qui cha-
ritate caret · ¶ Et per hoc patꝫ re-
ſponſio ad obiecta ;

·xx· ·q·

Ad ſecūdū ſic ꝓcedit᷑ · Vi-
det᷑ ꝙ pati martyriū ꝓpt
chriſtuꝫ nō ſit ī precepto ·
minus em̄ videt᷑ ꝙ homo det ſua /
qꝫ ꝙ ꝓprium corpus ponat · vt di-
cit Grego · i illa omelia · Ego ſum
paſtor bon9 · ſed dimittere omnia
bona ſua ꝓpt chriſtuꝫ nō cadit ſub
precepto ſed etiā ſub conſilio · ergo
exponere corpus ſuum martyrio
nō cadit ſub precepto · ¶ Sed con-
tra eſt quod Auguſ · dicit · xiij · de
ciui · dei tū dictū ē homini morieris
ſi peccaueris nunc dicit᷑ martyri
morere ne pecces · Sed id qꝺ nos
oportet facere ne peccem9 cadit ſꝺ
precepto · ergo mors martyrū ſub
precepto cadit · ¶ Rn̄deo dicendū ·
ꝙ aliquid cadit ſub precepto du-
pliciter · Vno mō abſolute · Alio
modo ſm animi preparationem ·
qꝛ em̄ preceptū importat rationeꝫ
debiti / illud abſolute cadit ſꝺ pre-
cepto quod eſt debitū ꝓpter aliqꝺ
preexiſtens / ſicut preceptuꝫ de ho-
noratione parentū vel de amando
deū · ſed quandoqꝫ ɔtingit ꝙ illud
quod facit aliquid eſſe debituꝫ nō-
duꝫ preceſſit / ſed poteſt occurrere ·
Vnde hoc cadit ſꝺ precepto nō ab-
ſolute ſꝫ ſm preparationē animi /
ita ſcꝫ ꝙ homo habeat animū pre-
paratuꝫ ad faciēdū illud qꝺ debitū
reddit᷑ ex aliqua cauſa occurrēte ·
⁊ hoc modo exponit Auguſti · illa
domini precepta que ponunt᷑ Ma-
thei · v · Si quis percuſſerit te ī vnaꝫ
maxillā / prebe ei et aliam · qꝛ ſcꝫ ſi
op9 eſſꝫ et hoc exigeret ſalus ani-
marū / homo debꝫ ꝑatus eſſe ad ſꝫ
faciendū · ⁊ ꝑ hunc modū ſuſtine-
re martyriū ꝓpter chriſtū cadit ſꝺ
precepto · qꝛ ſcꝫ homo debꝫ habere
animū paratuꝫ vt prius ꝑmitteret
ſe occidi / qꝫ ꝙ chriſtū negaret vel
mortaliter peccaret · ⁊ ſic etiam re-
linquere ꝓpria bona cadit ſꝺ pre-
cepto · qꝛ debꝫ eſſe ꝑatus animus
chriſtiani magis ſuſtinere rapinā
bonoꝝ ſuoꝝ / qꝫ chriſtū negare et
mortalit᷑ peccare · Et ꝑ hoc patꝫ
reſponſio ad obiecta ;

Deinde queſitum eſt ꝺ acti-
bus malis ſcilicet de p̄mis
motibꝯ · Et circa hoc que-
ſita ſunt duo · Primo vtrum p̄mi
motus ſemper ſint peccata · Secū-
do vtrum in infidelibus ſint pecca-
ta mortalia ;

·xxj· ·q·

Ad primū ſic ꝓcedit᷑ · Videt᷑
ꝙ primus motus ſemꝑ ſit
peccatū · nā dicit magiſter
xxj · diſtinctōne ſecūdi ſententiaꝝ
ꝙ tētatō a carne nō poteſt eē ſine
peccato · ſed quicūqꝫ primus mot9
eſt tentatio a carne · ergo primus
mot9 nō poteſt eſſe abſqꝫ peccato ·
¶ Sed contra eſt qꝺ dicit᷑ ſuꝑ illo
ad roma · vj · Nō ergo regnet pec-
catum in veſtro mortali corꝑe dicit
gloſa · Nō ꝓhibet concupiſcentiā
que vitari nō pt̄ · ſꝫ illud qꝺ vitari
nō poteſt nō ē peccatuꝫ · ergo ɔcu-
piſcētia que eſt p̄mus motus nō ē
peccatum · ¶ Rn̄deo dicendum · ꝙ
mot9 importat inclinatōnē qn̄dā
ad terminū / que quidē inclinatio
ꝑtinꝫ ad appetitū ī hūanis actibꝯ
¶ Eſt aūt ī hoīe triplex appetit9 ·
Vn9 qdē naturalis / ſm ꝙ vis ap-
petitiua mouet᷑ ad aīaꝫ vegetabilē
ſic ē vis digeſtiua expulſiua et re-
tētiua · Secūd9 appetit9 ē ſēſuali-
tatis / q mouet᷑ ſm apprehēſiōꝫ ſē-

ſus · Tercius appetitus eſt volūta
tis: q̄ mouet̄ ſcḋm iudiciū rōis · Pec
catū autē qd̄ habet rōz culpe de q̄
loq̄mur / nō pt̄ eſſe niſi in actu vo⸗
luntario : q̄ ſcꝫ eſt aliq̄liter ī ptāte
peccātis: actus aūt appetitus na⸗
turalis nō ſubiacet imperio ratōiſ
ſic̄ nec actus aliaꝝ potentiarū ve⸗
getabil' anime : et ideo ī actu talis
appetitus nō pt̄ cōſiſtere culpa: ſi⸗
cut ꝙ hō eſuriat vl' ſitiat abſqꝫ cul⸗
pa eſt · et idē dicēduꝫ eſt ī aliꝭ hꝰ⸗
modi · Sed actus appetitus ſenſi⸗
tiui ſubiacet imperio ratōis · qꝛ rō
preueniēs ipſū / pt̄ ei imperare: vel
etiā eū impedire · et ideo talis mo⸗
tus pt̄ habere ratōꝫ culpe etſi non
ſequatur iudicium ratōis · pt̄ etiā
eſſe peccatuꝫ mortale : ſicut motus
exteriorū mēbroꝝ imperati a rōe ·
ſi auteꝫ p̄ueniat iudicium ratōis /
eſt q̄deꝫ peccatum ſi tendat ad ali⸗
quid illicitum · qꝛ in poteſtate ho⸗
minis fuit ipſū cohibere · eſt tñ ve⸗
niale pcc̄m et leuiſſimū vt patet ꝑ
Auguſtinū · xij · de · tri · ⁊ hoc dici⸗
tur p̄mus motus peccati · Motus
autē ſuperioris appetitus id ē vo⸗
luntatis conſequens iudiciū rōis
iam pt̄ eſſe peccatum mortale ·
Primū ergo cōcedimus · Ad ſe⸗
cūdū dicendū / ꝙ ꝯcupiſcētia non
pt̄ vitari ſic ꝙ nullus cōcupiſcētie
motus ſurgat · qꝛ dū reſiſtitur vni
īſurgit alius: poſſunt tñ vitari ſin
guli · ⁊ ex hoc habet quilibet de ra⸗
tōe pcc̄i / licet nō habeat rōꝫ ꝑfecti
peccati quod ē peccatū mortale ;

· xxij · · q ·

AD ſecundum ſic procedit̄
Videtur ꝙ primi motus
in infidelibus ſint peccata
mortalia · qꝛ ſicut Anſhelmus di⸗
cit in libro de Gratia et Libero ar⸗
bitrio / eos qui nō ſunt in Chriſto
Jeſu ſequitur damnatio ſi ſentiūt
cōcupiſcētiā: etiāſi nō conſētiant ·
ſed ſentire concupiſcentiā eſt ha⸗
bere p̄mū concupiſcentie motum ·
ergo infideles qui nō ſūt ī Chriſto
Jeſu peccant mortaliter ſcḋm p̄moſ
motus / qꝛ dānatio non debet̄ niſi
peccato mortali · ¶ Pre · quilibꝫ hō
debet habere originalem iuſticiā:
ſcḋm quā cōcupiſcentia reprimat̄ ·
ſed cōtra hoc debitū eſt quilibꝫ cō⸗
cupiſcētie motus · ergo quilibꝫ cō⸗
cupiſcētie motus eſt peccatū mor⸗
tale · omne enī quod eſt contra de⸗
bitum habꝫ peccati mortalis rati⸗
onem · ¶ Sed contra · quanto eſt
gradus altior tanto caſus ē gra⸗
uior · ſed altior ē gradus fidelis q̄ꝫ
īfidelis · cū ergo p̄mi motus fideliū
non ſūt pcc̄a mortalia / multo mi⸗
nus p̄mi motus infideliū · ¶ Rn̄ꝰ di
cendum qꝛ p̄mus motus ſicut di⸗
ctum eſt eſt motus ſenſualitatis /
preueniens deliberationem ratio⸗
nis · eadem autem eſt natura ſēſu⸗
alitatis ⁊ rationis in fidelibus ⁊ ī
infidelibus · ad naturam autē ſen⸗
ſualitatis et rōis pertinet / ꝙ mo⸗
dus ſenſualitatis qui eſt abſqꝫ de⸗
liberatione rōis nō pt̄ eſſe peccatū
mortale : quod conſiſtit in auerſi⸗
one a deo : ad quem conuerti non
poteſt homo niſi ꝑ ratōnem: ⁊ per
conſequenſ auerſio a deo que con⸗
ſtituit peccatū mortale non pt̄ eſſe
niſi in ratōne · vt patet per Augu⸗
ſtinum · xij · de tri · Et ideo dicendū
ē / ꝙ p̄mi motus infideliū non ſunt
peccata mortalia ſed veīalia · ¶ Ad
p̄mū ergo dicendū / ꝙ dictū Anſ ·
depēdet ex dicto Apoſtoli qui con⸗
cludit ad Ro · viij · ꝙ nihil ē dam⸗
nationis his q̄ ſunt ī Chriſto Je⸗
ſu q̄ nō ſcḋm carnē ambulāt · Vide⸗
tur ergo ꝙ his qui nō ſunt ī Chri⸗
ſto Jeſu ſit aliq̄d dānationis / etiā
ſi non ſcḋm carnē ambulent / motibꝫ
carnis conſētientes: Alioq̄n nihil
plus haberēt hi q̄ ſūt ī Chriſto Je
ſu q̄ꝫ alij · Eſt ergo aliq̄d dānatōiſ
his q̄ nō ſūt ī Chriſto Jeſu ſi ſen⸗

tiunt motus carnis quāuis nō conſentiunt· Quod quidem qualiter ſit intelligendum ex proceſſu Apoſtoli apparet· premiſerat enim reparationem gratie inchoatā eſſe in hijs qui ſunt in chriſto ieſu quātū ad mētē licet nō quātū ad carnem· premiſerat enī Apoſtolus· Ego ipſe quidem mente ſeruio legi dī noſtri· carne aūt legi peccati ſcꝫ ꝓpter legē fomitis que adhuc manet in corporis chriſti mēbris· ne igitur ij qui ſunt in chriſto ieſu viderēt adhuc priſtine damnationi ſubiacere ꝓpt fomitis motus / concludit Apoſtolus ꝙ nihil eſt dānatōnis ijs qui ſunt in chriſto ieſu ſi non ſᵐ carnem ambulant: qꝛ damnatō originalis peccati ſoluta eſt per gratiam chriſti: quāuis actu remaneat fomes peccati· dānationem vero actualis peccati nō incurrunt: qꝛ nō ambulāt ſᵐ carnem· in īfidelibꝫ vero manet peccatum originale: nō ſolum actu ſed etiam reatu· et ideo eſt eis aliquid damnationis ex parte originalis peccati: nō aūt ex parte actualis: ſi concupiſcentijs non conſentiāt· Ex hoc ergo nō ſequit ꝙ ī infidelibus pmus motus inducat peccati mortalis damnationē· ſed ſequitur ꝙ habeat annexā damnationem originalis peccati· ¶ Ad ſecūdum dicendum ꝙ debitum originalis iuſticie ptinet ad ipſā perſonā īfidelis rōne humane nature quā a primo parente traxit· cui collata ē originalis iuſticia· ⁊ ideo id quod pertinet ad defectum originalis iuſticie pertinet ad peccatum nature ſcilicet ad peccatū originale / non autem ad peccatum actuale quale eſt peccatum mortale;

·xxiij· ·q·

Queſtio eſt vtrum pueri non exercitati in preceptis ſint recipiendi vel obligandi voto vel iuramēto vel beneficijs alliciendi ad ingreſſum religionis· ¶ Et videt ꝙ nō: pfectio enī conſilioꝝ ad quā ordināt religiones / a chriſto exordiū ſūpſit· ſed chriſtus pmo perfectionis conſiliū dedit adoleſcenti qui precepta ſeruauerat Mathei· xix· ergo ſoli illi qui ſūt exercitati ī preceptis ſūt ad religionē obligandi vel recipiendi· ¶ Prete· Grego· dicit ſup Ezech· nemo repente fit ſūmꝰ: ſꝫ ī bona cōuerſatione a minimis quis īchoat vt ad magna perueniat: ſed magn ſūt cōſilia que ptinēt ad pfectionē vite: minora aūt ſūt precepta que ptinent ad omnē iuſticiam: ergo prius pueri debēt exercitari ī preceptis quā ad conſilia inducantur· ¶ Prete· Exo· xxi· dicitur ſi quis aperueit ciſternam cecideritqꝫ bos vel aſinus in eā dominus ciſterne reddꝫ precium iumentorum: ſed ille qui aliquem puerum nondum in preceptis exercitatum ad religionem inducit quodāmodo aperit ei ciſternam: quia plures tales religionem ingredientes egrediuntur et in deſperationem incidunt quaſi in quandam ſpiritualem ciſternam: ergo videtur ꝙ ille qui inducit eum hoc ei in peccatum imputetur· ¶ Preterea illud quod eſt expediēs communi vtilitati nō eſt tollendum: ſed expedit communi vtilitati ꝙ homines propria libertate vtantur ad bonum faciendum: ergo non eſt aliquibus auferenda talis libertas per obligationē voti vel iuramēti· ¶ Preterea beatꝰ Benedictꝰ monachorum inſtitutor almificus in ſua regula ſtatuit / ꝙ venientibus ad religionem non ſit facilis prebēdus īgreſſus ſed ꝓbādum an ſpiritus a deo ſit: ergo multo minus ſunt aliqui mūeribꝫ vel beneficijs allici

endi. Preterea Gregoriuſ dicit et habetur in decretis diſtinctione .xlviij. ſic. Scimuſ ꝙ edificati parietes nō priuſ tignorum ponduſ accipiunt niſi a nouitatis ſue humore ſiccent᷑: ne ſi ante pondera ꝙ̄ ſolidentur accipiant cūctam ſimul ad terram fabricam deponant: ſed pueri qui nōdum exercitati ſunt in preceptis / ſūt ſicut parieteſ nō deſiccati: ergo nō ſūt imponenda eis ligna id eſt grauia religionis īſtituta. Preterea ſtatus religionis eſt ſtatus penitentie: ſ; pueri excipiuntur ab omni penitentie coertiōe. vt habet᷑ de penitentia diſtinctione quarta: ergo nō ſūt ad religionē inducendi. Preterea ſicut dicitur .xx. q. iij. quod quis nō eligit nec optat ꝓfecto nō diligit: quod aūt nō diligit facile cōtemnit: ſed pueri anteꝙ̄ ſunt exercitati non habent firmam electionem: ergo nec firmā dilectionē. facile igit᷑ religionē contēnunt ſi in tali etate ad religionē inducūt᷑.

Preterea ꝓuer. xiij. ſbſtātia feſtinata minuet᷑: ſed videt᷑ eſſe nimia feſtinatō ꝙ aliquis ad cōſilia aduolet nōdū in preceptis exercitatus: ergo videt᷑ ꝙ hoꝝ ſubſtantia ſpiritualis minuat᷑: nō ergo ſunt defacili ad religionē inducendi.

Preterea nō minor cura adhibenda eſt ad ingreſſum religionis ꝙ̄ ī ſuſceptione ordinis: ſed in ordinationibꝫ prohibentur ad maiores accedere qui minores nō acceperīt: ergo etiā nō deb; aliquiſ ad obſeruātiam conſilioꝝ in religionē trāſire niſi priꝰ ꝑceptis obſuatis.

Preterea duo ſūt homi neceſſaia. ſcilicet. intelligere verum ⁊ operari bonum: ſed in intelligendo verum ſtultus reputaretur qui prius ad difficiliora ſe transferret ꝙ̄ leuiora intelligeret: ergo ſtultum ē in operatione boni ꝙ aliquis prius trāſeat ad conſilia ꝙ̄ in ꝑceptis exercitet᷑.

Preterea cuilib; in religione exiſtenti cōtingit curam agere alioꝝ vel ſaltem ſuiipſius: ſed in his qui eligūtur ad aliquā curam eccleſiaſticam oportet eligere meliores: ergo oportet eos qui ad religionē aſſumuntur eligere meliores: hi aūt qui ſunt exercitati in ꝑceptis ſūt tales: ergo ſunt ad religionē inducendi.

Preterea id quod eſt in ſe bonū ſi ex eo ſumat᷑ peccati occaſio eſt abijciendū ſicut ſerpens eneus quem Moyſes fecit ex mandato domini ad ſanādū filios iſrael vt habetur. Nu. xxj. Et hūc Ezechias combuſſit: quia ex eo ſumebat᷑ idolatrie occaſio. Similiter etiā quāuis bn̄dictō ſit ſm̄ ſe bona tamē reprehendit᷑ ſi minor ꝑſente maiore benedicit: ergo cū aliqui inexercitati ī preceptis ſumāt occaſionē peccati ex ingreſſu religionis ab ea recedentes / quāuis religio ſit ſm̄ ſe bona tamē videtur ꝙ inexercitatoſ ad religionē inducere ſit vitanduz.

Preterea Gregorius dicit et habet᷑ in decretiſ di. xlviij. ſic. Caſū appetit q ad ſummi loci faſtigia poſtpoſitis gradibus p abrupta querit aſcenſū: ꝓcedere autē ad conſilia nō obſeruatis ꝑceptis et huiuſmodi: ergo ⁊c̄.

Preterea Damaſ. dicit in ſecūdo libro ꝙ nō ē vtile īexꝑtuz exiſtētē; et improbatum incorruptione frui vt nō in ſupbiam incidat et iudiciū diaboli: pari ratione nō eſt vtile improbatos et imperitos ſeu ineptos in ꝑceptis ad ſtatum ꝯtemplationis aſſumi ad quam religio ordinat᷑.

Preterea Gregorius dicit in. vj. moralium poſt Lie amplexus Jacob ad Rachelē puenit: ꝙ ꝑfectus qſquiſ ad actiue vite fecūditatem iungit᷑ et poſt contemplatiue ad requiem copulat᷑: ſ; actiua vita conſiſtit in ob

ſeruantia p̄ceptoꝝ: ſtatus autē
religionis ptinet ad vitā contem-
platiuā. ergo nō ſūt aliq̄ ad rligi-
onē īducēdi anteq̄ ſint in p̄ceptis
exercitati. ¶ Pre. nulla pmiſſio ē
faciēda cui9 ſolutio nō ē licita. ſol-
uere aūt aliq̄d alicui p īgreſſu re-
ligionis nō ē licitū vt dicit᷑. j. q. ij
Quā pio. Auḡ legim9 domini di-
ſcipulos vel eoꝝ miniſterio ↄuer-
ſos quēpiā ad dei cultum aliq̄ mu-
neris interuentu puocaſſe. ergo
nō ſūt aliq̄ pmiſſionib9 ad religi-
onē alliciendi. ¶ Pre: nullus qui
nō eſt exercitatus in armis ſ̄m le-
ges eſt admittendus ad militiā
corpalē. ſ3 religio eſt ſtat9 militie
ſpūalis. ergo nō ſūt aliq̄ recipiēdi
ad religionē niſi pius exercitati in
p̄ceptis q̄ſi ī q̄buſdā ſpūalib9 ar-
mis. ¶ Pre: q̄ non pt̄ ſe obligare
ad minus / non pt̄ ſe obligare ad
maius: niſi ſit neceſſariū. ſed puer
an̄. xiiij. ānū nō pt̄ ſe obligare ad
mr̄imoniū qd̄ min9 ē. g° mlt̄o mi-
n9 ad religiōē. ¶ Pre. ī Marco le-
git᷑ q̄ domin9 demoniacū curatū
nō pmiſit ſecū ītrare nauim: que
ſignificat crucē et religionē. p de-
moniacū aūt curatū ſignificāt᷑ ho-
mines a pctīs ↄuerſi. ergo nō ſūt
ad religionē accipiendi peccatores
ſtatim cōuerſi anteq̄ in p̄ceptis
exercitēt᷑. ¶ Pre. bonoꝝ opm fru-
ctus habere debem9 qn̄ de egypto
exim9: vt dicit quedā gloſa Exo.
xij. ſed exire de egypto eſt exire de
mūdo religionē intrando. ergo illi
q̄ volunt religionē intrare / debent
pius fructū bonoꝝ opm habere per
obſeruātiā mādatoꝝ. ¶ Pre. Au-
guſ. dicit in libro de ſermone dn̄i ī
mōte. q̄ oīs p̄ſumptio eſt coercē-
da. ſ3 mag̃ p̄ſūptio videt᷑ eſſe / q̄
velit aliq̄s aſcendere ad apicē ↄſi-
lioꝝ: nōdū obſeruatis p̄ceptis.
g° tales nō ſūt coercendi et alliciē-
di ad religionis ingreſſū. ¶ Pre:

Auguſ. dicit in eodē libro: q̄ ma-
iora maioribus minora minori-
bus ſunt exhibenda. ſed conſilia
ſunt maiora. ergo non ſūt pueris
inexercitatis adhibenda. ⁊ ita pu-
eri nondum exercitati ī p̄ceptis
non ſunt ad religionem alliciendi
¶ Sed ↄtra ē qd̄ dicit᷑. xx. q. ij. Si
in q̄lib3. et infra. Parētib9 ſane fi-
lios ſuos religioni t̄dere nō āpli9
q̄ vſq̄ ad decimumq̄rtū etatis ſue
ānū licētia eſſe poterit. poſtea vero
aut cum volūtate pntū eoꝝ / aut ſi
ſue deuotōnis ſit ſolitariū votū / erit
filijs licitū religionis aſſumere cul
tū. ſ3 p9 decimūquartū ānū nō ſta-
tim fiūt hoīes ī p̄ceptis exercitati.
g° pn̄t religionē īgredi puei an̄q̄
ſint ī p̄ceptis exercitati. ¶ Pre:
mai9 ē q̄ aliq̄s aſſumat᷑ ad r̄gimē
ſui et alioꝝ / q̄ q̄ recipiat᷑ ī rligio-
nē: in qua ſub regimine alterius
viuit. ſed Salomon adhuc puer
exiſtēs / aſſumptus ē ad regimē ſui
et alioꝝ. vn̄ dicit᷑. j. paralipome-
nō. xxix. Locutus ē Dauid rex ad
omnē eccliā Salomonē filiū meū e-
legit de9 adhuc pueꝝ ⁊ adhuc te-
nellū. g° mlt̄o magis pn̄t puei nō
dū exercitati ī p̄ceptis ad religi-
onē recipi vel induci. ¶ Pre: illud
votū nō ē illicitū ex q̄ nō reddūt᷑ ali
q̄ rei / ſi ſoluāt. ſ3 ſic Ambroſi9 dicit
Illi q̄ in puellarib9 āmis ↄtinētiā
vouerint nō ↄſtituūt᷑ rei ſi votū ſol
uūt. g° q̄ aliq̄ voto aſtringāt᷑ ad
rligiōē ī puerilib9 āmis n̄ ē illicitū.
¶ Pre. nihil ē illicitū p qd̄ aliq̄s
a bono nō retrahit᷑. ſ3 q̄ puocat᷑ ad
meliora non retrahitur a bono. er-
go cum ſtatus religionis ſit meli-
or in quo obſeruantur conſilia /
q̄m ſtatus vite ſecularis in quo
obſeruant᷑ ſimpliciter p̄cepta /
videtur q̄ non ſit illicitum pueros
inducere ad religionem voto vel
iuramento aut beneficijs anteq̄
ſint in p̄ceptis exercitati. ¶ Pre-

terea · xx · q · j · dicit᷑ · |ſirma tūc erit
ꝓfeſſio virginitatis ex q̄ adulta e-
tas iam eſſe ceperit : et que ſolet
apta nuptijs deputari ac ꝑfecta :
ſed non ſtatim in hac etate viri et
mulieres ſūt ī p̄ceptis exercitati ·
ergo antequam alij in preceptis
exercitentur / licite poſſunt ad re-
ligionem aſtringi voto vel iuramē-
to · ¶ Pre · ſi talis obligatō eſt illi-
cita / q̄ pueri nō exercitati ī pceptiſ
voto vel iuramēto ad religionē ob
ligāt᷑ : aut h̄ eſt : q̄ ē ſm ſe mala :
aut q̄ ē ꝓhibita · ſ; nō ē ſm ſe ma-
la · q̄ executio ſiue impletio ꝓmiſ-
ſionis ſic eſt peior : et perſeuerātia
peſſima : cui9 ɔtrīū videm9 · q̄ ad
implentes ea q̄ ꝓmiſerāt ī pueri-
lib9 ānis · et in his ꝓmiſſis pſeue-
rātes marie cōmēdāt᷑ · Similr̄ etia;
nō ē illicita talis obligatio q̄ ꝓhi
bita : nō eñ ꝓhibet᷑ in lege veteri :
dicit᷑ eñ nui · xxx · mulier ſi quippiā
vouerit et ſe aſtrinxerit iuramēto /
q̄ ē ī domo patris ſui et ī etate ad-
huc puellari / ſi cognouerit pr̄ vo-
tū qd̄ pollicita ē : ⁊ iuramētū q̄ ob-
ligauit aīa; ſuam : ⁊ tacuerit / voti
rea ē q̄cq̄d pollicita ē et iuramētu;
ope cōplebit · ſin aūt cū audierit /
ɔtdixerit : ⁊ vota et iuramēta eiuſ
irrita erūt : nec obnoxia tenebitur
ſponſioni : eo q̄ ɔtdixerit pr̄ · Si-
milr̄ etiā nō ē ꝓhibitū iure cano-
nico · q̄ ī decreto Leonis pape hec
eadē autoritas iducit᷑ · ſilr̄ etiā nō
ē ꝓhibitū lege euāgelij q̄ marie ī-
ducit hoīes a recedendo a mūdo et
ad exequēdū pfectionis opa · g° li
citū ē obligare voto vel iuramento
pueros nōdum exercitatos in pre-
ceptis / ad religionē · ¶ Rñſio di-
cēdū : q̄ h̄ qd̄ ꝓ queſtōe hic indu-
cit᷑ dubitationē non habet : niſi q̄
quidā ɔtentioni ſtudentes verita-
te; obnubilare conāt᷑ · vñ hic locū
hñt verba que Auguſ · dicit ī ſcd̄o
de ciui · dei · Quoniā; ille ē maior et

ɔterior incipiētiū morb9 animaꝝ /
q̄ inſtabiles mot9 ſuos / etiā poſt
rationē; plene redditā ſiue nimia
cecitate qua nec apta cernuntur :
ſiue obſtinatiſſima pernicia qua ⁊
ea que cernūt᷑ nō ferūt᷑ : eamq; ſc;
cecitatem tanq̄ veritatē defendūt ·
Sic neceſſitas copioſius dicendi
plurimūq; res claras velut eas nō
ſpectantib9 intuendas · ſ; quodā-
modo tangendas palpantib9 of-
feram9 · ⁊ tñ quis diſceptādi finiſ
erit / ſi rñdēdū rñdētib9 ſemꝑ exi-
ſtimem9 : nā q̄ vel nō pñt ītellige-
re qd̄ dicit᷑ : vel tā duri ſūt aduerſi-
tate mētis : vt etia; ſi intellexerint
nō obediāt : rñdent ⁊ loquūt᷑ iniq-
tatē : atq; infatigabilr̄ vani ſunt ·
quoꝝ dicta ɔtraria ſi totiens veli-
m9 refellere quotiēs obnixa frōte
ſtatuerint nō cogitare quid dicūt :
dū quocūq; mō nr̄is diſputatōib9
ɔtradicāt : q̄m ſit infinitū ⁊ erum-
noſū et infructuoſū vides · Erit g°
hic modus ſeruandus vt veritas
manifeſte ⁊ quaſi palpabilr̄ oſtē-
dat᷑ · et ſiqua in ɔtrariū dicta fue-
rint / que aliqd̄ pōdus nō habeāt /
ɔdēnant᷑ : ne ſemꝑ oporteat eaſdē
inutilr̄ replicare · ſ; ſiq̄s ɔtrarium
dicere voluerit / ſcribat qd̄ dicit : vt
alij ītelligentes diiudicare poſſint
an doceat veritatē · ¶ Primo ergo
circa ꝓpoſitā queſtionē vt ſingula
diſcutiam9 ɔſiderādū ē : q̄ pueros
etiā īfra ānos pubertatis in religi
onē recipi nō ē ſm ſe malū immo ē
expediēs et fructuoſu; · q̄ illud qd̄
a puericia aſueſci9 ſēper pfecti9 et
firmi9 tenem9 ſm illd̄ ꝓu · xxij · a-
doleſcēs iuxta viā ſuā ḡdit᷑ · ⁊ cū ſe-
nuerit ñ rcedet ab ea · ⁊ idō Apl̄i īſti-
tuert̄ vt pueri etiā īfantes ad chri
ſtianā religionē recipent᷑ · vt in ea
nutriti firmi9 et perfectius ei inhe-
rerēt · ⁊ h̄ ē qd̄ Dio · dicit ī vltio ca ·
ce · hie · Secūm legē ſcta; īfirmate ī-
fantes ad hitū ſcm̄ · habebūt ɔſue

tudinē ab omni remoto errore · et
immūde vite expertes · hoc diuinis
noſtris ducibꝫ id eſt Apoſtolis ad
mentez venit: et viſū eſt ſuſcipe in-
fantes · multo ergo magis excedit
vita chriſtiana infideliū vitaz / q̄m
vita religioſoꝝ vitā ſeculariū · pre
ſertim cū i p̄mitiua eccleſia omniū
chriſtianoꝝ erat p̄fectiſſim⁹ ſtat⁹
religionis · ſcḋm illud Actuum · iiij ·
Multitudinis credentium erat cor
vnū et anima vna · nec quiſq̄ eoꝝ
que poſſidebat aliqđ ſuū eſſe dice-
bat · ſꝫ erāt illis oīa cōmunia · ad c⁹
vite exēplar oēs religiōes ſūt iſti-
tute · et ideo religionū inſtitutores
ex eadē cauſa qua ⁊ Apoſtoli moti
ſūt ad recipiendū infantes in reli-
gionē · vt patꝫ de beato Benedicto
q̄ vt i ſcḋo dialogoꝝ legit᷑ recepit
ad nutriēdū in religionē Mauruz
duodēnem · et Placidū ſeptēnē ·
Eſt tñ quedam differentia circa h̄
attēdenda · naz pueri ante annos
pubertatis ex naturali iure ſūt ſḃ
cura parentū · ꝓpter hoc q̄ patiūt᷑
diſcretōis defectū · ſcḋm quā poſſent
bñ regere ſeipſos · ⁊ iđo i hac eta-
te pñt q̄dē religioni tradi / ſi a p̄n-
tibꝫ offerunt᷑ · et erit rata traditio
precipue ſi cū ad ānos pubertatis
aduenerint ratā habuerint pat̄-
nā oblationē · Vñ Grego · dicit · ⁊
habet᷑ · xx · q · j · Addidiſtis · Si pat̄
vel mat̄ filiū filiā ue int̄ ſepta mo-
naſterij in infantie annis ſḃ regu-
lari tradiderit diſciplina / vtꝝ lice-
at eis poſtq̄ pubertatis impleue-
rint ānos egredi et m̄rimonio co-
pulari · h̄ oīno deuitam⁹ · qꝛ nefas
ē vt oblatis a p̄ntibꝫ deo filijs / vo
luptatis frena relaxēt᷑ · ſi aūt i hac
etate ꝓpria ſpōte ſe r̄ligioni tradi-
derint · pꝫ h̄ p̄ aſſenſū vel diſſimula
tionē p̄ntū ratū eſſe · Vñ dicit᷑ · xx ·
q · ij · Si i qualibꝫ minori etate: vel
religionis tonſuraz / vel religionis
veſtez debitaz in vtroq̄ ſexu filijs /

aut vnus aut ābo p̄ntes dederint
cōſenſuz / aut forte vel nolentibꝫ vel
neſciētibꝫ ſcꝫ p̄ntibꝫ a ſe ſuſceptā /
nō mox viſā i filijs abdicauerint /
ſꝫ vel corā ſe vel Ep̄o / palāq̄ in cō-
uentu eoſdē filios talia habere p̄-
miſerint / ad ſeculareꝫ r̄uerti habi-
tū filijs ipis quādoq̄ / p̄enit⁹ nō li
cebit · Si vero pueri annos puber-
tatis trāſcenderint / pñt etiā iuitis
p̄ntibꝫ ad religiōꝫ ſe trāſferre · nec
ſūt repellēdi: imo magis aduocā-
di · vt em̄ Gre · dicit i quadā home-
lia · Ad vitaz bonā alius in pueri-
cia / ali⁹ in adoleſcentia / ali⁹ in iu-
uentute / ali⁹ in ſenectute / alius i
decrepita etate ꝑducit᷑: ⁊ ſic cū in
nulla etate ſint repellendi / minus
tñ ſūt repellendi in pueritia · Dicit
em̄ Chriſo · ſup̄ Mattheū · q̄s me-
ret᷑ appropinq̄re chriſto ſi repellet᷑
ab eo ſimplex infantia: nā ſi ſācti
futuri ſūt q̄d vetatis filios ad p̄reꝫ
venire: ſi aūt peccatores futuri ſūt /
vt q̄d ſētētiā cōdemnatōis ꝓfertis
anteq̄ culpā videatis · Quā q̄dem
ſententiā damnatōis ꝓferūt ali-
qui cū dicūt / nō ſūt recipiendi pu-
eri ad religionē · qꝛ exibūt et peio-
res efficiūt᷑ · ſꝫ qđ addūt quidā: q̄
oportet pueros p̄ius exercitari in
preceptis et poſtea tranſire ad cōſi
lia obſeruanda in religione / ex fal
ſo intellectu ꝓcedit · arbitrant᷑ em̄
q̄ precepta parant viaz ad cōſilia ·
nō eſt aūt ſic · immo potius conſi-
lia p̄ant viam ad precepta ſeruā-
da · qꝛ per conſilia remouet᷑ homo
a rebꝫ ſeculi circa quas occupat᷑ ·
Difficile ē g° q̄ innocentiā ſeruet ·
Vñ Hilari⁹ dicit ſup̄ Mattheum ·
Graue on⁹ innocentia ſenſit icre-
mētis opū occupata · rez em̄ ſoli⁹
famulatus dei / nō ſine vicijs ſeculi
cōſequit᷑ · Et iđo dñs dicit Matthei
xix · q̄ difficile q̄ pecunias hñt / in-
trant in regnum celoꝝ quia diffi-
cile ē q̄ hō p̄cepta dei ſeruet · q̄bꝫ i-

tratꝰ in regnuz celoꝝ niſi ſequens
cõſilia diuitias relinquat· Et ideo
pueri ad hoc ꝙ innocentiã ſerua-
re poſſint/ in obſeruãtia mãdato-
rũ ſunt preparandi: et quodãmodo
premuniendi in exercitio ꝯſilioꝝ:
nec ſũt repellẽdi quãuis ieruditi vi-
deant̃ i preceptis· dicit enĩ Orige-
nes ſup Mat· quidã puerilem ſer-
monem habẽtes offerũt ſaluatori
pueros infantes· qui aũt videntur
pfectiores/ priuſq̃ diſcant ratõez
iuſticie/ reprehendunt eos q̃ pue-
ros ⁊ infantes adhuc minꝰ erudi-
tos offerũt Chriſto· dñs aũt hor-
tat̃ diſcipulos ſuos ꝯdeſcẽdere vti-
litatibꝫ pueroꝝ· H̄ ergo debemꝰ at
tendere ne eſtimatione ſapientie
excellentioris/ ꝯtemnamus quaſi
magni puſillos eccleſie: phibẽtes
pueros venire ad ieſum· ¶ Sꝫ ꝙ
vlterius queritꝰ/ an ante religiõis
ingreſſuz ſint voto vel iuramẽto ad
religionẽ obligãdi/ manifeſte ptꝫ
ꝙ ſic· ſic̃ enĩ in malo q̃nto volũtas
eſt magis obſtinata ad malũ tan-
to peior ẽ/ ſic̃ i obſtinatis q̃ ex ma-
licia peccant: ita etiã in bonis tan-
to voluntas melior eſt/ q̃nto ẽ ma-
gis firmata ⁊ aſtricta ad bonũ· cũ
gͦ bonũ ſit ꝙ pueri ad religionem
veniãt/ multo meliꝰ ẽ ꝙ eoꝝ volũ-
tas ad h̄ ſit firmata qḋ fit voto vel
iuramẽto· Vñ et Dauid dicebat·
Iuraui et ſtatui cuſtodire iudicia
iuſticie tue· et Auguſ· dicit in epl̃a
ad Paulinũ et Armariũ· Felix ne-
ceſſitas que ad meliora compellit·
¶ Vltimo aũt ꝯſiderandũ reſtat:
an ſint beneficiis alliciẽdi· Siqui-
dez ꝯuentione vel pacto preciũ ali-
cui det̃ vel quodcũq̃ terrenũ bñfici-
um vt religionẽ intret h̄ ẽ illicituz
ſi aũt aliquis aliqua beneficia tem
palia ei ꝯferat vt auferat impedi-
mẽta q̃bꝫ impedit̃ a religionis in-
greſſu: vel etiã vt eũ nutriat vel do
ceri faciat: ad hoc ꝙ ſit religioni

aptus· H̄ nõ eſt illicitũ ſed ẽ lauda
bile· Siliter etſi beneficiis tpalibꝫ
aliq̃s aliquẽ alliciat/ vt euz fauo-
rabilẽ ſibi reddat nõ intendẽs glo
riã ꝓpriã ſed gloriã dei et ꝓximi ſa
lutẽ/ laudabile eſt· ſic̃ et Apl̃us de
ſeipõ dicit· i· Corin· x· Per oĩa om
nibꝫ placeo· deꝰ etiã aliq̃s tpalibꝫ
bñficiis allicit ad bñ agẽdũ· in ec-
cleſiis etiã q̃buſdã ꝑ tpaliũ diſtri
butionẽ alliciũt̃ aliq̃ ad eccleſie de-
ſeruiendũ: nõ ꝙ premiũ accipiant
ſed ſũt quedã ſecũdario allectiua
ad ſeruiendũ deo· Sic̃ et dñs dicit
Mat· vi· Primũ querite regnum
dei et iuſticiã eius· et hec oĩa adiĩci
ent̃ vobis· ¶ Ad pͥmũ ergo dicẽ-
dũ: ꝙ ſic̃ Chriſtꝰ ad ꝯſilia inuita-
uit adoleſcẽtẽ in preceptis exercita
tũ/ ita etiaz vocauit Mattheũ pu-
blicanũ nõ exercitatũ i preceptis·
ſed potiꝰ peccatis implicatũ· Ex q̃
accipe poſſumꝰ ꝙ ad ꝯſilia obſer-
uanda/ in religionẽ aduocãdi ſũt
nõ ſolũ exercitati in preceptis: ſed
etiã nõ exercitati· ¶ Ad ſecũdũ di-
cendũ: ꝙ diuerſitas graduuz du-
plicit̃ attẽdi pt̃· Vno mõ in diuer
ſis ſtatibꝫ ſeu ꝯditionibꝫ· et ſic nõ
optet q̃ tendit ad maiorẽ ſtatum
vel ꝯditionẽ ꝙ prius exercitetꝰ in
minori ſtatu vel ꝯditione· ſicut vi-
demus ꝙ illi q̃ volunt fieri milites
nõ pͥus exercitant̃ in lanificio: ſed
a puericia exercent̃ i militia· Simi
liter qui volunt fieri clerici nõ pͥus
exercitant̃ in vita laicali: ſed a pu-
ericia inſtruũt̃ in vita clericali· ⁊ h̄
modo qui volunt religioſi fieri/ nõ
optet ꝙ pͥus exercitentꝰ in vita ſe
culari: ſꝫ optimũ ẽ eis/ ſi a puericia
exerceãt̃ in vita religionis· q̃ magis
poterint i eis ꝓficere· Vñ dicit̃
threnoꝝ· iii· Bonũ ẽ viro cũ porta-
uerit iugũ ab adoleſcẽtia ſua· Alio
mõ pñt accipi diuiſi gͣdꝰ i eodẽ ſta-
tu vel ꝯditõe· ⁊ h̄ mõ dicit Grego·
ꝙ in q̃libet bona conuerſatione ici-

piendū ē a minoribꝫ vt ad maio-
ra ꝓueniat᷑. ſicut eñ milites a ru-
dimentis militie: et clerici a rudi-
mētis clericature/ ita etiā ꝛ religi-
oſi icipiūt a rudimētis religionis:
vt ꝓficiāt vſqꝫ ad ſūmū. ¶ Ad ter-
ciū dicendū: ꝙ duplex ē occaſio ſcꝫ
data et ſūpta. tunc q̇dem dat ali-
quis occaſionē alicui ruendi: vel in
ciſternā cadendi/ qñ facit aliq̇d vel
dicit minus rectū. ex quo dat᷑ ꝓxi-
mo occaſio ruine. et tūc ruina ꝓxi
imputat᷑ danti occaſionē. Aliqñ
aūt nō eſt occaſio data ſed ſūpta.
puta cū aliquis inducit aliquē ad
bonū: et ipſe ex hoc fit deterior: nō
ē relinquenda monitio bona ꝓpter
hoc ꝙ ille ſumit inde occaſionē ru-
ine. Vñ et dñs nō dimiſit p̄dica-
tionē veritatis ꝓpt᷑ ſcandalū pha-
riſeoꝝ. vt habet᷑ Matthei. xv. Et
Aug. dicit in epl̄a ad Bonifaciū.
et hēt᷑. xxiij. q. iiij. ip̄a pietas et i-
fra. Qz ſi plurimi eſſent ī domo ru-
itura et inde ſaltē vnꝰ liberari poſ-
ſet: atqꝫ illōꝯ ꝙ facere conaremur/
alij ſemetipſos precipitatione ne-
carent/ doleremꝰ de ceteris. verū ꝺ
vnꝰ ſaltem ſalute ꝯſolaremur.
¶ Ad quartum dicendū: ꝙ libertas
neceſſitati coactōis ſ opponit᷑: que
eſt neceſſitas abſoluta. et talis ne-
ceſſitas nō ē adhibēda. ſed neceſſi-
tas que eſt ex ſuppoſitione finis/
nō opponit᷑ libertati. ꝛ tali nc̄itate
expedit vti ad ꝯmunē vtilitatē. a-
lioq̇n/ nec pacta ꝓmiſſionibꝫ fir-
mata/ nec iuramēta ī rebꝫ hūanis
fieri deberent. multo aūt magis ꝑ
huiuſmodi expedit homines obli-
gari ad diuina: que ſūt meliora.
¶ Ad q̇ntū dicendū: ꝙ difficultas
ingreſſus obſeruat᷑ in religionibꝫ
ꝑ hoc: ꝙ dat᷑ intrantibꝫ ānꝰ ꝓba-
tionis: in quo difficultates religi-
onis experiūt᷑. ¶ Ad ſextū dicendū:
ꝙ parieti nōdū deſiccato nō ē onꝰ
tignoꝝ īponēdū: tñ nō ꝓhibet᷑ q̇n

ſit paries deſiccandus. deſiccat᷑ aūt
paries ab p̄uo humore ſecularis
affectꝰ ꝑ religionē. ꝛ ideo ꝯuenit
ꝙ p̄ius exerceāt᷑ aliqui ī religione/
q̄ꝫ eis onus prelationis/ aut ſacro
rū ordinū imponat᷑. de hoc onere
loquit᷑ Grego. vt ꝑ ea patꝫ que
precedūt in illo capitulo et in ſcd̄a
homelia Ezech. ¶ Ad ſeptimū dicē-
dū: ꝙ ſtatus religionis ē ſtatꝰ pe-
nitētie et ē exercitiū ſiue ſchola per
fectōis. vñ ad religionē recipiēdi
ſūt peccatores ꝓpt᷑ penitentiā. et
recipiēdi ſūt pueri innocentes. q̈ſi
in quadā ſchola ꝑfectōis vt per-
fectiꝰ innocentiā ꝯſeruēt. ¶ Ad o-
ctauū dicendū: ꝙ ſi omnino inuiti
pueri ad religionē inducerent᷑/ ti-
mēdū eſſꝫ ꝺ caſu futuro. ſꝫ exq̈ ꝓpia
volūtate ſe obligāt: ꝛ religionē in
grediūt᷑/ nō hꝫ locū rō inducta.
Ad nonū dicēꝺ: ꝙ ſic magnū et ꝑ-
uū: multū ꝛ paucū ẛm Phm̄ dicit᷑
relatiue/ ita ꝛ feſtinatū ſiue velox
et tardū. nā feſtinatū ſiue velox eſt
quod ī ꝑuo tp̄e multū mouet᷑. illa
g° ſbſtātia minuit᷑ q̄ ē feſtinata in
reſpectu ad debitū moduꝫ. puta ſi
aliq̇s aliquē ſtatū aggreſſus ſta-
tim a p̄ncipio ꝯtēptis rudimētis
illiꝰ ſtatꝰ/ ea q̄ ſūt ꝑfectioꝝ inſta-
tu illo attētare vellet. nō ē aūt ſb̄a
feſtiata/ ſi exercitiuꝫ ꝑfectōis: ꝛ q̄-
ſi quādā ſcholā que ē religio a pu
ericia aliq̇s igrediat᷑. tātū eñ ē cul
mē ꝑfectōis: vt etiā ſi a puericia
q̇s huiuſmodi ꝑfectōꝫ aggredia-
tur: ſemper habet vbi ꝓficiat. ſic
et Aug. dicit ad Voluſionū de do-
ctrina chriſtiana. tāta ē inq̇t chri
ſtianoꝝ ꝓfunditas lr̄aꝝ/ vt in eis
q̈tidie ꝓficerē/ ſi eas ſolas ab ine-
unte pueritia vſqꝫ ad decrepitam
ſenectutē/ ſūmo ſtudio/ melioi in-
genio conarer addiſcere. ¶ Ad. x.
dicēꝺ: ꝙ diuerſi ordines ſūt q̈ſi di
uiſi gḋꝰ vnꝰ clericalꝭ vite. ꝛ iḋo o-
ꝑtꝫ vt a mīoribꝫ incipiat q̄ ad ma-

iores tendit· nō aūt oportet ꝙ qui
tendit ad ſacros ordines / exerceatꝰ
in ijs que ꝑtinēt ad inferiorez ſta-
tum: laicalis ſcꝫ vite· et ſimiliter in
vita religionis oportet / ꝙ a rudi-
mētis eius incipiat qui religionez
ingreditꝰ: vt ad ſūmū apicē religi-
onis attingere poſſit· nō tñ oportꝫ
euꝫ ꝑus eſſe exercitatuꝫ in ſeculari
vita· ¶ Ad· xj· dicendū: ꝙ in itel-
ligibilibꝫ etiā oportet: ꝙ aliquis a
minoribꝫ in eadem ſcientia incipi-
at: vt ad maiora ꝑueniat: non tñ
oportet ꝙ quicūqꝫ vult addiſcē a-
liquā ſciētiaꝫ maiorē / ꝙ exerceatꝰ i
q̈libet minori· ſic̄ qui volūt addiſcē
artes liberales / nō oportet ꝙ ꝑus
exerceantꝰ i mechanicis· ſed ſolum
hoc oportet qñ minor ſcientia ꝑat
viā ad maiorez· vita aūt ſecularis
nō ꝑat viam ad religionē ſed ma-
gis ab ea abducit· vñ Grego· dicit
i ꝑncipio moraliū· cū adhuc me co
geret animꝯ ꝑñti mūdo quaſi ſpēte
nꝯ deſeruire / ceperūt multa ex hu-
iuſmodi mūdi cura ſuccreſcē: vt in
eoꝝ iā nō ſpē ꝫ (qd̄ ē ḡuius) mē
te retinerer· econuerſo aūt obſer-
uantia ꝯſilioꝝ ꝑat viā ad tutiꝯ et
ꝑfectiꝯ precepta diuina obſeruan
da: que neceſſe eſt etiaꝫ in ſeculari
vita obſeruari· ¶ Ad· xij· dicen-
dū: ꝙ ratio illa i multis deficit· ꝑ-
mo quidē: ꝙ ille qui religionē in-
trat / nō ad hoc eligitꝰ: vt ſui vel al-
teriꝯ curaꝫ gerat magis q̄ꝫ añ· ſed
magis vt ſit ſub obedientia et cu-
ra alterius· Secundo ꝙ hoc nō ꝯ-
ceditꝰ ab omnibꝫ· ꝙ neceſſe ſit eli-
gere meliorem ad regimē prelatō-
nis· ſed ſm quoſdā ſufficit eligere
bonū· Tercio ꝙ ſi oportet eligē me-
liorē ad prelationē / nō quidē op-
tet ſimpliciꝰ meliorē eligere: ſꝫ me-
liorē id ē magis idoneū ad h̄· pu-
eri aūt etſi nō ſint meliores ſimpli
citꝰ q̄ꝫ adulti / ſunt tñ magis idonei
ad hoc vt in religione nutriantur·

Vñ Anſ· in libro de ſimilitudinibꝫ
comꝑat eos qui a puericia nutri-
untꝰ in religione angelis· alios aūt
hominibꝫ· ꝙ angeli a ꝑncipio ho-
mines ꝓceſſu tꝑis ad vitā eternā
ꝑueniūt· Quarto ꝙ ad Eꝑatū nō
eligitꝰ niſi vnꝯ· et ideo maior neceſ-
ſitas ē ꝙ melior aſſumatꝰ q̄ꝫ de in-
trantibꝫ religionē: qui plures ac-
cipi ꝑñt· ¶ Ad· xiij· dicendū: ꝙ ñ
ſolū illud qd̄ eſt peccatū prebet oc-
caſionē ruine· ſed etiā illud qd̄ hꝫ
ſpeciem mali· vñ et Apłus dicit· j·
ad Theſſa· vltimo· Ab oī ſpē ma-
la abſtinete vos· ⁊ ꝙ ſerpens ene-
us etſi ſm ſe eſſet bonꝯ ex ſui inſti-
tutione· tñ ſpēꝫ habebat mali ꝓpꝰ
ſimilitudinez idolatrie· ideo apud
eos qui erāt ad idolatriā ꝓni non
erat dimittendus· ſed laudabiliꝰ
fuit ſubtractꝯ· introitus autē reli-
gionis / nec ē ſm ſe malus: nec hꝫ
ſpēm mali· Bñdictio aūt etſi ſit de
gn̄e ſuo bona / tñ ad hoc ꝙ ſit actꝯ
virtutis / exigitꝰ ꝙ ſit veſtita debitis
circūſtantijs id ē vt ſit ꝯueniēs et
ꝑſone: et loco: et tꝑi· nō ē aūt con
ueniēs ꝑſone / qñ minor preſente
maiore bñdicit· ꝙ ſic̄ dicitꝰ ad He-
bre· vij· Sine ulla ꝯtdictōe qd̄ mi
nus ē a maiore bñdicitꝰ· ¶ Ad· xiiij
dicendū: ꝙ ille qui accedit ad ꝯſi-
lia / nō querit aſcenſum per obru-
ꝑta poſt poſitis gradibus: ſed ma
gis reſecat que poſſunt hominem
impedire ab obſuatōe preceptō-
rum ſicut dictum eſt· ¶ Ad· xv·
dicendum: ꝙ ſm dictum Dama-
ſceni magis eſſet contrarium con-
cludendum· ideo enim deus homi-
nibus etiam poſt generationem
incorruptibilitatem nō ſtatim ad-
dit: quia hoc non eſſet eis vtile: ſꝫ
ſuperbiendi occaſio· abundantia
enim temporalium et corporalium
bonorum eſt materia ſuperbie· et
ideo vtile eſt hoī ad ſuꝑbiam vitā
dam vt ad conſilia tranſeat: tem-

poraliū bonoꝝ abundātiā derelin/
quens. ¶Ad. xvj. dicend᷑. ꝙ am/
plexus Rachelis ſignificat quietē
ɔtemplationiſ. ad quā etiā ɔſilia
ɔſequētes non a pn̄cipio ꝑuenire
pn̄t. ȝ poſt longū exercitiū bonoꝝ
opeꝝ. faciliuſ tn̄ ad predictā quie/
tem ꝑuenit᷑ ꝑ obſeruantiā ɔſilio/
rum. ꝙȝ ꝑ exercitiū mandatoruȝ in
vita ſeculari. ¶Ad. xvij. dicend᷑.
ꝙ ſi beneficiis tꝑalibꝰ aliqui allici
ant᷑ ad religionē cū pacto. ſicut ſo/
let fieri in emptione et venditione
eſt illicita ſolutio. ſi auteȝ aliquis
alicui ꝓuideat ſine pacto. nō ē illi/
cita ſolutio. Vnde poſt premiſſa
verba in eodē capitulo ſubiungit᷑
niſi forte de pauperꝫ alimēto quis
incōtigue ꝓponat. Et iteꝝ ſubdit
duȝ tn̄ abſit pactio et ceſſet omnis
ɔuentio. ¶Ad. xviij. dicendū. ꝙ
ſtatus religionis qn̄tū ad eos qui
in eo ꝓfecerint eſt ſpiritualis mili/
tia. qn̄tū vero ad eos qui de nouo
intrant. eſt quaſi cuiuſdā thiroci/
nij exercitiū. ꝛ ideo oportet ad ma/
iorem ꝓfectū ꝙ a puero aliqſ hu/
iuſmodi exercitiū ſubeat. ſicut et de
exercitio militie tꝑalis. vt Vege/
tius docet d̄ re militari. ¶Ad. xix.
dicendū. ꝙ obligatio ꝑficiēs ma/
trimoniū corꝑale. non poteſt fieri
ante ānos pubertatis. cui obliga/
tioni ſimilis eſt ꝓfeſſio que fit in
religione ad perpetue remanēdū i
ea. ȝ ante annos pubertatis po/
teſt fieri. aliqua ſpōſio futuri ma/
trimonij. ſicut eſt ī ſponſalibꝰ. cui
aſſimilat᷑ obligatio que fit ad reli/
gionem. ¶Ad. xx. dicendū. ꝙ ſicut
gloſa exponit ꝑ hoc ꝙ demoniacꝰ
curatus volebat eſſe in mari in na
ui cū Chriſto. deſignat᷑ deſiderium
eoꝝ qui ſūt a peccato mūdati. quo
cupiūt diſſolui et eſſe cū Chriſto.
ſed hoc nō ſtatim ɔcedit᷑. ſed oꝑtet
ꝙ prius ī hac vita laborēt. annū/
ciando verbum dei. vn̄ patet ꝙ nō
eſt ad ꝓpoſitū. ¶Ad. xxj. dicend᷑.
ꝙ qn̄to aliquis magis exercitatꝰ
in bono ex egypto id eſt ex ſeculo
ad religioneȝ tranſit. tanto faciliꝰ
in ea ꝓficere poteſt. ſed ꝙ in ſecu/
lari vita imminēt multa pericula
quibꝰ huiuſmodi exercitiū virtu/
tis impedit᷑. tutius eſt ꝙ a prin/
cipio impedimēta dirumpant᷑ per
obſeruantiam conſiliorum. ¶Ad
xxij. dicenduȝ. ꝙ difficilius eſt ob/
ſeruari precepta in vita ſeculari ꝙȝ
in vita religioſa. magna eñ virtꝰ
requirit᷑ ad hoc ꝙ aliquis ī ſeculo
viuens ſe immaculatū a vicijs ſe/
culi conſeruet. vnde dicitur Eccl̄i.
xxxj. Beatus diues qui inuentꝰ ē
ſine macula. et poſtea ſubditur.
Quis eſt hic et laudabimus eū.
fecit eñ mirabilia in vita ſua. et iō
maioris preſumptōnis eē videtur
(ſi tn̄ ſit preſūptio) ꝙ aliquis in
ſeculo viuens conſeruet ſe imma/
culatuȝ. ꝙȝ ꝙ tante virtutis ſe nō
exiſtimans ad religionem tranſe/
at. vt facilius a peccati macula cō/
ſeruet᷑ ad modum zachei. qui cum
ſtatura puſillus erat. ad hoc vt
Chriſtum videret aſcendit arborē
ſycomorum id eſt ficum fatuam ꝑ
quam religio deſignat᷑. ¶Ad. xxiij.
dicendū ꝙ in vnoquoqȝ ſtatu ma/
iora maioribꝰ ſūt attribuenda. et
tamen qui ad maioreȝ ſtatum ꝓ/
ficere vult. oportet ꝙ dū minor eſt
ꝓmordia illius ſtatꝰ accipiat. ſm̄
illud Eccl̄i. xxv. Que in iuuentute
nō ɔgregaſti. quomodo ī ſenectu
te tua inuenies ea. ꝛ ad hoc ꝙ ali
qs ꝑueniat ad ꝑfectōnē r̄ligiōis
oportet ꝙ a pn̄cipio etatis ſue hu/
iuſmodi aſueſcat.

Q. xxiiij.

Secūdo querit᷑. Vtꝝ ɔſilia
ordinēt᷑ ad p̄cepta. Et vid᷑
ꝙ nō. illud eñ ad qd̄ ordi/
natur aliud poſterius ē quia finiſ
eſt prior in intentione et poſteri/
or in executione. ſed per obſerua/

tionem p̄ceptoꝝ ꝯtingit eſſe poſ
rem in executione / q̄m impletio
nē cōſiliorū · vt patet Mat · xix · de
adoleſcente · qui ſe dixerat ſeruaſſe
legis p̄cepta a iuuentute ſua cui
dat̄ ꝯſiliū pfectōis · g° videt̄ ꝙ
ꝯſilia nō ordinent̄ ad p̄cepta ſic
ad finē · ſed poti9 ecōuerſo · ¶ Pre
fin͛s eſt pfectioꝛ ijs que ſūt ad fi
nē · ſed ꝯſilia ſūt pfectōra p̄ceptis ·
qꝛ ꝯſilia ptinēt ad pfectiōis ſta
tum · p̄cepta ptinēt ad cōmunez
iuſticiā · vñ et ꝯſilia p̄ceptis ſup
addūt̄ : vt patꝫ p hoc quod Mat ·
xix · dominus dicit adoleſcenti qui
p̄cepta ſeruauerat · adhuc vnū
tibi deeſt · Si vis pfectus eſſe vade
et vende oīa que habes / et da pau
peribus · ergo conſilia nō ordināt̄
ad p̄cepta ſed potius econuerſo ·
¶ Preterea ſcḋm Phm̄ · ij · phi · ſic
ſe habent principia ad concluſio
nes / ita ſe habent fines ad ea que
ſunt ad finē · ſed talis ē habitudo
pncipioꝝ ad concluſiones : ꝙ poſi
tis principijs ponuntur concluſio
nes · nō aūt econuerſo / qꝛ ꝯtingit
ex falſis ſyllogizare verū · ergo ta
lis habitudo erit finium ad ea que
ſunt ad finē · ſed poſitis p̄ceptis
non ponunt̄ conſilia · multi em̄ ob
ſeruant p̄cepta qui nō obſeruāt
conſilia · ergo conſilia non ordinā
tur ad p̄cepta ſicut ad finem ·
¶ Prete · ſicut Auguſ · dicit in libro de
ſancta virginitate · Multi deſipi
unt qui ꝓpter pn̄s ſeculū ſolū vir
ginitatem obſeruandam ſentiūt ·
ſed obſeruatio p̄ceptorū ptinet
ad p̄ſens ſeculum · ergo conſiliū
virginitatis non eſt implendum
ꝓpter p̄cepta · et eadem ratio eſt
de alijs conſilijs · ¶ Pre · p̄cepta
ptinere vident̄ ad vitam actiuā ·
conſilia aūt ad vitam contempla
tiuam · vñ Matthei · xix · vbi enu
merant̄ p̄cepta legis dicit gloſa ·
ecce vita actiua · vbi aūt poſtea ſb

ditur ſi vis perfectus eſſe ⁊c̄ dicit
gloſa · Ecce vita contemplatiua ·
ſed vita actiua ordinat̄ ad contē
platiuam et non econuerſo · ergo
p̄cepta ordinantur ad conſilia ⁊
non econuerſo · ¶ Prete : dn̄s bis
miraculoſe legit̄ turbas refeciſſe ·
primo quidem qn̄ ſatiauit quinqꝫ
milia hominum ex quinqꝫ panibꝰ
et duobꝰ piſcibꝰ : vt legit̄ Matthei
xiiij · Secundo qn̄ de ſeptem pani
bꝰ et paucis piſciculis ſatiauit q̄t
tuoꝛ milia hominum : vt habetur
Matthei · xvi · Et ſicut dicit gloſa
Mat · xiiij · Quinqꝫ milia ꝓ quinqꝫ
ſenſibꝰ corporis accipiūt̄ · ita ſunt
qui in ſeculari habitu exterioribꝰ
recte vti nouerunt hi quinqꝫ pani
bus id eſt legalibꝰ p̄ceptis ad
huc neceſſe habent vt inſtruant̄ ·
nam qui mundo renunciant inte
gre quattuoꝛ milia ſunt · et ſeptem
panibꝰ id eſt euangelica pfectiōe
ſublimes ⁊ ſpirituali gratia refici
unt̄ · ſed prius pauit domin9 q̄nqꝫ
milia hominū ex quinqꝫ panibus /
q̄ꝫ quattuoꝛ milia ex ſeptem · ergo
p̄cepta ſunt priora conſilijs · ⁊ n̄
econuerſo · ¶ Pre · diſpoſitiones
p̄cedūt pfectōꝫ ⁊ ordināt̄ ad ipaꝫ ·
ſꝫ p̄cepta ſūt diſpoſitōes ad ꝯſilia ·
dicit em̄ gloſa Hiero · in principio
Marci · Quattuoꝛ ſūt q̄litates ꝺ q
bꝰ ſancta euāgelia ꝯtexūt̄ : p̄cepta /
mādata / teſtimoīa : et exēpla · In
p̄ceptis iuſticia · ī mādatis chari
tas · ī teſtimonijs fides · in exēplis
pfectō ad quā ptinēt ꝯſilia · g° vi
det̄ ꝙ p̄cepta ordinēt̄ ad ꝯſilia : ⁊ n̄
ecōuerſo · ¶ Pre · p̄mo nō ē aliqꝺ
p9 · ſꝫ ſic dicit q̄dā gloſa ſup pſalte
riū · chaitas p̄mo mouꝫ pedē ad a
ditū vite · ꝺ actu aūt chaitatis dāt̄
p̄cepta · g° nihil ē p9 ī ſpūali vita
q̄ꝫ p̄cepta · n̄ g° ꝯſilia ordīant̄ ad p̄
cepta ſꝫ poti9 ecōūſo · ¶ Pre · ſ illꝺ
pſ · Sic ablactat9 ē ſr̄ mr̄e ſua ⁊c̄
dicit glo · Sic q̄nqꝫ tpa notāt̄ ī p

creatione carnali / ita et in ſpiritu-
ali. Primum ergo tempus eſt cō-
ceptionis. Secunduz in vtero ali-
tionis. Terciū emiſſionis. Quar-
tū portatōnis et lactatōnis. Quin-
tum ablactationis. Ita etiā in v-
tero mr̄is eccleſie pmo cōcipimur
dum fidei rudimentis inſtruimur.
Deinde quaſi ī vtero alimur / ī eiſ-
dem pmordijs pficientes. Deinde
manib9 eccleſie portamur / et lacte
nutrimur / donec iam ḡdatim a la-
cte matris accedamus ad menſaz
patris. Et poſtea ſbdit. multi vero
hunc ordinem puertūt / vt hereti-
ci et ſchiſmatici / ſe ante tpus a la-
cte ſepantes. vnde extinguūt. ſed
ſepari a lacte eſt facilioribus dimiſ-
ſis ad difficiliora tranſire. cū g° ↄ-
ſilia ſint difficiliora q̄ precepta / vi-
det q periculo extinctōnis ſe expo-
nant qui ad ↄſilia accedūt / niſi p9
educent preceptis. precepta ergo
ordinant ad ↄſilia / et nō econuer-
ſo. ¶ Pre. Greg. dicit ſup Ezech.
q ex precepto facere hominū īcho-
antium eſt. ſed illud quod eſt inci-
pientium ordinat ad id quod p-
fectionis eſt et non econuerſo. er-
go precepta ordinant ad ↄſilia. et
non econuerſo. ¶ Prete. virtus
imitat naturam. ſed natura pus
operat in corpe animalis ea que
ptinent ad eſſe / ſicut membra pn-
cipalia q̄ ea que ſūt de bn̄ eſſe ip-
ſius. g° in pgreſſu virtutiſ priora
ſunt precepta que ſunt de eſſe vir-
tutis / q̄m conſilia que ſunt de bene
eſſe ipſius. et ſic idez quod prius.
¶ Pre. ſicut eſt ordo in addiſcendo
ita etiā in opando. ſed in addiſcē-
do oportet incipe a facilioribus vt
ad difficiliora pueniatur. ergo in
opando oportet prius adimplere
precepta q̄ ſūt faciliora. et ſic trāſ-
ire ad ↄſilia. ¶ Pre. Matthei. v.
dicit ī gloſa q ſermo diuin9 ē no-
bis via q̄ currim9. ſed ſermo diui-
nus preordinat precepta cōſilijs.
vt patet Matthei. v. Vbi ponit
id quod preceptum eſt antiquis.
et poſtea ſupaddit a dn̄o id quod
pfectōnis eſt. ergo videtur q ob-
ſeruantia preceptoruz ſit preordi-
nanda obſeruationi conſilioꝝ.
Pre. illud quod eſt minimuz in a-
liquo genere ordinat in id quod
eſt maximū in genere illo. ſed ni-
hil eſt minus in vita chriſtiana q̄
obſeruantia preceptoꝝ. nihil aūt
maius q̄ obſeruantia ↄſilioꝝ. g°
precepta ordinant ad conſilia.
Pre. Hiero. dicit ſup Mat. q̄ pre-
cepta legis iplere negligit / pfecti-
ora implere non poteſt. ergo optz
q prius aliqui impleāt precepta
q̄ conſilia. ¶ Pre. prius eſt a quo
nō ↄuertit ſubſiſtendi ↄſequentia
ſed a preceptis nō ↄuertit ↄſequē-
tia eſſendi ad ↄſilia. nō em̄ ſeqt ſi
aliq̄s ſeruat precepta / q ſeruat ↄ-
ſilia. ergo obſeruatio preceptoruz
naturalit precedit ⁊ ordiat ad ob-
ſeruātiā ↄſilioꝝ. ¶ Sꝫ ↄt ē qd Au-
guſ. dicit ī Enchiridion. Quecūq̄
mādat de9 ex q̄b9 vnū ē nō mech-
aberis. et quecūq̄ nō iubet ſꝫ ſpū-
ali ↄſilio monet ex q̄b9 vnū ē. bo-
num ē homini mulierez nō tange-
re. tūc em̄ recte fiunt / cū dirigunt
ad diligēdū deū. et pximū ppt deū
ſꝫ hec duo cadūt ſb̄ pcepto. vt ptz
Mat. xxij. g° ↄſilia ordināt ad pre-
cepta. ¶ Pre. illud qd ē electōniſ
ordinat in id qd eſt neceſſitatis.
q electō ē eoꝝ que ſūt ad finē. ſed
ↄſilia ſūt electionis. precepta aūt
neceſſitatis. g° cōſilia ordinantur
ad precepta. ¶ Preterea. illud per
quod plenius aliqd pficit ordinat
ad illud. ſꝫ p ↄſilia plenī9 ⁊ tutius
ↄſeruāt precepta. ergo ↄſilia ordi-
nantur ad precepta. ¶ Reſpon-
ſio dicendum q precepta dantur
de actibus virtutum. Duplex au-
tem eſt virtutis actus ſcilicet inte-

rioꝛ et exterioꝛ · et vterqꝫ actus ſub
legis pręcepto cadit · Vnde Aug ·
dicit contra ſfauſtū: ꝙ ꝗꝛ iudei nõ
intelligebant homicidiū niſi ꝑ coꝛ-
ruptionē coꝛpis humani: aperuit
dn̄s omnē iniquū nutū ad nocēdū
fratri in homicidij genere deputa-
ri · ſimilit' etiā tantūmodo coꝛpalē
cū fęmina illicitā coitionem vocari
mechiā quę erat in lege ꝓhibita ·
ſed etiaꝫ dn̄s demõſtrauit interio-
rem ↄcupiſcentiaꝫ ad hoc ꝑtinere ·
Vnde manifeſtū ē ꝙ etiā interio-
res actꝰ virtutum / ſb̄ pręcepto ca-
dunt · ↄſilia ergo oꝛdinãt ad pręe-
cepta et ſm̄ ꝙ ſūt de interioribus
virtutū actibꝫ: ⁊ ſm̄ ꝙ ſūt de exte-
rioibꝫ actibꝫ · ſed diuerſimode · nā
ad interiores actus virtutum oꝛ-
dinãt' ſic̄ ad finē · omnes em̄ inte-
riores actus virtutum moralium
ꝑtinēt ad mētis puritatē: vt ſcili-
cet mens hominis a paſſionibꝫ inoꝛ
dinatis: et ab exterioꝝ rerū cupi-
ditate ſit libera: ⁊ vlterius omes̄ v̉
tutes tā morales ꝗꝫ theologicę or
dinant' ad dilectõnē dei et ꝓximi:
et ad hęc duo omnia ↄſilia oꝛdinā
tur ſic̄ ad finē · ſcꝫ ad charitatē dei
et ꝓximi: et ad mētis puritatem ·
Vn̄ dicit' in colla · pr̄m · Quicq̄d
nos ad virtutē coꝛdis pt̄ dirigere /
tota virtute ſectandū eſt · quicq̄d
aūt ab hac retrahit vt ꝑniciosum
aut viciū deuitādū ē · ꝓ hac em̄ v-
niuſa agimꝰ atꝫ toleramꝰ · ꝓ hac
pr̄ia / ꝑntes / dignitates / diuitię /
delicię mūdi hꝰ: ⁊ voluptas vniu-
ſa ↄtēnit': vt ſcꝫ puritas coꝛdis ꝑ-
petua retineat' · Et poſtea ſubdit':
ꝓ hac ieiunioꝝ mediā / vigilias /
laboꝛes coꝛpis nuditateꝫ / lectõeꝫ /
cęteraſqꝫ v̉tutes̄ debere nos̄ ſuſcipe
nouimꝰ: vt ꝑ illas ab vniuſis pai
ſionibꝫ noxijs illęſas pręꝑare coꝛ
nr̄m et ↄſeruare poſſimus: et ad ꝑ
fectioneꝫ charitatis iſtis gradibꝫ
innitendo conſcendere · Et hoc ideꝫ

Auguſ · dicit in libro de moribꝫ ec-
cleſię nõ reijciēdis · Generibꝫ cibo-
rū quaſi pollutis / ⁊ ↄcupiſcētię ꝑ-
domādę / et dilectõni fratꝝ retinē-
dę inuigilet oīs intentõ · Et ibideꝫ
dicit' charitas ꝓ̄cipue cuſtodit' / ſi
charitati virtus · charitati ſermo ·
charitati habitꝰ · charitati vultꝰ
aptat' · Vn̄ et Aplꝰs · j · Coꝛin · vij
v̉ginitatis ↄſiliū ad hꝫ oꝛdinādum
docet: vt mulier innupta cogitet q̄
ſūt dei et quomodo placeat deo · Et
dn̄s Mat · xix · pauꝑtatis ↄſiliū ad
hꝫ oꝛdinat: vt hõ deū ſequat': qđ fit
ꝑ rectitudinē et puritatē interioꝛis
affectꝰ · ſic gͦ ↄſilia ordinãt ſic̄ in
finē ad ꝓ̄cepta · ſm̄ ꝙ ſūt de interi-
oribꝫ actibꝫ v̉tutū · ſꝫ ſm̄ ꝙ ſunt de
actibꝫ exterioibꝫ / puta nõ occidas̄
nõ furtū facias et cętera / oꝛdinant'
ↄſilia ad pręcepta: nõ ſic̄ ad fineꝫ ·
nõ em̄ ꝓpter hꝫ v̉ginitatē ſeruat hõ
vt ab adulterio abſtineat: neqꝫ hꝫ
fine aliq̄s ſuis bonis renunciat vt
nõ furet' aliena · cum exteriora o-
pera ↄſilioꝝ ſūt maiora ꝗꝫ exteri-
ora opa pręceptoꝝ · oꝛdinãt tn̄ ad
ea inq̄ntū faciūt ea tutiꝰ et firmiꝰ
ↄſeruare · Qui em̄ ſua dimittit mlt̄
tomagis abſtinet a rapiendis a-
lienis · Vnde et Auguſtinus di-
cit in decimonono libro ↄtra ſfau-
ſtum · Omnia ex hebręorum lege
commemorata ita dominus com-
mendauit / vt quicquid ex perſo-
na ſua iuſtum loqueretur vel ad
expoſitionem commendandaꝫ va-
leret ſi quid illa obſcurum poſuiſſꝫ:
vel ad tutius obſeruanduꝫ qđ illa
voluiſſet · Et ĩ libro de ſermone do-
mini in monte dicit: ꝙ dum fiunt
illa quę adduntur ad perfectio-
nem / multomagis fiunt illa quę
pręmiſſa ſunt ad inchoationem ·
Sic ergo patet ꝙ conſilia ordi-
nantur ſicut in finem ad pręce-
pta: pꝛout ſunt v̉ interioribus a-
ctibꝫ virtutum · Sed ad pręcepta

ꝓut ſūt de exterioribus actib⁊ or-
dinant̃ conſilia: ad hoc ꝙ tuti⁹ et
firmius conſeruent̃: ꝑ modum re-
mouentis ꝓhibens · et hoꝝ pͥmuꝫ
eſt cauſa ſecundi · firma em̄ exteri-
orum actuum obſeruatio cauſat᷑
ex interiori affectione mentis bn̄
diſpoſite · ¶ Ad pͥmum ergo di-
cendū: ꝙ ſm̄ quoſdam · diues ille
mentitus eſt dicēs ſe precepta ob
ſeruaſſe: et precipue q̄ntū ad vnuꝫ
preceptuꝫ quod ibi cōmemorat̃ ꝑ-
tinens ad interiorem actum · ſcꝫ di
liges ꝓximum tuum ſicut teipſuꝫ ·
vn̄ Origenes dicit ſuꝑ Mattheū
Scriptū eſt in euangelio ſm̄ He-
breos: ꝙ cū dn̄s dixiſſet ei / vade et
vende omnia que habes / cepit di-
ues ſcalpere caput ſuū et nō placu
it ſibi · et dixit ad eū dn̄s quomodo
dicis feci legem et ꝓphetas? ſcri-
ptū eſt in lege: diliges ꝓximū tu-
um ſicut teipſum · et ecce multi fra-
tres tui filij Abrahe amicti ſūt ſter-
core morientes p̄ fame · ⁊ dom⁹ tua
plena eſt multis bonis: ⁊ nō egre
dit̃ omnino aliquid ex ea ad eos ·
impoſſibile eſt em̄ implere p̄dictū
mandatū et eſſe diuitē: et maxime
tantas habere poſſeſſiones · Et h̄
idem confirmat̃ ꝑ Hiero · qui dicit
ſuꝑ Mat · Mentit̃ adoleſcēs · ſi em̄
quod poſitū eſt in mandatis dili-
ges ꝓximum tuum ſicut teipſum
oꝑe compleſſet / quomodo poſtea
audiēs / vade et vende omnia que
habes ⁊ da pauꝑib⁊ triſtis abijſ-
ſet? ſed q2 Chriſoſ · et alij expoſito-
res dicunt adoleſcentem nō fuiſſe
mentitum: vtrunq3 ſaluari poteſt ·
nam hoc preceptuꝫ diliges ꝓximū
tuum ſicut teipſum dupliciter pt̄
obſeruari · Vno modo imperfecte
vt ſcꝫ aliquis nō faciat contra ꝓxi
mum quod non vult fieri ſibi: ⁊ vt
ſine detrimento / ſuo ꝓximo ſubue
niat · Alio mō ſcꝫ vt ad ſubuenien
dum neceſſitatibus ꝓximoꝝ cor-
poralib⁊ / ita ſe habeat ſicut ad ſb̄-
ueniendū neceſſitatibus ꝓprijs ·
hoc enim modo non implet hoc p̄-
ceptum / qui cum multas diuitias
habet / ſibiipſi eas reſeruat: ꝑmit-
tens proximos egere · conſilia au-
tem ad hoc ordinantur vt: prece-
pta perfectius cuſtodiātur · ⁊ ideo
dominus obſeruanti precepta im-
perfecte / ſuperaddit conſilia ꝑ que
perfectius obſeruantur · ¶ Ad ſe-
cundum dicendum: ꝙ ꝑfectio vi-
te / in preceptis ſm̄ ꝙ ſunt de inte-
rioribus actibus virtutum conſi-
ſtit eſſentialiter · nam charitas eſt
vinculum ꝑfectionis · ſicut Apl̄us
dicit ad Colo · iij · et ideo cum domi
nus precepta charitatis poſuiſſet
Mat · v / ſubiungit · Eſtote ergo ꝑ
fecti · ſed in conſilijs que ſunt de q-
buſdam exterioribus actibus ꝯ-
ſiſtit perfectio inſtrumentaliter ·
q2 ſcꝫ huiuſmodi ꝯſilia ſūt quaſi q̄
dam inſtrumēta per que facili⁹ ad
ꝑfectionē ꝑueniẗ · Vn̄ in collatio-
nib⁊ patrū dicit̃ · ieiunia / vigilie /
meditatio ſcripturaꝝ / nuditas ac
priuatio omnium facultatum: nō
ꝑfectio ſed ꝑfectionis inſtrumēta
ſūt · q2 nō in ipſis ꝯſiſtit diſcipline
illius finis: ſed ꝑ illa ꝑuenit̃ ad fi-
nem · Et Auguſ · dicit in libro de ꝑ-
fectione iuſticie · Hic audiamus p̄
cepta perfectionis ne currere negli
gam⁹ ad perfectionē charitatiſ ·
⁊ Hiero · ſuꝑ Mat · dicit · Exponēſ
illō · Ecce nos relinq̄m⁹ oīa ⁊ ſecu
ti ſum⁹ te · q2 inq̄t nō ſufficit tm̄ re-
linq̄re / iūgit qō ꝑfectuꝫ ē: et ſecuti
ſum⁹ te · qd g° erit nobis? q̄ſi dicēt
feci⁹ qō iuſſiſti: qd g° dabis nobis
p̄mij? p̄cepta g° impꝑfecte obſer-
uata ꝑtinēt ad ꝯñez iuſticiā · ꜱ ꝑfe
ctō vite ꝯſiſtit ī ipa plena obſuā-
tia p̄ceptoꝝ · ¶ Ad · iij · dō: ꝙ aliq̄d
ad finē ordiat̃ duplr̄ · Vno° vt ncm̄
ad finē ſn̄ q̄ fis n̄ pt̄ eē: ſic cib⁊ ad
vitā corꝑis ꝯſuāō · Alio° ſic neceſ-

ſarium ad finē: ſine quo ad finem
nō ita bene ꝑueniri poteſt: ſicut e-
quus ordinat̄ ad iter: non q2 ſine
equo aliquis ire nō poſſet: ſed q2 ī
equo melius vadit· ſimiliter et ꝯ-
ſilia ordinant̄ ad precepta· nō q2
ſine ꝯſiliis precepta obſeruari nō
poſſent· et q̄ntum ad interiores et
exteriores actus· nā Abrahā qui
et coniugio et diuitiis vtebat̄/ fuit
coram deo ꝑfectus: ſc̄m illud Gen̄·
xvii· Ambula coram me ⁊ eſto ꝑ-
fectus: ſed quia ꝑ ꝯſilia expeditiꝰ
et facilius ad ꝑfectam preceptoꝝ
obſeruantiam ꝑuenit̄· ¶ Ad q̄r-
tum dicenduȝ: ꝙ Auguſ· in verbis
illis intendit excludere quorundā
dictum: qui credebāt virginitatē
eſſe neceſſariam ſolum ad carendū
tribulatione corporis que in ma-
trimonio ſuſtinet̄· obſeruatio aūt
preceptoꝝ etſi ī hoc ſeculo fiet/ nō
tn̄ ꝑtinet ad hoc ſeculum: ſed fu-
turo ſeculo ꝯiungit· ¶ Ad· v· di-
cendū: ꝙ precepta ꝑtinēt ad acti-
uam et ad ꝯtemplatiuam vitam·
ꝯſilia vero ſunt inſtrumenta cōtē-
platiue vite· ſed ibi preceſſit men-
tio de preceptis ordinantibꝫ ad ꝑ-
ximum/ que ꝑtinent ad vitaȝ acti-
uam· ¶ Ad ſextum dicendum: ꝙ
etiam in ipſo exercitio preceptorū
contingit inueniri differentiam ꝑ-
fectionis et imꝑfectionis· vnde nō
pt̄ dici ꝙ numerus quinq3 miliū
ꝑtineat ad precepta: et numerus
quattuor milium ad conſilia· ſ3 p̄-
mum pertinet ad imperfectam ob-
ſeruantiā preceptoruȝ qualis etiā
in ſeculari vita interdum habet̄·
ſc̄d̄m vero ꝑtinet ad perfectam ob-
ſeruantiam preceptorum ad quaȝ
ordinant̄ conſilia· nec tn̄ quia p̄-
mo dominus pauit quinq3 milia
q̄3 quattuor milia/ oportȝ ꝙ aliq̄s
p̄us exererceat̄ in vita ſeculari/ q̄3
tranſeat ad religionem· quia etiā
religionem intrantes non ſtatim
perfectionem adipiſcuntur: ſed ad
perfectōnem conſequendam ſe ex-
ercitant· ſicut etiaȝ intrantes ſcho-
las logice non ſtatim efficiunt̄ lo-
gici: ſed ad hoc ſe exercitant· Vnd̄
et religio/ quedam ꝑfectōnis ſcho-
la eſt· ¶ Ad ſeptimum dicenduȝ:
ꝙ exempla que tradunt̄ in euā-
geliis ſunt exempla Chriſti/ que
pertinent non ſolum ad conſilia: ſ3
etiam ad perfectam obſeruantiam
preceptorum· Vn̄ ⁊ ibidem ſubdit
exemplū· vt hoc· Diſcite a me: q2
mitis ſum et humilis corde· ¶ Ad
octauum dicendum: ꝙ charitas
habet multos gradus· nam p̄mo
eſt charitas incipiens: et poſtea
proficiens: ⁊ vltimo perfecta· Vn̄
charitas in ſpirituali vita eſt prin-
cipium: et eſt finis· ¶ Ad nonum
dicendum: ꝙ obſeruatio conſilio-
ruȝ eſt difficilior actus q̄3 obſerua-
tio preceptoruȝ q̄ntum ad exterio-
res actus: tamen obſeruatio pre-
ceptorum perfecta q̄ntum ad in-
teriores actus eſt lōge difficilior·
Difficilius eſt enī deponere animi
cupiditates/ q̄m poſſeſſiones: ⁊ tn̄
difficilius eſt obſeruare exteriores
actus preceptorum ſine conſiliis/
q̄m cū conſiliis: ſicut ex premiſſis
patet· ¶ Ad decimum dicenduȝ:
ꝙ incipientes ſunt in ordine īſtru-
endorum ab aliis· et ideo ex pre-
cepto mouent̄ ad aliquid faciēdū/
tam in vita ſeculari/ q̄3 in religio-
ne· ſed q̄n iam ꝑficiunt̄/ opant̄ ex
interiori habitu quaſi ex ſeipſis:
nō ſolū ꝯſilia ſ3 etiā precepta ¶ Ad
xi· dicēd̄: ꝙ ſic̄ dictū ē: charitas ē
p̄ncipiū vite ſpūalis ⁊ finis· ⁊ id̄o
ip̄a precedit inchoata: tāq̄3 de eſſe
exiſtēs ſpūalis vite: et ipſa ſequit̄
tanq̄3 pertinens ad ꝑfectū eſſe ſpi-
ritualis vite: et tamen que ſūt de
bene eſſe: ordinant̄ ad ꝯſeruatōȝ
eoꝝ q̄ ſūt de eē rei· ¶ Ad· xii· dicē-
dū: ꝙ etiā ī diſciplinis priꝰ addi-

ſcıūt̄ ea p̄ q̄ alia p̄fectı9 ītelligunt᷑:
q̄uis illa facili9 ſit ītellıgē vł habē
ƒm cōmunē modū· ſıc̄ facili9 ē ſcıē
argumentari eo mō q̄ etıaʒ ıdıotę
vtunt̄ dialectica q̄dā / q̄ ſcire regu-
las logicas: et tñ p̄ręaddıſcunt̄ re-
gulę logicę: ad hoc ꝙ aliquis p̄fe-
ctus argumētari valeat / q̄ com-
muniter idiotę argumētant̄· et ſi-
militer facili9 ē obſeruare p̄ręcepta
ƒm imp̄fectū modū: q̄ obſeruare
ꝯſilia· et tñ qui tendūt ad p̄fectāʒ
p̄ręceptoꝝ obſeruātiaʒ / oportet ꝙ
incipiāt a ꝯſilijs: ſic̄ a quibuſdam
īſtrumētis· ¶ Ad· xiij· dō: ꝙ illa
q̄ dn̄s ſup̄addit nō ſūt ꝯſilia ꝫ p̄rę-
cepta vtʒ tū ex ipſis v̄bis dn̄i q̄ ibi
ponūt̄: tuʒ etiā ex expoſitōe Aug·
i li· de ſer· dn̄i ī mōte· ¶ Ad· xiiij·
dicendū: ꝙ obſeruantia p̄ręcepto-
ruʒ ƒm imp̄fectū modū / ē minimū
in vita ſpūali· ſed ē maximū ſi ob-
ſeruēt̄ p̄fecte· ¶ Ad· xv· dicendū:
ꝙ p̄fectiora euāgelij nō ſolū ſunt
ꝯſilia: ſed etiā p̄cepta vt ex dictis
patʒ· ¶ Ad· xvj· dicendū: ꝙ illud
a quo nō ꝯuertit̄ ꝯſequētia ſb̄ſiſtē-
di: etſi ſit p̄ius nat̄a quodāmō: nō
tñ oportet ꝙ ſemp̄ ſit p̄ius tp̄e· nō
em̄ in angelis viuere p̄cedit intel-
ligere: q̄uis om̄e intelligēs ſit vi-
uēſ· q̄ ſtati a p̄ncipio angeli vitā
p̄fectāʒ hn̄t: q̄ ē ītellectual̄· et ſilr̄
q̄ volūt plei9 p̄cepta cuſtodire ſta-
tim a p̄ncipio ꝯſilia aſſumē dn̄t / li-
cet nō oēs obſeruātes p̄cepta ob-
ſeruāt conſilia;

·xxv· ·q·

Q Verit̄ ſi carnalis copula
ſit d̄ ſb̄ſtātia mr̄imonij·
Et oſtēdit̄ ꝙ ſic· q̄ ſi a-
liq̄s ꝯtraheret cū aliqua tali con-
ditione / ꝙ nūq̄ carnali copulę ꝯ-
ſentiret / non eſſet matrimonium·
ergo conſenſus requirit̄ vtriuſq̄·
¶ Contra: virgo glorioſa vere ꝯ-
traxit: ⁊ tñ carnali copulę nō con-
ſenſit: vñ dicit̄ Lucę· j· Quo modo
fiet iſtud? qm̄ viruʒ nō cognoſco:
id eſt cognoſcere nō p̄pono· ¶ Sʒ
in mr̄imonio ꝯtrahēdo de lege cō-
muni requirit̄ conſenſus in carna-
lē copl̄aʒ aut nō erit matrimonū·
ſed de lege ⁊ priuilegio ſpāli aliter
ē· vbicūq̄ em̄ tria bona matrimo-
nij ſūt ſalua: ſcʒ fides proles et ſa-
cramētū / ibi ē mr̄imoniū: et tanto
purius q̄nto hec ſūt a ſordib9 re-
mota· vñ Auguſ· ꝯtra Juli· In il-
lo mr̄imonio Marię et Joſeph ō-
nia tria dixi bona ꝯiugū eſſe com-
pleta· fidē q̄ nullū adulteriū· p̄lē
q̄ ipm̄ dn̄m nr̄m Jeſum chriſtuʒ·
ſacramētū q̄ nullū diuortiū· ſi em̄
alit̄ q̄ p̄ ꝯcubitū p̄les p̄creari poſ-
ſet / ꝯiuges aptiſſime libidini cre-
derēt atq̄ illo malo vterent̄ male:
Et idē xxiij· ꝯtra Fauſtuʒ· Ne fide-
les chriſti id ꝙ ſibi coniuges car-
ne miſceāt̄ / tā magnū ī ꝯiugio de-
putarēt / vt ſine h̄ ꝯiuges eē ñ cre-
derēt: ꝫ poti9 dicerēt fidelia ꝯiugia
mlt̄o familiari9 ſe adherē mēbris
chriſti q̄m in eo potuiſſent ſeq̄ mē-
bra chriſti· dico g° ꝙ v̄go glorio-
ſa nec īplicite nec explicite ī copl̄aʒ
carnalē ꝯſēſit: niſi ſic̄ nuptui etiaʒ
ꝯſēſit: nec etiā vid̄t̄ Joſeph exp̄ſſe
ꝯſēſiſſe vñ cū eēt ſibi notū / ꝙ v̄° g̃-
uida eēt d̄ ſpūſcō / aliā ſpōſā nō q̄ſi-
uit· ¶ Ad p̄m̄ dō: id p̄cedit d̄ mr̄i-
monio d̄ ſtatu ꝯni· itē p̄t hō coh̄bē
cū p̄poſito nūq̄ mr̄imo⁹ ꝯſumādi
ñ tñ cū pacto h9 vł ꝯditōe / ꝙ verū
mr̄io⁹ ñ ītēdat ꝯſūare: vł a ꝯſūa-
tōis iure reſilire· In v̄gie aūt fuit a-
liud q̄ hēbat familiarē īſtīctū ſpūſā-
cti ꝙ v̄gitatē nūq̄ p̄derz ⁊ h̄ p̄poſi-
tū hēbat dicendo: viꝝ ñ cognoſco·
hanc queſtōeʒ nōnulli nō hn̄t;

Quodlibetū· v·

Q Veſitū ē d̄ dō āgel̄ ⁊ hoī-
b9 d̄ deo q̄ſitū ē et q̄ntum
ad natāʒ d̄ıuā et q̄ntū ad
natāʒ aſſūptaʒ· q̄ntū ad natāʒ di-
nā q̄ſitū ē d̄ ſcia ⁊ potētia di· Circa
ſciētiā di q̄ſita ſūt duo· p̄° vtꝝ de9
ſciat p̄m̄ iſtās ī q̄ potuit creaē mūdm
ſcd̄o vt̄m p̄ſciti a dō p̄nt d̄mereri;

¶ Prima queſtio

AD primum ſic proceditur. Videtur ꝙ deus ſciat pri-
mum inſtãs in quo potu-
it creare mundum/ deus eñ potu-
it creare mundum anteq̄ creauit
non autem potuit creare ipſum in
infinitum ante. quia ſic eſſet ei co-
eternus. ergo eſt dare aliquod
inſtans in quo primo potuit cre-
are mundum. ¶ Sed contra: deus
nihil ſcit qđ eius omnipotentie p̄-
iudicat. preiudicaret aũt eius po-
tentie/ ſi eſſ; aliqđ inſtans in quo
pⁱmo potuit creare mundum. quia
ſic eius potentia ad illud inſtans
limitaret. ergo deus neſcit primuz
inſtans in quo potuit creare mũ-
dum. ¶ Reſponſio dicendum: ꝙ
dupliciter dicit aliquid fieri in ali-
q̃ menſura loci vel temporis. Vno
modo preſuppoſita ipſa menſura:
& ſic particulares effectus produ-
cunt a deo: vel ab alijs agentibꝰ in
loco vel in tempore. Alio modo vt
ſimul cũ eo quod fit/ ꝓducat men-
ſura loci vel temporis. & hoc modo/
mundus in eſſe a deo ꝓducit. non
equidem quaſi ĩ aliquo loco vel tẽ-
pore preexiſtente: ſed ꝙ ſimul cum
mundo/ et locus et tempus ꝓdu-
cit. Vñ aliter eſt intelligendum
cũ dicit ꝙ deꝰ potuit facere aliquẽ
particularem effectum: puta ho-
minem vel equũ/ anteq̄ fecerit: vel
etiam alibi q̄ fecerit: et aliter cũ hꝰ
de mundo dicit. Nã cũ de homine
vel de equo hoc dicit/ ſignificatur
aliquod tempus vel locus aliquis
eſſe in quo homo a deo fieri potuit
ſed cũ hoc de mundo dicit/ nõ ſigni-
ficat ꝙ ſit aliquod tempus ante
mundum: nec aliquis locus extra
ipſum: ſed ſignificat ꝙ deus potu-
it menſuraz loci vel temporis mũ-
di/ facere maiorem. Si ergo que-
ratur: Vtrum deus potuerit mun
dum facere in infinitum anteq̄ fe-
cerit. Si hoc quidem refert ad po-
tentiam facientis/ manifeſtuz ē ꝙ
in infinitum ante facere potuit. dei
eñ potentia ē eterna: cui nihil ac-
creſcere potuit: vt ſcʒ inciperet qñq̄
poſſe facere mũdũ cũ pⁱus nõ potu-
erat. Si vero referat ad ipſuz mũ-
dũ/ ſic nõ potuit fieri vt eſſ; ſemꝑ/
ſuppoſita catholice fidei veritate: q̃
mũdũ qñq̄ nõ fuiſſe habet. Sicut
eñ deus non pt facere vt quod fu-
it nõ factũ eſſet (vt infra dicet) ita
nõ pt facere/ vt qđ fuit qñq̄/ nũq̄
fuerit. Scđm hũc gº ſenſum dicit:
ꝙ deus nõ potuit mundũ facere in
infinitũ anteq̄ faceret. Sed et hoc
intelligendũ ē: ꝙ ĩfinitũ capit du-
pliciter. Vno modo in actu: et ſic di
cit ſꝫm modũ predictum: ꝙ deꝰ nõ
potuit mundum facere in infinitũ
anteq̄ faceret id ē ꝙ duratio mũdi
in ĩfinitũ anteq̄ fieret preceſſerit.
Alio modo dicit infinitũ ſꝫm poten
tiã. et ſic potuit deus in infinitum
mũdum facere anteq̄ fecerit. quia
qñtocũq̄ det eũ añ feciſſe: adhuc
potuit eũ pⁱꝰ facere: & ſic nõ ē dare
pⁱmum inſtãs: in quo deus potuit
facere mundum. Eſt autem dare
pⁱmum inſtans: in quo fecerit: ſic
etiaz eſt dare ſupremũ vbi ſcʒ vſq̄
quo deus mundum fecerit. nõ ta-
men eſt dare ſupremum/ vltra qđ
facere mundum non potuerat. Et
ſic patʒ queſtio vera;

.ij. .q.

AD ſecundum ſic procedi-
tur. Videtur ꝙ preſciti a
deo non poſſunt demereri.
ſicut eñ aliq̃ ſunt electi a deo ab et-
no ad gratiaz habendam: ita etiaz
aliqui ſunt preſciti a deo: ad hoc ꝙ
ſue nature relinquatur. ſed natu-
ralibus non meremur/ nec deme-
remur. ergo preſciti a deo/ non de-
merentur. ¶ Sed contra nullꝰ dã-
nat niſi ꝓpt demeritum: cũ ſit deꝰ
iudex iuſtus. ſed preſciti damnan-

tur a deo · ergo demerent̄ ¶ R̄n̄ſio
dicendū: ꝙ ſcientia dei compatur
ad res creatas ſicut ars ad artifi-
ciatas · vnde ſicut ars nō ſolum eſt
cognoſcitiua / ſed factiua eoꝝ que
ſm̄ artez fiunt · peccatoꝝ vero q̄ bꝫ
ab artis regulis deuiat̄ / ē cognoſci
tiua tm̄: ita etiā ſciētia dei ē factiua
⁊ ꝯgnoſcitiua oīm bonoꝝ · maloꝝ
vero ſiue peccatoꝝ / q̄ ſūt deuiatōs
quedam ab eterna gloria et lege
ipſius / ſciētia dei eſt cognoſcitiua:
nō aūt cauſatiua · et ſic patꝫ ꝙ bo-
mi q̄ ꝑ gratiā iuſtificāt̄ / nō ſolū ſūt
a dō ab et̄no ꝑcogniti: ſꝫ etiā electi
ad gratiā habēdā · peccatores aūt
qui nō iuſtificant̄ ꝑ gratiā nō ſūt
electi vel preordinati a deo ad cul-
pam · ſed ſoluꝫ preſciti ꝙ non ſint
gratiam habituri · ſed ſue nature
ſūt relinquēdi · qꝛ vero omne agēs
poteſt in illud quod eſt infra ſe: nō
autem in illud quod ē ſup̄ ſe · Na-
tura igit̄ ſibi relicta / nō pt̄ in actuꝫ
meritoriū qui eſt ſup̄ facultatē na-
ture · pt̄ aūt in actū peccati qui eſt
demeritorius: ſic in aliquod infra
naturā humanā exiſtens · Homo
enī peccando deſcendit a dignitate
ſue nature: et ſic patꝫ ꝙ ꝑſciti pn̄t
demereri · ¶ Ad pmū g° dicendū:
ꝙ lꝫ qd̄ dr̄: ꝙ natalibꝫ n̄ meremur
nec demeremur / pt̄ itelligi duplr̄ ·
Vno° ſic: ꝙ natalia nō ſūt demeri
ta vel merita: et ſic veꝝ ē · qꝛ merita
ſūt ſup̄ naturā · demerita ꝯtra na-
turam · Alio modo poteſt intelligi
ſic: ꝙ naturalia non ſint principia
merendi vel demerendi: et ſic falſuꝫ
eſt · naturalia enī adiuta ꝑ gratiā /
ſūt pncipia merendi · ſibi aūt dere-
licta poſſunt eſſe pncipia demerē-
di: vt dictum eſt · ;

DEinde circa potentiam dei
queſita ſunt duo · Primo
vtꝝ de9 poſſit v̄gīnē cor-
ruptā r̄pare · Scd̄o vtꝝ de9 poſſit
peccare ſi vult vel ſi vellꝫ ; · iij · q ·

AD primum ſic proceditur ·
Videt̄ ꝙ deus poſſit vir-
ginem corruptam repa-
re · ad omnipotentiam enī dei ꝑti-
net ꝙ non ſit impoſſibile apud de-
um omne verbum: vt dicit̄ Luce ·
j · ſed hoc eſt quoddam verbū / vir-
ginem reparare poſt lapſuꝫ · ergo
deus poteſt virginez reparare p9
lapſum · ¶ Sed contra eſt quod
Hiero · dicit: cū deus cetera poſſit /
non poteſt reparare virginem p9
ruinam · et habet̄ in decreto · xxxij
q · v · ca · ſi paulus · ¶ R̄n̄ſio dicen-
dum: ꝙ in virginitate duo conſi-
derare poſſumus: quoꝝ vnū eſt i-
tegritas ipſa mentis ⁊ corporis · ⁊
ſic deus virginem reparare poteſt
poſt ruinam · poteſt enī ⁊ mentem
reintegrare per gratiam: et corp9
conſolidare per miraculum · Alia
autem eſt cauſa integritatis pre-
dicte · quia ſcilicet mulier vel virgo
non fuit cognita a viro: et qn̄tum
ad hoc deus non poteſt virginem
poſt ruinam reparare: non enī pt̄
facere vt ea que iam eſt cognita a
viro nō fuerit cognita: ſicut nec de
aliquo quod factum eſt / poteſt fa-
cere ꝙ factum non fuerit · potentia
enim dei ſe extendit ad totum ens ·
vnde ſolum illud a dei potentia ex-
cluditur / quod repugnat rationi
entis · et hoc eſt ſimul eſſe et nō eſ-
ſe · et eiuſdem rationis eſt quod fu
it nō fuiſſe · Vnde Auguſtinus di-
cit · xvj · li · ꝯtra Fauſtum · Quiſq̄s
dicit / ſi omnipotens eſt deus / faci-
at vt ea que facta ſunt facta non
fuerint / nō videt ſe hoc dicere: faci-
at vt ea que vera ſunt eo ipſo quo
vera ſunt falſa ſint · ¶ Ad argumē-
tum ergo dicendum: ꝙ cum ver-
bum ſit conceptus mentis / nihil
quod implicat contradictionez v̄-
bum dici poteſt · quia non cadit in
conceptu mentis: vt probatur in
quarto Metaphiſice ;

¶ Queſtio quarta

Ad ſecundū ſic ꝓcedit᷑. Vi-
det᷑ ꝙ hec ſit falſa deus po-
teſt peccare ſi vult. ꝺ quo-
cūqꝫ em̄ poſſum dicere ꝙ hō poteſt
facere illud ſi vult / poteſt etiā dici
ſimplicit᷑ ꝙ homo poteſt facere il-
lud. ſi ergo hec ꝓpoſitio ē vera / de-
us poteſt peccare ſi vult / ſequitur
ꝙ hec ſit vera: deꝰ poteſt peccare.
ſed hoc eſt erroneū ergo et p̄imuꝫ.
¶ Sed contra: quicūqꝫ vult pecca-
re peccat. ſed ſequit᷑ ſi deus peccat /
poteſt peccare. ergo ſequit᷑ ſi vult
poteſt peccare. ¶ Rn̄ſio dicendū:
ꝙ hec ꝯiūctō ſi ordinem quendaꝫ
importat. poteſt aūt ī ꝓpoſito du-
plicem ordinem importare. vno q̇-
dem modo ordinem cauſe ſiue pri-
cipij. et hoc modo ꝓpoſitio falſa ē.
voluntas em̄ dei eſt principium et
cauſa reſpectu creaturaꝝ. nō autē
reſpectu eoꝝ que ꝑtinēt ad diuinā
naturā. Vnde nō dicimꝰ ꝙ pater
genuit filiū voluntate ſed natura-
liter: vt patꝫ p̄ Hila. in libro ꝺ ſy-
nodis. potentia aūt dei / ad ipſam
naturam diuinā ꝑtinet. vn̄ hoc ip-
ſum quod eſt poſſe peccare / nō eſt
ſubiectū diuine volūtati. alioquin
volūtas dei eēꝫ principiū immuta-
tionis diuine nature quod eſt im-
poſſibile. Alio modo poteſt impor-
tare ordinē ꝯſequētie: ⁊ ſic hec lo-
cutio eſt vera. ſi deus vult peccare
poteſt peccare. ſequit᷑ em̄ ſine con-
ditōne: ſi argumētamur ex impoſ-
ſibili poſito. deꝰ vult peccare. ergo
poteſt peccare. om̄ia em̄ que vult /
poteſt. ſꝫ nō econuerſo. ¶ Ad ar-
gumentum ergo dicendū: ꝙ cū di-
cit᷑ ſi hō vult currere poteſt currere
antecedens eſt poſſibile: et ideo ꝯ-
ſequēs ſimilit᷑ eſt poſſibile. ſed cuꝫ
dicit᷑ ſic: ſi deus vult peccare poteſt
peccare / an̄cedēs ē impoſſibile: vn̄
nihil ꝓhibꝫ ꝯditōnalem eſſe veraꝫ
antecedente exiſtente impoſſibili;

Deinde qn̄tū ad naturaꝫ aſ-
ſumptaꝫ queſita ſūt duo.
Primo vtrum totus ſan-
guis quem Chriſtus in ſua paſſi-
one effudit in reſurrectōne ad cor-
pus eius redierit. Secundo in q̄
Chriſtus nobis maius ſignum di-
lectionis exhibuerit. vtrum ī hoc
ꝙ paſſus eſt pro nobis: vel in hoc
ꝙ corpus ſuum dedit nobis ſub ſa-
cramento; .v. .q.

Ad primum ſic proceditur.
Videtur ꝙ totus ſanguis
Chriſti qui eſt in paſſione
eius effuſus / ad corpus eius in re-
ſurrectione redierit. reſurrectio em̄
noſtra cōſimilis erit reſurrectioni
Chriſti. ſ̄m illud ad Philippēſes
tercio. Reformabit corpus humi-
litatis noſtre configuratum corpi
claritatis ſue. ſed ad corpus nr̄m
in reſurrectione redibit totum qḋ
fuit de veritate humane nature.
ſanguis autem Chriſti in paſſio-
ne effuſus / fuit de veritate huma-
ne nature: et ſacer dicit᷑: ſ̄m illud
quem ſacer cruor perunxit / fuſus
agni corpore. ergo videtur ꝙ ille
ſanguis Chriſti ī paſſione effuſus
ī reſurrectione ad corpus eius re-
dierit. ¶ Preterea. verbum dei nūqꝫ
depoſuit quod in natura noſtra aſ-
ſumpſit: partibus humane natu-
re in paſſione ab inuicem ſeꝑatis
ſed verbum dei aſſumpſit in natu-
ra noſtra nō ſolū corpus: ſed etiā
ſanguinē. g° ſanguis ille nūqꝫ fuit
a v̄bo depoſitꝰ. rediīt g° ad ipſū in
reſurrectōe ¶ Sꝫ ꝯtra ē ꝙ ī aliqḃꝫ
eccleſijs ſāguis Chriſti vſqꝫ hodie
dicit᷑ ſeruari. Rn̄det᷑ ꝙ ī reſurrectō-
ne tā chriſti qꝫ nr̄a / totū qḋ fuit de
veitate hūane nat᷑e rꝑabit᷑: nō aūt
illa q̄ ꝺ veritate hūane nat᷑e nō fu-
erūt. Et qꝫuis circa ea q̄ ſūt ꝺ veri-
tate hūane nat᷑e ſit diuiſa diuiſoꝝ
opinio. ſ̄m q̄nlibꝫ tn̄ opinionū nō
totꝰ ſāguis nutrimētalis: q̇ ex ci-

bis generat⁹ ptinet ad veritatem humanę naturę. Cū ergo christ9 añ paſſionē ſuā cōmedit et bibit/ nihil prohibet in eo fuiſſe aliquem ſāguinē nutˀmētalē : q̄ ad veritatē humanę naturę nō pertinebat : et quē nō oportet ad corpus eius in reſurrectione redire. ſed qꝛ ſpecialiter fit queſtio de ſanguine in paſſione eius effuſo ꝓ redemptōe humani generis / de hoc magis videt̄ dicendū : ꝙ totus ſanguis in reſurrectione ad corpus christi redierit quod patet triplici ratione. Quarū pⁱma accipi poteſt ex etate christi patientis. paſſus eſt em̄ in perfectiſſima etate : ī qua maxime ea que ī homine inueniūt̄ / ad veritatē humanę naturę ptinere videt̄. tanq̄ ad maximā pfectionē deducta. Secūda ſumit̄ ex merito paſſionis. Si em̄ ſanctoꝝ martyrum illę ptes in quibꝰ paſſionē ꝓ christo ſuſtinuerūt / quendā puilegiatum vulgorem ī reſurrectione habebunt : vt Auguſ. dicit. xxj. de ci. dei. g° multo magis ſanguis christi quē ꝓ ſalute humani generis effudit ad glorioſam reſurrectionem repatus eſt. Tercia ratio pt̄ ſumi ex ipſa virtute paſſionis. ſāguis em̄ ille ī paſſione effuſus / humanū genus ſanctificauit / ſꝫm illud ad Hebrę. vltimo. Jeſus vt ſanctificaret p ſanguinē populum ſuum / extra portaꝫ paſſus eſt. humanitas aūt christi ſalutiferā virtutem habuit ex virtute verbi ſibi vniti vt Damaſ. dicit in. iij. libro. vnde manifeſtum eſt : ꝙ ſanguis christi in paſſione effuſus / q̄ maxime fuit ſaluber fuit diuinitati vnitus. et ideo oportuit ꝙ in reſurrectione iungeret̄ alijs humanitatis partibus. ſanguis aūt christi qui ī quibuſdam eccleſijs oſtēditur dicit̄ ex quadam imagine christi pcuſſa / miraculoſe effluxiſſe : vel etiā aliās ex corpore christi. et p hoc patꝫ reſpōſio ad obiecta.

.vj. .q.

Ad ſecundum ſic procedit̄. Videt̄ ꝙ christus maius ſignum dilectōis nobis oſtendit tradendo corpus ſuum in cibum : q̄ patiēdo pro nobis. charitas em̄ patrię pfectior ē q̄ charitas vię. ſed bñficiuꝫ illud qd christus nobis ꝯtulit / corp9 ſuū dans nobis in cibū / magis aſſimilat̄ patrię charitati q̄ plene fruemur dō. paſſio aūt quā ꝓ nobis ſubijt / magis aſſilat̄ charitati vię : ī q̄ nobis ꝓ christo imminet patiēdū. g° maius ē dilectōis ſignū ꝙ christ9 corpus ſuū t̄didit nobis in cibuꝫ q̄ ꝙ paſſus ē ꝓ nobis. ¶ Sꝫ ꝯtra ē qd dicit̄ Joan. xv. Maiorē charitateꝫ nemo hꝫ vt aīmā ſuā ponat qs ꝓ aīcis ſuis. ¶ Rñ dicēd : ꝙ illud qd ē potiſſīᵐ in vnoq̄ gn̄e eſt mēſura omniū eoꝝ que ſūt illi9 gn̄is. vtꝫ p Phm̄. x. meta. Potiſſīᵐ autē in gn̄e amoris hoīm ē amor q̄ q̄s amat ſeipm. et ideo ex hꝫ amore nc̄e eſt menſuram accipe omnis amoris : quo quis aliū amat. vñ et in. ix. ethi. Phūs dicit : ꝙ amicabilia que ſūt ad alterum / inueniunt̄ ex amicabilibꝰ que ſunt ad ſeipſum. pertinet aūt ad amorem quo quis amat ſeipſum vt velit ſibi bonum. vnde tanto aliquis alium magis probatur amare / quanto magis bonum quod ſibi vult / propter amicū pręter mittit. ſꝫm illud prouerbiorum. xij. Qui negligit dānuꝫ ꝓpter amicuꝫ iuſtus eſt. Vult aūt homo ſibi triplex bonū pticulare. que ſūt aīma corpus et res exteriores. ē g° aliquod ſignū amoris / ꝙ aliquis in rebꝰ exterioribꝰ propter alium detrimentum patiatur. Maius autem amoris ſignum eſt / ſi etiam corporis proprij detrimentum patiatur : vel la

bores vel verbera ꝓ amico ſuſtinē-
do· Maximũ aũt dilectõis ſignũ
eſt/ ſi etiã animam ſuam deponere
velit pro amico moriendo: ꝙ ergo
chriſtus pro nobis patiendo ani-
mam ſuam poſuerat maximuꝫ fu-
it dilectionis ſignum· ꝙ autem
corpus ſuum dedit ĩ cibum ſub ſa-
cramento/ ad nullum detrimentuꝫ
ipſius ꝑtinet· vnde patet ꝙ ꝑmũ
eſt maius dilectionis ſignum· vñ
⁊ hoc ſacramentum eſt memoria-
le quoddam et figura paſſionis
chriſti· veritas autem preminet fi-
gure· et res memoriali· ¶ Ad p-
mum ergo dicendum: ꝙ exhibitõ
corporis chriſti in ſacramento ha-
bꝫ figuram quandam charitatis·
qua diligit nos deꝰ in patria· Sꝫ
paſſio eius pertinet ad ipſam dei
dilectionem nos a perditione ad
patriaꝫ reuocantem · dilectio au-
tem dei non eſt maior in patria ꝙ̃
ſit in preſenti via;

·vñ· ·q·

D Einde circa angelos que-
ſitum eſt vnum · ſcilicet v-
trum Lucifer ſit ſubiectuꝫ
eui· Et videtur ꝙ ſic· ſicut ſubiectũ
temporis eſt primum temporale
ſimpliciſſimum/ ita ſubiectum eui
videtur eſſe ſimpliciſſimum euiter-
num· hoc autem eſt Lucifer: qui in-
ter angelos ſupremus fuit ſcḋm ſuã
naturam creatus· Euum autez nõ
reſpondet gratie ſed nature: alio-
quin corpora celeſtia que non ſunt
ſuſceptiua gratie euo menſurari
non poſſunt· cum ergo dona natu-
ralia integra remanſerunt in de-
monibus poſt peccatum· ſicut Di-
onyſiꝰ dicit quarto capitulo de di-
uinis nominibus/ videtur ꝙ euuꝫ
ſit in Lucifero ſicut in ſubiecto·
Sed contra euum eſt quedam et-
nitatis participatio· ſed angeli be-
ati magis ſunt in participatione
eternitatis ꝙ̃ Lucifer qui eſt bea-
titudinis expers· ergo Lucifer nõ
eſt ſubiectum eui: ſed magis ſupre
mus bonoꝝ angeloꝝ· ¶ Reſpon-
ſio dicenduꝫ: ꝙ ex ignorantia lin-
gue grece prouenit/ ꝙ communiter
apud multos euum ab eternitate
diſtinguatur/ ac ſi diſtingueretur
antropus ab homine· quod enim
in greco dicitur euon in latino di-
citur eternitas· ⁊ ſic etiaꝫ Diony-
ſius ·x· ca· de diui· no· ꝑ eodeꝫ vtitr
eternitate et euo: ſed ꝙꝛ noĩbꝰ vtē-
dũ eſt vt plures vtrũqꝫ diſtingua
mꝰ ab inuicē· euũ eñ nihil aliud ē
ꝙ̃ eternitatis ꝑticipatio: vt eſſen-
tialr eternitas ipſi deo attribuatr·
euũ aũt quaſi ꝑticipata eternitas
ſbſtãtiis ſpũalibꝫ que ſũt ſuꝑ tpꝰ
ꝙꝛ vero id qḋ ꝑ eẽntiã dicitr/ ſemꝑ ē
mẽſura ipiꝰ qḋ dicitr ꝑ ꝑticipatõꝫ/
pt dici ꝙ ꝑma mẽſura omniũ euitr
noꝝ/ ē ipa dei eternitas· ſic etiã ſb-
ſtãtia dei ē mẽſura oĩs ſbe vt dicit
cõmẽtator in ·x· meta· Si q̃s tñ
velit accipe mẽſurã homogeniã id
ē euſdē generis· dicũt q̃dã: ꝙ nõ
ē vna mẽſura omnis· ſed qḋlibet
euiternũ hꝫ ſuũ euũ· ſꝫ iĩ ꝓpriã voceꝫ
ignorãt· ſic eñ eſſꝫ veꝝ qḋ dicũt/ ſi
omnia euiterna eſſent equalia· ſic eñ
vnũ eoꝝ nõ eſſet euũ et mẽſura al-
teriꝰ· hoc aũt nõ ē veꝝ· ꝙꝛ quaſi in
angelis ē accipe ꝑmũ mediũ ⁊ vl-
timũ: nõ ſolũ ſcḋm diuerſas hierar-
chias et ordines· ſꝫ etiã ſcḋm diuer-
ſos angelos in eodē ordine vt ptꝫ
ꝑ Dio· x· ca· cele· hie· Et ꝙꝛ ſemꝑ
id quod ē ſimpliciſſimũ ē mẽſura ĩ
q̃libꝫ genere ſic dicitr ·x· meta· ideo
nẽce ē vt duratio ſimpliciſſimi eui-
terni/ ſit euũ omniũ euitrnoꝝ· et il-
lḋ ſimpliciſſim euiternũ ē ſbiectũ eui·
Sꝫ attẽdẽdũ ē ꝙ ſbe ſpũales mẽ-
ſuratr euo ñ ſolũ qñtũ ad eaꝝ ſbaꝫ:
ſꝫ etiã qñtũ ad eaꝝ ꝓpiaꝫ opatõꝫ·
Vñ in libro de cauſis dicitr: ꝙ ſũt ĩ
momẽto eternitatis ſcḋm ſbſtantiã
et operatõnē· Et ſic optꝫ ꝙ ille an-

gelus qui eſt ſubiectuȝ ꝗui ſit ſim-
plicíſſim⁹ / nō ſolū q̄ntū ad eēntiā:
ſed etiā q̄ntū ad oꝑatōnē. Talis
aūt eſt ſupremus boноꝝ angeloꝝ
cui⁹ oꝑatio maxīe eſt in vno vni-
ta: quod eſt deus. vn̄ ſuprem⁹ bo-
noꝝ angeloꝝ eſt ſubiectuȝ ꝗui / nō
aūt Lucifer. ¶ Ad primum ergo
dicendum: ꝙ aliqui poſuerūt Lu-
ciferū nō fuiſſe ſupremum angelo-
rum: ſed ſicut Damaſ. dicit fuit ꝑ-
mus eoꝝ qui pꝛeerant oꝛdini ter-
reſtri. ſi vero concedim⁹ ſ͠m Greg.
ꝙ fuerit ſupremus omniū / tūc di-
cendum eſt: ꝙ ſua oꝑatio auerſa
eſt ab vno ꝑmo: et ꝯuerſa ad ml̄-
titudinem rerum inferioꝝ quaruȝ
primatum appetijt. Et ſ͠m hoc de-
mones dicunt᷑ mali: et deciderunt
a ſuꝑma ſimplicitate ꝗui. vn̄ Dio.
dicit. iiij. ca. de di. no. ꝙ demones
dicunt᷑ mali ꝓpter hoc ꝙ infirmāt᷑
circa operationem naturalem;

Einde queſitum eſt eſt de
hominibꝫ. Et primo q̄ntū
ad ea que poſſunt eē om-
nibꝫ cōmunia. Scđo q̄ntuȝ ad ea
que ꝑtinent ad quoſdam ſtatus
hoꝝ. ¶ Circa cōmunia queſitū eſt
quadruplíciter. Primo quidem de
ijs que ꝑtinent ad naturam homi-
nis. Scđo de ijs que ꝑtinēt ad ſa-
cramenta. Tercio de ijs que perti-
nent ad virtutes. Quarto de ijs q̄
ꝑtinent ad pꝛecepta ¶ Circa ꝑmū
queſita ſunt tria. Primo q̄ntū ad
ꝑſonas hominū. vtrum ſcȝ ſi Adaȝ
nō peccaſſet iidem homines ſalua-
rent᷑ qui nunc ſaluant᷑. Scđo q̄n-
tum ad intellectū. vtꝝ ſcȝ verbum
coꝛdis ſit ſpecies īntelligibilis. Ter-
cio q̄ntum ad voluntatem. vtꝝ ſcȝ
ea que per timorem fiunt ſunt vo-
luntaria;

.viij. .q.

Ad primum ſic pꝛocedit᷑.
Videtur ꝙ ſi Adam non
peccaſſet non iidem ſalua-
rentur homines qui nō ſaluant᷑.
ſi enim Adam non peccaſſet ſoli e-
lecti naſcerentur. ergo nō fuiſſent
nati illi peccatores qui finaliter ſūt
repꝛobati. et per ꝯſequens eorum
filij non fuiſſent nati. quia ſi non
ſunt iidem patres / conſequens eſt
nec filios eſſe eoſdem. multi auteȝ
nunc ſaluant᷑ ex repꝛobis ꝑntibꝫ
nati. ergo ſi Adam nō peccaſſet nō
iidem ſaluarent᷑ qui nunc ſaluāt᷑.
¶ Pꝛe. ſ͠m Phm̄ in ſcđo de anima
ſemen eſt ſuperfluuȝ alimenti. ſed
alijs cibis homo vſus fuiſſet in pa-
radiſo ſi non peccaſſet ab ijs quibꝫ
nunc vtit᷑. ergo aliud fuiſſȝ ſemen:
et per conſequens alij filij. ¶ Sed
contra eſt quod Gre. dicit. iiij. mo-
ralium. ſi primum parentem nul-
la putredo peccati coꝛrumpereȝ / ne-
quaq̄ȝ ex ſe filios gehēne genera-
ret. ſed ij qui nunc per redemptio-
onē ſaluandi ſunt ſoli ab eo electi
naſcerent᷑. ¶ Reſponſio dicendū:
ꝙ cum in generatione hominis ſic̄
et alioꝝ animalium ſemen patris
ſit agēs / materia vero a matre mi-
niſtrata ſit ſicut patiens / ex q̄ coꝛ-
pus humanum foꝛmat᷑ / impoſſi-
bile eſt eundem filium naſci ſiue ſit
alius pat᷑ ſiue alia mat᷑. ſic̄ etiā nō
ē idem nuio ſigillū: ſiue ſit alia cera
ſiue aliud coꝛpus ſigilli: ex cui⁹ im-
pꝛeſſione cera ſigillat᷑. et q̄uis ſu-
ꝑfluū alimēti ſit ſemen ſ͠m Phm̄.
diuerſitas tn̄ alimētoꝝ / non ſuffi-
ceret ad diuerſificandū filios: qui
ex ſemine naſcūt᷑. ꝙ ex illis cibis
nō ſumit᷑ ſemen: niſi q̄ten⁹ aliq̄lit᷑ ī
ſbam ꝑntū ꝯuertunt᷑. Dicunt au-
tē quidā ſequentes Anſhelmuȝ ꝙ
ſi hō nō peccaſſet in illa prima ten-
tatione / ſtatim confirmatus fuiſ-
ſet: ⁊ ipſe et omnes q̄ ab eo naſce-
rent᷑ fuiſſent electi. vn̄ cū nūc mlt̄i
qui ſaluant᷑ / ex peccatoribꝫ naſcāt᷑:
ſicut in obiiciendo tangebat᷑ / con-
ſequēs eſt ꝙ eſſent alij ꝑntes ſal-

uandoꝝ: et alij etiā per ꝯſequens filijs. ſed hec poſitio nō videtᷣ eſſe vera. qꝛ ſm Auguſ. xiiij. ꝺ ciui. dei. Status corporis in homine ꝓporcionabiliter reſpondꝫ ſtatui aīe. qn̄diu ergo homo habuit corpus animale potens mori et non mori indigens alimentis / tandiu habuit animam potentem peccare et non peccare. habuit autēʒ corpus aīale qn̄diu fuit ī ſtatu generādi quod etiā fuiſſet ſi poſt illam pᷓmā tentationem non peccaſſet. et ideo poſſibile fuiſſet ꝙ ſi primus hō nō peccaſſꝫ / ꝙ etiā ipe vel ei9 poſteri / poſtmodum peccarent. vt Hugo de ſancto Victore dicit. vnde ex h̄ non ſequitᷣ parentum diuerſitas: ꝙ nunc ſunt aliqui peccatores / tūc autem nō eſſent: ſed eſt aliud vnde neceſſe eſt ponere diuerſitatem parentum. quia in primo ſtatu vnus homo non habuiſſet plures vxores. nec etiam aliqui ex fornicatione vel adulterio naſcerentur: quod nunc contingit etiam in ijs qui ſaluantᷣ. multi enim filij vnius parentis ex pluribus vxoribꝫ nati ſaluantur: ſicut patet de filijs Jacob. multi etiam ex fornicatione vel adulterio nati. alioquin eis fruſtra ſacramenta ſalutis adhiberentᷣ. Unde relinquitᷣ ꝙ aliqui nunc ſaluantᷣ: qui ſi primus homo non peccaſſet / non naſcerentur: ⁊ per conſequens non ſaluarentur. nec tamen dei predeſtinatio falleretur. quia deus predeſtinauit homines habens ſcientiam futuri euentus. Quod vero Gregorius dicit ꝙ ſi primus homo non peccaſſet / nequaquam ex ſe filios iehenne generaret / īdubitanter verum eſt. non enim in filios transfunderet peccatuꝫ originale: ſcd̄m ꝙ homines filij ire naſcuntᷣ. quod autem ſubdit. ꝙ hi ſoli qui nunc ſaluandi ſunt naſcerentur / intelligendum eſt ꝙ pronomen hi faciat ſimplicem demonſtrationem. quia ſoli electi naſcerentur: quātum eſt ex ratione originis / non autem demonſtratōnem perſonalem. quia alie pſone eſſent hominum qui ſaluarentur. Et ꝑ h̄ patꝫ reſpōſio ad obiecta;

·ix· ·q·

Ad ſecundum ſic proceditᷣ. Videtᷣ ꝙ verbum cordis ſit ſpecies ītelligibilis. verbum enim cordis eſt / quo intellectus videt. hoc autem eſt ſpecies intelligibilis. ergo verbum cordis eſt ſpecies intelligibilis. ¶ Preterea cognitio intellectiua a ſenſu oritᷣ. ſed illud quod ſenſus ſentit ē ſpecies ſenſibilis. ergo verbum cordis quo intellectus intelligit / eſt ſpecies intelligibilis. ¶ Sed contra. verbum cordis interius eſt quod exteriori verbo ſignificatᷣ. ſed verbum exterius non ſignificat ſpeciem intelligibilē. ergo verbū interius nō eſt ipſa ſpecies intelligibilis. ¶ Reſpō dicendum: ꝙ ſm Auguſ. xv. de trin. Verbum cordis importat quoddam procedens a mēte ſiue ab ītellectu: īqn̄tū ē ꝯſtitutū ꝑ operationē ipſius. Eſt aūt duplex operatō ītellect9 ſm Philoſophū. iij. ꝺ anima. Una quidē que vocatᷣ ſimpliciū intelligentia ſiue indiuiſibiliū: ꝑ quā ītellect9 format in ſe pᷓmo diffinitionē vel ꝯceptū alicui9 incōplexi. Alia aūt opatō ē intellect9 ꝯponētis ⁊ diuidētis. ſm quā format enūciatōnē. et vtrūqꝫ iſtoꝝ ꝑ opationē intellect9 ꝯſtitutoꝝ vocatᷣ verbū cordis Quoꝝ pᷓmū ſignificatᷣ ꝑ tᵉminū. ſcd̄m vero ſignificatᷣ ꝑ oratōꝫ. Manifeſtū ē aūt ꝙ oīs opatō ītellect9 ꝓcedit ab eo ſm ꝙ ē fact9 ī actu ꝑ ſpēʒ ītelligibilē. qꝛ nihil opatᷣ niſi ſm ꝙ ē ī actu. Uñ neceſſe ē ꝙ ſpecies intelligibilis que eſt princi-

cipium operationis intellectualiſ
differat a verbo cordis quod ꝑ ope
rationem intellectus formatᷣ : ꝗꝫ ſ
uis ipſum verbuꝫ poſſit dici forma
vel ſpecies intelligibis : ſed ſicut ꝑ
intellectum cõſtituta prout forma
artis quaꝫ intellectus adinuenit /
diciᷣ quedaꝫ ſpecies ⁊ forma intel
ligibilis · ¶ Ad primum ergo di-
cenduꝫ : ꝙ intellectus intelligit a-
liq̇d dupliciᷣ · Vno modo forma-
liter · ⁊ ſic intelligit ſpecie intelligi-
bili qua fit in actu · Alio modo ſicᷣ
inſtrumento quo ꝫ quibus vtitur
ad aliud intelligendum · et hoc mõ
intellectus verbo intelligit · ꝗꝛ for-
mat verbũ ad hoc ꝙ intelligat rē ·
¶ Ad ſecundum dicendum : ꝙ co-
gnitio ſenſus exterioris perficiᷣ ꝑ
ſolam immutationem ſenſus a ſe-
ſibili · vnde per formam que ſibi a
ſenſibili imprimiᷣ ſentit · non aũt
ipſe ſenſus exterior format ſibi a-
liquam formam ſenſibilem · ſed hͦ
facit virtus imaginatiua cuius for
me quodãmodo ſimile eſt verbuꝫ
intellectus ;

·x· ·q·

AD tercium ſic procediᷣ ·
Videtur ꝙ ea que ſunt et
fiunt ex timore / nõ ſint vo
luntaria · neceſſitas eñ contrariaᷣ
voluntati vt dicitur in · v · Meta · ſꝫ
ea que ſunt ex timore / dicuntur ex
neceſſitate fieri · non ergo ſunt vo-
luntaria · ¶ Sed contra : omne qꝺ
quis operatur propter finem ē vo
luntarium · ſed eà que quis opera
tur ex timore operatur propter fi-
nem · ſcꝫ ad vitanduꝫ malum quod
timet : ſicut qui proiicit merces in
mare vitat ſummerſionem nauis ·
ergo huiuſmodi ſunt voluntaria ·
¶ Reſponſio dicendum : ꝙ cũ bo-
num ſit voluntatis obiectum / hoc
modo habet ſe aliquod ad hͦ ꝙ ſit
voluntarium / quo modo ſe habet
ad hoc ꝙ ſit bonum · contingit aũt
aliquid in vniuerſali conſideratuꝫ
eſſe bonũ : qꝺ tñ ẜm aliquas ꝑticu
lares circũſtãtias reddiᷣ malum ·
ſicᷣ generare filios ē bonũ · Sꝫ ge-
nererare filiũ ex nõ ſua / eſt malũ ·
et ſimiliᷣ ꝯtingit aliq̇d in vniuer-
ſali ꝯſideratũ eſſe malũ : qꝺ tñ ẜm
aliq̇s ꝑticulares circũſtãtias fit bo
nũ · ſicᷣ occidere ẜm ſe ē malum : ſed
occidere hominem ꝓ mcioſũ multi-
tudini ē bonũ · et ꝗꝛ actiones q̃ ſũt
circa ſingularia / iudicantᷣ bone vel
male · ⁊ ꝑ ꝯſequẽs volũtarie vel in
uolũtarie · Simpliciᷣ q̇dē ꝯſidera-
tis ſingularibꝰ circũſtãtijs · ẜm q̇d
aũt / ẜm ꝙ in vniuerſali ꝯſiderãtᷣ ·
ea vero que ex timore fiũt in vniu-
ſali q̇dē ꝯſiderata / ſũt mala et iuo-
lũtaria : ſed ſi ꝯſidereᷣ ẜm ſingula-
ria q̃ circũſtãt / ſũt bona et volũta-
ria · ſicᷣ ꝓicere merces in mare ẜm
ſe ꝯſideratũ ē malũ : ⁊ nõ volũtari-
um · vñ et Phũs dicit in · iij · Ethi ·
ꝙ huiuſmodi mixta ſũt ex volũta-
rio et inuolũtario · ſimpliciᷣ aᷣ ſũt
volũtaria : ẜm q̇d aũt inuolũtaria ·
et ex neceſſitate facti · Et ꝑ hͦ ptꝫ
reſponſio ad obiecta ;

DEinde circa ſacmẽta que-
ſitũ eſt · p̄mo de ſacramẽ-
to eucharíſtie · ſecundo de
ſacramẽto penitẽtie · tercio de ſac-
mẽto matrimonij · ¶ Circa eucha-
riſtiã queſita ſũt duo · p̄mo vtrum
forma panis ãnihileᷣ · Scđo vtꝝ
ſacerdos dare debeat hoſtiã nõ ꝯ-
ſecratã pctori occulto hͦ petẽti ;

·xj· ·q·

AD p̄mũ ſic procediᷣ · Vi
deᷣ ꝙ forma panis in ſacᷣ
mẽto eucharíſtie ãnihile
tur · id eñ ãnihilari videᷣ qꝺ deſi-
nit eē ⁊ ĩ nihil ꝯuſtiᷣ · ſꝫ forma paiſ
facta ꝯſectõne deſinit eē : nec ē daᷣ
in q̇d ꝯuiaᷣ · nõ eñ ꝯuitiᷣ ĩ materiã
corporis chriſti : nec etiam in for-
mam eius que eſt anima · alioq̇n
eſſet ibi anima ex vi ſacramẽti · er-

go forma panis ānihilat᷑· ¶ Pꝛeͤ·
Aug· dicit ſuꝑ illud Joānis ·xvij·
Clarifica me pater ⁊c̄· Si huma⸗
na natura ↄuertatur in verbum/ ſi
diligentius cogitamus hō ꝑiret in
deo· ſed illud ānihilari dicit᷑ quod
perit· ergo ſi panis ↄuertit᷑ in coꝛ⸗
pus chriſti/ videt᷑ ꝙ ānihilet᷑·
Sed contra ē quod Auguſ· dicit ī
libꝛo· lxxxiij· q· Deus non ē actoꝛ
tendendi in nō eſſe· eſt aūt actoꝛ ſa
cramēti eucharistie· ergo ī illo ſa
cramēto nihil annihilat᷑· ¶ Rn̄ſio
dicendū/ ꝙ ānihilatō quendā mo
tū impoꝛtat· omnis aūt motus de
nominat᷑ a termino ad quē· vnde
terminus ānihilationis ē nihil·
ↄſecratio aūt panis in ſacramēto
eucharistie nō terminat᷑ ad nihil/
ſed ad coꝛpus chriſti· alioqn non
eſſet dare quomō coꝛpus chriſti ī⸗
cipiat eſſe ſub ſacramēto· nō enī ī⸗
cipit ibi eſſe ꝑ motū localez· alio⸗
qn deſineret eſſe in celis· relinquit᷑
ergo ꝙ in ↄſecratione panis non
ē aliqua ānihilatō/ ſed trāſubſtāti
atio panis in coꝛpus chriſti·
¶ Ad pͥmū g° dicendū/ ꝙ ſicͭ in gene
ratione naturali/ neqꝫ foꝛma neqꝫ
materia gn̄at᷑ aut coꝛrumpit᷑/ ſed
totū compoſitū· ita etiā in ſacramē⸗
to altaris non eſt querendū ſeoꝛ⸗
ſum de foꝛma aut materia in quid
ↄuertat᷑/ ſed totus panis ↄuertit᷑
in totū coꝛpus chriſti inqn̄tū ē cor
pus· Quia ſi ī triduo moꝛtis chri
ſti fuiſſet conſecratio facta non fu⸗
iſſet ibi anima/ ſed coꝛpus exani⸗
me/ ſicͭ in ſepulchro iacebat· ¶ Ad
ſcd̄m dicēdū/ ꝙ ꝑire diceret᷑ natu⸗
ra humana ſi ↄuerteret᷑ in verbū/
inqn̄tū eſſe deſineret/ quod ꝑtinet
ad terminū a q̈· nō aūt ānihilat᷑
q̈ntum ad terminum ad quem;

·xij· ·q·

AD ſecundū ſic pꝛocedit᷑ur·
Videtur ꝙ ſacerdos nō de
beat daꝛe hoſtiā nō ↄſecra⸗
tam peccatori occulto hoc petenti·
nō enī debet ſacerdos peccatū occul
tū publicare· publicaret autē ſi ei
daret hoſtiaꝫ nō ↄſecretā/ cū aliͯs
ſotijs daret ↄſecratā· g° ſacerdos
nō debet dare hoſtiā nō ↄſecratam
peccatori occulto hꝰ petēti· ¶ Pꝛeͤ·
hoſtia ↄſecrata a ſacerdote alicui fi
deli poꝛrecta a circūſtātibꝰ adorat᷑·
ſi g° exhiberet᷑ alicui hoſtia nō ↄſe⸗
crata loco ↄſecrate/ q̈ntū in ſe ē fa
ciet populū idolatrare/ qđ eſt grue
peccatū· nō ergo ſacerdos debet pec
catori occulto petēti dare hoſtiā nō
ↄſecratā· ¶ Sꝫ ↄtra/ ꝙ ſacerdos
ē medicus animaꝝ· ſapiēs autez
medicus vitat q̈ntū poteſt ꝑiculū
infirmi/ quē accepit in curaz· pec⸗
catori aūt cuiꝰ curā habꝫ/ imminet
magnū ꝑiculū ſi cū ↄſciētia pecca⸗
ti moꝛtalis coꝛpꝰ chriſti accipiat·
ꝙꝛ q̇ manducat ⁊ bibit indigne iu⸗
diciū ſibi mādūcat et bibit· Vt di⸗
citur pͥme Coꝛin· xi· ergo ſacerdos
bene facit vt eius periculum euitet
poꝛrigēs hoſtiā nō ↄſecratā· ¶ Re
ſponſio dicendum/ ꝙ veritati non
eſt aliqua fictō adiungenda· quia
nulla ē ↄuētio lucis ad tenebras·
vt Apoſtolus dicit ſcd̄e Coꝛin· vj·
⁊ ꝓpter hoc Auguſtinus pꝛobat ī
libro· lxxxiij· q· ꝙ coꝛpus chriſti n̄
fuit fantaſticum· quia veritas que
eſt chriſtus non potuit fallere· et
ideo in ſacramentis eccleſie nihil
eſt per fictionem agendum/ ⁊ pꝛe
cipue in ſacramento altaris in q̄
totus chriſtus continet᷑· eſſet au⸗
tem quedam fictio ſi hoſtia nō cō
ſecrata/ loco conſecrate daretur·
et cum hoc etiam ſacerdos quan⸗
tum in ſe eſt populo fieret idola⸗
trandi occaſio/ qui quanuis pec⸗
catum idolatrie non incurrat eſti⸗
mans pꝛobabiliter hoſtiam eſſe
conſecratam· tamen ſacerdos in
hoc ipſo ꝙ hoſtiam non conſecra⸗
tā populo exhiberet adorādā ido⸗

latrię crimen incurreret · Unde hꝫ
in nullo caſu eſt faciendum / vt ho-
ſtia non conſecrata exhibeatur vni
vel pluribus tanꝗ̄ conſecrata · de-
bet ergo ſacerdos peccatorē occul-
tum p̄mo quidez admonere vt pe-
nitentiā agat / et ſic ad ſacramētū
accedat · ꝙ ſi penitere noluerit / de-
bet ei occulte inhibere ne aliꝭ cō-
municantibus in publico ſe immi-
ſceat · ꝙ ſi ſe immiſcuerit / debꝫ ei da
re hoſtiam conſecratam · ¶ Unde
prima duo concedimꝯ · ¶ Ad ter-
cium dicendū / ꝙ ſtultus eſſet me-
dicus qui cuz maiori ſuo periculo /
minus periculum infirmi vellet im
pedire · puta ſi vellet ipſe venenuz
bibere / ne infirmus biberet vinū ·
multo aūt magis peccat ſacerdos
fictōez faciēs in ſacramēto chriſti /
ꝗ̄ peccator indigne ſumens · vnde
ſtultus eſſet ſacerdos ſi vt vitaret
peccatum ſubditi / ipſe grauiꝯ pec-
caret / fictionem faciēs in ſacramē-
to altaris ;

DEinde circa ſacramentum
penitentię quęſita ſūt du-
o · primo vtrum prelatus
debeat ſubditum ſuum ab admini
ſtratione amouere ꝓpter aliquid
quod ab eo ī confeſſione audiuit ·
ſecundo vtruz in meliori ſtatu mo
riatᷣ illę qui moritur in via eundi
vltra mare / ꝗ̄ illę qui moritur in
redeundo ; · xiij · · q ·

AD primum ſic proceditur ·
Uidetur ꝙ prelatus poſſit
ſubditum ab adminiſtra-
tione remouere / ꝓpter aliquid qd̄
ab eo audiuit in confeſſione · quia
quod inſtitutum eſt pro charita-
te / contra charitatez non militat ·
ſed ſigillum confeſſionis inſtitutū
eſt pro charitate · non ergo mili-
tat contra charitatem / ex qua te-
netur prelatus ſaluti ſubditorum
prouidere · Eſt autez quando ꝗ̄ ꝯ-
tra ſalutem ſubditi / ſi ea admini-
ſtratio dimittatur / vtputa ſi ha-
beat occaſionez recidiuandi in pec
catum · ergo non obſtante ſigillo
ꝯfeſſionis / p̄latꝯ debet eū ab admi
niſtratōe remouē · ¶ Sꝫ ꝯtᷓ ē / ꝙ ni
hil ē faciēdū in p̄iudiciū ꝯfeſſiōis ·
eſſꝫ aūt p̄iudiciū ꝯfeſſionis ſi ſbdi-
tꝯ ab adminiſtratōe remoueretᷣ /
ꝓpᷣ crimē qd̄ ſuo p̄lato ꝯfeſſus ē ·
ꝙꝑ hꝫ aliꝭ retraherētᷣ a ꝯfitēdo · nō
g° debet p̄latus ſbditū ab admini-
ſtratōe remouē ꝓpᷣ pctm̄ qd̄ ei ꝯ-
feſſus ē · ¶ Rn̄ dd̄ · ꝙ illd̄ qd̄ ꝑ ꝯfeſ-
ſionē auditᷣ / nllo mō ē maīfeſtād̄ /
nec v̄bo / nec ſigno / nec nutu / nec
etiā aliqd ē faciēdū vn̄ ī ſuſpitōem
pcti aliqs poſſꝫ deuenire · ſi vero a-
motō ſbditi ab adminiſtratōe poſ
ſet inducē ad manifeſtādū pctm̄ ī
ꝯfeſſiōe auditū / vel ad aliꝗ̄ ꝓbabi
lē ſuſpitōꝫ hn̄dā de ipo / nullo mō
p̄latꝯ debet ſubditū ab adminiſtra
tione remouere · puta ſi ī aliq̄ mo-
naſterio eſſꝫ ꝯſuetū ꝙ p̄ores nō a-
mouerētᷣ de ſuis p̄oratibꝯ niſi ꝓpᷣ
culpā / maīfeſtaretᷣ pctm̄ ꝯfitētiſ ꝑ
remotōnē ab adminiſtratōe · vn̄ ſi
abbas hꝫ facēt / grauitᷣ peccarꝫ tāꝗ̄
ꝯfeſſionē reuelans · poſſet tn̄ eum
ſecrete charitatiue admonere vt
cum inſtantia peteret ceſſionem · ſi
hoc videret ſaluti eius expedire · Si
vero ꝑ amotionem ab adminiſtra
tione peccatum nullatenus mani-
feſtaretᷣ · puta ſi in aliquo mona-
ſterio eſſet conſuetum ꝙ abbas ꝓ
ſuo libitu v̄ facili aliquos ab admi
niſtratione amoueret / tunc aliq̄
occaſione accepta poſſet ſbdituꝫ ſi-
bi confeſſum ab adminiſtratione
remouere · debet tn̄ hoc facere cū de
bita cautela / ſi talis adminiſtratō
eſſet ſubdito ꝑiculoſa inpoſteruꝫ ·
ꝗ̄uis etiā in hoc caſu melius eſſet
ꝙ eum induceret ad ceſſionē peten
dā · Si v̄o ꝑiculū ipoſtez nō time
retᷣ / nō opteret ꝙ ꝓ pcto p̄terito ꝑ
penitentiaꝫ deleto / eum ab admi-

miſtratōne remoueret· ſic̄ et Aug·
dicit in libro de adulterinis ꝯiugi-
is · ¶ Cur adhuc deputamus adul-
teros / quos tn̄ credimus penitē-
tia eſſe ſanatos? qm̄ em̄ peniten-
tes innocētibꝫ ſunt meliores · et ꝑ
hoc patet reſponſio ad obiecta;

·xiiij·   ·q·

HEc ſcd̄m ſic ꝓcedit᷑· Videt᷑
ꝙ melius moriat᷑ cruce ſi-
gnatus qui morit᷑ in via
eundi vltra mare / q̄ȝ ille qui morit᷑
redeundo · Qui em̄ morit᷑ in eundo
eſt quaſi in exequendo ꝓpoſitū vel
votum ſuū vt ſe exponat morti pro
chriſto · et ita morit᷑ tāq̄ȝ martyr·
qui aūt morit᷑ redeundo nō mori-
tur in ꝓpoſito exponendi ſe ꝑ chri
ſto / et ita morit᷑ tanq̄ȝ ꝯfeſſor · ſed
maior eſt ſtatus martyrum q̄ȝ cō-
feſſoꝝ · ergo in meliori ſtatu mori
tur qui morit᷑ in eundo q̄ȝ qui mo-
rit᷑ in redeundo · ¶ Sed contra / qui
morit᷑ in redeundo iā ꝯſūmauit vo
tum · qui aūt morit᷑ eundo / nōdū
cōſūmauit ſed ē quaſi in p̄ncipio·
ꝑfectū aūt eſt melius imꝑfecto / et
finis p̄ncipio · ergo melius morit᷑
quis in redeundo q̄ȝ ī eundo · ¶ Rn̄
dicendum / ꝙ q̄nto aliquis cū plu-
ribꝫ meritis morit᷑ / tanto melius
morit᷑ · merita aūt manent homini
nō ſolū que actu agit / ſed etiā illa
que iam fecit quaſi apud deū depo
ſita · ſ᷑m illō ſcd̄e ad Timo · j · Scio
cui credidi et certus ſum · ꝙ potēs
ē depoſitum meū ſeruare · Manife-
ſtū ē aūt / ꝙ ille q̄ morit᷑ in redeun-
do de vltra mare / ceteris paribꝫ cū
pluribꝫ meritis morit᷑ / q̄ȝ ille qui
moritur in eundo · habet em̄ meri-
tum ex aſſumptione itineris · et vl
terius ex ꝓſecutione in qua forte
multa grauia eſt paſſus · Et ideo
ceteris paribꝫ melius morit᷑ ille q̄
morit᷑ in redeundo quanuis ire ſit
magis meritoriū q̄ȝ redire · genus
opis ꝯſiderando · ¶ Ad argumē-
tum ergo dicendum / ꝙ illud ꝓpo-
ſitum exponēdi ſe morti ꝓpter chri
ſtum / habuit etiam iſte in eundo /
nec hoc meritū ꝑdidit / ſi ſe a pec-
cato immunem cuſtodiuit;

DEinde circa matrimoniū
queſita ſūt duo · p̄mo ſi a-
liquis deſpondeat aliquā
ꝑ verba de futuro / et poſtea ipſam
carnaliter cognoſcat / nō quidē ꝯ
ſentiens in matrimonium / ſed ſo-
lum volens fraudolenter ſurripere
copulā carnalē / ſi poſtmodū con-
trahat cū alia ꝑ verba de p̄ñti / v-
trū ſcd̄a ſit vxor eius · Scd̄o ſi vir
accuſaret vxorem de adulterio oc-
culto · vtꝝ mulier teneat᷑ in iudicō
ſuū peccatū ꝯfiteri;

·xv·   ·q·

HEc p̄mū ſic ꝓcedit᷑ · Videt᷑
ꝙ ille qui cognouit carna-
liter mulierē quā deſpō-
derat ꝑ verba de futuro / non poſſit
habere vxorē illā cū qua poſtea ꝯ-
trahit ꝑ verba de p̄ñti · iudicio em̄
cōpellit᷑ ſtare cū p̄ma quā carna-
liter ꝯgnouit · ſed eccleſia p̄t face-
re ꝑſonas illegitimas ad contra-
hēdū · g° videt᷑ ꝙ talis nō poſſit cū
alia muliere habere matrimoniū·
et ita illa cū qua ſcd̄o ꝯtraxit ꝑ ver
ba de p̄ñti / nō erit vxor ſua · ¶ Sȝ
contra eſt / ꝙ error hominis nō p̄-
iudicat veritati matrimonij · ſed ex
errore hominis p̄ſumētis eſſe ꝯ
ſenſum vbi fuit carnalis copula /
ꝯtingit ꝙ per iudiciū eccleſie com-
pellit᷑ aliquis eā habere quam co-
gnouit carnaliter poſt ꝯtractū per
v̄ba de futuro · g° hꝰ nō p̄iudicat ve
ritati ſcd̄i m̄rimonij qd̄ ē rite ꝯtra
ctū ꝑ v̄ba ō p̄ñti · ¶ Rn̄ dō / ꝙ ſic̄ Ni
co · Pap̄ dicit / cā m̄rimonij ē ꝯſe-
ſus ꝑ v̄ba ō p̄ñti exp̄ſſus / ſine q̄ e
tiā cetēa cū coitu ſb̄ſecuta fruſtrāt᷑·
r̄mota aūt cā remouet᷑ effect⁹ · Vn̄
cū ī p̄mo m̄rimonio ponat᷑ n̄ fuiſſe
ꝯſēſus / maīfeſtū ē ꝙ nō fuit m̄ri-

moniuz⁝ et quia poſita cauſa ponit̃ effectus · cõſequens eſt vt ſecũduz fuit matrimoniũ⁝ in quo ponit̃ fuiſſe mutu9 ꝯſenſus per verba ꝺ p̃ſenti expreſſus īter pſonas a matrimonio ſolutas · ¶ Ad argumẽtum ergo dicendum⁝ ꝙ eccleſia in ĳs que ad matrimonium ptinẽt / tripliciter ſe habet · Uno quidem modo per modum iudicantis · ⁊ ꝗꝛ homines vident ea que apparent ſ̃m ꝙ dicit̃ · i · Reguz · xvi · Oportebit ꝙ iudex eccleſiaſtic9 iudicet ſ̃m ea que ſibi apparent per confeſſionez partium⁝ et p idoneos teſtes⁝ et per alia legitima documenta · q̇bus tñ omnibus adhibitis contingit quandoq̧ veritatez latere · et precipue in ĳs que pertinẽt ad interiora cordis que humano teſtimonio ꝓbari nõ poſſunt niſi p aliqua ſigna exteriora de his poſſet aliqua ꝯiectura haberi · Et ideo iudiciũ eccleſie circa ea que ad matrimonium ptinent / ſi veritas lateat / nõ impedit ſequens mr̃imonium contrahendum⁝ nec dirimit iam contractum · Alio modo habꝫ ſe per modum prohibentis vel punientis⁝ et hoc quidẽ impedit matrimonium contrahendum ſed nõ dirimit iam contractum · puta vxoricide eccleſia penaz imponit⁝ vt vlteri9 a matrimonio abſtineat · ſi tam̃ contraxit matrimonium nõ dirimitur · Tercio modo habet ſe p modum ſtatuentis · quod fit ſoluz autoritate ſummi Pontificis⁝ et ſ̃m hoc perſone alique redderẽt̃ illegitime ad contrahendum · ita ꝙ ſi etiã contrahãt mr̃imoniũ / dirimit̃⁝ vt patet in quibuſdam gradibꝰ conſanguinitatis et affinitatis vel etiã de adulterio cũ quis dedit ei fidem de contrahendo vel cum machinatus eſt in mortẽ vxoris;

· xvi · · q ·

Ad ſcðm ſic ꝓcedit̃ · Videt̃ ꝙ mulier accuſata de adulterio nõ teneat̃ peccatum ſuum in iudicio confiteri · nullus em̃ tenet̃ peccatũ ſuum occultum publicare ſi aũt in iudicõ ꝯfitẽt̃ ipm̃ / veniret in publicum · nõ ergo tenet̃ mulier accuſata de adulterio ſuũ peccatum in iudicio ꝯfiteri · ¶ Sed cõn eſt ꝗꝛ debꝫ preſtare iuramẽtũ de veritate dicẽda · ſed nullo modo debet piurare · ergo debet veritatem ꝯfiteri de ſuo peccato · ¶ Reſpõſio dicendum⁝ ꝙ circa hoc eſt diſtinguendũ · ſi enim adulterium ſit omnino occultũ nõ debet peccatum ſuũ in iudicio ꝯfiteri⁝ nec debet ab ea exigi iuramẽtũ ꝺ veritate dicenda · ꝗꝛ occulta ſoli diuino iudicio reſeruantur ſ̃m illud pme Corin · iiij · Nolite añ temp9 iudicare quoadusq̧ veniet dñs q̇ illuminabit abſcondita tenebrarum · ſed quando de adulterio preceſſit infamia vel aliqua ſigna euidentia apparent⁝ que vehementez ſuſpitionem facere poſſunt · vel qñ eſt ſemiplene ꝓbatũ tũc debet ab ea exigi iuramentũ de veritate dicenda⁝ et ipſa tenet̃ ꝯfiteri veritatẽ ¶ Et p h̃ ptꝫ rñſio ad obiecta;

Deinde circa virtutes queſita ſunt duo · Primum eſt circa iuſticiaz ſcꝫ ſi aliquis incidens in latrones ꝓmittat eis pecuniã ꝓ ſua liberatõe · ſi mutuo eaz accipiat ab aliquo ſuo amico vtrum reſtituere teneat̃ · Secundo circa abſtinentiaz vtrum aliquis peccare poſſet nimis ieiunando;

· xvij · · q ·

Ad primũ ſic procedit̃ · Videtur ꝙ ille qui pecuniam accepit mutuo vt redimeret ſe a latronibꝰ / nõ teneat̃ eaz reſtituere · ꝗꝛ vt Auguſ · dicit tpe neceſſitatis ſũt omnia cõmunia · ſed null9 debet q̃ſi ꝓpriũ petẽ illud qð ẽ ꝯmũe⁝ vt Ambro · dicit⁝ et h̃r̃ in decre · xlvij · di · Sic · cũ g° ille q̇ in la⸗

trones incidit fuerit in magna ne-
ceſſitate ꝯſtitutus: vtpote in ꝑicu-
lo mortis exiſtēs / videtur ꝙ factuꝫ
ſit ſibi cōmune id quod erat alteri
us: et ita nō tenet̃ ei reſtituere qui
mutuauit acſi eſſet ꝓprium eius ·
¶ Preterea nullus tenet̃ facere recom-
penſationem alicui ꝓ eo quod ille
facere tenebatur · ſed ille qui mutua
uit pecuniā / tenebat̃ ꝓximū ſuum
a mortis ꝑiculo liberare · ſm̄ illud
ꝓuer · xxiiij · Erue eos qui ducūt̃
ad mortem · ergo videt̃ ꝙ ille qui
ē liberatus nō teneat̃ ei reſtituere
pecuniā mutuatā · ¶ Sed contra
ē quod dicit dn̄s Mat · vij · Omnia
queçūqꝫ vultis vt faciāt vobis ho
mines et vos facite illis · ſed ille q̇
liberatus ē a latronibꝰ vellet ſibi re
ſtitui ſi quid mutuaſſet · ergo etiaꝫ
ip̄e debet reſtituere qđ mutuo acce
pit · ¶ Rn̄ſio dicendū: ꝙ iuſticie a-
ctus ē vnicuiqꝫ reddere qđ ſibi debe
tur · vn̄ cū ratione ꝯtractus bone
fidei qui fuit inter mutuantē et mu
tuū accipientem / reſtitutio debeat̃
ex iuſticie p̄cepto / tenet̃ ille q̇ mu-
tuo accepit pecuniā eā reddere cre
ditori · et tanto magis quāto ī ma
iori neceſſitate creditor ſibi ſubue-
nit · ¶ Ad p̄mum ergo dicendū: ꝙ
tunc in neceſſitate ſūt omnia com
munia / cū hō nō poterit ſibi de ſuo
ſubuenire · ridiculū eſſet em̄ ſi quiſ
famē patiēs nollet accipe panem
quē haberet in arca: ⁊ diceret ſe ac
cipe panē alienū quaſi cōmuneꝫ ·
que aūt ꝑ amicos poſſumꝰ ꝑ nos
aliqualiter poſſumus · Vt Ph̄us
dicit in · iij · Ethi · Iſte autē qui in
latrones incidit / pt̃ ſe ꝑ amicos li
berare mutuū accipiēdo · et ideo nō
fiunt ei oīa cōmunia · ¶ Ad ſcd̄m
dicendū: ꝙ vnuſquiſqꝫ tenet̃ ad li
berandū ꝓximū a morte ſm̄ ſuam
ꝯditionē et modū · et hoc quidē ꝯ-
uenienter impleuit ille qui pecuniā
mutuauit: nō aūt tenebat̃ eā do-

nare in caſu illo quo ille poterat ꝑ
mutuū liberari;   · xviij ·   · q ·

Ad ſecundū ſic proceditur ·
Videtur ꝙ homo nō poſſꝫ
peccare nimis ieiunādo vł
vigilādo · deus em̄ nō poteſt ab ho
mine nimis diligi · ſed ꝓbatio di-
lectionis ē exhibitio oꝑis vt Gre
go · dicit in quadā homelia · ergo
videt̃ ꝙ nō poſſit aliquis peccare ni
mis ieiunando vel vigilādo ꝓpt̃ de
um · ¶ Sed ꝯtra ē qđ beatꝰ Bern̄
ꝯfitet̃ ſe peccaſſe / de hoc ꝙ corpus
ſuum nimis ieiunio et vigilijs de-
bilitauit · ¶ Rn̄ſio dicendū: ꝙ ſm̄
Ph̄m̄ p̄mo Poli · aliter ē iudican-
dum de fine: et aliter de ijs que ſūt
ad finem · illud em̄ quod queritur
tanq̄ꝫ finis / abſqꝫ menſura querē-
dum eſt · in ijs aūt que ſūt ad finē
eſt adhibēda menſura: ſm̄ ꝓporci
onē ad finem · ſic medicus ſanitatē
que eſt finis eius facit q̄ntuncūqꝫ
poteſt maiorem · ſed adhibet me-
dicinam ſm̄ ꝙ conuenit ad ſanita
tem faciendam · eſt ergo conſiderā
dum ꝙ ī ſpirituali vita dilectiō dei
eſt ſicut finis / ieiunia aūt et vigi-
lie et alia exercitia corporalia non
queruntur tanq̄ꝫ finis · quia ſicut
dicitur ad Romanos · xiiij · Non ē
regnum dei eſca ⁊ potus · ſed adhi
bentur tanq̄ꝫ neceſſaria ad fineꝫ id
eſt ad domandaſ concupiſcentiaſ
carnis ſm̄ illud Apoſtoli prime co
rinthiorum · ix · Caſtigo corpꝰ me
um et in ſeruitutem redigo ⁊c̄ · Et
ideo huiuſmodi ſunt adhibēda cū
quadam menſura rationis: vt ſci-
licet concupiſcentia deuitet̃: et na-
tura nō extinguat̃ ſm̄ illđ ad Ro ·
xij · Exhibeatis corpa vr̄a hoſtiā vi
uētē · ⁊ poſtea ſbdit · Rōnabile ob
ſequꝫ vr̄m · Si ḃo aliq̇s ī tātū ꝯtu
tē nat̃e debilitat ꝑ ieiuīa vigilias
et alia huiuſmōi / ꝙ nō ſufficiat de
bita oꝑa exequi: puta predicator
p̄dicare: doctor docere: cantor can-

tare: et ſic de alijs abſq; dubio pec-
cat. Sicut etiā peccaret vir qui ni-
mia abſtinentia ſe impotem red-
deret ad debitū vxori reddendum.
Vñ Hiero dicit. De rapina holo-
cauſtum offert qui vel ciborum ni-
mia egeſtate vel ſomni penuria i-
moderate corpus affligit. Et iterū
rationalis hominis dignitatē a-
mittit qui ieiuniū charitati vel vi-
gilias ſenſus ītegritati preferet. Et
ꝑ hoc patz reſponſio ad obiecta;

Deinde circa precepta que-
ſita ſunt duo. pⁱmo vtrum
precepta ordīe nature p̄ce-
dāt ꝯſilia. Scd̄o vtrū peccata que
fiunt contra precepta ſcd̄e tabule
ſint grauiora preceptis que fiunt
ꝯt̄ precepta pⁱme tabule; xix. q.

Ad primum ſic proceditur.
Videtur ꝙ precepta ordi-
ne nature precedant conſi-
lia. id enī eſt prius ordine nature
alio ad quod natura pⁱmo īſtigat.
ſʒ precepta ſūt de pⁱmo īſtinctu na-
ture: q2 ſūt de dictamine rationis
naturalis: non aūt conſilia. g° p̄-
cepta ſūt pⁱora ordine nature q̄ꝫ ꝯ-
ſilia. ¶ Sed contra eſt q2 pⁱus na-
tura dicit̄ aliquid tripliciter. Vno
modo ſicut imꝑfectum ē pⁱus ꝑfe-
cto. et hoc modo precepta nō ſunt
pⁱora conſilijs. q2 in preceptis cha
ritatis precipue conſiſtit ꝑfectio.
Scd̄o ꝑ modū cauſe tp̄e p̄cedētis
effectum: ⁊ ſic etiā nō ſūt pⁱora. q2
non eſt neceſſariuʒ ꝙ aliquis im-
pleat prius precepta q̄ꝫ conſilia.
Tercio ꝑ modum originis: qñ pⁱn
cipiū eſt ſimul tp̄e. ſic lux ſolis ⁊ ra
dius. ſed nec hoc modo precepta
ſunt priora. q2 non ē neceſſario ꝙ
quicunq; ſeruat precepta / ſeruet ꝯ-
ſilia. ergo nullo modo precepta or-
dine nature precedunt conſilia.
Reſponſio dicenduʒ: ꝙ circa hͦ ne-
ceſſe eſt duo ꝯſiderare. Primo q̄d
ſit eſſe prius ordine nature. Scd̄o

quid ſit preceptum: et quid ꝯſiliū:
q̄bꝰ manifeſtatis apparebit euidēt̄
q̄d querit̄. De pⁱmo g° ſciendū ꝙ
ſm̄ Phm̄ in. v. Meta. prius et po
ſterius dicūt̄ ī q̄libʒ ordine ꝑ com-
paroēʒ ad pⁱncipiū illius ordinis.
ſicͭ in loco ꝑ cōparationē ad pⁱncipiū
loci. et in diſciplinis ꝑ cōparationeʒ
ad pⁱncipia diſcipline. Sic g° ordi
ne nature dicit̄ aliq̄d eē pⁱus ꝑ cō-
paroñē ad nature pⁱncipia: q̄ q̄dē
ſūt quattuor cauſe / vñ ſm̄ vnūq̄d-
q; genus cauſe / pⁱꝰ in ordine ē q̄d
ꝓpinquius eſt cauſe. Quāuis autē
cauſe ſint quattuor / tres tñ eoruʒ
ſcʒ efficiens formalis et finalis cō-
ueniunt in ideʒ. Vnde relinquitur
ꝙ ordo nature ſit triplex. vnus q̄-
dē ſm̄ rationeʒ cauſe materialis.
ſm̄ quē imꝑfectū ē pⁱus ꝑfecto et
potētia actu. Alius aūt ordo ē na-
ture ſm̄ rationē aliaꝝ triū cauſaꝝ
ſm̄ quē ꝑfectū ē pⁱus imꝑfecto: et
actꝰ / potentia. Vñ ⁊ Phūs dicit
in. v. Meta. ꝙ alia ſūt ꝑtate pⁱo-
ra alia ꝑfectione. ⁊ q2 forma ē ma
gis natura q̄ꝫ materia vt ꝓbat̄ in
j. et. ij. Phi / ꝯuenientius dicit̄ eſſe
pⁱus natura actus qui eſt prior in
ſubſtantia et ſpecie (vt dicit̄ in. ix.
Meta.) q̄ꝫ potentia que in vno et
eodem eſt pⁱor generatione et tp̄e.
Vñ et Phūs dicit in. ij. Perihẽr.
ꝙ in ijs que contingit eſſe actu et
ꝑtate / ea que ſūt actu ſunt natura
priora: ⁊ tempore poſteriora. Cir-
ca ſcd̄m vero ſcʒ circa rationē ꝯſilij
et precepti ꝯſiderandum eſt ꝙ pre
ceptum importat rationem debiti.
Debitum autem eſt aliquid dupli
citer. Vno modo ſm̄ ſe. et hoc mō
finis ē debitus in vnoq̄q; negocio.
medicus enī ꝓpter ſe debʒ querere
ſanitatem. Alio modo ē aliq̄d debi
tum ꝓpter aliud. ſcʒ illud ſine quo
non poteſt perueniri ad finem. ſic
medicus debet indicere dietam in-
firmo ſine qua non poteſt ſana-

ri · id vero quod ordinat̄ in finem/
vt melius aut facilius ad finem ↄ-
ſequat̄ · ſi ſine hoc poſſit aliqualit̄
haberi finis/ nō habet rationez de-
biti · ¶ Finis aūt ſpūalis qui lege
diuina ordinat̄ ē duplex · Vnus
quidez p̄ncipalis ſcz adherere deo
per charitatē · vn̄ p̄me ad Timo · j
dicit̄ · Finis p̄cepti charitas ē · Ali-
lius aūt ē finis ſcd̄arius quaſi di-
ſpoſitiuus · ſcz puritas et rectitu-
do cordis: que ↄſiſtit in interioribꝫ
actibꝫ aliaꝝ v̄tutum · Vn̄ Apłus
dicit ad Ro · vj · Habetis fructum
veſtrū in ſanctificatōnez · ſic etiā in
generatōe naturali finis ē et ipſa
forma ſubſtantialis et vltima di-
ſpoſitio ad formā · Vn̄ manifeſtuz
ē q̄ p̄ncipalia precepta diuina ſūt
quidez de dilectione dei et p̄ximi vt
patet Mat · xxij · ſcd̄aria vero de in
teriori ſanctificatōne ſ̄m illud pri-
me ad Theſſa · iiij · Hec ē volūtas
dei ſanctificatio veſtra · Omnia ve-
ro alia que ſūt ſpūalis vite ordinā
tur in predicta ſic̄ in finem · ſed du
pliciter · Quedā enī ſūt talia ſine q̄
bus p̄dicti fines eſſe nō p̄nt · ⁊ hec
cadūt ſb̄ p̄cepto: ſic̄ nō h̄ebis deos
alienos · nō furtū facias · Quedaz
aūt ſūt ſine quibꝫ ad predictos fi-
nes p̄ueniri p̄t (vnde non cadunt
ſub precepto) ſed q̄ p̄ huiuſmodi
facilius ⁊ melius p̄ueniť ad fines
predictos/ danť de eis conſilia: ſic̄
patet de paupertate/ virginitate/
et aliis huiuſmodi · Et ē ſimile · ſi
aliquis ex precepto debet eſſe Ro-
me certo die quotidie teneť ex de-
bito p̄cepti Romā ire: nō aūt tene
tur ex precepto ire eques · q̄ ſine
hoc poſſet Romā p̄uenire · tam̄ ca
dit hoc ſb̄ ↄſilio inq̄ntuz equitan-
do facilius et melius p̄ueniť ad fi-
nem · His ergo viſis · patz de faci-
li quod querebať · ſi enī ↄparemꝰ
ↄſilia ad precepta finalia que ſunt
de dilectione dei et p̄ximi et de inte

riori cordis puritate/ manifeſtum
eſt q̄ precepta ſunt priora ↄſiliis
naturaliter ordine p̄fectionis · ſic̄
actus naturaliter prior eſt poten-
tia: et finis iis que ſunt ad finem ·
Sed ↄſilia naturaliter priora erūt
ordine generationis temporis · in
q̄ntum ſcz per ↄſilia ad puritatem
perfectam cordis et dilectionez dei
⁊ p̄ximi peruenimus · Si aūt com
paremus cōſilia ad alia precepta
que ordinanť ex neceſſitate in pre
dictos fines/ ſic erit duplex conſi-
deratio · Nam in conſiliis neceſſe ē
vt includanť precepta: qui enī om
nia dimittit/ nō rapit aliena · et q̄
virginitatez ſeruat/ non mechať ·
ſicut etiā qui equitat vadit · ſed n̄
conuertitur · Erit aūt vna compa-
tio conſiliorum ad precepta abſo-
lute conſiderata · Et hoc modo pre-
cepta erunt ordine nature p̄ora ↄ-
ſiliis · ſic̄ genus eſt naturaliter pri
us ſpecie · conſilia autē econuerſo
naturaliter ſunt priora preceptiſ ·
ſicut ſpecies ſūt p̄ores ſ̄m naturā
q̄ꝫ genera vt ptz p̄ Phm̄ in primo
Phyſicoꝝ · Comparať enī genꝰ
ad ſpeciem ſicut potentia ad actū ·
Precepta autez abſolute ſumpta
ſe habent per modum generis ad
obſeruātiā p̄ceptoꝝ cū ↄſiliis ⁊ ſi-
ne ↄſiliis · ſic̄ nō mechari ad nō me
chari cū v̄ginitate: et ad nō mech
ari cū m̄rimonio · et ire cōmune eſt
ad ire eq̄tez et ad ire peditez · Alia
vero eſt cōparatio conſilioꝝ ad p̄-
cepta ſine ↄſiliis obſeruata · ſic̄ ſi ↄ
paremꝰ eūtē ī eq̄ ad eūtē q̄ vadit
pedibꝫ · Siſis ē enī ↄpatio v̄ginis
ſeu ↄtinētis ad m̄rimonium: ⁊ paupe
ris p̄pť chriſtū · ad eū q̄ ī ſeculo ſu-
is ↄtētꝰ ē · Et ſic ſiľr ordīe nať ↄſi-
lia ſūt p̄ora p̄ceptiſ/ tāq̄ꝫ p̄fecta ī-
p̄fectis: nec optet q̄ p̄cepta ſic ac
cepta p̄cedāt naťalr̄ ī ordīe gn̄atō
nis et tēporis conſilia · nō enī opor-
tet q̄ ille q̄ vult ↄtinētiaz vel v̄gi-

nitatem ſeruare / prius matrimo⸗
nio iungat᷑ · nec etiaȝ oportet ꝙ il⸗
le qui vult eſſe pauper ꝓpter chri⸗
ſtum / prius ſecularem vitā agat:
in qua ſuis diuitiꝭs ſit contentus ·
ſic etiā non oportet ꝙ ille qui vult
eques ire romā / pꝰ vadat pedes:
et poſtea eques · ſed melius eſt ꝙ
a pͥncipio eques vadat · ¶ Et per
hoc patet reſponſio ad obiecta ;

·xx· ·q·

Ad ſcðm ſic ꝓcedit᷑ · Videt᷑
ꝙ peccata que ſunt contra
precepta ſcðe tabule / ſint
grauiora peccatis que ſūt contra p̄⸗
cepta pͥme tabule · Peccatuȝ ē eīm
coñ preceptū ſcðe tabule ꝯtempto
bono incōmutabili / cōmutabili bo
no adherere: ſic ptȝ in furto et ad⸗
ulterio et aliꝭs huiuſmodi · Sed ꝯ
temptus incommutabilis boni / ē
peccatū coñ precepta pͥme tabule:
qbꝫ ordinamur ad exhibendam re
uerentiā deo · ergo peccata que ſūt
coñ precepta ſcðe tabule includūt
peccata que ſūt coñ precepta pͥme
tabule: et aliquid addūt · ergo ſūt
grauiora · ¶ Pre · ſimonia ē peccatū
maximum · ſed ſimonia cū ſit ſpēs
auaricie ē coñ precepta ſcðe tabu⸗
le · ergo peccata que ſūt ꝯtra prece
pta ſcðe tabule ſūt grauiora · ¶ Sed
contra eſt ꝙ peccata contra prece⸗
pta pͥme tabule ſunt infidelitas et
deſperatio: et alia huiuſmodi que
ſunt grauiſſima peccata · ergo pec⸗
cata que ſūt contra precepta pͥme
tabule ſunt grauiora · ¶ Rñſio di⸗
cendum: ꝙ formalis ratio peccati
mortalis ꝯſiſtit ī auerſione a deo ·
ſi eīm eēt inordinata ꝯuiſio ad bonū
cōmutabile ſine auerſione a deo /
nō eſſet peccatū mortale · precepta
aūt pͥme tabule ſcḋm ſe directe ordi⸗
nāt hoīeȝ ad deū: vñ dicūt᷑ ad dile⸗
ctionē dei ꝑtinere · ⁊ ideo peccata q̄
ſūt ꝯtra precepta pͥme tabule / di⸗
recte et ſcḋm ſe important auerſiōeȝ
a deo · peccata aūt que ſunt coñ p̄⸗
cepta ſcðe tabule / ꝑ ſe quidē deor⸗
dināt nos pͥncipalit᷑ circa bona cō⸗
mutabilia circa que ordināt᷑ prece
pta ſcðe tabule · ex ꝯſequenti aūt
deordināt nos a deo · in vnoq̈ꝫ aūt
gn̄e potiſſimū eſt illud quod eſt ꝑ
ſe · vñ peccata que ſunt contra pre
cepta prime tabule ſcḋm ſuuȝ genꝰ
ſunt grauiſſima in genere peccato
rum · ¶ Ad pͥmum ergo dicendū:
ꝙ ꝯtemptus dei ꝑ ſe intentus ē in
peccatis que ſunt contra precepta
prime tabule · ſic aūt non ex neceſ
ſitate includit᷑ in peccatis que ſūt
contra precepta ſecunde tabule ·
non eīm ille qui fornicat᷑ intendit
hoc agere in contemptum dei: ſed
intendit principaliter delectari · ad
qð conſequit᷑ / ꝙ deum contemnat
preter principalem eius intentio⸗
nē mādata eiꝰ ſimplr̄ trāſgredien⸗
do · ¶ Ad ſcðm dicendum: ꝙ ſimo
nia non eſt peccatuȝ maximuȝ ſim⸗
pliciter · Sed maximum inter illa
que committunt᷑ circa contractus
pecuniarios · et hoc etiam eſt ex h̄
ꝙ irreuerenter ſe habet homo ad
res ſacras · in quo attingit peccata
que ſūt ꝯtra precepta pͥme tabule

Deinde queſitū ē de ꝭs que
ꝑtinent ſpecialiter ad q̈ſ⸗
dā hominū ſtatus · et pri⸗
mo de ꝭs que ꝑtinēt ad prelatos ·
ſcðo de ꝭs que ꝑtinent ad docto⸗
res · tercio de ꝭs q̄ ꝑtinēt ad reli⸗
gioſos · quārto ð ꝑtinētibꝫ ad clei⸗
cos · ¶ Circa pͥmū q̄ſita ſūt tria · pͥ
mo vtꝝ btūs Mattheꝰ vocatꝰ ſit
ſtatim ð teloneo ad ſtatū Apl̄atꝰ
et ꝑfectionis · Scðo vtꝝ ille q̇ eli⸗
git᷑ canonice in Epm̄ / melius faci⸗
at ꝯſentiendo electioni de ſe facte:
vel eam recuſādo · Tercio vtꝝ p̄la⸗
tus qui dat beneficium eccleſiaſti⸗
cū alicui ſuo ꝯſanguineo ſperās ꝑ
hoc ſuuȝ genus exaltari et ditari /
committat ſimoniam ;

·xxi· ·q·

AD primum ſic procedit̄ur·
Videtur ꝙ beatus Mat⸗
theus nō fuerit vocatꝰ ſta
tim ꝺ teloneo ad ſtatū Apl'atus ⁊
ꝑfectionis· dicit em̄ Grego· ſuper
Ezech· Nemo repēte fit ſummus·
ſed ſtatus Apl'atus et ꝑfectionis
euangelice eſt ſūmus ſtatus hūa⸗
ne vite· ergo Mattheus non fuit
ſtatim vocatus ad ſtatum ꝑfectō⸗
nis et Apl'atus· ¶ Sed contra eſt
quod Hiero dicit ſuper Mat· ꝙ de
publicano repente fit Apl'us· et
Beda dicit ſup̄ Lucā ꝙ de publica
no in Apl'm de telonario in euāge
liſtā eſt mutatus· Et quedā glo·
dicit Luce· v· ꝙ nullā ꝓrſus cogi⸗
tationē vel reſpectū huius vite ſi⸗
bi reſeruauit· qꝺ ē ꝑfectionis euā
gelice· ergo ſtatim vocatus eſt ad
ſtatum Apl'atus et ꝑfectōnis·
Rn̄ſio dicenduꝫ· ꝙ queſtio iſta ex
verbis euangelij determinari pt̄·
ſi em̄ loq̄mur de Apl'atu manifeſtū
eſt ſm̄ narrationē Mat· Marci et
Luce ꝙ dominus poſt vocationeꝫ
Mat/ aliquāto tēꝑis ſpacio inter
iecto/ ex ſuis diſcipul'· xij· Apl'os
elegit· inter quos vnus fuit Mat
theus· et ſic patet ꝙ ſtatim in p̄n
cipio fuit vocatus ad diſcipulum
chriſti· nō aūt ad Apl'atū niſi ſm̄
p̄ordinationē chriſti q̄ eū in Apo⸗
ſtolū ſumendū diſponebat· et ſm̄
hoc intelligenda ſūt verba Hiero·
et Bede· Si aūt loq̄mur de ꝑfectō⸗
ne euangelica/ ſic manifeſtuꝫ ē· ꝙ
ſtatim a p̄ncipio vocatus ē ad ſta⸗
tum ꝑfectionis· dicit̄ em̄ Luce· v·
ꝙ ſurgēs relictis omnibꝫ ſecutus
ē eū· qꝺ etiā ad diſciplinatū chri⸗
ſti ꝑtinebat· ſm̄ illud qꝺ dicit̄ Lu⸗
ce· xiiij· Niſi q̄s renunciauerit om
nibꝫ q̄ poſſidet/ nō pt̄ eē meꝰ diſci⸗
pulꝰ· ¶ Ad p̄mū g° dicendū· ꝙ ſū
mū in vita hūana pt̄ accipi dupli
citer· Vno mō ſm̄ cōꝑationē ſta⸗
tus ad ſtatū· ſm̄ ꝙ in humana vi
ta vnus ſtatus ē maior alio· et ali
quis ē ſūmus· et ſic nihil prohibet
aliquid fieri repēte ſūmū id eſt at⸗
tingere ad ſtatū ſūmū· ⁊ hoc appa
ret tā in ſeculari q̄ꝫ ſp̄uali vita· in⸗
ueniunt̄ em̄ aliqui ſtatim a pueri
cia ad ſtatū religionis q̄ ē ꝑfectiſſi
mus ↄuolaſſe· vel ꝓprio arbitrio
ſic̄ beatus Joannes baptiſta et be
atus Benedictus· vel etiā deuotō⸗
ne ꝑntū· ſic̄ illi qui monaſterio tra
dunt̄ a ꝑntibꝫ· ſic em̄ nō oportet
vt aliquis in ſeculari vita exerceat̄
anteq̄ꝫ ad religionē trāſeat· ſicut
nō oportet ꝙ aliquis exerceat̄ in
laicali vita an̄q̄ꝫ clericus fiat· ſimi
liter etiā aliqui repente aſſumūtur
ad regnū· vl' ab ipſa puericia ſicut
Salomon et Joſias reges iuda·
vl' etiā ex vltimo ſtatu ſicut Saul·
Et eccleſiaſtes· iiij· dicit̄· ꝙ ꝺ car⸗
cere catenisq̄ꝫ interdum quis ad
regnū egredit̄· ¶ Alio mō poteſt
accipi ſūmū ſm̄ cōꝑationē ḡdu
um quibꝫ ꝑficit̄ hic ꝑfectio vnius
hominis· Et ſic intelligit Grego·
ꝙ nemo repente fit ſummꝰ· Dicit
em̄ Auguſ· ſup̄ canonicā Joānis·
ꝙ charitas nō mox cū naſcit̄ ꝑfe⸗
cta ē· nā vt ꝑficiat̄ naſcit̄· cū fuerit
nata/ nutrit̄· cū fuerit nutrita/ ro⸗
borat̄· cū fuerit roborata/ ꝑficit̄· ↄ⸗
tingit tamen quandoq̄ꝫ ꝙ vnꝰ ho
mo incipit repente ab altiori ḡdu
ſanctitatis· q̄ꝫ ſit ſummum ad qꝺ
contingit perfectio alterius homi
nis· vt patet ꝺ beato Benedicto ꝺ
quo dicit Gregorius in ſcꝺo Dia⸗
logoꝝ· ꝙ preſentes et futuri om⸗
nes agnoſcāt ꝙ Benedictus pu⸗
er conuerſationis gratiam a per⸗
fectione cepiſſet; ·xxij·q·

AD ſecundū ſic procedit̄ur·
Videt̄ ꝙ melius faciat q̄
ↄſentit electioni canonice
de ſe facte q̄ꝫ q̄ eā recuſat· Nā dicit
Gre· xx· mora· Poteſtas cū ꝑcipit̄

nō ex libidine amanda eſt· ſed qñ
aliquis p canonicā electionē Epi
ſcopalē dignitatez adipiſcit' / non
pcipit eā ex libidine · ergo debz eā
amare · nō ergo debet eā recuſare ·
¶ Sz contra ē quod Gre· dicit· xxviij
mora· Qz prelatio p meliorē intē·
tionē fugienda ē · ¶ Rñ dicenduz!
q̄ i eo qui electioni canonice de ſe
facte ɔſentit / ɔſiderari precipue d3
bet quid intendat · ſi em̄ intendit
aliquod tpale! puta honorē / diui·
tias / excutere ſe a iugo religionis /
aut aliqd huiuſmodi / manifeſtuz
eſt q̄ ē praua intentio · vñ melius
faceret ſi nō aſſentiret · ſi aūt inten
dit pfectū eccleſie / planū ē q̄ ē bo
na intentio · Vñ Auguſ· in · xix · de
ciui · dei · In actione nō ē amādus
honor in hac vita ſiue potentia! ſ3
opus ipſuz ſi recte atq3 vtiliter ſit
id eſt vt valeat ad ſalutez ſubdito
ruz · ⁊ inducit illud Apli qd habe·
tur · j · ad Timo · iij · Si quis Epi·
ſcopatū deſiderat bonū opus deſide
rat · ¶ Et tñ ſciendū ē q̄ ad h' op9
maxime requirit' idoneitas · q2 vt
Gre· dicit in paſto · Tantuz actio·
nem populi debet actio tranſcende
re preſulis / qñtū diſtare ſol3 a gre
ge vita paſtoris · ad qd humana
fragilitas ſm ppias vires ſuffici·
ens nō eſt · ſm illud Apoſtoli · ij ·
Corin · ij · Et ad hec quis tam ido·
neus? ſed tñ ex auxilio gratie di·
uine / homines idonei et ſufficiētes
reddunt'! ſicut ipſe poſtmodum ſb
dit · Idoneos nos fecit miniſtros
noui teſtamenti · poteſt ergo ali·
quis laudabiliter ɔſiderans ppriū
defectū ex humilitate officiū plati
onis recuſare · ſic Hieremias dicit·
Neſcio loqui q2 puer ego ſū · Po·
teſt etiā laudabilit' ɔſentire ex fra
terna charitate vt ſalutē aiaz p·
curet · ſic Eſaias q̄ dixit Eſaie · vj ·
Ecce ego / mitte me · ſed ſic Gre · di
cit i paſto · li · j · ca · vij · Et i vtroq3
eſt ſubtiliter intuendum · q2 et is
qui recuſauit plene non reſiſtit! et
is qui mitti voluit ante ſe per al·
taris calculū purgatum vidit! ne
aut nō purgatus adire ſacra my
ſteria quiſq3 audeat! aut quē ſup
na grā elegit ſub humilitatis ſpe
cie ſuperne diſpōni contradicat ·
Quia ergo valde difficile eſt pur·
gatum ſe quenlibet poſſe agnoſce
re / prelationis officium tutius de·
clinat' · non tamen pertinaciter cū
ad ſuſcipiendum hoc ſuperna vo·
luntas agnoſcitur / denegatur ·
¶ Ad primum ergo dicendum! q̄
illud verbum Gre · non debet ſic in·
telligi · poteſtas cū ex libidine non
pcipit' amanda eſt! ſed ita pote·
ſtas cum pcipit' / non eſt amanda
ex libidine · ſubdit em̄ · Sed ex lon
ganimitate toleranda · ¶ Ad ſecū
duz dicēd! q̄ melior eſt intentio p̄
lationem fugientium ſm ppriū
deſideriū · dūmodo nō aſſit neceſſi·
tas ex pte imponentis hoc onus ·
Vñ Auguſ· dicit · xix · de ci · dei · Su
pior loc9 ſine q̄ regi pplus nō pt!
etſi teneat' ita vt dec3 / tñ indecēter
appetit' · ociū em̄ ſanctū q̄rit chari
tas veritatis · negociū aūt iuſtum
ſuſcipit ncītas charitatis ;

· xxiij · · q ·

AD tercium ſic pcedit' · Vi·
det' q̄ prelatus qui benefi·
ciū eccleſiaſticū dat alicui
ſuo ɔſanguineo vel amico / vt alij
eius ɔſanguinei exaltēt' / ſimoniaz
cōmittat · Eſt em̄ ſimonia ſtudioſa
volūtas emēdi vel vēdēdi aliquod
ſpūale vel ſpūali ānexū · ſ3 in caſu p̄
dicto videt' eſſe emptio et vēditio
rei ſpūalis · q2 in ijs nō pt̄ eſſe em·
ptō ⁊ vēditō i q̄b9 ē liberalitas · hic
aūt h' ſperat' vt liberalit' recōpēſet' ·
ergo ibi eſt ſimonia · ¶ Sed con·
tra eſt quod Eſaias dicit euiſdem
xxxiij · ca · Beat9 q̄ excutit man9 ſu
as ab oī munē · ſup q̄ di · glo · q̄ tri

plex ē munus · a manu · a lingua ·
ab obſequio: quoꝝ nullū ē in ꝓpo
ſito caſu · ergo non eſt ibi ſimonia ·
¶ Dicendū ꝙ cū ſimonia circa
emptionē et venditionē ↄſiſtat /
hic diſtinguendū videt̄ · qꝛ ſi p̄la⸗
tus intendit obligare eum cui dat
beneficiū eccleſiaſticū ad aliquā re
compenſationē tp̄alem faciendā
ſibi vel ſuis ↄſanguineis / intentō ſi
moniaca eſt: intendit eīm quādā
tacitam venditionē · ſi vero nō intē
dat eū ad h̄ obligare / ſ; intēdat ꝙ
ille ſibi vel ſuis ꝓpria ſponte tp̄alit̄
recompēſet / eſt quedā p̄ua intētō
et carnalis · ſ; nō ſimoniaca · ¶ Ad
p̄mum ergo dicendū: ꝙ ſc̄m Ph̄m
iiij · Ethi · liberalitas nō ē circa quē
libet vſum pecunie: ſed eſt circa da
tōnes ⁊ ſūptus · Simonia aūt eſt
circa emptionē et venditionem;

D Einde circa doctores que⸗
ſita ſunt duo · primo ſi do⸗
ctor ſꝑ p̄dicauerit ꝗ̄ docue
rit p̄ncipaliter ꝓpter inanē glori⸗
am / vtꝝ habeat aureolā ſi peni⸗
teat in morte · Scd̄o ſi ex doctrina
alicuius doctoris aliq̄ reuocent̄ a
meliori bono / vtꝝ ille doctor tene⸗
at̄ reuocare;

· xxiiij · · q ·

A D p̄mum ſic ꝓceditur · Vi
det̄ ꝙ ille q̄ ſemꝑ ꝓpter in
anē gloriā docuit ꝑ peni⸗
tētiā aureolā recuperet · aureola ei
doctrine debet̄ fructui ſcꝫ ↄuerſio⸗
ni fidelium · ſc̄m illud ad Philippē ·
iiij · Gaudiū meum ⁊ corona mea ·
ſed potuit ↄtingere ꝙ ex p̄dicatōe
eius qui ꝓpter inanem gloriā p̄n⸗
cipaliter p̄dicauit / ſecutus eſt fru⸗
ctus ↄuerſionis fideliū · ergo ſi pe⸗
niteat / debet̄ ei aureola · ¶ Pre · ſi⸗
cut v̄ginitati debet̄ aureola / ita et
doctrine · ſed ſi illa que cū ſit v̄go
carne / mēte tn̄ ē corrupta / penitē⸗
tiā agat recuperat aureolā · ergo
pari ratōe ⁊ doctor q̄ ꝓpter inanē
gloriā p̄dicauit · ¶ Sꝫ cōn̄ ē ꝙ opa
mortua ꝑ penitētiā nō reuiuiſcūt ·
ſed opa iſtius doctoris ꝓpter ina⸗
nē gloriā p̄dicantis fuerūt mortua
id ē cū peccato facto · g° nō reuiui⸗
ſcūt ꝑ penitētiā ad p̄miū ↄſequē⸗
dū · ¶ Dicendū: ꝙ cū aureola i⸗
portat quādā ſingularē excellētiā
p̄mij / neceſſe ē ꝙ p̄ſupponat aure
am ſic compatiuꝰ p̄ſupponit poſi⸗
tiuū · et h̄ ſignificat̄ Exo · xxv · vbi
dicit̄ · Facias ſuꝑ coronā aureā al⸗
terā aureolam · et ideo q̄ non me⸗
ret̄ aureā id ē p̄miū eēntiale / non
meret̄ aureolā · q̄ aūt ꝓpter inanē
gloriā opant̄ / nō meret̄ p̄mium
eēntiale · qꝛ receperūt mercedē ſu⸗
am · vt dicit̄ Mat · vj · vn̄ nec me⸗
rēt̄ aureolā · Penitētia aūt reſti⸗
tuit homini p̄mia p̄us habita: nō
aūt ↄfert ei ea que nō habuit: niſi
inq̄ntū ip̄e motus penitētie ē me⸗
ritorius · vn̄ talis nō meret̄ aure⸗
olā · ¶ Ad p̄mū g° dicendū: ꝙ ↄu⸗
ſioni fideliū debet̄ aureola p̄ſuppo⸗
ſito merito eēntialis p̄mij · in eo q̄
p̄dicauit alioq̄n locū habꝫ qđ dicit̄
Mat · xvj · Quid ꝓdeſt homī ſi vni
uerſū lucret̄ mūdū anime vero ſue
detrimētū patiat̄: ¶ Ad ſcd̄m di⸗
cendū: ꝙ aureola v̄ginitatis debet̄
integritati carnis: que manet pꝰ
penitentiam et ideo debetur virgi⸗
ni penitenti aureola · ſed aureola
doctrine debet̄ actui doctoris qui
tranſit · et ideo poſt penitentiam
non debet̄ doctori niſi actus reite⸗
retur;

· xxv · · q ·

A D ſcd̄m ſic ꝓceditur · Vi⸗
det̄ ꝙ ſi per doctrinā alicꝰ
aliqui retrahent̄ a meliori
bono / ꝙ ille teneatur ſuam doctri⸗
nam reuocare · talis eīm doctor in
ſua doctrina facit ſcandalum acti⸗
uum · quia doctor informat intel⸗
lectum · intellectus autem infor⸗
mat affectū · et ꝓpōnis actū · ſ; ſcan⸗

dalum actiuum tenet᷑ quilibet re-
mouere · ergo talis doctoꝛ tenetur
ſuam doctrinã reuocare · ¶ Pꝛete-
ſpũalia ſũt tempalibꝰ potiora · ſed
in tempalibꝰ vt Auguſ · dicit non
dimittit᷑ peccatuꝫ niſi reſtituat᷑ ab
latũ · ergo multo magis doctoꝛi q̇
facit damnũ in ſpũalibꝰ non dimit
tit᷑ peccatũ / niſi reſtituat᷑ ablatũ :
quod fit ꝑ reuocationeꝫ doctrine ·
¶ Sed contra ẽ qꝺ Gre · dicit · Ve
ritas nõ ẽ dimittenda ꝓpter ſcan-
dalũ · ¶ Reſponſio dicendũ : ꝙ hic
diſtinguenduꝫ videt᷑ · ſi em̃ doctor
doceat falſam doctrinã / tenet᷑ eaꝫ
omnibꝰ modis reuocare : et maxīe
ſi ex ea ſpũale damnũ ſequat᷑ · Si
vero doceat verã doctrinã / pt̃ ex ea
ſequi detrimentum ſpũale in audi
toribꝰ dupliciter · Vno mõ ex defe-
ctu ipſius qui docet · ꝙ doctrinam
ſubtilẽ et altaꝫ ꝓponeret rudibꝰ : q̇
nõ eſſent illius doctrine capaces :
qui ex hoc detrimẽta ſalutis incur
rerẽt · Contra exemplũ Apl̃i q̇ di-
cit pͥme Coꝛin · iij · Tanq̃ ꝑuulis
in chꝛiſto lac potũ dedi vobis non
eſcã · Alio modo ꝙ ꝯfuſe et inoꝛdi-
nate ꝓponit non pꝛeferẽs maioꝛa
minoꝛibꝰ · contra illud quod Gre ·
dicit in paſto · ſic laudanda ſũt bo-
na ſumma ne diſpergent᷑ vltima ·
Sic nutriẽda ſũt bona vltima / ne
dum ſufficere credunt᷑ · nequaq̃ tẽ
dat᷑ ad ſũma · ⁊ in his caſibꝰ tenet᷑
doctoꝛ ex cuius doctrina damnum
ſpũale accidit con̄ hoc damnuꝫ re-
mediũ ponere inq̄ntũ pt̃ · exponẽ-
do ſaltẽ doctrinã ſuaꝫ · Alio mõ pt̃
contingere ex auditoꝛum defectu ·
puta ſi aliq̇ docendo veꝝ in aliqua
erronea inducerent homines ꝓ i-
trãda religione · ſic ꝙ putarẽt ꝙ q̇
cũq̃ intrat talẽ religionẽ ſtatim e-
rit ęq̄lis meriti ſic btũs Petrꝰ ⁊ in
h̄ caſu nõ tenet᷑ ceſſare a ſua doctri
na · intrãre em̃ religionẽ ꝓpt᷑ erroꝛeꝫ
ñ ẽ minꝰ boͫ q̃ foꝛiſ manẽ · vñ ſic ñ
retrahit hoĩes a melioꝛi bono ta-
lis doctoꝛ · Et hoc eſt quod Gre ·
dicit in paſto · ſic incauta locutio ĩ
erroꝛẽ ꝓtrahit / ita indiſcretũ ſilen
tiũ eos qui erudiri poterãt in erro
re derelinquit · Et ꝑ hoc patꝫ re-
ſponſio ad obiecta ;

Deinde circa religioſoſ q̄ſi-
ta ſũt duo · pͥmo vtꝝ reli-
gioſi teneant᷑ patient᷑ to-
lerare iniurias ſibi factas · ſcꝺo v-
tꝝ ille q̇ iurat ſe non intratuꝝ reli-
gionem / poſſit licite religioneꝫ in-
trare ;

· xxvj · · q ·

Ad pͥmum ſic ꝓceditur · Vi
detur ꝙ religioſi nõ debeãt
tolerare ſuos impugna-
toꝛes · in impugnatõe em̃ ꝑfectoꝝ
viroꝝ deus impugnat᷑ · vñ dominꝰ
Saulo ꝑſequẽti diſcipulos chri-
ſti dixit Actuũ · ix · Saule ſaule qꝺ
me ꝑſequeris · ſed ꝑfecti viri non
debẽt impugnatoꝛes dei tolerare ·
ergo neq̃ impugnatõnes ꝓprias
¶ Pꝛę · q̇libꝫ ꝑfectꝰ debꝫ obuiare
ĩis quę ſtatui ꝑfectionis ꝑiudicãt
et derogant · Vñ Apl̃us dicit ſcꝺę
Coꝛin · vj · Vt nõ vitupet᷑ miniſte-
riũ noſtrũ · ſed ꝑ hoc ꝙ ꝑfecti im-
pugnant᷑ ſtatui ꝑfectionis dero-
gat᷑ · ergo ꝑfecti viri nõ debẽt tole
rare ſuos impugnatoꝛes · ¶ Sed
con̄ eſt quod Gre · dicit · Nõ ſumꝰ
ꝑfecti ſi alioꝝ inoꝛdinationes fer-
re nõ poſſumuſ · ¶ R̃ꝫ dicendũ : ꝙ
ꝑfecti viri dupliciť impugnari poſ
ſũt · Vno mõ q̄ntũ ad ꝑſonas ꝓ-
prias : vtpote cũ inferũt᷑ eis iniu-
rię ꝑſonales · Alio modo poſſunt
impugnari q̄ntuꝫ ad ſtatũ eoꝛuꝫ :
vtpote cũ aliq̇ verbis vel factis / ꝑ-
fectionis ſtatui derogant · et hęc
duo tangunt᷑ Lucę · ij · nõne diui-
tes per potentiam oppꝛimũt vos :
qꝺ ꝑtinet ad ꝑſonales ĩiurias · nõ
ne ipſi blaſphemãt bonũ nom̃ qꝺ ĩ
uocatũ ẽ ſr̄ vos qꝺ ꝑtinet ad reli-

gionem vel ſtatū· In iniurijs ergo
pſonalibꝫ decet pfectos viros eſſe
maxime patiētes: vt ſint etiā pa⸗
ti plura ſufferre ſcḋm illud Mat· v·
ſi quis pcuſſerit te in vnā maxillā
pbe ei et alteraz: Statū vero ſuum
impugnare nō debent pati· ſed qn̄
tuz poſſunt reſiſtant· hoc em̄ vḡet
in iniuriā· Vn̄ coñ quoſdam dicit̄
Ezech· xiij· Non aſcēdiſtis ex ad⸗
uerſo nec oppoſuiſtis vos murum
p domo iſrael· Et ideo dn̄s iniuri⸗
as que coñ hūanitatez eius infe⸗
rebāt̄/ patienter tolerauit: ſic cuz
iudei dicebāt· Ecce hō vorax et po⸗
tator vini· vt habet̄ Mat· iiij· Et
ſic cū diabolus ei dixit/ mitte te de⸗
orſum quod videbat̄ ad ꝓpriaz in⸗
iuriā ptinere· ſed iniurias dei non
tolerabat· Vn̄ phariſeos dure re⸗
darguit Mat· xij· q2 dicebāt ꝙ in
beelzebub eiiceret demonia: qđ p⸗
tinebat ad iniurias ſpūſſancti· Et
ſimiliter cuz diabolus ei dixit· hec
omnia tibi dabo/ ſi cadēs adoraue
ris me: quod ad iniuriā dei ptine⸗
bat· ſtatim em̄ eū repulit dicens:
vade retro ſathana vt habet̄ Mat
· iiij· Vbi Chriſ· dicit· Illius diſca
mꝰ exēplo noſtras quidē iniurias
magnanimiter ſuſtinere· dei autē
iniurias ne vſqꝫ ad auditū suffer⸗
re· qm̄ in ꝓprijs iniurijs eē queli⸗
bꝫ patientē laudabile eſt· īiurias
aūt dei diſſimulaē nimis impiū ē·
et p hoc patꝫ rn̄ſio ad obiecta;

· xxvij· · q·

Ad ſcḋm ſic ꝓcedit̄· Videt̄
ꝙ ille q̄ iurauit ſe nō itra⸗
tuꝝ religionē nō poſſit li⸗
cite intrare· oīs em̄ obligatio li⸗
cita/ eſt adimplēda· ſed licitū erat
iſti nō intrare religionē· g° cū ad h̄
iuramēto ſe obligauit/ videt̄ ꝙ te⸗
neat̄ nō itrare· Sꝫ coñ ē· q2 nul⸗
lū impedimētuz ſpūal̄ pfectꝰ ē ex
deo· ſꝫ iuramētū ē ex deo· g° p iura⸗
mētū nō impedit̄ ſpūalis pfectus

intrādi religionem· Rn̄s dicēduz
ꝙ obligatio tripliciť poteſt ſe ha⸗
bere· qn̄qꝫ em̄ ē illicita obligatio ꝫ
de re illicita· puta cū aliquis iurat
ſe fornicatuꝝ· et tale iuramētū nō
tenet̄ homo adimplere: nec etiaz
licitū ē adimplere· Quādoqꝫ vero
ē obligatio licita et de re licita· pu⸗
ta ſi aliquis iurat elemoſynam ſe
daturum et tale iuramentum pre⸗
terire non licet· Quādoqꝫ vero eſt
obligatō illicita ſed de re licita· pu
ta cū aliquis iurat ſe non facturuz
aliquod maius bonum quod tam̄
facere non tenet̄· puta non ieiuna⸗
re vel non dare aliquā elemoſynā
vel religionē non intrare· tunc em̄
illud ad quod iuramento ſe obli⸗
gat licitū ē· ſed tn̄ obligatio ē illi⸗
cita· et p hoc homo qn̄tum in ſe eſt
obfirmat ſe contra gratiā ſpūſſan
cti: que facit hominem in ſuo corde
aſcenſiones diſponere· Vnde tale
iuramentum licite poteſt homo ad
implere abſtinēdo ab illo bono qđ
facere non tenet̄· Non tn̄ cogit̄ ex
illo iuramento ad hoc ꝙ impleat
quod iurauit· q2 iuramētū ad hoc
ꝙ ſit obligatoriū debet habere treſ
comites· ſcꝫ iudicium/ iuſticiam/ ꝛ
veritatē: vt habet̄ Iere· iiij· Huic
aūt iuramento deeſt iudicium di⸗
ſcretionis: q2 vergit in deteriorem
exitum: retrahēdo a maiori bono·
Et p hoc ptꝫ rn̄ſio ad obiecta;

· xxviij· · q·

Deinde circa clericos que⸗
ſitum eſt vnum· Vtrum
liceat clerico qui tenet̄ ad
horas canonicas dicere matutīas
ſequentis diei de ſero· Et videt̄ ꝙ
non· dicitur enim Eccleſiaſtici· ij·
Laſciuus et imprudens non ſerua
bit tempus· ſed iſte in dicendo ma
tutinas nō obſeruat tēpus· cū em̄
dies incipit a media nocte/ videt̄
ꝙ matutinas ſequentis diei dicat
in die precedenti· ergo videt̄ h̄ ad

laſciuiam et imprudentiam ꝑtinē·
¶ Sed contra deus eſt clementioꝛ
quolibet homine · ſed homo nō im
putat debitori in culpam ſi debitū
reddat ſibi ante tēpus · ergo mul-
to minus deus · ¶ Rñſio dicendū:
ꝙ hic ꝯſideranda eſt intentio eius
qui preuenit tēpus in matutinis
dicendis vel ī quibuſcūqꝫ horis ca
nonicis · ſi eñi hoc facit ꝓpter laſci-
uiam vt ſcꝫ liberius ꝛ quietius ſō-
nolentie et voluptati vacet / non ē
abſqꝫ peccato · ſi vero hoc facit ꝓpt
neceſſitatem licitarum et honeſtaꝝ
occupationum: puta ſi clericus á
magiſter debet videre lectōs ſuas
de nocte vel ꝓpter aliqđ aliud hu-
iuſmodi / licite poteſt de ſero dicere
matutinas et in alijs horis cano-
nicis tempus preuenire ſicut etiaꝫ
hoc in ſolemnibꝫ fit eccleſijs · quia
melius eſt deo vtrunqꝫ reddere ſcꝫ
et debitas laudes et alia honeſta
officia / qꝫ ꝙ ꝑ vnuꝫ aliud īpediat·
¶ Ad primum ergo dicendum: ꝙ
qn̄tum ad contractus et alia hu-
iuſmodi / dies incipit a media no-
cte: ſed qn̄tum ad eccleſiaſticū of-
ficium et ſolemnitatum celebrita-
tes incipit dies a veſperis · vnde ſi
aliquis poſt dictas veſperas ꝛ cō-
pletorium dicat matutinas iam ꝟ
ꝑtinet ad diem ſequentem;

¶ Quodlibetū · vj ·

Queſtio noſtra circa tria
ꝯſabat · primo circa ea
que pertinent ad natu
ram · ſecundo circa ea q̄
ad culpam et ad grati-
am pertinent · tercio circa ea que
pertinent ad gloriam et ad penā·
Circa pͥmū q̄rebat pͥmo de ꝑtinē-
tibꝫ ad naturā īcreatā · ſcđo de ꝑti
nētibꝫ ad naťaꝫ creatā · Circa na-
turā īcreatā q̄rebāť duo · pͥmo an
ſenari9 numerus ꝺm quē omnes
creature dicuntur perfecte ſit crea
toꝛ vel creatura · ſecundo de rationi
bus idealibus que ſunt in mente
diuina · vtrum per prius reſpiciāt
exēplata ſcꝫ creaturas ratione ſue
ſingularitatis vel rōne nature ſpe
cialis vel ſpecifice; ·j· ·q·

Ad primum ſic proceditur·
Videtur ꝙ predictus nu-
merus ſenari9 ſit creatoꝛ ·
remota eñi omni creatura / ꝑfectō
non remanet niſi in creatore · ſed
remota omni creatura facta in o-
peribus ſex dierum / remanet per-
fectio in numero ſenario · vnde di-
cit Auguſtinus quarto ſuper Ge-
neſim ad litteram · ſi illa nō eſſent
ſcilicet opera ſex dierum / perfectus
ille eſſet ſcilicet ſenarius · niſi autē
ille perfectus eſſet / illa ꝺm eum per
fecta non forent · ergo ſenari9 nu-
merus eſt creatoꝛ · Sed dicebatur
ꝙ Auguſtinus loquebatur de ſe-
nario quantum ad ideam ſenarij
que eſt in mente diuina · Sed con
tra: ſicut remotis omnibus creatu
ris remanet perfectio in idea ſena-
rij / ita remanet idea lapidis in mē
te diuina · ergo in hoc non haberꝫ
numerus ſenarius aliquā premi-
nentiā ad lapidem: quod tñ videť
eſſe contra Auguſ · intentionem ·
¶ Preꝫ: qđ eſt ꝑmanentioꝛ omni
creatura / nō ē creatū ſed creator ·
ſed ſenarius nūs eſt ꝑmanētōr ce
lo ꝛ terra q̄ tñ videnť eſſe ꝑmanē-
tiſſime creature · Vñ dicit Auguſ ·
iiij · ſup Gen̄ · ad lr̄aꝫ · Facilius eſt
celū et terram tranſire q̄ ꝺm ſena-
riū nūm fabricata ſūt: qꝫ effici poſ-
ſe vt ſenari9 nūs nō ſuis ꝑtibꝫ com
pleať · gº ſenari9 nūs nō ē creatu-
ra ꝫ creatoꝛ · ¶ Sꝫ ꝯtᷓ: creatoris
ꝑfectō nō cōſiſtit ex aliqbꝫ ꝑtibꝫ:
nec ē in eo aliqđ hn̄s ꝑtes · ꝫ ſic di
Auguſ · ī eodē li · Inueni9 ſenariuꝫ
nūm eē ꝑfectū ea rōe: vt ſuiſ ꝑtibꝫ
ꝯpleať · gº ſenarius nō ē creatoꝛ ꝫ
creatura · ¶ Rñ dō: ꝙ ꝺm Auicen-
nā in ſua meta · triplex ē alicuius ꝯſi

deratio· vna ꝓut conſideratꝰ ſm eē
qđ habet ĩ ſingulãibꝫ/ ſic naꝛa la-
pidis in hoc et in illo lapide· Alia
vero eſt ꝯſideratio alicuius nature
ſm eſſe ſuū intelligibile/ ſic natura
lapidis ꝓut eſt ĩ ĩtellectu· Tercia
vero conſideratō nature abſoluta/
ꝓut abſtrahit ab vtroqꝫ eſſe/ ſm
quā ꝯſiderationē ꝯſideratꝰ natura
lapidis vel cuiuſcūqꝫ alteriꝰ rei ad
eaq̄ ꝑ ſe cōpetūt tali nature· Harꝫ
quidē ꝯſiderationū due ſemꝑ vni-
formiter eundem ordinez ſeruāt· ꝑ
or em̄ eſt ꝯſideratio alicuiꝰ nature
abſoluta/ qꝫ conſideratio eius ſm
eſſe qđ habet in ſingularibꝫ· ſed t'-
cia ꝯſideratō nature que ē ſm eſſe
qđ habet in intellectu/ nō ſemper
habꝫ eūdē ordinē ad alias ꝯſidera
tiones· cōſideratio em̄ nature ſm
eſſe qđ habet in intellectu quā ac-
cipit a rebꝫ/ ſequitꝰ vtrāqꝫ aliarꝫ
ꝯſiderationū· hoc em̄ ordine ſcibi-
le p̄cedit ſcientiam/ ⁊ ſenſibile ſē
ſum/ ſic mouēs motū et cauſa cau-
ſatū· ſed conſideratio nature ſm eſ
ſe qđ habꝫ ĩ intellectu cauſāte reꝫ/
p̄cedit alias duas ꝯſiderationes·
cū em̄ intellectꝰ artificis/ adinue-
nit aliquam formā artificiati/ ipa
natura ſeu forma artificiati in ſe ꝯ
ſiderata/ eſt poſterior ĩtellectu ar-
tificis/ et ꝯſequens etiā circa ſē-
ſibilis que talē formā vel ſpēꝫ hꝫ·
Sic aūt ſe habꝫ ĩtellectus artificiſ
ad artificiata/ ita ſe habꝫ ĩtellectꝰ
diuinꝰ ad omnes creaturas· vnde
vniuſcuiuſqꝫ nature create prima
ꝯſideratō ē ſm ꝙ ē ĩ ĩtellectu diuino·
ſcđa vero eius ꝯſideratio eſt ipius
nature abſolute· tercia ſm ꝙ ha-
bet eſſe ĩ rebꝫ ipſis/ vel in mente ā-
gelica· quarta ſm eſſe qđ habet in
ĩtellectu humano· Et ideo Dio· xi·
ca· de di· no· hūc ordinē aſſignat/
ꝙ p̄mo inter omnia eſt ipe ſubſtā
tificator reꝝ deus· poſtea vero ipſa
dona dei que creaturis exhibētꝰ/ et
vniuerſaliter et ꝑticulariter conſi-
derata/ vt per ſe pulcritudinem ꝑ
ſe vitam/ quam dicit eſſe donuꝫ ex
deo ꝓueniēs/ ⁊ ipſam naturaꝫ vi-
te· deinde ipſa ꝑticipantia et vniu
ſaliter et particulariter conſidera-
ta que ſunt res in quibus natura
eſſe habet· in his enim ſemper qđ
eſt prius ē poſterioruꝫ ratio· ⁊ re-
moto poſteriori remanet prius/ et
non econuerſo· Et inde eſt hoc ꝙ
illud quod competit nature ſm ab
ſolutam conſiderationeꝫ eſt ratio
quare competat nature alicui ſm
eſſe quod habet in ſingularibus/
et non econuerſo· Ideo enim Sor
tes eſt rationalis quia homo ē ra
tionalis/ et non econuerſo· Vnde
dato ꝙ Sortes et Plato nō eēnt/
adhuc nature humane rationa-
litas competeret· Similiter et in-
tellectus diuinus eſt ratio nature
et abſolute conſiderate et in ſingu-
laribus· et ipſa natura abſolute
conſiderata et in ſingularibus eſt
ratio intellectus humani/ ⁊ q̄dā-
modo menſura ipſius· poſſunt gͦ
verba Auguſtini de ſenario intel-
ligi dupliciter· Vno modo vt per
ſenarium intelligatur ipſa natura
ſenarij abſolute/ cui p̄mo et ꝑ ſe cō
petit ꝑfectō/ que quidē eſt ratio ꝑ
fectiōis eaꝝ que ſenariū ꝑticipāt·
vñ remotis omnibꝫ que ĩ ſenario
ꝑficiūtꝰ/ adhuc ꝑfectio· nature ſe-
narij competit· et hoc modo ſena-
rius nominat naturam creatam·
Alio modo pꝫ intelligi ſenarius
ſm eſſe quod habet in intellectu
diuino· et ſic eius ꝑfectio eſt ratio
ꝑfectiōis ĩ creaturis ĩuēte que ſm
ſenarium ſunt condite/ quibus e-
tiam remotis/ in p̄dicto ſenario
perfectio remaneret· Sic autē ſe-
narius non erit creatura/ ſed ratō
creature ĩ creatore/ que eſt idea ſe-
narij· ⁊ idem ſm rem quod diuina
eſſentia/ rōne tñ differēs· ¶ Ad p-

mum ergo ꝯ dicendum: ꝙ remotis
omnibꝫ creaturis que ſunt ꝑfecte
in ſenario dicꝫ: nõ dicit̃ ꝙ ꝑfectõ
remaneat in ſenario numero: q̃ſi
ſenarius aliquod eſſe habeat ĩ re-
rum natura: nulla creatura exiſtẽ-
te: ſed ꝙ remoto omĩ eſſe creato/
remaneat abſoluta cõſideratõ na-
ture ſenarij: ꝓut abſtrahit a quo
libet eſſe. et ſic attribueret̃ ſibi ꝑ-
fectõ ſicut remotis omnibꝫ ſingu-
laribꝫ hominibꝫ adhuc remãeret
rationalitas attribuibilis nature
humane. ¶ Ad ſcdm dicendum:
ꝙ ſic in rebꝫ creatis/ q̃dam ſũt ma
gis cõmunes: et quedã magis cõ-
tracte/ ita etiam rationes reruꝫ in
deo magis cõmuniũ ad plura ſe ex
tendũt: minus vero cõmuniuꝫ ad
pauciora. qꝛ vnitas et multitudo
ſũt omnibꝫ creaturis cõmunia. iõ
etiã potentialis ratõ nũi ad omẽs
creaturas ſe extendit. Vnde dicit
Bo. in ꝑncipio Arithmetice. Om-
nia quecũqꝫ a ꝑmeua reꝝ natã ꝯ-
ſtituta ſunt/ nũoꝝ vel nũi ratõe for
mata ſunt. hoc enĩ fuit ꝑncipale et
cõmune generationis exemplar.
lapidis quidẽ idea nõ ſe extẽdit ad
omnes creaturas. Et ideo ſi ſena-
rius accipiat̃ ꝓ idea ſenarij/ q̃ntũ
ad hoc ſenarius eminentior erit la
pide id eſt q̃ꝫ idea lapidis: ꝓut ſcꝫ
ad plura ſe extendit. et iteruꝫ ꝓut
ꝑfectõ competit ſenario ſɱ natu-
ram ſenarij: nõ aũt lapidi. ¶ Ad
terciũ dicendũ: ꝙ non eſt intentio
Auguſ. dicere ꝙ ſi celũ et terra trã
ſeant et cetere creature/ ꝙ ſenari-
us maneat ſɱ aliqd eſſe creatũ:
ſed quia ſi omnes creature ab eſſe
deficiant/ remanebit adhuc natu-
ra ſenarij: ꝓut abſtrahit a quoli-
bet eſſe huiuſmodi: ꝙ ei ꝑfectõ cõ
petat. ſic et natura hũana mane-
bit talis ꝙ ei competat rationali-
tas Ad id vero quod in contrariũ
obiicit̃ dicendũ: ꝙ quamuis in deo
nõ poſſit eſſe aliqd hñs ꝑtes tamẽ
pt̃ eſſe in eo ratio hñtis ꝑtes ⁊ ſic
ẽ in eo rõ ſenarij ex ꝑtibꝫ ꝯſtituti
et ratio ſuaꝝ ꝑtium; .ij. .q.

Ad ſcdm ſic ꝓcedit̃. Videt̃
ꝙ idee que ſunt in mẽte di
uina ꝑ prius reſpiciãt res
q̃ntũ ad naturam ſingularium/ q̃ꝫ
q̃ntum ad naturam ſpeciei. qꝛ ſicut
dicit Auguſ. ĩ libro. lxxxiij. q. idee
ſunt quedaꝫ forme vel rationes re
rum ſtabiles: que diuina ĩtelligẽ-
tia ꝯtinẽt̃: ⁊ cũ ipſe neqꝫ oriantur
neqꝫ intereant/ ſɱ eas tñ formãi
dicit̃ omne qd oriri vel ĩteriri pt̃. et
omẽ qd orit̃ ⁊ ĩterit. ſed ſolũ ſingu
lare ẽ qd orit̃ et interit id ẽ qd ge-
nerat̃ et corrũpit̃. g° idee reſpiciũt
ſingulare. ¶ Sed contra: cum idee
ſint forme exemplares/ requiritur
ad rationem idee aſſimilatio idea-
ti ad ipſum. ſed ideatum id eſt res
creata magis aſſimilat̃ diuino ex-
emplari ſɱ formam a qua ẽ ratio
ſpeciei/ q̃ꝫ ſɱ materiam que eſt ĩ-
diuiduationis principium. ergo i-
dea per prius reſpicit naturam ſpe
ciei q̃ꝫ ſingularitatem indiuidui.
¶ Reſponſio dicendũ: ꝙ cũ in mẽ-
te diuina ſint omniũ creaturarum
forme exemplares que idee dicũt̃.
ſicut in mẽte artificis forme artifi-
ciatorum. hoc tamen eſt inter for-
mas exemplares que ſũt in mente
diuina: et ĩ mente artificis creati.
Creatus enĩ artifex agit ex preſup
poſita materia. vnde forme exem-
plares que ſunt in mente eius/ nõ
ſunt factiue materie que eſt in di-
uiduationis principium: ſed ſoli-
us forme a qua eſt ſpecies artifici
ati. Et ideo huiuſmodi forme exẽ-
plares nõ reſpiciũt directe artifici
atum quantum ad indiuiduum:
ſꝫ q̃ntũ ad ſpẽm ſolũ. ¶ Forme aũt ex-
emplares intellect9 diuini ſũt acti
ue toti9 rei ſiue q̃ntũ ad formã ſiue
q̃ꝫ tũ ad materiã. ⁊ iõ reſpiciũt crea-

turam non ſolū qn̄tū ad naturam
ſpeciei: ſed etiā qn̄tū ad ſingulari-
tatem indiuidui · ꝑ prius tn̄ qn̄tuꝫ
ad naturaꝫ ſpeciei qꝺ̄ ex hinc ptꝫ ·
Exemplar em̄ eſt ad cuius imita-
tionē fit aliquid · vn̄ ad rationem
exemplaris requirit ꝙ ip̄a aſſimi-
latio operis ad exemplar ſit intē-
ta ab agente · alias talis aſſimila-
tio caſu accideret · et nō ſm viā ex-
emplaritatis · ſic ergo in ratione
exemplaris includit intentio agē-
tis · Ad hoc ergo ꝑ p̄ꝰ exemplar
reſpiciat / quod agens primo inten
dit in ope · agens aūt quodlibꝫ p̄-
cipue intendit in ope id quod per-
fectius eſt · natura aūt ſpeciei ꝑfe-
ctiſſimuꝫ eſt in vtroqꝫ indiuiduo ·
ꝑ ip̄am em̄ duplex impꝫfectio ꝑfi-
cit · impꝫfectio ſcꝫ materie que eſt
ſingularitatis p̄ncipiū: que cū ſit
ī potentia ad formā ſpeciei ꝑficit:
qn̄ naturā ſpeciei ꝯſequit · et iteꝝ
impꝫfectō forme generalis que ita
ſe habet ad differentias ſpecificas
in potentia vt materia ad formaꝫ ·
Vn̄ ſpecies ſpecialiſſima ē p̄mo ꝺ
intentione nature vt patet ꝑ Aui-
cennā in ſua meta · in p̄ncipio · Nō
em̄ natura intendit generare p̄n-
cipaliter ſorteꝫ: alias diſtructo ſor
te ordo et intentio nature ꝑiret · i-
tendit aūt in ſorte generare hom̄
nē · ſimiliter nō intendit p̄ncipalit
gn̄are aīal: alioqn̄ qeſceret eiꝰ
actō qn̄ ad naturā animal produ
xiſſet · cū tn̄ indiuiduo gn̄ato p̄ꝰ
compleat natura animalis / qꝫ na
tura homīs: vt patet in · xvi · ꝺ aī-
malibꝫ · Nō aūt p̄ꝰ ē hō qꝫ hic hō ·
vn̄ exemplar qꝺ̄ eſt in mēte ꝺīna
p̄mo naturā ſpeciei reſpicit in qli-
bet creatura · ¶ Ad p̄mū ergo ꝺꝺ:
ꝙ id qꝺ̄ ē p̄mū in intētione ē vlti-
mū in executōne · vn̄ qꝫuis natura
p̄ꝰ itendat gn̄are hoīeꝫ: ꝑ p̄ꝰ
tn̄ gn̄at hic hō · nō em̄ hō gn̄at niſi
ꝑ h̄ ꝙ hic hō gn̄et · ⁊ ꝓpter h̄ ī diſ-

finitione idee dicit ꝙ ſm eas orit
omne qꝺ̄ orit qn̄tuꝫ ad viā execu-
tionis in qua ſingularia ſūt p̄mo ·
¶ Scꝺm qꝺ̄ ē in ꝯtrariū ꝯceꝺiꝰ;

Deinde querebat de h̄s q̄ ꝑ-
tinēt ad naturā creatam ·
Et p̄mo de h̄s que ꝑtinēt
ad naturam humanā · ſcꝺo de h̄s
que ꝑtinēt ad corpus · ¶ Circa p̄-
mū querūt duo · p̄mo vtꝝ anima
accipiat ſpēs qbꝫ cognoſcit / a rebꝫ
que ſūt extra animā · ſcꝺo quomō
charitas aut aliqs alr hītus a nō
hn̄te cognoſcat; · iii · · q ·

Ad p̄mū ſic ꝓcedit · Videtꝛ
ꝙ anima nō accipiat a re-
bus ſpecies que ſūt extra
animam · dicit enim Auguſtinus
· xii · ſuper Gene · ad litteraꝫ · Ima
ginem corporis non corpus in ſpi
ritu / ſed ipſe ſpiritus in ſeipſo fa-
cit celeritate mirabili · non auteꝫ ī
ſeipſo faceret ſi a rebus exteriori-
bus eam acciperet · ergo anima n̄
accipit a rebus ſpecies quibus co
gnoſcit · ¶ Preterea: eius ſolius
eſt dimenſionem a rebus dimen-
ſionatis abſtrahere / cuius eſt di-
menſionē corporibus dare: quod
eſt ſolius creatoris · ſed ad hoc ꝙ
ſpecies recipiantur in anima a re-
bus / oportet ꝙ ab ipſa ſpecie di-
menſiones ſeꝑarentur · quia ī re-
bus extra animam habet eſſe di-
menſionale: nō autem in anima:
maxime quantum ad intellectuꝫ ·
ergo anima nō poteſt recipere ſpe
cies a rebus ſenſibilibus · ¶ In ꝯ-
trarium eſt tota Philoſophorum
doctrina: que ſenſuꝫ a ſenſibilibꝫ /
imaginem a ſenſu / intellectum a
fantaſmatibus accipere fatetur ·
¶ Reſponſio dicendum: ꝙ anima
humana ſimilitudines rerum q̄-
bus cognoſcit / a rebus accipit: il-
lo modo accipiendi quo patiens
accipit ab agente · quod non eſt
ita intelligendum quaſi agēs iflu-

at in patiens eãdem numero ſpẽʒ
quam habet in ſeipſo: ſed generat
ſui ſimilem: educendo de potẽtia ĩ
actum. Et ꝑ hũc modum dicit̃ ſpe
cies coloris deferri a corꝑe colora-
to ad viſum. ſed in agentibꝰ et pa
tientibꝰ diſtinguendum ẽ. Eſt em̃
quoddã agens quod ꝺ ſe ſufficiẽs
eſt ad inducendum formam in pa
tiens. ſic ignis ſufficiens eſt de ſe
ad calefaciendũ. Quoddã vero a-
gens eſt quod nõ ſufficit de ſe ad ĩ-
ducendum formã in patiens: niſi
ſuꝑueniat aliud agens. ſicut calor
ignis nõ ſufficit ad complendum
actionem nutritionis niſi ꝑ virtu-
tem aĩme nutritiue. vñ ꝟtus ani-
me nutritiue ẽ ꝑncipaliter agẽs.
calor aũt ignis inſtrumẽtalit̃. Si-
militer ẽ diuerſitas ex ꝑte patien
tiũ. quoddã em̃ ẽ patiens quod ĩ
nullo cooꝑat̃ agenti: ſic lapis cũ
ſurſũ ꝓiicit̃ vel lignũ cũ ex eo fit ſcã
nũ. Quoddã vero ẽ patiẽs quod
agenti cooꝑat̃ ſic lapis cũ deorſuʒ
ꝓiicit̃. et corpus hominis cũ ſanat̃
ꝑ artem. Et ſcḋm hoc res que ſũt ex
tra aĩmam tripliciť ſe habẽt ad di-
uerſas aĩme potentias. ad ſenſus
em̃ exteriores hñt ſe ſic agẽtia ſuf
ficientia: quibꝰ patientia corpora
nõ cooꝑant̃. ſed recipiunt tm̃. Ṽe
aũt color ꝑ ſe non pt̃ mouere viſũ
niſi ſuꝑueniat lux, nõ ẽ cont̃ hoc qḋ
dictũ ẽ. qꝛ tam color ꝙ̃ lux inter ea
que ſũt extra aĩmã computãt̃. ſen
ſus aũt exteriores ſuſcipiunt tm̃ a
rebꝰ ꝑ modũ patiendi: ſine h̃ ꝙ a-
liquid oꝑent̃ ad ſui formationeʒ.
ꝙ̃uis iam formati habeãt ꝓpriam
oꝑationeʒ que eſt iudiciũ de ꝓpri-
is obiectis. Sed ad imaginatõeʒ
res que ſũt extra aĩmam cooꝑant̃
vt agentia ſufficientia. actio enim
rei ſenſibilis non cõſiſtit in ſenſu ꝫ
vlterius ꝑtingit vſq; ad fantaſiaʒ
ſiue imaginationem. tamen ima
ginatõ eſt patiens quod coopera
tur agenti. ipſa em̃ imaginatõ for
mat ſibi aliquarum reruʒ ſimilitu-
dines: quas nunꝙ̃ ſenſu percepit
Ex iis tamen que ſenſu percipiũt̃
componẽdo ⁊ diuidendo. ſicut ima
ginamur montes aureos quos
nunꝙ̃ vidimus: ex hoc ꝙ vidimꝰ
aurum et montes. ſed ad intelle-
ctum poſſibilem cooꝑant̃ res ſicut
agentia inſufficientia. actio enim
ipſa rerum ſenſibilium nec in ima-
ginatõne ſiſtit. ſed fantaſmata vl
terius mouent intellectum poſſibi
lem. non autem ad hoc ex ſeipſis
ſufficiunt cũ ſint in potentia intel-
ligibilia. intellectus aũt non mo-
uetur niſi ab intelligibili in actu.
vnde oportet ꝙ ſuꝑueniat actio ĩ-
tellectus agentis: cuius illuſtrati-
one fantaſmata fiunt ĩtelligibilia ĩ
actu. ſicut illuſtratione lucis cor-
poralis fiũt colores viſibiles actu.
et ſic patet ꝙ intellectus agens ẽ
ꝑncipale agens: quod agit reruʒ
ſimilitudines in intellectu poſſibi-
li. fantaſmata aũt que a rebꝰ exte
rioribꝰ accipiũt̃, ſũt quaſi agentia
inſtrumentalia. intellectus etiam
poſſibilis cooꝑat̃ ad res quaꝝ no
ticias accepit ſicut patiens: quod
cooꝑat̃ agenti. multo em̃ magis
poteſt intellectus formare quidi-
tatem rei que non cecidit ſub ſẽſu:
ꝙ̃ imaginatio. ¶ Ad primum er-
go dicendum: ꝙ ſi verbuʒ Augu-
ſtini referatur ad intellectum, ſic
planum eſt ꝙ res non faciũt ſui ſi-
militudinem in intellectu poſſibili
principaliter ſed ĩtellectus agẽs.
ſi aũt referatur ad imaginationẽ,
faciunt quidem. quia etiã ip̃a ima
ginatio cooꝑat̃ vt dictũ eſt. in ſẽ
ſu aũt facit corpus ſui ſimilitudinẽ
ſufficienter et ſolum. ſed de hoc nõ
loquit̃ Auguſtinus. quia ſenſum
ꝯtra ſpm̃ diuidit: ſiue corꝑalẽ viſi
onẽ ꝯtra ſpũalẽ. ¶ Ad ſcḋm dḋ: ꝙ
rõ illa ꝓcedit ac ſi illa eadẽ ſpẽs nu-

mero quę ē in rebꝫ vel in imagina-
tione poſtmodū fieret ī intellectu·
Sic em̄ oporteret ꝙ auferrēt̃ ab ea
dimenſiones · et hꝰ ptꝫ eē falſū;

·iiij· ·q·

Ad ſecūdū ſic ꝓcedit᷑ · Vi-
det̃ ꝙ nō hn̄s charitatē
eā cognoſcat ꝑ ſpēꝫ · om-
ne em̄ qđ cognoſcit̃ / cognoſcit̃ per
eſſentiam vel ꝑ ſui ſimilitudinē · ſꝫ
charitas a nō hn̄te nō cognoſcit̃ ꝑ
ſui eſſentiā · q꞉ nō ē eſſentialiter in
eo · gº ſi cognoſcit᷑ a non habēte /
cognoſcit̃ ꝑ ſui ſilitudinē · ¶ Preꝫ ·
aliquis hn̄s charitatē aliquo mō
cognoſcit ſe habere eā ad min⁹ per
ꝯiecturas vel reuelationē · et ſimi-
lit̃ poſtq̄ꝫ eā amiſit pt̄ recordari ſe
charitatē habuiſſe / quod eſſe non
poteſt niſi ꝑ eius ſpeciē in memo-
ria reſeruatā · gº charitas a nō ha
bēte q̄ prius habuit / ꝑ ſui ſimilitu
dinē cognoſcit̃ · et eadēꝫ ratione a
quolibꝫ nō hn̄te · ¶ Preꝫ · dicit Au-
x · ꝯfeſ · hoc modo ſe habꝫ memo-
ria ad ītelligētiā / ſic vēter animal̃
ruminantis ad os · q꞉ ſic id qđ ē in
vētre aīalis rumināntis reducitur
ad os / ita quod eſt in memoria re-
ducit̃ ad intelligētiā · ſi gº ī memo-
ria ꝯſeruat̃ charitas ꝑ ſui ſimilitu
dinē / et ab intelligētia capit̃ ꝑ ſui
ſimilitudinē · ¶ Sed ꝯtra eſt quod
Auguſ · dicit · vij · ſup Gene · ⁊ ha-
bet̃ ī glo · p̄me Corin · xiij · De intel-
lectualis viſio ē eaꝝ q̄ nō hn̄t ſpe
cies ſui ſimiles q̄ nō ſint qđ ipe · et
inter huiuſmodi ponit charitatē ·
gº charitas non pt̄ cognoſci ꝑ ſui
ſimilitudinē / ſed ſolū ꝑ eſſentiam ·
¶ Rn̄ꝰ dicēdū / ꝙ duplex ē cognitō
charitatis · Vna qua cognoſcitur
q̇d eſt charitas · Alia q̄ charitas
ꝑcipit̃ · vt cū aliq̇s cognoſcit ſe ha
bere charitatē qđ ptinet ad cogni
tionē an eſt · prima quidēꝫ cogni-
tō charitatis eodē modo competit
hn̄ti et nō hn̄ti charitatē · nā intel

lectus human⁹ natus ē rerū qui-
ditates cōprehēdere / in q̇bꝫ cogº-
ſcēdis nat̃alit̃ ꝓcedit / ſic in cogno
ſcēdis ꝯcluſionibꝫ cōplexis · inſūt
em̄ nobis naturalit̃ quędaꝫ p̄nci-
pia cōplexa ab oībꝫ nota / ex q̇bꝫ
ratio ꝓcedit ad cognoſcēdū ꝯclu-
ſiones in actu / quę in p̄dictis p̄n-
cipijs potētionalit̃ cognoſcimus /
ſiue ꝑ inuentionē ꝓpriā / ſiue ꝑ do
ctrinā alienā / ſiue ꝑ reuelationem
diuinā · in q̇bꝫ oībꝫ cognoſcēdi mo-
dis / hō iuuat᷑ ex p̄ncipijs nat̃alit̃
notis · vel ita ꝙ ipa p̄ncipia ad co-
gnitionē acq̇rēdā ſufficiūt admi-
niculātibꝫ ſenſu ⁊ imaginatione ·
ſic cū aliquā cognitionē acq̇rim⁹
ꝑ inuentionēꝫ vel doctrinā · vel ita
ꝙ p̄ncipia prędicta nō ſufficiūt ad
cognitionē acq̇rēdā / nihilomin⁹
tn̄ in huiuſmodi cognoſcendis p̄n
cipia dirigūt inq̄ntū inueniunt̃ n̄
repugnare p̄ncipijs naturalit̃ co-
gnitis / qđ ſi eſſet / intellectus nul-
lo modo aſſentiret / ſic nō pt̄ diſſen
tire p̄ncipijs · ſimiliter etiā in ītel-
lectu inſūt nobis naturalit̃ q̄dam
ꝯceptōnes ab omībꝫ notę / vt veri
entis boni vnius et huiuſmodi / a
q̇bꝫ eodē mō ꝓcedit ītellect⁹ ad co
gnoſcēduꝫ quiditatē vniuſcuiuſq̄ꝫ
rei / ꝑ quē ꝓcedit a p̄ncipijs per ſe
notis ad cognoſcendū ꝯcluſiōes ·
et hoc / vel ꝑ ea q̄ aliquis ſenſu ꝑci-
pit · ſic ꝑ ſenſibiles ꝓprietates ꝯci-
pim⁹ illius rei quiditatē / vel per ea
quę ab alijs quis audit · vt cū lai-
cus qui neſcit quid ſit muſica / cum
audit aliquam artem per quam
ſcit canere vel ſpallere / quiditatem
muſicę concipit / cum ipſe pręſciat
quid ſit ars aut quid canere / aut
etiam ꝑ ea quę ex reuelatōne ha-
bentur · vt contingit in ijs quę fi-
dei ſunt · cum enim credimus ali-
quid nobis diuinitus datuꝫ / quo
affectus noſter deo vnitur / conci-
pimus charitatis quiditatē intel-

ligentes eſſe donū dei quo affect9 deo vnit᷑: precognoſcētes tñ quid ſit donū: qđ affect9: et qđ vnio. de quib9 etiam qđ ſint ſcire nō poſſu m9: niſi reſoluēdo in aliq̄ prius no ta: et ſic quouſq; p̄ueniam9 ad p̄ mas cōceptōnes humani intelle ct9: que ſūt oībus naturalr̄ note. ⁊ q2 naturalis cognitio eſt quedā ſi militudo diuine veritatis menti no ſtre impreſſa. ſm illđ ps. Signa tū eſt ſup nos lumē vult9 tui dñe ⁊c. Et ideo dicit Aug9. x. de trini. q2 huiuſmōi cognoſcunt᷑ ī p̄ma ve ritate. Ipa aūt cōceptō charitatis quā intellect9 format mō p̄dicto non ē ſoluz ſilitudo charitatis ſicut ſpēs reruz in ſenſu vel in imagina tōe. q2 ſēſus ⁊ imaginatio nunq̄ ptingūt ad cognoſcēduz naturaz rei. ſ3 ſolūmodo accidētia que circū dant rem. et ideo ſpēs que ſūt ī ſē ſu vel imaginatōe nō rep̄ntat na turaz ei9 ſ3 ſolū accn̄a. ſicut ſtatua rn̄tat hoīem quo ad accn̄a. ſed in tellectus cognoſcit ipam naturaz ⁊ ſbam rei. Vñ ſpēs intelligibiles ſūt ſilitudo ip̄ius eſſentie rei: et eſt quodāmō ipa q̄ditas ⁊ natura rei ſm eſſe intelligibile nō ſm eē natu rale put eſt in reb9. Et ideo oīa que nō cadūt ſb ſenſu ł imaginati one: ſ3 ſolum ſb ſolo intellectu co gnoſcunt᷑ p h' q2 eēntie ł q̄ditates eoꝝ ſūt aliquo mō in intellectu. ⁊ hic eſt mod9 q̄ charitas cognoſci tur cognitōe qđ ē: tam ab habēte charitatē q̄ a nō hn̄te ipaz. ſ3 ſm aliū modū cognoſcēdi charitatez. neq; charitas neq; aliq̄s habitus ſiue potentia p̄cipit᷑ a nr̄o intelle ctu: niſi p h' q2 actus p̄cipiunt᷑ vt3 p phm̄. ix ethi. Act9 aūt charita tis vel alteri9 habit9 eliciunt᷑ ab ipſa charitate: ł ab alio habitu p p̄priā eēntiā charitatis vł alteri9 habit9: ⁊ p hūc modū dicit᷑ aliq̄s cognoſcere ſe hr̄e charitatē ł aliū habitum p ipam eſſentiaz ſm eſſe naturale qđ hab3 in reruz natura: et nō ſolū ī intellectu. Sic aūt null9 pt̄ cognoſcere charitatez niſi cha ritatē hn̄s. q2 actus charitatis et aliaꝝ v̄tutū p̄p̄ue ɔſiſtūt in mo tib9 interiorib9: qui nō pn̄t eē co gniti niſi opanti: et q̄tin9 manife ſtet᷑ ex actib9 exteriorib9. et ſic p q̄ndam ɔiecturaz aliquis nō hn̄s charitatē pt̄ p̄cipe aliū charitatē hr̄e. Hoc aūt dico ſupponendo q2 aliq̄s poſſ3 ſcire ſe hr̄e charitatem: qđ tñ nō puto eſſe veꝝ. q2 ī actib9 ip̄i9 charitatis nō poſſumus ſuffi cient᷑ p̄cipe: q2 ſint a charitate eli citi: p̄pter ſilitudinē dilectōis na turał cū dilectōe g̃tuita. ¶ Ad p̄ mū g° dicendū: q2 ī nō hn̄te chari tatē ñ ſm eē nature ſ3 ſm eē intelli gibile eſt eſſentia charitatis ¶ Ad ſcđm dicendū: q2 poſtq̄ aliq̄s deſi nit hr̄e charitatem ſm eſſe nature charitatis adhuc charitas man3 ī ip̄o ſm eſſe intelligibile: et ſic pt̄ ſcire qđ eſt charitas. manet etiā ī memoria act9 charitatis quos fa cit etiā in memoria ſenſibili: p̄pter actus ſenſibiles charitatis: q̄ vti q3 manēt ſm ſuas ſilitudines: ſicut ⁊ cetera ſenſibilia et ex his memo rat᷑ ſe hūiſſe charitatem ¶ Ad ter ciū dicendū: q2 illud qđ eſt ī memo ria redit ad intelligentiaz: non ita q2 eadem ſpecies numero que eſt in memoria poſtmodū fiat ī intel lectu: ſ3 ſm illū modum loquendi quo fantaſmata dicunt᷑ fieri in in tellectu.

·v· ·q·

Deinde queritur quantum pertinet ad corpus huma num. Vtrum alimentum cōuertatur in veritatem humane nature. ¶ Et videtur q2 non. quia in corpore humano id quod eſt de veritate humane nature ē caro vel os ſm ſpeciem. ſed alimentū nō cō

uertitur in illud qđ eſt ſm ſpeciē:
ſꝫ in illud quod eſt ſm materiā. vt
videtur dicere Phūs ī pmo de ge-
neratione. ergo alimētum non ↄ-
uertitur in veritatē humanę naťę
¶ Preterea id quod eſt de verita-
te hūanę naturę / oportet ꝙ ſemp
in homine maneat: alias non re-
maneret homo idem numero. ſꝫ id
qđ gñatur ex alimento nō ſemper
manet: immo fluit et refluit. vt pꝫ
ex primo de generatione. gͦ id qđ
gñatur ex alimento nō eſt de veri-
tate hūanę naturę. ¶ Pretēa Au-
guſtin9 dicit ꝙ nos fuim9 in Adā
dupliciter. ſcꝫ ſm ſemīalem rōnē:
⁊ ſm corpulētaꝫ ſubſtātiā. Chri-
ſtus aūt fuit in eo ſm corpulētam
ſubſtantiam ⁊ nō ſm ſemīaleꝫ rō-
onem. illud autē quod ex alimēto
aggenerať nobis / nō fuit in Adā.
ergo id qđ eſt de veritate corpulen
tę ſubſtātię nr̄ę non eſt ex alimē-
to generatuꝫ. Sꝫ dicebatur: ꝙ to-
ta ſubſtantia nr̄a fuerit in Adam
originaliter ⁊ eſſentialiť. Sed cō-
tra: ſemen origineꝫ rei importat.
ſi gͦ dicimur in Adaꝫ fuiſſe ſm cor-
pulentam ſubſtātiam: originali-
ter tamē / erit idē eſſe ſm corpulē-
tam ſubſtantiam et ſm ſeminaleꝫ
ratōnem: quod eſt falſum. gͦ idem
eſt quod pus. ¶ Sꝫ con̄: dicit᷑ in
ſecūdo de anima. Alimentū eſt po-
tentia tale / quale eſt id quod nutꝛ-
tur. Sꝫ illud quod eſt potentia ali
quale / illud conuerti poteſt ī illud
quod nutritur. ergo alimentum
conuertitur in illud quod eſt de ve-
ritate humanę naturę. ¶ Prete-
rea: ſemen ex quo fit generatio /
maxime videtur ad veritatem hu-
manę naturę pertinere. ſed ſemen
ſm phm̄. xv. de animalibꝰ / eſt ex
ſupfluo alimenti. ergo alimentuꝫ
conuertit᷑ in veritatē humanę na-
turę. ¶ Rň dicendum: ꝙ ad huiuſ
queſtōnis euidentiā oportet pmo

videre quid ſit veitaſ hūanę natu-
rę. Veritas autē vniuſcuiuſqꝫ rei
vt Auicenna dicit in metaphiſica
ſua nl eſt aliud qꝫ ꝓprietas ſui eē:
quod ſtabilitum eſt ei: ſic id quod
proprie habet eſſe aurū: attingēs
ad terminoſ ſtabilitos. nec a ma-
teria dicitur vere eſſe aurum. vnū-
quodqꝫ autem proprie habꝫ eſſe ī
aliqua natura: per hoc ꝙ ſubſtat
complete formę proprię illius na-
turę a qua eſt ratō eſſe: et rō ſpe-
ciei in natura illa. Vñ illud ꝑtinet
ad veritatē vniuſcuiuſqꝫ rei: quod
eſt completū ꝑ formam illiuſ rei: ⁊
ꝑtinet directe et ꝑ ſe ad completō-
nem illius rei. tam eī ī naťalib9 qꝫ
in artificialibus: inueniunt᷑ quę-
dam in quib9 conſiſtit principaliť
rō rei. alia aūt quę ſūt ordinata ad
hoꝝ ↄſuatōeꝫ vľ melioratōꝫ. Sic
ſtipes et fructus ꝑ ſe ꝑtinēt ad cō-
plemētum arboris: vnde ſūt de ve-
ritate naturę ipſius. folia autē ſūt
quodāmodo ordinata ad fructuū
conſuationem. ⁊ q̄ntuꝫ ad hoc nō
videnť eſſe de veitate naturę arbo-
ris pncipaliter. Similiter rō gla-
dij eſt in ferro ⁊ in acumine. vagi-
na autē eſt de conſeruatione eiuſ.
vnde ſi gladi9 eſſet res naturalis /
ferrū eſſꝫ de veritate naturę ei9: nō
autē vagina. Sic etiaꝫ de veritate
hūanę naturę eſſe dicim9 / illud qđ
ꝑ ſe ꝑtinet ad ꝑfectōneꝫ humanę
naturę: complete participans for
mam ſpeciei. id autē non eſt de ve-
ritate humanę naturę in homīe:
quod eſt ordinatum ſolūmō ad cō
ſeruationem horuꝫ vel melioratio-
nem quācunqꝫ. ¶ Sciendū auteꝫ
eſt ꝙ natura humana pť dupliciť
conſiderari. vel ſm totaꝫ ſpeciē hu-
manam. vel ſm eſſe quod habꝫ in
hoc indiuiduo. et ſm hoc ī preſē-
ti queſtōne inueniuntur tres opi-
niones. Quidaꝫ em̄ dicunt ꝙ ali-
mentum non conuertitur in veri-

tatē humane nature: neqꝫ ſ̄m ſpe
ciē: neqꝫ ſ̄m indiuiduū· dicūt em̄:
ꝙ tota materia que nata eſt eſſe /
nunqꝫ vere ſub ſpē humane natu
re fuit in corpe Ade: nec alia pt̄ fi-
eri vere ſubſtās ſpēi· Et de illa ma
teria ex qua corpus pmi homiſ cō
ſtabat / fuit aliq pars deciſa: que q
dem p multiplicatōem ſiue additi
onē exterioris materie augmēta-
ta eſt in tantū: ꝙ peruenit vſqꝫ ad
cōpletam qntitatē in corpe ſeth·
Sed ex quo iterū deciſū eſt aliqd in
formatiōe corpis filij ſui: et pdicto
mō multiplicatū: ⁊ ſic totū huma
num genꝰ multiplicatū eſt: ex il-
la materia que fuit i corpe pmi ho
mis: ſiue alicuiꝰ intrinſeci additōe
Id aūt qd ex alimento gnatū eſt /
eſt neceſſariū nobis ad ꝯſuatōez
illiꝰ humiditatis que eſt de verita-
te hūane nature: vt ſcꝫ calor natu
ralis habeat aliqd aliud qd conſu
mat· ſcꝫ hūiditatez ex alimēto ge-
neratā: qſi accidētalem ⁊ non con
ſumat humiditatē / que eſt de veri-
tate hūane nature· ſicut artifices
apponūt plumbū argento: vt cō-
ſumatᷣ plumbū: et argentū in con
flatorio nō depdatᷣ· Vñ in reſurre
ctōne qn veritas humane nature
erit incōſumptibilis: alimēto nō i
digebimꝰ: nec reſurget aliquid i
nobis qd ex alimento ſit genera-
tum: ſed ſolū id quod fuit i Adā·
Sed inconueniēs eſt hec poſitō ꝓ
pter duo / qntū ad pñs ptinet· ꝗ
eiuſdem rationis eſt formam ali-
quā nihil amittere de materia ſb-
iecta: et nihil de nouo acquirere·
cuius em̄ ſubſtantie vel nature ni-
hil accreſcit: nec deperit aliqd eiꝰ·
conſtat autem ꝙ aliqua materia
que erat ſubſtans vere hūane na
ture / deſinit eſſe humane nature
ſubſtans: ſicut patet in morte ho-
minis cuiuſcunqꝫ· vnde niſi mate-
ria aliqua de nouo adderetur na-
ture humane: ſequeretᷣ ꝙ minus
eſſet modo aliquid quod eſt de ve-
ritate humane nature in actu: qꝫ
tempore Ade: et ſic natura ſpeciei
non pfecte ſaluaretur per genera-
tionez· Secūdo quia iſta mutatio
quam multiplicationē dicūt / nul-
lo modo eſt ſ̄m eſſentiā ipſiuſ ma
terie: ſed ſolūmodo ſ̄m quātitatē·
vel dimenſiones ei accidentes· nō
enim dicunt vt aliquid materie p
eſſentiam de nouo creetur: vel aliū
de addatur· ſed ꝙ illa eadē mate-
ria que pus erat minor / poſtea fit
maior· nihil eſt autem aliud rare-
fieri et condenſari / qꝫ mutari d̄ ma
gnis dimenſionibus in paruas et
econuerſo· vnde ſequeretur ſ̄m pre
dictaꝫ poſitioneꝫ: ꝙ illd̄ quod eſt
de veritate humane nature ſemꝑ
rareſceret p continuam generatō
nem: et tantum qntum natura ſu-
ſtinere nō poſſet· eſſet enim iam id
quod eſt d̄ veritate humane natu
re innumerabiliter magis rarū qꝫ
ignis qd patet eſſe falſuꝫ· Et ideo
alia opinio dicit: ꝙ alimentū con-
uertitᷣ in veritateꝫ humane natu-
re: et pncipaliter ſ̄m ſpēꝫ: nō aūt
ſ̄m īdiuiduū niſi ſcd̄ario· dicūt em̄
ꝙ in vnoqꝫqꝫ indiuiduo ſpēi hūa-
ne id pmo ⁊ pncipaliter eſt de ve-
ritate hūane nature qd a parenti
bus traxit: ⁊ hoc vocatᷣ a philoſo
pho caro ſ̄m ſpēm que ſemꝑ ma-
net: ſꝫ quia id cū ſit modicū nō ſuf
ficeret ad pfectaꝫ qntitatem / debi-
tam humane nature ſine additio
ne· adiūgitᷣ em̄ id qd ex alimento
gnatur· non ſolum ad hꝫ ꝙ ꝯſerue
tur id qd fuit a pmiſ parētibꝰ acce
ptū: vt dicebat pma opinio· ſꝫ ad
hꝫ ꝙ cōpleatᷣ ex huiuſmōi addito
pfecta qntitas· Et ſic id qd ex ali-
mēto gnatᷣ / nō eſt d̄ vitate hūane
nature i hꝫ indiuiduo pncipaliter: ſꝫ tñ
ſcd̄ario inqntū ē neceſſariū ad qn
titatē debitā· ⁊ hꝫ vocat Ph̄s car-

nem et os ꝫm materiam que fluit
et refluit · ꝫ tñ ex hoc aliqua pars
ſeminalit᷑ trãſit in gñationeȝ ꝓlis
et efficit᷑ pͥncipalit᷑ de veritate hũa
ne nature in pñte / vt qͥdam voluñt /
vel ſine admixtiõe eius / vt alij di-
cũt / qꝺ eſt magis cõſonum dictis
Phĩ in · xv · de aĩalibꝫ / qui vult ſpꝫ-
ma eſſe totalit᷑ ex ſupfluo alimen-
to / et ſic qꝺ gñatur ex alimẽto / nõ
pt̃ eſſe ꝙ ſit pͥncipaliter de verita-
te humane nature in ipſo q̇ nutri
tur · ꝫ pt̃ eſſe de veritate hũane na
ture pͥncipalit᷑ in alio eiuſdẽ ſpẽi ·
ſcȝ in filio eius · et ꝫm hãc opinio-
nẽ dicunt / ꝙ id qꝺ eſt pͥncipaliter
de v̓itate hũane nature in vnoq̄ꝫ /
totum in ip̃o reſurget · nõ aũt to-
tum qꝺ ex alimento aggenerat᷑ / ꝫ
ſolũ q̃ntum ſufficit ad completõeȝ
q̃ntitatis / cũ ꝓpter cõpletõeȝ q̃nti
tatis tantũmõ ad veritatẽ huma-
ne nature ꝑtineat aliq̃liter · Et hec
opinio cõſonat ſentẽtie Alexãdri
commẽtatoris qui expoſuit carnẽ
ꝫm ſpẽm quaȝ Phũs dicit ſemper
manere eſſe id qꝺ a ꝑntibꝫ ꝯtrahi
tur · carnem v̓o ꝫm materiam illꝺ
qꝺ a parentibꝫ gñatur ex alimen
to / que fluit ⁊ refluit · Sȝ hãc opi-
nionem commẽtator Auerrois re
ꝓbat ĩ tractatu quẽ fecit ſuꝑ librũ
de gñatione · Cum eñ id quod ex
alimento gñat᷑ nutriat in q̃ntum ẽ
potentia quanta caro / vt dicit᷑ in
ij · de aĩa id quod gñatur ex alimẽ
to / poſtq̄ꝫ recepit ſpeciem carnis /
efficit᷑ vnuȝ cũ illo cui pͥus inerat ·
q꜡ in fine conuerſum iam eſt ſimi-
le · vnde non videt᷑ eẽ aliqua ratõ /
quare calor naturalis aliquid poſ
ſit ꝯſumere de illa humiditate car
nis / que ex alimento generatur ·
et non de humiditate que a parẽ-
tibus contrahitur · nec poſſit ali-
quo modo neceſſario illud ꝓbare ·
Et ideo tam illud quod eſt a parẽ
tibus / q̄ꝫ quod ex alimento agge
neratur / equaliter ſe habꝫ ad hoc
ꝙ maneat vel corrumpatur ſeu cõ
ſumatur per calorem naturalem /
et ad hoc ꝙ reſtauretur per nutri-
mentum / quod eſt fluere ⁊ reflue-
re · et ſic equaliter ꝑtinet ad verita
tem humane nature quod gene-
ratur ex alimẽto / et quod a parẽ-
tibus contrahitur · Et ꝫm hoc eſt
tercia opinio / ꝙ alimentum conu
titur ĩ hoc quod eſt pͥncipaliter de
veritate humane nature et quan-
tum ad ſpeciem ⁊ quãtum ad indi
uiduum · Ponit enȝ hec opinio /
ꝙ vtrunq̄ꝫ / ſcȝ quod ex alimẽto ge
neratur / ⁊ quod a parentibus tra
hit᷑ / indifferenter et equaliter for
ma humana perficitur / ⁊ vtrunq̄ꝫ
indifferenter manet vel conſumit᷑ ·
manet quidem ꝫm ſpeciem · conſu-
mitur aũt et reſtaurat᷑ ꝫm materi
am · Sicut eñ in aliqua republica
diuerſi hoĩes nũo / ad communita
tem pertinent / quibuſdam moriẽ
tibus et alijs in locum eorum ſuc-
cedentibus / et ſic non manet vna
reſpublica ꝫm materiam · quia ſũt
alij ⁊ alij homines / manet tamen
vna numero q̃ntum ad ſpẽm ſiue
formã ꝓpter ordinis vnitatem ĩ of
ficijs diſtinctis · ita etiã in corpore
humano manet caro et os / ⁊ vna
queq̄ꝫ partium eadeȝ numero q̃n-
tum ad ſpeciem et formam / que ꝯ
ſideratur in determĩato ſitu virtu-
te ⁊ figura · non aũt manet q̃ntum
ad materiam · q꜡ illa materia car-
nis ĩ qua pͥus talis forma erat / ꝯ-
ſumpta eſt / ⁊ alia in locũ eius ſuc
ceſſit / ſic̃ patȝ de igne / qui ꝯtinuat᷑
ꝫm eandeȝ formam vel modũ / ꝑ hꝫ
ꝙ ꝯſumptis q̇buſdaȝ lignis / alia
ſupponunt᷑ q̄ ignem ſuſtinent · Et
ꝫm hãc opinionẽ de vtroq̄ꝫ dictoꝝ
indr̃nter / ſcȝ gñato ex alimento ⁊
ꝓducto ſeu tracto a ꝑntibꝫ tantũ
reſurget q̄ꝫtũ ẽ neceſſariuȝ ad ſpe-
ciẽ et q̃ntitatem debitã hũani cor-

poꝛis · Et hec opinio videtꝛ ceteris
ꝓbabilioꝛ · Scd̃m hãc g° ad pͥmū
dicendum: ꝙ diſtinctõ phi qua di
ſtinguit carnē ſm ſpēm et ſm ma
teriā / nõ eſt ſic accipienda: ꝙ alia
ſit caro que dicitꝛ ſm ſpēm ſcꝫ a pa
rentibus tracta: ⁊ alia que ſit ſm
materiam ſcꝫ ex alimento genera
ta · ſꝫ vna ⁊ eadē caro pt̃ cõſiderari
ſm ſpēm quā habꝫ: ⁊ ſm materi
am · et ꝙ hic ſit intellectuſ Philo
ſophi / ptꝫ ex h̃ ꝙ ipe dicit ibidēꝫ:
ꝙ h̃ mõ diſtinguit caro ſm ſpēꝫ ⁊
ſm materiaꝫ ſic ſm vnūqͦdqꝫ hñti
um ſpēm in materia. In alijs aūt
habētibꝫ ſpēm ĩ materia / ſic eſt la
pis ferrū et huiuſmodi / non habꝫ
locū pͥma diſtinctõ: ſed ſcd̃a: vt ꝑ
ſe patet · Et ideo dicendū eſt: ꝙ ali
mentū ↄuertitꝛ in carnē ſm ſpēm
id eſt que habet ſpeciē · non tñ ita
ꝙ alimētū fiat ſpēſ carnis: ſed fit
carnis materia: ratõne cuiꝰ pt̃ di
ci ꝙ ↄuertitꝛ in carnē q̃ntuꝫ ad ma
teriam nõ aūt q̃ntum ad ſpēm ·
Ad ſcd̃m dicendū: ꝙ veritas hūa
ne nature et cuiuſlibꝫ alteriꝰ eſt a
ſpē · ⁊ ideo cū illd̃ qd̃ eſt in homīe
manet ſm ſpēm · q̃uiſ non manet
ſm materiā / nihilominuſ veritas
humane nat̃e dicitꝛ nec deſinit ho
mo eſſe idem numero ꝓpter muta
tõem que eſt ſm materiā · qꝛ non
tota materia ſimul a forma abſtra
hitur: vt alia tota ſimul formā ac
cipiat · hec enī eſſꝫ gñatio et corru
ptio: ſicut ſi totus vnꝰ ignis extin
gueret / ⁊ alius totus accenderet ·
ſed aliqua pars materie aſſumitꝛ
et alia in eius locum ſurrogatur:
que efficitur vna materia cum pre
cedenti · ꝑ hoc ꝙ ei adiungitur ad
ſuſtinendam eandēꝫ formā huma
ni corꝑis · ſicut ſi vnū lignum ↄſu
matur / et aliud loco eius appona
tur / erit idēꝫ ignis numero · ¶ Ad
terciū dicendū: ꝙ ad conceptionēꝫ
humani corporis duo req̃rūtur et
concurrunt · ſcꝫ materia ex qua for
matur conceptuꝫ: et iterum viſ for
matiua / que conceptuꝫ format: q̃
rum pͥmum Auguſtinꝰ vocat cor
pulentam ſubſtantiaꝫ · ſcd̃m vero
ſeminalem ratõnem · Dicuntꝛ autē
omēs ſm vtrunqꝫ iſtorū fuiſſe in
Adam originaliter · inq̃ntum ſcili
cet materia conceptus preparata
eſt ꝑ virtutē generatiuā matris ·
vis aūt formatiua eſt in ſemīe pa
tris · et vtrūqꝫ eorum reducitur in
Adam ſic in pͥmam originē a qua
naturam humanā traxerūt et vir
tutes ↄſeq̃ntes · Corpus aūt chri
ſti formatum fuit ꝑ virtutē ſpūſſā
cti actiuam · ſed materiā mater mi
ſtrauit · qꝛ ex puriſſimiſ ſãguinibꝫ
v̾ginis ↄceptuſ eſt vt Damaſcenꝰ
dicit: et ideo non fuit in Adam ſm
ſemīalem rationē: ſed ſm corpulē
tam ſbam: non tñ ita ꝙ eadē nūo
que fuit in nobiſ ⁊ etiā in chriſto:
fuit in Adam · Et ex hoc etiaꝫ patꝫ
reſpõſio ad ſequentēꝫ;

DEinde querit̃ de ijs que ꝑ
tinēt ad culpā · ⁊ pͥ° queri
tur d̾ ijs que ꝑtinēt ad g̃
tiam · ſcd̃o de ijs que ꝑtinēt ad cul
pam · Q̃ntum ad ꝑtinentia ad g̃
tiam / pͥmo queritur de ijſ que per
tinent ad prelatos tm̄ · ſcd̃o de ijs
que ꝑtinēt ad omneſ cõmuniter ·
Quātum ad prelatos queruntur
duo · pͥmo de electione prelatorū ·
vtrum ſcꝫ neceſſe ſit ſemꝑ eligere
meliorem: vel ſufficiat eligere boꝫ ·
ſcd̃o de honore prelato exhibēdo ·
ſcꝫ vtrum mali prelati ſint honorā
di vel non; · vi · · q ·

AD pͥmuꝫ ſic ꝓcedit̃ · Videtꝛ
ꝙ nc̃e ſit ſemꝑ eligere me
liorē · dicit̃ enꝫ · iij · Re · x ·
eligite meliorem et eum ponite ſu
per ſolium patris ſui · ergo multo
fortius in ſpūalibus officijs meli
ores preeligendi ſunt · ¶ Pre · pͥ
me ad timo · iij · oportꝫ epm irrep̃

hēſibilem eſſe. vbi dicit glo. talis
eligat̄ pontifex cui⁹ comparatōe ce-
teri grex dicant̄. g° oportet epiſco
puȝ ſemꝑ eligere meliorē. ¶ Pre.
Leo papa dicit. Qui melior eſt in
p̄ſbyteris et diaconibꝫ in ep̄m eli-
gat̄. ¶ Pre. qui eſt ꝓpinquior ad
hereditatē poſſidendā debꝫ p̄ferri.
ꝫ chriſto cui⁹ p̄rimoniuȝ poſſidēt
prelati et clerici / eſt ꝓpinquior qui
eſt melior. g° ad prelatōes ⁊ bn̄fi-
cia eccleſiaſtica ſemꝑ ſūt meliores
p̄ferendi. ¶ Pre. ſi alicui commiſ-
ſum eſſet a dn̄o ſuo vt ei fidelem et
idoneuȝ miſtrum q̄reret / non agēt
fideliter erga dn̄m ſuū / ſi p̄termiſ-
ſo magis idoneo / min⁹ idoneū ac-
ciperet. g° multo magis peccat ille
cui commiſſum eſt eligere aliqueȝ
miſtrū dei / ſi p̄termiſſo meliori mi-
nus bonum eligat. ¶ Sed contra
eſt qđ decretalis dicit: ꝙ ſufficit eli
gere bonum nec req̄ritur ꝙ melior
eligatur. ¶ R° dicendū: ꝙ aliquis
homo pt̄ dici bon⁹ vel melior alte-
ro dupl̄r. Vno modo ſimpl̄r et ſic
melior eſt q̄ eſt charitate pfectōr.
Alio mō ſm̄ qđ: ⁊ ſic dicit̄ aliquis
melior altero: vel ad militiā: vel ad
magiſteriū / vel ad p̄latōeȝ / vel ad
aliud huiuſmōi / qui non ē melior
ſimpl̄r. eo ꝙ in ſingl̄is officiis tā
ſpūalibus q̄ȝ corꝑalibꝫ req̄runtur
aliq̄ p̄ter bonitatem moralem. ad
hoc ꝙ aliquis ſit idoneus ad illud
officium exercendum. Dicendū g°
ꝙ oportet eligere ad p̄lationeȝ vel
ad qđcunq̄ȝ officium eccleſiaſticū /
aliquē qui ſit bon⁹ ſimpl̄r: eo ꝙ ꝑ
qđlibꝫ pcc̄m mortale aliquis red-
dit̄ indignus / ad qđlibꝫ ſpūale ex
ercendum vel exeq̄nduȝ. vnde dicit
Dio. in ep̄la ad Demophilū mo-
nachuȝ / loquēs de ſacerdote. Qui
nō eſt gr̄a illūiatus / nō eſt iſte ſa-
cerdos: ſed inimicus doloſus: delu
ſor ſuiip̄ius: et lupus cont̄ dn̄icuȝ
ꝓpl̄m: pelle ouina armatus. nō t̄n

oportet ꝙ ſemper eligatur ille qui
eſt melior ſimpliciter. poſſibile em̄
eſt ꝙ illi qui eſt ī charitate pfecti-
or / deficiant multa que req̄runtur
ad hoc ꝙ ſit p̄latus idoneus: que
in alio qui eſt minoris charitatis
inueniunt̄: vt patꝫ: ſcꝫ ſcientia /
induſtria / potentia / et alia huiuſ-
modi. Vnde non oportet ſemꝑ eli
gere meliorem ſimpliciter: ſed euȝ
qui ſit melior ad officium. Si aūt
eligit quis eum quem reputat mi
nus idoneuȝ ad tale officium / pec-
cat. non em̄ poteſt eſſe ꝙ đ duobꝫ
vnus alteri p̄eligat̄ / niſi ꝓpter ali
quod in ipſo cōſideratuȝ. illud aūt
quod ꝯſiderat̄ in eo q̄ eſt min⁹ ido
neus (ad hoc ꝙ maius idoneo p̄-
ferat̄) eſt aliqua cōditio indebite
mouens: vtpote familiaritas: vel
conſanguinitas: vel aliqđ huiuſ-
modi: nō aūt pt̄ eſſe aliq̄ ꝯditio ꝑ
tinens ad prelati idoneitateȝ. ex q̄
alter ſimpliciter magis idoneus re
putatur. et ſic indebite mouet̄. et
ita in tali electōne eſt acceptō pſo
ne: que ſine peccato eſſe non pt̄.
¶ Ad p̄mum ergo dicendum: ꝙ cuȝ
dicitur: Eligite meliorem / intelli-
gitur de meliori ad talem dignita
tem: ad quam erat eligendus.
¶ Ad ſecundum dicendum: ꝙ in cō-
ꝑatione prelati debent alij eſſe q̄ſi
grex: non ꝯſiderata ſoluȝ ſanctita-
te morum: ſed diſcretione ⁊ ſtren-
nuitate: et alijs huiuſmodi que ī
paſtore exigunt̄ ad gregem regē
dum. ¶ Ad tercium dicendum / ſic
ad p̄mū. ¶ Ad quartū dicendū: ꝙ
ille qui eligitur in p̄latuȝ / non eli-
gitur quaſi in hereditatē poſſiden
dā. q2 hereditas chriſtianorū nō
ē in terra: ꝫ in celo: ſcꝫ ipſe deus.
ſm̄ illud Ps̄. Dn̄s pars heredita
tis mee. debet aūt eligi velut diſpē
ſator ī familia domini alicui⁹. ſm̄
illđ p̄me Cor. iiij. Sic nos exiſti-
met hō vt miſtros chriſti. Diſpē-

ſator autē non ſemꝑ eligit᷑ qui eſt
ꝓpinꝗor: ꝫ qui eſt magis idoneuſ
¶ Ad ꝗntum dicendum: ꝙ ſimilit᷑
etiā ꝯtingeret in ꝓcuratione ſerui
alicuiꝰ dn̄i tꝑalis: ꝙ nō oporteret
querere hoīem meliorem ſimplr̄.
ꝫ meliorem ad ſuiendū. ¶ Ad illd̄
vero qd̄ in ꝯtrariū obijcit᷑ dicend̄:
ꝙ decretalis intelligenda eſt ꝗntū
ad h̄/ ꝙ nō ſemꝑ oportꝫ eligere me
liorem ſimplr̄: ꝫ ſufficit eligere bo-
nū. Vel dicendū ꝙ nō loquat᷑ ꝗn-
tum ad forū ꝯſciētie: ꝫ ꝗntuꝫ ad fo
rum ꝯtentioſuꝫ ī quo nō reprobat-
tur electō ex h̄: ꝙ pt̄ aliqs aliꝰ ma
gis idoneus inueniri: dūmō ille q̇
eligit᷑ idoneus ſit. alias oīſ ele-
ctō calumniā pateret;

·vij· ·q·

Ad ſcd̄m ſic ꝓcedit᷑. Videt᷑
ꝙ maliſ prelatis nō ſit ex
hibendꝰ honor. Sicut enī
dicit Boeciꝰ in li. de conſo. Nō poſ
ſumuſ ob honores reuerendos iu-
dicare/ quos ipis honoribꝫ repu-
tamꝰ indignos. ꝫ mali prelati nō
ſūt honoribꝫ digni. g° nō pn̄t iudi
cari eſſe reuerēdi a ſuis ſb̄ditis.
Pre. honor non debet᷑ ꝑlatiſ ma-
lis niſi rōne ꝑlatōis. cū ergo ſūt ꝑ
latōne indigni/ ſūt etiā ꝑ ꝯſeqn̄ſ
indigni ad honoreſ: et ad oīa alia
que ſūt prelatōni ꝓpria. ¶ Sꝫ cō-
tra eſt qd̄ dr̄ Exo. xx. Honora pa
trem tuū: glo. id ē prelatos. cū g°
idiffinite loq̄tur/ videt᷑ ꝙ omeſ ꝑ-
lati/ tam boni ꝗ mali ſint honorā-
di. ¶ Rn̄ꝫ dicendū: ꝙ ī prelato duo
poſſumꝰ ꝯſiderare. ſcꝫ ꝑſonā propꝛ
am: et dignitatē ſcḋm quā eſt que-
dam ꝑſona publica. Si g° prela-
tuſ ſit malus/ rōne ꝑſone ſue non
ē honorādꝰ. qꝛ cū honor ſit reuerē
tia alicui exhibita ī teſtimoniū v-
tutiſ/ fīm teſtimoniū d̄ eo ꝓferret/
ſi qs eū obtentu ꝓprie ꝑſone hono
raret. ꝯtra illud qd̄ dicit᷑ Exo. xx.
Non loq̄ris ꝯtra ꝓximū tuū falſū
teſtimoniū. ꝫ inq̄ꝫtū eſt ꝑſona pu
blica/ ſic gerit typū et locum/ non
ſuiipſiꝰ/ ꝫ alteriꝰ: ſcꝫ chriſti ī eccle
ſia: vel reipublice: vt dn̄ſ in ſecula
ribꝫ dignitatibꝫ. et ſic valor eius
non cōputat᷑ ſcḋm ꝑſonā: ꝫ ſcḋm eū
cuiꝰ loco pſidet. ſic eſt de lapillo q̇ ī
computatōibꝫ ponit᷑ loco centum
marcaꝝ cū ī ſe nihil valeat: vt di-
cit᷑ Prou. xxvj. Sic qui mittit la-
pidem in aceruū Mercurij: ita qui
tribuit inſipiēti honorē. Mercuri-
us enī dicebat᷑ deus rōcinij ⁊ mer-
catōis. et ita eſt ei honor exhiben-
dꝰ: nō ꝓpter ſe: ꝫ ꝓpter eū cuiꝰ lo-
cuꝫ obtinet. ſic adoratio imaginis
refert᷑ ad ꝓtotypū vt dicit Dama.
vn̄ et malꝰ prelatus idolo compa-
tur. zacha. xj. O paſtor ⁊ idolū de
relinquens gregem. ¶ Ad pⁱmuꝫ
ergo dicendum: ꝙ intentio boecij
eſt dicere: ꝙ mali homīes non iu-
dicant᷑ vt reuerendi in ꝓprijs ꝑſo-
nis: ꝗuis eis exhibeamus hono-
res: ꝓpter officia in quibuſ ſunt cō
ſtituti. ¶ Ad ſecunduꝫ dicendum:
ꝙ malus prelatus/ et indignus ē
prelatione et honoribus qui pre-
lato debentur. ſed ille cuiꝰ vicēꝫ ge
rit dignus eſt: vt eius vicario ta-
lis honor exhibeatur. ſicut beata
virgo digna eſt: vt eiuſ imagineꝫ
depictā in pariete reuereamur: ꝗ
uis tali reuerentia ipſa imago di-
gna non ſit;

Deinde queritur de pertinē
tibus ad gratiā ꝗntuꝫ ad
omnes: et que cōmuniter
omni ſtatui conuenit. ¶ Et circa h̄
queruntur tria. Primo vtruꝫ ora
tio ad deum valeat/ facta pro alio
ſicut facta pro ſe. Secundo de ſuf-
fragijs vtrum magiſ proſint pau
peri magis digno: ꝗ diuiti ꝓ quo
ſpecialiter fiunt. Tercio de votis.
vtrum votum ſimplex dirimat ma
trimonium contractum;

·viij· ·q·

AD p̄mum ſic ꝓcedit᷑. Vi-
detur ꝙ oratio plus vale
at ꝓ ſe facta: q̄m ꝓ alio.
ita em̄ dicit᷑ in quadā glo: ꝙ ſpeci
ales oꝛones pluſ valent. ſ; illa eſt
maxime ſpecialis in qua quiſ pro
ſe orat. g° plus valet oꝛo ꝓ ſe fa-
cta q̄ꝫ ꝓ alio. ¶ Pꝛe: vt dicit᷑ in li-
de ſpū et aīma. oꝛo nihil aliud eſt/
q̄ꝫ deuotō mentis in deū. ſ; magis
deuote aliq̄s ꝓ ſe orat: q̄ꝫ ꝓ alio.
ergo plus valet oratio ꝓ ſe facta
q̄ꝫ ꝓ alio. ¶ Sed con̄. oratio tan-
to valet amplꝰ / quāto magis eſt
deuota. ſ; q̄nq; deuotiꝰ aliq̄s orat
ꝓ alio / q̄ꝫ ꝓ ſeip̄o. ergo plꝰ valet
oꝛo ꝓ alio facta q̄m ꝓ ſeip̄o. ¶ Rō
dicend̄: ꝙ duplex eſt valor orati-
onis. vnus qui eſt oꝛoniſ ꝓprius
ſm quē dicit᷑ oꝛo valere ad impe-
trandum illud quod petitur. ſicut
oꝛo Petri valuit ad ſuſcitatōnem
Thabite. Alius valoꝛ ē cōmunis
orationi et aliȷ̄s operibꝰ v̄tutum:
ſm quē oꝛo valere dicitur ad me-
rendū aliquid ip̄i oranti: ꝓut cha
ritate informat᷑. ſicut oratō Petri
qua ſuſtentatōem Thabite impe
tuit / fuit meritoria Petro vite ete-
ne: inq̄ntum erat actus charitate
informatus. loq̄ndo ergo de p̄mo
valore ceteriſ paribꝰ plꝰ val; oꝛo
ꝓ ſe facta / q̄m ꝓ alio. q2 efficacia
oꝛoniſ in impetrando pt̄ amittere
ſuam efficaciā;: q̄nq; ꝓ alio: ſic ex
aliquo impedimento: q̄d inuenit᷑
in eo ꝓ quo orat᷑. Vn̄ vna de ↄdi
tōibꝰ oꝛonis que faciūt eā efficacē
ad impetrandu; ponit᷑: vt aliquiſ
ꝓ ſe oret. Quātu; aūt ad ſcd̄m va
loꝛe; / oꝛo magis valet que ex ma
iori charitate ꝓcedit: ſiue ꝓ ſe ſi-
ue ꝓ alio fiat. ſi autē de intenſiori
charitate ꝑ exteriora opa deb; iu-
dicari / tūc illa comꝑatio dupliciť
pt̄ intelligi. Vno mō vt aliq̄s ita
oret ꝓ alio: ꝙ etiā ꝓ ſeipſo: et tūc
maioris meriti eſt ꝓ alio orare et
ꝓ ſeipſo q̄ꝫ ꝓ ſeipſo tm̄ / maioris ei
meriti eſt amicū et bn̄ficum eſſe ſi-
bi et alȷ̄ q̄ꝫ ſibi tm̄. Alio mō pt̄ in-
telligi: vt aliquis oret ꝓ alio ⁊ nō
ꝓ ſeipſo: et ſic oſtenderet᷑ alteri be
niuolus magis q̄ꝫ ſibi. et ita pecca
ret in oꝛdine charitatiſ: magis ali
um q̄ꝫ ſe diligēs. et hoc modo ītel-
ligendo comꝑatōem meliꝰ eſt ꝓ ſe
orare q̄ꝫ ꝓ alio. ¶ Ad p̄mum g° di
cendum: ꝙ rō illa non eſt ad ꝓpo-
ſitum. q2 ſp̄alis oratō dicit᷑ in glo
ſa illa / ꝓ quocūq; ſpecialiter fiat:
ſiue ꝓ ſe ſiue ꝓ alio. ¶ Ad ſcd̄m di
cendu;: ꝙ licet vt pluries ꝓ ſe ho-
mo deuotius oret: tn̄ deuotius q̄n
q; orat ꝓ alio. et ita ſm hoc nō pt̄
ſumi iudicium que oratio plus va
leat. ¶ Et ſic dicendū ē ad terciu;
quod in ↄtrarium obȷ̄citur.

.ix. .q.

AD ſcd̄m ſic ꝓcedit᷑. Videt᷑
ꝙ ſuffragia eccleſie ſpeci-
aliter facta ꝓ aliquo diuite / equa
liter valeāt pauꝑi ꝓ quo nō fiūt:
ſi ſit equalis meriti. vnde em̄ dicit
Augꝰ. huiuſmodi ſuffragia tātu;
valet vnicuiq; poſt mortē / q̄ntum
meruit viuēs vt ꝓdeēnt. ſ; p̄dicti
duo eq̄liter meruerunt. g° eq̄liter
ſuffragia eis ꝓſūt. ¶ Pꝛe. paſſio
chriſti ſemꝑ plus ꝓdeſt ei qui eſt
maioriſ meriti: ſ; in miſſa q̄d eſt p̄
cipuū ſuffragiū / eſt memoria paſſi
onis dn̄ice: g° eq̄liter ꝓſunt eis q̇
ſūt eq̄lis meriti. ¶ S; con̄. deꝰ ac-
cipit huiuſmōi merita ꝉ ſuffragia
ſm intentō; faciētis. ſ; faciēs iten-
dit ꝙ plꝰ valeāt diuiti ꝓ q̇ facit:
g° plꝰ ei ꝓſūt. ¶ Pꝛe: nō ē dicēd̄ ꝙ
fruſtret᷑ pia intentō eoꝝ qui ꝓ ſu-
is chariſ ſp̄alia ſuffragia faciunt.
fruſtraret᷑ aūt ſi eiſ ſp̄aliꝰ n̄ ꝓdeēnt:
g° plꝰ eis ꝓſūt ꝓ q̇bꝰ fiūt. ¶ Rō di
cēd̄ ꝙ ċca hec duplex ē opīo. Qui
dā em̄ dicūt ꝙ ſuffragia eccl̄ie ſp̄a-
liter ꝓ aliq̇ facta valeāt oīb; q̇ ſūt
ī purgatoꝛio. eq̄liť q̇ dē ȷ̄ſ q̇ ſūt e-

qualis meriti / plus vero hĩs q̄ ſūt
maioris / minꝰ vero hĩs qui ſūt mi-
noris / ſicut cādela accenſa ꝓ aliquo
diuite in aliqua domo / vbi ſūt mul-
ti alij equaliter ꝓdeſt hĩs qui ſunt
equalis viſus / plus vero hĩs q̄ ſūt
melioris / minꝰ vero hĩs qui ſūt pe-
ioris / quāuis ſit diuiti magis ad
quēdam honorē. Sic etiaʒ lectō q̄
legitur ſpāliter ꝓ aliquo / multis ſiꝰ
audientibꝫ equaliter valet hĩs qui
ſūt equalis capacitatis / plus hĩs q̄
maioris / minꝰ hĩs qui minoris.
Alij vero dicunt ꝙ ſuffragia plus
valent hĩs ꝓ quibꝫ fiunt ſpāliter.
Utraqꝫ aūt opinio / ſcḋm aliq̄d ē ve-
ra. Ad cuiꝰ euidentiā ſciēduʒ / ꝙ
opa vniꝰ non valent alteri q̄ntuʒ
ad p̄miū eſſentiale (quia ſic vnuſ-
quiſqꝫ ex ꝓprijs actibꝫ iudicatur) ſed
ſolū q̄ntū ad aliq̄d accñtale gaudi
um / vel q̄ntum ad remiſſionem ali
cuiꝰ pene tēpalis. Et ſic ſuffragia vi
uoruʒ pñt ꝓdeſſe defunctis. Huiꝰ
modi aūt cōmunicatō opm ꝯtin-
git dupliciter. Uno modo ex vnione
charitatis ꝑ quā oīes chriſtifide
les efficiuntur vnū corpꝰ / et ſic actꝰ
vniꝰ quodāmodo redundat in iu-
uamentuʒ alterius / ſicut in mem-
bris materialis corpis videmꝰ / et
ſic vnus iuuatur ex actu alterius in
q̄ntum quilibet exiſtens in chari-
tate gaudet de quolibet bono ope /
et q̄nto eſt maioris charitatis / tā
to ampliꝰ gaudet / ſiue ſit in pur-
gatorio ſiue in paradiſo ſiue etiaʒ in
mūdo. Et q̄ntū ad hoc eſt p̄ma opi
nio vera. Alio mō actus vnius fit
cōmunis alteri ꝑ intentōem faciē
tis. quia facit ꝓ illo / vel vice illiꝰ. q̄d
valet p̄cipue in debitis ſoluendis.
Et ſic ſuffragia eccleſie valēt defun
ctis / in q̄ntum viuus ſoluit deo ſa-
tiſfactionē. quā mortuus ſoluere
tenebatur. Et ſic valor ſuffragij / ſe
quitur intentōem facientis. Et q̄n
tum ad hoc ſcḋa opinio eſt vera.

¶ Ad p̄mum ergo dicenduʒ ꝙ meri-
tum illud de quo loquitur Augꝰ. eſt
meritum conditōnatum. Meretur
enim aliquis viuēs / vt ſibi ſuffragia
poſt mortē valeant. ſi ꝓ eo fiant /
que quidē conditio extat in vno /
et non extat in alio. Et ideo nō eq̄li
ter ꝓſunt ad finē vtriqꝫ. ¶ Ad ſe
cundum dicendum / ꝙ paſſio chri
ſti fuit exhibita ꝓ omnibꝫ. Sacrifi-
ciū aūt miſſe ſpāliter ꝓ aliquibus
offertur. Et ideo non eſt ſimile.
Alia duo ꝯcedimꝰ. x. q.

Ad tercium ſic ꝓcedit̄. Ui
detur ꝙ votuʒ ſimplex cō-
tinentie dirimat mrīmo-
niū ꝯtractuʒ. Si enim aliquis det ali-
cui / q̄d prius alteri dederat / ſcḋa da
tio nulla eſt. Sʒ ille qui emittit vo-
tum ſimplex ꝯtinentie / dat corpꝰ
ſuū deo. Ergo cū poſtea ꝯtrahēdo ma
trimoniū det corpus ſuū vxori / ꝯ-
tractus iſte mrīmonij nihil vale-
re videtur. Et ſic votum ſimplex mrī-
moniū cōtractum dirimit. ¶ Sed
contra eſt q̄d decretalis dicit / ꝙ vo
tuʒ ſimplex impedit mrīmoniū cō
trahendū / ſed nō dirimit iam ꝯtra
ctum. ¶ Reſpondeo dicendum / ꝙ votū ſim
plex non dirimit mrīmoniū iaʒ cō
tractum / ſed ſolum ſolenne. Cuius
ratio patʒ. Si differētia vtriuſqꝫ vo
ti inſpiciatur. In voto enim ſimplici
eſt ſolum ꝓmiſſio qua quis ꝓmit
tit deo ꝯtinentiam ſe ſeruaturū. Ex
ſola aūt ꝓmiſſione nō transfertur
dominiū. Unde ſi aliquis ꝓmittat
rem aliq̄m alicui / et poſtea dat eā
dem alteri / huiuſmodi donatio nō
poteſt reſcindi ꝑ p̄orem ꝓmiſſio-
nē / q̄uis male faciat dando. Et ſic
ille qui emiſit votum ſimplex con-
tinentie / poteſt poſtmoduʒ corpꝰ
ſuum tradere vxori. Et q̄uis pec-
cet hoc faciēdo / tñ mrīmoniū nō diri-
mitur ꝓpter votum p̄cedēs. In voto
autē ſolenni eſt ſimul ꝓmiſſio et
collatio. Tunc enim eſt votum ſo-

lenne: qñ ſimul cum voto aliq̄s cõ
ſecrat᷑ deo: et ponitur i aliquo ſta-
tu ſanctitatis: vel ꝑ ſuſceptõem or-
dinis: vel ꝑ ꝓfeſſionem certe regu
le. et ſic non pt̄ corp9 ſuū vlterius
tradē vxori: et ſi tradat / ꝯtractus
nullus eſt. et ſic mr̄imoniū dirimi
tur ꝑ votum ſolenne: nō aūt ꝑ vo-
tum ſimplex. ¶ Ratõ aūt in ꝯtra
riū adducta falſū ſupponebat. ſcꝫ
ꝙ ꝑ votum ſimplex aliq̄s corpus
ſuū det deo. nō em̄ dat: ſꝫ ꝓmittit;

Deinde querit᷑ de ĳs que ꝑ
tinent ad culpaꝫ. Et circa
hoc querunt᷑ qnq̄. Pri-
mo vtꝝ peccet qui ad eccͣiaꝫ vadit
ꝓpter diſtributões: alias non itu-
rus: ꝗuis a pn̄cipio p̄bendā acce-
pat vt deo ſuiret. Scd̄o vtrū ali-
q̄s hñs de ſupfluo peccet / ſi nō dede
rit paupi petenti. Tercio vtrū qñ
ſūt diuſe opiniones de aliquo fa-
cto / ille qui ſequit᷑ viaꝫ minus tu-
tam peccet: ſic̄ de duplicatõne p̄bē
daꝝ. Quarto vtꝝ mendacium ſit
ſemꝑ peccatū. Quinto vtꝝ qñ ali
quis intendit peccare tm̄ / peccet;

.xj. .q.

AD pmū ſic ꝓcedit᷑. Vide-
tur ꝙ ille qui vadit ad ec
cleſiam ꝓpter diſtributõem / alias
non iturus / peccet. iṗe em̄ videtur
ponere obſequium diuinum (qđ ē im
p̄ciabile) ſb̄ p̄cio rei tꝑalis. g° cō-
mittit ſimoniā: et ita videt᷑ ꝙ mor
taliter peccet. ¶ Sed contra: ille q̄
facit votum bona intentõne / ſi p9-
moduꝫ in ꝓſecutõe voti mutet᷑ ei9
voluntas / vt inuitus faciat qđ vo
lēs ꝓmiſit / nō euacuat᷑ meritū vo
ti. vt Anb. videt᷑ dicere in li. de ſili-
tudinib9. ergo eadē rõne qui acci
pit p̄bendā vt deo ſuiat / nō pecca-
bit: ꝗuis poſtea mutetur eius in
tentio. ¶ Rñſ dicendū. Ad euiden-
tiam hui9 queſtionis notādū eſt:
ꝙ aliquis actus dicit᷑ eſſe ſpūalis
dupl'r. Vno mō ex ꝑte pn̄cipij.
qñ ſcꝫ actus competit alicui perſo
ne ꝓpter aliquod ſpūale: quod eſt
in iṗo ſicut eṗo ꝯſecrare baſilicaꝫ.
et diacono legere euāgeliū. et i ta-
libus actibus cõmittit᷑ ſimonia:
ſi aliquis intendit ſuū actum ven-
dere. Alio mō eſt aliq̄s act9 ſpūal'
nō ex rõne pn̄cipij: ſꝫ ex ꝑte finis
tm̄. ſic̄ docere artes liberales quaꝝ
veritas eſt ſpūalis. ſꝫ huiuſmōi do
ctrina nō competit alicui ꝓpter ali
qđ ſpūale officiū: cū etiā gentilib9
liceat huiuſmodi docere. et i hui9
mōi actib9 cõmittit᷑ ſimonia / ſi vē
dat᷑ finis q̄ ſpūalis ē: ſcꝫ ipſa veri-
tas. non aūt ſi aliquis ſua oꝑa lo
cet. Celebrare g° diuinum officiū in
eccleſia eſt act9 ſpūalis pmo mō.
competit em̄ alicui ex hoc ꝙ ē cle-
ric9. ⁊ ideo ſimoniā committit / q̄
huiuſmodi actum vendere intēdit
In qualibꝫ aūt venditõe p̄cium ac
cipit᷑ quaſi finis: et ideo in p̄dicto
caſu diſtinguendū eſt. ſi em̄ huiuſ
modi diſtributões recipit quaſi fi
nem ſui opis pn̄cipaliter intentū /
ſimoniā committit. et ita mortalit̄
peccat. ſi aūt habꝫ pn̄cipalē finē.
deū in tali actu / et huiuſmōi diſtri
butiones reſpicit ſcd̄ario / nō q̄ſi i
finem / ſed ſicut eſt neceſſarium ad
ſuam ſuſtentatõem / conſtat ꝙ nō
vendit actum ſpūalem. et ita ſimo
niaꝫ nō cõmittit: nec peccat. ſic em̄
acceptõ diſtributionū nō erit cau
ſa q̄re nūc ad eccleſiam vadit. ſꝫ ꝓ
prie huius determiationis quare
nunc vadat et non alia vice. ¶ Et
ſic patet reſponſio ad primum qđ
non ponit imp̄ciabile ſub p̄cio.
Ad id vero quod in cõtrarium ob-
ĳcitur dicendum: ꝙ tūc in vouen-
te non euacuat᷑ meritum voti / qñ
intentio mouentis fertur ſuper li-
citum: vt cum aliquis vellet non fa
cere id quod vouit / ſi non vouiſſꝫ.
ſi aūt feratur directe ſuper illicituꝫ
tunc euacuat᷑ meritū voti: vt cū ali

quis vult abſolute nō facere id qđ
vouit· ille aūt qui vult ire ad ęccle
ſiam ꝓ pecunia ſicut ꝓ fine ṗncipa
li/ habet voluntatem delatam ſup
illicitum/ et ideo peccat ꝛc̄;

·xij· ·q·

H D ſecundū ſic ꝓcedit· Vi
detꝛ ꝙ ille qui nō dat pau
ꝑi petenti ſi habeat đ ſupfluo/ pec
cat· facere em̄ elemoſynam de ſup
fluo eſt in p̄cepto Luce· xj· Verū
tamen quod ſupeſt/ date elemoſy
nam· ergo peccat ſi petenti nō tri
buat· ¶ Pręt· aliquis tenetꝛ inqui
rere de ijs quę ſūt neceſſaria ad ſa
lutem· ſed neceſſariū eſt ad ſalutē/
vt aliquis ſubueniat exiſtenti ī ex
trema neceſſitate· ideo tenetꝛ de h̄
inq̄rere/ vel ſtatim ei dare· ¶ In cō
trariū eſt· quia ſic videtꝛ ꝙ omnes
eſſent damnati· ¶ Rn̄ dicendū/ ꝙ
circa h̄ diſtinguendū ē· ſuppoſito
enī ꝙ aliquis habeat de ſupfluo/
et reſpectu indiuidui/ ꝛ reſpectu ꝑ
ſonę quod tenetꝛ paupibꝰ eroga
re/ aut videt ī paupere petenti eui
dentia ſigna extremę neceſſitatis/
aut non· ſi videt/ certū eſt ꝙ tene
tur dare/ et peccat non dādo· in h̄
em̄ caſu loquitur Ambroſius· Pa
ſce fame morientē/ ꝙ ſi nō paue
ris/ occidiſti· ſi vero non apparēt/
non tenetꝛ paupi petenti dare· ꝙ
q̄uis teneatꝛ ſuperfluū dare pau
peribꝰ/ non tamē oībꝰ dare· nec
etiam huic dare/ ſꝫ diſtribuere ſc̄m
ꝙ videtꝛ ſibi opportunū/ nec tene
tur inquirere· quia hoc eēt nimis
graue ꝙ de omnibus paupibus
inquireret/ et p̄cipue cum ad eum
qui neceſſitatem patitur ꝑtineat/
vt neceſſitatem ſuam exponat·
¶ Et ꝑ hoc patet rn̄ſio ad obiecta;

·xiij· ·q·

H D terciū ſic ꝓcedit· Videtꝛ
ꝙ ille qui habet plures p̄
bendas peccet/ ex hoc ipo
ꝙ opiniones mgr̄oꝝ ſūt in ꝯtrari
um· Quicunqꝫ talis enim cōmit
tit ſe diſcrimini vt videtur cum fa
cit contra multoꝝ ꝑitorum ſenten
tiam· ergo videtur ꝙ peccet· ¶ Sꝫ
cōtra· poteſt eſſe ꝙ in tali caſu ali
quis adhibet diligentiā inq̄rens/
an habere plures p̄bendas ſit lici
tū/ nec inuenit aliquid quod mo
ueat eū ad hoc ꝙ ſit illicitū· ergo
videtur ꝙ ſine peccato poſſꝫ plures
prębendas habere· ¶ Rn̄ dicendū/
ꝙ duobus modis aliquis ad pec
catum obligatꝛ· Vno modo facien
do contra legem/ vt cum quis for
nicatur· Alio modo faciendo con
tra conſcientiam· etiāſi non ſit cō
tra legem/ vt ſi ꝯſciētia dictat ali
cui/ ꝙ leuare feſtucam de terra ſit
pctm̄ mortale· Ex ꝯſciētia aūt ob
ligatꝛ aliq̄s ad peccatū/ ſiue habe
at certam fidē de cōtrario eius qđ
agat/ ſiue etiā habeat opinionē
cū aliqua dubitatōne· id ergo qđ
agitur contra legem ſemꝑ eſt ma
lū/ nec excuſatꝛ ꝑ hoc ꝙ non ē con
tra ꝯſcientiā· et ſimiliter qđ eſt cō
tra ꝯſcientiā eſt malū q̄uis nō ſit
ꝯtra legē· qđ aūt nec contra con
ſcientiam nec contra legem ē/ non
poteſt eſſe peccatū· dicendū eſt er
go/ ꝙ qn̄ ſūt duę opiniones ꝯtra
rię de eodē· oportet alterā eſſe verā
et alteram falſam· Aut ergo ille q̇
facit ꝯtra opinionē mgr̄oꝝ/ vtpo
te habendo plures prębendas facit
ꝯtra verā opinionē· et ſic cū faciat
contra legem dei/ non excuſatur a
peccato/ q̄uis non facit contra cō
ſcientiam· ſic enī contra legem dei
facit· Aut ergo illa opinio nō eſt
vera/ ſed magis contraria quam
iſte ſequitur· ita ꝙ vere liceat plu
res prębendas habere· et ſic diſtin
guendum eſt· quia aut talis habꝫ
conſcientiam de contrario· ꝛ ſic ite
rum peccat/ vtpote contra conſcien
tiam faciens q̄uis non contra le
gē· Aut nō habet ꝯſcientiā de cō

trario ſm certitudinem: ſ3 tamē in
q̄ndam dubitatōem inducit ex cō
trarietate opinionū. ⁊ ſic ſi manē
te tali dubitatōe plures p̄bendas
habet / periculo ſe cōmittit. ⁊ ſic ꝓ-
culdubio peccat. vtpote magis a-
mās bñficium tp̄ale / q̄ꝫ ꝓpriam ſa
lutem. Aut ex ↄtrarijs opinioni-
bus ī nullā dubitatōem inducit.
et ſic nō cōmittit ſe diſcrimini nec
peccat. Unde patet ſolutio ad ob
iecta;

·xiiij· ·q·

Ad q̄rtum ſic ꝓcedit. Ui-
det q̄ nō omē mendaciū
ſit pcc̄m. maius em̄ eſt ho
micidiū q̄ꝫ mendaciū. ſ3 homicidi-
um pt̄ licite fieri / vtpote cum iudex
occidit latronem. g° et mēdaciū.
¶ P2e. in ſacra ſcriptura q̄dam lau-
dant: q̄ñ tñ mentiti eē intelligūt:
vt obſtetrices Jacob ⁊ Judith. er-
go mendaciū nō eſt ſemꝑ peccatū
¶ Sed ↄtra eſt qđ Aug⁹ determi
nat in li. de mendacō. ¶ Rñ͂ dicen-
dum: q̄ q̄ñcunq̄ aliq̄s actus ha-
bet aliquā inordinatōez inſeꝑabi
lit̄ annexā / nunq̄ꝫ pt̄ bñ fieri. q2
ip̄a inordinatō eſt aliqđ ſupfluū
vel diminutū: et ita non pt̄ in tali
actu mediū accipi in quo v̄tus cō
ſiſtat. vt p3 ꝑ Phm̄ in. ij. Ethi.
huiuſmodi aūt actus eſt mendaci
um. ad h̄ em̄ inuenta ſunt v̄ba vel
voces / vt ſint ſigna intellectuū: vt
dicit in p̄mo ꝑihermenias. et iō
q̄ñ aliquis voce annūciat / qđ non
habet in mente / qđ importat noīe
mendacij / ibi ē inordinatō ꝑ abu-
ſum vocis. et ideo cōcedim⁹ q̄ mē-
daciū ſemꝑ ſit pcc̄m. ¶ Ad p̄mū
g° dicendū: q̄ homicidiū etiā ſemꝑ
pcc̄m eſt. q2 hab3 inordinatōez in
ſeꝑabilit̄ annexam. homicidiū em̄
plus importat q̄ꝫ occiſio hoīs. cō-
poſita em̄ nomīa freq̄nter pluſ im
portāt q̄ꝫ cōponētia. importat em̄
homicidiū occiſionē hoīſ indebitā.
et ideo homicidiū nunq̄ꝫ eſt licitū /
q̄uis hoīem occidere aliq̄ñ liceat.
¶ Ad ſcđm dicendum: q̄ (ſicͭ dicit
Aug⁹. in li. de mēdacio. et habet
in glo. ſuꝑ illud Ps̄. ꝑdes omēſ q̄
loquūtur mendaciū) dupliciter ali-
q̄ſ laudat in ſcriptura. Quidam
ꝓpter perfectum ſtatum virtutis.
et horum facta ponunt omib⁊ ī ex-
emplū. ⁊ de talib⁊ nō loquit q̄ mē
titi ſūt. aut ſi aliqua dixerint que
mendacia vident / ſm tñ intentōꝫ
quā ex inſtinctu ſpūſſancti ↄcepe-
perunt mēdacia non ſūt. Quidā3
vero laudant ꝓpter virtutiſ indo-
lem: et ſic in aliquibus mendaciū
legitur laudatū maxime officio-
ſum. ſicut patet de obſtetricibus.
non enim commendantur ꝓpter h̄
q̄ mentite ſunt: ſ3 ꝓpter miſcđiam
ex qua mēdaciū inciderūt. ⁊ ſic ap
paret in eis quedā indoles id ē ꝓ-
fectus v̄tutis non aūt ꝑfectio;

·xv· ·q·

Ad quintū ſic ꝓcedit. Ui
det q̄ non opoꝛ3 q̄ ſi ali
q̄s intendat peccare mor
taliter: vt peccat moꝛtaliter. deus
em̄ ꝓnior eſt ad miſerandū q̄ꝫ ad
puniendum. vt habetur in glo. ī
p̄ncipio Hiere. ¶ P2e. ſi aliquiſ ī
tendit peccare venialiter / non ſeq̄-
tur q̄ ꝓpter hoc venialiter peccat.
ergo non opoꝛtet: q̄ qui intendit
peccare moꝛtaliter / q̄ peccet moꝛta
liter. ¶ Sed contra. quicunq̄ intē
dit peccare moꝛtaliter facit contra
conſcientiam. ſed omis talis pec-
cat moꝛtaliter. ergo ⁊c̄. ¶ Rñ͂ dicē
dū: q̄ impꝛoꝑe dicit q̄ aliq̄s ītēn
dit moꝛtalit̄ vel venialiter peccare.
malū em̄ ē p2et̄ intentōem et volū
tatē: vt Dionẏ. dicit. iiij. ca de di.
no. ſ3 aliquis ītendit facere aliqđ:
quod credit eſſe peccatum moꝛta-
le: et ex h̄ dicitur q̄ intendit pecca
re moꝛtaliter. p2edicta ergo que-
ſtio nihil aliud querit: niſi quare
aliq̄s credens eſſe peccatum mor-

tale qđ facit peccat mortaliter: nō
enī ẜ eſt neceſſe ꝙ ſit venale ſi cre-
dat veniale eē: vtpote ſi credit for-
nicatōem eſſe pctm veniale · cuiꝰ
queſtionis defacili patꝫ rn̄ſio · qꝛ
cū ꝯſciētia (etiā erronea) habeat
vim ligādi: ex hoc ipō ꝙ ꝯtra ꝯſci
entiā facit mortaliter peccat · Error
aūt ꝯſciētie qn̄qꝫ habꝫ vim abſol-
uendi ſiue excuſandi / qn̄ ſcꝫ ꝓcedit
ex ignorantia eiuſ qđ aliquiſ ſcire
non poſſit: vel ſcire non tenet̃ · et in
tali caſu / ꝗuis factū de ſe ſit mor-
tale / tn̄ intendēs peccare venialit̃
peccat venialiter · ſic̄ ſi aliqs inten
dens accedere ad vxorē ſuaꝫ cauſa
delectatōis: et ita intendit peccare
venialit̃ · ſi alia ei ſupponeretur eo
neſciēte nihilominꝰ peccaret veni-
aliter · qn̄qꝫ vō error ꝯſciētie non
habet vim excuſandi vel abſoluen
di: qn̄ ſcꝫ ipē error peccatum eſt: vt
cū ꝓcedit ex ignorātia eius qđ qs
ſcire pt̄ et tenet̃ · ſic̄ ſi crederet for-
nicatōem ſimplicē ſimpl̄r eſſe pec-
catū veniale / et tunc ꝗuis crederet
peccare venialiter / nō tn̄ peccat ve-
nialiter ẜ mortalit̃ · Et ꝑ hoc ptꝫ
ſolutō ad obiecta;

DEinde querit̃ de hīs que ꝑ
tinent ad penā ⁊ gloriā ·
Et pmo de hīs que ꝑtinēt
ad penā · Scđo de hīs que ꝑtinēt
ad glīam · Circa penā aūt queri
tur pmo de pena ſpūali · Scđo de
pena corꝑali damnatoꝝ · Circa
pmū querunt̃ duo · Primo vtruꝫ
dānati videāt gloriā ſanctoꝝ / ma
xime poſt diem iudicij · Scđo vtrū
damnati velint ſuos ꝓpinquos eē
damnatos; · xvj · · q ·

AD pmum ſic ꝓcedit̃ · Di-
det̃ ꝙ dānati poſt dieꝫ iu-
dicij videāt gloriā ſancto-
rum · ſic̄ ſe enī habꝫ gloria ad miſe
riam / ita miſeria ad gloriaꝫ · ſed de
perfectōne glorie ſanctorū eſt / vt
videant miſeriam damnatoruꝫ: vt
habet̃ Eſaie vlt̃ · Egredient̃ et vi
debunt cadauera impioꝝ · g° et de
ꝑfectōne miſerie damnatoꝝ ē / vt
videant gloriā ſanctoꝝ · ⁊ ſic etiaꝫ
poſt diem iudicij qn̄ erūt in ꝑfecta
miſeria / damnati videbūt gloriaꝫ
ſanctoꝝ · Pre · poſt diem iudicij
nulla afflictō a damnatis ſubtra-
het̃ · ſed quia affligent̃ damnati
de hoc ꝙ vident gloriā ſāctoꝝ · ẜm
illud Eſaie · xxvj · Videant et ꝯfun
dant̃ zelantes populi · g° et poſt di
em iudicij gloriam ſanctoruꝫ vide
bunt · Sed cont̃ · oīs delectati
onis materia damnatis poſt dieꝫ
iudicij ſbtrahet̃ · ẜ videre ſanctoruꝫ
gloriaꝫ eſt quedā delectatōis ma
teria · g° tali viſione damnati poſt
mortem et diē iudicij carebunt ·
Rn̄ꝰ dicenđ: ꝙ videre ſanctoꝝ glori
am dupliciter contingit · Vno mō
vt capiat̃ qđ ſit ipā gloria: ⁊ qua
lis: et q̄nta · et ſic nullus poteſt vi-
dere gloriam niſi qui eſt in gloria ·
ſupat enī et deſiderium: et intelle-
ctum eoꝝ qui eam non expiunt̃ ·
hoc enī eſt manna abſconditūꝫ: et
nomen nouum ſcriptū in calculo:
quod nemo ſcit niſi qui accipit · vt
habetur Apoca · ij · Alio mō cōtin
git videre glām btoꝝ: vt videant̃
ipi eſſe bene in quadam gloria in-
enarrabili: et excedēti intellectū ·
et ſic damnati ante diem iudicij vi
dent gloriam ſanctorum: non aūt
poſt diem iudicij · eo ꝙ tunc peni-
tus erunt a conſortio ſāctorum ali
enati · vtpote qui iam ad ſummuꝫ
miſerie ꝑuenerunt · et ideo nec eti-
am viſione ſanctoruꝫ digni habe-
buntur · nam videns / aliquod con
ſortium habet cum eo quod videt ·
Ad pmum ergo dicenduꝫ: ꝙ vi-
dere miſeriam damnatorū erit ſā-
ctis oīno ad gloriam / gaudebunt
enī de dei iuſticia: et de ſua euaſiōe ·
ẜm illud Ps̄ · Letabitur iuſtus cū
viderit vindictam · ſed videre ſan-

ctoꝝ gloriam aliq̄d ꝑfectōis im⸗
portat qua poſt diem iudicij dam⸗
nati ꝓuabūtur · ¶ Ad ſcðm dicē⸗
dū: ꝙ damnati in inferno exn̄tes /
poſt diē iudicij memores erūt glo⸗
rie ſanctoꝝ: quā an̄ iudiciū et ī iu⸗
dicio viderant · ꝛ ſic cognoſcēt eos
eſſe in maxima gloria: ꝗuis nō vi
deant ip̄os eē btos: nec eoꝝ glori
am · et ita in inuidia torquebunt̄ ·
ꝛ ſic afflictō que in eis nūc ē ex ta
li viſione / manebit viſiōe ſblata:
de quo etiā magis dolebūt / viden⸗
tes ſe ꝛ ſāctoꝝ viſione indignos re
putatos · ¶ Ad id vero qð in ↄtra⸗
riū obijciebat̄ dicendū: ꝙ videre ſā
ctoꝝ gl̄am nō eſt materia delecta
tōis / niſi ſm̄ ꝓmū moduȝ videat̄:
qualiter nec etiā an̄ iudiciū a dā⸗
natis videt̄ · ſcð o aūt mō videre et
nō hr̄e / eſt magis afflictōis cauſa
ꝓpter inuidiam ; · xvij · · q ·

Ad ſcðm ſic ꝓcedit̄ · Vide⸗
tur ꝙ damnati non vellēt
ſuos ꝓpinquos eē dāna⸗
tos · dicit̄ em̄ Luce · xvj: ꝙ diues in
inferno damnat9 petebat Lazarū
mitti ad fratres ſuos · vt teſtaret̄
illis ne venirēt in locū tormētorū ·
petitō aūt eſt voluntatis deſigna⸗
tio · g° dānati nō volunt ſuos ꝓpi⸗
quos damnari · ¶ Sed cont̄ eſt qð
(ſup illð Eſaie · Surrexerūt de ſo
lijs ſuis) dicit glo · ſolaciū eſt dā⸗
natis ſocios hr̄e ſue miſerie · g° ipi
vellēt oēs eſſe dānatos · ¶ R̄ñ di
cendū: ꝙ vicia ſpūalia in dānatis
ↄfirmātur: qð figuratur Ezechiel
xxxij · vbi dr̄ ð impijs · ꝙ cū armis
ſuis ad infernuȝ deſcendunt · Et iō
in eis ꝑfecta inuidia eſt: ad quaȝ
ꝑtinet dolere de bono alterius: qð
ip̄e non habet · et ſic etiā ipſe vellet
oēs pati malum qð ipſe patit̄ ·
liberari aūt a malo quoddam bo⸗
num eſt · Que quideȝ inuidia ī ali⸗
quibus etiam in hac vita inuale⸗
ſcit: vt ſuis ꝓpinquiſſimis inuide⸗
ant de bonis que ipſi non habent ·
Unde multo amplius damnati in
uidia ſtimulante vellēt ꝓpinq̄s ſu
os cū oīb9 alijs eſſe damnatos:
et dolebunt ſi ſciūt aliq̄s eſſe ſalua
tos · ȝ tn̄ ſi nō oēs debēt damna⸗
ri / ȝ aliqui ſaluari / malunt ſuos ꝓ
pinquos q̄ȝ alios a damnatōne li
berari · ꝙ in hoc etiā inuidia torq̄⸗
bunt̄ ſi videant alios ſaluari ꝛ ſu⸗
os damnari · et ꝑ hunc moduȝ di⸗
ues damnatus nolebat ſuorū dā⸗
natōnē · ¶ Et ꝑ h̄ patet reſponſio
ad obiecta ; · xviij · · q ·

De inde querit̄ de pena cor
pali dānatoꝝ · vtrū ſcȝ ſit
ibi tm̄ pena ignis: vel etiā
pena aque · Et videt̄ ꝙ ſic · ꝑ id qð
habet̄ Iob · xxiiij · Impij tranſibūt
de aquis niuiū ad calorē nimiū ·
Sed ↄt̄ · oīs delectatō et refrige
rium damnatis aufert̄ · ȝ non pt̄
eſſe ſine quodaȝ refrigerio / ꝙ q̄s
afflictus calore / ad frigus tranſe⸗
at aque · vel econuſo · g° talis pe⸗
naꝝ alternatō non erit in damna
tis · ¶ R̄ñ dicendū: ꝙ ſic dicit Baſi
li9 exponēs id Ps̄ · Vox dn̄i decidē
tis flāmā ignis · In fine mūdi ig⸗
nis diuidet̄: ꝛ alia elemēta: et q̄c⸗
q̄d ē ī eis pulchꝝ ꝛ claꝝ / manebit
ſupi9 ad gloriaȝ electoꝝ · qð vero ī
eis fetulētū et penoſū ē deſcēdet ad
infernū ad penā damnatoꝝ · ꝛ ita
fex toti9 creature ad infernū colli⸗
get̄: ꝛ erit dānatis in penā: ꝛ nō
ſolū patient̄ penaȝ ignis · Iuſtuȝ
em̄ eſt vt q̄ creatorē offenderūt: vt
ab oīi creatura puniant̄ · vt dicit̄
Sap · v · Et orbis terraruȝ pugna⸗
bit contra ſenſatos · ¶ Ad illud ve⸗
ro quod in contrarium obijcit̄ di⸗
cendum: ꝙ ex huiuſmodi varieta
te penarum nullum erit ī damna⸗
tis refrigeriū · ignis em̄ et aqua et
huiuſmodi non agūt in corꝑa dā⸗
natorum actione nature ita ꝙ re⸗
linquant ſuas q̄litates in corpori⸗

rib⁊ damnatoruꝫ ſm eſſe nature·
ſic ignis relinquit calorē in lignis
que facit eſſe calida· alioqn cū con
traria non pn̄t ſimul eſſe in eodeꝫ/
oporteret corꝑa damnatoꝝ ſuas q̄
litates ꝑdere· et ſic tnſmutata na/
tura organoruꝫ/ fieret pena min9
ſenſibilis· ſꝫ agunt in corꝑa dāna/
toꝝ actōne ſpūali imp̄mēdo ſuas
q̄litates in corꝑibus damnatoruꝫ
ſm eſſe ſpūale ꝑ modum quo ſpe
cies coloꝝ ſunt in aere et pupilla·
non ꝙ ita fiūt colorata· Unde cor
pora damnatoꝝ ſentiūt afflictōeꝫ
ignis ſine hoc ꝙ ↄuertant̄ in ma/
teriaꝫ ignis· et ideo varietates pe
narum nō faciūt in eis aliqđ refri/
geriuꝫ· Refrigeriū em̄ nūc ex alte/
ratōne penaꝝ ꝓueniēs/ cauſatur
ex tnſmutatōe nature inq̄ntū per
frigus aque ſupfluitas calefactō/
nis remittit̄: ⁊ ſic ad mediū venit:
qđ eſt delectabile;

Deinde querit̄ de gloria be
atoꝝ· Et circa hoc querū
tur duo· Primo vtꝝ bea/
titudo ſanctoꝝ ꝑ p̄us ↄſiſtat in in
tellectu q̄ꝫ ī affectu vel ecōuiſo· Se/
cūdo vtꝝ ꝑ p̄us beati ferant̄ ad vi
dendum humanitatem chriſti: q̄ꝫ
eius diuinitatem; ·xix· ·q·

Ad p̄mum ſic ꝓcedit̄· Ui/
det̄ ꝙ beatitudo ſanctorū
p̄cipue ↄſiſtat ī intellectu
Sic em̄ dicit Aug9·x·ↄfeſſi· Bea
titudo eſt gaudiū de v̄itate· ſꝫ veri/
tas ꝑtinet ad intellectum· ergo et
beatitudo· ¶ Pre· Joannis·xvij·
dicit̄· hec eſt vita eterna vt cogno
ſcant te veꝝ deum et quē miſiſti ie
ſum chriſtū· cognitio aūt ad intel
lectū ꝑtinet· g° et vita bt̄a ſiue bt̄i
tudo· ¶ Pre· Aug9· dicit ī p̄mo de
trin: ꝙ viſio eſt tota merces· mer
ces aūt eſt bt̄itudo· g° ꝑtinet p̄nci/
paliter ad viſionē intellect9 ¶ Sꝫ
con̄· p̄mū rn̄det merito· ſꝫ merituꝫ
p̄cipue ↄſiſtit in volūtate· g° bt̄itu

do que eſt p̄miū ¶ Rn̄ dicendū: ꝙ
felicitas ſiue bt̄itudo/ in opatōne
ↄſiſtit: et in habitu· vt Phūs ꝓ/
bat in p̄mo Ethi· Un̄ bt̄itudo ho/
mis pt̄ compari ad aliquā poten/
tiam aīe dupl'r· Uno mō ſic ob
iectum potentie· et ſic bt̄itudo p̄ci/
cipue compat̄ ad voluntatem· no
īat em̄ bt̄itudo vltimū finem ho
mis: et ſūmuꝫ bonū ip̄i9· finis aūt
et bonum ſūt obiectum volūtatis·
Alio modo ſic actus ad potentiā·
et ſic bt̄itudo originaliter et ſb̄alit̄
ↄſiſtit in actu intellectus· formali
ter aūt et completiue in actu volū
tatis: qꝛ impoſſibile eſt ip̄m actuꝫ
voluntatis eſſe vltimum finem ho
minis· Ultimus enim finis homi
nis eſt id quod ē p̄mo deſideratū·
non aūt poteſt eſſe/ ꝙ p̄mo volitū
ſit actus voluntatis· p̄us enꝫ eſt
potentiam ferri in aliquod obie/
ctum/ q̄ꝫ ꝙ ferat̄ ſuꝑ actum ſuuꝫ·
p̄us em̄ intelligitur actus alicui9
potentie q̄ꝫ reflexio eius ſuꝑ actuꝫ
illum· actus aūt termīat̄ ad obie
ctum: et ita quelibꝫ potentia p̄us
fertur in obiectū q̄ꝫ in actū ſuum·
ſicut viſus p̄us videt colorem: q̄ꝫ
videat ſe videre colorem· Et ita vo
luntas etiam prius vult aliquod
bonum/ q̄m velit ſe velle· ⁊ ſic act9
voluntatis nō poteſt eſſe p̄mo vo/
litum: et per ↄſequens nec vltim9
finis· ſed quodcunqꝫ aliud bonum
exterius deſideratum/ eſt quaſi fi/
nis· et ille actus videt̄ eſſe nobis
quaſi finis interior: quo p̄mo per
fecte attingim9 ad ipſum· ſicut di/
cimus ꝙ comeſtio eſt finis et bea/
titudo eius/ qui ponit finem ſuum
cibum· et poſſeſſio eius/ qui ponit
finem ſuum pecuniam· Finis autē
noſtri deſiderij deus eſt· vnde act9
quo p̄mo ei coniungimur eſt ori/
ginaliter et ſubſtantialiter noſtra
beatitudo· p̄mo aūt deo ↄiūgimur
ꝑ actū ītellect9· et ideo ip̄a dei vi/

ſio que eſt actuſ intellectus / ē ſbāa
liter et originaliter nr̄a btitudo · ſʒ
qꝛ hec oꝑatio ꝑfectiſſima ē / et ob
iectū ɔuemētiſſimū / ideo ſequitur
maxima delectatio : que quidez de
corat ipſam oꝑatōem ⁊ ꝑficit eaʒ :
ſic pulchritudo iuuentutē · vt dicit
Phūs in · x · Ethicoꝝ · Vn̄ ipſa de⸗
lectatō que voluntatiſ eſt ē forma
liter complēs btitudinē : ⁊ ita bti⸗
tudinis vltime origo / eſt in viſio⸗
ne · cōplementū aūt in fruitōne ·
Tres gͦ pme ratōes ɔcedēde ſūt ·
qꝛ hꝰ oñdunt : ꝙ btitudo ſbāalr ɔſi⸗
ſtit in actu intellectuſ ¶ Ad id vo
qd̄ in contrariū obījcit͛ dicendū : ꝙ
meritū ɔſiſtit in agendo · pmiū in
recipiendo · actio autē pmo ꝑtinet
ad volūtatez : eo ꝙ ipſa mouet om
nes alias vires · ſed receptio pmo
ꝑtinet ad intellectū · vnde pmiū ꝑ
prius attribuit͛ intellectui : meri⸗
tum aūt volūtati ; ·xx· ·q·

Hoc ſcd̄m ſic ꝓcedit͛ · Videt͛
ꝙ beati in gloria pus ferā
tur ad ɔtemplandā chri⸗
ſti diuinitatem / q̄ʒ eius hūanitatē ·
altiſſimo enī ſtatui altiſſimꝰ actꝰ
pmo et pncipaliter competit · ſʒ be
ati ſūt in ſtatu beatiſſimo · cū ergo
actuſ intellectus qui eſt potentia
altiſſima / cuiꝰ eſt ferri in deum / ſit
actuſ nobiliſſimuſ / videtur ꝙ hic
actus pmo btis competat : vt deū
ɔtemplent͛ · ¶ Pre · hꝰ ad imꝑfecti
onē vie ꝑtinet · ꝙ oportet nos ab
inferioribꝫ ad ſuꝑiora ɔtemplan⸗
da ɔſcēdere · ſʒ i btis erit ꝑfectō ɔt͛
ria imꝑfectōi vie · gͦ ipſi ecōuerſo
ꝑ pus altiora cōtemplabūt͛ : et ſic
pmo chriſti diuinitatē q̄ʒ eius hūa⸗
nitatem · ¶ Sed ɔtra · ad extremū
non ꝑuenit͛ niſi ꝑ mediū : ſed me⸗
dium inter deū et hoīem eſt chriſti
hūanitas · pme ad Timo · ij · me⸗
diator dei et hoīm chriſtus ieſus ·
ergo ſancti non ꝑuenient ad ꝑfe⸗
ctōnem diuinitatis chriſti : niſi pus
ɔtemplando hūanitatem eius ·
Rn̄deo dicenduʒ : ꝙ vnuſqſq; pus
deſiderat regulā oꝑis q̄ʒ ſm̄ regu⸗
lam oꝑet͛ · bti aūt / deo adeo ſūt cō⸗
iuncti : vt ipſe eiſ ſit ratō cognitio⸗
nis et oꝑis (aliter enī actus beati
tudinis ꝑ alias cognitiōes ⁊ ope⸗
ratōnes ſanctorum impediretur)
et ideo id ad qd̄ primo beati inten
dunt / eſt ipſe deus · ⁊ ipſe habʒ me
diuʒ cuiuſlibet cognitōnis et regu
lam cuiuſlibet oꝑationis · ⁊ ſic per
pus contemplantur chriſti deita⸗
tem q̄ʒ eiuſ hūanitatem · in vtraq;
tn̄ contemplatōne delectatōem in
ueniūt · vn̄ dr̄ Joannis · x · ¶ Ingre
dientur ſcʒ beati ad contemplan⸗
dum diuinitatem chriſti · ⁊ egredi
entur ad contemplanduʒ eiuſ hu
manitatem · et vtrobiq; paſcua in
uenient id ē delectatōnem : vt po⸗
nitur in libro de ſpiritu et anima ·
¶ Duas ergo pmas ratōnes con
cedimuſ ¶ Ad illud vero quod in
contrariū obījcitur dicendū : ꝙ ra⸗
tio illa ꝓcedit quantum ad ſtatuʒ
vie : i qua nōdum ſumus deo ꝑfe⸗
cte coniuncti · ſed oportet nos ad
deum per chriſtum aſcendere · ſed
cum iam deo in beatitudine coniū⸗
cti erimus / ꝑ pus intendemꝰ chri
ſti diuinitati q̄ʒ humanitati ;

¶ Quodlibetum ſeptimum ;

Tria ſunt queſita · Pri⸗
mo quedā ꝑtinētia ad
ſpiritualeſ ſubſtātiaſ ·
Scd̄o q̄dā pertinentia
ad ſacramentū altariſ
Tercio q̄dā ꝑtinētia ad corꝑa dā⸗
natorum · ¶ Circa ſubſtantias ſpi
rituales querebat͛ pmo de cogni⸗
tōe eaꝝ · Scd̄o de fruitōe aīe chri
ſti tpe paſſioniſ · Tercio d͛ plurali
tate i ſubſtātījſ ſpūalibꝫ iuenta
Circa pmū q̄rebant͛ q̄ttuor · Prīo
vtruʒ aliq̄s intellectꝰ creatꝰ poſſit
immediate diuinam eēntiā videre ·
Scd̄o vtrꝫ intellectus creatus poſ

ſit ſimul multa intelligere· Tercio
vtꝝ intellect9 angelicus poſſit co-
gnoſcere ſingularia· Quarto vtꝝ
noticia quā Aug9· dicit ꝑlē men-
tis ſit accidens vel non; ·j· ·q·

AD pmum ſic ꝓcedit· Vide-
tur ꝙ intellectus creatuſ
nō poſſit immediate eſſen
tiā dīnaȝ videre· intellect9 eñ cre-
atus cuȝ immediate ſe habeat ad
om̄ia intelligibilia ⁊ indr̄nter / co-
gnoſcē non pt̄ aliquid determīate
niſi ꝑ obiectū ſuū determīet· ȝ eēn
tia dīna nō eſt obiectū qđ poſſȝ in
tellectū determīare: qꝛ eſt ſummuȝ
ī ētibꝫ et maxime gnalitatis: nul
lo mō determīatum· g° intellectus
creatus ipm̄ videre nō pt̄· Preꝫ·
ad hꝫ ꝙ intellect9 cognoſcat aliqđ
oportet ꝙ fiat in actu· nihil enim
opat᷑ ſꝫm ꝙ eſt in potentia· nō aũt
fit itellectuſ in actu / niſi ſꝫm ꝙ ſpē
intelligibili informat᷑· Cum ergo
eſſentia dīna non poſſit ꝑ ſeipam
informare intellectū vt formaliter
faciat ipm̄ eſſe in actu: oportet ꝙ
ſi debȝ ꝑ intellectū cognoſci / ꝙ per
aliquā ſimilitudinem intellectum
informet ad hꝫ ꝙ cognoſcat: et ita
non poterit niſi mediāte ſua ſimi-
litudine videre Preꝫte· ad hoc ꝙ
intellectus creatus eſſentiā dīnaȝ
videat / oportȝ ꝙ lumīe glorie ꝑfi-
ciat᷑· ȝ lumen glorie eſt mediū di-
ſtans ab ipō intellectu et ab eſſen
tia dīna que eſt btitudo increata·
cum lumē ṗdictū dicat᷑ btitudo cre
ata: g° intellectus creatus non po
teſt videre eſſentiā dīnam immedi
ate· Preꝫ· ſꝫm Phm̄ in· iij· de aīa
ſicˇ ſenſus ad ſēſibile / ita intellect9
ad intelligibile· ȝ ad hoc ꝙ ſenſuſ
viſus ſuum obiectū ꝑcipiat dupli
ci indiget medio: ſcȝ lumine et ſpē
que eſt ſimilitudo rei viſe· g° hꝫ idē
eſt neceſſariuȝ intellectui in viſiōe
dīne eſſentie: et ſic non immedia-
te eam videbit· Sȝ cōtra eſt qđ

dicit᷑ ꝑme Joannis· iij· videbim9
eum ſicuti eſt· Preꝫ· ad hoc ꝙ in-
tellectus intelligat nihil aliud vi-
det᷑ requirere / niſi ꝙ itelligibile fi-
at in actu: et ꝙ intellectui ꝯiunga
tur· ſed eſſentia dīna ꝑ ſeipam eſt
intelligibilis in actu ſuo / cū ſit im
materialis· intellectui etiam pñs
eſt· qꝛ vt dicit Aug9· vnicuiqȝ rei
intimioꝛ eſt deus: qm̄ ipa res ſibi·
ergo intellectus creatus immedi-
ate eſſentiam dīnaȝ videre poterit
Rñ dicendum: ꝙ abſqȝ dubio te
nenduȝ eſt / ꝙ eſſentia dīna in pa
tria immediate ab intellectu glo-
rificato videt᷑· Ad cui9 intelligē-
tiam notandum eſt ꝙ in viſione i
tellectuſ triplex mediuȝ contingit
eſſe· Vnuȝ ſub quo intellectus vi-
det qđ diſponit ipm̄ ad videnduȝ:
et hoc eſt ī nobis intellect9 agēs:
qui ſe habet ad intellectum poſſi-
bilem noſtrum: ſicut lumen ſolis
ad oculum· Aliud mediuȝ eſt quo
videtur: et hoc eſt ſpecies intelligi
bilis que intellectum poſſibileȝ de
terminat: et habȝ ſe ad intellectū
poſſibilem ſicut ſpecies lapidis ad
oculum· Terciuȝ mediuȝ eſt in q̊
aliquid videtur· et hoc eſt res ali-
qua per quam in cognitionem al-
terius deuenimus: ſicut in effectu
videmus cauſam: et in vno ſimili-
um vel contrarioꝝ videtur aliud·
et hoc medium ad intellectū ſe ha
bet ſicut ſpeculum ad viſum corꝑa
lem: in quo oculus aliquam rem
videt· Primum ergo medium ⁊ ſe
cundū nō faciunt mediatam viſio
nem· immediate enȝ dicor videre
lapidem: qȝuis eum ꝑ ſpecies eiuſ
in oculo recipiam: et ꝑ lumen vi-
deam· qꝛ viſus non fert᷑ in hec me
dia ſicˇ in viſibilia: ȝ ꝑ hec media
fert᷑ ī vnū viſibile qđ ē ext᷑ oculuȝ·
Sȝ terciū mediū facit viſionē me-
diatā· viſus ei p° fert᷑ ī ſpeculū ſicˇ
in viſibile: q̊ mediāte accipit ſpeci

em rei viſe in ſpeculo · ſimiliter in-
tellectus cognoſcens cauſam fert᷑
in cauſatū: ſicut in quoddā intelli-
gibile ex quo tranſit in cognitōez
cauſe · et ꝗ eſſentiā diuinā in ſtatu
vie in effectibꝰ ſuis cognoſcim⁹ nō
videmus eam immediate · vnde in
pr̄ia vbi īmediate videbit᷑ tale me
diū penit⁹ ſbtrahetur · ſimilit᷑ etiā
nō erit ibi mediū terciū: ſcꝫ aliqua
ſpecies eſſentie diuine intellectū i-
formāſ · ꝗ qn̄ aliqͦd vidᷓ īmediate
ꝑ ſuā ſpeciē / oportet ꝙ illa ſpecies
repreſentet rem ſꝫm completū eſſe
ſue ſpeciei: alias nō diceret᷑ res illa
videri īmediate ſed quedā vmbra
eius ſicut ſimilitudo lucis in oculo
fieret ꝑ modū coloris q̄ eſt lux ob-
umbrata · Cū aūt omē qđ r̄cipit᷑ in
aliquo r̄cipiat᷑ ꝑ modū recipiētis /
impoſſibile eſt in intellectu creato
ſimilitudinē diuine eēntie recipi:
que eā ꝑfecte ſꝫm totam ſuam rati
onēꝫ repreſentet · Vnde ſi ꝑ aliqͣm
ſimilitudinem talem / eſſentia diui
na a nobis videret᷑ īmediate / nō
viderem⁹ eſſentiā diuinā ſꝫ quādā
vmbram eius · Reſtat ergo ꝙ ſolū
primum mediū erit ī illa viſioneꝫ:
ſcꝫ lumen glorie quo intellect⁹ ꝑ-
ficiet᷑ ad videndū eſſentiā diuinam
De quo ps̄ · in lumine tuo videbi-
mus lumen · hoc aūt lumen nō eit
neceſſariū ad hoc ꝙ faciat intelli-
gibile potentia / eē intelligibile in
actu: ad quod eſt nobis neceſſari-
um nunc lumen intellectus agen
tis (ꝗ ip̄a eſſentia diuina cum ſit
a materia ſeꝑata / eſt ꝑ ſe in actu
intelligibilis) ſed erit neceſſarium
ad ꝑficiendum intellectum: ad qđ
etiā nunc lumen intellectus agē-
tis valet · Predictū aūt lumen glo
rie ſufficienter ꝑficiet intellectū ad
videndum diuinam eſſentiam: eo
ꝙ ip̄a diuina eſſentia totaliter lux
intelligibilis eſt · vnde lumen glo-
rie ab ea ī intellectum deſcendenſ /

facit hoc reſpectu diuine eſſentie ī
intellectu qđ facit reſpectu alioꝝ i-
telligibiliū que nō ſūt lux tm̄ / ſpēſ
rei ītellecte ſit᷑ et lumē · ſic̄ ſi lux ſē-
ſibilis ꝑ ſe exiſteret / ad ei⁹ viſiōez
ſufficeret lumen oclm ꝑficiens ſine
aliq̄ ſiītudine · ¶ Ad p᷑ᵐ gͦ dicēđ
ꝙ aliqͣd dicit᷑ dētminatū dupliciᷓ ·
Pmo ratōe limitatōis · Alio modo
rōe diſtīctōiſ · eēntia aūt dīna n̄ ē qđ
dā dtīmiatū pͦ mō: ſꝫ ſcđo · ꝗ for-
ma limitat᷑ ex hꝫ ꝙ ī alio recipit᷑ · cui
mateia ꝯmēſurat᷑ · ī eēntia aūt dīna
nō ē aliqͦd ī alio r̄ceptū: eo ꝙ eē ei⁹
ē ip̄a nata dīna ſbſiſtēs: qđ in nlla
re alia ꝯtigit · Nā qlibꝫ res alia hꝫ
eſſe r̄ceptū ⁊ ſic limitatū · et inđ eſt
ꝙ eſſentia diuina ab omnibꝰ di-
ſtinguit᷑ ꝑ hoc ꝙ eſt in alio nō re-
cipi: ſicut ſi eſſꝫ aliqua albedo ſubſi-
ſtens non in ſubiecto / ex hoc ipſo
diſtingueret᷑ a qualibet albedine ī
ſubiecto exiſtente: ꝗuis in ratiōe
albedinis nō eſſꝫ r̄cepta et ſic nec li-
mitata · Patet ergo ꝙ eēntia diui
na / nō eſt qͦd gn̄ale in eſſendo: cuꝫ
ſit ab omnibꝰ aliis diſtincta · ſꝫ ſo-
lū in cauſando: ꝗ quod ꝑ ſe ē / cau-
ſa ē eoꝝ que ꝑ ſe nō ſūt · vn̄ eſſe per
ſe ſubſiſtens / ē cauſa omnis eē in
alio recepti: et ita eſſentia diuina ē
intelligibile quod poteſt determi-
nare intellectum · ¶ Ad ſecunduꝫ
dicendum: ꝙ intellectus creatus
fit actu ad videndum diuinam eſ-
ſentiam per lumē glorie: ⁊ hoc ſuf
ficit vt dictum eſt · ¶ Ad tercium
dicendum: ꝙ illud lumen glorie
ꝗuis ab eſſentia diuina et ab in-
tellectu ſit differens ꝑ eſſentiam /
non tamen facit mediatam viſio-
nem vt ex dictis patet · ¶ Ad qr̄-
tum dicendum ꝙ viſibilia non ſūt
lux tantum: et ideo oportet ad hoc
ꝙ viſus determinetur ad ea ꝙ nō
ſolum ſit ibi lumen · ſed etiam ſpe-
cies rei viſe · eſſentia autem diuina
eſt pure lux et ideo non reqrit ali-

quā aliam ſpeciē ad hoc vt videatur / vt patꝫ ex dictis;

·ij· ·q·

Hꝰ ſecūdū ſic ꝓcedit᷑· videtur ꝙ intellectus creatus poſſꝫ multa ſimul intelligere· nā potentia ſenſitiua cū ſit materialis inferior eſt intellectiua· ſꝫ ſenſuſ pt̄ ſimul plura ſentire: ſicut ſenſus ꝯmūis ſimul ſentit albuꝫ ⁊ dulce: dū eoꝝ dr̄am cognoſcit· gͦ intellectus multo fortius pt̄ ſimul plura intelligere· ¶ Pꝛetē: plura intelligibilia pn̄t ſimul cognoſci ī q̄ntum ſūt vnū· ſꝫ oīa intelligibilia ſūt vnum inq̄ntuꝫ ſūt intelligibilia· ergo oīa intelligibilia pn̄t ſimul cognoſci· ¶ Pꝛetēa: ſicut ſe habet intellectuſ in habitu ad intelligibile in habitu / ita ſe habꝫ intellectuſ in actu ad intelligibile in actu· ſꝫ intellectuſ in habitu ſimul plura intelligibilia in habitu cōꝓhendit· ergo intellectus in actu plura intelligibilia compꝛehendit in actu· ¶ Pꝛetē: ad cognitōnez intellectus ſufficit ſpecies rei intelligibiliſ ī intellectu exiſtenſ· ſꝫ ſpecies intelligibiles nō ſe īpediūt q̄n ſimul ſint ī intellectu: cū nō ſint ꝯtrarie: eo ꝙ ſūt a mateia ſepate· ergo intellectꝰ non impedit᷑ quin poſſit ſimul plura intelligere·

Pꝛeterea· intellectꝰ capacitaſ maior eſt q̄m cuiuſcunqꝫ corpoꝛis· ſed aliquod coꝛpuſ eſt: in quo poſſūt eſſe pluref ſpecies contrarioꝝ: ſic patet ꝙ in vno puncto aeris (in quo interſecant ſe due linee directe a duobus viſibilibuſ ad duos videntes) eſt ſpecies vtriuſqꝫ viſibilis· ergo multo fortiꝰ poſſunt plures ſpēs actu ſimul eſſe ī intellectu et ita intellectꝰ pt̄ ſimul plura intelligē· ¶ Sꝫ cōn̄ eſt qđ dicit phūs in· ij· topico· cōtingit plura ſcire· intelligē autez ſolū vnū· ¶ Rñ͛ dđ: ꝙ intellectꝰ duplr̄ aliqđ intelligit ſcꝫ pͥmo: ⁊ ex ꝯſeq̄nti· ex cōſeq̄nti q̄dez ꝯtingit plura intelligē: inq̄ntum hn̄t oꝛdinez ad vnū intelligibile· et hꝰ contingit duplr̄· vno mō ex vnitate eiꝰ q̄ intelligitur: ſic q̄n plura intelligibilia ꝑ vnā ſpēm intelligūt᷑: ſic intellectꝰ diuinꝰ ſimul omnia videt ꝑ vnā ſuā eſſentiā: et eodē mō intellectꝰ creatuſ videns eēntiam dināꝫ / pt̄ ſimul oīa vidē: que ꝑ eſſentiā dinā videt· alio mō ex vnitate eiꝰ quod intelligit᷑: q̄n plura intelligūt᷑ vt vnū· tūc em̄ illud vnuꝫ eſt pͥmo intellectū: et illa plura ſūt intellecta ex ꝯſeq̄nti ī illo: ſic intellectꝰ cū intelligit lineā / ſil᷑ intelligit ꝑtes linee vt dicit᷑ in· iij· de aīa: ⁊ cū intelligit ꝓpōez intelligit ſimul ſubiectuꝫ ⁊ p̄dicatū: ⁊ cū intelligit ſimilitudinē ⁊ dr̄am aliquoꝝ / ſil᷑ intelligit ea quoꝝ eſt ſimilitudo ⁊ dr̄a· ſꝫ ꝙ ſimul intellectuſ intelligat plura intelligibilia pͥmo ⁊ pͥncipalit᷑ / hꝰ ē impoſſibile· cuiꝰ rō eſt· qꝛ intellectꝰ ſc̄m actuꝫ eſt oīno ⁊ ꝑfecte res intellecta· vt in· iij· de aīa dr̄: qđ q̄dē nō ē ītelligēduꝫ / ꝙ eēntia intellectꝰ fiat res intelligibilis vel ſpēs eius: ſed ꝙ complete infoꝛmat᷑ ꝑ ſpeciē rei intellecte: dū eā actu intelligit· Vn̄ intellectum ſimul intelligere plura idem eſt acſi vna res eſſet plurēs

In rebꝰ aūt materialibꝰ videmus ꝙ vna res nullo nō poteſt ſimul in actu eſſe plura· ſꝫ plura in potentia vel ſc̄m diſpoſitionē poſſunt eſſe vnum et idem· Idem enim aer ē ſimul potentia / aqua ⁊ ignis· et poſſunt etiam diſpoſitiones tā ad vtrunqꝫ q̄m ad aliquid / ineſſe eidem· ſicut ſi aer ex vna parte calefieret / et ex alia parte inſpiſſaretur· ſed ꝙ aer ſit actu ignis et aq̄ eſt impoſſibile· et ſimiliter ꝙ aliquid ſit ſimul lapis et ferrum que non videntur contraria ſꝫ diſperata· Intellectus autez ex ipſa ratō

ne ſuę potentię eſt ſimul in potētia
omīa intelligibilia · ſic ⁊ ſenſus oīa
ſenſibilia ¶ Potētia aūt ſenſitiua
ꝑ ſimilitudines ſenſibiliū reducit̄
in actū dupl̄r · Vno mō cōplete ꝑ
modū diſpoſitōis : qn̄ ſcȝ ſpēs ſen-
ſibiles ſūt in ea vt diſpoſitōes : qd̄
appellat Auicēna eſſe vt in theſau
ro · Alio mō ꝑfecte : qn̄ ſcȝ ſpēs ſen
ſibiles in actu informāt potentiaȝ
ſenſitiuā : et h̄ vocat Auicenna ap
ꝑhenſionē ſenſus / diſtinguens po
tentias ſenſitiuas apprehēdentes
ab illis in q̄bꝰ ſūt formę ſenſibiles
vt in theſauro · Silr̄ ī intellectu in
habitu ſūt ſilitudines intelligibi-
liū vt diſpoſitōes · Sed qn̄ actu ī-
telligit ſūt ī eo vt formę ꝑficiētes :
et tūc intellectus fit oīno res intel
lecta : ⁊ hoc contingit per intentō-
nem quę ꝯiungit intellectū intelli
gibili ⁊ ſenſum ſenſibili : vt Augu-
ſtinꝰ dicit · Vnde patet ꝙ ſic vna
res materialis non p̄t eē ſimul plu
ra in actu : ita vnꝰ intellectꝰ nō po
teſt ſimul plura intelligere pmo ·
Et h̄ ē qd̄ Agazel dicit : Qȝ ſic vnū
corpus nō p̄t ſimul figurari pluri
bus figuris : ita vnꝰ intellectꝰ nō
p̄t ſimul plura ītelligere · Nec p̄t
dici ꝙ intellectus informet̄ ꝑfecte
ſiml̄ pluribꝰ ſpēbꝰ intelligibilibꝰ :
ſic vnū corpus informat̄ figura et
colore · qȝ figura et color nō ſūt for
mę vnꝰ gn̄is : nec in eodē ordine
accipiūtur · qȝ non ordinant̄ ad ꝑ
ficiendū in eſſe vnꝰ rōnis · ſȝ omēs
formę intelligibiles ſūt vnꝰ gn̄is :
et in eodē ordine ſe hn̄t ad intelle
ctū : inq̄ntū ꝑficiūt eū in hoc qd̄ eſt
eſſe intellectū in actu · Vn̄ plures
ſpecies intelligibiles ſe hn̄t vt plu
res formę vl̄ plures colores : q̄ ſil̄
actu in eodē : ſc̄m idem eſſe nō pn̄t ·
¶ Ad pmū g° dicendū : ꝙ ſilr̄ eſt d̄
potentia ſenſitiua quę nō p̄t ſiml̄
plura ſentire · ſȝ ex ꝯſeq̄nti inq̄ntū
plura accipiūtur vt vnū · ſicut ſen
ſibilia differentia vniūtur in vna
differentia · et plura ſenſibilia quę
ſūt ꝑtes vniūt̄ in vno toto · vn̄ qn̄
ſentit̄ totū / ſentiunt̄ ſimul et par
tes plures ex ꝯſeq̄nti · et tūc inten
tio ſenſus nō fert̄ ad aliquā ꝑtiuȝ
pn̄cipaliter : ſȝ ad totū · qȝ ſi ad ali
quā ꝑtiū ferret̄ vt ad ſenſibile pn̄-
cipale / non ſimul ſentiret alia · ite
rū ſenſus cōmūis q̄uis ſit vna po
tentia ſc̄m eſſentiā / tamen alio mō
multiplicat̄ ſc̄m eſſe : inq̄ntum con-
iūgitur ſenſibilibꝰ ꝓpriis ſicut vnū
centruȝ cōiungit̄ pluribus lineis ·
vnde immutatōnes oīm ſenſuum
ſimul terminant̄ ad ſenſum cōmu
nem / ſicut motus qui eſſent ꝑ om-
nes lineas pn̄t ſimul termīari ad
centrum · ſed intellectus non mul-
tiplicat̄ modo p̄dicto in plures po
tentias · et ideo nō eſt ſimile ¶ Ad
ſcd̄m dicēdū : ꝙ cognoſcibilia quę
ſimul cognoſcūtur oportet ꝙ acci
piantur vt cognoſcibile vnum nu
mero · omīa aūt intelligibilia inq̄n
tum huiuſmodi / ſūt vnū gn̄e non
numero · et ideo ratio nō ſeq̄tur ·
¶ Ad tercīū dicendū : ꝙ iam patet ex
dictis ꝙ non eodem mō habȝ ſe ī-
tellectus in habitu ad intelligibi-
lia in habitu quę ſūt in ip̄o vt di-
ſpoſitōnes · et intellectus in actu
ad intelligibilia in actu quę ſūt in
ip̄o vt vltimę ꝑfectiones · ¶ Ad q̄r
tum dicēdū : ꝙ non ꝓhibet̄ res ali
qua eē plura : et ꝯtraria eē ſiml̄ :
ſȝ etiā eſſe plura diſperata · vt pȝ
ex dictis · Vn̄ q̄uis formę intelligi
biles in intellectu non ſint cōtra-
rię / nihilominꝰ tamē intellectꝰ ꝓ
hibetur ſiml̄ plura intelligere · vt
patet ex dictis · ¶ Ad quintum di
cendum : ꝙ ſpecies ſenſibiles quę
ſunt in medio deferente ſunt in me
dio ꝑ modum diſpoſitōnis · et nō
per modum vltimę perfectionis ·
quia ſunt ibi ſicut in quodam flu-
xu · Vnde non eſt ſimile ·

AD terciū ſic ꝓcedit᷑. Videtur ꝙ intellectus angelicus nō poſſit cognoſcere ſinglaria. Si em̄ cognoſcit aut ꝑ ſpēm acqſitā: aut ꝑ ſpēm ↄcreatā. ſꝫ nō per acqſitam. qꝛ vel illa ſpēs eſſꝫ ꝑticularis ⁊ ꝑ ↄſeqns materialis: ⁊ ita ĩ intellectu angeli immateriali eē non poſſꝫ. vel eſſet vniuſalis: et ſic ꝑ eam ſingulare cognoſci non poſſet. Silr̄ neqꝫ ꝑ ſpēm ↄcreatā. qꝛ ſpēs ↄcreata angelo a p̄ncipio creatōis fuit in ip̄o. ad cognitionem aūt alicui9 ſufficit: ꝙ ſpēs eius ſit in intellectu. et ſic ſi ꝑ ſpēm ↄcreataꝫ poſſꝫ aliquod ꝑticulare cognoſci/ dum eſt p̄ns/ a p̄ncipio creationis ſue illud cognouiſſet: qn̄ adhuc erat futuꝝ: qđ nō poteſt eſſe. qꝛ ſoli9 dei ē fut̄a cognoſcē. Eſaie iiij. Annūciate que futura ſūt ⁊ ſciemus/ qꝛ dij eſtis. ergo angel9 ſingularia cognoſcere non pt̄. Si dicatur: ꝙ ſpēs ille faciūt cognitōeꝫ p̄ntiuꝫ ſꝫ non futurorū. Sed cont̄: non poteſt aliqua noua cognitio fieri niſi fiat aliqua innouatio ĩ cognoſcente. ſꝫ ꝑ hoc ꝙ ꝑticulare qđ erat futuꝝ ſit p̄ns/ non fit aliqua innouatō ĩ intellectu angelico. cū nihil recipiat a re extra ſe. ergo ſi p̄ius dum erat futurum nō cognoſcebat/ nec dum fit p̄ns cognoſcere pt̄. Si dicat᷑ ꝙ q̄uis nihil accipiat tn̄ formā quā apud ſe habebat p̄ius/ applicat ad ꝑticulare qđ ſic de nouo fit. Cont̄: intellect9 nō poteſt aliquid applicare ad aliud/ niſi p̄cognoſcat hoc qđ applicat: ⁊ id cui applicat. qꝛ p̄ius ē cognoſcere duo ſ̄m ſe q̄ cōpoſitōeꝫ vni9 ad alteruꝫ. ergo applicatio p̄dicta ſequeret᷑ cognitionē ſingulariuꝫ. et ſic nō pt̄ eē cauſa eius. ¶ Pręt. ſi angel9 cognoſcit ſingularia/ aut vna ſpē: aut pluribꝫ: ſꝫ non pluribus. quia ſic oporteret ꝙ ĩfinitas ſpēs apud ſe haberet/ cuꝫ infinita ſint ꝑticularia ad min9 in poteñ. ſilr̄ nec vna. qꝛ ſic intellect9 angelicus ęquaret᷑ ĩtellectui diuino: q̄ vno ſcꝫ eēntia ſua plura intelligit. ergo intellectus angelicus ſingularia cognoſcere non poteſt. Si dicat᷑ ꝙ nō cognoſcat ꝑ vnam ſpēm oīa: ſꝫ ꝑ vnaꝫ ſpēm oīa indiuidua vni9 ſpēi. Cōtra illa ſpēs nō habꝫ ſe magis ad vnū indiuiduuꝫ q̄ ad aliud. ſed oportet ꝙ ꝑ ſpēm intelligibilem intellectus determinet᷑ ad determīatuꝫ cognoſcibile. g° ꝑ ſpēm illā non poterit cognoſcere hoc determinatū ꝑticulare.

Sed con̄ eſt qđ dicit᷑ ad Hebrę. j. Oīes ſūt admīſtratorij ſpūs: ĩ miniſteriū miſſi ꝓpter eos qui hereditatem capiūt ſalutis: qđ nō poſſet eē niſi cognoſcerent ſingulares hoīes ¶ Rñ dicendū: ꝙ angel9 ſine dubio cognoſcit ſingularia. vt aūt videamus quō hoc ſit poſſibile: ↄſiderādū ē: ꝙ ad hꝫ ꝙ ſinglare aliqđ cognoſcat᷑/ oportet ꝙ in potētia cognoſcitiua ſit ſilitudo ei9: inq̄ntuꝫ ſingulare vel ꝑticulare ē. oīs autē forma de ſe cōmunis ē. Vnde additio formę ad formaꝫ nō pt̄ eſſe indiuidutōis cauſa. qꝛ quęcūqꝫ formę ſimlꝫ ↄgregent᷑ vt albū bicubicū et huiuſmōi/ nondū ↄſtituūt ꝑticulare. qꝛ hęc oīa ſicut ĩ vno ita et in pluribꝫ potentijs poſſibile eſt inueniri. ſed indiuiduatio formę eſt a materia per quam forma cōtrahitur ad hoc determinatum. vnde ad hoc ꝙ particulare cognoſcat᷑/ oportet ꝙ in cognoſcente ſit ſimilitudo nō ſolū formę: ſed aliqualiter materię. Similitudo autem rei cognitę dupliciter eſt in cognoſcente. Vno modo ſicut cauſata a re. ſicut ĩ ijs quę cognoſcuntur per ſpeciem abſtractam a rebꝫ. Alio modo ſicut cauſa rei vt patet in artifice: q̄ cognoſcit artifi

ciatum ꝑ illam formaʒ ꝑ quã ipſm
facit· ſpẽs aũt que eſt in ſenſu cau
ſata a re ſenſibili/ inq̃ntũ nõ ẽ om
nino a ꝯditionibꝫ materialibꝫ de-
purata eſt ſimilitudo forme ſ̄m ꝙ
eſt in materia· et ideo ꝑ eaʒ cogno
ſcitur ꝑticulare inq̃ntum ꝑticula-
re eſt· Sed qꝛ ſ̄m ꝙ ĩ intellectu no
ſtro recipit̃ ſpẽs rei ſẽſibilis ẽ om-
nino iam a materialibꝫ ꝯditõibꝫ
depurata/ non pt̃ intellectus nr̃ ꝑ
eã directe ꝑticulare cognoſcẽ· ſʒ ꝑ
q̃ndã reflectõem intellectus ad po
tentias ſenſitiuas: a quibus ſpe-
cies intelligibiles abſtrahunt̃· ꝑ
formam aũt que eſt cauſa rei/ hoc
modo cognoſcit̃ res ſ̄m ꝙ forma il
la eſt cauſa eius· Et qꝛ homo arti-
fex ꝑ formã artis nõ ꝓducit mate
riam· ſʒ materia ꝑ̃ſuppoſita indu-
cit formam artis· forma aũt artis
que eſt in mente artificis non ẽ ſi-
militudo artificiati: niſi quo ad for
mam tm̃· vnde ꝑ eã non cognoſcit
artificiatũ in ꝑticulari: niſi formã
artificiati ꝑ ſenſum accipiat· Arti
fex aũt increatus ſcʒ deus/ non ſo-
lum ꝓducit formã ſʒ etiã materiã·
vñ rõnes ideales ĩ mente ipſius ex
iſtẽtes non ſolum ſũt efficaces ad
cognitõeʒ vniuſaliũ: ſʒ etiã ad ſin-
gularia cognoſcẽda· ſic aũt ille ra
tões ideales effluũt a deo in res ꝓ
ducendas in eſſe ſuo materiali: in
quo ꝑticulariter vnũquodqꝫ ſbſi-
ſtit in forma et materia· ita et ꝓce
dunt in mentes angelicas: vt ſint
eis pͥncipiũ cognoſcẽdi res ſ̄m to
tum ſuũ eſſe in quo ſbſiſtunt· et ſic
ꝑ ſpẽs influxas ſibi ab arte dĩna/
angeli nõ ſolũ vniuſalia ſʒ etiã ꝑti
cularia cognoſcũt ſic etiã deꝰ· Eſt
tñ dr̃a in duobꝫ· quia idee que ſũt
in mente dĩna ſũt forme factiue re
rum: et nõ ſolũ pͥncipia cognoſcen
di· ſʒ ſpẽs que recipiũtur ĩ mẽte an
gelica/ ſũt ſolũ pͥncipia cognoſcen
di: et nõ factiue ſed exẽplate a fa-
ctiuis· quia intellectus q̃nto ẽ alti
or et ꝑſpicacior/ tanto ex vno po-
teſt plura cognoſcere· et quia ĩtel
lectus dĩnus eſt altiſſimꝰ/ ꝑ vnã
ſuã ſimplicẽ eſſentiã oĩa cogno-
ſcit· nec ẽ ibi aliqua pluralitas for
maꝝ idealiũ/ niſi ſ̄m diuſos reſpe
ctus dĩne eẽntie ad res cognitas·
ſʒ in intellectu creato multiplicat̃
ſ̄m rem/ qḋ eſt vnum in mente di-
uina: vt non poſſit oĩa ꝑ vnũ co
gnoſcere· ita tñ ꝙ q̃nto intellectꝰ
creatus eſt altior/ tanto habʒ pau
ciores formas ad plura cognoſcẽ-
da efficaces· Et hoc ẽ qḋ Dionẏ·
dicit· xiij· ca· celeſ· hierar· Qꝫ ſupi
ores ordines hñt ſciaʒ magis vni
uſalẽ inferioribꝫ· Et ĩ libro de cauſ
dicit̃: Qꝫ intelligẽtie ſupiores hñt
formas magis vniuſales· hoc ta-
men obſeruato ꝙ infimis angelis
ſint forme tm̃ adhuc vniuſales: ꝙ
ꝑ vnã formam poſſint cognoſcere
oĩa indiuidua eiuſdeʒ ſpẽi· ita ꝙ
illa ſpẽs ſit ꝓpria ſilitudo vniuſcu
iuſqꝫ ꝑticulariũ ſ̄m diuſos reſpe-
ctus eiꝰ ad ꝑticularia· ſic eſſentia
dĩna efficit̃ ꝓpria ſimilitudo ſingu
lorum ſ̄m diuerſos reſpectus· ſed
intellectus humanus qui eſt vlti-
mus in ordine ſbaꝝ intellectuali-
um/ habʒ formas intantũ ꝑticula
res/ vt nõ poſſit ꝑ vnam ſpẽm niſi
vnuʒ intelligere vel cognoſcere· Et
ideo ſimilitudo ſpẽi exiſtens ĩ intel
lectu humano/ non ſufficit ad co-
gnoſcenda plura ſingularia· et ꝓ
pter hoc intellectui adiũcti ſũt ſen
ſus qbus ſingularia accipiat·

¶ Ad pͥmũ gͦ dicenduʒ: ꝙ angelus
nullo modo cognoſcit ſingularia
per ſpeciem acquiſitam· quia nec
per ſpeciem acceptaʒ a re· quia ſic
res agerent in intellectum eius:
quod eſt impoſſibile: nec per ali-
quam ſpeciem de nouo influxam
a deo: reuelante ipſi angelo ali-
quid de nouo· quia ſpecies q̃s ha-

bet angelus apud ſe ꝯcreatas ſuf
ficiūt ad oīa cognoſcibilia cogno-
ſcenda · ſed ſm ꝙ ꝑ lumen altius
intellectus angeli eleuat᷑ / ī altio-
res conceptus ex illis ſpēbꝫ ꝓdire
pt̄ : ſic etiam ex eiſdez fantaſmatū
ſpēbꝫ intellectus ꝓphete lumīe ꝓ
phetię adiutus / aliquā cognitōez
accipit ad quā non ſufficiebat na
turale lumen intellectus agentis
Reſtat g° ꝙ angelꝰ ſingularia co-
gnoſcat ꝑ ſpēs ꝯcreatas · ſic autē
ꝑ vnā ſpēm ꝯcreatam pt̄ cogno-
ſcere plura induiidua / ita etiā mlͭ
to ampliꝰ pt̄ cognoſcē ꝑ vnā ſpēz
quicq̄d eſt in vno indiuiduo : nec
oportеat eū aliaz ſpēz habere qua
cognoſcit colorem : ⁊ aliā qua odo
rem vnius pomi · ꝫ ſolum cogno-
ſcēdo hoc pomū / cognoſcit quicq̄d
eſt in hoc pomo et eſſentialiť et ac
cidentaliter · effectus aūt nō eſt in
ſua cauſa : vt poſſit cognoſci ī ea ni
ſi cauſa determīata ſit ad effectum
illum · ſicut patet in cauſis neceſſa
riis quibꝫ cognitis cognoſcuntur
eoꝝ effectus · ꝫ ꝯtingens nō deter
minat᷑ ad effectum ſuuz : niſi quā-
do actu ꝓducit ipm̄ · vnde in cauſa
ꝯtingente non eſt effectus eiꝰ vt
ī ea poſſit cognoſci : niſi qn̄ actu ꝓ
ductus eſt · Et ideo angelus ꝑ ſpe
cies cōcreatas cognoſcens cauſas
vniuerſales omniū ſingulariū cō-
tingentium / non cognoſcit natu-
rali cognitōne effectus eorū anq̄
ſint in actu · ꝫ ſtatim cū actu ſunt ·
¶ Ad ſcđm dicendum : ꝙ quando
aliquid inceperit eſſe pn̄s / angelꝰ
de nouo cognoſcit illud non facta
aliqua renouatōne in ipſo · ſed in
re cognoſcibili ī qua ē aliquid qđ
p̄us non fuit : quod tamen ea co-
gnita cognoſcit᷑ · ¶ Ad terciuz di-
cenduz : ꝙ applicatio illa intelligē
da eſt ꝑ iſtū modum qua deus ide
as ad res cognoſcendas applicat :
non ſicut vnuz cognoſcibile ad ali
ud : ſed ſicut mediū cognoſcēdi ad
rem cognitam · aliaſ nihil valeret
ad ꝓpoſitum : ſicut oſtenſum eſt in
obiiciendo · ¶ Ad quartum dicen-
duz : ꝙ intellectus angeli nec vna
ſpecie intelligit omīa : nec tot ſpe-
cies habet quot ſūt indiuidua : vt
ex dictis patz · ¶ Ad · v · dđ : ꝙ illa
vna ſpēs efficiť ꝓpria ratio cogno
ſcēdi qđlibꝫ indiuiduuz : ſm reſpe
ctū ad ipm̄ · vtꝫ ex dictis ; · iiij · q

AD quartum ſic ꝓceditur ·
Videt᷑ ꝙ noticia quę ab
Auguſtino ponitur pro-
les mentis non ſit in mente ſic ac-
cidens in ſubiecto · nullum em̄ acci
dens excedit ſuum ſubiectum · ſed
noticia excedit mentem : quia non
ſolum ſeipſum ꝫ et alia per notici-
am nouit · ergo noticia non ē acci-
dens mentiſ · ¶ Prę : nullum acci-
dens ē ęquale ſuo ſubiecto · ſed no
ticia ęqualis eſt menti : alias ī no
ticia mēte et amore non cōſiſteret
imago trinitatiſ : quā Auguſtinꝰ
ponit · ergo noticia nō eſt accidēs
mentis · ¶ Prę : idem videt᷑ ex ver
bis Auguſtini · ix · de trinitate qui
dicit ꝙ noticia et amoꝛ in aīma ex
iſtunt ſubſtantialiter : vel vt ita di
cam eſſentialiteꝛ · non tanq̄ in ſub
iecto · vt color aut figura in coꝛꝑe
¶ Sed contra : noticia mentis ni
hil aliud eē videt᷑ q̄ ſcientia · ꝫ ſci-
entia eſt accidens : cum ſit in p̄ma
ſpecie qualitatis · ergo et noticia ·
¶ Rͦ dicendum : ꝙ noticia quattu
or modis accipi poteſt · Primo ꝓ
ip̄a naťa cognoſcitiua · Scđo pro
poīn cognoſcitia · Tercio ꝓ hītu co
gnoſcitio · Quarto ꝓ ip̄o cogtōis
actu · Sic ꝟ nom̄ ſēſus qn̄q̄ noīat
naťam ſēſitiam : ꝓut ſcꝫ ē p̄ncipiū
hꝰ naťę q̄ ē ſēſibile · qn̄q̄ ꝟo noīat
ip̄az potētiā · qn̄q̄ ať ipm̄ actū · lo
q̄ndo g° de noticia p° mō accepta /
ꝯſtat ꝙ nō ē in ſubſtātia mētiſ ſic
accn̄s in ſbiecto · ꝫ eēntialiť et ſub

ſtantialiter ſic̄ dicit᷑ ꝙ rōnale eſt i
viuo et viuū in viuente. Si autē
loquamur de noticia tribus alijs
modis accepta / ſic dupl̄r pt̄ ꝯſide-
rari. vel ſm̄ ꝙ compat᷑ ad cogno-
ſcentē: et ſic ineſt cognoſcēti ſicut
accidens ſbiecto: et ſic non excedit
ſbiectum. qꝛ nunꝙ̄ inuenit᷑ ineſſe
alicui niſi menti ſm̄ ꝙ compat᷑ ad
cognoſcibile. et ex hac ꝑte nō ha-
bet ꝙ inſit: ſed ꝙ ad aliud ſit. Il-
lud aūt qđ ad aliud dicit᷑ / non ha
bet rōnem accn̄tis ex hoc ꝙ eſt ad
aliud: ſ; ſolum ex hoc ꝙ ineſt. et in
de eſt ꝙ ſola relatio ſm̄ rōnem ſui
gn̄is cū ſbā remanet in diuinis: nec
tamē eſt ibi accn̄s. et ꝓpter hoc no
ticia ſm̄ ꝯſideratōem iſtā non eſt i
aīa vt in ſbiecto. ſ; ſm̄ hāc com
ꝑationem excedit mentem inꝙ̄tū
alia a mente cognoſcimꝰ. Scđm
hanc etiā ꝯſideratōem ponit᷑ trini
tatis imago. qꝛ etiam ꝑſone diuine
diſtinguuntur ſm̄ ꝙ ad alterum
ſunt. et ſm̄ hoc etiam eſt quedam
equalitas noticie ad mentem: in-
ꝙ̄ntū ſe extendit ad oīa: ad que
poteſt ſe extendere mens. ❡ Et ſic
ꝑ hoc patet reſpōſio ad obiecta;

·v· ·q·

Deinde querit᷑ de fruitione
aīe chriſti in paſſione.
Et videt᷑ ꝙ illa fruitio per
uenerit vſq; ad eſſentiā anime. aī
ma eīm fruebat᷑ ꝑfecte. ſ; non eſſet
fruitio ꝑfecta / ſi ad eſſentiā aīe
non ꝑueniret. ſed ꝯſiſteret in vna
tm̄ potentia. ſc; ſupiori rōne. g° ꝑ
uenit vſq; ad eēntiā aīe. ❡ Pꝛe:
aīa chriſti ꝑfectiꝰ fruebat᷑ ꝙ̄ aīe
ſctoꝝ i pr̄ia. ſ; fruitō ſctoꝝ i pr̄ia ꝑ
tingit vſq; ad eſſentiā aīe. ergo
multo foꝛtiꝰ in chriſto. ❡ Sed cō
tra: nihil fruit᷑ niſi qđ cognoſcit.
qꝛ ſm̄ Auguſ. fruimur cognitis:
in quibꝰ ꝓpter ſe voluntas delecta
ta ꝯquieſcit. ſed cognoſcere nō eſt
eſſentie anime ſed potentie. ergo
fruitio ad eſſentiam aīe non ꝑti
nebat. ❡ Rn̄ſ dicendū: ꝙ fruitio in
actu quodam ꝯſiſtit: quo deus vi
detur et amat᷑. actus aūt nō eſt ni
ſi rei ſbſiſtentis. Vnde ꝓꝓꝛie loqn̄
do neq; potētia aīe fruitur: nec
eſſentia: ſ; homo vel aīa ꝑ ſe ſbſi
ſtens. Sed cum potentie p̄ncipia
ſint opationum vite: ſic̄ eēntia aī
me eſt p̄ncipium eſſe viuentis. et
ſm̄ hoc opoꝛtet dicere / ꝙ ſupioꝛ ra
tio cuius obiectum eſt res eterna
qua fruendū eſt / eſt p̄ncipiū fruiti
onis ꝙ ſc; aīa fruit᷑. ad alias at̄
vires vel aīe eſſentiam fruitio ꝑ
tinere nō pt̄: niſi ꝑ quādam redū
dantiam: ꝓut ſc; ex illa fruitione
ſupioris rōis aliquis effectꝰ in eſ
ſentijs aīe vel in p̄ncipijs inferi
oribus relinquit᷑. ⁊ ſic aliquo mō
ꝑueniebat fruitio ad eſſentiā ani
me i paſſione chriſti et aliquo mō
non. Si eīm ꝯſideret᷑ eſſentia aīe
i paſſione chriſti ꝓut eſt actꝰ cor
poris / ſic fruitio ad eam nō ꝑueni
ebat: alias coꝛpus glorioſum fa-
ctum fuiſſ;. Similiter nec ad eſſen
tiam ſm̄ ꝙ eſt radix inferioꝝ viri-
riū. qꝛ ſic fruitōis gaudiū / dolorē
paſſiōis q̄ erat i inferioribus viri-
bus totaliteꝛ euacuaſſ;. ꝑueniebat
aūt ad eſſentiam aīe ſm̄ ꝙ erat
radix ſupioris rōis. et qꝛ eſſentia
aīe eſt ſimplex et tota i qualibet
ſua potentia. et ideo dr̄ ꝙ tota fru
ebat᷑: inꝙ̄tū ſc; eſt radix ſupioꝛis
ratōis. ⁊ tota patiebat᷑ inꝙ̄ntū ſc;
ē actꝰ coꝛpis et radix inferioꝝ viri
um. ❡ Ad p̄mum ergo dicendū: ꝙ
nō impedit᷑ ꝑfectō rei niſi ꝑ hoc ꝙ
tollit᷑ aliquid de eēntialibꝰ rei. gl̄ia
autem coꝛpis et inferioꝝ viriū ꝑ-
tinet ad gaudiū accn̄le beatitudi-
nis. et ideo ꝙ̄uis in chriſto fruitio
non ꝑuenerit ad eſſentiam aīe
ſm̄ ꝙ eſt actus coꝛporis. et ſm̄ ꝙ
eſt radix inferioꝝ virium. non ſeq
tur ꝙ fruitio fuerit i chriſto imp-

fecta ſiue beatitudo. ¶ Ad ſcdm di
cendum: ꝙ aīa chriſti ꝑfectius
fruebat̃ ꝙ aīe ſanctoꝝ in pr̄ia:
loquēdo intenſiue: non aūt loqn-
do extenſiue. q2 in pr̄ia gaudiū fru
itōis ad inferiores vires, et etiam
ad corpus glorificanduꝫ ꝑueniet:
qđ ſi ī chriſto fuiſſ; nō fuiſſ; viator

Deinde querit̃ de pluralita
te in ſubſtātiis ſpūalibꝫ ī
uenta. Et circa h̃ querunt̃
duo. primo vtꝝ immenſitas dĩna
excludat ꝑſonaꝝ pluralitatē. Se
cūdo vtꝝ angelica ſimplicitas pa-
tiatur compoſitionē ex ſubiecto et
accidente;

·vi· ·q

Ad p̄mum ſic ꝓceditur. Vi
det̃ ꝙ immenſitas diuina
excludat ꝑſonaꝝ plurali
tatem. oīe eñ immenſum cū ſit ī-
determīatuꝫ ſtat in vno. ſꝫ quicqđ
eſt in dĩnis eſt immēſum. g° cum ꝑ
ſona ſit in dĩnis ſtabit in vno: ita
ꝙ non erunt ibi plures ꝑſone. Si
dicat̃ ꝙ ꝑſone hoc modo ſtant in
vno ꝙ oēs ſunt in vna eſſentia.
¶ Contra: ſicut eſſentia ē immenſa
ita et ꝑſona. ſꝫ immenſitas eēntie
facit ꝙ vna tm̄ ſit eēntia. g° immē
ſitas ꝑſone facit ꝙ vna tm̄ ſit ꝑſo-
na. Si dicat̃ ꝙ ꝑſona ſm̄ intelle-
ctum aliquid addit ſuꝑ eſſentiaꝫ.
Contra: quicqđ intelligit̃ in dĩnis
intelligit̃ vt immenſū. g° p̄ter im
menſitatē eſſentie erit in dĩnis im
menſitas in ꝑſona: que facit in di
uinis vnā tm̄ ꝑſonam. ¶ Sed cō
tra eſt quod dicitur p̄ine Joā. v.
Tres ſūt qui teſtimoniū dant ī ce
lo ⁊c̃. ¶ Rñſ dicendum: ꝙ immenſi
tas nō excludit pluralitatem, niſi
ſm̄ ꝙ tollit determīationē que eſt
pluralitatis p̄ncipiū p̄mū. Sicut
aūt p̄us dictum eſt duplex eſt de-
termīatio. ſcꝫ limitatiōis et diſtin
ctionis. in dĩnis autē nullo modo
cadit limitatiōis determīatio. Ca
dit autē diſtinctionis determīatio
dupliciter. Vno modo ſm̄ ꝙ diſti
guit̃ per eſſentiam ab omnibꝫ cre
atis. vt non limitatuꝫ a limitatis
Alio mō ſm̄ ꝙ ꝑſona a ꝑſona di-
ſtinguitur ꝑ relatōem originis: q̄
quidem diſtinctō non eſt per aliqꝫ
limitatōem: ſꝫ ratione oppoſitiōis
que eſt in relatōne. Vnde hāc di-
ſtinctōneꝫ immenſitas diuina nō
tollit nec excludit. ⁊ ꝑ ꝯſeq̄ns nec
pluralitatem ꝑſonarum. ¶ Et per
hoc patet rñſio ad p̄mum. ¶ Ad
ſcdm dicendum: ꝙ ꝗuis ꝑſona ſit
immenſa, tamen immenſitas ē eſ-
ſantiale non ꝑſonale. ſicut ꝑſona
eſt bona bonitate eſſentiali. vnde
non oportet ꝙ immenſitas faciat
diſtinctōnem in ꝑſonis: ſꝫ ī eē ma
terie. ¶ Ad tercium dicendum: ꝙ
ꝑſona non dicitur addere aliquid
ſuꝑ eſſentiam ſm̄ intellectum q̄ſi
intellectus debeat ītelligere aliq̄d
additum eſſentie. eſſet eñ falſus ī
tellectus: ſꝫ intelligendo ꝑſonā in
telligit eſſentiaꝫ de neceſſitate. ſed
non econuerſo. vnde obiectio non
procedit;

·vii· ·q·

Ad ſcdm ſic ꝓcedit̃. Videt̃
ꝙ in angelis non ſit com-
poſitio ſbiecti et accidētis. quia eē
accidentale cauſat̃ ab eſſe ſbali. g°
et cōpoſitio accidentalis a cōpoſiti
one ſbali. ſꝫ in angelis nō eſt com
poſitio ſbalis. quia ſunt ſbſtantie
ſimplices vt Diony. dicit. ergo nec
cōpoſitio accn̄lis. ¶ Pre. Boe. di
cit ī li. de trin: ꝙ forma ſimplex ſb
iectū eē non pt̃. ſꝫ angeli ſūt forme
ſimplices ſm̄ Diony. g° nō pn̄t eē
ſbiectum accn̄tis. ¶ Sꝫ cont̃ ē ꝙ
Aug9. ſbſtātias ſpūales ponit de
ficere a ſimplicitate diuina. ꝑ hoc
ꝙ eſt in eis compoſitio ſubiecti et
accidentis. ¶ Reſpōſio dicendum:
ꝙ ex hoc aliquid eſt ſuſceptiuum
forme ſubſtantialis vel accidenta-
lis: quia habet aliqđ potentiona-

litatis · q2 de ratiõe potentię eſt vt
actui ſbſternatꝛ qui forma dicitꝛ · De
angelis aūt diuiſi diuiſa ſentiunt ·
quidaꝫ em̄ dicūt q̄ ſint cõpoſiti ex
materia ꝛ forma · Alij dicūt q̄ ſint
compoſiti ex eſſe et qđ eſt vt Boe·
dicit · et vtroqꝫ modo oportꝫ pone-
re pluralitatē in angelo · De p̄mo
aūt modo patꝫ · ſilr̄ de ſcđo patere
pt · Quia om̄e id qđ non eſt ſuum
eē / oportꝫ q̄ habeat eē receptū ab
alio / qđ eſt ſibi cauſa eēndi · et ita
in ſe ꝯſideratū eſt ī potentia reſpe-
ctu illi9 eē qđ recipit ab alio · et h̄
mõ ad min9 pluralitateꝫ ī angelo
oportet ponē / q2 angel9 nõ eſt ſuū
eſſe · hoc em̄ ſoli9 dei eſt / et ita relin
q̇tur q̄ angelus poſſit eē ſbiectuꝫ
accidentalis formę · ¶ Ad p̄mū g°
dicendū / q̄ ſbalis ſimplicitas ī an-
gelis excludit compoſitõem formę
et materię / non aūt compoſitõem
eſſe et qđ eſt · quā compoſitõeꝫ ad
min9 accn̄lis compoſitõ p̄ſuppõit·
Et iterū nõ oportet q̄ ſi eſſe accn̄le
cauſetꝛ a ſbali / q̄ cõpoſitõ accidēta
lis a compoſitõne ſbali cauſetꝛ · q2
ſba aliquo mõ ſimplex / poteſt eē
ſubiectū accn̄tis · ¶ Ad ſcđm dđ /
q̄ Boe · loq̇tꝛ de illa ſimplici forma
quę eſt actus purus / cui nihil po
tentionalitatis admiſcetur / et ta-
lis eſt ſolus deus ;

Deinde queritꝛ de ſacramē-
to altaris · et circa h̄ que-
runtur tria · Primo vtrū
corpus chriſti ſm totā ſuam q̄nti
tatem ꝯtineatꝛ ſb ſpēbus panis ·
Secundo vtrum in eodem inſtan-
ti ſit panis et corpus chriſti · Ter-
cio vtrum deus poſſit facere q̄ albe
do et alię qualitates ſint ſine quā-
titate / ſicut facit q̄ quantitas ī ſa-
cramento altaris eſt ſine ſbiecto ;

·viij· ·q·

Ad p̄mum ſic p̄ceditur · Vi
detur q̄ non poſſit totum
corpus chriſti ſub ſpecie-
bus panis cõtineri · non enim pt
etiā p̄ miraculum fieri vt duo con
tradictoria ſint ſimul vera · vt Au-
guſ · dicit ꝯtra Fauſtum · hoc autē
ſequeretꝛ ſi totum corp9 chriſti eēt
ſub illis ſpēbus · Si em̄ totum eſt
ſub illis ſpēbus / totum nõ ē mai9
illis ſpēbus / cum non excedit eas /
cum tn̄ ſm rei veritatem eſt maius
cū ſit bicubicū vl' amplius · ꝛ ſic eſt
eodem maius et non maius · ergo
etiā nõ poteſt p̄ miraculuꝫ fieri q̄
ſub illis ſpēbus totum corp9 chri
ſti contineatꝛ · ¶ Sed contra / vbi
cunqꝫ eſt pars alicui9 corpis ibi ē
et totum corpus / niſi corpus ſit di-
uiſum · cum aūt ſit impaſſibile cor-
pus chriſti / non eſt diuiſum · ergo
cum aliquid corporis chriſti ſit ſub
ſpēbus illis / vt dicitꝛ Mat · xxvj · h̄
eſt corpus meum · oportet ergo q̄
ſub illis ſpēbus totum corp9 chri-
ſti contineatur · ¶ R̄ñ dicenduꝫ / q̄
ſub ſpeciebus illis abſqꝫ dubio cõ
tinetꝛ totum corpus chriſti et tota
quantitas eius · Ad cuius euiden
tiam ſciendum eſt / q̄ in ſacramen
to altaris dupliciter aliquid conti
netꝛ · Vno modo ex vi ſacramenti
Alio mõ ex naturali concomitan-
tia · v̄bi gr̄a / ſub ſpēbus panis ꝯ
tinetꝛ corpus chriſti et ſāguis chri
ſti · ſed corpus ex vi ſacramenti / ꝛ
ſanguis ex naturali ꝯcomitantia ·
quia corpus chriſti nõ eſt ſine ſan
guine · ſb ſpēbꝫ aūt vini ē ecõuiſo ·
Illud autē ꝯtinetꝛ ī ſacr̄mēto ex vi
ſacr̄mēti / qđ eſt trāſſbationis termi
n9 · et ꝓpter hoc aīma et deitas nõ
continentur ī ſacramento ex vi ſa
cramenti · cum panis et vinum in
ea non conuertantur · ſed ex natu
rali concomitātia qua aīa inſepa
biliter vnitꝛ corpi / et d̄initas hūa-
nitati · Cum aūt ex p̄te panis ſba
tranſeat / et quantitas maneat cū
alijs accidētibus / patet q̄ directe
trāſſubſtātiatõis t'min9 ē ſubſtā-

tia corpis christi· Eſt eniꝫ ibi ex vi
ſacramenti: ſꝫ q̄ntitas ex naturali
ꝯcomitātia· Vn̄ oportet ꝙ ſb̄a cor
poris christi immediate habeat or
dinem ad dimenſiones panis re-
manētes· q̄ntitas vo corpis christi
q̄ſi ex ꝯſeq̄nti· Ecōtrario eſt ī ordi
ne locati ad locum· qꝛ ſb̄ſtātia lo-
cati ordinat᷑ ad locū mediātibꝫ di
mēſionibꝫ ꝓpriis· et inde ē ꝙ opor
tet dimēſiones locati cōmēſurari
dimēſiōibus ꝯtinētis loci· nō aūt
oportet dimēſiones corpis christi
commēſurari dimēſiōibus ſpērū·
qꝛ ſb̄ q̄tunlibꝫ ꝑuulis dimēſioni-
bus panis ꝑt eē totuꝫ corpꝰ chri
ſti ſicut tota natura ſb̄ſtātię alicꝰ
corpis ſaluat᷑ in qualibꝫ ꝑte illius
corpis ¶ Ad ꝑmū dō: ꝙ nō ſequit᷑
ex hoc: corpꝰ christi nō eſt maiꝰ il
lis ſpēbꝫ/ qꝛ nō ꝯtinet᷑ ſb̄ ilꝭ· qꝛ nō
ꝯtinet᷑ ſb̄ eis quaſi cōmēſuratū· et
ſic nō ſeq̄t᷑ ꝯtradictoria ſil᷑ eē va ;

·ix· ·q·

HD ſcōm ſic ꝓceditur· Vi-
detur ꝙ in eodem inſtanti
ſb̄ illis ſpēbus ſit ſubſtantia pāis
et corporis christi· aut enī ſūt duo
inſtantia aut vnum· ſed nō duo·
quia cum inter quęlibet duo inſtā
tia ſit tempus mediuꝫ/ eſſet aliq̄d
tempus dare ī quo eſſet ibi nec cor
pus christi: nec panis· ergo opor
tet ꝙ ſit vnum inſtans: et ſic ī eo-
dem īſtanti eſt ibi panis ⁊ corpus
christi· Si dicat᷑: ꝙ nō eſt dare vl
timū inſtās in quo ē panis· Con̄:
eē panē menſurat᷑ quodam tem-
pore· ſꝫ mēſura ꝓpria ęquat᷑ mēſu-
rato· gͦ ī quolibꝫ inſtāti illiꝰ tpis
ē ibi panis· et ſic in vltimo inſtati
¶ Pręt· ſic ſe hꝫ tēpꝰ ad motū ꝯti-
nuū/ ſic ſe hꝫ īſtās ad mutatōeꝫ ī-
ſtātaneā· ſꝫ tēpꝰ īcludit vtrūqꝫ ter
minū motus ꝯtinui· gͦ īſtās inclu
dit vtrūqꝫ t᷑minū trāſſubſtātiatōis
quę ē mutatio īſtātanea· eiꝰ autē
termī ſūt panis et corpus christi·
ergo in eodem inſtāti eſt ſb̄ſtātia
panis et corpus christi· ¶ Pręt· in
qualibet mutatōne inſtantanea ſi
mul veꝝ eſt dicere ꝙ fit: ⁊ ꝙ factū
eſt· ſed corpꝰ christi eſt de rebus ꝑ
manentibꝫ: in quibꝫ q̄d fit/ non ē
q̄d factum eſt· gͦ corpus christi ſi
mul ibi eſt et non eſt· ſed qn̄ eſt/ ē
ibi corpus christi· et qn̄ non eſt/ ē
ibi ſb̄ſtantia panis· ergo ſimul in
eodem īſtanti eſt ibi corpus chri-
ſti et ſb̄ſtantia panis· ¶ Sed con-
tra: duę formę ſb̄ales diſpatę non
pn̄t in eodeꝫ īſtanti eideꝫ ineſſe· ſꝫ
forma panis et corpus christi ſūt
huiuſmodi· ergo non pn̄t eidem ī
eſſe ſimul in eodeꝫ inſtanti· ¶ Rꝫ:
dicendū nullo modo in eodē inſtā-
ti eſt ibi corpꝰ christi et ſb̄ſtantia
panis· nec eſt aſſignare vltimum
inſtans ī quo eſt ibi panis· ſꝫ vlti-
mū tempus q̄d ꝯtinuat᷑ ad inſtās
illud in quo eſt ibi corpus christi·
¶ Ad cuius euidentiā ſciendū: ꝙ ī
rebus naturalibꝫ mutatōes inſtā
tanęę ſūt termī motus ſemꝑ· cuiꝰ
ratō eſt· quia huiuſmodi mutatō
nes hn̄t ꝓ termīs formā et ꝑuati
onem· ſicut gn̄atio ignis/ ignem:
et nō ignē· inter formam aūt et ꝑ-
uatōeꝫ nō ꝑt eſſe aliq̄d mediū niſi
ꝑ accn̄s: inq̄ntum ſcꝫ id q̄d ꝑuat᷑
forma magis et minꝰ approꝑinq̄t
ad formā: ratōne aliciꝰ diſpoſiti
onis ad formā: quę intēditur ⁊ re
mittit᷑ ꝑ motū ꝯtinuū· ⁊ ideo opor
tet ꝑexiſtere motū alteratōis qui
terminetur ad gn̄atōeꝫ: et ſic gn̄a
tio habꝫ duos termīos· vnū ſui ge
neris ſcꝫ vltimā diſpoſitōeꝫ quę ē
neceſſaria ad formā (qꝛ alt᷑atio eſt
motꝰ ī q̄litate) et aliū alteriꝰ gn̄is
ſcꝫ formā ſb̄alē· et eodē modo illūi
natio ē termīꝰ motꝰ localis ſolū:
quę eſt mutatio inſtantanea exi-
ſtens inter formam luminis ⁊ pri
uatōnem eius ſcilicet tenebras· cu
iuſlibet autem motus qui menſu-

ratᵉ tēpore aliq̄ · oportet ꝙ vltimꝰ
tēminus ſit in vltio inſtanti tꝑiſ ·
vn̄ cū ſubſtātialis forma ſit quidā
tēminꝰ alteratiōis / oportȝ ꝙ ī vlti
mo inſtāti illius tēporis introdu⸗
catur forma ſubſtātialis · corrup⸗
tio autē et generatio ſiꝰ currūt · ꝗꝛ
gn̄atio vniꝰ ē corruptio alteriuſ ·
oportet gᵒ ꝙ in vltimo īſtāti illius
tꝑis ſit t̄miꝰ corruptōiſ ſic aeriſ : ⁊
t̄minus gn̄atōis alteriꝰ vt ignis ·
termius aūt corruptōis eſt nō eē ·
gᵒ oportet ꝙ in vltimo inſtanti il⸗
lius temporis ſit ṗmo non aer : et
ṗmo ignis · ſed an̄ vltimū inſtans
alterius temporis nō poteſt accipi
penultimū · quia inter q̄libet duo
inſtātia ē tēpus mediuȝ ſ̄m Phi⸗
loſophū · ⁊ ſic non eſt accipe vltiᵐ
inſtans in quo ſit aer · ſȝ in toto tē⸗
pore mēſurāte motum alteratiōis
erat aer · et in vltimo eius inſtāti ē
ṗmo non aer : et primo ignis · ſiſr
trāſſbatiatō ē tēminꝰ cuiuſdā mo
tus q̇ ꝯſiſtit in ꝓlatione v̄bor̄ · vn̄
in vltimo īſtāti tēporis mēſurātis
illā ꝓlationē / ṗmo eſt nō panis :
et ṗmo corpus chriſti · et ſic nō eſt
dare vltimū inſtans in quo eſt pa
nis : ſed vltimū tēpus · inter tēpꝰ
aūt et inſtāſ non oportet ꝙ aliq̄n
ſit nec panis et aliquando nec cor⸗
pus chriſti · et ita patet ſolutio ad
ṗmū ¶ Ad ſcd̄m dō : ꝙ pūctuȝ ad
ditum vel ſubtractum a linea non
facit magis et minus · et ſimiliter ē
de inſtanti appoſito tēpori vel ſub
tracto ab eo · Vn̄ ꝗ̄uis ī vltimo in
ſtāti tꝑis mēſurātiſ eē panē nō ſit
panis / tn̄ nō ſeq̇tᵘ ꝙ tēpus illō ſit
maiꝰ vl̄ minꝰ q̄ꝫ duratō eē paniſ ·
et ꝙ mēſura nō ꝑquatᵘ menſurato
¶ Ad terciū dicendū : ꝙ inſtās di⸗
citur menſurare mutatōnem aliq̄ꝫ
inſtantaneam · inquantum mēſu
rat terminum eius ad quem · quia
terminus eius a quo coniungitur
cum toto motu p̄cedenti · et ita mē⸗
ſuratur tempore menſurante mo⸗
tum precedentem · ſed tempuſ men
ſurat motū ratione vtriuſq̄ꝫ termi⸗
ni · et ideo nō ē ſile · ¶ Ad q̄rtum di
cenduȝ : ꝙ fieri dupliciꝰ accipitur ·
vno modo ꝓ moueri ad eē · ⁊ ſic il⸗
lud quod generatᵘ ī toto tēpore al
teratiōis p̄cedēs fieri diciꝰ fieri · ⁊
hoc mō loq̇tᵘ Philophꝰ de fieri in
vi · Phyſicor̄ · vbi oſtēdit ꝙ om̄e
factū eē p̄cedit fieri · ⁊ om̄e fieri p̄⸗
cedit factū eē · et ſic nō ē ver̄ ꝙ ali⸗
q̇d ſiꝰ fiat ⁊ factū ſit · et ſic ē ver̄ ꝙ
illud qō fit nō ē · Alio mō diciꝰ fie⸗
ri res q̄n introduciꝰ forma · ⁊ ſic fie
ri nō ē moueri ſȝ t̄miāre motū · vn̄
ſic ſimul termīatᵘ motus ⁊ tēmīa⸗
tus ē / ita ſimul aliq̇d fit ⁊ factū ē ·
Sȝ hoc modo id quod fit eſt · quia
terminus factionis eſt eſſe in quo
ponitur eſſe id qō diciꝰ h̄ mō fieri ;

·x· ·q·

AD terciuȝ ſic ꝓcediꝰ · videꝰ
ꝙ deꝰ non poſſit facere ꝙ
albedo aut aliqua q̈litas
ſit ſine q̄ntitate · ꝗꝛ quātitas eſt ṗ
ma diſpoſitō corporis · eo ꝙ imme
diate adheret ſb̄e vt dicit Boe · et
ꝯmētator · v · Metaphy · ſȝ primū
in vnoq̄ꝫ gn̄e eſt cauſa eor̄ q̄ ſunt
poſt · vt dicitᵘ ſecundo Metaphy ·
ergo a quantitate habent omnia
accidentia ꝙ ſint diſpoſitōnes cor
porales · ergo remota quantitate
nulla diſpoſitio corporalis rema⸗
nebit · ¶ Preterea : quantitaſ ſpi
ritualis vt ſcientia vel virtus eſt
nobilior q̈m qualitas corporis · ſȝ
qualitas ſpiritualis etiam miracu
loſe non poteſt eſſe ſine ſbiecto ad
minus quod eſt quantitaſ ¶ Pre
terea : magis eſt remotum a natu
ra ꝙ qualitas corporalis ſit om⸗
nino ſine ſubiecto q̈m ꝙ ſit in ſub⸗
iecto ſpirituali · quia eſſe in ſubie⸗
cto ſpirituali eſt qualitatiſ ſpūalis
que ē in eodē p̄dicamēto cuȝ q̈lita
te corpali · ſȝ eſſe omnino ſine ſub⸗

iecto eſt ſbſtantie que eſt aliud pͥ-
dicamentū· ſʒ nō poſſet miraculoſe
fieri / ꝙ qualitas corꝑalis eſſet ī ſb
iecto ſpūali· vt albedo in angelo·
ergo multo minꝰ poteſt fieri ꝙ q̄-
litas corꝑis nō habeat ſbiectū ad
minꝰ q̄ntitatē· ¶ Pꝛe· magis de-
pendet q̄litas a ſba q̄ʒ econuiſo· ſed
deus non pt̄ facere aliquam ſbam
creatam abſqʒ aliquo accn̄te· qꝛ
ad minꝰ creature ineſt relatio ad
ſuū creatorē· ergo multo minꝰ pt̄
fieri ꝙ q̄litas ſit ſine ſbiecto· ¶ Sʒ
contᷓ· hoc pt̄ fieri in ſacꝛmento alta
ris ꝙ q̄ntitas ſit ſine ſba· qꝛ q̄nti-
tas ꝑ eſſentiā differt a ſba· ſed ſi-
milr̄ qualitas ꝑ eēntiam differt a
q̄ntitate· gͦ eadeʒ rōne fieri poſſʒ:
vt q̄litas eſſet ſine q̄ntitate· ¶ Rñ
dicendū: ꝙ diuine potentie rōne ſue
immēſitatis attribuendū eſt quic
q̄d in defectū non ſonat· tamē ali-
qua ſūt que natura creata nō pa-
titᷣ vt fiāt: ꝓpter aliquā repugnā
tiam quā important rōne ꝯtradi-
ctōis implicite· et de talibus ꝯſue
uit ab aliquibꝰ dici: ꝙ deus poſſet
ea facere: q̄ʒuis fieri non poſſent·
Vt gͦ videamuſ vtꝝ poſſet fieri a
deo ꝙ albedo ſit ſine q̄ntitate / ſciē-
dum eſt: ꝙ in albedīe et alia q̄libʒ
q̄litate corꝑali ē duo ꝯſiderare· ſcʒ
ip̄am naturā albedinis ꝑ quā ſpe
ciē ſortitᷣ: et indiuiduatōnem eiuſ
ſm̄ quā eſt hec albedo ſēſibilis ab
alia albedīe ſenſibili diſtincta· poſ
ſet aūt fieri diuino miraculo vt natu
ra albedinis ſbſiſteret abſqʒ omni
q̄ntitate· tamen hec albedo non eſ
ſet ſic̄ hec albedo ſenſibilis· ſʒ eſſet
quedā forma intelligibilis ad mo
dū formaꝝ ſeꝑatarū quas Plato
poſuit· ſʒ ꝙ hec albedo ſenſibilis ī-
diuiduata / eſſet ſine q̄ntitate fieri
non poſſet· q̄ʒuis fieri poſſʒ ꝙ q̄nti
tas indiuiduata ſit ſine ſubſtātia·
quia quantitas non indiuiduatᷣ
ſolum ex ſbiecto ſicut alia accn̄a·
ſʒ etiā ex ſitu q̇ eſt de rōe ip̄ius q̄n-
titatis dimenſiue· que eſt q̄ntitaſ
poſitōem hn̄s· et ideo poſſibile eſt
imaginari duas lineas ſeꝑatas
eiuſdē ſpēi / numero diuiſas ſm̄ di
uerſum ſitum· alias linea non eſſʒ
diuiſibilis ex ip̄a rōe ſui gn̄is· nō
em̄ diuiditᷣ linea niſi ī lineas· plu
res aūt albedines ſine ſbiecto ima
ginari eſt impoſſibile· et ſic ptʒ ꝙ
albedo non indiuiduatᷣ niſi ex ſub
iecto· et ꝓpter hoc non poſſet eſſe ī
diuidua niſi in aliquo ſubiecto ad
minus in quantitate· ſʒ quātitas
habʒ vn̄ indiuiduetᷣ ⁊ iā abſqʒ ſb-
iecto· et ideo ꝑ miraculuʒ poteſt eē
hec q̄ntitas abſqʒ ſbiecto· ſic̄ patʒ
in corꝑe chꝛiſti· ¶ Ad ꝑmū ergo di
cendū: ꝙ albedo ſi ſine q̄ntitate eſ-
ſet / iā nō eſſʒ q̄ntitas corꝑal'ſʒ ſpi-
ritualis vt ex dictis patet· ¶ Ad
ſcd̄m dicenduʒ: ꝙ de q̄litate ſpūali
oīno dicendū viderᷣ: q̄d de qualita
te corꝑali dictum eſt· ¶ Ad terciuʒ
dicendū: ꝙ cū ſbſtātia ſpūalis q̄n-
titate careat / non poteſt fieri ꝙ q̄li
tas corꝑalis ſit ī ſba ſpūali: niſi ꝑ
illum modū quo pt̄ eſſe ſine q̄nti-
tate vt dictum ē· ¶ Ad q̄rtuʒ dicē-
dum: ꝙ ex hoc ip̄o ꝙ ſbſtantia cre
ata compatᷣ ad deū / ꝯſequitᷣ ip̄aʒ
aliquod accidens ſicut relatio crea
tionis aut ſeruitutis aut alia ſimi
lis relatio· vnde ſicut deus non pt̄
facere ꝙ creatura nō dependeat ab
ip̄ſo / ita nō poteſt facere ꝙ eſſʒ abſ
qʒ alijs accn̄tibus· accidens autē
non habet ſbiectū ex hꝰ ꝙ comꝑatᷣ
ad deum· et ideo nihil ꝓhibet quin
deus poſſit facere aliq̄d accn̄s ſine
ſubiecto ¶ Ad q̄ntum quod in con
trariū obijcitᷣ patʒ: ꝙ nō eſt eadē
ratō de q̄litate ⁊ q̄ntitate· vt ex di
ctis manifeſtum eſt;

DEinde de corporibus dam
natorum queritur· Et cir
ca hoc queruntur tria· pͥ-
mo vtꝝ corꝑa dānatoꝝ ſint incor-

ruptibila· Secðo vtrum reſurgent
cum ſuis deformitatibus · Tercio
vtruȝ puniēdi ſint in inferno ƀme
et fletu corporali;

·xi· ·q·

AD pͥmū ſic ꝓcedit᷑ · videt᷑
ꝙ corpora damnatorum
non erunt īcorruptibilia ·
Corpus enim non poteſt eſſe incor
ruptibile niſi ꝑ naturā: vt corpus
celeſte: vel ꝑ gratiā innocentie vt
corpus hominis in pͥmo ſtatu: vel
ꝑ gloriā ſic̄ corpus hominis beati
poſt reſurrectionē· ſed nullū illoꝝ
cōpetit corpibꝫ damnatoꝝ· gͦ cor
pora dānatoꝝ non erunt incorru-
ptibilia· Si dicat᷑ ꝙ erūt īcorrupti
bilia ex decreto ðine iuſticie vt ꝑpe
tue puniāt᷑· Con̄: culpe nō debet᷑
pena ꝑpetua, niſi ſm ꝙ habet ali-
quid ꝑpetuitatis· ȝ ꝑpetuitas cul-
pe non eſt ex parte corporis: ȝ ex
parte volūtatis que eligit ꝑpetuo
in peccato manere· gͦ diuina iuſti
cia non reqrit vt corp9 eternaliter
puniatur· ¶ Prete· corpus non
punit᷑ ꝑ peccato anime niſi īquā-
tum eſt organum anime opantis
peccatuȝ· ſed in aliquibꝫ, aīme pt̄
eē peccatū mortale, in quibꝫ corp9
nō cōmunicat: ſicut patet in pecca
tis ſpūalibꝫ · gͦ ſi aliquis ſolū pro
eis dānaret᷑, corpori eius non de-
beret᷑ pena ꝑpetua· ¶ Prete· ſicut
aliqs dānat᷑ ꝑpt̄ pcc̄m trāſgreſſio-
nis, ita etiā ꝑpter peccatum omiſſi
onis· ſed ad omiſſionem nihil ope
ratur corp9 · ergo nec debetur ſibi
pena ꝑpetua, ſi propter peccatum
omiſſionis aliquis damnaret᷑ · et
ſic diuina iuſticia non requirit cor
pora damnatorum eſſe incorupti-
bilia· ¶ Sed contra remota cauſa
remouet᷑ et effect9 · ȝ poſt reſurre-
ctionem ceſſabit motus celi qui ē
cauſa corruptionis in corporibus ·
ergo ceſſabit corruptio · ⁊ ſic corpo
ra damnatorum erunt incorrupti-
bilia · ¶ Rn̄ȝ dicendum: ꝙ corpora
damnatorum incorruptibilia erūt
quāuis paſſibilia · incorruptionis
autem cauſa pͥmo et pͥcipaliter ē
ðina iuſticia: que ɔſeruabit corpo-
ra damnatorum in ꝑpetuis penis ·
ſed cauſa ſecūdaria et coadiuuans
erit quies motus celi: quo quieſcē
te, nulla actō vel paſſio poterit eē
in corporibus pertinens ad tranſ-
mutationem nature · vnde ⁊ corpo
ra damnatorum nō patientur ab
igne paſſione nature qua natura
corporis humani tranſmutetur ·
ſed patient᷑ paſſione anime ſicut
organū ſenſus a ſēſibili: ſuſtinen-
do ſimilitudineȝ q̄litatis ſenſibilis
¶ Ad primum ergo dicēdū: ꝙ ra-
tio illa ꝓcedit ex īſufficiēti diuiſio-
ne · ē enī alia cauſa īcorruptiōis a
tribꝫ q̄ tangunt᷑ in obijciendo · ſcȝ
decretū diuine iuſticie: quāuis dici
poſſet ꝙ aliq̄ mō ꝑ naturam erūt
incorruptibilia: inq̄ntū ſcȝ remo-
uebitur naturale principiū corru-
ptiōis ſcȝ motus celi · ¶ Ad ſecun-
dum dð: ꝙ peccatū ⁊ rationē culpe
et ꝑpetuitatis habet ex aīma et nō
ex corpe · vn̄ ſic̄ corp9 puit᷑ ꝑ pcc̄o
inq̄ntū eſt inſtrumētū peccati rōe
culpe habētis ab aīma, ita ꝑpetue
pūiri debȝ īq̄ntum ē īſtrumētuȝ pec-
cati: qð habȝ ꝑpetuitateȝ ex volun
tate ¶ Ad · iij · dð: ꝙ hec nō ē rō pͥ
cipalis q̄re punit᷑ ꝑ peccato aīme ·
q̄a eſt īſtrumentum anime opan
tis: ſed magis q̄a eſt ps eēntialis
hoīs qui opat᷑ · ꝑprie enī loquē
do homo eſt qui peccat per animā ·
et ideo ſi puniret᷑ aīa tm̄, nō puni-
retur q̄ peccat · aīa enī ꝑprie loquē
do nō peccauit ſed hō · Nec tm̄ ē ve-
rum ꝙ act9 hoīs aliquis ſit in vita
pn̄ti ī quo nō cōmunicet corp9 · ꝙ
q̄uis ī actibꝫ ītellectue ꝑtis non
cōmūicet corp9 ſic̄ īſtrumētuȝ act9,
cōmunicat tm̄ ſic̄ pn̄tans obiectū ·
quia obiectuȝ intellectus ē fanta-

ſma: ſic color viſus: vt dicit in · iij ·
de aīa · fantaſma autez nō ē ſine
organo corpali · et ſic patz q etiaz
in itelligēdo ⁊ ī alijs actibꝫ aīe vti
mur aliq̄ mō corpore · ¶ Ad q̄rtum
dō: q ꝑ pcō omiſſiōis nō dānat
aliq̄s / qꝛ aliq̄d agat: ſed qꝛ omit-
tit id qd̄ eſt debitū fieri · erat autē
debitum fieri ab aīa ⁊ corpore in
q̄ntū corp9 ɔmuīcat actibꝫ aīe ·
et ita eodem mō peccatū trāſgreſſi-
onis et omiſſiōis ꝑtinet ad corp9
et ad animam · · xij · · q ·

Diſcdm ſic ꝓcedit · videt q
corpora dānatorū reſurgēt
ſine deformitatibꝫ · reſurre
ctio enī fiet vtute diuina q̄ ē pfectiſ-
ſima · ſꝫ vtutis pfecte pfecta eſt o-
patio: et effectus pfectus · g° cor-
pora reſurgētiū erūt perfecta · ⁊ ita
corpora damnatoꝝ reſurgent ſine
deformitatibꝫ ¶ Sed cōn: ſapien-
tie · xi · Per q̄ quis peccat ꝑ hec et
torquetur · ſed dānati peccauerūt
ꝑ corpora dformitatem habentia ·
g° reſurgēt eoꝝ corpa cū deformi-
tatibꝫ · ¶ Rñſio: q deformitas pt
eſſe in corpore ex duobꝫ · Uno mō
ex defectu alicui9 mēbri · et talis d
formitas (vt cōmuniter dicit) in
corporibꝫ dānatoꝝ nō erit · qꝛ om
nes reſurgēt incorrupti ⁊ ſine dfec
tu alicui9 mēbri · vt ſic totū corp9
puniat in reprobis et premiet in
electis · Alio modo poteſt eſſe dfor
mitas vel defectus corporis ex inde
bita proporcione partiū · ſicut fe-
bris accidit ex indbita proporcioē
humoꝝ · et ſic accidit ex ſupabun-
dātia carnis in aliq̄ ꝑte · ⁊ d tali d
formitate vel defectu ē duplex opi
nio · Quidā enī attēdentes dāna-
tiōꝫ impꝓboꝝ vt nihil mali eis deeſ
ſet dixerūt q talibꝫ dforītatibꝫ nō
carebūt · ¶ Alij vero attēdntes v-
tutem reſuſcitātis (q̄ ſic naturaz cō-
didit in ope creatōis / ita naturaz in
reſurectōe repabit) dicūt q omēs

defect9 qui ex vicio nature acciderūt
auctor nature remouebit · vt febrez
et huiuſmoī · ſꝫ defect9 qui in corpo-
ribꝫ ex pura volūtate ꝓceſſerunt /
remaēbūt · ſic ſunt macule et reat9
peccatoꝝ · ¶ Qd̄ aut hoꝝ verius
ſit Auguſ · in Enchiri · ſb dubio re
linquit · dicens q nulla debet eſſe ·
queſtio d pulchritudīe illorū quo
rum eſt certa dānatio · ¶ His vi-
ſis dfacili patet ſolutio ad obiecta
· xiij · · q ·

Dterciū ſic ꝓcedit · videt
q corpora dānatoꝝ ignib9
bus et fletu corporali puni-
ant · Judith vlti · Dabit ignem et
vmē in carnes eoꝝ · ſed vmis ſpū
alis non dat in carnē ſꝫ in aīam ·
g° vmeſ quo reprobi punient nō
ſunt tm̄ ſpirituales ſed etiā corpa
les · ¶ Item Luce xiij dicit quedā
gloſa · q ꝑ fletum quo dn̄s repro-
bis cōminat poteſt ꝓbari vera cor-
porum reſurrectō: quod nō eſſet ſi
fletus ille eſſet tm̄ ſpiritualis · er-
go ⁊c̄ · ¶ Sed contra eſt q vmis
quo puniētur reprobi eſt immor-
talis Eſaie vltimo · vermis eorum
non morietur · ſed nullum animal
habet ordinem ad īmortalitatez /
niſi homo · ergo vermis ille nō erit
corporalis · ¶ Pre: in fletu corpo-
rali fit quedā reſolutio lachryma
rum · ſed omne corpus finitum a q̄
continue aliquid reſoluit / ſi non fi
at aliqua reſtauratio / tandem to
tum conſumitur · cum g° in corpo-
ribꝫ dānatoꝝ nulla reſtauratō fi-
at deꝑditi / videt q fletus ille qui ē
in eis ꝑpetu9 non erit corporalis ·
¶ Rñſio dō: q circa hꝫ Aug9 · in li-
bro · ij · de ciuitate dei ponit opinio
nes diuerſas ſic dicens · in penis
maloꝝ iextinguibilis ignis: viua
ciſſimus vermis ab alijs alit atq̄
aliter eſt expoſitus · Alij quippe v-
trunq̄ ad animam retulerunt · a-
lij vtrunq̄ ad corpus / alij ad cor-

pus ignem: ad aīmā ꝓpiꝺe ꝺmē:
qꝺ eſſe credibili9 videt̃. vnde ſeq̄n
tes Auguſ. dicim9 ꝙ ꝺmis iſte ſpi
ritualis ē. vt ipē remorſus ꝯſciē i-
teri9 aīmam corrodens ꝺmis dica
tur. Et ita ſil̃r fletus ē ſpūalis: vt
ipē dolor fletus dicat̃. Aliq̄ tñ mō
pt̄ dici corꝑalis fletus etiā ſine la-
chrymaꝝ emiſſiōe. vt fletuſ dicat̃
nō ſoluꝫ dolor aīme. ꝫ ipā diſpoſi-
tio qua corpus diſponit̃ aīma do-
lēte. ❡ Ad pmū g° dicendū: ꝙ lo-
cutio illa tropica ē: ⁊ ſic poſſumuſ
ꝑ carnes aīmas impioꝝ q̇ carna-
les fuerūt exponere. ❡ Ad ſcꝺm di
cendum: ꝙ fletus corꝑalis mō ꝑdi
cto ſine lachrymaꝝ emiſſiōe/ ſuffi
cit ad veritatē inſinuādaꝫ reſurre-
ctōnis. ſi tñ ſuſtineret̃ ꝙ fletus et
vermis eēnt corꝑales/ poſſꝫ dici ꝙ
ꝺtute ꝺina ꝺmis ille ſuſtētaret̃: et
lachrymaꝝ deꝑditio reſtauraret̃;

Einde querit̃ de ſenſib9 ſa
cre ſcripture. Et circa hoc
tria querunt̃. Primo vtꝝ
ꝑter ſeſus lr̃ales in ꝺbis ſacre ſcri
pture lateāt aliȷ̄ ſeſus ſpirituales
Scꝺo de numero ſenſuū ſacre ſcri
pture. Tercio vtꝝ iſti ſenſus inue
niant̃ ī aliȷ̄s ſcripturis ·xiiiȷ̄·q·

Ad pmum ſic ꝓcedit̃. Vi-
det̃ ꝙ in eiſdeꝫ ꝺbis ſacre
ſcripͤe ñ lateāt plures ſe-
ſus. qꝛ dictōib9 ſemel ſumptis nō
eſt vtendū eq̇uoce vel multipliciꝰ.
ꝫ pluralitas ſenſuū facit multipli-
cē locutōnem. g° in eadē locutōne
ſacre ſcripture nō pñt plures ſen-
ſus latere. ❡ Pre: ſac̄ ſcriptura eſt
ordinata ad intellectū. Pſ. Decla
ratio ꝺmonū tuoꝝ ⁊c̄. ꝫ mlt̃iplici-
tas ſenſuū obnubilat intellectuꝫ.
g° debēt in ſacra ſcriptura nō mul-
ti ſenſus eē. ❡ Pre: id qꝺ pt̄ eē oc
caſio erroris/ debꝫ in ſac̄ ſcripͤa vi
tari. ꝫ ponē alios ſenſus ꝑter lr̃a-
lem in ſcriptura pt̄ eſſe occaſio er
roris. qꝛ q̇libꝫ poſſet exponere ſcri-
pturā ꝺm ꝙ ipē vellet ad ꝯfirma-
tōeꝫ opinionis ſue. g° nō debēt plu-
res ſenſus eē in ſacra ſcriptura.
Pre. Auguſ. dicit. iȷ̄. ſup Geñ. ad
lr̃am: ꝙ maior eſt ſacre ſcripture
autoritaſ/ q̄ꝫ omīs hūani ingeniȷ̄
ꝑſpicacitas. g° ille ſenſus qui non
habꝫ autoritates aliq̄s ad ꝯfirmā
dū nō eſt ꝯueniēs ſenſus. ꝫ null9
ſenſus ſacre ſcripture ꝑter lr̃alem
habꝫ robur ad aliq̄d ꝯfirmāduꝫ:
vt ptꝫ ꝑ Dionȳ. in epl̃a ad Titū.
dicit eīm ſymboloica theologia id ē
que ex ſimilitudib9 ꝓcedit/ nō eſt
argumētatiua. ergo ſac̄ ſcriptura
alios ſenſus ꝑter lr̃aleꝫ non habꝫ
❡ Pre: Quicūq3 ſenſus ex verbis
alicui9 ſcripture trahitur quē au-
tor nō intendit/ nō ē ꝓprius ſeſus.
ꝫ autor ꝑ vnā ſcripturā nō pt̄ itel
ligere niſi vnum. g° non ꝯtingit ſi
mul plura intelligere ꝺm Phm̄. er
go nō pñt eſſe plures ſenſus ſacre
ſcripture. ❡ Sꝫ cōtͣ eſt qꝺ dicitur
Daniel̃. xiȷ̄. Pertñſibūt plurimi ⁊
multiplex erit ſciaꝰ ❡ Pre. Hiero.
dicit in ꝓlogo Biblie. in ꝺbis ſin-
gulis multiplices latēt intelligen-
tie. ❡ Rñſ dicendū: ꝙ ſacra ſcriptu
ra ad hoc diuinitus eſt ordinata/
vt ꝑ eam nobis veritas manifeſte
tur neceſſaria ad ſalutem. manife
ſtatio autem vel expreſſio alicui9
ꝺitatis poteſt fieri ꝺ aliquib9 reb9
et verbis inquantum ſcilicet verba
ſignificant res. ⁊ vna res poteſt eē
figura alterius. autor autem reꝝ/
non ſolum poteſt verba accommo
dare ad aliquid ſignificandum: ꝫ
etiam res poteſt diſponere in figu
ram alterius. Et ideo ꝺm hoc in ſa
cra ſcriptura manifeſtatur veritaſ
dupliciter. Vno modo ꝺm ꝙ res
ſignificātur per verba. et in hoc cō
ſiſtit ſenſus litteralis. Alio modo
ꝺm ꝙ res ſunt figure aliarum re-
rum. et in hoc conſiſtit ſenſus ſpiri
tual̃. et ſic ſcripͤe ſacre plures cō-

petunt ſenſus ¶ Ad pͥmum gͦ dicē-
dum: ꝙ varietas ſenſuuꝫ quorum
vnꝰ non ꝓcedit ex alio facit multi
plicitatem locutōis· ſꝫ ſemꝑ ſēſuſ
ſpiritualis fundantur ſuꝑ litteralē
et ꝓcedit ex eo· Unde ex hoc ꝙ ſa-
cra ſcriptura exponitᷣ lr̄aliteꝛ ⁊ ſpi
ritualiter / nō eſt in ip̄a aliq̄ multi-
plicitas· ¶ Ad ſcḋm dō: ꝙ ſic̄ dicit
Auguſtinꝰ in libro ꝺ doctrina chri
ſtiana· vtiliteꝛ eſt a deo diſpoſitū:
vt veritas in ſac̄ ſcriptura cū aliq̄
difficultate manifeſtet̄· eſt enim h̄
vtile ad tollendū faſtidiū· quia ad
ea que ſunt difficilia· maior ſurgit
attētio que tediū tollit· Similiter
ex hoc tollitᷣ ſuperbiendi occaſio /
dum homo difficulter veritatem ſa
cre ſcripture cape poteſt· Similit̄
ex hoc veritas fidei ab irriſione īfi-
deliuꝫ defenditur· Unde dicit domi
nus Matthei ſeptimo· nolite ſan-
ctuꝫ dare canibꝰ· et Dionẏ· Timo
theū monebat vt ſācta ab immū-
diſ ī ꝯtaminata ſeruaret· et ita pa
tet ꝙ expedit fidei veritatem ſub
diuerſis ſenſibꝰ in ſacra ſcriptura
tradi· ¶ Ad tercium dicendum: ꝙ
ſicut dicit Auguſtinꝰ de doctrina
chriſtiana· nihil eſt quod occulte
in aliquo loco ſacre ſcripture tra-
datᷣ / qꝺ nō alibi manifeſte expo-
natur· Vn̄ ſpiritualis expoſitō ſē
peꝛ debet habere fulcimentum ab a
liqua lr̄ali expoſitiōe ſacre ſcriptu
re· et ita vitatur omnis erroris oc
caſio ¶ Ad quartum dicēdum: ꝙ
non eſt proptē defectum autorita
tis ꝙ ex ſēſu ſp̄uali nō pt̄ trahi effi
cax argumētuꝫ· ſꝫ ē ex ip̄a nat̄a ſili-
tudīs in q̄ fundat̄ ſp̄ualꝭ ſenſꝰ· vna
eīm res pluribꝰ ſilis eē pt̄· vn̄ non
pt̄ ab illa qn̄ in ſac̄ ſcript̄a ꝓponit̄
ꝓcedi ad aliquā aliā determinate· ſꝫ
eſt fallacia ꝯſeq̄ntis· v̄bi gr̄a: Leo
ꝓpter aliquaꝫ ſilitudinē ſignificat
chriſtū et diabolū· vn̄ ꝑ h̄ ꝙ aliq̄d
ꝺ leone dr̄ ī ſac̄ ſcriptūa ad neutꝝ
pt̄ fieri ꝓceſſꝰ arguendo ¶ Ad· v·
dō: ꝙ autoꝛ ꝑncipalꝭ ſacre ſcript̄e
ē ſp̄uſſanctꝰ q̄ ī vno v̄bo ſacre ſcri
pt̄e intelligit mlt̄o plura q̄ expoſi
tores ſacre ſcript̄e diſſerāt· Nō ē
etiā incōueniēs ꝙ hō q̄ fuit autor
īſtrumētalꝭ ſacre ſcript̄e ī vno v̄bo ī-
telligēt pl̄a· q̄ ꝓphete (vt Hiero·
dicit ſuꝑ ozee) ita loq̄bāt̄ de factis
p̄ntibꝰ ꝙ etiā ītenderūt futura ſig
ficare· Unde non eſt impoſſibile ſi
mul plura intelligere inq̄ntū vnū
ē figura alterius· Et ꝑ hoc patet
rn̄ſio ad obiecta: ·xv· ·q·

Ad ſecundū ſic ꝓcedit̄· videt̄
ꝙ non debeāt diſtingui q̄t-
tuor ſenſus ſacre ſcript̄e ſcꝫ
hiſtorialꝭ vl̄ lr̄alꝭ / allegoricus / mo-
ralis / et anagogicꝰ· ſic̄ eīm in ſacra
ſcriptūa aliqua figuratiē dicūtᷣ de
chriſto / ita etiā figuratiue dicūt̄ ꝺ
aliīs hoībꝫ· ſicut Daniel octauo ꝑ
hircū capraꝝ ſignificat̄ rex greco-
rū· ſꝫ huiuſmodi figuratiē locutō-
nes non faciunt aliquem ſēſū p̄ter
litteralē in ſacra ſcriptura· gͦ nec
allegoricus ſenſꝰ per quem expo-
nuntᷣ ꝺ chriſto ea que preceſſerūt
in figura ipſius / debꝫ alius ſenſus
ab hiſtoriaco poni· ¶ Prete: vna
perſona eſt capitis et membrorū·
ſed ſenſus allegoricus videtur per
tinere ad caput ecclesie ſcilicꝫ chri
ſtum: ſenſus autem moralis dici-
tur pertinere ad membra eius ſci-
licꝫ fideles· ergo ſenſus moralis nō
debet ab allegorico diſtingui·
¶ Preterea: ſenſus moralis eſt qui
ad morum inſtructionem perti-
net· ſed ſacra ſcriptūa ſecundum
litteralē ſenſum in pluribus locis
mores inſtruit· ergo moralis ſen
ſus non debet diſtingui a litterali·
¶ Prete: ſicut chriſtus eſt caput
ecclesie militantis / ita eſt caput ec
cleſie triumphātis: nec ē alius et
alius chriſtus· ergo ſenſus ana-
gogicus per quem aliquid expo-

mtur de ęccleſia triumphante / nõ
debꝫ eſſe aliꝰ ab allegorico quo ex-
ponit᷑ de chriſto et ęccleſia militan
te. ¶ Pręt. ſi iſti q̃ttuoꝛ ſenſus eẽnt
de neceſſitate ſacrę ſcripturę / quę-
libet ꝑs ſacrę ſcripturę deberet hoꝝ
q̃ttuor ſenſus habere. ſed hoc ẽ fal
ſum. vt enĩ Augꝰ. dicit ſuꝑ Geñ.
In q̃buſdaꝫ ſenſus lr̃alis q̃rendꝰ
eſt ſolus. ergo hi q̃ttuor ſẽſus nõ
ſunt de neceſſitate ſacrę ſcripturę.
¶ Sed contra eſt qđ Auguſ. dicit
ſuꝑ Geñ. ad lr̃am. in libꝛis om̃ibꝫ
ſanctis opoꝛtet intelligere quę ibi
ęterna intiment᷑: quę ibi facta naꝛ
rant᷑: quę futura ꝓnunciant᷑: quę
agenda p̃cipiant᷑. Primũ aũt ꝑti
net ad ſenſum anagogicum. ſcðm
ad hiſtoriacum. terciũ ad allegori
cum. q̃rtum ad moralẽ. g° q̃ttuor
ſũt ſenſus ſacrę ſcripturę. ¶ Pręt.
Beda dicit in p̃ncipio Geñ. q̃ttu-
oꝛ ſunt ſenſus ſacrę ſcripturę. Hi-
ſtoria quę res geſtaꝫ loq̃tur. Alle
goria in quo aliquid ex alio intel-
ligit᷑. Tropologia id eſt moralis
locutio ĩ qua de moribꝫ oꝛdinãdis
tractat᷑. Anagogia ꝑ quã de ſum-
mis et cęleſtibꝫ tractat᷑: et ad ſupi-
ra deducimur. ¶ Rñ͛ dicendũ: ꝙ di
ſtinctio horũ q̃ttuor ſenſuum hoc
modo accipi debet. ſic̃ enĩ dictũ eſt /
ſacra ſcriptura veritatẽ quã tradit
dupliciť manifeſtat: ꝑ v̾ba: et per
reꝝ figuras. Mãifeſtatõ aũt ꝑ ver
ba facit ſenſum hiſtoriacũ ſiue lr̃a
lẽ. Vñ totũ illđ ad ſenſũ lr̃alẽ ꝑti-
net / qđ ex ip̃a ſignificatõne v̾boꝝ
recte accipit᷑. Sꝫ ſenſus ſp̃ualiꝫ vt
dictum ẽ / ꝯſiſtit in hoc ꝙ quędaꝫ
res ꝑ figuraꝫ aliaꝝ reꝝ exp̃mit᷑. ⁊
ꝙ viſibilia ſolẽt eẽ figurę inuiſibi-
liũ: vt Dionẏ. dicit. inde ẽ ꝙ ſẽſuꝫ
iſte qui ex figuĩs accipit᷑ / ſp̃ualꝭ vo
cat᷑. Veritas aũt quã ſac̃ ſcriptu-
ra ꝑ figuras reꝝ tradit ad duo oꝛ-
dinat᷑. ſcꝫ ad recte credendũ: et ad
recte opandum. ſi ad recte opan-
duꝫ / ſic ẽ ſenſus moralis: qui alio
mõ tropologicus dicit᷑. Si aũt ad
recte credendũ / opoꝛtet diſtingue-
re ſꝫm oꝛdinẽ credibilium. vt enĩꝫ
Dionẏ. dicit. iiij. ca. cęleſ. hierar.
Status ęccleſię mediꝰ eſt inteꝛ ſta
tuꝫ ſẏnagogę et ſtatũ ęccleſię triũ
phantis. vetus enĩꝫ teſtamentum
figura fuit noui. vetus ſimul et no-
uum figura ſũt cęleſtium. Senſus
aũt ſp̃ualiꝫ oꝛdinatuꝫ ad recte cre
dendum / poteſt fundari in illo mõ
figuratõnis / quo vetus teſtamen-
tum ſignificat nouũ: et ſic eſt ſen-
ſus allegoricus vel tẏpicꝰ: ſꝫm q̃ꝫ
ea quę in veteri teſtamento ꝯtige
runt exponunt᷑ de chriſto et ęccle-
ſia. vel poteſt fundari in illo modo
figuratõis quo nouum ſcꝫ ⁊ vetuꝫ
teſtamentuꝫ ſimul ſignificãt ęccle
ſiã triũphãteꝫ. et ſic ẽ ſenſus ana-
gogicuꝫ. ¶ Ad p̃muꝫ g° dicendũ:
ꝙ hircus vel alia huiuſmodi per
q̃ alię ꝑſonę a chriſto in ſcripturiꝫ
diſtingunt᷑ nõ fuerũt res aliquę:
ſꝫ ſimilitudĩes imaginarię ad hoc
ſolum oſtenſę: vt illę ꝑſonę ſigni
ficarentur. Vnde illa ſignificatio
qua ꝑ illas ſimilitudĩeꝫ ꝑſonę illę
aut regna deſignant᷑ nõ ꝑtinet ni-
ſi ad hiſtoriacũ ſenſum. ſꝫ ad chri-
ſtũ ſignificandũ etiã illa quę in rei
veritate ꝯtingũt oꝛdinantur ſicut
vmbꝛa ad veritatem. ⁊ ideo talis ſi
gnificatio q̃ ꝑ huiuſmodi res chri
ſtus aut eius mẽbra ſignificant᷑ /
facit aliũ ſenſum p̃teꝛ hiſtoriacum
ſcꝫ allegoricum. ſicubi vero inueni
atur ꝑ huiuſmodi imaginarias ſi
militudĩes ꝙ chriſtuꝫ ſignificetur
vel figuret᷑ / talis ſig̃ficatio nõ exce
dit ſenſũ lr̃alem: ſic̃ chriſtus ſigni
ficat᷑ ꝑ lapidẽ q̃ exciſus ẽ de monte
ſine manibꝫ. Daniel. ij. ¶ Ad. ij.
dđ: ꝙ ſenſus allegoricus nõ ſoluꝫ
ꝑtinet ad chriſtũ rõe capitis. ſed
etiã rõe mẽbroꝝ. ſic̃ ꝙ ꝑ. xij. lapi
deꝫ electos đ ioꝛdane Ioſuę. iiij. ſi-

gnificant² duodecim apoſtoli· ſed
moral' ſēſus ptinet ad mēbra chri
ſti qntum ad ꝓprios eorū actus et
non ſm ꝙ ꝯſiderant² vt membra·
¶ Ad terciū dicendū: ꝙ moralis ſen-
ſus non dicit² omīs ſenſus ꝑ quez
mores inſtruūtur: ſꝫ ꝑ quem iſtru
ctio moꝝ ſumit² ex ſimilitudīe ali-
quaꝝ rerum geſtaꝝ · ſic em̄ mora
lis ſenſus eſt ps ſēſus ſpūalis· vn̄
patꝫ ꝙ nunꝗ̄ eſt idem ſenſus mo-
ralis et lr̄alis· ¶ Ad quartū dicen-
dum: ꝙ ſicut ſenſus allegoricus ꝑ
tinet ad chriſtum ſm ꝙ eſt caput
eccleſie militantis iuſtificās et ḡ-
tiam infundens / ita et ſenſus ana-
gogicꝰ ptinet ad eum ſm ꝙ eſt ca
put triumphantis / glorificās eā·
¶ Ad qntum dicendum: ꝙ iſti qt
tuor ſenſus non attribuūtur ſacre
ſcripture / ita ꝙ ī qualibꝫ eius pte
ſit iſtis quattuor modis exponen
da· ſꝫ qn̄ꝗ̄ iſtis quattuor: qn̄ꝗ̄ tri
bus: qn̄ꝗ̄ duobus: qn̄ꝗ̄ vno tm̄·
In ſacra em̄ ſcriptura p̄cipue ex p̄
oribus poſteriora figurant²· et ideo
qn̄ꝗ̄ ī ſac̄ ſcriptura ſm ſenſū lr̄alē
dicit² aliquid d̄ p̄oribus qd̄ pt̄ ſpi
ritualiter exponi de poſterioribꝫ· ſꝫ
non conuititur · inter om̄ia aūt q̄ ī
ſacra ſcriptura narrant² p̄ma ſunt
q̄ ad vetus teſtamentum ptinent·
ꝛ ideo ea que ſm lr̄alem ſenſuꝫ ad
facta veteris teſtamēti ptinēt / poſ
ſūt quattuor ſēſibꝫ exponi· Secū-
da vero ſunt que ptinent ad ſtatū
pn̄tis eccleſie ī qbꝫ illa ſūt p̄ora q̄
ad caput ptinēt / reſpectu illoꝝ q̄
ptinēt ad mēbra· q2 ipm̄ corpus
chriſti veꝝ: ꝛ ea que in eo ſunt ge-
ſta / ſūt figura corp̄is myſtici: ꝛ eo
rū q̄ ī ipo gerunt²· ex ipo etiā id ē
chriſto exemplū viuēdi ſūmere de
bemus· in chriſto etiā futa gloria
nobis p̄monſtrata ē· vn̄ q̄ ad lr̄aꝫ
de ipo chriſto capite dicunt² / pn̄t
exponi ꝛ allegorice / referēdo ad cor
pꝰ eiꝰ myſticū / ꝛ moraliter referē-
do ad actus nr̄os q̄ ſm ipm̄ debēt
informari: ꝛ anagogice / inqn̄tū in
ipo chriſto eſt nobis iter glorie de
mōſtratū· Sꝫ qn̄ ſm lr̄alem ſenſū
dicit² aliqd de eccleſia / non pt̄ expo
ni allegorice: niſi forte ea que dicū
tur de p̄mitiua ecc̄ia exponant² qn
tū ad futuꝝ ſtatū ecc̄ie pn̄tis· pn̄t
tn̄ exponi moraliter et anagogice
Ea v̄o q̄ moraliter dicunt² ſm mo-
ralē ſenſū nō ꝯſueuerūt exponi niſi
allegorice· Illa v̄o q̄ ſm ſenſū lr̄a
lem ptinent ad ſtatū glorie / nullo
alio ſenſu ꝯſueuerūt exponi· eo ꝙ
ipa non ſūt figura alioꝝ· ſꝫ ab oī-
bus alijs figurata; ·xvj· ·q·

AD tercium ſic ꝓcedit²· Vi
det² ꝙ ī alijs ſcripturis p̄-
dicti ſenſus diſtingui debe
ant· ſenſus em̄ ſpūales ī ſacra ſcri
ptura accipiūt² ex qbuſdā ſimilitu
dibꝫ· ſꝫ in alijs ſciētijs etiā ꝓcedit²
ex qbuſdā ſimilitudibꝫ· g° in ſcri-
ptura aliaꝝ ſciaꝝ pn̄t ſpūales ſen
ſus inueniri· ¶ Pre: poetice artis
eſt veritatē reꝝ aliqbꝫ ſilitudibꝫ fi-
ctis deſignare· g° videt² ꝙ etiā ī di
ctis poetaꝝ ſpūales ſenſus inueni
antur· et non ſolum in ſcriptura ſa
cra· ¶ Pre: Phūs dicit ꝙ qui dicit
vnuꝫ / quodammodo multa dicit·
g° videt² ꝙ in alijs ſcientijs in vno
ſenſu pn̄t multa deſigr̄i· et ſic non
ſolū ſcriptura ſacra hos ſenſus ſpi
rituales habet: ¶ Sed contra eſt
quod dicit Gregorius ·xx· morali-
um· Sacra ſcriptura om̄es ſcienti
as atꝗ̄ doctrinas ipo etiā locuti-
ōis ſue more tranſcendit· q2 vno
eodēꝗ̄ ſmone duꝫ narrat geſtū ꝓ
dit myſterium ¶ R̄ dd̄: ꝙ ſpūalis
ſenſus ſacre ſcripture accipit² ex h̄
ꝙ res curſum ſuuꝫ ꝑagentes / ali-
quid aliud ſignificant· quod ꝑ ſpi
ritualem accipitur ſenſum· ſic au-
tem ordinantur in curſu ſuo: vt ex
eis talis ſignificatio poſſit accipi
quod eſt eius ſolius qui ſua ꝓui-

dentia res gubernat: qui ſolus de⸗
us eſt. Sicut em̄ homo poteſt ad⸗
hibere ad aliq̄d ſignificandum ali
quas voces vel aliquas ſimilitudi
nes fictas. ita etiā deꝰ adhibet ad
ſignificatōnem aliquoꝝ / ipm̄ cur⸗
ſum reꝝ ſuę ꝓuidentię ſbiectarū.
Significare aūt aliq̄d ꝑ v̄ba vel ꝑ
ſilitudines fictas ad ſignificandū
ordinatas / non facit niſi ſm̄ ſenſū
lrālez: vt ex dictis patz. Vn̄ i nul⸗
la ſcientia hūana induſtria inuē⸗
ta / ꝓprie loq̄ndo poteſt inueniri ni
ſi lrālis ſēſus. ſ3 ſolū in illa ſcriptu⸗
ra cuiꝰ ſpūſſcēs eſt autor. hō vero
inſtrumentū. ſm̄ illō Pſ̄. lingua
mea calamꝰ ſcribę ⁊c̄. ¶ Ad pmuz
gͦ dicendum: ꝙ in aliis ſciētiis ꝓ
cedit̄ ex aliis ſimilitudinibꝰ argu
mētatio. non ꝙ verbis quibꝰ vna
res ſignificat̄ ſignificet̄ et alia reſ
¶ Ad ſcdm̄ dicendū: ꝙ fictiōes po
eticę non ſūt ordinatę ad ſignificā
dum aliqō ſpūale: vel nō ad figu⸗
randū: ſ3 ſolū ad ſignificanduz. vn̄
taliſ ſignificatio nō ſupgredit̄ mo
dum lrālis ſenſus. ¶ Ad terciū di⸗
cendū: ꝙ qui dicit vnuz quodām̄ō
dicit multa ſcz potētia. ſm̄ ꝙ poñ
ꝯcluſiones ſunt ī pncipiis. ex vno
em̄ pncipio concluſiones multę ſe
quūtur. non ꝙ in aliis ſciētiis per
modū ſignificatiōis quod dicit̄ de
vna re ſimul de aliis intelligat̄ vt
ſignatum. licz inde trahi poſſet ꝑ
argumetationem;

¶ Quodlibetum. viii.

Queſitū eſt ō capite chri
ſti deinde de mēbriſ eiꝰ.
de pmo queſitū eſt tri⸗
plr̄. Prio q̄ntū ad na⸗
turā diuinā. Scdo q̄ntum ad vni
onem hūanę naturę cū ōina. Ter
cio q̄ntum ad ſpēs ſb̄ quibꝰ in ſac⸗
mēto altaris ꝯtinet̄; .j. .q.

Circa pmum querit̄. vtꝝ
deus poſſit facere infinita
eſſe in actu. Et videtur ꝙ
non. deuſ em̄ poteſt facere aliquod
maius omī eo qō fecit. quia eius
potentia non adeq̄t opus. vt Hu
go de ſancto victore dicit. ſ3 infini⸗
to in actu non pt̄ aliq̄d eſſe maiꝰ.
gͦ non poteſt eſſe ꝙ deus faciat in
finitum ī actu. ¶ Sed contra: plꝰ
deus poteſt facere q̄3 homo dicere
vel cogitare. ſm̄ illud Lucę pmo.
Non erit impoſſibile apud deum
omne verbum. ſed homo poteſt di
cere infinitū eſſe in actu ⁊ etiam co
gitare: cum quidam Philoſophi
poſuerunt. vt patet in tercio Phy
ſicorum. ergo deus poteſt facere in
finitum in actu. ¶ Rñº dicenduz: ꝙ
cum dicitur deuz non poſſe aliquid
facere / hoc non eſt ꝓpter defectum
ōinę potentię. ſed ꝓpter impoſſibi
litatem quę importatur in facto.
Quod quidez contingit dupliciť.
vno modo quia repugnat facto i⸗
q̄ntum eſt factum. ſicut dicit̄ deum
non poſſe facere aliquā creaturaz
quę ſe i eſſe conſeruet. quia ex hoc
ipō ꝙ res aliqua ponit̄ habere fa
ctorem / ponit̄ etiam indigere con
ſeruatione: cum ſit idem cauſa eēn
di rei et ꝯſ uans rem in eſſe. Alio
modo ꝙ repugnat facto huic. in
q̄ntum eſt hoc factum. ſicut ſi dica⸗
mus non poſſe deum facere equuz
rōnalem. eſſe em̄ rationale q̄3uis
non repugnat facto / inq̄ntum eſt
factum: cum aliqō factum ſit rōna
le / repugnat tamē equo inq̄ntum
eſt equus: in cuius diffinitione ca
dit irrōnale. Quidam em̄ dicūt ꝙ
deꝰ non poſſit facere infinitū eſſe ī
actu. quia eſſe infinitū repugnat
facto inq̄ntum eſt factum. eſt eniz
contra rationem creaturę ꝙ crea⸗
torez adequet: qō oporteret pone
re ſi eēt aliq̄ creatura infinita. infi⸗
nitū em̄ infinito maius nō eſt. ſ3 il
lud nō videt̄ rōnabiliter dici. nihil
enim ꝓhibet id quod ē infinituz ꝑ
vnū modū ſupari ab eo qō ē infi⸗

finitum pluribus modis· ſicut ſi eſſet
aliquod corpus infinitū ſcḋm longitu
dinē: finitū v̄o ſcḋm latitudinē/ eēt
minꝰ corpe ꝛ latitudine ⁊ longitu
dine infinito· Dato aūt ꝙ deꝰ face
ret aliquod corpꝰ infinitū ī actu· cor
pus quidem hoc eēt infinitū q̄nti
tate dimēſiua· ſ꒳ de neceſſitate ha
beret naturā ſpē termīatam: et li⸗
mitatum eēt ex hoc ipo ꝙ eſſet res
materialis· vñ non ꝑquaretᷣ deo:
cuiꝰ eſſe et eēntia omībus mōis ē
infinita· Aliȷ̄ vero dixerunt: ꝙ eē ī
finitum in actu ſcḋm aliquē modū/
nō eſt repugnās facto inq̄ntum ē
factum· neqꝫ huic facto (inq̄ntuꝫ
eſt factum) qḋ eſt ens in actu· ali
quo vero mō repugnat enti ī actu
eſſe infinitum· ꝛ hec eſt opinio Al
gazelis· diſtinguit em̄ duplex infi
nitum· ſcꝫ infinitū ꝑ ſe et infinituꝫ
ꝑ accn̄s: cuiꝰ diſtinctōis itellectꝰ
ex hoc accipi pt̄· ꝙ cū infinitū pn⸗
cipaliter in q̄ntitate inueniatᷣ ſcḋm
Phm̄ ī pmo Phyſi· ſi q̄ntitaſ in q̄
infinitū ꝯſiſtit habeat talē multi⸗
tudīeꝫ / cuiꝰ vnaqueqꝫ ꝑs ab alia
dependeat: et certū ordinē habeat:
ita ꝙ vnaqueqꝫ ꝑs illiꝰ multitu⸗
dinis requiratᷣ ꝑ ſe: tūc īfinitum ī
tali q̄ntitate ꝯſiſtens / dicetᷣ īfinitū
ꝑ ſe· ſicut patꝫ ī hoc ꝙ baculus mo⸗
uetᷣ a manu· manꝰ a lacertis ꝛ ner
uis q̇ mouētᷣ ab aīa· ꝙ ſi ī infinitū
ꝓcedat vt ſcꝫ aīa ab alio mouea⸗
tur· et ſic deinceps ī infinituꝫ· erit
multitudo iſtoꝝ mouētiū et moto
rū īfinita ꝑ ſe· Si v̄o q̄ntitas in q̄
ꝯſiſtit infinitū reſultat ex aliquibꝫ
pluribꝫ q̄ eūdeꝫ ordīeꝫ ſuāt: et q̄⸗
rū nūs nō req̄ritᷣ niſi ꝑ accn̄s· tūc
erit īfinitū per accn̄s· Sicut ſi aliq̇s
faber cultellū faciat: ad cuiꝰ ꝯſtitu⸗
tōem pluribꝫ martellis indigeat:
ex h̄ ꝙ vnꝰ poſt aliū frāgitᷣ et vnꝰ
in locū ſuccedit· vltimus eundē or
diem tenēs / ſi talis multitudo ī in
finitū excreſcat / dicetᷣ infinitum ꝑ
accidens non ꝑ ſe· accidit em̄ fabri
li operi multitudo martelloꝝ īfini⸗
ta: cū ꝑ vnum martellū ſi duraret
poſſꝫ ꝑqualiter cultellus expleri ſicut
ꝑ infinitos· dicitur ꝰ ꝙ īfinitū ꝑ ſe
repugnat ei qḋ eſt eſſe in actu· eo
ꝙ oportet ī ȷ̄s que ꝑ ſe ordīeꝫ ha⸗
bent: non compleri poſtremuꝫ ſeu
poſtpoſitum niſi per compatōnem
quodammō oīm pꝛoꝝ· et ſic ad vnuꝫ
ꝯſtituendum requireretᷣ infinitoꝝ
īordinata īfluentia: ſi eſſet aliquod ī⸗
finitū ꝑ ſe· et ita nunqꝫ poſſet com
pleri: cum īfinita non ſit ꝑtranſire
Sꝫ infinitū per accn̄s non repuḡt
ei qḋ eſt eſſe ī actu: cum vna pars
multitudinis ab altera non depen
deat· vñ ſcḋm hoc nihil ꝓhibet īfini
tum eſſe ī actu: ſicut Algazel dicit ī
ſua Metaphy· aīmas rōles hoīm
defunctoꝝ īfinitas ī actu· eo ꝙ po
nit gnatiōnē hoīm ab ꝑterno fuiſ⸗
ſe: ⁊ aīmas poſt mortē corporis re
manere· ꝛ ſcḋm hanc opinionē deꝰ
poſſet facere īfinita vel īfinitū· etiā
ſi infinitum in actu non inuenitur
ī natura· Sed econuerſo Cōmen⸗
tator· ȷ̄· Metaphy· dicit: ꝙ ī actu
eſſe non poteſt neqꝫ infinitum per
ſe neqꝫ infinitum per accidens· in
potentia vero / infinitum per acci⸗
dens inuenitur: ſed non infinituꝫ
per ſe· et ſic ſcḋm eum omne infinitū
repugnat ei quod eſt eſſe in actu·
et hoc verius eſſe videtur· non em̄
poteſt eſſe in actu in rerum natu⸗
ra / aliquod non ſpecificum ad diu
ſas ſpecies indifferenter ſe habēſ:
quāuis enim intellectuſ concipiat
animal non ſpecificatuꝫ rationali
vel irratōnali differētia: non tamē
poteſt eē actu aīmal qḋ nō ſit actu
rōnale vel irrōnale· Vñ ſcḋm Phm̄
non eſt in genere quod non eſt in
aliqua eius ſpecie· vnaqueqꝫ ve⸗
ro q̄ntitas ſpecificatᷣ ꝑ certā termi
natōeꝫ q̄ntitatis· ſicut multitudinis
ſpecies ſūt duo tria ⁊c̄· et magni⸗

tudinis bicubicū tricubicuʒ vel ſcḋm
aliquā̄ determīataʒ menſurā. Vn̄
impoſſibile eſt inuenire aliquā q̄n
titatem in actu que non ſit ꝓpriis
terminis limitata. cū aūt infinitū cō
gruat q̄ntitati: et dicat ꝑtium re⸗
motōeʒ / impoſſibile eſt infinitum
eē ī actu. Propter qḋ dicit Phūs
in. iij. Phyſicoꝝ. ꝙ infinitū eſt ſic̄
materia nōdum ſpecificata: ſed ſb̄
ꝑuatōe ex̄nis. et ꝙ ſe habʒ magis
in rōne ꝑtis et ꝯtenti q̄ʒ toti9 et cō
tinētis. Et ideo ſic̄ deus non pt̄ fa⸗
cere equū rōnalem / ita non poteſt
facere ens actu eſſe infinitū. Vn̄
p̄imum ꝯcedimus ꝙ verū ꝯcludit:
q̄uis nō recte ꝯcludat. eo ꝙ ſi po⸗
nat deum facere aliqḋ infinitū ſcḋm
vnum modū / adhuc pt̄ aliud infi
nitū facere in ordine alio. ſic̄ ſi poſ
ſet facē infinitos hoīes / adhuc poſ
ſet facere infinitos leones. infini⸗
to enī non eſt aliqḋ maius ī illo or
dine in quo eſt infinitū. ſʒ ſcḋm aliū
ordinē nihil ꝓhibet eſſe mai9 infi⸗
nito. ſic̄ numeri pares ſūt īfiniti:
et tn̄ pares ⁊ impares ſil' accepti /
ſūt plures nūis parib9. ¶ Ad illḋ
vero qḋ in ꝯtrariū obi̇̄cit eſt dicen
dum: ꝙ v̄bum intelligit nō ſoluʒ
qḋ v̄bo ꝓfert. ſʒ qḋ mente cōcipit.
qḋ aūt ſibiipi eſt repugnās / mēte
ꝯcipi non pt̄. q᷑ nullus poteſt ītel⸗
ligere cōtradictoria ſimul eē vera.
vt ꝓbat. iiij. Methaphy. Vnde
cū eſſe infinitū repugnat ei qḋ eſt
eſſe in actu h̄ nō eſt v̄bū: infinitū
in actu: vn̄ nō ſequit ꝙ ſit deo poſ
ſibile. Phi aūt q poſuerūt īfinitū
eē ī actu ꝓpriā vocē ignorauerūt;

DEinde queritur de chriſto
q̄ntū ad vnionē humane
nature cuʒ dīna. et circa h̄
queruut tria. Primo vtꝝ in chri
ſto ſit vna hypoſtaſis tm̄. Scḋo
vtrum ſit in eo vnum eſſe tm̄. Ter
cio vtꝝ ſit in eo vna filiatō tm̄;

AD p̄mum ſic ꝓcedit. Vi⸗
det ꝙ ī chriſto plures ſūt
hypoſtaſes. vnio enī aīe
ad corpus p̄ſuppōitur ad aſſum⸗
ptiōem. q᷑ chriſtus hūanitateʒ ſi
ue hūanam naturaʒ aſſumpſit: q̄
cū ſit forma toti9 / dicit aliqḋ cōpo
ſitū ex corꝑe ⁊ aīa. ſʒ corpus ⁊ aīa
vnita faciūt hypoſtaſim hoīs. g°
hypoſtaſis in hūana natura p̄in⸗
telligit aſſumptōi. ſʒ id qḋ p̄intel⸗
ligitur / poteſt dici aſſumptum. g°
hypoſtaſis verbi / aſſumpſit hypo
ſtaſim homīs. aſſumēs autē non ē
aſſumptū ſcḋm Boeciū. ergo ī chri⸗
ſto eſt alia hypoſtaſis hoīs ⁊ alia
verbi. et ſic ſūt ibi due hypoſtaſes
¶ Pre: corpus p̄intelligit aſſum⸗
ptioni eſſe aſſumptibile. ſʒ corp9
non eſt aſſumptibile niſi vnitum
aīme rōnali. non enī dicit corpus
inaīmatum eē aſſumptibile. ergo
vnio corporis et aīme p̄intelligit
ad aſſumptōem hūane nature. ⁊
ſic idem qḋ prius ¶ Pre. medium
vniōis p̄ſuppōit ad vnionem.
ſʒ grā eſt mediū vniōis humane
nature ad diuinam naturam. vn⸗
de dicitur gratia vniōis. ergo p̄⸗
ſuppōitur ad vnionē. gratia aūt
non poteſt intelligi niſi in aīma / ⁊
nec in anima anteq̄m corpori vnia
tur. quia creando infunditur et in
fundendo creatur. ergo oportʒ vni
onem aīme cum corpore intellige⸗
re ante vnionem humane nature
cū dīna. et ſic idem quod prius.
Pre: humanitas eſt quedā forma
ſb̄alis. oīs aūt forma ſb̄alis req̇
rit aliqḋ quod ꝑ ipſam informet.
nō aūt poteſt dici ꝙ hypoſtaſis vel
ſuppoſitū eternum informet ꝑ ali⸗
quā formam creatam. g° ī chriſto
oportet ponere aliquod ſuppoſituʒ
vel hypoſtaſim creatā: que hūani
tate informet. et ſic erunt ī chriſto
due hypoſtaſes. ſcʒ hypoſtaſis v̄
bi ⁊ hypoſtaſis hoīs. ¶ Sed con⸗

tra / ea que ſũt ab inuicez diſpata /
non ꝑdicant᷑ de ſe inuicem / niſi per
hoc ꝙ ꝯuemũt in vno ſuppoſito · ſi
cut dicimꝰ ꝙ albuz eſt dulce ꝓpter
vnitatem ſbiecti · ſꝫ diuina natura et
humana ſũt penitus diſpata · ꝑdi
cantur aũt de ſe inuicem in ꝯcreto ·
dicimꝰ em̃ deus eſt homo · ⁊ homo
eſt deus · ergo eſt ibi vnum ſuppo
ſitum tm̃ et vna hypoſtaſis · Si di
cat᷑ / ꝙ ꝑdicant᷑ de ſe inuicem ꝓpt᷑
hoc ꝙ communicant ĩ vna ꝑſona /
non tñ in vno ſuppoſito vel hypo-
ſtaſi vna · Contra / ꝑſona non ad-
dit ſup hypoſtaſim vel ſuppoſituz
niſi aliqđ accñs / ſcꝫ ꝓprietatem ad
dignitatem ꝑtinentem · ſi g° ĩ chri
ſto eſſet vna ꝑſona et nõ vnũ ſup
poſituz vel hypoſtaſis / diuina natu-
ra et hũana eẽnt vnite in chriſto
ſolum in accñte qđ eſt falſuz ¶ Ide
dđ / ꝙ ſm opinionẽ ſcđaz quã ma
giſter in di · vj · tercij libri ſentẽ · po
nit / que eſt opinio modernoruz et
alijs mlto verior et ſecurior / ĩ chri
ſto eſt vnum ſuppoſitũ tm̃ / et vna
hypoſtaſis tm̃ / ſic̃ et ꝑſona vna ·
oportet nos nanqꝫ ſm doctrinam
fidei ponere vnam rem ſubſiſtentẽ
in duabus naturiſ / diuina ſcilicet
et hũana / alias non poſſet dici ꝙ
vnus eſſꝫ dominus Jeſus chriſtꝰ
ſm ſententiam Apoſtoli pͥme ad
Timo · ij · vnde ⁊ Neſcorius dam-
natus eſt / propter hoc ꝙ chriſtuz
ꝑſumpſit diuidere / duas introdu-
cens ꝑſonas · id aũt qđ ẽ ſbſtans ĩ
natura / ẽ aliqđ indiuiduũ ⁊ ſingu
lare · vñ vnitas chriſti in qua due
nature vniũtur attribuẽda eſt ali
cui nomini ꝑ qđ ſingularitas deſi
gnetur · Nominum autez ſingula
ritatem ſignantium / quedam deſi
gnãt ſingulare in quolibet genere
entis · ſicut hoc nomen ſingulare
et particulare et ĩdiuiduum · quia
hec albedo ſingulare qđdam eſt ⁊
indiuiduũ et ꝑticulare · Nam vni-

uſale et ꝑticulare circueũt om̃e ge
nus · Quedã vero ſignificant ſin-
gularitatẽ ſolũ ĩ gñe ſbe ſic̃ hꝫ nom̃
hypoſtaſis / qđ ſignificat ĩdiuidu-
am ſbam · et hꝫ nomẽ ꝑſona qđ ſi-
gnificat indiuiduã ꝑſonã rõnaliſ
nature · et ſilr̃ hꝫ nomẽ ſuppoſitum
vel res nature / quoꝝ nullũ de hac
albedine pt̃ ꝑdicari / q̃uiſ hec albe
do ſit ſinglaris · eo ꝙ vnũqđqꝫ ſig
ficat aliqđ ꝑ ſe ſbſiſtens · accña ve-
ro nõ ſbſiſtũt · ꝑteſ vo ſbaꝝ / q̃uiſ
ſint de nača ſbſiſtentiũ / nõ tñ ꝑ ſe
ſbſiſtũt · ſꝫ ĩ alijs ſũt · vñ et ꝑdicta
noĩa de ꝑtibꝫ ſbaꝝ nõ dicũtur · nõ
eĩ dicimꝰ ꝙ hec manꝰ ſit hypoſta-
ſis vel ꝑſona aut ſuppoſituz vel reſ
nature / q̃uis poſſꝫ dici ꝙ ſit indi-
uiduũ qđdam vel ꝑticulare vel ſin-
gulare · q̃ nomĩa etiã đ accidẽtibꝫ
dicebant᷑ · nõ em̃ poteſt dici ꝙ hu
mana natura in chriſto vel aliqua
pars eius ſit ſbſiſtens ꝑ ſe · hoc eĩ
vnioni repugnat · niſi poneremuſ
vnionem ſm quid et non ſimplici-
ter · ſicut vniuntur lapides vel duo
homines per affectum amoriſ / vel
ꝑ aliquam imitationis ſimilitudi
nem que omĩa dicimꝰ eſſe vnum
ſm qđ et nõ ſimplr̃ · qđ em̃ eſt ſim
pliciter vnum per ſe ſubſiſtens ni-
hil continet actu ꝑ ſe ſubſiſtenſ / ſꝫ
forte in potentia · vnde ſuata vni-
onis veritate in chriſto oportet po
nere ſicut vnam ꝑſonam / ita vnã
hypoſtaſim et vnum ſuppoſituz et
vnam rem naturaruz duarum · ſed
ip̃am naturam in chriſto nihil ꝓ
hibet dicere eſſe qđdam indiuidu-
um aut ſingulare aut ꝑticulare · ⁊
ſimiliter quelibet pars hũane na
ture · vt manus pedes ⁊ oſſa / quo
rum quodlibet eſt quoddam indi-
uiduum · non tamen quod de toto
predicetur · quia nulluz eorum eſt
indiuiduum per ſe ſubſiſtẽs vel ſin
gulare · ſed indiuiduũ ꝑ ſe ſbſiſtẽſ
vel ſingulare vel ꝑticulare quod ꝑ-

dicat᷑ de chriſto eſt vnum tm̄. Nõ
poſſumꝰ dicere in chriſto eſſe plu
ra indiuidua vel ſingularia vel ꝑti
cularia: ſed plures hypoſtaſes vel
ſuppoſita nõ poſſumꝰ dicere eſſe in
chriſto. ¶ Ad pͥmum ergo dicen⸗
dū: ꝙ ex vnione aĩe ⁊ corꝑis ꝯ⸗
ſtituit᷑ homo et hūanitas: que q̇⸗
dem duo hoc mõ differūt: ꝙ hūa⸗
nitas ſignificat᷑ ꝑ moduz partis.
eo ꝙ humanitas dicit᷑ qua homo
eſt homo. et ſic p̄ciſe ſignificat eēn
tialia pͥncipia ſpeciei: ꝑ que hoc ĩ⸗
diuiduū in tali ſpē collocat᷑. vnde
ſe habꝫ ad modum ꝑtis: cum pꝛe
ter huiuſmõi pͥncipia, multa alia
in rebꝫ nature inueniant᷑. ſed ho⸗
mo ſignificat᷑ ꝑ modum totiꝰ. ho⸗
mo em̄ dicit᷑ habēſ humanitatem
vel ſbſtans in hūanitate ſine p̄ciſi
one quorūcūq; alioꝝ ſuꝑuenien⸗
tiuz eēntialibꝫ pͥncipijs ſpēi. ꝙ ꝑ
hoc qḋ dico, habēs hūanitatē, nõ
p̄ciditur ꝙ habeat colorem et q̈n⸗
titates et alia huiuſmodi. Scđm
gͦ hanc ſcđam opinionē vnionis
humane nature cū dĩna, p̄ſuppo⸗
nitur vnio aĩe et corꝑis: ſm̄ qḋ
ꝯſtituit humanitatez: nõ ſm̄ ꝙ ꝯ
ſtituit hoĩem. id enīz qḋ in chriſto
ꝯſtitutum eſt ex anima et corpore
tm̄, quod vnioni p̄ſupponit᷑, non
eſt totum quod ꝑ ſe ſbſiſtit: ſ; ali⸗
quid eius. et ideo non poteſt ſigni⸗
ficari vt homo ſed vt humanitas.
Vnde oportet dicere ꝙ in ip̄a vni⸗
one humane nature ad dĩnaz: q̈⸗
ſi in terĩo aſſumptõis intelligat᷑
in chriſto pͥmo ratio homĩs: quia
tunc pͥmo intelligit᷑ vt res ꝑ ſe ex⸗
iſtens cõpleta. et in hoc differt ab
alijs duabꝫ opinionibus. Naz pͥ
ma opinio ponit ꝙ vnio aĩe ad
carnem p̄ſupponit᷑ ſm̄ intellectuz
aſſumptõi humane nature: nõ ſo
lum ſm̄ ꝙ cõſtituit humanitatē:
ſ; etiā ſm̄ ꝙ ꝯſtituit homĩem. dicit
em̄ hominē eſſe aſſumptū. Tercia

vero opinio ponit: ꝙ etiā ĩtelligat᷑
in terĩo aſſumptõis aĩa corꝑi
vnita nec ad cõſtituendū hoĩem:
nec ad ꝯſtituendā hūanam natu
ram. dicit em̄ humanā naturā ſu⸗
mi materialiter ſcꝫ ꝓ ꝑtibꝫ eiꝰ aĩa
et corpe, cū dicimꝰ hūanam natu⸗
rā aſſumptā a v̇bo. vnde patet ꝙ
nec vere dicit chriſtuz eſſe homĩez:
nec vere ponit humanā naturā in
chriſto. et ideo eſt tanq̄m heretica
ꝯdemnata. ¶ Ad ſcđm dicendū: ꝙ
corpꝰ aĩe vnitū p̄intelligit᷑ aſſū
ptõni humane nature. vnitū aūt
dico, vnione ꝯſtituente hūanita⸗
tez: nõ aūt vnione ꝯſtituente ho⸗
minem. ¶ Ad tercium dicēduz: ꝙ
grā habitualiſ non intelligitur vt
mediū vnionis: qḋ ſm̄ intellectuz
vnionē p̄cedit. non em̄ eſt mediuz
tale qḋ cauſat vnionez vel vnibili⸗
tatem. ſ; mediū qḋ facit ad ꝯgrui⸗
tatē vnionis. ſicͭ decora veſtis facit
ad ꝯiūctiõis mr̄imonialis ꝯgrui⸗
tatem. et ſilr̄ ſciētie et om̄es alie ꝑ
fectões chriſti pñt dici mediū vni⸗
onis. et ꝓ tāto grā habitual' chri
ſti pt̄ dici grā vnionis. verius tam̄
puto ꝙ grā vnionis dicat᷑ vel ip̄a
gratuita dei voluntas, que gratis
nullis p̄cedētibꝫ meritiſ vnionem
facit. vel potiꝰ ip̄m donū gratis da
tuz hūane nature quod eſt eſſe in
ꝑſona dĩna. ſi tñ aĩa vnita cor⸗
ꝑi p̄intelligat᷑ ad aſſumptõez, ſal⸗
uat᷑ ſicͭ pͥus. ¶ Ad q̈rtum dicendū:
ꝙ humanitas non eſt forma ꝑtis
que dicat᷑ forma. quia ĩformat ali
quā naturam vel ſbiectū. ſ; dicitur
forma totiꝰ in qua ſuppoſitū natu
re cõſiſtit. vnde nõ oportet ponere
ꝙ hypoſtaſis ĩcreata ĩformet᷑ hu⸗
mãitate: ſ; ꝙ ꝯſiſtit ĩ ea; ¶ .iij. q.

HD ſcđm ſic ꝓcedit᷑. Videt᷑
ꝙ ĩ chriſto ſit tm̄ vnuz eē.
viuē ei ſm̄ ꝑhm̄. ij. de aĩa
viuētibꝫ ē eē. ſ; ĩ chriſto ñ ē tm̄ vnū
viuē: cuz ſit ĩ eo et vita creata q̄ vi⸗

uit corpus p animā: ⁊ vita icrea-
ta qua viuit ꝟbum per ſeipſum.
ergo nec in chriſto ē vnū eſſe tm̄.
¶ Pre: ſic eſſe ē ſuppoſiti: et opa-
tio ſimiliter. ſꝫ vnitas ſuppoſiti nō
facit quī ī chriſto ſint plures opa-
tiones. gͦ non faciet ꝙ in chriſto
ſit vnū tm̄ eſſe. ¶ Pre: generatio
eſt mutatio de non eſſe ad eſſe. ſed
in chriſto ē quedam gn̄atio tpa-
lis: ꝺ q̄ hētur Mat. i. Chriſti autē
generatio ſic erat ꝙ non poterat
terminari ad eſſe eternū. gͦ termi
nabat ad aliqꝺ eſſe tēpale ⁊ crea
tū. gͦ ī chriſto ē duplex eē cū ī ipo
maīfeſte ſit eē icreatū. ¶ Pre: vni-
cuiqꝫ ē attribuēdū eē ꝺ q̄ cōuenī-
ēter q̄ri poteſt an ē. ſed de huāna
naťa. pt cōueīēter queri an ē. gͦ
hūana natura habet ꝓprie eſſe in
chriſto. ⁊ ſic ē in eo duplex eſſe: cū
etiā diuina naťa ſuum eſſe habe-
at. ¶ Sed con̄: q̄cūqꝫ ſūt diſticta
ſcđm eſſe/ in ſuppoſito ſunt diſtin-
cta. ſꝫ in chriſto eſt vnū tm̄ ſuppoſi
tū. ergo vnū tm̄ eē. ¶ Rn̄ſio. dꝺ.
ꝙ eē dupliciť diciť: vt ptꝫ p Phm̄
in. v. meta. et in q̄dam gloſa Ori-
genis ſuper pricipium ioſue. vno
modo ꝑm ꝙ ē copľa verbalis ſiḡns
ꝯpoſiť cuiuſlibꝫ enūciatōis quā aīa
facit. Vnꝺ eſſe hoc nō eſt aliquid ī
rerum natura: ſed attribuit tm̄ in
actu anime componētis ⁊ diuiden-
tis. et ſic eſſe attribuitur ōni ei de
quo ꝓpoſitio poteſt formari: ſiue
ſit ens ſiue ſit priuatio entis. dici-
mus enim cecitatē eſſe. ¶ Alio mō
diciť actus entis inquātum ē ens.
id eſt inquātū denotat aliqꝺ enſ
actu in rerum natura. et ſic eſſe nō
attribuiť niſi rebꝰ ipſis. que in. x.
generibus continent. Vnde ens
a tali eſſe dictum p. x. genera diui
dit. ſꝫ hoc eſſe attribuit alicui rei
dupliciť. Vno mō ſicꝫ qꝺ vere ⁊ p-
prie habꝫ eſſe vel ē. et ſic attribuiť
ſoli ſbē per ſe ſbſiſtēti. vn̄ qꝺ vere ē
dicitur ſba in primo. Phy. omnia
vero que non per ſe ſubſiſtunt: ſed
in alio: ⁊ cum alio: ſiue ſint accidē
cia: ſiue forme ſubſtantiales: ſiue
quelibet pars/ nō habent eſſe ita
ꝙ ipſa vere ſint: ſꝫ attribuitur eis
eſſe alio mō, id ē quo aliqꝺ eſt. ſic
albedo dicitur eſſe. non qa ipſa ī
eſſe ſubſiſtat: ſed quia ea aliquid
habet eſſe album. eſſe ergo vere et
proprie non attribuitur niſi rei ip
ſe ſubſiſtenti. huic autem attribui
tur eſſe duplex. vnum ſcilicet eſſe
quod reſultat ex h̄s ex quibꝰ eius
vnitas integratur: quod eſt pro-
prium eſſe ſuppoſiti ſubſtantiale.
aliud eſſe ſuppoſito eſt attributū
preter ea que integrant ipſum:
quod eſt eſſe ſuperadditum ſciliꝫ
accidentale. vt eſſe albū attribuit
Sorti: cū dicitur ſortes eſt albus.
quia ergo in chriſto ponimus tm̄
vnam rem ſubſiſtentem: ad cuius
integritatem cōcurrit etiam ipſa
humanitas. (quia vnum ſuppoſi-
tum ē vtriuſqꝫ nature) ideo opor-
tet dicere ꝙ eſſe ſbſtantiale qꝺ pro
prie attribuit ſuppoſito in chriſto
eſt vnum tm̄. habet enim vnitatē
ex ſuppoſito ipſo: et nō ex naturis.
ſi tamen ponatur natura hūanita
tis a diuinitate ſepari/ tunc hūa-
nitas ſuum eſſe habebit/ aliud ab
eſſe diuino. non enim impediebat
quin proprium eſſe habebat: ni-
ſi ꝙ nō erat per ſe ſubſiſtens. ſicut
ſi arca eſſet quoddam ī diuiduum
naťale/ ipſa tota non haberet niſi
vnum eſſe. quelibꝫ tamē partium
ab arca ſepata ꝓprium eſſe habe-
bit. et ſic patet quia ꝑm ſecūdaꝫ o-
pinionem oportet dicere ꝙ in chri
ſto eſt vnum eſſe ſubſtantiale. ſe-
cūdū qꝺ/ eē ꝓpe ē ſuppoſiti: q̄uis
ſit mľtiplex actuale eſſe. ¶ Ad. i.
gͦ dꝺ. ꝙ viuere dicit eē q̄ddā ſpeci
ficū per ſpāle eēndi pricipiū. et ido
diuſitas vite ꝯſeqť diuſitatē potē

tiarum viuendi ſꝫ eſſe magis reſpi-
cit ad ſuppoſitum ſubſiſtens ¶ Ad
.ij. dr̄ ꝙ operatio ſuppoſiti nō eſt
de integritate vnitatis eius . ſꝫ ſe-
quitur eius vnitatem . vn̄ vnius
ſuppoſiti inueniu̅ꝰ multas oꝑati-
ones ſcḋm diuiſa oꝑationū pn̄cipia:
que ſuppoſito inſūt . ſicut hō aliud
oꝑatur manu et lingua . ſed eſſe ē
illud ī quo fundatur vnitas ſuppo
ſiti . vnde eſſe mutiplex preiudicat
vnitati . ¶ Ad tercium dicendum: ꝙ
generatio temporalis terminatur
non ad eſſe ſuppoſiti eterni vt ſim-
pliciter ꝑ eam eē incipiat: ſed ꝙ ī
cipiat eſſe ſuppoſitū / habens illud
eſſe ſic̄ ſuppoſitum humane nat̄e .
¶ Ad . iiij . dr̄: ꝙ obiectō illa proce
dit d̄ eſſe qḋ in actu anime ꝯſiſtit .
ſcḋm qḋ etiā ea que ſunt ꝑ animam
eſſe dicūt̄ . cū pari ratione etiā d̄ ce
citate poſſet queri .iiij. .q.

Ad terciū ſic ꝓcedit̄ . Uide-
tur ꝙ in chriſto nō ſit tm̄
vna filiatio . multiplicata
em̄ cauſa multiplicatur et effectꝰ .
ſꝫ natiuitas eſt cauſa filiatiōis . cū
g° in chriſto ſint due natiuitates /
erūt due filiatiōēs . ¶ Pre: impoſſi
bile eſt ideꝫ ſimul manē ⁊ corrupi .
ſꝫ poito ꝙ beata v̄go ante mortem
chriſti mortua fuiſſꝫ / corrupta eēt
filiatio: qua filius mat̄s dicebat̄ .
maneret aut̄ filiatio eterna q̄ dice-
ret̄ patris filius . g° alia filiatione
dicit̄ chriſtus filiꝰ patris: ⁊ alia fi-
lius mat̄s . Si dicat̄: ꝙ ē aliꝰ r̄ſpe
ctus nō filiatio alia . ¶ Con̄: filiꝰ eſt
relatm̄ ſcḋm eē ⁊ non tm̄ relatm̄ ſcḋm
dici . ſꝫ huiuſmoi relatiua ſcḋm phm̄
ī p̄dicam̄tis ſūt quoꝝ eē ē ad aliud
ſe habē . g° eē filiatiōis ē r̄ſpectus
q̄ r̄fert̄ ad aliud: ⁊ ita ſi ſint pl̄es
r̄ſpectꝰ ſūt pl̄es filiatiōēs . ¶ Pre:
in relatōe nihil inuenit̄ niſi r̄ſpectꝰ
et cauſa ſiue fuudam̄tū reſpectus .
ſic̄ vitas q̄titatis ē fundam̄tū r̄la
tiōis que ē eq̄litas . ſꝫ r̄ſpectꝰ ſūt

diuiſi qbꝰ chriſtꝰ r̄fert̄ ad patrē et
et ad matrē . fundam̄ta aut̄ eoꝝ re
ſpectuū ſiue cauſe ſūt diuiſe . ſcꝫ ip-
ſe natitates . nā filiatio ē r̄latio oi-
ginis: q̄ ſūt pl̄es filiatiōēs in chri
ſto . ¶ Sed con̄: filiatio ē r̄latio ꝑ
ſonalis . ſꝫ ī chriſto ē vna pſoā tm̄ .
g° vna tm̄ filiatio . ¶ Rn̄ꝰ dr̄: ꝙ in
chriſto ē vna tm̄ filiatō ſcḋm rem / q̄
uis ſint pl̄es r̄ſpectꝰ relatiui ſcḋm re
latōꝫ . ¶ Ad cuius euidētiā ſciēdū:
ꝙ in h̄ differt adaliq̄d ab aliis ge-
neribꝰ . ꝙ alia genera ex ꝓpria ſua
ratione habēt ꝙ aliq̄d ſint: ſic̄ q̄n-
titas ex hoc ipo ꝙ q̄titas ē / aliq̄d
ponit: et ſimiliter eſt in aliis . ſꝫ ad
aliquid ex propria ratiōē ſui gene
ris non habet ꝙ ponat aliquid: ſꝫ
eſt ad aliud . Un̄ inueniuntur que
dam adaliquid / que nec ſūt ī reꝝ
natura . ſed ſunt in ratione: qḋ in
aliis generibꝰ non ꝯtingit . et q̄
uis adaliquid ex ratione ſui gene-
ris non habeat ꝙ aliquid ponat/
non tamē habet ex ipſa ratiōē ge-
neris ꝙ nihil ponat . quia ſic nl̄la
relatio eſſꝫ aliquid in reꝝ natura .
Unde ſic adaliquid nō eſſꝫ vnū de
x . generibꝰ et p̄dicam̄tis . Habꝫ at̄
relatō ꝙ ſit aliqḋ reale ex eo qḋ re
lationem cauſat . cum enim in ali-
quo inuenitur aliquid per qḋ ad
alterum comparet̄ et dependeat /
tunc dicitur realiter comparari vl̄
dependere vel referri . ſicut equali-
tas relatio realis ponitur ex virtu
te quantitatis: que equalitatem
cauſat . Quia vero ex eodem res
habet eſſe et vnitatem / ideo realis
vnitas ipſius relationis penſan-
da eſt ex ipſo relationis fundamē
to vel cauſa . vt quia eſt vna quan
titas per quam pluribus ſum eq̄-
lis / in me non eſt niſi vna relatio
realis eq̄litatis / habēs reſpectus
ad pl̄es . ſimiliter: ꝙ vna natiuitate
ex p̄re et m̄re gēitꝰ ſū / vna filiatōe
reali dicor filiꝰ vtriuſqꝫ q̄uis m̄lti-

plicent̄ reſpectuſ · ſed in chriſto nō
poſſumus dicere vnaꝫ eſſe cauſam
filiationis / ſ̄m q̄ refertur ad pa⸗
trem et ad matreꝫ : cū ſint due na⸗
tiuitates penitus diſparate · vnde
ſi eſſet aliq̄d q̄d filiationē tp̄alem
poſſet recipe quaſi ſubiectū / opor⸗
teret ponere in chriſto plures fili⸗
ationes · nunc autē filiatio ē talis
relatio que nō pt̄ habere ꝓ ſubie⸗
cto niſi ip̄m ſuppoſituꝫ · in chriſto
aūt nō ē niſi ſuppoſitū eternuꝫ : q̄d
quidem nō pt̄ eſſe ſubiectū alicuiꝰ
tp̄alis relationis · quecūq̄ eñ rela
tiones tp̄ales de aliquo eterno di
cunt̄ / ſūt relationes rationis et nō
rei · Nō filiatio qua chriſtus refert̄
ad patrē / nō eſt realis relatio ſed
ratōnis tm̄ : ſic ⁊ cetere que dicūt̄
de deo in reſpectu ad creaturas · nō
eñ pt̄ dici q̄ ſubiectū filiatōnis ſit
ſuppoſitū eternū ratione humane
nature vel alicuius p̄tis eius : ſicut
dicit̄ ſuppoſitū mortis vel alicuiuſ
paſſionis · q̄ꝛ ſic humana natura
vel p̄s eius eſſet p̄mū ſbiectuꝫ filia
tōnis : et denominaret̄ p̄ ipſaꝫ : ſic
ↄtingit etiā de aliȷs accidentibꝫ : q̄
attribuunt̄ chriſto ratione hūa⸗
ne nature · filiatio vero nihil deno
minat niſi ipſuꝫ ſuppoſituꝫ · nec pt̄
aliud ꝓ ſubiecto habere · Nihil tñ
ꝓhibet aliquas reales relationeſ
meſſe chriſto ad v̄gīnē · ſic cū dica⸗
mus corpus chriſti eſſe originatū
a virgine · ſed iſta relatio nō habꝫ
rationē filiationis : niſi poneretur
ſ̄m p̄mā opinionē ſuppoſitū crea⸗
tum eſſe aliud in chriſto ab increa
to · ¶ Ad p̄mum ergo dicendū : q̄
ex natiuitate tp̄ali nō innaſcit̄ fi⸗
liatō realis ſed rationis tm̄ : quā⸗
uis chriſtus realiter ſit filius vir⸗
ginis : ſic et deus r̄aliter ē dominꝰ
creature : quāuis in eo dominium
nō ſit relatō realis · dicit̄ eñ realiſ
dominus ꝓpter realē poteſtatē · et
ſic dicit̄ chriſtus realiter ꝓpter rea⸗
lem natiuitatem · ¶ Ad ſcd̄m dd̄ :
q̄ reſpectus relationis depēdet ex
termino ad quē aliq̄d refert̄ · et iō
deſtructo termino / r̄ſpectꝰ aufert̄ ·
ſed tñ realis filiatio ad patrem re
manet in chriſto etiam ſuppoſita
morte matris · ¶ Ad terciū dicēd :
q̄ in illa Philoſophi deſcriptione
eſſe ponit̄ ꝓ ratōne eſſendi : ſ̄m q̄
diffinitō dicit̄ oratio ſignificās q̄d
eſt eſſe · vnde nō oportet q̄ realiter
habeat eſſe relatio ex reſpectu : ſꝫ
ex cauſa reſpectus · ex reſpectu v̄o
habet ꝓpriā rationē gn̄is vel ſpēi ·
¶ Ad · iiij · dd̄ : q̄ q̄uis ſit et reſpe⸗
ctus filiationis diuerſus / et cauſa
filiationis diuerſa / tñ filiationes
non p̄nt ee̅ due : rōne iā dicta ;

· v · · q ·

Deinde queritur de chriſto
q̄ntū ad ſpecies ſub quibꝫ
in ſacramento altaris ↄti⸗
net̄ · vtꝝ ſcꝫ ſint ibi accidentia ſine
ſbiecto · Et videt̄ q̄ nō · nō eñ deꝰ
pt̄ facere ↄtradictoria ſimul ee̅ ve⸗
ra · hoc aūt eſſꝫ ſi ab aliq̄ remouet̄
q̄d ē de ſua diffinitione · cū g̊ ī dif⸗
finitione accn̄tis cadat eſſe in ſbie
cto (q̄ꝛ accn̄tis eſſe ē ineſſe) videt̄
q̄ deꝰ nō poſſit facere accn̄s ee̅ ſine
ſbiecto · ¶ Pre : de q̄cunq̄ p̄dicatur
diffinitio / et diffinituꝫ · ſꝫ ens p̄ ſe
ē diffinitio vel deſcriptio ſbſtātie ·
ſi g̊ in ſacram̄to altariſ accn̄a ſint
p̄ ſe et nō in ſbiecto / ſequit̄ q̄ ſint
ſbſtātie q̄d ē abſurduꝫ · ¶ Pre : ex
accidētibꝫ nō pt̄ gn̄ari ſubſtātia ·
Sed videmus ex illis ſpeciebꝫ ge⸗
nerari et vermes et cineres que ↄ⸗
ſtat nō generari ex corpore chriſti ·
ergo accidentia nō ſunt ibi ſine ſb⸗
iecto · Si dicat̄ q̄ gn̄ant̄ ibi miracu
loſe · Contra miracula ordinantur
ad fidei edificationem · ſed hoc non
ordinatur ad fidei edificationem /
ſed magis ad ſcandalum : q̄ ver⸗
mes exinde generentur · ergo non
fit miraculoſe · ¶ Pre : ī ſacm̄to vei⸗

tatis nihil debꝫ eē inordinatū · ſed
ↄtra ordinē quē deꝰ rebꝰ īpoſuit /
ē accn̄s eē ſine ſbiecto · gᵒ nō ſūt i-
bi accn̄a ſine ſbiecto · ¶ Sꝫ con̄ : ſen
ſus non decipitur in ꝓprio ſenſato
ſm̄ Phm̄ · ij · ď aīa · ſꝫ ſenſus diiudi
cat ibi eē colorē ſaporē ⁊ alia huiuſ
mōi · gᵒ hec accn̄a vere ſūt ibi · n̄ aūt
ſūt in corpore chriſti velut in ſubie-
cto : nec iterū in aere : cū neutrū ſit
natum affici talibꝰ accidentibꝰ · gᵒ
accidentia illa ſūt ibi ſine ſbiecto ·
¶ Rn̄ſ dicend̄ : ꝙ ꝓcul dubio acci-
dentia in ſacramēto altaris ſūt ſine
ſbiecto · hoc aūt qualiter eē poſſit
hic ↄſiderādū eſt · In omnibꝰ em̄
cauſis ordinatis ſm̄ Procluꝫ in li-
de cauſis / vehementius imꝑmit in
cauſatū cauſe ſcd̄e / cauſa pͥma ꝙ̄
cauſa ſcd̄a · ⁊ inde fit ꝙ cauſa pͥma
nō trahit oꝑationē ſuā ab effectu
etiā poſtꝙ̄ ſcd̄a retraxerit · vt dicit̄
ibidē in cōmento · Uniuerſalis aūt
cauſa et pͥma omniū entiū deus ē ·
et nō ſolū ſubſtantiaꝝ ſed etiā ac-
cidentiū · ipſe em̄ creator eſt ⁊ ſbſtā
tie et accidentis · ſed entia ꝓdeunt
ex eo quodam ordine · naꝫ mediā
tibꝰ ſubſtātie pͥncipiis / accidentia
ꝓducūt᷑ · vn̄ ſm̄ nature ordinē ac
cidentia a pͥncipiis ſbſtantie depē-
dent : vt ſine ſbiecto eē nō poſſint ·
et ꝑ hoc tn̄ nō excludit᷑ / quin deus
quaſi cauſa pͥma poſſit accidentia
in eſſe ↄſeruare / ſubſtantia remo-
ta · et ꝑ hūc modū miraculoſe acci
dentia ſūt in ſacramēto altaris ſine
ſubiecto · ſcꝫ v̓tute ďina ea tenente
in eſſe · ¶ Ad pͥmum ergo dicēdū :
ꝙ cū dicit᷑ accidentis eſſe eſt ineſſe :
vel qualitercūqꝫ ponat᷑ in diffiniti
one accidentis ſubiectū / intelligit᷑
eſſe diffinitio ꝑ additionē · vt dicit̄
in · vij · Meta · Et dicit᷑ diffinitio ꝑ
additionē qn̄ in diffinitione ponit̄
aliquid quod eſt extra naturaꝫ dif
finiti · ſicut naſus ponit᷑ in diffinitio
ne ſimi · hoc aūt ē ꝓpter naturaleꝫ

depēdentiaꝫ accidentis a ſubiecto ·
ſed hoc nō impediēte / deus pt̄ acci
dentia ſine ſubiecto ↄſeruare · nec
tn̄ ſequit᷑ contradictoria ſimul eſſe
vera · qꝛ ſbiectū nō ē de eēntia acci-
dentis · ¶ Ad ſecūdū dicēdū : ꝙ ſm̄
Auicennā in ſua Meta · eſſe nō po-
teſt poni ī diffinitōe gn̄is vel ſpēi ·
qꝛ omnia particularia vniunt̄ in
diffinitōne gn̄is vel ſpeciei : cū tamē
genus vel ſpecies nō ſit ſm̄ vnum
eſſe eius in omnibꝰ · et ideo hec nō
eſt vera diffinitio ſubſtātie · ſbſtā-
tia ē quod ē ꝑ ſe · Vel accidens eſt
qđ eſt in alio : ſed ē circūlocutō ve-
re deſcriptionis · que talis intelligi
tur · ſubſtantia ē res cuius nature
debet̄ eſſe nō in alio · Accn̄s eſt res
cuius nature debet᷑ eſſe in alio · vn̄
patet : ꝙ ꝗuis accidens miraculo-
ſe ſit nō in alio / tn̄ ꝑtinet ad diffi-
nitionē ſbſtātie · nō em̄ fit vt eius
nature ſit debitū eſſe nō ī alio : nec
egredit᷑ rationē accidentis · qꝛ ad-
huc natura eius remanet talis vt
ei debeat᷑ eſſe in alio · ¶ Ad terciū
dicend̄ : ꝙ de iis que gn̄ant᷑ ex ſpe
ciebꝰ : vt v̓minibꝰ / cineribꝰ / et aliqbꝰ
huiuſmōi / due ſūt opīones ꝓba-
biles · Quaꝝ vna ē vt dicat̄ ꝙ ſbā
pāis r̄dit ex q̈ huiuſmōi pn̄t gn̄ari
ſꝫ hec opīo vidēt ī ꝓprietatē ↄtinere
ꝓpt̓ duo : n̄ ďbito mō ītelligat̄ · Pri
mo : qꝛ n̄ pt̄ eē : ꝙ itꝝ ſit ī ſbā pāis
ā ei ponēt ī eē ſbā pāis ite:ito ſpēbꝰ
r̄manētibꝰ : ⁊ ſic cū corpꝰ xp̄i tādiu
ſit ſb̄ ſacm̄to / ꝙ̄diu ſpēs manēt ſb̄
ſacm̄to / ſeqt᷑ ꝙ aliqn̄ ibi eīt corpꝰ
chriſti ⁊ ſbā pāis : qđ n̄ ſuſtiet̄ : ā ſꝫ
eīt ďſtructis ſpēbꝰ : ſꝫ itꝝ ē īꝯueīēs
ꝙ ſbā pāis ſit ſine ꝓpriis accn̄tibꝰ
pāis · Scd̄o a ꝓpꝫ ī ꝓpietas ꝓpt̓ no
mē r̄ditꝰ · ſi ei aliqd ē ī alterū ↄuſū
n̄ pt̄ dici redire n̄ illđ r̄uitat᷑ ī ipm̄ ·
ſbā aūt pāis n̄ ē āmihilata : ſꝫ tn̄ſſbā
ta ī corpꝰ chriſti · vn̄ nō pt̄ intelligi
ꝙ ſbſtantia panis redeat : niſi cor-
pus chriſti ↄuitat̄ in paēꝫ qđ ē ab-

ſurdū· Unde ſi debꝫ iſta opīo ſuſti
neri / ītelligenda ē ꝑ ſubſtātiā pa
nis materia pa͡is· nō ꝙ redat que
p̄ius erat: ſ; ꝙ deſtructis ſpeciebꝫ
a deo de alia materia accidentibuſ
ꝓuideat᷑: vel ꝑ creationē vel q̄cūꝗ
alio mō ex qua poſſunt huiuſmodi
corpora generari· Alia vero opīo ē
plurimoꝝ: vt dicat᷑ ꝙ illis accidētibꝫ
cū datū ē ꝑ ſe ſb̄ſiſter̄ diuia v̄tute /
ſimul datū ē eis vt agāt: vt ex eiſ
fiat quicquid fieret ex ſb̄ſtātia pa/
nis: vel quicquid ageret / ſi mane/
ret· ex hac v̄tute nutriūt᷑ et v̄mes
et cineres q̇ exinde generānt᷑ ¶ Ad
·iiij·dd: ꝙ h̄ miraculū ordiat᷑ ad fi
dem: ne ſcꝫ fides meritū ꝑdat et ſac
mēti myſteriū deꝑhendat᷑ ¶ Ad
·v·dd: ꝙ nihil ꝓhibꝫ aliq̄d eſſe or
dinatū (cōſiderato cōmuni curſu et
ordine) cuiuſ contrariū etiā ordia
tū eſt / ꝓ aliq̄ cauſa ſpeciali · et hoc
mō quāuis ſm̄ ordinē cōmunem re
cte diuitus ordiatū ſit / vt accidenſ
ſit ī ſb̄iecto: nihil tamen ꝓhibꝫ re/
cte ordiatū eſſe: vt ī ſacramēto al/
taris accidēs ſit ſine ſb̄iecto· vt ſcꝫ
fides meritum habeat per latentiā
ſacramenti

Deinde querit᷑ de membris
chriſti et p̄imo de angelis·
ſcdo de hominibꝫ· De āge
lis queruntur quinꝗ· Primo qn̄/
tum ad naturam ipſoꝝ · vtrū ſint
cōpoſiti ex materia ⁊ forma· Scdo
quātum ad ꝯgnitionē intellectꝫ·
vtrum ſimul in actu poſſint eſſe in
ꝯgnitiōe matutīa et veſpertina: h̄
eſt vtꝝ ſimul ꝯgnoſcāt res ī ꝓpria
natura et in v̄bo· Tercio quātum
ad meritum voluntatis· vtrum ſcꝫ
potuerit eodē actu chaitatis meri
fruitionē et frui· Quarto quantū
ad motū· vtrū moueant᷑ in inſtāti
Quīto qn̄tum ad effectum· vtrum
poſſint imprimere vel aliquid face
re in iſtis corporabibus ;

Ad p̄mū ſic ꝓcedit᷑· videt᷑ ꝙ
āgelꝫ ſit ꝯpoſitꝫ ex mate
ria et forma · Augꝫ em̄ di
cit ī ·iiij· libro de mirabilibꝫ ſacre/
ſcripture· oīpotens deus ex mate/
ria ⁊ forma quam p̄ius ꝯdidit / cor
ꝑaliū et incorꝑaliū / ſenſibiliū et in
ſenſibiliū / intellectualiū ⁊ intelle/
ctu carentiū / m̄tiformeſ ſpecies di
uiſit· angeli em̄ ſūt intellectuales
et incorporei· g° habent materiā de
ſui corpore ¶ Pre· Boe: dicit in li/
bro d̄ vnitate ⁊ vno· Quoddā eſt
vnū cōiūctiōe ſimpliciū· vt āgelus
⁊ aīa: quoꝝ vnūqdꝗ ē vnū ꝯiūcti
one mateie ⁊ forme· ⁊ ſic idē qd̄ p̄
us ¶ Pre· ōne qd̄ ē in genere ha
bꝫ genꝫ ⁊ differētiā· genꝫ aūt ſm̄
Auicēna in ſua meta · ſumitur ex
nat̄a mateie· differētia vero ex na
t̄a forme· g° ōne qd̄ ē ī genere ē cō/
poſitū ex mateia ⁊ forma· āgelus
autē ē in genere ſb̄ſtātie: cū ſit ſb̄/
ſtātia habēs ſpeciē litatā· g° ē cō
poſitꝫ ex mateia et forma· Si dica/
t᷑: ꝙ differētia āgeli nō ſuit᷑ ex for/
ma: ſ; ex formali qd̄ ē ipm̄ eē āgeli·
Con̄· differētia cuiuſlibꝫ rei ē d̄ eſ/
ſētia eiꝫ: ⁊ intrat diffinitōe eiꝫ vt
dicit Auicēna g° differentia āgeli
nō p̄t ſumi ex eē ipiꝫ ¶ Pre: ideo
oſtēdit᷑ impoſſibile eē plura ſūma
bona / ꝙ oportēt ea ī aliq̄ ꝯueire:
cū vtꝝꝗ ſit ſūmū bonū: ⁊ ī aliq̄ dif
ferre alias nō eſſent plura: ⁊ ſic eſ/
ſent ꝯpoſita· ſ; ꝯſtat eē plures eſ/
ſentias āgelicas · g° oportet eas ī
aliq̄ ꝯuenire et in aliquo differre·
⁊ ſic oportet eas eſſe ꝯpoſitas· ſed
ꝑtes eſſentie ſūt materia ⁊ forma·
ergo angeli ex materia ⁊ forma cō
ponūt᷑· Sed con̄· ē qd̄ Boe· dicit· in
libro de duabꝫ nat̄is ⁊ vna ꝑſona
chriſti· Or Omēs incorporee ſb̄e/
nat̄e nullo mō innitūt᷑ fundamēto·
ſ; āgeli ſūt ſb̄ātie incorporee· g° nō
ē ī eis mateia ¶ Rº· dd: ꝙ quidā
ponūt āgelos ꝯpoī ex mateia ⁊ for

ma· ſed hoc videt̄ repugnãs natu-
re eoꝝ ꝓpter duo que in eis inue-
niunt̄ · Primo q̄ intellectuales ſūt·
ſi em̄ angeli haberent materiam d̄
ſui compoſitione / oporteret omne
qd̄ in eis eſt / eis ĩeſſe ꝑ modū ma-
terie ↄuemētē· cū omne qd̄ ē in al
tero ē in eo ꝑ modū recipientis· vt
habet̄ in libro de cauſis· Forma aūt
aliq̄ hoc mō eſt in materia q̄ in ea
habet eſſe ꝑticulare et materiale·
Vn̄ ſi angeli eſſent ex materia cō-
poſiti / oporteret q̄ forme q̄bꝫ intel
ligūt q̄cūq̧ ſint eſſent in eis ſm̄ eē
materiale et ꝑticulare· et ſic ſeque
ret̄ hoc impoſſibile: ſcꝫ q̄ angelus
nūq̄ cognoſceret niſi ꝑticulare· q̄
forma ꝑticulariter in aliquo rece-
pta nō poſſet eē vniuerſalis cogni
tionis p̄ncipiū: ſic patet in ſenſu·
nec p̄t obuiari ex h̄ q̄ angelus po-
nat̄ componi ex materia alterius
nature q̄ꝫ hec materia corporalis·
q̄ q̄cūq̧ eſſet illa materia ↄſtat q̄
reciperet formā ſb̄alē angeli ꝑticu-
lariter: alias angelus nō eēt res ꝑ
ticularis: et ſic illa materia ↄueni-
ret cū hac materia· q̄ forme in eaꝫ
reciperent̄ ꝑ modū particularē· vn̄
impoſſibile ē angelū aut aliquam
aliā ſb̄aꝫ intellectualeꝫ ex materia
componi: cū alterius modi ſit rece-
ptio q̄ recipit intellectus formaꝫ:
et q̄ recipit materia p̄ma vt dictuꝫ
ē· et vt dicit Cōmentator· iij· de aĩ-
ma· vn̄ et Phōꝝ ſententia ē q̄ in-
tellectualitas ↄſeq̄t̄ immunitateꝫ
a materia· Secūdo ꝛ̄pugnat eis per
h̄ q̄ incorꝑales ſūt· Queçūq̧ em̄
ex materia componunt̄ / oportet in
materia ↄuenire: eo q̄ materia in
ſe accepta nō habet aliquā diſtin-
ctionis rationē· ſuppoſita em̄ vni-
tate materie impoſſibile ē q̄ vna
materia cōtrarias et diſparatas for-
mas recipiat: niſi ſm̄ diuerſas ꝑ-
tes· nō em̄ p̄t materia eadē et ſm̄
idē accipere formā angeli et formā

lapidis· diuerſitas em̄ ꝑtiū / nō p̄t
intelligi ĩ materia nō ĩtellecta di-
uiſione: nec diuiſio / nō intellecta
dimēſione· q̄ ſb̄tcta q̄ntitate ſb̄a
remanet ĩdiuiſibilis· vt dr̄ in p̄mo
Phy· vn̄ oportet oĩa q̄ ſūt compo
ſita ex materia dimēſionata eſſe·
et iō nullū incorporeū p̄t eē ex ma-
teria ↄpoſitū· ſed q̄ ſb̄a angeli nō
ē ſuū eē (h̄ em̄ ſoli deo ↄpetit cui eē
ↄpetit ex ſe ipſo: et iō nō ab alio)
inuenimus in angelo et ſb̄am ſiue
quiditatē q̄ ↄſiſtit: ⁊ eſſe eius in q̄
ↄſiſtit· ſic q̄ dē actu eēndi dr̄ eē / ſic
actu currēdi aliq̄s dr̄ currere· ⁊ ſic
dici9 āgelū eē ↄpoſitū ex q̄ ē· ⁊ qd̄ ē
vel ſm̄ verbū Boe· ex eē: et qd̄ eſt·
et q̄ ipa ſb̄a angeli in ſe ↄſiderata ē
in potentia ad eſſe (cū hēat eē ab
alio) et ipm̄ eē eſt act9 / ideo ē ĩ eo
ↄpoſitio act9 et potētie et ſic poſſet
ↄcedi ĩ eo materia et forma: ſi om-
nis act9 debeat dici forma: et omis
potentia materia· ſed nō ↄpetit in
ꝓpoſito· q̄ eſſe nō ē act9 q̄ ſit ꝑs eſ-
ſentie: ſic forma ipſa· Etiā q̄ditas
angeli vel ſb̄a ē ꝑ ſe ſbſiſtēs qd̄ ma
terie ↄpetit· Ad p̄mū ergo dd̄:
q̄ Aug· ſuꝑ Gene· ad lr̄aꝫ materi
am et formā quā de9 p̄mo ↄdidit /
dicit ſignificari per celū et terram:
cum dicitur In principio creauit
deus celum et terram· vt per terrā
ſignificetur materia informis viſi-
bilium rerum· per celum autē ipſa
natura āgelica / nondum formata
per conuerſionem ad verbum vel
ad deum· vt ipſa naturalia angelo
rum attribuantur eis quaſi forma
vnde non eſt ad propoſitum auto-
ritas adducta· Ad ſcd̄m dicēdū:
q̄ liber iſte non eſt Boe· vnde non
oportet q̄ in autoritate recipiatur·
ſuſtinendo tamen librum poteſt di
ci q̄ formam et materiam large ac
cipit pro actu et potentia vt dictū
eſt· Ad tercium dicendū: q̄ ipſa
ſubſtātia angeli quodāmō ſe ha-

bꝫ ad eſſe eius ſicut materia ad for
mā vt dictū eſt· materia aūt ſi eiꝰ
eſſentia diffiniret᷑ haberet ꝓ dr̄a
ipm̄ ſuum ordinem ad formā· et ꝑ
gn̄e ipſam ſuā ſubſtantiā· et ſimi-
liter in angelis ipſa natura ſubſtā
tie eoꝝ accipit᷑ vt genus· ex ꝓpor-
tione vero huius ſubſtantie ad eē
huius ſubſtātie accipitur ſpecifica
differentia· vt ſcḋm hoc angeli diffe
runt ſpē ſcḋm ꝙ in ſbſtātia vniꝰ eſt
plus vel minꝰ de potentia q̄ȝ in ſb-
ſtantia alteriꝰ· ¶ Quartū ꝯcedi-
mus nō em̄ ab ipſo eē ſumit᷑ diffe
rentia· ſed magis ab hītudine ip-
ſius ſubſtātie ad eſſe· ¶ Ad q̄ntū
dicendū· ꝙ in ſūmo bono nulla di-
uerſitas eſſe poteſt cū in eo ſit idē
eſſe ⁊ quod eſt· vnḋ hoc ſufficit ad
eius pluralitem remouendaꝫ· ſed
compoſitō q̄ in angelo inuenit᷑ ſuf
ficit ad eiuſ plualitatē vt ex dictis
patet;

·vij· ·q·

Hd ſcḋm ſic ꝓcedit᷑· Videt᷑
ꝙ angelus non poſſit co-
gnoſcere ſimul res in verbo
et in ꝓpria natura· Eadem em̄ po-
tentia nō poteſt geminum actum
habere· vt ꝙ intellectus ſimul ītel
ligat diuerſa· ſed alius actus ē q̄ ī
tellectus angeli videt res in verbo
⁊ in ꝓpria natura· ergo impoſſibi
le eſt ꝙ ſimul videat res ī verbo et
in ꝓpria natura· ſic̄ intellectus nō
ſimul videt ecthlipſim et cauſaꝫ eiꝰ
¶ Contra· cū intellectus nr̄ ſimul
videt ecthlipſim et cauſam eius·
accipit cauſam vt ratōeꝫ intelligē
di ecthlipſim· ergo accipit ecthli-
pſim ⁊ cauſam eius vt vnū intelli-
gibile· et ſic erit vnꝰ tm̄ actus·
¶ Pre· vinus nō pt̄ eſſe niſi vnus t-
minus vltimus· ſic̄ vna linea non
terminat᷑ ex vna pte· niſi ad vnuꝫ
punctū· ſed vltimus terminus po
tentie eſt cōpatio· ergo non pt̄
vna potentia ſimul duas opatio-
nes habere· et ſic idē qḋ prius·

Pre· ſic̄ ſe habꝫ potentia ad actū·
ita actus ad obiectū· ſed vnꝰ actꝰ
nō pt̄ terminari ad duo obiecta·
gͦ nec vna potentia pt̄ ſimul habē
plures opationes vel actus· et ſic
idēꝫ quod pus· Sꝫ cōn· viſio q̄ an
geli vident res in verbo ē viſio bt̄a
q̄ quidē non pt̄ eē intercīſa ſed oti-
nua· ſi ergo nō pn̄t ſimul videre res
in ꝓpria natura et in verbo· nunq̄ȝ
vident res in ꝓpria natura· ⁊ pa-
pue hoc videt᷑ ī anima chriſti que
ab initio ſue creationis vidit ver-
bū et res in verbo ¶ Rn̄ƺ dicēḋ· ꝙ aī
ma vel angelus ſimul poteſt vide-
re res in verbo et in ꝓpria natura·
et hꝰ expreſſe poteſt haberi ab Au-
guſ· in· x· ſup Gene· ad lr̄am· vbi
vult· ꝙ dies ille et veſpere et ma-
ne in eis nō ſūt ordinate ſcḋm ſuam
ſucceſſionē ſed ſolū in ordine natu
re· vn̄ ſimul ē pmus dies cuꝫ ſcḋo
et mane cū veſpere· et ſimul rerum
viſio in verbo ⁊ ī ꝓpria natura· qḋ
qualit᷑ ſit poſſibile videndū ē· opa
ri ſiquidē nō ꝓprie attribuit᷑ potē-
tie· ſed rei ſubſiſtenti que ꝑ poten
tiā opat᷑· vt ipſa potentia intelle
ctus nō ſit opans intelligendo· ſꝫ
magis opationis pncipiuꝫ· ſic̄ aūt
potentia intellectiua ſit pncipiū ī-
telligēdi ipſi ſubſtātie· ita ſpecies
intelligibilis ſit pncipiū intelligē
di ipſi potentie· vn̄ ſic̄ vna ſubſtā-
tia pt̄ ſimul diuerſos actus habe-
re ſcḋm diuerſas potentias· vt aīa
ſimul vult ⁊ intelligit ſimul· ita ex
vna potentia itellectiua poſſent ſi-
mul prodire diuiſi actꝰ ſi ſimul diui-
ſis ſpēbꝰ inmat᷑ pfecte· Hāc ei cāꝫ
Algaꝫ aſſignat q̄re nō ē poſſibile
multa intelligere· ꝙ ſcꝫ nō ē poſſi
bile ſimul intellectum formari mꝉ-
tis ſpēbꝰ in actu pfecto· ſic̄ nec idē
corpꝰ figurari ſimul diuerſis figu-
ris· viſio autē qua angelus videt
res in propria natura ſit per ſpeciē
intelligibilem concretam vel infu-

ſaꝫ inherentem · Viſio aũt reꝝ in
verbo fit ꝑ ipſaꝫ ſpeciē verbi ſiue eſ
ſentiã q̄ nõ ē iherens · ſed ei intel⸗
lectus vnit᷑ vt intelligibili · Speci
es aũt ↄcreata iherens ñ repugñt
vnioni intellectus angelici ad ver
bũ: cũ nõ ſit vnius rationis et ipſa
ſpecies: et quicq̇d ē ꝑfectionis in
ipſo intellectu angelico ſit quaſi
materialis diſpoſitio ad illã viſio⸗
nē beatã · Vnde ſimul ex intellectu
angeli ꝓcedit duplex opatõ · vna
ratione vnionis ad verbũ qua ſcꝫ
videt res in verbo · alia ratione ſpẽi
intelligibilis qua informat᷑: qua
videt res in ꝓpria natura · nec vna
haꝝ actionũ debilitat᷑ ſeu attenu⸗
at᷑ ꝑ attentionē ad alterã: ſed ma
gis ↄfortat᷑: cũ vna ſit ratio alteri
us ſic̄ imaginatõ rei in ſe ↄfortat᷑:
cum oñdit᷑ in actu oculo exteriori ·
Actio eñ btitudinis in btis ē ratõ
cuiuſlibet alterius actionis in eis
inuente · Et ꝑ hoc ptꝫ rñſio ad pri
mũ. ¶ Ad ſcðm dicenð: ↄcedim⁹ ꝙ
exemplũ illud nõ ē ↄueniens ·
Ad terciũ dicenð: ꝙ potētia angeli
intellectiua nõ terminat᷑ ad duoſ
actus ſɱ idem · ſed ſɱ diuiſas ſpe
cies quib; ad actũ ordinat᷑ · ¶ Ad
quartũ dicenð: ꝙ inter actũ et ob⸗
iectũ nihil cadit mediũ: ſic̄ ſpẽſ ca⸗
dit media int̄ itellectũ ⁊ ens actu ·
vñ nõ ē ſimile ⁊c̄.

· viij · · q ·

HAd terciũ ſic ꝓcedit᷑ · Vi⸗
det᷑ ꝙ angelus nõ meru⸗
erit ſuaꝫ btitudinē · qð eñ
ē btm / ꝑfectũ ē · qð aũt meret᷑ eſt
adhuc imꝑfectum · ſꝫ nõ pt̄ ſimul
idē eē ꝑfectũ et imꝑfectũ · g° nõ pt̄
angelus mereri btitudinē dũ ha⸗
bꝫ eã. ¶ Pret: angelus btus ē com
ꝓhenſor · nullus aũt meret᷑ niſi vi⸗
ator · ſi igit᷑ in p̄mo inſtanti q̄ bt⁹
fuit ãgelus / btitudinē meruerit /
ſimul fuit viator et comꝓhēſor · qð
falſũ ē · cũ h̄ ſoli⁹ chriſti ſit. ¶ Pret:

btitudo ſɱ P̄hm̃ in actu ↄſiſtit: ſꝫ
in actu ꝑfecto · et ſimilit̄ meritũ in
actu: ſed imꝑfecto · nõ aũt pt̄ eē ꝙ
actus angeli fuerit ꝑfectus ⁊ imꝑ
fectus · g° nõ potuit eſſe ꝙ ſimul eſ
ſet btus: et ſuã btitudinē meruit ·
¶ Sed contra: btitudo a nulla pu
ra creatura hēt᷑ ſine merito cũ hēat
p̄mij ratõnē · ſed angelus nõ potu
it eã mereri niſi in p̄mo inſtanti in
q̄ p̄mo btus fuit: qꝛ añ gr̃ã nõ ha
buit vt q̇dã ponũt · et ſic mereri nõ
potuit · g° in p̄mo inſtãti ſue btitu
dinis eã meruit. ¶ Rñſ dicenduꝫ: ꝙ
de ↄditõe angeli triplex ē opinio ·
Quidã eñ poſuerũt ꝙ angelus in
p̄mo inſtãti ſue creatõis fuerit be⸗
at⁹ · ſed h̄ nõ videt᷑ ↄueniēs qꝛ pa
ri ratione alij in p̄mo inſtanti fuiſ
ſent miſeri · qð etiã q̇daꝫ dicũt · ſed
abſurdũ et condēnatũ ē · Alij vero
dicũt ꝙ fuerũt i gr̃a ↄditi omnes:
⁊ in ea ꝑſeuerãtes eã meruerunt ·
alij vero ↄtra eã agētes facti ſunt
miſeri · Et hec opinio nihil difficul
tatis habꝫ · vñ ꝑ ceteris magiſ mi
hi placet · Tercij vero dicũt ꝙ fue⸗
rũt creati angeli in puris naturali
b;: et quibuſdã ↄuerſis ad bonuꝫ ſi⸗
mul collata ē et gr̃a et gloria · Et hi
diuidũt᷑ in tres vias · Quidaꝫ eñ
dicũt ꝙ nunq̄ beatitudinem meru
erunt ſed hoc non videtur competē
niſi ſoli chriſto qui eſt filius natu⸗
ralis vt hereditatem diuine fruiti
onis ſine merito habeat · Alij vero
dicunt ꝙ merentur eam ex operi⸗
bus que circa nos agunt · ſed hoc
etiam non videtur conueniens / vt
meritum ſequatur premium · Ter
cij vero dicunt ꝙ in primo inſtan⸗
ti beatitudinem meruerunt: ex hoc
ipſo ꝙ ad bonum conuerſi ſunt ·
Et hec inter has tres probabili⸗
or eſt · Vnde ad huius euiden⸗
tiam ſciendum eſt ꝙ meritum ſe
habet ad premium ſicut motus
ad terminum: et ſicut fieri ad fa⸗

ctum eſſe · In iis aut̄ que fiunt ſuc
ceſſiue ꝑus ē fieri ꝙ factū eſſe · In
iis aut̄ que fiūt ſbito ſimul eſt fie-
ri et factū eē · ſic̄ ſimul aer illuīat᷑ et
illuīatus ē · ſimul res creat᷑ ⁊ crea
ata ē · cuius ratio ē ꝙ īſtās illud ī
q̊ ꝑmo aliq̄d factuꝫ ē / ē t'minus tē
poris ꝓcedētis in quo non erat et
erat · et ſic aliq̄d de ꝓprietate illius
tēporis retinet : īq̄ntum pt̄ dici ꝙ
ante hoc inſtans iſta res non fuit ·
Et q̄uis ī iis que ꝑ motū ſucceſſi-
uū fiūt / fieri attribuat᷑ tēpori ꝓce-
denti / in momētaneis tamē actoī-
bus nō pt̄ fieri attribui niſi ipi in
ſtāti ꝑmo : qđ diuidit inter eē ⁊ nō
eſſe rei · vn̄ q̄uis ī oībus aliis īſtā-
tibus ſequētibus poſſet dici ꝙ eēt
factū / non tamē poteſt dici ꝙ hoc
fiat et factū eſt niſi ī ꝑmo · Similiter
dico ꝙ ī ꝑmo inſtāti quo mēs an-
geli ꝯuerſa eſt ad v̄bi fruitionem /
et beata quidē erat ratione ꝑfecte
fruitiōis q̄ſi in facto eſſe exiſtēs · ⁊
beatitudinem merebat᷑ in fieri ꝙ
ꝯuertebat᷑ ad v̄bum : nō ꝑexiſtēte
beatitudīs ꝑfectioē : ſꝫ q̄ſi exiſtēs ī
ipſo fieri beatitudīs · ſꝫ poſtmodū
mēs āgeli ē in t'mīo btitudīs et nō
beatitudīem meret᷑ · Et ſimile ē de
ꝯtritione · quia ī eodem inſtāti eſt
terminus preparationis ad grati
am : et gratie īfuſio · ¶ Ad ꝑmum
ergo dicenduꝫ : ꝙ non oportet po-
nere idem ſimul eſſe ꝑfectum et im
ꝑfectū · ſꝫ idem eſſe ſimul ꝑfectum
et terminū imꝑfectionis : vel nunc
ꝑmū eſſe ꝑfectum · ¶ Ad ſcdm dđ :
ꝙ angelus meret᷑ vt viator : nō ꝙ
diſtās a terīno / ſꝫ quia in termīuo
vie exiſtēs · ¶ Ad tercium dđ ſicut
ad ꝑmum

·q· ·ix·

A Ad q̄rtum ſic ꝓcedit᷑ · vid᷑
tur ꝙ angelus moueatur
in inſtanti · ſic̄ enim dicit᷑
ī libro de intelligētiis · In motu an
geli magnitudo ſpacii diſtantiam
nō opat᷑ · ſꝫ ꝓpter diſtātiā quā fa-
cit magītudo ſpacii ꝯtingit / ꝙ ali
q̄d nō eque cito ꝑueīt ad ꝓpiquū
vl' diſtās · g° angel9 eque cito ꝑve
nit ad ꝓpiquū vl' diſtās · ſꝫ ōne tale
mouet᷑ ī inſtāti · ¶ Pre : ſic̄ ſe habꝫ
mobile diuiſibile ad motū diuiſibi
lem vl' ſucceſſiuū / ita ſe habꝫ mobi
le indiuiſibile ad motū indiuiſibi-
lem et inſtātaneā · ſꝫ corpus qđ eſt
mobile diuiſibile / mouet᷑ ſucceſſiue
in tꝑe diuiſibili : g° āgel9 q̄ ē mo-
bile īdiuiſibile (ex hoc ꝙ caret q̄n-
titate) mouetur ſubito in inſtāti ·
¶ Pre · Phūs · i · iiij · Phyſi · ꝓbat
ꝙ ſi aliq̄d moueret᷑ ī vacuo / moue
ret᷑ ī inſtāti · ꝓpter hoc ꝙ medium
mobili nō reſiſteret · ſꝫ ſic̄ vacuū nō
reſiſtit corpori in motu / ita nec ali-
qđ plenum ipſi āgelo · g° āgelus
mouet᷑ in inſtāti · ¶ Sed con̄ ē qđ
dicit Aug9 · viij · ſuꝑ Gen̄ · ad litte
rā : ꝙ de9 mouet creaturā ſpūalez
ꝑ tꝑa · āgelus aut̄ creat᷑a ſpūalis
eſt · ergo mouetur per tempus et
non in inſtanti · ¶ Reſponſio di-
cendum : ꝙ ī om̄i motu oportꝫ in-
telligere ſucceſſionē ⁊ tp9 ꝑ aliquē
modū : eo ꝙ t'mi cuiuslibꝫ motus
ſūt invicē inoppoſiti ⁊ inotigētes
vt patet ī ꝑmo phyſi · Unde opor
tet ꝙ ōne mobile ītelligat᷑ eē ꝑus
in vno t'mino mot9 : ⁊ poſteius in
alio · ⁊ ſic ſeq̄tur ſucceſſio · ſꝫ trāſire
de vno t'mīo ī alteꝝ ī motibꝫ cor-
pabilibꝫ ꝯtīgit dupliciť · Uno mō
ſic̄ de īſtāti ī inſtās · h aut̄ eē nō pt̄
niſi q̄n tales ſunt t'mī motus inter
quos eſt accipere aliquo modo me
dium · ſic̄ inter duo inſtātia eſt tē-
pus medium · vt patet in loci mu-
tatione : alteratione / augmenta-
tione / diminutioē · et hi motus di-
cūtur ꝯtinui ꝓpter ꝯtinuitatē eius
ſuper quod tranſit motus · cuius
ē continue pl9 et minus accipere ·
Alio mō trāſit de vno t'mīo motus
in aliū · ſic̄ d tēpoē ī inſtās · et h ac

cidit in motibꝫ quoꝝ termini ſunt
ꝑuatio ⁊ forma: inter que conſtat
mediū non eē· vñ nō pt̄ dici ſic trā-
ſiri ꝺ vno extremo in alterum· vt
qñq̄ ī neutro extremoꝝ ſit: ſic trāſ
itur de ī iſtāte inſtās· ita ꝙ in neu
tro inſtātiū eſt: ſed ī medio tēpore·
et huiuſmodi mot9 ſūt generatio
et corruptō et huiuſmodi· in q̇bus
oportet dicere ꝙ vn9 terminus eāt
in toto tēpore p̄cedēti ⁊ ali9 ī iſtā-
ti ad qꝺ tēpus termīat᷑· huiuſmo
di em̄ mutatioēs ſūt termī motus
cuiuſdā· ſic illuīatio diei ē termi9
motus localis ſolis· vñ in toto tē-
pore p̄cedēti quo ſol mouebat᷑ ad
pūctū directe oppoſitioīs/ erāt te-
nebre· in ipſo vero inſtāti quo ꝑue
nit ſol ad pūctū p̄dictū eſt lumē·
Et ſilr̄ eſt de generatioē et corru
ptioē que ſūt termī alteratioīs· ⁊
quia inter tp9 ⁊ inſtās non cadit
aliqꝺ mediū: nec ē aliquod inſtās
accipere imediate p̄cedēs vltimū
inſtās tēporis· īde ē ꝙ ī huiuſmo-
di mutationibꝫ abſq̄ omni medio
trāſit de vno extremo ī aliud· nec
eſt aliquod inſtās accipere ī q̇ fuit
in termīo a quo· ſed vltimum tp̄s
ad quod termīat᷑ inſtās in quo eſt
in termīo ad quem· et ideo huiuſ-
moī mutatioēs īſtātanee dicūt᷑· ħ
aut᷑ dici non poteſt de motu āgeli:
eo ꝙ nullum ordinē habꝫ ad ali-
quē motū ꝯtinuū vt poſſꝫ dici t'mi-
nus eius· Vñ oportet ponere ꝙ ī
telligat᷑ trāſire de vno termīo mo-
tus in terminū mot9· ſic trāſit᷑ de ī
ſtāti ī inſtās· eo ꝙ tēpus non po-
teſt ītelligi ſine motu· vñ cū eē an
geli ī termīo a q̇ a nullo motu ꝺpē
deat/ nō poteſt dici ꝙ ſit ibi in tēpo
re· ſꝫ in q̇dā nūc· et ſimilr̄ ī termīo
ad quē in alio nūc· huiuſmoī nūc
nō ſūt termī huiuſmoī tēporis qꝺ
eſt numerus mot9 celi· vt eius nu
mero mēſuret᷑· nec oportet ea ꝯti-
nuari ꝑ mediū tēp9· ꝯtinuitas em̄

tēpoīs ſeq̇t᷑ ꝯtinuitatē mot9· ⁊ ꝯti
nuitas mot9 ſeq̇t᷑ ꝯtinuitatē magi
tudīs: ſup quā trāſit mot9 vt hꝫ
ī· vi· php· ſꝫ ī opatōibꝫ ipi9 angeli
ratōe q̇licūq̄ dicat᷑ moueri ꝑ diuſa
loca/ nō ē ītemeī aliq̄ ꝯtinuitatē:
ſꝫ ꝯſeq̄nt᷑ habēt ſe ad īvicē· vnde ⁊
nūc que mēſurāt motū āgeli/ ſūt cō
ſeq̄nt᷑ ſe habētia· ⁊ nō ē īter ea ali
qꝺ ꝯtinuās· et iſta pluālitas nūc ſe
ꝯſeq̄ntiū ē qꝺdā tp9 ī q̇ dici9 āge-
lū mouei: ⁊ ħ ꝯſoāt dictis Phi· in
· vi· Php· vbi dicit ꝙ eiuſdem ra-
tioīs ē indiuiſibile moueri: et tp9
ꝯponi ex nūc ¶ Ad· i· dꝺ: ꝙ nō rq̇
ritur tēpus in motu angeli ꝑpter
diſtātiā ſpacij: ſꝫ ꝑpter ꝯtigētiā
termīoꝝ et corpoꝝ· quia ſcilicet nō
ꝯtigit āgelū eē in duobꝫ locis ſiml'
¶ Ad· ij· dꝺ: ꝙ ſucceſſio motus nō
ſolū ſeq̇t᷑ dimēſionē mobilis: ſed
etiā eius ſup qꝺ trāſit motus· ꝙ
ſꝫm ꝑus et poſteri9 ī magnitudine
eſt ꝑus ⁊ poſteri9 in motu· vt dicit᷑
in· iij· Php Licet g° āgel9 ſit ī diui
ſibilis· tamen loca ſꝫm que dicitur
moueri ſunt diuerſa ab invicem· ⁊
ideo oportet in motu eius intelligi
aliquā diuiſionē ¶ Ad tercīū dicen
dum: ꝙ quamuis nō impediat ali-
quod plenum angelum in ſuo mo
tu/ tamē propter rationem iam di
ctam oportet in motu ſuo intelligi
diuerſa nūc· ratio autem Phi· eſt
magis ducens ad impoſſibile q̄m
oſteſiua· vt Cōmentator ibidē di-
cit;   ·x·   ·q·

AD quintum ſic procedit᷑·
Videtur ꝙ angeli nō poſ-
ſint agere ī iſta inferiora·
actio em̄ eſſe non poteſt niſi inter
ea que habent aliquam ꝯuemen-
tiam ad invicem· ſed angel9 non
habet conuenientiam cum iſtis in
ferioribus: cum corruptibilium et
incorruptibilium etiā gen9 nō ſit
vnū: vt dicit᷑ in· x· Meta· g° āgeli
ī hec īfeiora corpoá agē nō poſſūt

¶ Pręt̄ ſi agūt āgeli ī hęc corpora
aut agūt ꝑ imperiū: aut ꝑ īfluxū.
ſi ꝑ imperiū / ęq̄liter agere poſſunt
in ꝓpinquū et in diſtās: quod eſt
ↄtra Damaſc. q̄ dicit ꝙ vbi opāt̄
ibi ſunt. ſi vero ꝑ īfluxū oportet ꝙ
illud quod influūt tranſeat ꝑ me-
diū. medium autem corporale nō
eſt receptiuū ſpūalis impſſionis.
g° angeli nullo modo agere poſſūt
in hęc infeiora corpora: nec ī aīas
noſtras ¶ Pręt̄ nō poſſunt dici agē
et influre ſic̄ fons influit riuo: vt
idem numero quod pˀus eſt in āge
lo poſtmodum in inferioribꝫ fiat.
quia ſic ipſi in agendo aliq̄d amit
terent. nec itez id q̄d ī his infeio-
ribꝫ recipi dicitur per eorum ſit in
fluxū creādum. quia āgeli creato-
res non ſunt. nec iterum educēdo
de potentia ad actum. quia ad hoc
natura ſufficit. g° nullo modo āge
li in inferiora agūt ¶ Sed coñ eſt:
quod Augus. dicit in tercio de tri
nitate ꝙ omnia q̄ diuinitus agūt
incorporalibus / miniſterio ange-
lorum fiunt. Gregori. etiam dicit.
.iiij. Dialogorum. ꝙ omnia corpo
ralia ꝑ ſpirituales ſubſtantias ad
miniſtrantur ¶ Rſio dd̄: ꝙ de acti
one angelorum in hęc inferioa cor
poá duplex eſt opinio apud phī.
Comētator em̄ vult in .x. Meta ꝙ
ſubſtantię ſpirituales non poſſunt
impmere in hęc infeiora corpora:
niſi mediātibꝫ corporibꝫ cęleſtibuſ
quę a ſubſtantiis incorporeis mo
uentur et hoc ſꝫm phm̄. Auicenna
autem vult in ſua meta. et in .vj.
naturaliū. ꝙ dupliciter imprimūt
in hęc infeiora. vno modo ꝑ motū
orbiū et alio modo immediate per
imperium. quia formę intellectus
eorum ſunt factiuę ſꝫm eū: et mate
ria ſenſibilˀ obędit eorū ↄceptioibꝫ
plus q̄m qualitatibus actiuis et
paſſiuis. et exinde eſt ſꝫm eum ꝙ ī
iſtis inferioibꝫ fiūt aliq̄ trāſmuta-
tiones aliquando ex conceptioni-
bus ſuperiorum ſubſtantiarum ꝑ-
ter totū ordinē cauſarum natura-
lium. ſꝫ hęc opinio ſc̄da repūgnat
dictis Auguſtini in tercio de trini-
tate vbi dicit: ꝙ āgelo nō ſuit ad
nutum materia corporalis / repu-
gnat etiam rationi: quia quamuiſ
quod eſt potentia in mateia ſit in
actu in ſb̄ſtātiis ſpiritualibꝫ: mul
to nobilius tamē. ꝙ mateia corpo
ralis non eſt proporcionata reſpe
ctu taliſ actuſ: quo ſubſtantię ſpi
rituales in actu ſūt. oportet em̄ a-
gens q̄d educit potn̄tiam in actū /
potentię eſſe proporcionatum:
vnde non poteſt eſſe ꝙ virtus ſub-
ſtantię ſpiritualis creaturę ſe extē
dat ad materię tranſmutationem
immediate. ſed mediāte aliq̄ agē-
te naturali: quāuis ei nō obędiat
corporalis materia ad formalem
tranſmutationem: obędit tamen
ei ad motum localem. et per hanc
virtutem poſſunt congregaē et cir
cumponere aliqua agentia natu-
ralia ad aliquem effectum perficiē
dum. ea vero ad quę nulla virtus
naturalis ſe extendit fiunt ſola v̄-
tute diuina: quę ſola poteſt nat̄alē
ordinem immutare. Sed quia mē
tes noſtrę ſunt proporcionatę ⁊ ꝓ
pinquę ad recipiendum actionem
āgelorum ideo in mentes noſtras
agē poſſunt dupliciter. Vno mo-
ↄfortādo ītellectū nr̄m: ſic̄ ī corꝑa
libꝫ corpus minꝰ calidū ↄfortatˀ ꝑ
magis calidū. Alio mō ꝑ agēs na
t̄ale ipiꝰ ītellectꝰ. ſic̄ etiā agit in
corꝑa ⁊ h̄ ē ī q̄ntū luīe āgelico illu-
ſtrāt̄ fātaſmata ad aliq̄ſ nobilior̄ſ
ↄceptiōes ipmēdas q̄s luīe ītelle-
ctꝰ agētis exꝑimi poſſet. ¶ Ad .j.
dd̄: ꝙ āgeli habēt ↄveīētiā cū iſtiſ
īfeioribꝫ corpoibꝫ: q̄ ē ↄveīētia mo
uētiſ ad motū. pn̄t em̄ mouē motu
locali. nō ſolū illa cęlſtia īmediate ſꝫ
hęc inferiora vt ſic ſententia no-

ſtra de actione angeloꝝ in corpora
ſit media inter duas opiniones
Phōꝝ p̄dictas · ¶ Ad ſcd̄m dō:
ꝙ angeluſ agit ī hec īferiora mo-
uendo ea localiter per imperium ·
ſed hoc imperium non eſt ſine v̄tu
te actiua quā oportet aliq̄ mō cō-
tingere corpus motum · cū mouēs
et motum oporteat eſſe ſil'. vt habe
t̄ in · vij · phyſicoꝝ · actio vero q̄ in
fluē dicit' in animam ꝯfortando eā
ad intelligendum / non oportet ꝙ
tranſeat ꝑ medium corꝑale · quia
hoc facit in ſpiritualibus ordo qđ ī
corporaalibus ſitus ſ̄m Auguſti ·
Anime vero noſtre ordine nature
quaſi ꝯtiguantur ipſis angelis ·
ſicut et angelus inferior ſuperiori ·
vnde non oportet ꝙ īterueīat me-
dium corporale · ¶ Ad tercium dō:
ꝙ angeli neq; in aīa noſtra neq; ī
natura corporali aliqua creant · ſ;
ſolum educūt de potentia in actū ·
et q̄uis naturale agens de poten-
tia in actum educere poſſit / nō ta-
men ita ꝑfecte ſicut angelus ;

DEinde queritur de ijs que
ꝑtinent ad hoīes · et pri-
mo quantum ad naťam ·
ſcđo qn̄tū ad gratiam · tercio qn̄tū
ad culpam · quarto qn̄tū ad glori
am · Quātum ad naťam querūt'
duo · Primo vtrꝝ vegetabilis vl' ſē
ſibilis aīa ſit a creatione Secūdo
vtrꝝ imperare ſit volūtatis ; · xj · q ·

AD p̄mū ſic ꝓcedit' · videt'
ꝙ aīma ſēſibil' ꝫ vegetabil'
educāt' ī eē ꝑ creatōnē · vt
ei dicit Aug9 · ī libro d̄ v̄a r̄ligioē ·
Subſtātia viuēs naťe ordīe p̄fert
nō viuēti · ſed aīma vegetabil' et ſē
ſibilis ſūt ſbſtātie viuentes · g° ſūt
nobiliores oībus ſbſtātijs nō vi-
uētibꝫ · aliq̄ aūt nō viuētes ſbſtātie
ſunt a deo īmediate create : vt ele-
menta huius mundi · g° aīma ſē-
ſibilis et vegetabilis immediate a
deo creantur · cū nobilitas facietiſ
demōſtret nobilitatē facti ¶ Pre:
ōne cui ꝓprie ꝯpetit fieri / vel fit ex
nihilo : vel ex aliq̄ · ſ; aīme ſenſibili
ꝯpetit ꝓprie fieri · g° cū non fiat ex
aliquo (ꝙ nō habꝫ materiā ꝑtē
ſui) relinq̄t' ꝙ fiat ex nihilo · et ſic
erit in eē ꝑ creationē · ꝓbatō mi-
noris · ōne qđ ꝓprie habꝫ eſſe ſi nō
ſemꝑ fuit / ꝓprie dicit' fieri · ſ; aīma
ſēſibilis ꝓprie et vere habꝫ eē : cū ſit
ſbſtātia oꝑans · mouet eīm corpus
nihil aūt habꝫ ꝓpriā oꝑationem
niſi habeat ꝓprium eē · g° cū aīma
ſēſibilis huius aīalis non ſemꝑ fu
it / ꝓprie ꝯpetit ei fieri · et ſic reſtat
ꝙ creat' · ¶ Sed cont' eſt qđ phūs
dicit · ij · de anima ꝙ ſēſibiliſ vel ſēſi
tiui prima mutatio fit a generāte ·
p̄ma aūt mutatio ſenſitiui eſt ſ̄m
quā acquirit actum p̄mum : qui ē
aīma ſēſitiua · g° fit ꝑ generationē
et nō creationē · ¶ Pre : omē illud
qđ p̄cedit in ſemine hoīs vl' aīa
lis eſt ꝑ generationē : ⁊ nō ꝑ crea-
tionē · ſ; aīma ſēſibilis ⁊ vegetabil'
p̄cedunt in ſeīne hoīs · quia p̄us ē
viuū q̄; animal : et aīmal q̄; hō · ſ̄m
phm̄ in · xvj · de aīmalibꝫ : g° in ho-
mine aīma ſēſibilis et vegetabilis
eſt ꝑ generationē · ¶ Pre cū de9 in
inſtāti oꝑet' / naťa vero ſucceſſiue :
ōne id qđ ꝑ actionē ſucceſſiuā exijt
ī eſſe ē ab aliquo agēte naťali · ſ; ſē
ſibilis et vegetabilis ꝓducūt' acti
one ſucceſſiua · quia determinato
ſpacio temporis viuificat' ꝯceptus
et ſēſificat' · g° anima ſēſibiliſ ꝫ ve
getabilis ſunt a naturali agēte · et
nō ꝑ creationē · ¶ Rn̄ſio dō : ꝙ cir-
ca hāc q̄ſtionē ē duplex opinio · q̄-
dam eīm dicūt animā vegetabilē et
ſenſibilē eſſe a creatione · alij vero
ponūt eaſ ex t̄duce ⁊ hec diuēſitas
apud phōs inuenitur nō ſolum de
iſtis aīmalibꝫ · ſ; etiā de ōmibꝫ forīs
ſbſtātialibꝫ · Quidā eīm vt Plato ⁊
Auicēna poſuerūt oīs formas ab
extrīſeco eē · q̄ p̄cipue ex duobꝫ mo

uebant᷑ · p̄mo quidē q̃z cū et forme
nō habeāt materiā ꝑtē ſui nō pn̄t
fieri niſi ex nihilo · vnde oportet ꝙ
a creante fiāt · ſcđo q̃z in rebꝫ inferi
oribꝫ nō videbāt p̄ncipia actionū
niſi q̄litates actiuas et paſſiuas :
quas videbāt inſufficientes ad ꝓ-
ductionez formaꝝ ſbaliū · cū nihil
agat vltra ſuā ſpeciē · Sed in hoc
vident᷑ eſſe decepti : q̃z attribuebāt
fieri ꝓprie ipſis formis : cuz fieri nō
ſit niſi ꝯpoſiti cuiꝰ etiā ꝓprie ē eſſe ·
Forme em̄ dicūt᷑ eſſe nō ſicͭ ſbſiſten
tes : ſed vt quibꝫ ꝯpoſita ſūt · vnde
etiā fieri dicūt᷑ nō ꝓpria factione ·
ſed ꝑ factōnē compoſitoꝝ que fiūt
ꝑ tranſmutationē materie de potē
tia in actū · Vn̄ ſicͭ ꝯpoſita fiunt ꝑ
agentia naturalia / ita et forme ſbſ-
ſtātiales · Qualitates aūt actiue
et paſſiue agūt ad formas ſbales :
in v̄tute formaꝝ ſbaliū quaꝝ ſunt
inſtrum̄ta · ſicͭ calor ignis agit vt i
ſtrum̄tū aīme nutritiue : vt dicit᷑ in
ſcđo de anima · aīme aūt ſenſibilis
et vegetabilis nō ſūt forme ſbſiſtē
tes : alias remanerent poſt corꝑa ·
vn̄ oportet ꝙ fiant a gn̄ante ꝑ fa-
ctionē compoſitoꝝ ſicͭ et cetere for-
me materiales · ſola aūt anima in
tellectiua que habet eſſe ſbſiſtens
(cū maneat poſt corpus) ē ab ex-
trinſeco ꝑ creationē · Si aūt ſenſi-
bile vegetabile et intellectiuū ī ho-
mine radicāt᷑ in diuerſis ſbſtātiis
anime · tūc et vegetabilis et ſenſibi
lis anima hominis erit a gn̄ante ·
Sed q̃z hec opinio repugnat ⁊ di-
ctis Phōꝝ (q̇ ī vno animato vnā
tm̄ animā ponūt ad quā omnes a-
nime oꝑationes ꝑtinēt) et ē etiaz
contra dicta ſanctoꝝ improbātiū
dualitatē aīaꝝ : vt patet in libro
de eccleſiaſticis dogmatibꝫ · iō ap-
ꝓbato ꝙ in hoīe ſit tm̄ vna aīe ſbſ-
ſtātia / cuiꝰ potentie ſūt vegetatiuū
ſenſitiuū ⁊ intellectiuū / dicimuſ ꝙ
aīa hoīs q̄ has om̄es potētiaſ ſuſti

net a deo creat᷑ · Quis ꝑ oꝑationē
agentis naturalis fiat vt corpꝰ or
ganizatū actu ꝑficiat᷑ ꝑ potentiaſ
q̄ ſūt corꝑaliū ꝑ[illegible]ū actꝰ ¶ Ad pri-
mū dc̄ : ꝙ aīma ſenſibilis ⁊ vegeta
bilis nō ſūt ſbe viuentes : ſicͭ nec ſb
ſiſtentes : ſed ſūt p̄ncipia viuēdi et
eēndi · ⁊ iteꝝ nō oportet ꝙ ſi aliq̄d
minꝰ nobile ſit a deo immediate ·
ꝙ ſit etiā magis nobile · q̃z deꝰ cuz
nō hēat limitatā v̄tutez / nec agat
ex nec̄itate nature / pt̄ agere in no
biliora et minus nobiliora ſm̄ ſu-
am volūtatē · ſicͭ immediate ꝓdu-
xit p̄ma indiuidua brutoꝝ aīaliū :
q̇bꝫ tm̄ hoīes q̇ nūc gn̄ant᷑ ex ſemi
ne nobiliores ſūt · ¶ Ad ſcđm dc̄ :
ꝙ anime ſenſitiue non ꝯuenit per
ſe eſſe : nec fieri : nec operari · nulla
em̄ eſt actio anime ſenſitiue ī qua
corpus non communicet · Eſt enim
duplex potentia motiua aīe ſenſi-
tiue vna que imꝑat : aīma ſcilicet
appetitiua : cuius actus cōſtat ꝙ
non exercetur ſine corpore · altera
que imperat᷑ que eſt affixa muſcu-
lis id eſt neruis que eſt principiuz
mobilitatis in eis · ſed ipſa diſtin-
ctio corporalium facit ꝙ vna ꝑs aī
malis eſt mouēs · et alia mota · et
ita pn̄t moueri ex ſe · ¶ Alia q̄ ſūt ī
ꝯtriū ꝯcedimꝰ niſi inq̄ntū ꝑtinent
ad hominem in cuius ſemine quā-
uis precedunt vegetatiua ⁊ ſenſiti
ua anima / tamen illiſ ceſſantibuſ
introducitur per creationem ani-
ma rationalis que perfecte conti-
net quod in eis erat imperfecte ·
Nam ſm̄ Auicennam in generati
one animalis ex ſe nine interueni
unt multe gn̄ationes et corrupti-
ones ;

· xij · q ·

AD ſcđm ſic ꝓcedit᷑ · Videt᷑
ꝙ īparare ſit actꝰ rōiſ · q̃z vt
dicit᷑ in · j · Ethi · Rō recte ⁊
ad omnia deprecat᷑ et obedit ei q̄d
ē ꝯtinētis · g° īparare et dꝑcaī videt᷑
ad rōz ꝑtinē · ¶ Sz ꝯt : īꝑaē ad do-

mīmū ꝑtinet· ſed nos ſum⁹ domi/
ni noſtroꝝ actuū ꝑ voluntatē· er
go impare eſt actus voluntatis·
¶ Rn̄ſio dicēdū: ꝙ in imꝑio duo
ſunt quoꝝ vnum eſt rationis: ali/
ud voluntatis· qui eīm imꝑat incli
nat ad faciendum quod ē volunta
tis· ipſius eīm eſt mouere ꝑ modū
agentis: ⁊ iterū ordinat eum cui ī/
ꝑat ad exequendū id quod imꝑat
et hoc ad rationem ꝑtinet: cuius ē
ordinare· et ſi hoꝝ duoꝝ ordo ꝯſi/
deret' inuenit' pꝛimum eſſe inclina/
tio volūtatis in aliud ꝑ electiōē:
⁊ poſtea in pꝛincipio executionis or
dinat' ꝑ qd̓ fieri debet qd̓ electum
ē· et ſic imperiū immediate erit a/
ctus rationis: ſed volūtatis quaſi
pꝛimo mouentis· Et ꝑ hoc patꝫ ſo
lutio ad obiecta;

·xiii· ·q·

Deinde querit' qn̄tū ad gr̄/
tiā ꝑtinet· vtꝝ charitas
ſm ſui eſſentiā augeat'·
Et videt' ꝙ nō· cū eīm au/
gmentū ſit quedā mutatio vel va/
riatio· q̄ qd̓ ſm eēntiā auget': ſm
eſſentiā variat' vel mutat'· Sꝫ qd̓
variat' ſm eſſentiā vel mutat' aut
gn̄at' aut corrūpit'· ſi ergo chari/
tas ſm eſſentiā auget': corrūpit'·
nō eīm gn̄at' cū pꝛius fuerit ¶ Pꝛe:
charitas nō hꝫ qn̄titatē niſi v̓tu/
alem· ſed v̓tus charitatis eſt ipſa
eſſentia eius· ergo qn̄titas chari
tatis eſt eſſentia eius· nō eīm pt̄ eſ
ſe ꝙ qn̄titas charitatis variet': ſi/
ne variatione eſſentie eius: et ſic
ſi charitas auget' ſm ſuam eſſenti
am opoꝛtet ꝙ ſua eſſentia variet'
vel corrumpat'· ¶ Sꝫ ꝯt': pꝛimū
eſſentiale rn̄det ipſi eſſentie chari
tatis· ſed quidā ꝓficiūt ad maius
pꝛimū eſſentiale· ergo in eis chari
tas ſm ſui eſſentiā auget'· ¶ Rn̄ſio
dicēdū: ꝙ charitas ſm ſui eſſenti/
am auget'· Sed notandū: ꝙ hec
pꝛepoſitio ſm· inter varias habi/
tudines quas impoꝛtat: qn̄qꝫ de/
notat ſbiectū· vt cū dicit' iſte ē al/
bus ſm pedē: q̄ pes ē ſbiectū al/
bedinis· qn̄qꝫ vero foꝛmā· vt cū di/
cit' iſte ē coloꝛatus ſm albedinem·
ergo cū dicit' aliquid ſm hoc mo/
ueri pt̄ intelligi ſm ſbiectū: vel foꝛ
mā· cū eīm dicit' iſte mouet' ſm ma
nū: notat' ſbiectū motus· cū autē
dicit' iſte mouet' ſm locū: notat' id
quod foꝛmaliter ſpecificat motū·
Sic g° cū dicim⁹ charitatē ſm eēn
tiā augeri notat ſbiectū augmēti·
vt ſit ſenſus: ipſa eſſentia augetur
charitatis: ſic dicim⁹ aīal auge
tur ſm ſuam eſſentiā· nō aūt deſi/
gnat' foꝛma ſpecificans motū· vt
ſit ſenſus auget' ſm eſſentiā id eſt
augmētū eius ē motus in eſſe vel ī
eſſentia· et ſic dicit' augmētū eſſe
ſm qn̄titatē· Et q̄uis qn̄titas q̄ ē
v̓tus ſit idē qd̓ eēntia charitatis:
nō ſequit' ꝙ eēntia charitatis tol/
lat'· q̄ ī augmēto coꝛꝑali eſſentia
qn̄titatis nō tollit'· cū ſemꝑ rema
neat dimēſio īterminata· ſꝫ ſm̄ diuiſas
terminationes fit mutatio de ꝑuo
in magnū: que eſt augmentū· ita
etiā ipſa virtus charitatis nō tol/
lit' ꝑ eſſentiā ſuā· ſed variat' termi
natio eius· Omnis eīm foꝛma rece/
pta in aliquo ſbiecto: terminatio
nē recipit ſm capacitatē recipien
tis· vn̄ qn̄to ſbiectū charitatis ma
gis diſponit' ad charitatem ꝑ co/
gnitionē vel ꝯgregationē ſui ad
deum: tanto maioꝛē ꝑticipat cha/
ritatem· ⁊ ſic charitas ſm ſuā eēn
tiā augeri dicit'· et ꝑ hoc patet re/
ſponſio ad obiecta;

·xiiii· ·q·

Deinde queruntur duo qn̄
tum ad culpam· Pꝛimo
vtrum Petrus negando
chriſtū moꝛtaliter peccauerit· Se
cundo vtrum habere plures pꝛebē
das ſine cura animaꝝ abſqꝫ diſpē
ſatione ſit peccatū moꝛtale;

AD pͥmum ſic ꝓcedit᷑ · Ui-
detur ꝙ Petrus negando
chriſtum nõ peccauit mor-
taliter · dicit enĩ quędam gloſa: ꝙ
peccauit ꝑ ſurreptionē · ſed pecca-
tum per ſurreptionez eſt venale et
non mortale · vnde pͥmi motus qui
per ſurreptionē fiũt ſunt venialia
peccata · ergo peccauit venialiter et
non mortaliter ¶ Pręte: Bernar-
dus dicit in libro de diligendo deũ:
ꝙ in Petro fuit charitas ſopita ñ
extincta · ſed per peccatuz mortale
charitas extinguit᷑ · ergo Petrus
non peccauit mortaliter ¶ Sed ꝯ-
tra eſt quod dicit Gregorius in
moralibus: ꝙ Petrꝰ ab ipſis fau-
cibꝫ diaboli eripitur · ſed in faucibꝫ
diaboli non eſt aliquis niſi per pec-
catum mortale detentus · ergo Pe-
trus peccauit mortaliter ¶ Rñſio
dicenduz: ꝙ abſqȝ dubio peccauit
mortaliter negando chriſtum · qđ
quidem patet ex duobꝫ · pͥmo quia
negauit fidez chriſti in loco vbi pe-
riclitabat᷑: et eius ꝯfeſſio require-
bat᷑ · Ore enĩ fit confeſſio ad ſalutē
vt dicit᷑ ad Ro · x · ex quo videt᷑ ꝙ
ſit de neceſſitate ſalutis confeſſio ñ
dei in caſu ꝑdicto · et ꝑcipue men-
dacium in ĩis quę fidei ſunt pericu-
loſum eſt ſcḋm Auguſtinum in li · de
mendacio · Scḋo quia defectui con-
feſſionis et mendacio addidit piu-
rium et blaſphemiam · quia vt di-
cit᷑ Matthei · xxvj · Cepit deteſtari
⁊ iurare quia nõ nouiſſet hominē:
quę cõſtat eſſe grauia peccata · vñ
gloſa dicit ibidem · Cepit deteſtari
⁊ iurare quia nõ nouiſſet hominē ·
quia perſeuerare in peccato dat in-
crementum ſcelerum · et qui mini-
ma ſpernit cadit in maiora · ¶ Ad
primum ergo dicendum: ꝙ ſurre-
ptio accipit᷑ dupliciter · Uno mõ
ſcḋm ꝙ opponit᷑ deliberationi · et ſic
pͥmi motus dicuntur eſſe ex ſurre-
ptione · ſic aũt Petrus ex ſurrepti-
one non peccauit · Alio modo ſcḋm
ꝙ opponit᷑ electioni: et ſic Petrus
ex ſurreptione peccauit · quia non
peccauit ex electõne quaſi ex certa
malicia · ſȝ ex paſſione timoris · ta-
lis aũt ſurreptio nõ excuſat a mor-
tali · ſicut patet de incontinenti qui
fornicat᷑ motus concupiſcentia: cũ
habeat ꝓpoſitum ꝯtinendi · ¶ Ad
ſcḋm dicenduz: ꝙ Bern · ibi ꝓprie
loquit᷑ · et vt eius verbum verificet᷑
eſt intelligendum de quadam dile-
ctione familiaritatis quaz Petrꝰ
ad chriſtum conceperat · quę in eo
manſit etiam poſt negationez · vel
ſi intelligat᷑ de charitate gratuita
intelligenduz ꝙ non fuit extincta
ſcḋm prędeſtinationem diuinam: ꝗ
eius penitentiã ꝑparabat: ꝗuis
eēt i ſe extincta ſcḋm actũ; ¶ xv · q ·

AD ſcḋm ſic ꝓcedit᷑ · Uidet᷑
ꝙ habere plures ꝑbēdas
ſine cura animaꝝ abſqȝ di-
ſpenſatõe ſit peccatũ mortale · qui-
cũqȝ ei facit ꝯt̃ ſtatutũ ꝯcilĩj peccat
mortalit᷑ · ſȝ q̃ habȝ plures ꝑbēdas
facit coñ ſtatutũ ꝯcilĩj gñal᷑ · g° pec-
cat mortalit᷑ · Probatõ medię diſ-
lxx · dr̃ in q̃dã decreto Urbani Pa-
qđ ĩcipit ſãctoꝝ canonũ · omio aũt
in duabꝫ aliquē titulari ecc̃ijs non
liceat · ſed vnuſq̃ſqȝ in q̃ titulatus
ē in ea tm̃ canonicus hēat᷑ · licet enĩ
epi diſpenſatione ſeu diſpoſitõne
vnus diuerſis ꝑeſſe ecc̃ijs poſſit ·
Canonicus tñ ꝑbēdatus niſi vniꝰ
ęcleſię in qua ꝯſcriptus eſt eē nõ
debet ¶ Prę: xxi · q · j · dicit quoddã
decretũ ſeptimę ſinodi · Clericꝰ ali-
as electꝰ ab inſtãti tpe in duabꝫ ñ
ꝯnumeret᷑ ęccleſijs · negociatiõis
enĩ ē hꝫ ⁊ turpis lucri cõmodũ ⁊ ab
ęccleſiaſtica ꝯſuetudine penitꝰ ali-
enũ · ⁊ ſic idē qđ pꝰ ¶ Prę: Chryſ ·
dic · qđ tenebra erubuit / lum̃ erube-
ſcat: qđ ſi gñe ñ fuit ꝯceſſũ / rei reor
eē licitũ: ſi gñe aũt ñ fuit ꝯceſſũ ꝙ i
ter leuitas qui capiebat ĩ Bethle-

hem capet: in Hieruſalem cū g° ꝑ
fectiores eſſe debeamus: q̄ capiti i
Tyro nō capiti i Damaſco ¶ Pre:
Bernardus dicit qui nō vn⁹ ſ; plu
res eſt in beneficijs: nō vn⁹ ſ; plu
res erit in ſupplicijs ſ; q̄ hab; plu⸗
res prebendas plures eſt in bene
ficijs. g° plures erit in ſupplicijs.
et ſic grauiſſime peccat. ¶ Pre: q̄cū
q; cōmittit ſe diſcrimi ꝛ ꝑiculo pec
cati mortalis peccat mortaliter. ſ;
ille qui accipit duas prebēdas cō⸗
mittit ſe diſcrimini et ꝑiculo peccati
mortalis. qꝛ recipiēdo plures pre
bēdas iurabit ſtatuta vtriuſq; ec⸗
cleſie in quib; prebendat̄: q̄ aliqñ
non poteſt ſimul ſuare: vtputa ſi
in eodem tpe vocet̄ ad electionem
in vtraq; eccleſia: vel ad aliq̄ eccle
ſie negocia ꝑagēda. et p̄cipue ſi ſit
cauſa iter ambas eccleſias cū vtri
q; teneat̄. g° videt̄ ꝙ peccat morta
liter. ¶ Sed cōt̄: id qd̄ ꝟgit i cōmu
ne ꝑiculum non eſt ab eccleſia ſu⸗
ſtinēdum. eccleſia autem ſuſtinet
vt aliqui cōmuniter habeant plu⸗
res p̄bēdas/ g° in hoc nō eſt ꝑicu⸗
lum peccati mortalis ¶ Pre: lici⸗
tum eſt patrimoniū habēti eccleſi
am accipe. ſ; maior eſt cōuementia
inter eccleſiaſtica beneficia q̄ iter
patrimoniū et p̄bendā. g° etiā lici
tum eſt habēti vnam p̄bendam al
teram accipe ¶ Rñſio dd̄: ꝙ ōnis
queſtio in quā de peccato mortali
querit̄ niſi expreſſe veritas habe⸗
atur periculoſe determinat̄. quia
error quo non credit̄ eſſe peccatum
mortale quod peccatum mortale ē
cōſcientiam nō excuſat a toto ſ; for
te a tanto. Error vero quo creditur
eſſe peccatum mortale qd̄ mortale
non eſt cōſcientiā ligat ad peccatū
mortale. precipue vero ꝑiculoſum
eſt vbi veritas ambigua eſt. quod
in hac queſtione accidit. hec enim
queſtio ad theologos pertinet: in
quantū dependet ex iure diuino vł

ex iure naturali. ꝛ ad iuriſtas iqñ
tum dependet ex iure poſitiō. In ve
niunt̄ ꝛ theologi theologis ꝛ iu⸗
riſte iuriſtis cōtraria ſētire. in iure
tamen diuino non inuenitur exp̄ſ
ſe d̄terminata. cū in ſacra ſcriptuā
expreſſe mentio de ea non fiat. q̄⸗
uis ad eam argumenta ex aliqui⸗
bus autoritatibuſ ſacre ſcripture
adduci poſſent: que tamē non di⸗
lucidam veritatem oſtendunt. Cō
ſiderando vero eam ſm̄ ius natura
le: ſic de ea videt̄ ad preſens dicen
dum: ꝙ actionum humanaꝝ mul
tiplex eſt differentia. Quedā enī
ſūt que habent deformitatem inſe
ꝑabiliter eis ānexam: vt fornicatio
et adulterium ꝛ alia huiuſmodi. q̄
nullo mō bene fieri poſſunt. et tale
non eſt habere plures prebendas.
alias i nullo caſu diſpenſationem
recipere poſſ;. qd̄ null⁹ dicit. Que
dam vero ſunt actiones que de ſe i
differentes ſunt ad bonum vel ad
malum: vt leuare feſtucam d̄ ter⸗
ra vel aliquod huiuſmodi: iter q̄ꝝ
numerum quidam cōputant habe
re plures prebendas: dicentes ita
licitum eſſe habere plures preben⸗
das ſicut habere plura poma. ſed
hoc nō videt̄ veꝝ eē. cū habere plu
res p̄bēdas de ſe inordinationem
cōtineat: vtpote qꝛ nō eſt poſſibile
aliquem i pluribꝫ eccñijs deſeruire
in quibꝫ ē prebendatus. cū prebē⸗
de videant̄ eſſe ordinate quaſi que
dam ſtipēdia deo ibi miniſtrātiū.
Sequit̄ etiā diminutō cult⁹ diuiñ
dū vnus loco pluriū cōſtituit̄. Seq
tur etiā in q̄buſdā defraudatio vo
luntatū teſtatoꝝ: qui ad hoc talia
bona eccleſijs cōtulerunt: vt certus
numer⁹ deo ſuiētiū ibi eēt. Seqt̄
etiā inequalitas dūmō pluribꝫ bene⸗
ficijs abūdat vn⁹. ꝛ alius nec unū
habere pt̄. ꝛ mlta alia huiuſmoī: q̄
facile ē cōſidrare. vñ nō pt̄ contineri
inter differentes actiones ꝛ mlto

dominus inter ea que ſūt ſm ſe bo-
na · vt dare elemoſynā et alia hu-
iuſmodi · Sūt vero quedam alie q̄
abſolute ↄſiderate deformitatez ⁊
inordinationez quādā importāt ·
que aliquibꝰ circūſtantijs aduenī
entibꝰ bone efficiunt᷑ / ſic occidere
hominē et percutere in ſe deformita-
tem quandam importat · ſed ſi ad
dat᷑ occidere malefactorem ꝓpter
iuſticiaz vel percutere delinquentem
cauſa diſcipline nō erit peccatuz ſ;
virtuoſū · et in hāꝝ actonū nume-
ro videt᷑ eſſe habere plures p̄bē-
das / q̄uis em̄ inordinationes ali
quas ↄtineat / tn̄ pñt alie circūſtā
tie ſupuenire ita honeſtātes actū /
ꝙ p̄dicte inordinationes totaliter
euacuarent᷑ / vtputa ſi ſit neceſſari
um in pluribꝰ eccleſijs eius obſe-
quiū et poſſit plus deſeruire eccle-
ſie / vel tantundez etiā abſens qn̄tū
alius preſens · et ſiqua alia ſūt hu
iuſmodi / et tūc iſtis ↄditionibꝰ ſu-
puenientibꝰ cū recta intentione n̄
erit peccatū / etiā nulla diſpenſati-
one interueniēte ſi ↄſideret᷑ tm̄ ſm
ius naturale · q2 diſpenſatō ad iuſ
naturale nō ꝑtinet ſ; ſolū ad poſiti
uū · Si q̄s vero hac intentione plu
ra beneficia habeat · vt ſit ditior / vł
laucius viuat / vel facilius ad Epi-
ſcopatū valeat ꝓmoueri ī alia ec
cleſia vbi prebendatus exiſtit ele-
ctus · nō tollūt᷑ p̄dicte deformita-
tes ſed augent᷑ · q2 cū tali intentio
ne vnū beneficiū habere (qđ nullā
inordinationez de ſe importat) eſ-
ſet illicitū · Et ſic quidē eſſet dicendū
ſm ius naturale poſitiuo ſupueni
ente · nūc aūt certū eſt ꝑ antiq̄ iu-
ra hoc eſſe ꝓhibitū · patet etiā hu
ic ꝓhibitioni ↄſuetudinē eſſe ↄtra
riā · ꝓpter quā quidā dicūt illa iu-
ra eſſe abrogata · nā ꝑ ↄtrariā cō-
ſuetudinem iura humana abrogā
tur · Quidā vero dicūt ꝑ hāc ↄſue-
tudinē antiq̄ iura nō abrogari / eo

ꝙ quedaz decretalis dicit multa ꝑ
patientiā tolerant᷑ que ſi in iudici
um fuerint deducta / iuſticia coge-
rentur ceſſare · et hec controuerſia
iuriſtis eſt relinquenda · Quāuis
hoc videat᷑ ꝓbabile ꝙ qn̄tū ad hoc
ꝙ iura antiqua ↄtineant ius natu
rale / abrogari nō pñt ꝑ contrariā
conſuetudinem / vtpote irrationa-
lem / quantū vero ad hoc ꝙ ſolū d̾
iure poſitiuo continēt pñt eſſe ab-
rogata / precipue ſi diſſimulantes
hanc contrariam ↄſuetudinem /
in quorum poteſtate eſt ius poſiti
uum mutare / intendunt ꝑ talem
diſſimulationez antiqua iura mu
tare · ſi g° antiq̄ iura que hoc ꝓhi-
bent in ſuo rigore maneāt / contra
ria ↄſuetudine nō obſtāte / certum
eſt non poſſe aliquez plures p̄ben-
das habere abſq3 diſpenſatione · e
tiam illis circunſtantijs ſuperue-
nientibꝰ que ſm ↄſideratōnē iuriſ
naturalis actū poterāt honeſtare ·
ſi aūt antiqua iura ſunt ꝑ cōſuetu-
dinem abrogata / tūc p̄dictis circū
ſtātijs aduenientibꝰ / etiaz ſine di-
ſpenſatione licitū ē habere pluresſ
p̄bendas · ſine quibꝰ circūſtantijs
illicitū ē quantumcunq3 diſpenſatō
ſuperueniat / eo ꝙ diſpenſatio hu
mana nō aufert ligamē iuris poſi
tiui quod ꝑ hominē ſtatuit᷑ / et per
hominē diſpenſari pt᷑ · Ex his defa
cili poteſt patere ſolutio ad argu-
menta ;

·xvi· ·q·

DEinde queritur quantuz
ad gloriaz pertinet · vtꝝ
omnes ſancti qui ſunt ꝑ
eccleſiaz canonizati ſint in gloria /
vel aliqui eorum ſint ī inferno · Et
videtur ꝙ aliqui poſſint eſſe in in-
ferno de ījs qui ſunt ab eccleſia ca-
nonizati · nullus enim poteſt eſſe
ita certus de ſtatu alicuius ſicut ip
ſemet de ſe / q2 q̄ ſūt hoīs nemo no-
uit niſi ſpūs hoīs q̄ ī ipſo ē · vt dici

tur p̄ime Corinthiorū· ij· ſed ho-
mo non poteſt eſſe certus de ſeip-
ſo: vtruz ſit in ſtatu ſalutis Eccle
ſiaſtes· ix· Nemo ſcit vtruz ſit di-
gnus odio vel amore· ergo multo
minus Papa ſcit· ergo poteſt in
canonizando errare· ¶ Prete: qui
cunq̄ in iudicando innitit̃ medio
fallibili pt̄ errare: ſ3 ecc̄ia ī canoni-
zādo ſc̄tos innitit̃ medio fallibili:
ſc3 teſtiōio hūano· cū inq̄rat p̄ te
ſtes de vita ⁊ miraculis· g° cū teſti
moniū hoīnū ſit fallibile/ videt̃ q̄
ecc̄ia ī canonizādo ſc̄tos poſſit erra
re· ¶ Sed ↄtra: ī ecc̄ia nō pt̄ eē er
ror dānabilis· ſ3 hic eēt error dāna
bilis ſi veneraret̃ tanq̄ ſc̄tꝰ q̄ fuit
pc̄tor: q2 aliq̄ ſciētes peccata eius
vl̄ hereſim/ poſſent ad errorē p̄du
ci· g° ecc̄ia ī talibꝫ errare nō pt̄·
¶ Pre: Auguſtinus dicit in epiſtola
ad Hiero· q̄ ſi ī ſcriptura canoīca
aliquod mendacium admittatur:
mutabit̃ vel mutabit fides noſtra
que ex ſcriptura canonica depēdet·
ſed ſicut tenemur credē id quod ē
in ſacra ſcriptura· ita id quod com
muniter p̄ eccleſiam determinat̃·
vn̄ hereticus iudicat̃ qui ſentit ↄt
determinationem conciliorum· er-
go cōmune iudicium eccleſie erro
neum eſſe non poteſt· et ſic idez qđ
prius· ¶ Rn̄ſio dicendum: q̄ ali-
quid pt̄ iudicari poſſibile ſc̄m ſe ↄ-
ſideratū: quod relatum ad aliud ex
trinſecum impoſſibile inuenit̃· di-
co ergo q̄ iudicium eorum qui pre
ſunt eccleſie errare in quibuſcunq̄
(ſi p̄ſone eorum reſpiciantur tm̄)
poſſibile eſt· ſi vero ↄſideret̃ diuina
prouidentia que eccleſiam ſuaz ſpi
rituſancto dirigit vt non erret· ſi-
cut ipſe promiſit Joannis· xiiij· q̄
ſpirituſſanctus adueniēs docebit
omnem veritatem de neceſſarijs ſci
licet ad ſalutem· certum eſt q̄ iudi
cium eccleſie vniuerſalis errare in
ijs que ad fidem pertinent impoſ-
ſibile eſt· vnde magis eſt ſtanduz
ſententie Pape ad quem pertinet
determinare de fide quam in iudi-
cio profert: q̄ quorunlibet ſapien-
tum hominum in ſcripturis opi-
nioni· cum Caiphas quanuis ne-
quam tamen pontifex legatur eti-
am nſcius p̄phetaſſe Joannis· xi
In alijs vero ſententijs q̄ ad par-
ticularia facta p̄tinent: vt cuz agi
tur de poſſeſſionibus vel de crimini
bus vel de huiuſmodi/ poſſibile eſt
iudicium eccleſie errare p̄pter fal-
ſos teſtes· Canonizatio vero ſan-
ctorum medium eſt iter hec duo·
quia cum honor quem ſanctis ex-
hibemus quedam profeſſio eſt fi-
dei/ qua ſanctorum gloriam credi-
mus/ pie credendum eſt q̄ nec in
ijs etiam iudicium eccleſie errare
poſſit ¶ Ad primum ergo dicēdū:
q̄ Pontifex cuius eſt canonizare
ſanctos poteſt certificari de ſtatu
alicuius per inquiſitionem vite et
atteſtationem miraculorum: et p̄-
cipue per inſtinctum ſpirituſſan-
cti q̄ omnia ſcrutat̃ etiā profunda
dei· ¶ Ad ſecūdū dicēdū: q̄ diuina
p̄uidentia preſeruat eccleſiā ne p̄
tale fallibile teſtimoniū fallatur;

¶ Quodlibetum· ix·

Queſitum eſt deo/ ange
lo/ et anima· De deo
queſita ſunt tria· Prio
de eius vnitate· vtruz
videlicet vnitas remo-
tionem tm̄ et non aliquid poſitiue
in diuinis importet· Sc̄do de eius
iudicio· vtrum videlicet chriſtus
deſcenſurus ſit in terram ad iudicā
dum· Tercio de eius ſacramento·
ſc3 de ſpēbꝫ vini poſt ↄſecrationem
ſi ↄmiſceri poſſint; ·j·q·

Ad p̄imū ſic p̄cedit̃· Videt̃
q̄ vnitas aliq̄d poſitiue
in diuinis et nō remotionez
tm̄ (ſc̄m opinionē mḡri) importet
ſeu dicat· ex p̄uatōibꝫ enī nō ↄſti-

tuitur numerus: qui eſt res aliq̄·
quia eſt ſpecies quātitatis · ergo
vnitas non dicitur ſecūdum priua
tionē tm̄· ¶ Pre: numer9 ſequit
diſtinctionē · ſi gᵒ vnitas ꝛ nume/
rus in diuinis nihil ponant / vel non
dicant rem aliquā / non erit in di/
uinis pſonis diſtinctio realis · qđ
ē hereſis Sabelliāi· ¶ Pre: ſi vni/
tas et numerus in diuinis dicunt
ſolūmodo p remotionē· p vnitatē
autē nihil aliud videtur remoueri
q̄ numer9 : nec p numerū aliud q̄
vnitas / ſeqtᵉ q vtrūq; iſtoꝝ ī diui
nis dicatᵉ ſᵐ negationē negatio/
nis· ſꝫ negatio negatiōis / non eſt
niſi ſᵐ rationē tm̄· ergo vnitas et
numer9 nō erit realiter in diuinis·
qđ eſt incōueniēs· ꝛ ſic vnū ꝛ nu/
merus dicūt poſitiue in diuinis·
¶ Sed con: omē qđ p̄dicat de alte
ro / p̄dicatᵉ de eo ſᵐ ꝓpriā rationē·
ſed ratio vni9 in negatione ꝯſiſtit·
Eſt enī vnum / qđ non diuidit ſᵐ
phm̄· gᵒ de deo p̄dicat ſᵐ remoti/
onē tm̄· ¶ Pre: ſᵐ phm̄ ī· x· meta
Vnū et multa opponuntur / ſicut
p̄uatio et habitus· priuatio autē
dicit p remotionē tm̄· gᵒ vnū qđ
inter p̄dicta duo tenet locū p̄uati
onis / dicitᵉ p remotōnē tm̄· Pre:
vnū ſup ens non addit aliquid ſᵐ
rem: ſed ſᵐ rationē tm̄· ſꝫ qđ ē ſᵐ
rationē tm̄ / vel ē negatio / vel rela/
tio· cū gᵒ vnū ſup ens non addat
aliquā relationē· q ad aliquid nō
dicitᵉ· gᵒ videtᵉ q addat negationē
¶ Hꝫ dđ: q vnū qđ eſt principium
numeri đ neceſſitate dicit aliqđ po
ſitiue: in eo cui attribuitᵉ· q cū ex
vnitatib9 numer9 conſtituat / niſi
res aliqua vnitas numeri eſſꝫ: nu
mer9 res eē nō poſſꝫ· ꝛ ſic nō poſſet
poni ī aliq̄ genē tanq̄ ſpecies· Si
gᵒ vnū qđ ꝯuertit cū ente ſit idem
qđ vnū / qđ eſt principiū numeri /
oportet q etiā vnū qđ ꝯuertitᵉ cū
ente aliqđ poſitiue ſupaddat enti

et hꝫ ꝯcedit Auicēna· vn̄ vult q vnū
qđ ꝯuētitᵉ cū ente / de q̄libꝫ re dicatᵉ·
oportet etiā q res illa quā addit
vnū ſupra ens / ſit ens ꝛ ſit vna· ꝛ
ſic vl erit vna p aliq̄ vnitatē addi
tam· ꝛ ita erit ꝓceſſus in infinitū·
vel erit vna p eēntiā ſuā · qđ ſi eſt:
ſtādū ē ī p̄mo ſcilicet vt ens ipm̄ di
cam9 vnū p eēntiā ſuā: nō per aliā
rē additā · Sic gᵒ ītelligēdū ē ſᵐ
intentionē Ariſtotelis ꝛ e9 ꝯmēta
toꝝ: q vnū qđ ꝯuertit cū ente / nō
ſupaddit enti rē aliq̄ ſꝫ ſolū nega/
tionē diuiſiōis· Et ſic huiuſmodi
vnū etiā ponit aliqđ inq̄ntū in ſuo
intellectu includit ens· et dr̄ remo
tiue tātū / q̄ntū ad id qđ ſupaddit
enti· Vnū vero qđ ē principiū nu/
meri ſupaddit enti aliqđ ī genere
mēſurē· et ſiſiter numer9 cuius eſt
principiū / īueitᵉ tm̄ ī reb9 habētib9
diuiſionē· q talis numer9 cauſat
ex diuiſione ꝯtinui· ꝛ hic numer9
ſcilicet ex diuiſiōe ꝯtinui cauſatus:
eſt ſubiectum arithmeticē: etiam
ſᵐ Auicennam· Nulla autem ꝯdi
tio rei temporalis poteſt dici đ deo
aut de alia ſubſtātia ſpirituali· vn
de ſᵐ hoc numerus et vnitas quē
ꝯtinentur in genere q̄ntitatis / nō
dicūtur de deo et aliis ſubſtantiis
incorporeis: ſed ſolū vnum qđ con
vertitur cū ente: ꝛ multitudo ei op
ponitur · et ideo vnitas in diuinis
non dicitur niſi remotiue: quātum
ad id qđ ſupaddit enti: quanuis
ponat aliquid ſꝫᵐ q includit ens·
eſt enī vnū / ens indiuiſum· ¶ Ad
primum gᵒ dicendum: q obiectō
illa procedit đ vno quod ē p̄ncipiū
numeri ¶ Ad · ij · dicendū: q obie/
ctō illa procederet / ſi nullo mō vnū
et numer9 aliquid ponerent realitᵉ
in diuinis · ponūt autē rē diſtinctā vel
indiſtictā / q̄ntū ad hꝫ q ens ī includitᵉ
ī ratōe vni9 / vt dctm̄ e ¶ Ad · iij · dđ
q ī ratōe mltitudis īcluditᵉ negatō
rei: ſꝫ ī ratōe vni9 negatō rei nega/

tionis et rei ſimul · qḋ ſic pꝫ · vnū
enī ē qḋ non diuidit᷑ · diuiſio aut̄ q̄
negat᷑ ꝑ vnū qḋ ↄuertit᷑ cū ente ·
oportet ꝙ ſit talis ꝙ in omni di-
uiſione ſaluet᷑ · hec autē eſt diuiſio
ꝑ affirmationem et negationem /
et huiuſmoi diuiſiōis negatio ↄ-
ſtituit rationē vni⁹ · eſt enī vnum
qḋ nō diuidit᷑ / tali diuiſione ꝙ ſit
in eo accipe h᷑ / ⁊ nō h᷑ · et ſic vnum
inq̄ntum negat affirmatōm ⁊ ne-
gationē ſit᷑ / ē negatō rei ⁊ negatō
nis ſimul · p̄dicta vero diuiſio īclu-
dit᷑ ī ratione ml̄titudīs / ⁊ ſic ī cludi
tur ibi negatio rei · qꝛ multa ſūt q̄
ſic diuidūt᷑ / ꝙ eoꝝ vnū nō ē alteꝝ ;

· ij · · q ·

HD · ij · ſic ꝓcedit᷑ · videtur ꝙ
chriſt⁹ nō ſit deſcēſurus ī
terrā ad iudiciū · q̄a ſup illud Pſ ·
dominus in templo ſancto ſuo ⁊c̄
dicit gloſa · ꝙ dn̄s ī celo ſedens de-
bonis ⁊ malis iudicat · ergo iudici
um nō erit futuꝝ ī terra / ſꝫ in celo ·
¶ Pręterea ad dignitatē iudicis per-
tinet ꝙ iudicādi ad eum accedāt ·
et nō ecōuerſo · ſꝫ chriſt⁹ ē digniſ-
ſimus cuius locus ē celū · g° ōnes
homines ī celū aſcendēt vt ibi iudi
cent᷑ · nō aūt ipſe ī terrā deſcēdet ho
mines iudicaturus · Pręt / ſi iudiciū
ſit ī terra futuꝝ / p̄cipue videt᷑ ꝙ ſit
in valle ioſaphat vt habet᷑ Joelis
iij · ſꝫ locus ille nō poſſet tātā mul
titudinem hominū cape · et ſic non
erit ibi futuꝝ iudiciū · g° ī nullo lo-
co terrę erit futurū iudiciū · ¶ Sed
con̄ ē qḋ dicit᷑ prime Theſſa · iiij ·
ipſe dominus in iuſſu et in voce ar
changeli et in tuba dei deſcendet de
celo · et ita videt᷑ ꝙ iudicium ī ter-
ra nō in celo ſit futuꝝ ¶ Pręt · in iu
dicio comparebūt nō ſoluꝫ boni ſꝫ
etiaꝫ reprobi qui habebūt corpora
groſſa ⁊ grauia · ⁊ ſic nō ↄpetit eis
locus celeſtis / ſꝫ loc⁹ terreſtris · g°
iudiciū nō ē futuꝝ in celo ſꝫ ī terra ·
¶ Rx · dḋ / ꝙ iudicium ordinat᷑ ad
retributionem p̄miorū · vnde ſm
duplex p̄miū ſcilicet aīę ⁊ corpo
ris ē duplex iudiciū · vnū quo bea-
tificāt᷑ ⁊ dānant᷑ hoīes quo ad aī
mam · ⁊ hoc iudiciū per totuꝫ tēp⁹
agitur · Aliud eſt iudicium quo p̄-
miabuntur vel punientur homi-
nes quo ad corpora · et illud iudici
um fiet poſt reſurrectioneꝫ in fine
temporis · primum autem iudiciū
conuenit chriſto ratione diuinita
tis · ſed ſcdm̄ ratioē humaītatis ·
quia ſic dicit Aug⁹ · ſup Joannem
v̄bū dei viuificat animas · ſed v̄bū
caro factum viuificat corpora · vnḋ
Joannis quinto · Poteſtatem de
dit ei iudicium facere · quia fili⁹ ho-
minis eſt · ſic ergo vltimum iudici-
um eſt futurum in loco qui chriſto
competit ratōe ſuę humanitatis ·
ſcilicet circa terrā vbi paſſus et na
tus eſt / ⁊ reliq̄ humanitatis offi-
cia compleuit · propter quod dicit᷑
ꝙ in valle Joſaphat iudicium eſt
futurum · quia vallis illa ſubiacet
monti oliueti vnde chriſtus aſcen-
dit ī celum / vt ſic oſtendat᷑ idē eſſe
qui aſcendit regnaturus / et qui de
ſcendit iudicaturus ſm illud Actu
um primo · quemadmoduꝫ vidi-
ſtis eū eūtē ī celū ⁊c̄ ¶ Ad p̄mū g°
dicendum / ꝙ gloſa illa loquit᷑ ḋ p̄
mo iudicio quod competit chriſto
rōe diuinitatis / ad executōeꝫ cui⁹ ce
lum pro loco ei aſſignatur · nō ꝙ
diuinitas loco claudat᷑ · ſed quia in
celo precipue inter ceteras corpa-
les creaturas apparent iudicia ma
ieſtatis diuinę · vnde celum locus
dei dr̄ ⁊ ſanctoꝝ q̄ deo fruūt᷑ ¶ Ad
ij · dḋ · ꝙ acceſſus ad locum iudicis
ſcꝫ aſcēſus ī celū eſt p̄miū qḋ ex iu-
dicio reportatur · vnde debet iudiciū
ſequi non p̄cedere · non auteꝫ ita ſe
habet ad iudicium humanum ac-
ceſſus ad locuꝫ iudicis / et ideo non
eſt ſile · ¶ Ad terciū dḋ / ꝙ in iudicō
neqꝫ chriſt⁹ neqꝫ electi erūt ī ter-

ra / ſed ſolū reprobi · Chriſtus em̄
⁊ electi erūt ī aere ſ̄m illud ꝓme ad
thīmo · iiij · Rapiemur in nubibuſ
obuiā chriſto ī aera · reprobi autē
erunt non ſolum in valle illa ſed ⁊
in regione circunquaqꝫ · vn̄ chri-
ſtuꝫ ⁊ electos videre poſſint tuꝫ ra-
tione altitudinis · tuꝫ ratione cla-
ritatis · ·q· iij ·

Ad terciū ſic proceditur · Vi-
detur ꝙ ſpecies vini que re-
manent ī ſacramento alta-
ris poſt conſecrationē aliꝭ liquori
admiſceri non poſſint · quia ſecun-
dū Phm̄ in primo de generatione
Miſcibilia ſūt in mixto potētia nō
actu · Si ergo vna ſpecies vini al-
teri liqouri miſceatur / poſt mixtōꝫ
nō remanebit illa ſpecies in actu ·
ſꝫ deficiēte ſpecie deficit eē ſanguiſ :
et corpꝰ chriſti ī ſacramento · ergo
pꝰ mixtionem non remanebit ibi
ſanguis · ſed hoc ē inconueniens ·
quia ſecundum phm̄ que ſunt mi-
ſcibilia ſunt etiam ſepabilia : et ſic
illa ſpēs altei liq̄ri admixta / pote-
rit iterū ſeparai : qua ſepatione fa-
cta eit ibi verum corpꝰ et ſanguis ·
cū enim tamdiu corpus ⁊ ſanguis
chriſti ſit ſub ſpecie quamdiu ſpēs
eſt · ergo denuo īcipiet ibi eſſe ſāg-
uis chriſti ſub ſpecie vini alio mo-
do qꝫ ꝑ conſecrationem : quod eſt
inconueniens ¶ Sed cōtra forma
mixti ē forma accidentalis · ſed ac-
cidens ſuperueniens non corrūpit
ſubiectum · ergo pꝰ mixtionē ſpe-
ciei cū aliquo liquore adhuc maēt
illa ſpecies · et ſic nulluꝫ ſeqtur in-
conueniens ¶ Rn̄ꝫ dicendum : ꝙ q̇-
dam dicūt illis ſpeciebꝰ nullo mo-
do poſſe admiſceri liquorē : qr̄ ſta-
tim ſb̄ totis illis ſpeciebus deficiat
eſſe ſanguis · ⁊ hoc ideo : quia mu-
tatis ſpeciebꝰ / nō remanet ibi vei-
tas corpois : ⁊ ſanguinis chriſti · ꝑ
additioneꝫ autem cuiuſcūqꝫ liq̄ris
fit alia quātitas q̄ ſb̄ſiſtit in illo ſa-
cramēto aliꝭs accidētibꝰ · fit enim
maior quantitas · et ſic nō remaēt
ibi ſanguis chriſti · ſed hꝫ nō uidetᷣ
verū · qꝛ ſpēs que ī ſacmēto pꝰ cō-
ſecratōꝫ remanēt / eodeꝫ mō corruꝫ-
puntur et non aliter : qꝫ accidiſſet
de ſubſtātijs preexiſtētibꝰ q̄ꝛ ſpēs
manēt : ſicut ad ſēſū pꝫ : qꝛ īcine-
rantur ⁊ tranſmutātᷣ alijſ modis :
oīno ſic accidiſſet de ſubſtātia pa-
nis ⁊ vini an̄ conſectōꝫ · cōſtat aut
ꝙ ꝑ admixtōꝫ vinꝰ gutte aque nō
fuiſſꝫ totū vinū deſtructū · vnde nec
ꝓpt̄ hoc tota ſpēs vini corrumpitᷣ
pꝰ ꝯſectionē Nec oportꝫ ſi augetᷣ
q̄ntitas ꝙ ꝓpt̄ hoc ſit ibi alia ſpeci-
es · nā ipā additio nō tollit dimē-
ſionis eſſentiā : ſꝫ variatōꝫ eꝰ : que
q̇dem variat̄ / nō ſolū ꝑ additionē /
ſꝫ ꝑ diuiſionem · vn̄ ſi talis uariatō
ſufficeret ad hoc ꝙ deſineret eſſe ſb̄
ſpēbꝰ corpꝰ ⁊ ſanguis chriſti / ſeq̄-
retᷣ ꝙ ꝑ diuiſionē ſpēꝝ ſimilit̄ eſſe
deſineret · qđ patꝫ eſſe fl̄m · Et ideo
dicendū : ꝙ aliq̄ admixtō alterius
liq̄is facit vt totalit̄ deſinat eē ſāg-
uis chriſti ſb̄ ſpēbꝰ : ⁊ aliq̄ nō : ſed
ſolū ſb̄ ꝑte ſpēꝝ · ſi em̄ eſſet ibi ſub-
ſtātia vini et ſi aliq̇s liq̄r ī magna
q̄ntitate admiſceretᷣ / totalit̄ illud
vinuꝫ corrumperet et deſineret eſſe
vinuꝫ : ſi liq̄r admixtus eſſꝫ alterꝰ
ſpēi : vl̄ deſineret eē hoc vinuꝫ ſi eēt
eiuſdē ſpēi · Si aūt aliꝰ liq̄r in ꝑua
q̄ntitate admiſceret̄ / nō poſſet illiꝰ
liq̄ris ꝑmixtio ad totū ꝑuenire vi-
nū ſꝫ ad aliqꝫ ꝑtem eiꝰ : quaꝫ vai-
aret (vel ſ̄m ſpēm : ſi eſſꝫ alterius
ſpēi : quaꝫ per mixtionē nō totalit̄
amitteret : vl̄ ſ̄m numeꝝ ſi eēt eꝰ-
dem ſpēi) vel ſpēm ſuā ꝑ mixtōnē
ſuam totaliter amitteꝛ : ſicut gut-
ta aque ꝓiecta ī amphoraꝫ vini ·
ſic ergo ſi ſpeciei poſt conſecratio-
neꝫ fiet tanta extranei liquoriſ per-
mixtio que ſufficeret ad totam ſub-
ſtantiaꝫ vini corrūpendam / ibi eē
deſineꝛ ſāguis chriſti ſub totiſ ſpē-

bꝫ ſi vero non ſit tāta ꝑmixtio / deſi-
net eſſe ſub ꝑte · naꝫ dato ꝙ ille li-
quor ꝑmixtus in ſpēbꝫ vini mutet᷑
non tamen ꝯuertet᷑ ī ſaguinē chri-
ſti ¶ Ad pͥmū ergo dicendū: ꝙ fa-
cta ꝑmixtione ſpēi cū alio liq̄re nō
remanet eadem ſpēs: vł ſꝫm ſpēm /
vł ſꝫm numeꝝ / vł ſꝫm totuꝫ / vel ſꝫm
ꝑtem / et ſic ſub toto vel ſꝫ ꝑte non
remaēbit ſāguis chriſti ſed ſbā vi-
ni: nec etiaꝫ facta ſeꝑatione denuo
erit ibi ſāguis Chriſti: qꝛ cū miſci-
bilia ſeꝑantᷣ a mixto nō redeūt ea-
dem in numero ſꝫ eadem in ſpecie
¶ Ad · ij · dicen: qd ī ꝯtrariū obījcitᷣ:
ꝙ forma mixtōnis duplicitᷣ pt̄ ītel-
ligi · Uno mō forma ꝑ quaꝫ corpꝰ
mixtum ſb ſpē collocatᷣ: ⁊ ſic ē for-
ma ſbālis · ꝑ hūc em̄ moduꝫ forma
lapidis dicitᷣ eē forma mixti · Alio
mō pt̄ dici forma mixti q̄litas que-
daꝫ reſultās ex ſimplicibꝫ q̄litatibꝫ
mixtis: cuꝫ ergo dicitᷣ ꝙ forma ac-
cidentalis ſubiectum non diſtruit:
poſſet dici ꝙ verum eſt: tn̄ diſtruit
accidentia: et ſic ſpecies ſacramen-
talis que ſūt accidētia poſt cōmix-
tionem nō manent · Sed hec ſolu-
tio nō eſt ſꝫm veritatē · vera em̄ for-
ma mixtionis cum ſit quedam q̄li-
tas media: nō ꝑmutat niſi ſimpli-
ces q̄litates: ex quibꝫ ꝯponit᷑ · ſpēs
aūt ſacramentales non diſtruuntᷣ
q̄buſcūqꝫ q̄litatibus variatis · qꝛ
ſi color vini ⁊ odor mutaret᷑ / nō ꝓpt̄
h̄ deſineret ibi eē ſāguis: niſi dimē-
ſiones que ceteris accidentibꝫ ſub-
ſūt vicē ſbſtātie gerentes ſꝫm eēn-
tiā deſtruerētᷣ: qd alitᷣ accidere nō
pt̄ / q̄ꝫ acciderꝫ de ſbā vini ſi ibi eēt ·
Et iō alitᷣ dicenduꝫ: ꝙ accidens nō
corrūpit ſbiectuꝫ effectiue ſꝫ diſpo-
ſitiue: poſita em̄ q̄litate que eſt ne-
ceſſaria diſpoſitio ad formaꝫ ignis
ſcꝫ calore ī ſummo / remouet᷑ forma
aeris / et ſimilitᷣ media q̄litate poſi-
ta / que eſt neceſſaia ad formā mix-
ti · aufertur forma ſimplicis corpo-
ris, · iiij · · q ·
DEinde queritur de angelo ·
Utrum duratō angeli ha-
beat pͥus et poſterius · Et
videtᷣ ꝙ ſic · in eo em̄ cꝰ duratō nō
habet pͥus ⁊ poſterius ideꝫ eſt eſſe
et fuiſſe: ſi ergo ī duratione ange-
li non eſt pͥus ⁊ poſterius / idē erit
angelo eſſe ⁊ fuiſſe · Sed hoc ē im-
poſſibile · qꝛ ſic deus nō poſꝫ facere
ꝙ angelus nō eſſet / cum nō poſſet
facere ꝙ non fuerit · ergo inꝯueni-
ens eſt dicere ꝙ ī duratōe āgeli nō
ſit pͥus et poſterius ¶ Preteꝛ · Nul-
lum creatum eſt infinitum actu / ſꝫ
duratio angeli eſt infinita a parte
poſt · ergo non ē tota ſimul in actu
et ita eſt ibi prius et poſterius ·
¶ Preterea mēſura debꝫ eſſe propor-
cionata menſurato · ſed eſſe angeli
eſt finitum in actu · ergo euum qd
eſt eius menſura eſt finitum · et ſic
idem quod prius · ¶ Preterea: ra-
tio eternitatis in hoc perficitur ꝙ
eſt tota ſimul · quia ſecunduꝫ Boe-
tium · ī quinto de conſolatione · eter-
nitas eſt interminabilis vite tota
ſimul atque perfecta poſſeſſio · Si
ergo euum quod eſt angeli dura-
tio non habeat prius ⁊ poſterius /
non videtur ab eternitate differre
¶ Sꝫ ꝯtra: ſꝫm phm̄ in · iiij · phyſi-
corum · ꝓpt̄ pͥus ⁊ poſteius in mo-
tu ē pͥus ⁊ poſteiꝰ in tēpore quod
menſurat motum · Sed in eſſe an-
geli non eſt aliquis motus nec id
eſſe alicui motui ſubiacet · ergo in
euo quod eſt eius menſura non eſt
prius et poſterius ¶ Preterea tem-
pus nihil aliud eſt q̄ꝫ numerus pͥ-
oris et poſterioris: ſi ergo in euo
ſit numerare prius ⁊ poſteius euū
nihil differt a tempore ¶ Reſpon-
ſio dicendum · ꝙ de ſubſtantia ali-
qua loqui poſſumꝰ dupliciter · vno
modo ſꝫm ꝙ ē in reꝝ natura · alio
mō ſꝫm ꝙ ē ī ꝯſideratōe nr̄a Priō ·
mō accipitur ſbſtātia rei cum om-

mib⁹ diſpoſitioib⁹ et operatōnib⁹ · q̄ ſm̄ his ſubſtātia nō īueit̄ ī reruȝ natura. ¶ Ꝙȝ ſecūdo modo pt̄ accipi ſbſtātia abſq̄ ſuis diſpoſitōnib⁹ · q̄ ꝯſideratio ſubſtātie nō depēdet a ꝯſideratōe ſuaꝝ diſpoſitōnum · attribuēdo ergo mēſurā durationis rei ſm̄ p̄mū moduȝ / ſoli deo cōpetit duratio: que ſit tota ſimul: nō aūt alicui creature · eo q̄ ſol⁹ deus eſt immutabilis qn̄tuȝ ad eſſentiaȝ: ⁊ quātū ad ōnia: que circa eſſentiaȝ cōſiderari pn̄t · quelibȝ aūt creatura eſt variabilis vel ſecunduȝ ſubſtātiam vl̄ ſecūdū aliquam aliam diſpoſitioneȝ aut operationeȝ · Et ſecunduȝ hoc Auguſtin⁹ xxi · q ad Oroſiuȝ ponit omnes creaturas eē in tempore: etiaȝ āgelos · Sed attribuēdo mēſuram duratōis āgelo ſecundo mō: put ſcilicet ꝯſideratur eius ſubſtantia abſolute · ſic poit̄ e⁹ menſura euū: et nō temp⁹ · De quo q̄dem euo eſt duplex opinio · quidaȝ em̄ dicūt q̄ in euo eſt prius et poſterius: ſȝ nō ſicut ī tp̄e: nāq̄ in tp̄e eſt p̄us et poſterius cū inouatione in euo ſine īnouatione · ſȝ hoc non eſt ītelligibile · īpoſſibile ē enim eſſe alicui⁹ durationis duas ptes ſiſ: quarū vna alteram nō includit ſic menſis īcludit diē: Vnde ſil̄ ē aliq̄d in die et in menſe · ſȝ duo dies et duo menſes ſimul eſſe non pn̄t · vn̄ qn̄docūq̄ in aliq̄ duratōne ponūtur due partes q̄ruȝ vna eſt p̄or ⁊ alia poſteior / oportȝ q̄ vna trāſeūte / alia de nouo adueiat · et ſic oportet q̄ in omni duratione in q̄ ē p̄us et poſterius ſit īnouatio · menſura aūt duratōnis īnouatōȝ habere non pt̄ · niſi illud quod per duratōneȝ menſurat̄ / īnouatōneȝ recipe poſſȝ · Eſſe aūt āgeli ē abſq̄ īnouatione · quia ex quo eſſe cepit immutabile pſeuerat: cuȝ ī eo nec ſit motus: nec alicui motui ſit ſubiectū · ſicut eſſe rerum corruptibiliū eſt ſubiectum motui celeſti · Si ergo attribuat̄ menſura angelo qn̄tum ad ſubſtantiā tantuȝ / illa non habȝ prius ⁊ poſterius · ſic em̄ mēſuratur eoꝝ eſſe euo · et ſimiliter ſi attribuatur ei mēſura durationis quantū ad eſſentialē opatōnē beatitudinis ſic em̄ ſūt in p̄ticipatōe eternitatis · Si vero attribuat̄ eis mēſura duratōnis rōne aliaꝝ operatōnū vel affectōnū / ſic eoꝝ mēſura habet prius et poſterius · ita em̄ meuſurātur tempore ſecundum q̄ dicit Auguſti · viij · ſuper geneſim ad litteram: q̄ deus mouet creaturam ſpiritualem per tempus ·

Ad primum ergo dicendum: q̄ rei eterne vel euiterne aliquid pt̄ attribui dupliciter · Vno modo ratione ſuiipſius · et ſic non attribuit̄ ei nec futuruȝ eſſe nec fuiſſe: ſed ſolum eſſe: q̄ ī preterito ⁊ futuro implicatur prius et poſterius nō aūt in p̄ſēti · Alio modo ratione mēſure adiacētis vel ſbiacentis id eſt ratione temporis · et ſic attribuit̄ ei fuiſſe p ꝯcomitantiaȝ ad tēpus preteritum: et futurum eſſe p ꝯcomitantiam ad futurum tempus · ipſum enim momentū eternitatis adeſt ōni tempori · Vnde dicit Auguſtinus de deo q̄ fuit: q̄ nūquaȝ defuit · erit: quia nūquaȝ deerit · ſic ergo deus non poteſt facere āgeluȝ non fuiſſe · quia nō poteſt facere vt eſſe angeli nō ſit ſimul cū tempore: quod p̄ſens ē nūc vl̄ erit in futuro · ⁊ iſta diuerſitas magis depēdet ex mō locutōnis q̄ ex natura rei ·

¶ Ad · ij · dicendū: q̄ infinitū dicitur aliq̄d dupliciter · Vno mō p̄uatiue: ⁊ ſic non attribuit̄ niſi hiis que habent intenſionem vl̄ que habēt extēſionē vl̄ qn̄titatē · hs em̄ ſoluȝ natū ē habere finē · et ita euū nll'o mō hȝ īfinitatē · q̄ non hȝ aliq̄ extēſionē ſiue extēſio ī eo ꝯſideret̄ ex cōparatōne menſure iacentis · ſcili-

cet temporis ſiue alias · et ita nul⸗
lū creatum eſt infinitū actu · Alio
modo dicit᷑ infinitum negatiue · id
eſt qꝛ non habet finem · et ſic etiaꝫ
indiuiſibilia īfinita dicunt᷑ : vt pū⸗
ctum et vnitas · qꝛ non ſūt finita ·
ꝛ h̾ mō euū ē īfinitū · qꝛ ſcꝫ non fi⸗
nit᷑ · ſic autem aliqđ creatum eſſe
ſm aliquid īfinitum actu nihil ꝓ⸗
hibet · ¶ Ad tercium dicendū · ꝙ ꝑ
eundem modum eſt eſſe angeli īfi⸗
nitum et euum · ¶ Ad · iiij · dicendꝰ
ꝙ inter eternitatem ꝛ euuꝫ poteſt
aſſignari triplex differētia : Qua⸗
rum vna poteſt ſumi ex premiſſis ·
nam eternitas menſurat ipſā ſub⸗
ſtantiam eterni : ſm ꝙ eſt in reruꝫ
natura : id eſt cū ōnibus que ei at⸗
tribuunt᷑ · nō autem euum vt di⸗
ctum eſt · Alia ſumit᷑ ex hoc ꝙ et̾⸗
nitas menſurat eſſe ꝑ ſe ſtans · vñ
eternitas eſt idem cū ſubſtātia et̾⸗
ni · euum autem menſurat eſſe cre⸗
atum · qđ non eſt ꝑ ſe ſtans · qꝛ ē
aliud a ſbſtantia ētis creati · Ter⸗
cia pt̄ ſumi ex h̾ ꝙ euuꝫ qͥuis ſit īt̾⸗
minabile ex ꝑte finis / nō tñ ex ꝑte
pncipij · et̾nitas vͦo ex ꝑte vtriuſqꝫ
· et ꝑ hec ptꝫ ſolutō ad obiecta ;

Deinde querit᷑ de aīa et pͥmo
qñtū ad naturam · Secūdo
qñtuꝫ ad ğtiā · Ter° qñtuꝫ ad
culpā · Quar° qñtū ad penā et ad
gloriam ¶ Circa naturalia anime
queſitum ē de eius ſbſtātia ꝛ opa⸗
tione · Circa ſubſtātiaꝫ queſita ſūt
duo · Primo vtrum aīa ſit ſue po⸗
tentie · Secūdo vtrum aīa ſm ſuaꝫ
ſubſtātiā ſit corruptibilis ; · v · q ·

Ad primum ſic ꝓceditur · vi⸗
detur ꝙ anima ſit ſue po⸗
tentie · qꝛ in libro de ſpū ꝛ
anima dicit᷑ : ꝙ anima eſt quedam
ſua ſcilicet potentie : quedam vero
ſua non eſt ſcilicet virtutes · Pre⸗
Auguſtinus dicit in libro de tri : ꝙ
memoia intelligentia et voluntas
ſunt vna vita : vna eſſentia · ſꝫ hec
tria ſm magiſtrū in tercia diſtincti⸗
one pͥmi libri ſunt tres anime vi⸗
res · ergo vires anime ſūt ipā ei9
eſſentia · ¶ Sed contra eſt ꝙ Dio ·
xi · capitulo · ce · hier · diſtinguit ſu⸗
ꝑiores ſbſtantias : ſcilicet āgelos
in tria : ſcilicet ſubſtantiam virtutē
et opationem · ſed angelus non ē
minoris ſimplicitatis qm anima ·
ergo etiam in anima / ſua ſbſtātia
nō ē ſua virt9 ſiue potentia ¶ Pre⸗
eoꝝ que ſūt idem ſm idem / ſi vnuꝫ
multiplicetur / ꝛ reliquum · ſi ergo
anima ſit idem qđ ſue potentie / vi⸗
detur ꝙ cum potentie ſunt multe /
eſſentia anime vna eſſe nō poteſt ·
¶ Reſponſio dicendū ꝙ de anima
loqͥ dupliciť poſſum9 · Vno modo
ſm ꝙ eſt quedam ſbſtantia · et ſic
impoſſibile eſt ꝙ anima ſit ſue po⸗
tentie : qđ duplici patꝫ ratōne : quaꝝ
vna ſumitur ex eo quod eſt anime
proprium · qꝛ ſcilicet impoſſibile ē /
vt ideꝫ ſm idē ſit naturaliť pncipiū
plurium et diuerſoꝝ numero et qͥſi
oppoſitorum · anima auteꝫ ſm di⸗
uerſas potentias inuenit᷑ eē pnci⸗
pium diuerſorum actuū ſm ſpēm
et qͥſi oppoſitorum · vñ impoſſibile
ē ꝙ ipā eſſentia anime que ē vna /
ſit immediatum horum principiuꝫ ·
ꝛ ideo oportet ponere in aīa preter
ſubſtātiam potentias naturales :
que ſūt horum actuum immedia⸗
tum principium · Alia ratio ſumit᷑
ex eo quod eſt commune anime ꝛ
omni ſbſtantie create / in nulla enī
ſubſtantia creata eſt idem eē ꝛ ſua
opatio · h̾ enī ſoli9 dei ē · eēntia aūt
ē eēndi pncipiū · potētia vero opa⸗
tionis · vñ cū ab vno naturaliť nō
ſit niſi vnū / nulla ſbā niſi diuina ē
ſua potētia : nec eēt īſtātia de potē⸗
ti a materie : etiā dato ꝙ ſit ſua po⸗
tētia · qꝛ tꝉis poteñ nō ē ad opatōꝫ
ſꝫ ad eē · Alio mō poſſu9 loqͥ de aīa
ſm ꝙ ē qđdā totū potentionale : ꝛ
ſic diuerſe potentie ſunt diuerſe ꝑ⸗

tes eius · et ita aīa p̄dicat᷑ de po-
tētijſ / vl' ecōuerſo / abuſiua p̄di-
catōe · ſic̄ totū ītegrale de ſuis ꝑti-
bꝰ vl' ecōuerſo / ꝗuis minoꝛ ſit ab-
uſio ī toto potētionali ꝗ̄ ītegāli · q̄ꝛ
totum potētionale ſc̄m ſubſtantiaꝫ
adeſt cuilibꝫ parti / nō aūt ītegra-
le · ¶ Et per h̄ patet ſolutio ad ob-
iecta;

·vj· ·q·

Hoc ſcd̄m ſic ꝓceditur · Videt᷑
q̄ aīa rōnalis ſit coꝛruptibi-
lis · q̄ꝛ ſcd̄m Damaſce · nul-
la ſubſtātia pt̄ eſſe ſine ꝓpria oꝑa-
tione · ꝓpria aūt aīe rōnalis oꝑa-
tio eſt intelligere / ad quam indigꝫ
coꝛpoꝛe · cum nō ſit intelligere ſine
fantaſmate · ut patet ꝑ Philoſo-
phum · iij · de anima · ergo diſtru-
cto coꝛpoꝛe / ſubſtantia anime rō-
nalis nō manet · ¶ Pꝛe · id q̄d ha-
bet v̄tutem vt ſit ſemꝑ / nō inuenit᷑
q̄n̄ꝗ eſſe et nō eſſe · tandiu em̄ res
eſt / quandiu v̄tus rei expoſcit · er-
go q̄d inuenit᷑ q̄n̄ꝗ eſſe / ⁊ quād-
ꝗ nō eſſe / nō habet v̄tutem ut ſit
ſemꝑ · q̄ꝛ omne q̄d incipit eē / non
habꝫ v̄tutē vt ſit ſemꝑ / et ita nihil
q̄d incepit eſſe pt̄ eſſe īcoꝛruptibi-
le · ſꝫ aīa rōnalis incepit eſſe · ergo
nō pt̄ eſſe incoꝛruptibiliſ · ¶ Pꝛe ·
hominis compoſiti ex anima et coꝛ-
poꝛe eſt q̄ddaꝫ eſſe / aut ergo p̄e-
ter hoc eſſe / anima habꝫ aliud eſſe
aut nō / ſi habet aliud · ergo com-
poſitio eſt anime ſuꝑueniēs pꝰ eē
completum · ergo huiuſmōi com-
ſitō / eſt anime accidētalis / ⁊ ſic hō
nō erit ens ꝑ ſe / ſꝫ ens per accidenſ
q̄d eſt inconueniēs · Si aūt nō habꝫ
aliud eſſe anima p̄ter eſſe ꝯpoſi-
ti · ergo poſtq̄ deficit eſſe cōpoſiti /
anima eſſe nō poteſt · ſed in moꝛte
coꝛpoꝛali deficit eē ꝯpoſiti · ergo aīa
poſt moꝛteꝫ coꝛpoꝛis nō remanet ·
¶ Pꝛe · ſi anima ē foꝛma coꝛpoꝛis /
aut ergo ꝑ eſſentiā ſuā / aut ꝑ ali-
quod accidēs · ſi per aliquod acci-
dens / ſequit᷑ q̄ compoſitō anime ⁊
coꝛpoꝛis ſit accidentalis / ſicut hoīs
ad indumentū · Si ꝑ eſſentiaꝫ cum
foꝛma inq̄ntum foꝛma nō poſſit eē
ſine materia / videt᷑ q̄ anima poſt
moꝛtem coꝛpoꝛis r̄manere nō poſ-
ſit · ¶ Sed cōtra ē q̄d dicit Phūs
in · ij · de anima / q̄ rationale ſe-
parat᷑ ab alijs tanq̄ ꝑpetuū a coꝛ-
ruptibili · ¶ Pꝛe · Philoſophus ī
· x · ethicoꝝ oſtēdit felicitatem cō-
templatiuā p̄eminere ciuili / eo q̄
eſt diuturnioꝛ · ſed ciuil' durat vſq̄
ad moꝛtem · ergo ꝯtemplatiua eſt
etiā poſt moꝛtem · et ſic anima pꝰ
moꝛteꝫ coꝛpoꝛis manet · ¶ Rn̄ꝰ dicē-
dū / q̄ neceſſe eſt ponere ſubſtātiā
anime rationalis īcoꝛruptibilē eſ-
ſe · ſi em̄ coꝛrumpit᷑ / aut ꝑ ſe aut ꝑ
accidens · ꝑ ſe quidē coꝛrumpi nō
poſſꝫ / niſi eſſꝫ compoſita ex materia
⁊ foꝛma contrietatem hn̄te / quod
eſſe nō poſſet / niſi eſſꝫ elementum /
aut ex elementis / vt antiqui phi-
loſophi poſuer̄t / quoꝝ poſitioneſ
in p̄mo de aīa reꝓbāt᷑ · Per acci-
dens aut coꝛrūpi nō poſſꝫ / niſi po-
neret᷑ q̄ nō haberet eē ꝑ ſe / ſed ſo-
lum eſſe cū alio / ſic eſt de alijs foꝛ-
mis mateialibꝰ / que ꝓprie nō hn̄t
eſſe ſubſiſtens / ſed ſūt ꝑ eſſe com-
poſitoꝝ ſubſiſtentiū / quoꝝ ſūt ꝑ-
tes · ⁊ ſic ꝑ accidēs coꝛrūpunt᷑ coꝛ-
ruptis ꝯpoſitis · ſꝫ h̄ de aīa rationa-
li dici nō pt̄ · nam q̄d nō habꝫ ꝑ ſe
eſſe impoſſibile ē q̄ per ſe oꝑetur /
Vnde alie foꝛme nō oꝑāt᷑ ſꝫ ꝯpoſi-
ta ꝑ foꝛmas / aīa aūt rōnal' hꝫ ꝑ ſe
oꝑatōꝫ quaꝫ exercet nullo oꝛgano
mediāte / ſcꝫ intelligere / vt pꝛobat
Phūs ī · iij · de aīa · nō em̄ poſſꝫ oī-
um ſēſibiliū foꝛmas ꝯgnoſcere / ni-
ſi ab oībꝰ foꝛmis ſēſibilibꝰ eſſet de-
nudata / vel niſi eſſꝫ actus oīm / cum
nihil r̄cipiat q̄d iā hꝫ · ergo opoꝛtꝫ
ſi aīa ꝑ aliq̄d oꝛganū ītelligeret / q̄
ſuū oꝛganū careret oī foꝛma ſēſibi-
li / cū omēs foꝛmas ſēſibiles ſit na-
ta ītelligere / ſic̄ pupilla carꝫ oī ca-

loꝛe: ad hoc ꝙ viſus poſſit omnes
coloꝛes cognoſcere · impoſſibile aū
eſt eſſe aliqđ oꝛganū coꝛpoꝛale ca-
rens omī foꝛma ſēſibili · relinquitᷣ
ergo ſbſtātiam aīe intellectiue eē
incoꝛruptibilem · vnde ⁊ Phūs di-
cit in · j · de aīa: Qꝫ intellectus vide-
tur eſſe quedā ſbſtantia et nō coꝛ-
rumpi · hūc aūt incoꝛruptibilez in-
tellectū quidaʒ ponūt extra hoīem
eſſe / ponētes animā que eſt pars
hominis coꝛruptibilē foꝛe: Cui po-
nunt intellectuʒ ſepatum ꝯtinua-
ri dupliciter · Vno modo per illu-
ſtrationeʒ ſm̄ eos qui ponunt in-
tellectum agentem ſeparatum ⁊ i-
coꝛruptibilem · intellectū vero poſ-
ſibilem coniunctuʒ ⁊ coꝛruptibilē ·
Alio modo per continuationeʒ in-
tellectus ad fantaſmata: ſecūdum
eos qui etiam ponunt intellectum
poſſibilem eſſe ſeparatum ⁊ incoꝛ-
ruptibilem · Sed pꝛimuʒ hoꝛū eſſe
non poteſt · quia ſi ī nobis non eſt
alia virtus niſi materialis / lumen
intellectus agentis non poteſt in
nobis recipi niſi materialiť: cū re-
ceptum ſit in recipiente per modū
recipientis · et ita non recipietᷣ mō
intelligibili: ⁊ ſic non poteimꝰ eſſe
ītelligētes · ſimiliter ſcđm / eſſe non
poteſt · nam fantaſmata ſūt in no-
bis per noſtraʒ operationem: que
ꝯſequitur eſſe ſubſtātiale: ⁊ ſic hō
non haberet eſſe ſpecificum ex hoc
ꝙ eſt rationalis: cuʒ non ſit ratio-
nalis niſi ex hoc ꝙ intellectui con-
iungitur · Reſtat ergo ꝙ ipſa aīa
humana que eſt foꝛma coꝛpoꝛis /
ſit intellectus incoꝛruptibiľ · ¶ Ad
pꝛimum ergo dicenduʒ: ꝙ anima
indiget aliq̄ coꝛpoꝛali ad ſuaʒ ope-
rationem dupliciter · Vno modo
ſicut oꝛgano: per quod operatur:
ſicut indiget oculo ad videndum ·
et ſic ad intelligendum (vt pꝛoba-
tum eſt) non indiget aliquo oꝛga
no · ſi autē ſic indigeret oꝛgano ad
ītelligendū / eſſ coꝛruptibiľ vt ꝑpote
nō potēs ꝑ ſe opari · Alio mō aīa
ad operāduʒ indiget aliq̄ coꝛpoꝛali
ſic̄ obiecto: ſic̄ ad videndū indiget
coꝛpoꝛe coloꝛato · et ſic aīa rōnalis
īdiget fantaſmate ad ītelligendū ·
qꝛ fantaſmata ſūt vt ſēſibilia aīme
ītellectiue vt dicitᷣ ī · iij · de anima ·
operatio aūt que ſic indiget coꝛpo
rali re a pn̄cipio nō pť eſſe ſine coꝛ
poꝛali illo · poteſt aūt poſtea: ſicut
anima ſēſitiua nullā operatōʒ ha-
bere pť / niſi pͥmo moueatᷣ a ſēſibi-
libꝫ: q̄ ſūt extᷓ aīaʒ · ſʒ poſtea rema-
net actus imaginatōis / ſēſibilibꝫ
abeūtibꝫ · Et ſimiliť deſtructis fan-
taſmatibꝫ / opatō ītellectiua ī aīa
remanere pť · ¶ Ad · ij · dicendū: ꝙ
illa rō eſt ꝓbatio Phī in · j · celi et
mūdi: q̄ oñdit ꝙ omne gn̄atuʒ eſt
coꝛruptibile · et hť locuʒ ī illis que
fiūt et coꝛrūpūtᷣ naťaliť: in q̄bꝫ ex
defectu v̄tutis eſt / ꝙ nō pn̄t nec ſꝑ
fuiſſe: nec ſemꝑ foꝛe · nō aū hť locū
in ijs que ꝑ creatōʒ fiūt: ⁊ que ac-
cipiūt a deo v̄tutē vt ſint ſꝑ: ꝑ quā
eē nō pn̄t anq̄ʒ eā accipiūt · ¶ Ad
terciū dicēdum: ꝙ aīa eē ſuū ꝯicat
coꝛpi: qđ q̄dē ita acq̄riť aīe in coꝛ-
poꝛe: vt ſm̄ ipm ſbſiſtere poſſit: qđ
nō ē de alijs foꝛmis · ⁊ ſic ipm eē aī-
me fit eē ꝯpoīti · et iđo manʒ diſtru
cto ꝯpoīto ¶ Ad · iiij · dicēdū: ꝙ aī
ma ſm̄ ſuā eēntiaʒ nō ē foꝛma coꝛ-
poꝛis: nec diſtructo coꝛꝑe diſtruiť
in aīa id ſm̄ qđ eſt foꝛma ſed ſoluʒ
deſinit eſſe foꝛma in actu;

DEinde q̄riť de opatōe aīme ·
Et circa hᷓ querūť duo · pͥmo
vtꝝ aīa intellectiua oīa que
ꝯgnoſcit / ī pͥma v̄itate ꝯgnoſcat
Scđo vtꝝ aīa ſepata a coꝛꝑe / ha
beat actū ſēſitiuaꝝ potētiaꝝ;

· vij · · q ·

AD pͥmū ſic ꝓceditur · Videtᷣ
ꝙ anima quicquid ītelligit /
ītelligat ī pͥma v̄itate · Aug ·
eñ dicit ī pͥmo ꝯfeſ · Si ābo videa-

am9 id verũ eſſe qđ dico: vbi queſ-
ſo videm9? nõ ego ĩ te: nec tu in me:
ſꝫ ãbo ĩ ea que ſup̃ nos ẽ ĩcõmuta-
bili veritate. et ſic om̃e verũ qđ aĩa
cognoſcit/ in prima veritate videt.
¶ Prete: verũ addit ſup ens mani-
feſtationẽ. ergo prima veritas ẽ p
quã oĩa manifeſtãt. ſed id q̃ aliqđ
manifeſtat oportet maxie eſſe ma-
nifeſtũ. ſic patꝫ de pncipĳs demõ-
ſtrationis: ⁊ đ luce corpali: p quã
viſus corpa vidꝫ. ergo pma veitas
ẽ maxie oĩbꝫ mẽtibꝫ maifeſta. ⁊ ſic
nõ ſolũ per eã/ ſꝫ ĩ ea oĩa cognoſcũt
¶ Sed contra: multi de concluſio-
nibus demonſtratiuis verã cogni-
tionẽ habent/ qui de prima verita-
te nihil ɔſiderãt. ergo nõ omne ve-
rum in prima cognoſcit veritate.
¶ Prete. Auguſ. dicit in libro đ li-
bero arbitrio: ꝙ nullus đ pma ve-
ritate iudicat. ⁊ ita ſi de ea non iu-
dicatur: nec alia cognoſcũt in ea.
¶ Ițz dicendũ: ꝙ ſic dicit qđã glo.
ſup illud Diminute ſũt veritates et
cetera. Ab vna prima veitate/ mľ-
te veritates ĩ mentibꝫ hominuꝫ re-
ſultãt: ſic ab vna facie hominis re-
ſultant multe facies ĩ ſpeculo fra-
cto. hec autẽ reſultatio veritatis ẽ
qñtũ ad duo: ſcꝫ qñtũ ad lumẽ in-
tellectuale: de q̃ ĩ pſ. dicit. Sigñtũ
ẽ ſup nos lumen vult9 tui dñe. et
qñtũ ad principia naturalit nota.
ſiue ſint complexa ſiue ĩcomplexa
nihil aũt poſſum9 veritatis cogno-
ſcere/ niſi ex primis pncipĳs: ⁊ ex
lumine intellectuali: que veitateꝫ
manifeſtare nõ poſſunt: niſi ſm ꝙ
ſũt ſimilitudo illi9 pme veritatis:
⁊ ex hoc etiã habẽt qñdã immuta-
bilitatem et infallibilitateꝫ. ſic er-
go ĩ prima veritate ſm ſuam eſſen-
tiã nõ omnia videnť a nobis ĩ ſta-
tu vie. cũ nec ipa p ſuã eẽntiã a vi-
atoribꝫ videat. ſed in ipſa ratione
ſue imaginis: ſcꝫ veritatis a nobis
cognoſcit. Et exinde ẽ ꝙ duo/ idẽ
verũ habẽt: inqñtũ de pma verita-
te reſultat exemplata veritas ĩ mẽ-
te vtriuſqꝫ: et ita intelligendũ eſt
dictum Auguſtini. Et ſic patet ſo-
lutio ad primum ¶ Ad ſecundum
dicendũ: ꝙ opari aliquo ſiue mo-
uere dicit dupliciter. Uno modo
ſic pncipio formali operis vel mo-
tus. et ſic nõ oportet ꝙ motio mo-
uẽtis in ope opantis termineť ad
id quo opat. nõ eñi ignis calefa-
cit calorem quo calefacit. Alio mõ
ſic inſtrumẽto. et ſic motio mouẽ-
tis terminat ad id quo mouet: ſic
manus/ baculo mouet lapidem et
baculũ mouꝫ. Id ergo quo cogno-
ſcim9 ſic inſtrumẽto/ oportꝫ nobis
eſſe primo notũ. ⁊ ſic cognoſcim9
ɔcluſiones p pncipia naturaliter
nota: ad que opat ĩtellect9 agẽs
ſic ad inſtrumẽtũ vt dicit Cõmen-
tator in tercio de anima. ſed id quo
cognoſcim9 ſic forma cognoſcẽtis
nõ oportꝫ eſſe notũ. qꝛ nec oculus
videt lucẽ que ẽ de oculi opatione:
nec ſpeciẽ p quã videt. et ita etiam
nõ eſt neceſſariũ: vt q̃cũqꝫ intelli-
git aliqd intelligat ĩtellectũ ſuũ q̃
ĩtelligit vel lumẽ intelligibile. Sic
ergo vitas a pma vitate ĩ mentibꝫ
exẽplata: a nobis pri cognoſcit de
nc̃itate: ad hꝫ ꝙ alia ĩ ea ɔgnoſcãť
ſcꝫ qñtũ ad ipa pncipia ⁊ ptim nõ
đ nc̃itate cognoſcit ſcꝫ qñtuꝫ ad ĩ-
tellectuale lumẽ; ipa vero exẽplãs
veritas a nobis p eſſentiã ſuaꝫ nõ
videtur; .viij. .q.

AD ſecũdũ ſic pcedit: Ui-
deť ꝙ aĩa ſepata actũ ſẽſi-
tiuaꝝ potẽtiaꝝ hr̃e poſſit
Caſſi. eñi dicit in libro ſuo đ aĩa ꝙ
aĩa ſine corpe vidꝫ et audit et reli-
q̃s ſẽſibꝫ viget ¶ Pre. Luce. xvj.
quedã dicũť đ diuite ĩ infernuꝫ ſe-
pulto: que ſine actu ſenſuũ eſſe nõ
poſſunt: ſed conſtat ꝙ ibi erat tñ
anima ſine corpore: ergo anima
ſine corpe operatõneꝫ ſẽſuum ha-

bere pt̄· ¶ Pr̄ete· fruſtra eſt poteñ
que non reducit᷑ ī actum· ſꝫ in aīa
p⁹ mortem remanent potentie ſē-
ſitiue· ergo ⁊ actus ſenſuuꝫ· ¶ Sꝫ
ↄtra· ſētire ē opatio cōiūcti· ergo
diſtructo coniuncto in aīa ſepata
remanere non pt̄· ¶ Rñ̄ dicenduꝫ:
ꝙ impoſſibile eſt in anima ſepata
alic⁹ potentie ſenſitiue actuꝫ eſſe:
qḋ ſic patꝫ· opatio nāqꝫ ſenſitiue
potentie eodem modo pficit᷑ in ho-
mine et in bruto· eodem modo eñ
videt homo per oculum q̄ et equ⁹·
Actus eñ ſenſitiue potentie ī bru-
to vl̄ non eſt ipſius ſenſitiue p ſe:
ſed mediante organo· ſi enim p ſe
haberet opationē aīa ſenſitiua ſic
eſſꝫ incorruptibilis ſic̄ de aīa ratio-
nali pbatuꝫ ē· Vñ̄ cū̄ h̄ ſit ī ↄuenī-
ēſ / impoſſibile ē ꝙ ī bruto vl̄ ī hoī-
ne ſēſitiua potētia habeat aliqueꝫ
actū̄ ꝓpriū̄: ſꝫ ōms act⁹ ei⁹ ē ↄiūcti·
vñ̄ in aīa ſepata remanere nō pt̄·
Quidā̄ tñ̄ dicūt aīā̄ꝫ ſēſitiuā̄ habe-
re duoſ act⁹: vnū̄ quē exercꝫ orga-
no mediāte q̄ p⁹ mortē non manet
Aliū̄ quē pſeipā̄ꝫ agit· ⁊ hic manꝫ
p⁹ mortē: h̄ aūt videt᷑ atteſtaī opi-
nione Platonis de aīa: q̄ ponebat
aīmam ſēſitiuam mouere ſeipſaꝫ·
et etiam corpus· et ſic opatio illa
q̄ mouebat ſeipā̄ꝫ / erat ſibi ꝓpria·
Alia vero q̄ mouebat corpus erat
ↄiūcti· Et p h̄ ponebat Plato aī-
mas brutoꝝ eſſe incorruptibiles:
h̄ eñ de neceſſitate ſeq̄t᷑· quod tñ̄
iſti nō concedunt Ad pmuꝫ ergo
dicendum· ꝙ ſicut opatōnes vo-
luntatis ꝓpter quandā̄ ſimilitudi-
nominant᷑ nominibus paſſionuꝫ /
que ſūt in appetitu ſenſitiuo / ita et
intellectus opationes nominant᷑
ab opatōnibus ſenſuū̄ p ſimilitu-
dinem· et ſic loq̄t᷑ Caſſiodor⁹ ¶ Ad
·ij· dicendū̄: ꝙ illa v̄ba que dicūt᷑
de diuite oportet metaphorice in-
telligi: vl̄ ſ̄m reruꝫ ſimilitudines:
⁊ non ſ̄m res ipſas vt Auguſtin⁹
dicit ¶ Ad t̄ciū̄ dicendum: ꝙ ſ̄m
q̄ſdam in aīa ſepata non remanēt
potētie ſenſitiue actu ſꝫ ī radice tñ̄:
ſi tamen actu manent / non fruſtra
erunt: q̄ꝫuis actibꝰ careāt· manēt
eñ̄ ad nature ītegritatē: ſic̄ mēbra
gn̄ationis in r̄ſurgentiū̄ corpoibꝰ;

Deinde querit᷑ de ijs que p-
tinent ad ꝯtiam· Et circa h̄
querūt᷑ tria· Primo de pre-
cepto honorationis pntū̄ Secū̄do
de ↄſilio qñ̄tum ad votū̄ obediētie
Tercio qñ̄tuꝫ ad ↄtinentie votū̄;

·ix· ·q·

AD primum ſic proceditur·
Videtur ꝙ ille cuius pat
non poteſt ſuſtentari a fi-
lio / niſi ↄtrahendo accipiat dotem
vnde patrem nutrire poſſit / nō te-
neat᷑ ↄtrahere vt patrem ſuſtētet:
cuꝫ eñ̄ charitas ſit ordinata prius
tenet᷑ ſibi q̄ꝫ patri· ſꝫ laudabile eſſꝫ
ſi aliq̄s ꝓpter virginitateꝫ ſeruan-
dā̄ ſe morti exponeret· ergo non te-
net᷑ aliq̄s p ſeruā̄da vita patris
matrimoniū̄ ↄtrahere ¶ Pr̄etere:
preceptum non contrariat᷑ ↄſilio·
ſed de virginitate ↄſeruanda ē cō-
ſilium vt patet pme corin· vij· er-
go per preceptum de honoratione
parentum non obligatur aliquis
ad hoc / vnde virginitatē perdat·
¶ Sed ↄtra: preceptum affirma-
tiuum obligat pro loco et tpe· ſed
tpus obſeruandi preceptum ꝺ ho-
noratōe pntū̄ ē / qñ̄ pntes īdigēt·
ergo tunc obligatur aliq̄s ex tali
precepto: ⁊ ita videtur ꝙ teneatur
mrīmoniū̄ ↄtrahere ſi alias patri
ſubuenire nō poſſꝫ· ¶ Rñ̄ dicendū̄:
ꝙ caſ⁹ ꝓpoſit⁹ non videtur de facili
poſſibil̄· vix eñ̄ ↄtingere pt̄ qñ̄ q̄s
pntes ſuſtentare poſſit abſqꝫ ma-
trimonij contractu: ſaltem mani-
bus operando vel mendicando· ſi
tamen hoc contingeret / eſſet idem
iudiciū̄ de virginitate ſeruanda in
iſto articlo: ⁊ de alijs pfectōis ope

ribus: ſicut eſt introitus religionis de quo quidaꝫ varie opinant̄ᷣ. Di-
cunt em̄ aliqui: ꝙ ſi aliquis habet patreꝫ indigētem/ debꝫ ei dimitte-
re ſiquid habꝫ ad eiꝯ ſuſtētationē. et ſic pt̄ licite religionem intrare/
pr̄is curaꝫ patri celeſti committēs qui omēs creaturas paſcit. ſed ꝙ
hec opinio nimis videtur aſpera/ melius videt̄ᷣ dicenduꝫ: ꝙ aut iſte
qui habet ꝓpoſitum intrandi reli-gionem/ in ſeculo non poſſit viue-re ſine peccato mortali vel nō defa-cili: ꝫ timet ſibi periculū imminere peccati mortalis (cū magis tenea-tur ſaluti aīe ſue ꝓuidere ꝙ̄ corpo rali neceſſitati parētū) non debꝫ re tardari ab īgreſſu religionis pro-pter prouiſionem parētū. ſi auteꝫ vidꝫ ſe ī ſeculo poſſe ꝯſeruai abſqꝫ peccato/ diſtinguendum videt̄ᷣ. ꝙ aut ſine eiꝯ obſequio parētes nul lo modo viuere pn̄t: et ſic tenetur eis ſeruire: ⁊ alia opera ꝑfectōnis pretermittere. ꝙ peccaret eos di-mittens. ſi vero ſine eius obſequio poſſent parētes aliqualiter ſuſtē-tari/ non aūt honorifice/ nō ꝓpter hoc tenet̄ᷣ opa perfectionis dimit-tere. Secus aūt eſt in illo qui iam religionem intrauit. ꝙ iam cū ſit mortuꝯ mūdo ꝓpter ꝑfectōꝫ/ ſolu-tus eſt a lege q̄ in mūdanis obſe-quijs pn̄tibꝫ tenebat̄ᷣ. ſm doctri-nam Apoſtoli ad ro. vij. In alijs aūt ſpiritualibꝫ puta oratōnibꝫ et huiuſmodi tenet̄ᷣ eis ſeruire. Et h̄ quod dictū eſt de introitu religio-nis/ pt̄ etiā de obſeruantia virgi-nitatis et de alijs operationibꝫ ꝑ-fectionis dici. ¶ Ad primū ergo di cendū: ꝙ ſi non eſſet virginitatem ꝓfeſſꝯ/ non deberet mori fame an̄-ꝙ̄ mr̄imoniuꝫ ꝯtraheret. ¶ Ad ſe-cūdū dicendū: ꝙ preceptum ꝯtra-riari ꝯſilio nihil ꝓhibꝫ ī caſu;

·x· ·q·

AD ſecūdū ſic ꝓcedit̄. Videt̄ᷣ ꝙ religioſꝯ qui emiſit votū obediē-tie/ teneat̄ᷣ ī oībꝫ prelato obedire: etiam in īdr̄ntibꝫ. ꝙ per votū ca-ſtitatis religioſus oī ꝯcubitui ab-renunciat. ergo ꝑ votū obedientie abrenūciat ꝓprie volūtati: et q̄ntū ad oīa. ¶ Pre. btūs Bn̄dictꝯ dicit in regula: ꝙ etiam prelatus ſi im-poſſibile iubeat tentandū ē adim-plere. ergo mūltomagis in īdr̄nti-bus tenet̄ᷣ obedire. ¶ Prete. votuꝫ obediētie ad ſtatū ꝑfectōis ꝑtinꝫ. hoc aūt nō eēt/ ſi nō teneret̄ᷣ obedire niſi de ijs que ī regl̄a ꝯtinētur. ꝙ q̄libꝫ ſubditꝯ/ etiā ſecularis tenet̄ᷣ ſuo prelato obedire ī aliq̄bꝫ que ꝑ-tinēt ad ius prelatōis. ergo videt̄ᷣ ꝙ religioſus tenet̄ᷣ ſimpliciť obedi re ī oībꝫ. Sed religioſꝯ nō tenet̄ᷣ ad ꝯtra
plura ꝙ̄ ſecularis niſi q̄tenꝯ ſe per votū obligauit. ſꝫ ꝑ votuꝫ ꝓfeſſio-nis nō ſe obligauit ad obediēdū: niſi ſm rg̃laꝫ. ergo ī pluibꝫ obedi-re non tenetur/ ꝙ̄ que ſūt ſcdm re-gulā. ¶ Pre. Bern. dicit ď diſpen-ſatōne et precepto Nihil precipiat mihi prelatꝯ eoꝝ que non ꝓmiſi: nihil ꝓhibeat eoꝝ que ꝓmiſi. Rẜ dicēdū: ꝙ circa h̄ ꝑtm oēs cō-uenīūt: ⁊ ꝑtm abīuicē diſſentiūt. ꝙ em̄ religioſꝯ nō teneat̄ᷣ p̄lato obe dire ī ijs q̄ ſūt con̄ deū vl̄ ī cōtrium ꝙ̄ntū ad ea ī q̄bꝫ p̄lato diſpēſatio nō ꝯmttit̄ᷣ/ oēs ꝯmuiter dicūt/ ꝙ etiā ī ijs q̄ ſūt artiora ſeu altōra ꝙ̄ rgl̄e obedire/ nō teneat̄ᷣ: ſꝫ obedire ī ill̄ ſit obediēti e ꝑfecte ab oībꝫ dr̄/ Sed circa īdr̄a vel ea q̄ ſūt īfra arti tudieꝫ regl̄e aut eq̄lia regule/ due ſūt opiniōes. q̄buſdaꝫ dicētibꝫ ꝙ obedire ī huiuſmōi eſt de nc̄itate o bediētie. alij aūt/ ꝙ nō de nc̄itate ſꝫ de ꝑfectōe: que q̄dē opiniones/ etſi mltū differre videāt̄ᷣ q̄ntum ad vocē/ tn̄ q̄ntū ad reꝫ parū vel nihil differre inueniūtur. nam ad regu lam pertinere intelligenda ſūt/ nō ſoluꝫ ea que ſūt exp̄ſſe ſcripta ī re-

gula/ ſ3 illa que quecūq3 mō ad re-
gulā r̄ducūt/ vt puta que ꝑtinent
ad obſeqū frat'ne ſocietatis/ et ad
punitōꝫ culpaꝝ ad que duo oīa in
differentia huiuſmodi pn̄t r̄duci.
Sed tamē aliq̄ ſūt que nullatenꝰ
ad regulā reducūt̄/ videt̄ ergo eē
verior opinio/ ꝙ obedire ad huiꝰ
modi nō ſit de neceſſitate obedien-
entie/ ſed de ꝑfectōne. vt hoc ma-
nifeſte dicit Bern. in libro ꝺ diſpē.
et precep. et hoc ideo ꝗ2 obedientia
non extendit ſe vltra poteſtatē vel
ius prelationis/ que quidē ſm̄ re-
gulā innitant̄. ¶ Ad p̄mū ergo di
cendū. ꝙ votum ꝯtinentie reſpicit
ſpeciale genus actꝰ/ ſed votū obe
dientie reſpicit generaliter omnes
actus. vnd' niſi determinaret̄ eius
generalitas/ eſſ3 ꝯfuſio. ꝗ2 omnes
ad ideꝫ tenerent̄. ¶ Ad ſecūdum
dicendū. ꝙ loquit̄ qn̄tū ad ꝑfecti-
onē obedientie. ¶ Ad terciū dicē-
dū. ꝙ ꝑ votū obedientie ſupponit̄
religioſus prelato ſuo/ qn̄tū ad ge
neralē diſpoſitioneꝫ vite ſue/ licet
nō qn̄tū ad oēs actꝰ ꝑticulares
ſeculares aūt ſuo prelato tenent̄
obedire/ qn̄tū ad aliq̄s actꝰ ſpeci-
ales/ nō qn̄tū ad generalē ſue vi-
te diſpoſitionē. ·xi· ·q·

Ad terciū ſic procedit̄. Vi-
det̄ ꝙ poſt votū ſimplex ca
ſtitatis/ aliq̄s contrahens
matrimoniuꝫ/ debitū nec reddere
nec exigere poſſ3. ꝗ2 apud deū non
minꝰ obligat votū ſimplex/ ꝗ3 ſolē-
ne vt canō di. Sꝫ pꝰ votū ſolenne
emiſſuꝫ ꝯtrhēs aliq̄s. ꝺbitū nec red
dere nec petere pt̄. g° nec pꝰ emiſ-
ſiōꝫ ſimplicis voti. ¶ Pre. ꝑ pctm̄
nullꝰ excuſat̄ a pctō. ſ3 ille q̄ ꝯtrxit
poſt votū ſimplex/ peccat. qn̄do p̄-
mo debitū reddit/ ꝗ2 adhuc poteſt
votū implere religionē intrando.
ergo poſtq̄3 ſemꝑ reddidit/ adhuc
peccat/ vel reddendo vel exigendo.
¶ Sed ꝯtra. eccleſia nō cogit ali-
quē ad peccandū. eū aūt q̄ ꝯtraxit
mr̄imoniū corā ſe/ ꝯpellit ad coitū
aut reddere ꝺbitū/ etiā poſt votuꝫ
ſimplex caſtitatis. ergo reddendo
debitū nō peccat. ¶ Rñſ° dicendū. ꝙ
qn̄tū ad redditōꝫ debiti oēs ꝯue
niūt/ ꝙ pꝰ votū ſimplex ꝯtinētie/
tēt̄ reddere ꝺbitū. ꝗ2 votū ſimplex
mr̄imoniū ꝯtractū nō dirimit. Et
ex quo matrimoniū eſt ꝯtractum
vir nō hab3 ꝑtatē ſui corꝑis/ ſ3 mu
lier. vn̄ tenet̄ mulieri petēti ꝺbituꝫ
reddere. Sꝫ circa petitōeꝫ ꝺbiti q̄-
dā dicūt/ ꝙ cū qn̄tū ad h' ſit in ſua
libertate/ tenet̄ adhuc votū imple
re. et ita peccat debitū petēdo. Aliȷ̄
vero dicūt. ꝙ ſi ꝑ ſigna appareat/
ꝙ mulier ſibi debitū reddi velit q̄3-
uis ipa petere erubeſcat/ ꝙ vir eti-
am petere debeat/ etiā poſt ſimplex
votū et precipue ſi timeat vxori de
lapſu. ſ3 h' in idē reddit cū p̄mo. nā
h' ē ex ꝑte vxoris q̄dā interpretati
ua petitio. et ſic vir petēdo reddit.
vn̄ nec efficit̄ ex ꝑte vxoris ḡuius
matrimoniū/ q̄3 eſſ3 ſi ſemꝑ eā expꝰſſe
petere oporteret. ¶ Ad p̄mū ergo
dicēꝺ. ꝙ ex h' ꝙ vtriuſq3 voti trāſ-
greſſio inducit reatū peccati mor-
talis/ dicitur ꝙ equaliter obligat
vtrūq3 apud deū. ſ3 qn̄tū ad impe-
dimētū matrimonij nō h3 vtrūq3
equalem efficaciā. nā ꝑ votū ſolē-
ne transfert ſe vouēs quaſi in cor-
porale obſequiū ipſius dei per ſu-
ſceptionē ordinis/ vel introitū reli
gionis. qꝺ autē aliquis ſemel vni
dedit/ non poteſt poſtmodū alteri
dare. et ideo poſt votum ſolenne
nō pt̄ aliq̄s ſe tradere in ꝑtatē vx-
oris/ mr̄imoniuꝫ ꝯtrahēdo. Sꝫ in
voto ſimplici ē ſola ꝓmiſſio. qꝺ aut̄
aliq̄s alicui ꝓmittit/ pt̄ illꝺ alteri
dare/ licꝫ fidē ꝓmiſſiōis n̄ ſuet. et
iō ille q̄ ſimplex votum emittit/ pt̄
pꝰ modū mr̄imoniū ꝯtrahere/ licꝫ
peccꝫ. ꝗ2 p̄orē fidē irritā fecit. ¶ Ad
ſcꝺm di. ꝙ p̄mꝰ ꝯcubitꝰ/ nō excu-

ſat ſequētes quibꝰ debituꝫ reddit / a peccato / inquantum eſt peccatum · ſed inquantum eſt actus quidā matrimonij ↄſumatiuus ;

Deinde querit᷑ de ijs que pertinent ad culpā / et pmo q̄tum ad culpā que contriat᷑ recte actōni · Secūdo q̄ntū ad culpam que contriat᷑ fidei recte · Circa primū querunt᷑ tria · pmo de acceptōne pſonaꝝ vtꝝ qui honorat diuitē ꝓpter diuitias peccet · Secūdo de cōtemptu fame · vtꝝ aliquis non repellendo īfamiā peccet · Tercio de preciositate veſtium · vtrum ſemper ſit peccatum ;

·xij· ·q·

Ad primū ſic ꝓcedit᷑ · Videt᷑ q̄ qui honorat diuitem propter diuitias peccꝫ · ita em̄ dicit gloſa Jacobi · ij · ſup illud · Si introierit ī ↄuentū vr̄m vir · Mūdꝰ paupem abijcit / diuitē extollit / fides chriſti ecōt᷑ facit · ſꝫ facere cōtra fidē chriſti ē pctm · ergo honorare diuitem ꝓpter diuicias ē pctm · Pre · honor ſm Phm̄ in · j · ethico · debet᷑ rebꝰ dīnis / ſꝫ ī diuite ꝓpt diuitias nō ē aliqđ dīnū · ergo nō debet᷑ ei honor ꝓpter diuitias ¶ Pre ex v̄bis Phi ī · iiij · ethi · colligit᷑ q̄ honor ē exhibitio reuerētie ī teſtimoniū v̄tutis · ſed aliq̄n diues nō ē v̄tuoſus / cū ergo falſū teſtimoniū directe ſit pctm qđ nō debꝫ fieri ꝓpt ſcādalū · videt᷑ ergo q̄ nec etiā cauſa vitādi ſcādali diues ꝓpter diuitias debeat honorari · Sed cont᷑ eſt qđ glo · Aug · di · ſup illud Jacobi · ij · Si itroierit ꝛ cetera Si de exceſſibꝰ quotidianis loquit᷑ q̄s / ħ eſſe poterit pctm / non tn̄ peccat / niſi eū apud ſemetipſuꝫ iudicet vt tāto ſit melior q̄nto ditior · ſꝫ nō ſp aliq̄s huiuſmōi exteriorībꝰ honoribꝰ diuitē honorās eū ꝓpter ħ iudicat meliorē · ergo non ſp peccat · ¶ Rn̄ dicēdū · q̄ accipe pſonaꝫ / diſtinguit᷑ ↄt᷑ accipe cauſaꝫ · Accipe em̄ cauſā ē iudiciū formare ex aliq̄ qđ facit ad cauſā / qđ laudabile ē · Accipe vero pſonā eſt īformare iudiciū ex aliq̄ ↄditōe pſone / que nō facit ad cauſā / qđ vicioſū ē · Vn̄ cōtingit q̄ ex eadē ↄditōe pſone cōſiderata q̄nq̄ȝ ſit iudiciū iuſtū / q̄nꝫ eſt acceptō pſonaꝝ · ſic ſi ī aliq̄ cōtrouſia det᷑ ſn̄ia ꝓ aliq̄ / q2 ē lratior / erit acceptio pſonaꝝ · ſi aūt ex hac ↄſideratōe ī licētiādo ad magiſteriū vnꝰ alteri p̄ferat᷑ / nō erit acceptio pſonaꝝ · ſi ergo aliq̄s honor exhibet᷑ diuiti ꝓpter diuitias / ad quē diuitie aliquid faciūt / non erit acceptio pſonaꝝ · erit autēꝫ ſi ad ħ nihil diuitie operent᷑ · Eſt aūt duplex honor vnꝰ qui debet᷑ alicui rōe ſuiipſiꝰ / ꝓpter ꝓpriā virtuteꝫ / ſic eſt ↄmēdatio / inuitatio / et alia huiuſmodi · ꝛ ad hūc honorē diuitie nihil faciūt · vn̄ ſi talis honor alicui exhibeat᷑ erit acceptō pſonarum · Vn̄ dicit Valeriꝰ maximꝰ · q̄ honores qui virtuti debētur / ſicut triumphi / et alia huiuſmodi / apud romanos nulla pecunia emi poterāt · Alius honor alicui debet᷑ et ꝓpt ſtatū quē hꝫ in re publica / ſic em̄ ī pſona respublica honoratur · ꝛ ꝓpter hoc reges / ꝛ pn̄cipes / ꝛ huiuſmodi honorātur · ſm illud pme Petri ſcđo Regē honorificate · et q2 in republica terrena diuites ſtatū obtinēt altōrē · ideo ciues celeſtis hieruſalē q̄ſi ī Babyloniā peregrinātes debent eorum inter quos ↄuerſantur morem gerere · Vt Auguſtinus dicit in libro de ciuitate dei · in ijs que nō ſūt contra deum · Et ſic etiaꝫ diuites honorare / illis duntaxat honoribꝰ qui ad exteriorem conuictum pertinent / non eſt malum · ¶ Ad primuꝫ ergo dicendū / q̄ in ijs que ad fidem Chriſti pertinent / peccatū eſſet diuites paupibꝰ preferre · ſic ſūt mi/

miſtrationes ſacramentoꝝ: ⁊ hu-
iuſmodi· ſed in ĳs que mundi cō-
uictus requirit/ oportet mundi ge-
rere morem· ¶ Ad ſecundum dicē-
dum: ꝙ etiam diuitie inq̄ntū ſunt
quoddā bonū/ ſunt aliquod diui-
num: et precipue inq̄ntum prebēt
facultatem ad multa bñ agenda·
¶ Ad tercium dicendum: ꝙ ratio
illa procedit de honore qui exhibet
alicui ratione ſuiipſius;

·xiiĳ· ·q·

AD ſecundum ſic procedit·
Videtur ꝙ aliquis peccet
infamiam nō repellendo·
crudelis enim dicitur qui famā ſuā
negligit· ſed crudelitas peccatum
eſt· ergo peccatum eſt/ infamie nō
reſiſtere· ¶ Pre· eccī· xvĳ· dicitur
vnicuiqȝ mandauit deus d̄ ꝓximo
ſuo· vt ſcȝ ei proſit et verbo et exem
plo· ſed hoc impedit per infamiā
ergo quilibet infamiam repellere
tenetur· ¶ Sed contra eſt· ꝙ con-
temnere infamiam videt᷑ eſſe hu-
militatis actus· vnde in vitis pa-
trum legit᷑ de iuſtis et ſanctis pa-
tribꝫ ꝙ ꝓpriam infamiam ſuſtine
bant non repellentes· ergo non eſt
peccatū· ¶ Rñdeo dicēdū: ꝙ vtrū-
qȝ ſcȝ ꝯtēptus fame: et appetitus
poteſt eſſe laudabile et viciosum·
ffama enī non ē neceſſaria homini
ꝓpter ſeipm̄: ſed ꝓpter ꝓximū edi-
ficanduȝ· Appetere ergo famā ꝓpt
ꝓximū charitatis ē· appetere vero
ꝓpter ſeipm̄ ad inanē gloriā ꝑti-
net· et ecōuerſo· ꝯtēptus fame ra-
tione ſuiipſi9 humilitatis ē· ratō-
ne vero ꝓximi ignauie ē et crude-
litatis· Illi ergo quibꝫ incūbit ex
officio vel ex ſtatu ꝑfectōis alioꝝ
ſaluti ꝓuidere/ peccāt niſi infamiā
ꝓpriā iuxta poſſe repellāt· alĳ vero
quibꝫ magis cuſtodia ſue ꝓprie ſa
lutis imminet/ poſſent ſue humili
tati ꝓuidētes famā vel infamiā ꝯ-
temnere· Sed cū infamia duplici-
ter repellat᷑ ſcȝ occaſionē detrahē-
do: ⁊ linguas d̄trahētiū cōpeſcēdo
Primo modo omnes tenent᷑ infa-
miā vitare· alias ſine ſcandalo oc-
caſio trāſire nō poſſet: quod ſemꝑ
ē peccatū· Sed ſecūdo mō nō omēs
tenēt᷑: niſi q̄tenus debꝫ aliq̄s ſalu-
ti ꝓximi ꝓuidere· et hoc eſt quod
Greg· dicit· ix· omelia ſuꝑ Ezech·
linguas detrahētiū ſic nō debem9
noſtro ſtudio excitare ne ipſi pere-
ant/ ita ꝑ ſuā maliciā excitatas de
bem9 equanimit᷑ tolerare vt no-
bis meritū creſcat· Aliq̄n etiā cō-
peſcere: ne dū de nobis mala deſe-
minant eorum que nos ad bona
audire poterant corda innocentiū
corrūpant· et infra· Hi etenī quoꝝ
vita in exēplū imitationis ē poſita
debent ſi pn̄t detrahētiū ſibi verba
cōpeſcere: ne eoꝝ p̄dicatōnē nō au
diāt: q̄ audire poterāt: et ī pravis
moribꝫ remanētes/ bene viuere ꝯ-
temnāt· ¶ Et ex his patet ſolutō
ad obiecta;

·xiiĳ· ·q·

AD terciū ſic ꝓcedit᷑· Videt᷑
ꝙ vti veſtibꝫ preciosis ſēp
ſit peccatuȝ· omē enī q̄d ſit
ꝓpt᷑ vanā gloriā/ peccatū ē· ſȝ pre-
cioſa veſtimenta nō portāt᷑ niſi ad
gloriaȝ inanē· vñ Grego· dicit in
ome d̄ diuite epulone nemo q̄ppe
veſtimēta precipua niſi ad inanē
gloriā querit: videlicȝ vt honora-
bilior ceteris videat᷑· ꝙ nūq̄ȝ niſi ꝑ
ſola iam gloria precioſū veſtimētū
querat᷑/ ipa res teſtat᷑· q̄ nēo vult
ibi precioſis veſtibꝫ indui / vbi ab
alĳs nō poſſit videri· ergo vſus p̄-
cioſaꝝ veſtiū ſēꝑ ē peccatū: ¶ Pre·
ſuꝑ illo ad Timo· vj· Hn̄tes aūt ali
mēta: ⁊ q̄bꝫ tegamur ĳs ꝯtēti ſi-
m9· dicit glo· q̄d ampli9 ē/ a malo
ē· ſȝ p̄ciositas veſtiū āpli9 eſt ergo
pctm̄ ē· Sȝ ꝯt᷑· Bene· di· ad q̄n̄dā
regina· Indue d̄licate: nō ꝓpt᷑ te: ſȝ
ne digitas regia vileſcat· Pre· ꝑe
Tio· ĳ· Non in tortis (alias com-

ptis) crimib9 aut auro / aut mar-
garitis / vł veſte precioſa dicit glo-
ſa vlt modum ſuū · et ita ſi qs pre-
cioſis veſtib9 ſm modū ſuū vtat᷑ /
non peccat · ¶ Ad ꝫ dicendum · ꝙ alit᷑
eſt hic loquendum de ꝑſona pub-
lica / ⁊ ꝑſona ꝓuata · nam in ꝑſonā
publica ꝯſiderādus eſt ſtatus dig-
nitatis / ⁊ ꝓprie ꝑſone cōditō / circa
que duo / ita ſe debꝫ habeī / ne dig-
nitatis auctoitas veniat in ꝯtem-
ptum / et ne ipſe in ſupbiaꝫ offera-
tur · Vtrumqꝫ ergo eſſe pt̄ ei lau-
dabile / et ꝙ precioſis vtat᷑ ad re-
uerentiam auctoitatis īducendā /
⁊ ꝙ vilib9 vtat᷑ ratione ꝓprie hu-
militatis · ita duntaxat ne que ad
auctoritateꝫ ꝯſeruandā ſiūt in ſu-
pbiam ꝺgenerent · et ne dū nimiū
ſeruat᷑ humilitas / regēdi frāgat᷑
auctoitas · ſic dicit Auguſ · et ħ mō
laudabiliter ſacerdos ī diuino offi-
cio precioſis vtit᷑ veſtib9 / ad reue-
rentiam diuini cultus · et laudabi-
liter ab huiuſmodi ꝓpter humili-
tatem abſtinet vt in qbuſdā reli-
gioſis · ī eo aūt q̇ eſt ꝓuata ꝑſo-
na / virtuoſum ē · ſi ꝓpt humilitatē
abiectioribus indumentis vtat᷑ /
inquātū ſtatus ꝓprius r̄qrit · Vñ
Gre · dicit ī homelia predicta · Si
abiectō īdumēti precioſi nocerꝫ / ⁊
virt9 nō eſſꝫ euāgeliſta ꝺ Joanne
vigilanter non diceret / ⁊ erat īdu-
tus pilis cameloꝝ · Licitū ē aūt vt
ſm modum ꝓprie ꝑſone precioſis
vtatur / peccatū aūt ſi ꝓpriū modū
excedat · Et qa precōſū dicit᷑ r̄lati-
ue / ſic et magnū · cū idem qđ ē vni
precioſū alteri precōſū non ſit pre-
cioſitas veſtiū attendit᷑ per exceſ-
ſū ꝓprij moī · ⁊ ſm ħ ſp ē peccatum
precioſis veſtib9 vti · et ſic loquitur
Gre · Et ꝑ hoc ptꝫ ſolutō ad pmūꝫ
¶ Ad · ij · dicēđ · ꝙ in alimēto ⁊ tegu-
mēto intelligūt᷑ oīa que nobis ſūt
neceſſaria / ſm ꝯuemētiā ⁊ ꝯgruē-
tiam nr̄i ſtatus ;

DEinde querit᷑ de culpa que
ꝯtriat᷑ recte fidei · Et circa ħ
querūt duo · pmo vtrū he-
reticis ſit ꝯmunicandum · ſecundo
vtꝝ r̄deuntes ad eccliā ſint recipi-
endi ; · xv · · q ·

AD pmū ſic ꝓcedit᷑ · Videtur
ꝙ hereticis ſit ꝯmunicādū ·
Dicit᷑ eñ Mat · xiij · in pabola de zi-
zanijs / ꝙ paterfamilias dixit · Si-
nite vtraqꝫ creſcere vſqꝫ ad meſſē ·
Meſſis eſt ꝯſūmatō ſeculi vt dicit᷑
ibideꝫ · Cū ergo ꝑ ziꝫamā itelligāt᷑
heretici · videt᷑ ꝙ heretici nō ſint a
ꝯmunione fideliū ſepandi añ diem
iudicij · ¶ Pre · videt᷑ ꝯtra ħ prece-
ptum dñi facere pncipes hereticos
iterficiētes ¶ Sꝫ ꝯtra ē qđ dicit᷑ p̄-
me Coꝝ · vj · Exite de medio eoꝝ ⁊
ſepamini · ⁊ loqt᷑ de infidelib9 / vtꝫ
ex ħ qđ premiſerat · Nolite iugum
ducere cū infidelib9 · ergo hereticis
non eſt ꝯmunicanđ ¶ Ad ꝫ dicendū ·
ꝙ hereticis nō ē ꝯmunicanđ dupli-
ci ratōe / vna ē ratōe ex ꝯmuicati-
onis / et ſic cū eis nō ē ꝯmuicādū /
ſic nec cū alijs excōmuicatis · Alia
ē ſpecialit᷑ rōe hereſis · pmo ꝓpter
periclm̄ ne eoꝝ ꝯuerſatō alios cor-
rumpat / ſm id pme Coꝝ · xvj · Cor-
rūpūt bonos mores colloqa pua ·
Secūdo ne videamur eorū doctri-
ne puſe ꝯſēſū pſtare · Vñ in pma
canoīca Joan · Si qs veiat ad vos
⁊ hāc doctrinā nō hꝫ / nolite eū re-
cipe ī domū / nec aue ei dixeritis / q̇
eñ dicit ei aue ꝯnicat opibus eius
malignis / vt dicit gloſa · ſecūdum
ꝙ vox ē inſtituta ꝯmunionē oſtē-
dit eē cū illo / alioquin ſimulatō ē /
que ī Chriſtianis eē nō debꝫ · Ter-
tio ne ex familiaitate nr̄a alijs det᷑
occaſio erroris / vñ ibidē dicit alia
glo · Etſi vos decepti forte nō eſtis
alij forſitā ꝑ talē vr̄aꝫ familiaitatē
poſſent decipi / q̇ crederent illos pla-
cere vobis / ⁊ ſic crederēt illis · Vñ
alia gloſa ibidem dicit tanta Apo-

ſtoli atq; eorū diſcipuli ī religione
cautela vtebant᷑: vt nec verbi com-
munionem qͩdem cū aliquo eorum
qui a veritate declinauerunt / habei
paterent᷑ · hoc tñ intelligendū eſt
niſi cū aliquo loquerent᷑ ꝓpter eiꝰ
ſalutem ¶ Ad primum ergo dicen-
dū: ꝙ ī illo precepto patriſfamili-
as duplex intelligit᷑ cōditio: Vna
eſt vt exponat᷑ preceptum de vniu-
ſali ſeꝑatōne malorū a bonis: et h̄
accipitur ex ipā queſtōne meſſoꝝ:
qui dicūt: vis et colligamꝰ ea: hoc
enī nō eīt niſi vſq; ad diem iudicij ·
Secūda cōditio ē vt ītelligat᷑ pre-
ceptum: qñ mali ſine ꝑiculo bonoꝝ
extirpari nō poſſunt · et h̄ patet ex
reſpōſione patriſfamilias: q̄ dixit:
Ne forte colligentes zizania eradi-
cetis ſimul cū eis ⁊ triticū · Quod
qͩdem tribus modis cōtingere poſ-
ſꝫ Vno modo · ſi aliquis precidetur
anq̄; de eius malicia ꝯſtaret · Vnde
dicit gloſa: ꝙ monet dñs ne ambi-
gue iudicemus · Secundo ſi nō eſſꝫ
in malicia obſtinatus: Vñ ⁊ nullꝰ
excōmunicatur niſi ꝓpter contuma-
ciā: Vnde dicit gloſa ibidem inter-
linealis Mouemur nō cito āputa-
re: qꝛ qui hodie errat forſitan cras
defendet vel diſcet veritatē: Et ideo
ad Titum tercio dicit᷑: hereticū ho-
minem poſt vnā et ſecundam cor-
reptōnē deuita: Tercio ne ſimul bo-
ni cū malis inuoluāt᷑: ꝓpt᷑ h̄ qđ di-
cit ibi gloſa Auguſtini: ꝙ multitu-
do non eſt excōmunicanda: nec prin-
ceps et populi: iſtis autē remotiſ
debēt mali precidi · ſcḋm id prime Cor.
quinto · Auferte malū a vobiſipis:
Et ꝑ hec patet ſolutō ad obiecta;

· xvi · · q ·

Ad ſecundum ſic ꝓceditur ·
Videt᷑ ꝙ heretici redeūtes
ad eccleſiam nō ſint recipi-
endi · qꝛ peccauerunt contra fidem
que eſt fundamentum eccleſie · Et
ideo edifitō eccleſie nō debent ſuꝑ-
edificari · ergo non debent ab eccle-
ſia recipi · ¶ Sꝫ cont᷑ eſt ꝙ eccleſia
nulli debꝫ claudere gremiū: ſicͭ chri-
ſtus q̄ de ſe dicit · Eum q̄ veīt ad me
non eijciam foras · Joan · vj · ¶ Rͦ
dicendum: ꝙ quandiu hꝰ vite ſta-
tus durat / hō non poteſt eē totalit᷑
in peccato obſtinatus · ſed hoc erit
in dānatis pꝰ mortē · ⁊ ideo quan-
diu in hac vita viuit᷑ / cuilibet r̄lin-
qt᷑ locꝰ penitentie ⁊ q̄libꝫ q̄litcūq;
deliq̄rit / vł in moribꝯ vł ī fide / ē ab
eccleſia recipiendus · ⁊ ſi contrariū
dicet᷑ / dicit᷑ eſſe hereſis Facinanoꝝ ·
Sed tñ nō eſt neceſſarium ꝙ ꝑiter
ad dignitates recipiant᷑ niſi cū ali-
quibus miſericorditer diſpenſetur
precipue ꝓpt᷑ bonū pacis vł fructū
aliū qui inde ſequatur ¶ Ad primum
ergo dicendum / ꝙ quandiu aliq̄s
fundamentū fidei nō habet / ab ec-
cleſia recipi nō debꝫ · ſꝫ poſtq̄; ꝯuiſus
īcipit hr̄e / recipiēdꝰ ē; · xvij · · q ·

Deinde querit᷑ de hoc qđ ꝑti-
net ad gloriam ſcilicet de vi-
ſione ī patria · Vtꝝ ſcꝫ intel-
lectꝰ creatꝰ poſſit videre deū ꝑ eēn-
tiā · Et videt᷑ ꝙ ñ / qꝛ ītellcꝰ ad ītel-
ligibile ē aliqua ꝓportō: ſꝫ ītellectꝰ
creati ad diuinā eēntiam nulla eſt
ꝓportō: cū in īfinitū diſtant / ergo
ītellectus creatꝰ diuinā eēntiā vi-
dere nō pt̄ ¶ Pre · plus diſtat ſpūs
īcreatꝰ ab intellectu creato q̄; ſpūs
creatus a ſenſu: ſꝫ ſēſus nō pt̄ cog-
noſcere ſpm̄ creatū / ergo nec intel-
lectꝰ ſpm̄ īcreatū ¶ Sed coñ eſt qđ
Exodi xxxiij · ſuꝑ illud Nō videbit
me hō et viuet / dicit gloſa Grego ·
fuere nōnulli q̄ deū dicerēt etiā ī illa
regione beatitudinis ī claritate ſua
conſpici: ſed in natura minime vi-
dei · q̄s minꝫ minor inquiſitionis
vtilitas fefellit: neq; enī illi ſimpli-
ci ⁊ īcōmutabili eēntie / aliud ē clari-
taſ / aliud ē nata · ſꝫ ipſa eiꝰ claritaſ
nata ē: ⁊ ita eēntia dei videbitur a
beatis · Rͦ dicē: ꝙ necē ē ponere di-

uinam eſſentiā a beatis videri · be-
atitudo em̄ eſt vltima perfectō na-
turę ratōnalis · nihil autem eſt fi-
naliter perfectum niſi attingat ad
ſuum principium ſm modum ſuū ·
Et ideo dico ꝙ ad principiū quod
eſt deus attingit aliquid dupliciꝰ ·
Vno modo per ſimilitudinem qđ
eſt commune creaturę · quia ſcilicȝ
tantum habet de perfectione / qn̄tū
cōſequitur de diuina ſimilitudine ·
Alio modo per operationē / vt prę-
termittatur ille modus qui ē chri-
ſto ſingularis · ſcilicȝ in vnitate ꝑ-
ſonę · dico etiam per operationem
īqn̄tum rationalis creatura cog-
noſcit et amat deum · et quia ani-
ma immediate facta eſt a deo / ideo
beata eſſe non poterit / niſi imme-
diate videat deum id eſt abſqꝫ me
dio / quod ſit ſimilitudo rei cogni-
tę / ſicut ſpecies viſibilis in pupil-
la vel in ſpeculo · non aūt abſqꝫ me
dio · quia eſt lumen cōfortans in-
tellectū quod eſt lumen glorię · de
quo in ps̄ dicitꝛ · In lumine vultꝰ
tui videbimus lumen · hoc autȝ ē
per eſſentiam deum videre · Vnde
in hoc ponimus beatitudinem ra-
tionalis creaturę / ꝙ deum ꝑ eſſen-
am videbimus / ſicut Philoſophi
qui poſuerunt aīas noſtras flu-
ere ab intelligentia agente / poſu-
erunt vltimaȝ felicitatem in conti-
nuatione intellectus noſtri ad ip-
ſam · ¶ Ad pͥmum ergo dicendū ·
ꝙ ꝓporcio dicitꝛ dupliciter · ¶ Vno
modo ꝓprie ſm ꝙ importat quen-
dam determinatuȝ exceſſum · et ſic
ꝓporcio requiritꝛ inter intellectum
et intelligibile ad hoc ꝙ ſit cogni-
tio cum comprehenſione · qualiter
diuina eſſentia nūqꝫ ab intellectu
creato comprehenditꝛ · Alio modo
dicitꝛ cōmuniter pro qualibet ha-
bitudine · ⁊ ſic īfinitum poteſt ha-
bere ꝓporcionȝ ad finituȝ ſi ſit eiꝰ
perfectio / vel aliaȝ huiuſmodi ha-
bitudinȝ habet ad ipſum · et talis
ꝓporcio ſufficit ad hoc ꝙ ītellectꝰ
noſter videat diuinaȝ eſſentiā / at-
tingendo / non cōprehendendo ·
Ad ſecūdū dicendū / ꝙ obiectō il-
la ꝓcedit de diſtantia ſm ꝓprieta-
tem naturę / nō ſm ratōnē cogni-
tionis · nā ſpiritus creatus non ē
ſenſibilis · ſed ſpiritus increatus ē
intelligibilis; ¶ Quodlibetū · x ·

Q Ueſitum fuit de deo / de
angelis / et đ hominibꝰ
¶ De deo queſitū fuit
đ immenſitate ipſiꝰ /
de cognitione eius / et de eius prę-
deſtinatione · ¶ Circa immēſitatē
vero dei queſitū fuit · vtrū ſolius dei
ſit ꝓpriū eſſe vbiqꝫ · Et oſtendebatꝛ
ꝙ nō · numerus ē ī numeratis re-
bus · ſed conſtat ꝙ omnes parteſ
vniuerſi ſūt numeratę · ergo nu-
merꝰ ē in oībꝰ ꝑtibꝰ vniuſi · et ſic
videtꝛ ꝙ ſit vbiqꝫ · nō ē ergo ſolius
dei ꝓpriū eſſe vbiqꝫ · ¶ Prętē · vni-
uerſale eſt qđ eſt vbiqꝫ et ſemꝑ · ſȝ
vniuerſale nō ē hoc qđ deus · ergo
nō ē ꝓpriū ſoliꝰ dei eſſe vbiqꝫ ⁊ ſeꝑ
¶ Prętē · ſb̄ſtātia ſpiritualis exce-
dit corꝑalē · ſȝ hoc qđ dicitꝛ eſſe vbi
ꝑtinet ad ſb̄ſtātiā corꝑalē · qꝛ in ſo
lis corꝑalibꝰ ē ꝓprie aſſigꝛe locū ·
ergo multomagis eſſe vbiqꝫ ꝑtinȝ
ad ſb̄ſtantias ſpirituales · et ſic vi-
detꝛ ꝙ nō ſit ſoliꝰ dei ꝓpriū · ¶ Prę ·
ad cōmendationȝ terreni regis ꝑ
tinet / ꝙ poſſit gubernare etiā ī ab-
ſentia ſua regnū · ſȝ deꝰ ē cōmēdabi
lior oī rege · ergo videtꝛ ꝙ etiā com-
petit ſibi ad cōmēdatōnē / vt guber
net totuȝ vniuſū / vel aliquaſ ꝑteſ
in abſētia ſua · et ſic nō videtꝛ / ꝙ ſit
dei ꝓpriū eē vbiqꝫ · ¶ Prę · ꝯſtat ꝙ
q̄dā dicūtꝛ deo ꝓpinq̄ eſſe et q̄dā re-
mota / ⁊ qn̄to magis ſūt r̄mota / tā
to magis ſūt corruptibilia · nō aūt
poſſent eē aliq̄ ꝓpinq̄ ⁊ aliq̄ r̄mota
deo / ſi deus eſſȝ vbiqꝫ · ergo videtꝛ ꝙ
n̄ ſit vbiqꝫ · ¶ Prę · dato ꝙ totꝛ ma-

chima mūdialis eſſet vnuꝫ corpꝰ ꝯ‑
tinuū / ꝯſtat ꝙ illud corpꝰ eēt vbi‑
qꝫ · nō ergo eſt ſolius dei ꝓpꝛiuꝫ eſſe
vbiqꝫ · ¶ Contra Ambroſiꝰ ꝓbat
ſpiritumſanctum eſſe deum / qꝛ eſt
vbiqꝫ · ſed ſi eſſe vbiqꝫ non eſſet ſo‑
lius dei ꝓpꝛium / ratio Ambro · non
valeret · cum ergo ratio huiꝰ vale‑
at / videtur ꝙ ſit ſolius dei ꝓpꝛium
eē vbiqꝫ · ¶ Reſponſio dicenduꝫ ·
ꝙ ſpiritualia dicuntur eſſe in loco
nō quidem ꝑ ꝯtactū magnitudis /
ſꝫ virtutis · et ideo ſꝫm rationē vir‑
tutis cuiuſlibꝫ rei ſpiritualis / opor‑
tet nos loqui de loco in quo ē · vir‑
tus autem dei eſt infinita / que q̄dē
infinitas apparet quantuꝫ ad duo
pꝛimo ꝙ nō ſolū excedit creaturas
que fuerunt ⁊ erunt · ſed etiā ōnes
que poſſunt imaginai · ergo deus
non ſolum eſt in illis que ſunt fue‑
runt ⁊ erunt / ſꝫ in illis que poſſunt
imaginari eſſe · Secundo qꝛ virtꝰ
dei ſimul et ſemel ī omnibꝫ opatᷣ ·
ſimul ⁊ in ſingulis ſm modū ꝓpꝛiū
rerum · ⁊ ideo eſſe vbiqꝫ ꝓpꝛie acce‑
ptum / ſoli deo ꝯpetit · Aliꝫ s autem
rebꝫ eſſe vbiqꝫ ꝯpetit impꝛopꝛie · ⁊
diſtinguitᷣ modus q̄ deus ē vbiqꝫ /
⁊ quo alie res q̄bus aliquo modo
ꝯpetit eē vbiqꝫ · naꝫ huiuſmodi di‑
cuntᷣ eē vbiqꝫ · qꝛ ſūt tm̄ in ijs / que
ſunt / ⁊ pꝛeſentia ſunt · deus autem
nō ſolū eſt in iis que ſunt / ſed ima‑
ginatis pꝛeteritis et ī futuris ¶ Itē
alie res non ſunt vbiqꝫ / ſic in vno
loco · ſed ſic in diuerſis locis · ſꝫ deꝰ
ita eſt vbiqꝫ / ꝙ eſt in quolibet et in
toto · qꝛ eiꝰ virtus habet efficaciaꝫ
nō ſoluꝫ in id qđ eſt cōmune vniu‑
ſo · ſꝫ etiaꝫ in id quod eſt ꝓpꝛiū vni‑
cuiqꝫ rei ꝑticulare · Et ideo eſt ī ōni‑
bꝫ ſicut in vno loco / et ſicut in plu‑
ribꝫ / quod eſt ꝓpꝛie eē vbiqꝫ · ¶ Ad
pꝛimum ergo dicenduꝫ / ꝙ nume‑
rus non eſt in rebus numeratis ſic
accidens in ſubiecto · ¶ Pꝛe · vnus
numerus licet ſit in omnibus nu‑
meratiſ / ſicut vnica eſſentia · nō tm̄
eſt in qualibꝫ parte · qꝛ non queli‑
bꝫ pars numeratur eodeꝫ numero ·
Iteꝫ numerꝰ nō eſt ōnino vnuſ / ſꝫ
multitudo quedam · deus autē eſt
in rebus ꝑ virtutē ſuā / ⁊ ī ſingulis
opatur / vt dictum eſt · ¶ Ad · ij ·
dicendū ꝙ vniuſale dicitᷣ eē vbiqꝫ
et ſemper / magis ꝑ remotioneꝫ q̄
ꝑ poſitionem · nō em̄ dicitᷣ eē vbiqꝫ
et ſemꝑ / eo ꝙ ſit in omni loco et in
ōni tempore / ſꝫ quia abſtrahit ab
iis que determinant locuꝫ ⁊ tēpus
determinatum · ⁊ pꝛeterea vniuſa‑
lia nō ſūt ſubſiſtentia · ¶ Ad terci‑
um dicendum ꝙ ſpiritualis ſbſtā‑
tia excedit corporale exceſſu digni‑
tatis nature / ſꝫ non ī virtute agēdi
immo videmus ꝙ multe ſubſtātie
ſpirituales habēt determinata cor‑
pora in quibus agant / ſicut anima
rationalis corpꝰ humanuꝫ · et ideo
nō tenet ¶ Ad · iiij · dicēd / ꝙ nō eſſe
vbiqꝫ ꝑ regnuꝫ ē ex defectu regis t‑
reni / ꝓpᵗ circū ſcriptionē ſue ſbſtā‑
tie · deꝰ aūt cū ſit incircūſcriptus / ē
vbiqꝫ · ⁊ tm̄ ſi nō eſſet vbiqꝫ / nihilo‑
minꝰ gubernaret ōnia ſua natura ·
Vnde ī rege terreno / non eſſe pꝛe‑
ſens / ē ad defectū / ſed ꝙ gubernat
in abſentia eſt ad cōmendationē ·
deꝰ autē ⁊ vbiqꝫ ē et omnia guber‑
nat · Ad · v · dicēdū / ꝙ huiuſmodi
diſtātia et ꝓpīq̄tas creaturarū ad
deū / nō ē ſm locū / ſꝫ ſm ſimilitudi‑
nē ⁊ diſſimilitudinē · Naꝫ illa que
magis aſſimilātᷣ deo / dicūtᷣ eē ꝓpi‑
q̄ora · que vero magis recedūt a ſi‑
militudie ipiꝰ / dicūtᷣ eē ſibi r̄motō‑
ra ¶ Ad · vj · dicēdū / ꝙ dato ꝙ tota
machīa mūdialiſ eēt vnū corpꝰ ꝯti‑
nuū / nō ꝓpᵗ h̄ poſſꝫ imagiāī ꝙ eſſꝫ
vbiqꝫ / ſed in vno loco tm̄ · qꝛ tunc
illud in q̄ eēt accipetᷣ ꝓ vno loco / ⁊
ſic nō attigerꝫ q̄dlibꝫ ꝑticulare / qđ
eē vbiqꝫ ꝯplectitᷣ ī ſua rōne · ij · q ·

Circa cognitōꝫ vero dei quere‑
batᷣ · utꝝ deꝰ cognoſcat ma‑

lū ꝑ bonū· Et videt᷑ ꝙ non· quia
vnū cognoſcere per aliud pertinet
ad defectum cognitionis·ſed in di=
uina cognitione nullꝯ defectus eſſe
pt·ergo videt᷑ ꝙ deꝯ nō cognoſcat
malum ꝑ bonum· Pꝛe· cognoſce=
re vnum ꝑ aliud eſt in cognoſcēdo
diſcurrere· ſꝫ in diuina cognitione
non eſt diſcurſus·ergo cuꝫ cogno=
ſcere maluꝫ ꝑ bonuꝫ ſit cognoſcere
vnum ꝑ aliud/videt᷑ ꝙ deꝯ non co=
gnoſcat malū ꝑ bonum· ¶ Pꝛete·
quicqd deꝯ cognoſcit/ cognoſcit ꝑ
eſſentiam ſuam·ſed malum neqꝫ ē
effectꝯ eſſentię diuinę: ne ei oppo=
ſituꝫ:vt dicit Auguſtinꝯ·ergo vi=
det᷑ ꝙ deus non cognoſcat malum
ꝑ bonum ¶ Pꝛete: Philoſophus
dicit in tercio de aīa/ꝙ intellectus
qui ſemper ē in actu non cognoſcit
pꝛiuationem·ſed intellectus diui=
nus eſt ſemper in actu·ergo ⁊ cę=
tera· ¶ Pꝛeterea omne quod cog=
noſcitur cognoſcitur per aliquam
ſimilitudinē ī ipō ꝯgnoſcēte exn̄tē·
ſꝫ malum non habet aliquaꝫ ſimi=
litudinem in deo·ergo deꝯ nō cog=
noſcit malū ꝑ aliqd bonū: qd in eo
exiſtit· ¶ Cōtra eſt qd dicit Aug:
ꝙ malum cognoſcit᷑ ſ̄m ꝙ a bono
diſcoꝛdat· ¶ Rn̄ꝫ dicenduꝫ: ꝙ ꝓpꝛia
cognitio vniuſcuiuſqꝫ rei eſt ſ̄m ꝙ
cognoſcit᷑ ſ̄m ꝓpꝛiā rōꝫ· In ꝯgno=
ſcibilibꝯ aūt quędā ſūt quę hn̄t ꝓ
pꝛiam rationē abſolutā: vt homo
vel lapis: qꝛ ꝓpꝛia rō non depēdet
ex alio ¶ Quędam vero ſūt quę nō
hn̄t ꝓpꝛiā rationē abſolutā: ſed ex
alio depēdentē: ſic̄ eſt in relatiuis ⁊
ꝑuatiuis ⁊ negatiuis: qꝛ ratō de=
pēdꝫ ex oꝛdīe quē hn̄t ad alia· Nā
rō cecitatis nō eſt abſoluta: ſꝫ de=
pēdens inqn̄tū hꝫ oꝛdinem ad viſū
cuius ē ꝑuatio· Cū ergo deus oīa
cognoſcat ſꝫm ꝓpꝛias ratōnes/ di=
co ꝙ illa q̄rū rō eſt abſoluta/ cog=
noſcit abſolute: et nō ꝑ aliud·illa
vero q̄rū ꝓpꝛia ratio eſt dependens
ex ordine ad alia·cognoſcit ſecun=
dum oꝛdinem ad illa ex qbꝯ depen=
dent·cū ergo ratō mali non ſit ab=
ſoluta/ ſꝫ depēdēs inqn̄tū ſcꝫ diſcoꝛ=
dat a bono creato/ cognoſcit malū
ſ̄m ꝙ diſcoꝛdat ab ipſo bono ¶ Ad
·j·ergo dicēd: ꝙ ī illis que habēt
ratōꝫ abſolutam/ ē ad defectū cog=
nitōnis cognoſcere vnū per aliud·
ſꝫ non in ijs qꝛ rō ē ad aliud vt di=
ctū ē· ¶ Ad·ij·dicend: ꝙ cognitō
diſcurſiua/ ē cognoſcere vnuꝫ cog=
nitū ꝑ aliud cognitū abſolute·ſed
cognoſcere vnū incognitū ꝑ aliud
cognitum ad qd oꝛdinat᷑ non ē di=
ſcurrere in cognoſcendo·⁊ h̄ modo
cognoſcit᷑ malū ¶ Ad terciū dicēd:
ꝙ licꝫ malum non ſit oppoſituꝫ di=
uinę eſſentię· nam bonū increatuꝫ
non habꝫ malū oppoſituꝫ· ſꝫ bonis
effectibꝯ q̄ creant᷑ a bono increato
opponit᷑ malū: ⁊ inqn̄tū dſcoꝛdat
ab ijs effectibꝯ/cognoſcit᷑· ¶ Ad
·iiij·dicend: ꝙ id habꝫ locū in illo
ītellectu q̄ cognoſcit res ꝑ adęqti=
oneꝫ et ſpēs ſuas ·et iſte modꝯ co=
gnoſcēdi nō ē ī deo: q̄ ꝯgnoſcit oīa
ꝑ eſſentiam ſuā· ¶ Ad·v·dicend:
ꝙ licet maluꝫ nō habeat aliqꝫ ſimi=
litudinē ī deo/ ſic̄ ī cauſa ſua ·tamē
oppoſitū mali: ſcꝫ bonū creatū ha=
bꝫ ſimilitudinē ī deo: ſic̄ ī cauſa ſua:
⁊ ita bonū cognoſcit ꝑ ſeip̄: maluꝫ
vero ꝑ bonum;

·iij· ·q·

Circa pꝛędeſtinatōꝫ quęre=
bat᷑·vtrum pꝛędeſtinatio
imponat neceſſitatem· Et
oſtēdebat᷑ ꝙ ſic·cōſtat enī ꝙ pꝛę=
deſtinatus ōmino ſaluat᷑·ſed h̄ nō
eſſꝫ niſi neceſſariū eſſꝫ pꝛędeſtinatuꝫ
ſaluari·ergo videt᷑: ꝙ pꝛędeſtina=
tio neceſſitateꝫ imponat· Pꝛę·ad
ro·ix·dicit Apoſtolus· Nō eſt cur=
rentis neqꝫ volentis ſed miſerentis
dei· ergo videt᷑ ꝙ quicquid hō ha=
bet de ſalute ſit ex ſola pꝛędeſtiātōe
diuina: ⁊ ex nllo alio·⁊ ſic videt᷑ nci

tatem imponere. ¶ Contra Aug.
dicit ꝙ creauit te ſine te non iuſtifi⸗
cabit te ſine te. ¶ Ad ſcḋm dicendum ꝙ
prędeſtinatio certitudinem habet:
et tamen neceſſitatem nõ imponit.
in prędeſtinatiõe autē tria conſide⸗
rari oportꝫ: quoꝝ duo preſupponit
ipſa prędeſtinatio. ſcilicꝫ pręſcien⸗
tiā dei et dilectionē dei id ē volun⸗
tatē ꝙ vult prędeſtinatū ſaluare.
et tercium eſt ipſa prędeſtinatio: ꝙ
nihil aliud ē ꝙꝫ directio ī finē: quē
vult deus rei dilecte. quodlibꝫ aūt
horum triū certitudinem habet: ⁊
tamen neceſſitatē non imponit. Et
ꝙ pręſcientia diuina certitudinem
habeat ptꝫ. deus em̄ cognoſcit res
nobilioi mõ ꝙꝫ nos cognoſcimus.
nam cognitio noſtra eſt in tempo⸗
re. ⁊ ideo intuituſ noſter r̄ſpicit reſ
ſecūdū rationē tempois pręſētis/
pręteriti: et futui. vt ſcꝫ cognoſcat
pręterita vt pręterita: pręſentia vt
pręſentia: futura vt futura. Natu⸗
ralis vero cognitio diuina eſt ſup̄
tempus: ⁊ menſuratur ęternitate
ſolum. Et ideo non cognoſcit ꝓut
ſūt in tempore: ſꝫ prout ſūt in ęter⸗
nitate. ſcꝫ ꝓut pręſentia ſunt ei tā
neceſſaria ꝙꝫ contingētia. Vn̄ oīa
cognoſcit tanquā pręſētia ſua pręſ⸗
ſentialitate. ergo cum intellectus
noſter certitudinaliter cognoſcat.
pręſentia multo magis deus oīa ſibi
pręſētia certitudināliť cognoſcit. ex⸗
hoc aūt nulla neceſſitaſ rebꝫ cognitiſ
īducit᷑. ſic̄ videmꝰ ꝙ aliq̄s exiſtēs
ī loco eminenti/ certitudinaliť videt
ordinē aliq̄ꝝ eūtiū ꝑ vias: ille aūt
qui eſt in plano/ non videt niſi quę
ſibi pręſētia ſūt. et tamē ex hoc ho⸗
minibꝫ illis nulla neceſſitas impo⸗
nitur. nam hoc non eſt niſi ex eo ꝙ
in alto exiſtens intuet᷑ omnia: vt
pręſentia: quę eunti in plano ſunt
pręterita: ſcilicet illa quę retro ſūt:
pręſentia ſūt illa quę ſunt iuxta ſe:
⁊ futura illa ſcilicꝫ quę āteiora ſūt.

Qꝛ aūt volūtas diuina certitudinē
habeat/ ⁊ tamen neceſſitatem non
imponat/ ſic patet: volūtas enim
dei efficax ē ⁊ ꝑfecta cauſa omniū
rerū. qꝛ quęcunqꝫ voluit dominus
fecit. eius autē ꝑfectio et efficacia
apparet ex hoc: ꝙ non ſolū mouet
et creat res/ ſed etiam dat eis talē
modū cauſandi: inquātum cuilibꝫ
rei talem determinatum modū ꝯ⸗
tulit: quo ſuos effectus ꝓduceret.
Unde qꝛ ipſe voluit quędam eē in
vniuerſo neceſſaria et quędaꝫ con⸗
tingētia/ conſtituit quaſdā cauſaſ
quibꝫ ꝯtulit vt contingēter cauſa⸗
rent: et quibuſdam contulit vt ne⸗
ceſſario cauſarent effectus. vn̄ vo⸗
luit iſtū vel iſtū effectū non ſolum
eſſe/ ſed etiaꝫ tali modo eſſe: ſcilicet
vel ꝯtingēter vel neceſſario. ſcilicet
ꝙ voluit Petrum nõ ſoluꝫ currere/
ſed etiaꝫ cõtingēter currere. Etiaꝫ
ſimiliter voluit iſtū vel illū hominē
ſaluare: ſed eo modo vt arbitrij li⸗
bertatē non ꝑderet. ⁊ ſic ꝙ Petrus
vel Martinꝰ ſaluetur habet duas
cauſas. vnā ſcilicet voluntatem di⸗
uinam: ⁊ hęc habet certitudinē.
aliam liberum arbitriū: et hęc hꝫ
contingentiam. et ſic ē in alijs re⸗
bus. qꝛ ꝙ ſunt contingentia pro⸗
ueit eis ex cauſa proxia. ꝙ vero ſūt
certa et neceſſaria prouenit eis ex
cauſa ꝑma. Vn̄ ꝑma cauſa rerum
ſcꝫ volūtas diuina/ etiā de ꝯtingē⸗
tibꝫ certitudinē habet: ex ꝙ quidē
certitudine nõ imponit᷑ ipſis rebꝫ
aliq̄ neceſſitas. qꝛ non ſolū vult ea
eē ſꝫ tali modo eſſe. ſcꝫ neceſſario vel
contingēter vt dictum eſt. Qꝛ vero
prędeſtinatõ certitudinem habeat
et neceſſitatem nõ imponat ſimiliť
patꝫ. motus enim vel directio vel
ꝓpoſitū dirigēdi in finē/ quę ē ipā
prędeſtinatio/ ē ſcḋm ꝯſtitutionē ⁊
ordinem cauſarū a deo ꝯſtitutarū
conſtat aūt ꝙ q̄n ſūt duę cauſę or⸗
dīate/ quaꝝ vna ē nccīa ⁊ alia ꝯtin⸗

gens / effectus ſemꝑ eſt cõtingẽs·
ī pꝛędeſtinatõe aūt ſūt duę cauſę :
quaꝝ vna eſt neceſſaria ſcꝫ deus : ⁊
alia ꝯtingẽs ſcilicꝫ libeꝝ arbitriū·
⁊ ideo opoꝛtet effectū pꝛędeſtinati-
onis ꝯtingentem eſſe· vnde ꝙ deꝰ
ſcit et vult iſtū vel illum ꝯſequi ta-
lem finem pꝛędeſtinatio certitudi-
nem habꝫ · qꝛ vero deꝰ vult vt ſm
li· ar· in talem finem dirigat̃ : ꝓpt̃
h̃ huiuſmodi certitudo nullaꝫ pꝛę-
deſtinationi neceſſitatẽ imponit·

¶ Ad ꝑmū ergo dicendum : ꝙ hic
pꝛędeſtatinatus omnino ſaluetur
ē ex certitudine diuinę pꝛędeſtiati-
onis : non tamen eſt neceſſitas ab-
ſoluta : ſed conditionalis· qꝛ ſi ta-
lis ē pꝛędeſtinatꝰ / neceſſaio ſalua-
tur / non autem eſt neceſſariuꝫ ſim-
pliciter· ¶ Ad ſecundum dicenduꝫ :
ꝙ verbuꝫ Apoſtoli non ē ſic intelli-
gẽdū : ꝙ ſit neceſſariū velle ⁊ curre-
re ex ꝑte nr̃a : ſed qꝛ ꝑncipiū ꝑmū
bene operandi / nõ eſt a nobis : ſed
ex miſeicoꝛdia diuina infundẽte g̃-
tiaꝫ· nihilominꝰ tamen opoꝛtet ꝙ
ex ꝑte noſtra ſit aliq̃d ꝑncipiū ;

·iiij· ·q·

Circa angelos quęſituꝫ fuit
de motu angeli· Vtruꝫ ſci-
licet motus eiꝰ ſit in inſtā-
ti· ¶ Et videt̃ ꝙ ſic· cõſtat enim ꝙ
mutatio āgeli ſimplicioꝛ ē õni mu-
tatione coꝛꝑali · ſꝫ inuenit̃ aliqua
mutatio corporalis in inſtanti ; ſic̃
illuīatõ et huiuſmodi· ergo mul-
to magis motus angeli eſt in iſtā-
ti ¶ Pꝛę· nobiliſſimę creaturę con-
petit nobiliſſimꝰ motus · nobiliſſi-
mus aūt motꝰ ē ille q̃ fit in iſtanti·
ergo competit nobiliſſimę creaturę
ſcilicet angelo· ¶ Sed ꝯtra : omnis
motus habet ꝑus et poſterius : ꝑ-
us aūt et poſteius ī motu ē nume-
rus tꝑis· ergo ī õni motu ē tꝑus·
nullꝰ ergo motus etiam angeli eſt
ī iſtanti ¶ Rñ̃ dicẽd̃ : ꝙ õnis muta-
tio habet duos terminos : q̃s non

cõtingit ſimul eẽ · vnde impoſſibile
eſt ꝙ aliq̃s motus vel mutatio ſit
in inſtanti hoc mõ · ꝙ idem inſtās
ambos terminos ꝯplectat̃ · ¶ Et
ſciendū ꝙ in rebus coꝛporalibus
duo termini motꝰ vel mutationis
dupliciter ſe pñt hr̃e· Vno modo
ꝙ ſit aſſignare īſtans in q̃ terminꝰ
ad quem ꝑmo eſt · et aliud inſtās
in quo terminus a quo vltimo ē ·
et ſic cū inter quęlibet duo inſtātia
cadat tempus medīū / ſequit̃ ꝙ ab
vno termino motꝰ in aliuꝫ fiat trā-
ſitus ꝑ tꝑus· et ſic talis mutatio ē
in tꝑe ⁊ nõ in inſtanti· h̃ aūt ꝯtin-
git q̃maꝫ īter duos terminos mo-
tus / eſt aliquod medium accipere·
ſicut inter album et nigrum : ⁊ eſſe
hic ⁊ eſſe ibi· Sꝫ aliq̃ termini mu-
tationis ſunt : inter quos nõ ē ac-
cipe mediū : ſic̃ inter album ⁊ non
albū : īter ignem ⁊ non ignẽ : inter
tenebꝛoſum et luminoſuꝫ· qꝛ affir-
matio ⁊ negatio ſunt ſm ſe imme-
diata· et ſimiliter ꝑuatio et foꝛma
in ſubiecto determinato· et ī talibꝫ
licet ſit accipe inſtans in q̃ pꝛimo ē
terminꝰ ad queꝫ / nõ tamen eſt ac-
cipe inſtans in q̃ ē vltimꝰ terminꝰ
a quo· cum enim inter quęlibꝫ duo
inſtantia ſit tempꝰ medīū / ſeq̃ret̃
ꝙ in illo tꝑe medio ī neutro extre-
moꝝ eẽt : q̃d eſt impoſſibile : cū ſint
extrema õnino immediata· Opoꝛtꝫ
ergo iſto modo dicere : ꝙ cum illud
inſtās ī q̃ ꝑmo ē terminꝰ ad queꝫ /
ſit terminꝰ alicꝰ temporis quod in
toto tꝑe pꝛęcedẽti duret / terminꝰ
a quo· et ſic cū inter tempꝰ et iſtās
q̃d ē terminꝰ tꝑis non ſit tꝑs me-
dīū / nõ fit trāſitꝰ de vna extremita-
te ī aliam in tꝑe· ſꝫ in inſtanti pꝛi-
mo deſinit eẽ terminꝰ a q̃ : ⁊ incipit
termīꝰ ad queꝫ· et huiuſmodi mu-
tatõnes dicunt̃ eſſe inſtātaneę· ſic̃
gñatio / coꝛruptõ / illuminatõ : ſm
ꝙ iſtę mutatõs ſint tm̃ motuū ꝯti-
nuoꝝ : ⁊ ī tꝑe exñtiū· qꝛ tꝑꝰ ī q̃ vl-

timo ē terminus a quo : menſurat
aliquem motū ſecūdū quē ſbiectuꝫ
accedit ad terminū ad quē · ſicut ꝑ
alterationem materia diſponitur
ad formam · et per motum localeꝫ
corpus luminoſuꝫ accedit ad ſituꝫ :
in quo illuminat · et ſecūdum hoc di/
citur ꝙ generatō et corruptio ſunt
termini alteratōnis · ⁊ illuminātio /
motus localis · ſicut ergo due ſunt
diſpoſitiones et mutationes corpo/
ralū · ſed neutra haꝝ poteſt eſſe in
motu angeli · cū enim motꝰ ange/
li attendatur ſecundum diuiſos ꝯ/
tactꝰ virtuales angeli ad diuerſa
loca / qui qͥdem ꝯtactus non ſunt
ꝯtinui / ſeqͥtur ꝙ motus angeli nō
ſit ꝯtinuus : ⁊ ita tempꝰ qͦd ꝓprie
menſurat motum angeli / non ē ꝯ/
tinuū · cū ꝯtinuitas tp̄is ſit ex ꝯti/
nuitate motus : vt dicit᷑ in quarto
phiſicoꝝ · ¶ Nō enī pōt dici ꝙ motus
angeli menſuret᷑ tp̄e continuo / qͦd
ē numerus motus celi · ꝗꝛ motus
angeli nō dependet ex motu celi ·
et ſic ſeqͥtur ꝙ motus angeli men/
ſurat᷑ qͦdā tp̄e : in qͦ ſunt inſtantia
ſibi ſuccedentia ſine ꝯtinuitate · ꝗꝛ
tp̄us ex hoc ꝙ eſt numerus nō eſt
ꝯtinuum · ſed ex hoc ꝙ ē numerus
motꝰ ꝯtinui · ſic ergo in motu an/
geli duo extrema motus / nō ſunt ī
duobus inſtantibꝰ : inter que ſit
tpꝰ mediū : neqꝫ iteruꝫ vnuꝫ extre/
moꝝ eſt ī tp̄e : ⁊ aliud ī inſtāti qͦd
terminat tp̄us · ſed duo extrema
ſūt in duobꝫ inſtantibꝫ inter qͦ nō
eſt tp̄us mediū : et ſic oportet dice/
re ꝙ motus angeli ſit in tempore :
licet alio modo qꝫ motꝰ corporales
ſunt in tempore · ¶ Ad primū ergo
dicendū · ꝙ mutatio āgeli ſecūduꝫ
predicta oſtenditur eē ſimplicior
qꝫ alia mutatio corꝑalis · eſt enim
ſimplicior qꝫ illa mutatio : cuiꝰ duo
extrema ſunt ī duobus inſtātibꝫ :
inter que cadit tpꝰ mediū · cū iter
duo īſtantia motꝰ āgeli nō cadat
tēpus mediū · ſimiliter etiam ſim/
plicior ē qꝫ illa : cuius vnum extre/
mū ē toto cōtinuo : cū vnū extremū
ſit in inſtanti indiuiſibili · ⁊ tamen
nō intercidit tempus mediū : ſicut
nec ibi · ē quia ſimplicior / ideo etiā
ſeqͥtur ꝙ ſit nobilior : vn̄ patet ſo/
lutio ad ſecundū ·

¶ Queſtio · v ·

D

Einde queſitum eſt de
homine · ⁊ circa homi/
nē queſitū ē de parti/
bꝫ nature humane : de ſacmētis ⁊
de cōuerſatōne huāne vite · ¶ Cir/
ca primuꝫ querebantur duo · pͦ̄o
de anima · ſecundo de corpore · De
anima queſitū fuit · vtrū ſint eiuſ/
deꝫ ſubſtātie anima ſenſitiua ⁊ in/
tellectiua · ¶ Et oſtēdebatur ꝙ nō
nam anima ſenſitiua educitur de/
potētia materie · ītellectiua vero ē
per creationem · non ergo eſt ea/
deꝫ ſubſtantia utriuſqꝫ · ¶ Prete/
rea nulla ſbſtantia que ſit vna et ea/
dem / eſt eodem tempore motus ad
oppoſita ſꝫ ſēſus et ratio eodeꝫ tp̄e
mouēt᷑ ad oppoſita ſic dicit apoſ ·
ad roma · vij · Video aliam legem
in membris meis repugnantem
⁊ cetera · ergo anima ſēſitiua ⁊ ra/
tionalis nō ſunt vnius ſbſtantie ·
¶ Preterea conſtat ꝙ corruptibi/
le et incorruptibile nō ſūt eiuſdeꝫ
generis · ergo nec eiuſdeꝫ numeri ·
ſꝫ anima ſenſitiua ē corruptibilis :
intellectiua vero incorruptibilis ·
ergo ſenſitiua et intellectiua / non
ſūt eadeꝫ numero · et ſic nec eiuſdē
ſubſtantie ¶ Preterea anima ſen/
ſitiua eſt ꝯmunis nobis ⁊ brutis ·
ſꝫ in brutis educitur de potētia ma/
terie · ergo et in nobis · non eſt er/
go eadeꝫ cum intellectiua : que eſt
per creationem · ¶ Contra · vnius
perfectibilis vna eſt perfectio · ſed
corpꝰ humanum vnum eſt perfe/
ctibile · ergo aīa que eſt eꝰ ꝑfectio
nō ē ni vna · ¶ Rn̄ꝰ dicēdū · ꝙ circa or

dinem formaꝝ eſt opinio duplex·
Una ē Auicebron ⁊ quoꝝdā ſeqn̄tiū eiꝰ opinionē: q̄ dicit ꝙ ſm ordinem generꝝ ⁊ ſpēꝝ / ſūt diuiſe forme ſbāles ſibi inuicē aduenientes: ſic eſt ſbā / ⁊ ē corpꝰ / ⁊ ē aīatū corpꝰ / ⁊ aīal · Dicunt ergo ꝙ quedā forma ſbālis ē / ꝑ quā aliq̄d ē ſbſtātia tm̄· ⁊ poſtea ē quedā alia / ꝑ quā ē corpꝰ · ⁊ alia / ꝑ quā eſt aīatū · et alia ꝑ quā eſt aīal · ſimilit̄ etiam et alia ꝑ quā eſt hō · et ſic dicunt de alijs formis ſbālibꝰ reꝝ · Sed hec poſitō ſtare nō pt̄ · qꝛ cū forma ſbſtātialis ſit que facit h̄ aliq̄d ⁊ dat eſſe ſbāle rei / tunc ſolū ꝑma forma eſſ; ſbalis: cum ipſa ſola daret eſſe ſbāle rei: et facerz h̄ aliq̄d: oēs aūt alie pꝰ ꝑmā eēnt accidentales: et accidentalit̄ aduenientes: nec darent eſſe ſimpliciter rei: ſed eſſe tale · et ſic in amiſſione vl̄ i acq̄ſitōe ipāꝝ / non eſſ; gn̄atio et corruptō: ſ; alteratio tm̄ · vn̄ patet h̄ nō eſſe veruz · Similiter etiaz eſſ; in potētijs aīe nā ſola ꝑma ſcȝ aīa vegetabilis eſſ; forma ſbalis: ⁊ faceret h̄ aliq̄d · alie vero eſſent accidentaliter aduenientes: qđ ōmino fl̄m ē · Et ideo dicēdū ē ꝙ huiuſmodi forme drn̄t ſm ꝑfectum et īpfctm̄ · eſt em̄ aliq̄ forma que nō dat niſi eſſe corpus tm̄ · Alia eſt magis ꝑfecta: et dat eē et viuere q̄cūqȝ mō viuēdi · Alia que cū his dat etiaz ſēſū · vn̄ ptȝ ꝙ ſēp vltima ē ꝑfectior ꝑmis: et habȝ ſe ad ꝑores ſic ꝑfectiſſimū ad imperfectiſſimū · et ideo quicq̄d ꝯtinet̄ in ipſis: totū eſt v̄tute in vltima · Un̄ dicenđ ē: ꝙ vna et eadez eēntia aīe eſt intellectiue ⁊ ſēſitiue · ſed intellectiua hȝ ſe ad ſēſitiuā ſic ꝑfectuz ad impꝑfectū · ꝙ aūt ſpecialiter aīa intellectiua et ſēſitiua ſūt vniꝰ eēntie: ſignū eſt · qꝛ niſi vires aīe radicarent̄ in vna eſſentia: nūqȝ vna impediret̄ ab alia · nec virtꝰ vniꝰ redundaret in aliam · Item cū intellectus non habeat determinatū organum in corꝑe: q̄ mediante exerceat oꝑationes ſuas ad q̄d vniretur corpori: niſi eſſet eiuſdez eēntie cū anima ſēſitiua · Sic ergo patet ꝙ vna eſſentia eſt aīe ſēſitiue et intellectiue · ſed differunt ſm ꝑfectū et impꝑfectum · vt dictuz eſt · ¶ Ad ꝑmū ergo dicendum · ꝙ aīa ſēſitiua educit̄ de potētia materie ī brutis · in nobis vero non: ſ; ē ꝑ creationem cū eius eſſentia ſit aīe rōnalis eſſentia que eſt per creationez ¶ Ad · ij · dicenđ · ꝙ nō eſt ī ꝯueniens aliq̄d idez exiſtēs ⁊ ſm diuiſas vires vel ꝑtes moueri ad oppoſita · et ideo licet ſbā aīe humane ſit eadem ſenſitiue ⁊ ītellectiue: tn̄ pt̄ ſm diuerſas ꝑtes vel vires moueri ad oppoſita · vt ſcilicet ſēſus moueat̄ ad ea que ſunt ſibi propria: et rō ad ea ad que ordinat̄ ¶ Ad · iij · dicendum · ꝙ licet īcorruptibile nō ſit idem cum corruptibili: tamen inuenitur aliqđ incorruptibile quod habȝ aliq̄ꝫ ꝓprietatem communez cum corruptibili · ⁊ ſic eſt in anima rationali · naȝ ipſa eſſentia anime eſt incorruptibilis: nihilominꝰ tn̄ habet aliquid in ſe · ſcilicet ſēſitiuā que eſt communis ⁊ corruptibilis ¶ Ad · iiij · dicendum: ꝙ licet ſēſitiua ſit ꝯmunis nobis et brutis qn̄tum ad rationem generis · tamen quantum ad rationem ſpeciei alia eſt in hoīe ſenſitiua et alia ī brutis · ⁊ ſimiliter alia in aſino / et alia in equo et boue / qꝛ ſm ꝙ differūt aliqua ſpecie · ita etiam ī eis differunt aīe ſēſitiue · et ideo nō ſeq̄tur ꝙ ſi in brutis educat̄ de poten̄ materie ꝙ etiā ī hoīe qꝛ ī hoīne ē altioris ſpēi · ⁊ ē ꝑ creatōȝ · vt dctm̄ ē;

Deinde de corꝑe queſituȝ eſt vtꝝ r̄ſurgat idem numero · Et videt̄ ꝙ nō · qꝛ ſm Phm̄ ī topicis · illud dicit̄ eē idē numero qđ ē idez in ꝓprio: accidente et diffi-

mtōe · ꝫ corpꝰ ī reſurrectōe nō erit
idē ꝓprio · qꝛ nē riſibile / tūc nō / nō
eodē accidēte · qꝛ nūc albꝰ / criſpꝰ /
muſicus / et huiuſmodi / q̄ tunc nō
erūt · nō etiā eadē diffinitōne · qꝛ
nūc diffinit̄ ꝑ mortale : et tē nō erit
mortale · g° videt̄ ꝙ non reſurgat
idē numero · ¶ Pre · identitas ma⸗
terie facit idem numero · ꝫ materia
corporis reſurgentis non erit eadē
cū corꝑe qḋ nūc eſt / cū mlt̄e forme
reiteret̄ in ea · g° corpꝰ nō reſurget
idē numero ¶ Pre : Phūs dicit in
li · de aīa · ꝙ nō ē eadem ſtatua nu⸗
mero q̄ diſtruit̄ : ⁊ de eodē ere refi⸗
cit̄ · pari g° ratōne corpꝰ qḋ nē cor⸗
rūpit̄ nō erit idē numero cū eo qḋ
reſurget ¶ Pre : ꝯſtat ꝙ hō huma
nitate ē hō : et vna hūanitate vnꝰ
hō · ꝫ ī corꝑe qḋ nē ē / et qḋ reſurget
erūt due hūanitates · qꝛ ꝑ mortem
diſtruit̄ forma totius · g° erūt duo
hōmes · et ſic videt̄ ꝙ corꝑa nō re⸗
ſurgēt eadē numero ¶ Sꝫ ꝯt̄ : Job
· xix · dicit̄ · Quē viſurꝰ ſū egoipe
⁊ cē ¶ Rñ dicēdū : ꝙ ad hꝫ ꝙ aliqḋ ſit
idē numero reqrit̄ identitas ꝑnci⸗
pioꝝ eſſentialiū · vñ qḋcūqꝫ ꝑnci⸗
piū eēntialiū ī ipo īdiuiduo varia⸗
t̄ · nēe ē identitatē materialē vari
ari · id aūt ē eēntiale cuiuſlibꝫ īdiui⸗
dui : qḋ ē de rōe ipiꝰ īdiuidui : ſic cu
iuſlibꝫ rei ſunt eēntialia mateia et
forma · vñ ſi accidētia varientur et
mutēt̄ remanētibꝰ ꝑncipiis eēnti
alibꝰ indiuidui : ipm īdiuiduū r̄ma
nꝫ idē · Cū g° pricipia eēntialia ho
mīs ſint aīa et corpꝰ : ⁊ hec remaē
āt : ita ꝙ r̄ſurgēt eadē nūo / dicēdū
ꝙ corꝑa hoīm reſurgāt eadem nūo
¶ Ad · i · g° dicēdū : ꝙ obiectō illa
ꝓcedit ex ƒlō ītellcꝰu lr̄e : nō em̄ dici
tur idē numero aliqḋ qḋ hꝫ idē ac⸗
cidēs nūc ⁊ poſtea : ⁊ idē ꝓpriū · ſed
illḋ ē idē numero qḋ ē idē cū acci⸗
dēte · ⁊ idē cū ꝓprio / ſic cū ſbiectū ē
idē cū accn̄te / ꝓprio / ⁊ diffinitōe · et
nō illa q̄ habēt idē accn̄s / idē ꝓpri⸗
ū / ⁊ vnā diffinitōē · Vnde ptꝫ ꝙ
obiiciēs ƒlē ītellexit textū · dato aūt
ꝙ ſm illū itellectum ꝓcedat obie⸗
ctō : dicēḋ ꝙ ītelligit̄ ḋ accn̄tibꝰ in
diuiduātibus / ſcꝫ de dimēſioībꝰ et
hec erūt ī corꝑibꝰ gloificatis · item
eit ibi idē ꝓpriū ſcꝫ riſus · Job viii ·
Implebit̄ os tuū riſu : et labia tua
iubilo · De diffinitōe vō dicēdū : ꝙ
licꝫ r̄ſurgꝫ īmortalis · tñ natūa mor
talitatis nō tollet̄ ab eo · qꝛ natura
hūana eit q̄ ex ſe hꝫ vt ſit mortalis
¶ AD · ii · dicēḋ : ꝙ licꝫ eadē mate
ria faciat idē nūo : nō tñ vt nuda ·
ꝫ vna mateia ſm ꝙ ē ſb dimſioībꝰ
t̄mināt̄ibꝰ ipaꝝ / facit idē nūo · Vñ
licꝫ mlt̄e forme reiterēt̄ in materia
corꝑis r̄ſurgētis · tñ r̄ſurget corpꝰ
ſb eiſdē dimēſioībꝰ : ⁊ cū eiſdē ꝑnci
piis eēnalibꝰ ¶ Ad · iii · dñḋ : ꝙ Aug
dicit ꝯtrariū · ipe em̄ vult ꝙ ſi ſta⸗
tua r̄ficiat̄ ex eodē ere ꝙ ſit eadem
nūo : nihilominꝰ tñ dicēḋ : ꝙ oīa ar
tificialia duplr̄ ponūt̄ ī gnē · vl̄ ſpē ·
qꝛ vel ꝑ mateiā ſuā / vl̄ ꝑ formā ſuā
ſforme aūt artificiales qꝛ ſūt accn̄a :
iō oportꝫ ꝙ collocēt̄ ī gn̄e vl̄ ſpē ꝑ
mateiā · Naturales vō nō · qꝛ ſūt ſbā
les · Dico ergo ꝙ ſi cōſidēt̄ ſtatua
ꝓut poit̄ ī gn̄e vl̄ ſpē ꝑ materiam
ſuā : ſic r̄ficit̄ eadē ſtatua · Si vō cō
ſidēt̄ ꝓut poit̄ in gn̄e vl̄ ſpē ꝑ for⸗
mā : ſic dico ꝙ nō reficit̄ eadē ꝫ alia
qꝛ alia ē forma hꝰ ⁊ illiꝰ · ī corꝑe aūt
nō ē ſic · qꝛ ī corꝑe eit eadem forma
¶ Ad · iiii · dicēḋ : ꝙ nō ſūt due hūa
nitates ī corꝑe : qḋ corrūpit̄ / et qḋ
reſurgꝫ · ꝫ vna · qꝛ pricipia eēnalia
nō mutāt̄ : ſed eadē manēt ;

· vii · · q ·

De ſacrmētis grīe q̄ſita ſūt tria ·
p° ḋ ſacmēto ꝯfirmatōis · ſc°
ḋ ſacm̄to euchariſtie · iii · ḋ ſacm̄to
mr̄imonii · Circa pᵐ q̄rit̄ vtꝝ ſolꝰ
eps ḋbeat ꝯfēre ſacm̄tū ꝯfirmatio
nis vl̄ etiā aliꝰ : et videt̄ ꝙ nō ſolū
eps dꝫ ipm ſacm̄tū ꝯferre : ꝫ etiā q
libꝫ ſacdos · Cōſtat em̄ ꝙ ī ꝯfirma⸗
tōe ꝯfertur grīa ſpiritualis · ꝫ hu
iuſmōi gratie collatio ſic ē ordinā⸗
da vt nō poſſit impediri : cōſtat aūt
ꝙ ꝑ abſētiā epoꝝ multotiens im⸗

peditur· q2 non ſunt vbiq3 pn̄tes·
ergo debet ↄferri p miniſterium ſa-
cerdotum qui ſunt vbiq3 pręſentes
¶ Pręt. ſac̄menta inſtituta ſūt ꝓpt
vtilitatem · ergo debent eodem mō
ↄferri quo ↄpetunt vtilitati ōmū·
non autem ōī vtilitati ↄpeteret.
ſi ſolus ep9 ↄferret h̄ ſac̄mentuz in
quo datur robur ſpūſſancti· q2 nō
omēs habēt opportunitatem epi-
ſcopi· ergo deb3 fiei p ſacerdotes p
q̊s oēs ↄſequi poſſunt huiuſmodi
vtilitatem ¶ Pręt· ↄſtat q ſac̄men
tum baptiſmi eſt maius q̄3 ſac̄mē-
tum ↄfirmationis· ſ3 baptiſm9 pt
ↄferri p q̊ſlibet ſacerdotes· g° mul-
tomagis ⁊ ↄfirmatio ¶ In ↄtraiu3
eſt ↄſuetudo ęccleſię ¶ R̄ñ dicendū.
q ꝓprius miniſter ſac̄menti cōfir-
mationis eſt epiſcopus· ⁊ h̄ ꝓba-
tur autoitate et ratione· Ratione
q̄dem· q2 ↄfirmatio ad h̄ fit vt hō ī
q̄dā pfectione ↄſtituatur. cū detur
ad robur ſpūſſancti· vt ſcilicet ho-
mo ex h̄ fiat fortis et robuſtus ad
ↄfitendum et ad ꝓponendum fide3
coram regib9 et pn̄cipib9· Vnde et
ꝓpter hoc fit in fronte. vt non pti-
meſcat / nec ↄfundatur ꝓponere fi-
dem coram hominib9 et defendere·
Sic aūt Dio· dicit· tres ſūt actōes
hierachię· ſc3 purgare / illumina-
re / et pficere· purgare eſt ꝓprium
diaconoꝝ· illuminare ƥro pſbyte-
roꝝ· et h̄ maxime ↄſiſtit in eucha-
riſtia· pficere vero epoꝝ ē· Et ideo
oīa ſac̄menta quę ad pfectōnē cō-
ferūtur ptinent ad collatōꝫ epiſco-
pi. quę ſūt ꝫ collatio ordinū / et cō-
ſectio virginum / et vaſoꝝ / et ↄfir-
mationis· nō ergo poteſt alius ſa-
c̄mētū ↄfirmatōnis ↄferre q̄3 eps·
Hoc etiā pt3 autoritate ſacrę ſcri-
pturę· confirmatio eñ fit in locum
impoſitionis manuum· hoc aute3
non poterat fiei niſi per ſolos apo-
ſtolos· Vñ p Philippū q̄ prędica-
uerat ƥbu3 domini ī Samaria non
imponebat᷑ manus ſ3· apoſtoli qui
erant hieroſolymis audito q rce-
piſſ3 Samaria ƥbū domini miſerūt
ad illos Petꝝ et Ioane3. et poſtea
ſeq̄tur tunc impoſuerunt man9 ſu-
p illos· Vñ cū epi ſuccedunt ī locū
apoſtoloꝝ. ſolis epis debet᷑ colla-
tio ſac̄menti ↄfirmatōis· Inuenī-
m9 tamen q aliq̄ quę in q̄da3 pfe-
ctione ↄſiſtūt ex diſpenſatione cō-
mittunt᷑ ſimplicib9 ſacerdotib9. ſic
collatio minoꝝ ordinū et huiuſmo
di. q̄d etiā de ↄfirmatione fiei poſſ3
cum diſpenſatione ¶ Sine diſpen-
ſatione vero null9 debet ↄferre hu-
iuſmodi ſac̄mentum. niſi ſol9 eps
¶ Ad primū g° dicendū· q omnia
ſacramenta in q̄b9 ↄfertur gratia
ſpiritualis. pt ſacerdos cōferre· vñ
licet in ſacramēto ↄfirmationis cō
feratur g̃tia ſpūalis. nō tamē ↄpe-
tit ſacerdoti· q2 eodē mō ⁊ in ſacra
mento ordinis ↄfert᷑ g̃tia ſpūalis.
q̄d reſeruat᷑ ſolis epis ꝓpt pfecti-
onem in qua ↄſiſtit. et eodē mō cō
firmatio. nec obſtat de impedimē-
to ſc3 de periculo · q2 pn̄t recurrere
ad ciuitates vbi ſūt epi pn̄tes· et p
hoc pt3 ſolutio ad· ij ¶ Ad iij· dicē-
dū· q ſac̄mētū baptiſmi eſt maius
neceſſitate / ꝫ nō pfectōne· et iō nō
ſolum ſacerdotes. ſ3 q̄libet chriſtia-
nus pt baptizare in caſu neceſſita
tis· et vbi non habet᷑ copia ſacer-
dotū· ƥuata nihilomin9 forma ſa-
c̄mēti· Confirmatō vero q2 non eſt
adeo neceſſariā· et ↄſiſtit ī q̄dā per-
fectione vt dictum eſt. maioribus
reſeruatur ſcilicet epis;

Circa ſac̄mentū euchariſtię
quęſita ſunt duo· primo de
illis qui excludūt᷑ a ↄſectio
ne p fornicationes· ſecundo vero de
illis quę excludūt᷑ a pticipatōe ſa-
c̄menti p excōmunicationem· Cir-
ca pmū quęſitū ē. vtꝝ aliq̄s poſſit
audire miſſam ſacerdotis fornica-
rij quin peccet mortaliter· Et vide-

tꝰ ꝙ nō poſſ audire miſſaꝫ ab eo ſi
pctō mortali · Eccā emꝫ p̄cepit ſub
anathemate ꝙ nullꝰ audiat miſſā
a ſacerdote fornicaīo · ſꝫ facē ꝯt̄ hu
iuſmōi mādatū eccē ē peccare mor
talit̄ gͦ qcūq audit a tali ſacerdote
miſſaꝫ peccat mortalit̄ · Cōtra ē qđ
ī mꝉtiſ locis ꝑ mundū ſuſtinetᷣ Rꝫ
dicēđ · ꝙ circa h̄ ē ꝯſiđrāđ : ꝙ aliqđ
q̄ntū ad ius natale ē ꝑ ſe maluꝫ : et
aliqđ eſt malū q̄ntum ad ius poſi
tiuū · Quicunq emꝫ ſacerdos ī pctō
mortali celebrat peccat mortaliter ·
Vn̄ ſi ꝯſtaret mihi eū eſſe ī peccato
mortali / ⁊ inducerem eum ad cele
brandum / peccareꝫ mortaliter · Et
hoc eſt ꝓpter ipſū ius naturale · qꝛ
hoc eſt ꝓuocare eum ad peccatum
mortale · Ius autem poſitm̄ addit
plus : qꝛ non ſolum ſi induceręꝫ euꝫ
ad celebrandum : ſꝫ etiam ſi audio
eiꝰ miſſaꝫ pecco mortaliter · Quod
qđem inſtitutum eſt in pęnā ſacer
dotis fornicarij · Attendendū tamē
eſt : ꝙ h̄ non intelligitᷣ de quolibet
ſacerdote fornicario ſed đ publicis
fornicarijs · Et ꝓprie illi dicūtᷣ eſſe
publici q iudicio eccleſię ꝑ ſententi
am vocantᷣ publici fornicarij · Vn̄
qn̄ aliquis iudicō eccleſię vocatꝰ ē
publicꝰ fornicarius nl̄ls debꝫ audi
re miſſaꝫ ſuam : alias mortalit̄ pec
cat ¶ Ad id qđ obijcitᷣ dicendū : ꝙ
ſi ſuſtinetur a prelatis : nō ꝓpt̄ hoc
excuſatur · qꝛ hoc eſt vel ꝓpt̄ negli
gentiam vel ꝓpt̄ miſeriaꝫ et defcēm
ipoꝝ p̄latoꝝ : q nō ſūt auſi corrigē
alios : cū ī ſe corrigēda mꝉta ꝯmit
tūt · vel etiā aliqn̄ ꝓpt̄ timorē · Vn̄
ꝓpt̄ h̄ nō excuſātᷣ ; · ix · · q ·

Circa ſcōm queritur vtꝝ ali
quis comedendo loquendo
ſeu ſtādo cuꝫ ex ꝯmunicatiſ
peccet mortaliter · Et videtur ꝙ ſic ·
qꝛ magiſtri mꝉti decretoꝝ h̄ dicūt ·
⁊ ſimiliter magr̄ ¶ Preterea facere
ꝯt̄ eccē p̄ceptuꝫ ē mortale pctm̄ · ſꝫ
eccā mādat ꝙ nullꝰ loq̄tᷣ nec come
dat cū excōmunicatis · gͦ q h̄ facit
peccat mortaliter ¶ Pre : qdā decre
talis dicit · Vbi ꝯſulebatᷣ ſūmꝰ pō
tifex vtꝝ poſſ excommuicatis ꝑti
cipari · Rn̄det ꝙ h̄ etiaꝫ ꝓ vitando
diſpendio mortis non debꝫ facere ·
Et huiuſmodi aſſignat cauſaꝫ · qꝛ
ē pctm̄ mortale · gͦ videtᷣ ꝙ qcunq
in aliq̄ ꝑticipat cuꝫ eis peccat mor
taliter · Sed contra eſt : ꝙ multoſ
ꝑfectos viros videmꝰ h̄ facientes q
nullo mō hoc facerent ſi eſſet pctm̄
mortale ¶ Rꝫ dicenđ : ꝙ homo per
excommuicatōem ſeꝑatur a com
munione fideliū · non aūt hominū
niſi ꝑ accidens · qꝛ intm̄ ſeꝑatᷣ a cō
munione hominū : inq̄ntū ꝯtingit
ſeꝑari a ꝯmunione fideliū · Dico gͦ
ꝙ quiſ pt̄ cōmuicare ſeu ꝑticipare
cū excōmuicato directe et īdirecte ·
Directe quidē ī ijs q ſūt fidelis ſeu
fideliū · et ſic ille q h̄ mō cōmunicat
cū excōmuicato peccat mortalit̄ · Et
h̄ cōtingit tripliciᷣ · qꝛ ſi cōmunico
ſecum in diuinis : ſic̄ ſi oreꝫ ꝓ eo vel
audiā miſſam cū eo et in alijs ſpū
alibꝫ · Iteꝫ ſi contēptu : et ſic qcūq
communicat cum eo q̄ſi contemnēſ
mādatuꝫ eccleſię : peccat mortalit̄ ·
Item qcunq ꝑticipat ſecū ī crimi
ne ⁊ in cauſa · Indirecte vero aliqs
communicat cum eo in ijs quę ſūt
hōis ſic̄ in verbo cibo et in ijs q ſunt
ſimplicitᷣ hūanę ꝯuiſatōis · Et ſcḋm
h̄ non peccat mortalit̄ ſꝫ veiālit̄ · niſi
faciat ex ꝯtēptu vt dictū ē · Ad pᵐ
gͦ dicenđ : ꝙ opinio đcretiſtaꝝ nō
eſt vera · qꝛ ipſi plꝰ aſſentiūt ī his ⁊
⁊ ſequūtᷣ ius hūanū q̄ꝫ đinū · cum
plꝰ ſit tn̄ aſſentiēdū đino iudicō q̄ꝫ
hūanō · ⁊ iō melior ē opīo eoꝝ q di
cūt ꝯtriū · Ad · ij · dicēđ : ꝙ excōmu
nicato cōmuicare directe / ē ꝯt̄ p̄ce
ptū eccē ⁊ h̄ ē pctm̄ mortale · Sed
īdirecte nō ē ꝯt̄ p̄ceptū eccē · et h̄ nō
ē pctm̄ mortale : ſꝫ veiale · Vn̄ ſciēđ
ē : ꝙ quędā ſūt ſcḋm ſe mala · et hec
nō pn̄t ſine pctō fieri · ſic ē excōmu

x

micare excōmunicato in hijs que ſūt
excōmuīcati · et ideo nō pn̄t fieri ſine
peccato · ¶ Quedā vero ſūt actōnes
maloꝝ tm̄ : et iſta poſſunt fieri ſine
pcc̄o mortali · vt eſt loqui vl̄ ꝯme-
dere cū excōmunicatis ¶ Ad tertiū
dicendum : ꝙ nō ſolū q̄s debet ſbire
mortē anteq̄ȝ peccet mortaliter : ſȝ
etiā an̄q̄m peccet venialiter · qꝛ pec-
catum ınq̄ntū pcc̄m nūq̄m eſt eli-
gibile : ſi eñ eſſet eligibile nūquā
eſſet pcc̄m · et ſic non peccarem ſi fa
cerem · Et ꝓpt' hoc non excluditur ·
ꝙ ideo non ſit ꝑticipādum eis · qꝛ ē
pcc̄m mortale · ⁊ q̇ facit peccat mor
taliter · qꝛ etiā ſi eſſet veniale / non
eēt ꝑticipādū eis · ⁊ tn̄ nō peccaret
mortaliter ſi ꝑticiparet · vel dicend̄
ē ꝙ decretalis illa ītelligit' de illis /
q̇ directe ꝯmuīcant excōmuīcatis ;

·x· ·q·

Circa ſacramentum mr̄imo-
nij queſita ſūt duo · Primo
de maleficiatis · Secūdo de
frigidis · Circa pmū queſitum eſt ·
Vtrū maleficia impediūt matrimo
niū · et oſtendebatur ꝙ nō · qꝛ op9
dei fortius ē q̄ȝ opus diaboli : ſȝ ma
trimoniū ē op9 dei · maleficiū op9
diaboli · ergo matrimoniū erit for
tius diabulo · non ergo impeditur
ꝑ ipm ¶ Sed ꝯtra maior eſt ptās
demonis q̄ȝ hominis · ſȝ hō pt̄ ma-
trimonium impedire · g° ⁊ demon
¶ Rn̄ dicendū : ꝙ matrimoniū ē q̄ſi
q̇ddā pactum · nam ꝑ mr̄imoniū
vnus tradit ptātē ſui corpis alteri
ad copulā carnalem · Conſtat at̄
ꝙ pactū de impoſſibili nullum ē :
cum null9 poſſit ſe obligare ad im-
poſſibile · et qn̄ aliq̇s ſe obligat per
matrimoniū ad copulā carnalē :
ſi h̄ ſit ei impoſſibile / matrimoniū
nullū ē · Sed notād̄ ꝙ impoſſibili-
tas carnalis copule · ex aliq̇ impe-
dimento proueniēs : pt̄ duplr̄ ꝯ-
ſiderari · qꝛ vel illud ē impedimen-
tum ſuꝑueniēs matrimonio iā cō

ſumato : vel precedens · Si quidem
ē ſuperueniēs / tunc matrimoniū
ꝯſūmatum nunquā ſoluitur · ſi at̄
impedimētum precedit : tunc ma-
trimonium nondum conſūmatum
ſoluitur · Item circa hoc ꝯſiderād̄ :
ꝙ impedimenta huiuſmodi vel ſūt
ꝑpetua : vl̄ ad tempus · Si quidem
ꝑpetua ſūt / tūc matrimoniū illud
ſimpliciter impeditur · Si vero ſūt
tp̄alia tunc matrimonium nō im-
peditur ſimpliciter · ſȝ ad tempus ·
ita tn̄ ꝙ impedimētū vtriuſq; pre-
cedat · De maleficijs autem ſciēdū
eſt : ꝙ quidā dixerunt ꝙ maleficiū
nihil eſt : et hoc ꝓueniebat ex infi-
delitate · qꝛ volebāt ꝙ demones ni
hil ſint niſi ab imaginatōe homi-
num : inq̄ntū ſcilicet homines ima
ginantur eos : et ex iſta imagina-
tione nati ledebātur · Fides autem
catholica vult : ⁊ ꝙ demones ſint ·
et poſſent eorum opationib9 lede-
re et impedire carnalem copulā · et
huiuſmodi impedimēta ſi p̄cedāt /
et ſint ꝑpetua / vt dictum ē : ſimpli-
citer impediunt matrimoniū ¶ Ad
pmū ergo dicend̄ : ꝙ etiā diabolus
eſt opus dei : et non ſolū matrimo-
nium · et inter opa dei vnum ē for-
tius alio : et vnū impedit' ꝑ aliud
magis forte · Vnde cum diabol9 ſit
fortior q̄ȝ matrimoniū : nihil prohi
bet per ipſum matrimonium impe-
diri poſſe ;

·xi· ·q·

Circa ſcd̄m queſitū ē · Vtrū
frigiditas impediat matri-
monium / et videt' ꝙ nō · qꝛ
ſenes ſunt frigidi et tamen contra-
hunt matrimonium ¶ In contra-
rium eſt ꝙ null9 obligat ſe ad im-
poſſibile · ſed impoſſibile eſt frigi-
dum carnaliter copulari · g° ſi ad h̄
obligat ſe / huiuſmodi pactū nul-
lum eſt ¶ Rn̄ dicendum : ꝙ frigidi-
tas eadem ratione impedit matri-
monium ſic̄ maleficium : cū ſit ea-

dem impoſſibilitas ī vtroqꝫ · Nibi-
lominus tamen differt frigidus et
maleficus · Frigidus em̄ ē impotēs
ſimpliciter / et quantuꝫ ad omnes ·
Malefic⁹ vero eſt impotens non tm̄
q̄ntum ad omnes ſed ad vnaꝫ tm̄ ·
Nam maleficiuꝫ conſiſtit in magi-
natione viri reſpectu vnius mulie-
ris / in q̄ntuꝫ ſcilicet ex opatōne de-
mōis fit ſibi horror / et abominatō
reſpectu alic⁹ mulieris / ꝓpter quē
horrorem refugit copulam ei⁹ · Et
ideo aliter impedit frigiditas et ali-
ter maleficium · Naꝫ frigiditas im-
pedit aliquem q̄ ad omnes · et ideo
oportet ꝙ remaneat abſqꝫ omni
ſpe contrahendi ſi ab vna retraha-
tur · Unde ſi aliunde efficit᷑ potēs /
oportet reintegrare p̄muꝫ mr̄imo-
nium · Unde frigiditas ſoluit con-
tractum et impedit contrahenduꝫ ·
Maleficiatus aūt impeditur q̄ntū
ad vnam tantum · vn̄ dat᷑ ei licen-
tia nubendi alteri / et mulieri ſimilr̄
¶ Ad p᷑ᵐ ergo dicenduꝫ / ꝙ ſenes
ſunt frigidi non quantum ad actū
gn̄ationis · ſꝫ ad generatōnē ꝓliſ ·
et ideo cū poſſunt carnalit᷑ copulai /
non ſoluit᷑ matrimonium · Frigidi-
tas v̄o que omnino carnalem co-
pulam impedit ſoluit matrimoni-
um vt dictum eſt ; · xii · · q ·

Circa conuiſationem huma-
ne vite queſita ſūt quedam
p compationeꝫ ad ꝓximū ·
Quedaꝫ p compationem ad res /
que in vſū hominum veniūt · Q̄n-
tum ad compationē ad proximuꝫ
queſitum ē de correctione fratn̄a ·
circa quam queſita ſunt duo · Pri-
mo vtrum debeat aliquis in publi-
co vel in priuato corrigere fratrē ſu-
uꝫ · Et videt᷑ ꝙ oculte Matth · xviii
Si peccauerit in te frater tuus va-
de et corripe eum inter te et ipſū ſo-
lum · g° videt᷑ ꝙ oculte ſit corrigen-
dus frater delinquens ¶ Sed con-
tra · i · ad Thimo · v · peccantē corā

omnib⁹ argue ¶ Pre / alique con-
ſtitutōnes hoc habent / vt ſcꝫ pub-
lice puniantur et corrigantur ¶ Rē-
dn̄o / ꝙ huiuſmodi correctō ex cha-
ritate debet ꝓcedere · et inde ē ꝙ di-
cit᷑ fraterna correctio · et ideo opor-
tet ordinē fraterne correctionis ſu-
mere ſm̄ ordineꝫ chaitatis · Ordo
aūt charitatis ē · vt q̇s bono ꝓxi-
mi p̄ferat bonū commune · Iteꝫ vt
velit bonū ꝓximi ꝯſcientie et fame /
et in ii̇s magis velit bonum conſci-
entie qn̄ vtrunqꝫ habei nō poteſt ·
Et ideo etiā his ꝯſideratis credo ꝙ
ſi eſſꝫ aliquod peccatum corpale vl̄
ſpirituale qd̄ ī multitudinis v̄ge-
ret detrimentum / ſtatim eſſet reue-
landū cuꝫ prepanderet bonū ꝯn̄e ·
ī ordine charitatis vt dictum ē bo-
no ꝓximi ſiue ſit fame ſiue conſciē-
tie / Quando vero non timet᷑ mul-
titudinis detrimentum / tunc debet
quis vtrunqꝫ cuſtodire bonum ſci-
licet fame et cōſcientie / corrigendo
occulte inter ſe et ipſū · ſi autem ex
hoc correctio nō ſequat᷑ / tunc poſt
hoc ſm̄ ordineꝫ euāgelii debꝫ ſecū
adhibere aliū vel etiaꝫ referre ecc̄e ·
nihilominus tamen et in h̄ ſeruā-
dus eſt ordo / vt ſi peccatuꝫ ſit pub-
licum publice corrigat᷑ · ſi vero oc-
cultum / occulte corrigatur Et ideo
dicit᷑ · ſi peccauerit in te ꝛc̄ id eſt ſci-
ente te ſolo / quantum ad occultū ·
Q̄ntū vero ad publicuꝫ dicit᷑ · Pec-
canteꝫ ſcꝫ publice corā oīb⁹ argue ·
Et ſic patet ſolutio ad p̄mū ¶ Ad
ſecūdū dicendum / ꝙ illud de cōſti-
tutōib⁹ ordinatū ē / et ſeruari debꝫ ī
ii̇s que v̄gūt ī pericl̄m et detrim̄tuꝫ
ſocietatis et collegii ; ¶ · xiii · q ·

Secūdo q̄rebat᷑ vtꝝ ſi aliq̇s ſci-
at pcc̄m ꝓxi / peccet mortalit᷑
rferēdo illud ſtatim ſuo p̄la-
to · et videt᷑ ꝙ ſic · qꝛ referre ꝯt᷑ ordi-
nē euāgelii ſeu facē / ē pcc̄m morta-
le / ſꝫ ſtati p̄lato rferre ē ꝯt᷑ ordineꝫ
euāgelii · g° peccat mortalit᷑ Con-

tra ē ꝙ hoc faciūt multi pfecti viri:
q̄ nullo mō hꝰ facerēt ſi eſſꝫ peccatuꝫ
mortale ¶ Preterea prelati non ſolū
pn̄t de preteritis ſed etiā de futuro:
pbere cautelā · et ideo ſi eis referat᷑
nō videtur eſſe pc̄m mortale ¶ Ideꝰ
dicendū: ꝙ verba dn̄i que dicuntur
Matth · xviij · de correctōe frat᷑na:
ſūt intelligenda ſic̄ alia verba que
dicit ptinētia ad humanos actꝰ ·
ꝫ ſeruari debēt ſm ꝙ depēdēt a cha
ritate · Et ideo dico cum debitis cir/
cūſtātijs ſp intelligenda ſunt ſicut
alia · Sciēduꝫ eſt aūt: ꝙ in crimi/
nibus tripliciter pcedit᷑ ſm iura ·
qꝛ p inqſitionem ꝫ hoc in peccatis
publicis · ⁊ huiuſmodi non debent
rferri niſi precedat clamor congre/
gationis · Item p denunciationem
⁊ p accuſationē et hꝰ eſt in puatis ·
Si autē pcedatur p accuſationeꝫ
tunc oportet fieri pſcriptioneꝫ: qꝛ
obligatur accuſans ad talionē: et
in hoc attendit᷑ vt finis bonum rei/
publice · vn̄ hoc pt̄ fieri ſm volūta
tem: ſiue publice ſiue puatim · Si
aūt pcedatur p denūciationeꝫ tūc
debet precedere frat᷑na admonitio ·
qꝛ finis huius eſt emendatō pxi/
mi · ideo oportꝫ ſeruari ordo frater/
ne correctionis · Vtrū autē ſtatim
cū quis ſcit fratrem ſuū peccare / de
beat denunciare prelato · dico ꝙ in
ijs eſt diſtinguendū de conditōibꝰ
ſubditi ꝫ prelati · Nā ſi ego ſcio ꝙ
frater p me corrigat᷑: tūc nō debeo
hoc denunciare prelato · Si autem
hoc melius fiat p prelatuꝫ · prela/
tus nihilominꝰ ſit piꝰ diſcretus ⁊ ·
ſpiritualis: nō habēs rancorē ſiue
odiū aduerſus illum ſbditum: tūc
licite hꝰ poteſt denūciare ſibi · et tūc
non dicit eccleſie · qꝛ non dicit ei ſic̄
prelato · ſed ſic̄ pſone pficienti ad
correctionem pximi et emendam ·
Sed qꝛ ppter conditōnes diuſas ⁊
prelati et ſubditorum: nō pt̄ in hoc
dari gn̄ale iudicium · qꝛ aliquando

prelatus vel mouet᷑ ad odiū vſus
ſubditum: vl ſubditus acerbe ferat
verba prelati · Ideo hoc tenendū eſt
p regula ꝙ ī omnibus iſtis ſemp
ſeruanda eſt charitas: ⁊ quod me
lius et magis expedire videt᷑ · et ſi
hoc intendat ſcilicet emendationeꝫ
pximi et ſeruet quantum pt̄ bonū
charitatis: tunc de denūciādo non
peccat · Si vero denūciet cuicūqꝫ p/
ſone hꝰ: ex malicia et vt pximꝰ cō/
fundat᷑ vel depmat᷑: tūc denūciās
ſiue accuſans peccat mortalit̄ ¶ Ad
pmuꝫ ergo dicendū: ꝙ ſi aliqs ſtatī
rferat prelato adhibēs debitas cir/
cunſtantias · cōſiderās magis ex/
pedire hoc: non facit cōtr̄ preceptū
euangelij · quia nō dicit hoc eccle/
ſie · ſed perſone proficienti vt dictū
eſt: et ideo non peccat mortaliter
¶ Ad ſecundum dicendum: ꝙ eti
am perfecti viri peccarent mortali
ter ſi denunciādo plato vel alicui p/
ſone intenderent aliquid quod eſt
contra intentionem precepti Ad
tercium dicendum: ꝙ ſi aliquis re/
ferat prelato culpam pximi: inten
dens vel cautelā in futurum vel ali/
quod huiuſmodi quod ad emēda/
tionem proximi videt expedire: nō
peccat · Si aūt hoc dixerit ſiue pre/
lato ſiue alicui aīco ſuo ex malicia:
tunc peccat mortaliter · ꝙ ſi ex cau/
tela dixerit alicui hoc: ita tamen ꝙ
nō pueniat inde aliud vel in famia
vel vituperiuꝫ pximo delinquenti tc̄
non peccat mortaliter: etſi incaute
agat;

¶ Quodlibetum · xj ·

Q Ueſitum eſt de deo an/
gelo de homine et crea/
turis pure corpalibꝰ ·
Circa deum queſitū eſt
vnū ſcilicet · Vtruꝫ vnitas eſſentie
ponat in numerum cum vnitate p
ſone · Et videt᷑ ꝙ nō: ſūt enī tres p
ſone diuine · ſi ergo vnitas eēntie
poneret in numeruꝫ cuꝫ vnitate p/

ſonę: ſeqretur ꝙ in deo eſſet quat-
nitas quod eſt hereticum· non er-
go vnitas eſſentię ponit in nume-
ruz vnitate perſonę ¶ Sed contra
ſi vnitas eſſentię ſit penitus idez cū
vnitate perſonę non ponens cū ea
in numerū / ſequeret̃ ꝙ de quocun-
ꝗ predicatur vnum / predicaret̃ et
reliquum· ſed vnitas eſſentię pre-
dicat̃ de tribus perſonis· Dicimus
enim ꝙ pater et filius et ſpūſſāctꝰ
ſunt vnū· g° vnitas ꝑſonalis p̄di-
catur de eis: vt dicat̃ ꝙ pater et fi-
lius et ſpirituſſanctus ſunt vnus:
quod patet eſſe falſum ¶ Reſpon-
ſio dicendum: ꝙ vnūquodꝗ in tā-
tum eſt vnum iquantum eſt ens·
Unde ens et vnum conuertuntur·
Eſt autez vnunquodꝗ ens ꝑ ſuā
formam· vnde et vnunquodꝗ per
ſuam formam habz vnitatem· Et
inde eſt ꝙ quę eſt compatio formę
ad formam: eadez eſt comperatio
vnitatis ad vnitatez: Deus autez
eſt formaliter deus per ſuam eſſen-
tiam· ꝓprietas autem perſonalis ē
quaſi forma conſtituens perſonā:
ꝙ quidem realiter diſtinguat̃ ab
alia perſona ꝓpter oppoſitōz relati
uam· Sed ꝓprietas perſonalis nō
diſtinguit̃ realiter ab eſſentia: ali-
oquin ſequeretur ꝙ in deo eſſet cō
poſitō: et ꝙ aliquid aduenıret ei ꝑ
moduz accidentis· Naz omne qđ ē
extra eſſentiaz rei accidentaliter ad
uenit· Differt tamen ꝓprietas ꝑſo
nalis ab eſſentia ſm modum itel-
ligendi ⁊ ſignificandi· Nam eſſen-
tia dicitur abſolute: ꝓprietas vero
ꝑſonalis importat relationez· Vn̄
patet ꝙ vnitas perſonę non ponit
in numerum cū vnitate eſſentię q̈ſi
realiter ab ea differens: ſed ſolum
ſm modum intelligendi· ¶ Et ꝑ h̄
patet reſponſio ad obiecta· Nam
primum procedebat ſm differētiaz
rei que qͣ non eſt ī diuinis int̃ vni-
tatem eſſentię et perſonę: ideo non
poteſt poni quaternitas ī deo ¶ Se
cundum vero procedebat ſm diffe-
tiam quę eſt ex modo ītelligendi et
ſignificandi: ex qua ꝓuenit ꝙ dici
mus ꝙ pater et filius et ſpūſſāctꝰ
ſint vnum· ſed non vnus;

Deinde circa angelos quere-
bant̃ duo· Primo de actō-
ne ipſoruz vtrū ſcilicet qcqđ
agūt agant ꝑ voluntatis impiū·
Secundo de loco ipoꝝ ſcz vtrū pn̄t
eſſe ī conuexo cęli empprei: quod
etiaz querebatur circa corpora glo-
rioſa;

·ij· ·q·

Ad primū ſic proceditur· Vi
detur ꝙ non qcqđ agat an-
gelus agat ꝑ impiū volūta-
tis· Voluntas enī equaliter ſe ha
bz ad ꝓpinqua et remota· Si ergo
āgelus ageret ꝑ ſolum imperium
voluntatis: ſequeret̃ ꝙ non differ
ret: ad hoc ꝙ angelꝰ aliquid agerz
qđ eſſz ꝓpinquū vel remotum illud
in quod agit· et ſic nunꝗ̄ oporterz
ꝙ de cęlo ad terram deſcenderet ad
aliqđ hic agendum: qđ eſt contra
traditionē ſacrę ſcripturę· ¶ Pręt-
quātum ad volūtatem non differt
vnitas ⁊ multitudo: ſicut enı̄ ali-
qs pt̃ velle mouere vnam rem: ita
poteſt et velle mouere plures res /
vl̄ etiam totum vniuſum· Si ergo
āgelus ageret ſoluz ꝑ imperiuz vo
luntatis: ſequeretur ꝙ poſſet mo-
uere totum vniuſū qđ erit impoſſi
bile / cum ipe ſit pars vniuſi· nō g°
angelꝰ agit ſolo imperio volūtatis
¶ Sz ↄtra: omīs actō ē ab aliq̄ v̄tu
te: ſz in āgelo nō ē alia v̄tus ꝗ̄ itel
lectꝰ et volūtas · intellectus autez
nō agit niſi ꝑ volūtatē· g° oīs actō
āgeli ē ꝑ imperiū volūtatis ¶ Rn̄ꝰ di
cendum: ꝙ oīs actio cuiuſcuꝗ rei ē
ꝑ formam naturę illiꝰ rei· Nam et
ſi ſint aliq̄ formę accidētales p̄nci-
pia actōnū aliꝰ rei: oportz ꝙ hu-
iuſmōi actōes r̄ducāt̃ ſic ī p̄m p̄nci-

piũm in formaꝫ ſpecificaꝫ illius rei
agentis · ſic̃ actio caloris ignis / re
ducitur ſic̃ in pͥmũ pͥncipiũ in for/
mã ſb́alem ipſius : que etiam ẽ pͥn
cipiũ omniũ accidentiũ ꝓprioꝝ ig/
nis · Et ideo oportꝫ ſe aliter habere
in actionibꝰ alicuiꝰ rei habẽtis na/
turaꝫ ſimplicẽ ⁊ ĩ actõibꝰ rei hñtiſ
naturaꝫ ꝯpoſitaꝫ · Si em̃ fuerit ali
quid habẽs naturaꝫ ſimplicẽꝫ oĩs
actio eius erit ſ᷑m ꝓprietateꝫ et mo
dum illius nature : qḋ non contin/
git ſi habeat naturã compoſitam ·
Omis em̃ actio ignis eſt ſ᷑m ꝓprie/
tateꝫ nature ignis · in cultello aũt
ignito eſt quedaꝫ actio nõ ptinẽs
ad ꝓprietatem ignis ſcꝫ inciſio · Et
hoc etiam cõſiderandum eſt ĩ ſb̃ĳs
ſpiritualibꝰ · Aĩa em̃ humana non
eſt totaliter intellectus · ſꝫ pticipat
intellectualitatẽ · Unde ẽ in ea ali/
qua virtus et actio : que nõ ptinet
ad intellectualẽ naturã · ſic̃ pͥcipue
patet in ĳs que ptinent ad aĩmaꝫ
vegetabileꝫ · Sed angelus ẽ tota/
lit̃ intellectualis nature · ⁊ iõ opor/
tꝫ ꝙ oĩs eiꝰ actio ſit ſ᷑m intellectũ ·
vt bt̃s Dio · dicit q̃rto capitulo de
diuinis nominibꝰ ꝙ angeli habẽt
ſb́ſtantias virtutes et opationes
intellectuales · intellectꝰ auteꝫ nõ
agit niſi mediãte volũtate · qꝛ mo/
tus voluntatis eſt inclinatõ ſeqñs
formam intellectam · Uñ oportet
ꝙ quicquid ãgelꝰ agit : agit ꝑ im/
periuꝫ voluntatis · Sꝫ tamẽ conſi/
deranduꝫ ẽ : ꝙ cũ virtus ſit media
inter eſſentiam ⁊ opatõꝫ / oportet
ꝙ virtus et opatio cuiuſlibꝫ rei ꝓ/
porcionetᷣ eiꝰ eſſentie · Uñ ſupeio/
ris angeli cuius eẽntia eſt nobilior
etiam v̓tus eſt efficacior : ſic̃ ad in/
telligendum : ita etiam ad agendũ
in res exteriores · et ſ᷑m hoc ange/
li actio limitatᷣ ad aliqueꝫ effectũ ·
qꝛ nec virtutẽ nec eſſentiã habꝫ in
finitam ¶ Ad pͥmum ergo dicẽḋ :
ꝙ actio voluntatis ãgelice radicatᷣ

in eſſentia eius : a qua ꝓcedit eius
virtus et opatio · oportet aũt mo/
uens eſſe ſimul cuꝫ mobili et moto
qḋ ab eo mouetᷣ : vt habetᷣ in · vĳ ·
phiſicoꝝ · et ideo oportet ſb́ſtantiã
angeli equaliter coniungi rebus
quas mouet ¶ Ad · ĳ · dicenḋ : ꝙ qꝛ
actio voluntatis limitatᷣ ſ᷑m moḋ
eſſentie · nõ oportet ꝙ angelꝰ poſ/
ſit agere oĩa q̃ pt̃ velle ; · i · · q ·

Ad ſecũḋ ſic ꝓcedit ᷣ · Videtᷣ
ꝙ angelus non poſſit eſſe
in ꝯuexo celi empyrei · Di/
cit em̃ Ariſt : ꝙ in nihilo nihil po/
teſt eſſe · ſed extra celum empyreuꝫ
nihil eſſe poteſt · ergo angelus nõ
poteſt eſſe ĩ ꝯuexo celi empyrei · ſic
em̃ eſſet extra celũ empyreũ · Item
videtur ꝙ nec corpus glorioſuꝫ ibi
eſſe poſſit · omne em̃ corpꝰ neceſſe
eſt in loco eſſe · ſꝫ extra celũ empy/
reum nõ ẽ aliquis locus · ergo non
poteſt eſſe corpus glorioſum extra
celum empyreum ¶ Sed contra :
ſi non poteſt ibi eẽ angelus aut cor
pus glorioſum : aut hoc eſt qꝛ non
poteſt ibi aſcendere aut qꝛ non po/
teſt ꝓfunditatem celi empyrei pe/
netrare : aut qꝛ indiget loco et con/
tinente aut qꝛ indiget conſeruãte ·
ſed omnia hec ſunt remota a per/
fectione corporis glorioſi : et multo
magis a conditione angeloruꝫ · gͦ
corpꝰ glorioſũ ⁊ angelus pñt eſſe ĩ
conuexo celi empyrei ¶ Reſponſio
dicendum : ꝙ ad euidentiaꝫ huius
queſtionis notãduꝫ ꝙ apud anti/
quos fuerũt due opiniones maxi/
me ꝓbabiles : quaꝝ vna fuit ꝙ lo
cus ſit quoddam ſpacium : ſiue di
menſiones ꝑ ſe exiſtentes : que q̇/
dem opinio ſi vera eſſet : corpori de/
beretur locus ex hoc ipſo ꝙ corpus
eſt dimenſiones habẽs : quas ne/
ceſſe eſt aliquas dimenſiones oc/
cupare · Sed hec opinio de loco a
Philoſopho eſt in quarto phiſi/
coruꝫ reprobata · Unde eſt alia ei/

us opinio ꝙ loc9 ſit ſupficies cor-
poris ꝯtinentis · nō qͣ de īmqntuȝ ē
huiuſmodi corpois qͦ immediate
cōtinet alioqn ſequeret̄ ꝙ corpus
qeſcens nō ſemꝑ eēȝ in eodē loco ·
Puta ſi homo ſtaret in fluuio ꝑ c9
decurſum ꝯtinue renouarēt̄ diuiſe
ſupficies aq̄ circa ipſū · ȝ ſupficies
corpois immediate continentis hȝ
ꝙ ſit locus ex ordine ad pͥmū conti
nens · Vnde accipit̄ ideȝ locus ſm
eundē ſituȝ ad pͥmū ꝯtinēs · et ꝓpt̄
hoc locus ē immobilis ſm Phm ·
Scdm gͦ hāc opinioneȝ que vera
eſt : neceſſitas exiſtendi in loco cō-
uenit corpi ex hoc ꝙ depēdet a pri-
mo ꝯtinente · ⁊ ꝓpter hoc primum
ꝯtinens nō eſt in loco niſi per acci-
dens et ſm ptes : vt dicit̄ i quarto
Phiſicoꝝ · Angel9 autem nō depē-
det a pͥmo ꝯtinente : nec etiā corp9
glorioſum qͦ pficit̄ ꝑ animam ex
diuina fruitione beatificataȝ · Et iō
nulla neceſſitas ē ꝙ corpus glori-
ficatum aut angelus ab aliq̄ locali
corpore ambiatur · et ꝓpter hoc ni-
hil ꝓhibet corpus glorificatum vł
etiā angelū in cōuexo celi empyrei
eſſe ¶ Ad pͥmū gͦ dicendū : ꝙ ver-
bum illud Anſh · itelligendͦ ē ex vi
affirmationis · nō eñ poſſibile eſt
ꝙ aliqͦd ſit ī nihilo tanq̄ in ꝯtinē-
te · ſed iſte ītellectus nihil facit ad
ꝓpoſitum ¶ Ad · ij · dicenduȝ : ꝙ ra-
tio illa ꝓcedit de corpore depēdente
a primo continente ;

DEinde queſitum eſt de hijs q̄
ptinēt ad hominē · Et pͥmo
de ſpiritualibus · Secundo
de corporalibus · Circa ſpūalia q̄ſi-
tum eſt primo de ſacramentis · Se
cūdo de virtutibus · Tercio de pec-
catis · Circa ſacramēta queſita ſūt
duo de baptiſmo · primo de neceſſi-
tate baptiſmi · Vtrum ſcilicet puer
qui naſcitur ī deſerto vbi nō poteſt
aq̄ haberi : moriens ſine baptiſmo
ſaluari poſſet in fide matris fidelis ·
Secūdo de impedimento matrimo
nij qͦ ꝓuenit ex baptiſmo · Vtꝝ
ſcilicȝ chriſtianus qui baptizat iu-
deā cui primo dederat fidem de con
trahēdo ſi baptizaretur : cognoſcēs
eam poſtea carnalit̄ conſūmet ma-
trimonium ;

· iiij · · q ·

AD primum ſic proceditur ·
Videtur ꝙ puer ille ī deſer-
to natus poſſet abſq̄ bap-
tiſmo ſaluari in fide parentum · nō
eñ ē minoris efficacie fides tꝑe gra
tie q̄ꝫ tꝑe legis nature · ſed tꝑe legis
nature ſaluabāt̄ pueri in fide pntū :
vt Gregorius dicit · ergo etiaȝ nūc
tempore gratie Preterea : ꝑ chri-
ſtum non eſt artata hominibꝫ via
ſalutis · cum ipſe dicat Ioannis · x ·
Ego veni vt vitam habeant ⁊ abū
dantius habeant · ſed ante chriſti
aduentum ſaluabant̄ aliq̄ pueri ī
fide parentum · ergo multo magis
nunc poſt chriſti aduentum Sed
contra eſt quod domin9 dicit Ioā ·
iij · in fine · Niſi quis renatus fuerit
ex aqua ⁊ ſpiritu nō poteſt intrare
in regnum celoruȝ ¶ Reſponſio di
cendum : ꝙ ab illa dānatione quā
humanuȝ genus incurrit ꝓpt̄ pec-
catum primi parentis : nullus po-
teſt liberari niſi per chriſtuȝ : q̄ ſol9
ab illa dānatione immunis īuēit̄ ·
ita ſcilicet vt ei īcorporet̄ ſicut capi-
ti membrum · hoc autem tripliciť fi
eri poteſt · Primo quidem ꝑ ſuſce-
ptōȝ baptiſmi · ſm id ad Gal · iij ·
Omnes qui in chriſto baptizati eſ-
tis chriſtū īduiſtis · Secūdo ꝑ ſan
guinis effuſioneȝ ꝓpter chriſtum ·
quia per hoc etiam aliquis paſſiōi
chriſti conformat̄ a qua efficaciaȝ
ſortitur baptiſmus · Vnde dicitur
de martyribus Apocalypſis · vij ·
Qui lauerunt ſtolas ſuas in ſangui
ne agni · Tercio modo per fidem et
dilectionē · ſm id prouerbioꝝ xv ·
Per miſericordiam ⁊ fideȝ purgā-

tur peccata · Et Actuū · xv · dicit᷑ fi
de purificans corda eoꝝ · ⁊ per fidē
christus habitat ī cordibus nr̄is :
vt habet᷑ ad Eph · iiij · Vnde et ipſe
baptiſmus dicit᷑ fidei ſacramētū · et
ſꝫm hoc dicit᷑ eē triplex baptiſmus
ſcilicꝫ aq̄ : ſpūs / ⁊ ſāguinis · qꝛ alia
duo / ſupplent vicem baptiſmi aq̄ :
ſi tamen aſſit ꝓpoſituꝫ ſuſcipiendi
baptiſmū · ita ſcꝫ ꝙ articulus nc̄ita
tis / non auteꝫ contēpt9 religiōis :
ſacramētū excludat · Maīfeſtū ē at᷑
ꝙ in pueris nondū habentibꝫ vſū
rōnis nō pt᷑ eē motus fidei et dile⸗
ctionis : aut ꝓpoſitum ſuſcipiendi
baptiſma · ⁊ ideo nō poſſunt ſalua
ri niſi ꝑ baptiſmuꝫ aq̄ : vl᷑ ꝑ bapti
ſmū ſanguinis : ſi ꝓpt᷑ chriſtū occi⸗
dant᷑ : ex quo non ſolū chriſtiani ·
ſ; etiā martyres fiūt : vt di · Aug ·
de inocentibus · Et ſic ptꝫ ꝙ puer
ille in deſerto moriens ſine bapti⸗
ſmo ſaluteꝫ non ꝯſequit᷑ ¶ Ad · j ·
ergo dicendū : ꝙ ſꝫm quoſdam tp̄e
legis nature nō ſufficiebat ad ſalu
teꝫ paruuloꝝ ſol9 motus fidei ī pn
tibus : ſ; requirebatur aliqua exte
rior ꝓteſtatio fidei ꝑ aliqđ ſenſibi⸗
le ſignū · ⁊ ſꝫm hoc nihil differebat
qđ tunc requirebat᷑ / ab eo qđ nūc
requiritur ad ſalutem : niſi ꝙ nunc
ſignum ſenſibile eſt determinatuꝫ :
tunc autem erat indeterminatuꝫ :
et ꝓ voto exhibebatur ſeu adhibe⸗
batur · Alioꝝ opinio eſt ꝙ ſolus ī
terior motus fidei relatus ad ſalu⸗
teꝫ pueri : ſufficiebat ad ſalutē pu⸗
eri · nec tn̄ nūc diminuta ē fidei vir⸗
tus · ſ; augmentat᷑ grad9 ſalutis :
qꝛ nūc qui ſaluatur ꝑ chriſtum in⸗
troducit᷑ in regnum celorum ſtatī :
qđ tunc non erat · vnde non eſt io⸗
uenīens ſi ad hoc amplius reqrat᷑
ſcꝫ baptiſmus : vt dicitur Joā · iij ·
¶ Ad · ij · dicendum : ꝙ ꝑ chriſtum
in hoc ipſo ampliata eſt via ſalu⸗
tis hominibus · qꝛ per eum apta ē
eis ianua vite eterne : que añ clau
ſa erat ꝑ peccatū p̄mi parētis ;

·v· ·q·

HAd ſecundum ſic ꝓceditur ·
Videt᷑ ꝙ nō poſſit eſſe ma⸗
trimoniū int᷑ chriſtianum ⁊
iudeaꝫ baptizatam ab eo : quā car⸗
naliter cognouit poſt fidem de con⸗
trahendo datam · dicitur enim ī de⸗
cretis · xxx · q · j · ꝙ filius ſacerdotis
non poteſt ducere in vxorem puel⸗
laꝫ quaꝫ pater eius baptizauit · g°
multo minus ſi ipſemet baptizaſſꝫ
eam : non poſſet eam habere ī vxo⸗
reꝫ · ſi ergo iſte chriſtianus bapti⸗
zaſſet iudeam : nō poteſt eam ī vxo
rem accip̄e ¶ Sed contra ē : ꝙ ſꝫm
iura quandꝫ poſt fidem datā de cō⸗
trahendo ꝑ verba de futuro / ſequit᷑
copula carnalis / eſt matrimoniuꝫ
preſumptuꝫ : preſumptione iuris :
contra quam non admittitur pro⸗
batio · ſ; ita eſt in ꝓpoſito · ergo eſt
verum matrimonium ¶ Reſponſio
dicendum : ꝙ ſpiritualis cognatio
impedit matrimonium contrahen
dum et dirimit iaꝫ contractū · Ma⸗
nifeſtum eſt autem ꝙ ex hꝫ ꝙ chri⸗
ſtianus baptizat iudeam : contra⸗
hitur inter eos ſpiritualis cogna⸗
tio · qꝛ illa fit eius filia ſpiritualis ·
vnde nullum ē matrimoniū ſeqn̄s
etiamſi expreſſe cōtrahat per v̄ba
de preſenti : ⁊ etiam ſubſequat᷑ car
nalis copula · Et ꝑ hoc patꝫ reſpō
ſio ad obiecta · nam quod dictuꝫ ē
đ iuris preſumptione : intelligenđ
ē quando non interuenit aliquod
impedimentum matrimonij ;

DEinde queſitum eſt de vir⸗
tutibus et primo quantuꝫ
ad fidem · Vtruꝫ ſcilicet cer
titudo inheſionis que eſt in here⸗
tico vl᷑ malo catholico / ſit actus ip
ſius fidei virtutis · Secundo de qui⸗
buſdam pertinentibus ad religio⸗
nem ſiue ad latriam · Tercio de q̄⸗
buſdā pertinētibꝫ ad charitatem ;

·vj· ·q·

Ad pͥmuʒ ſic ꝓceditur. Videt ꝙ certitudo inheſionis in heretico vel malo catholico ſit actus virtutis. qꝛ ſm Philoſophum in ſcdo Ethi. Tria ſunt ĩ anima / potentia / paſſio / ⁊ habitus / ſʒ illa certitudo adheſionis nõ pt̃ attribui potentie. qꝛ ẽ meitoia vel demeritoria: potentijs eñ non meremur nec demeremur. ſimilit᷑ aũt non pt̃ ptinere ad paſſiones qꝛ paſſiões ptinẽt ad appetitũ ſẽſitiuũ: q̇ non poteſt extendi ad hoc ꝙ adhereat veitati diuine. ergo reliqͣᵗ ꝙ ptineat ad aliquem habitum. ſed habitus ad quem ptinet certitudo adheſionis ẽ virtus fidei. g° certitudo adheſiõis ab heretico vl̃ malo catholico eſt actus ipſius fidei ¶ Prete: omẽ qđ agit ad ſimilitudinem alicuius: videtur agere in virtute illius. ſʒ hereticus p certitudinem adherens ĳs que credit: agit ſm ſimilitudinez fidei. qꝛ intantum certitudinaliter inheret inq̈ntum eſtimat ſe rectã fidem habere. ergo opatur in virtute fidei. ⁊ ita videtur ꝙ illa certitudo adheſionis ſit act9 virtutis fidei ¶ Pre: tota firmitas ſpiritualis edificij eſt a fide ſʒm illud matth. vij. Venerũt flumina flauerunt vẽti. ⁊ nõ potuerunt mouere eam. fundata enim erat ſupra firmam petram: ſcʒ per fidem. ſed certitudo adheſionis ad firmitatem fidei ptinet. g° eſt act9 virtutis fidei ¶ Sed con: qđ nõ ẽ: nõ poteſt agere ſed in heretico vel malo catholico nõ eſt virtus fidei. ergo certitudo adheſionis non pt̃ ĩ eis eſſe act9 v̉tutis fidei ¶ Rñ dicẽdũ: ꝙ ſi aliq̇s id qđ ẽ ꝯmune multis / accipiat vt ꝓpͥuʒ vni: neceſſe eſt vt decipiatur: certitudo aũt adheſionis nõ ẽ ꝓpͥa virtutis fidei. Primo q̇dem qꝛ ꝯ̃uenit virtutib9 itellectualibus puta ſapientie ſciẽtie et intellectui. Secundo qꝛ non ſolum conuenit fidei vere. ſʒ etiam fidei falſe. ſic eñ eſt opinio vera vel falſa: ita ⁊ fides. nec min9 firmiter inheret aliq̇s veritati q̃m falſitati: vt Phũs dicit ĩ. vij. Ethi. Tercio qꝛ certitudo ĩheſionis non ſemper ꝓuenit ex aliquo habitu. ſʒ etiam ex ꝓpͥo arbitrio aliq̇s pt̃ aſſenſũ ſuum firmare ad aliquod veruʒ vel falſum: antequaʒ habeat habitũ. Quarto qꝛ certitudo ĩheſionis nõ ſolũ competit fidei formate que eſt virtus. ſʒ etiam fidei informi q̃ non eſt virtus. Dicendum ergo. ꝙ in heretico certitudo ĩheſionis ẽ act9 falſus fidei: in malo etiam catholico eſt fidei actus informis: et ſic in neutro eſt act9 virtutis fidei ¶ Ad Primum ergo dicenduʒ: ꝙ diuiſio illa datur de ĳs que ſunt in anima p modum pͥncipij actus. nam oĩs opatõ anime aut eſt ex aliq̃ paſſione anime aut ex aliq̃ habitu aut ex pura potentia. huiuſmodi aũt certitudo inheſionis non poteſt eẽ ex paſſione: in malo autem catholico eſt ex habitu fidei ĩformis. Sʒ in heretico ẽ vel ex habitu pũſe fidei: vel ex pura potentia / ſicut ĩ principio ãteq̃m habitum acquiſiuit. nõ enim poteſt dici ꝙ pũerſa fides ſit habitus infuſus. Quod autem dicitur ꝙ potentijs nõ meremur: nec demeremur. hoc ipſo ꝙ habẽ9 potentias: verum eſt. ſi autem ſic ĩtelligat᷑ ꝙ potentia pura nõ poſſʒ eẽ pͥncipiuʒ merẽdi: neq; demerẽdi veꝝ ẽ q̃ñtũ ad merituʒ quod nõ poteſt eſſe ſine gratia. non eſt autem verum quantuʒ ad demeritũ. alioquin ille qui a principio peccat antequaʒ acquirit habitum vicioſũ: non demeretur. ¶ Ad ſecunduʒ dicendum: ꝙ aliq̇d poteſt agere ſm ſimilitudinem alicuius dupliciter. Vno modo ſecũduʒ ſimilitudinem veram. et ſic vere agit aliqualiter ĩ virtute illius. Alio modo ſm ſimi-

litudinem apparentem · z ſic agit i apparentia virtutis illius z ita eſt in pposito · Vñ i heretico certitudo ibeſionis eſt act9 fidei apparẽtis · nõ at fidei vere ¶ Ad tciũ dicend᷑ : q ſic ex fide vera depẽdz firmitas ſpiritualis edificij ita etiã ex fide falſa pcedit firmitas diabolici edificij ;

Deinde qntũ ad act9 latrie ſi ue religioiſ qſita ſũt qtuor · Pmo de celebratõe feſtoruz · vtr ſcz liceat celebrare feſtũ ↄcepcionis dñe nre · Secũdo de ſolutione officioꝝ · vtꝝ ſcz deic9 hñs bñficiũ cũ cura vel ſine cura : exñs i ſcholiſ teneat dicẽ officiũ mortuoꝝ · Tercio de collatõe bñficioꝝ · vtrum ſcz eps teneat dare bñficiuz meliori · Quarto de ſolutõe decimaꝝ · vtrũ ſcz aliqs paup teneat decimas dare diuiti ſacerdoti ;

· vij · · q ·

Ad pmũ ſic pceditur · Videt q liceat celebrare ↄceptõnẽ dñe nre · ſi em nõ licet h non ẽ niſi q fuit ↄcepta i oiginali pcto · ſʒ nõ fuit ↄcepta in oiginali pcto · q beata vgo fcta ẽ vt ſpãlit z ſpecialimõ eſſʒ habitacłm deig° · debuit ad h ſpãlit pparai : nõ at ppara ẽ ſpãlit ſm corp9 qd ↄceptũ ẽ ex ſeminũ ↄmixtõe · nec etiã qñtum ad animã · q etiã alij legunt ſãctificati in vtero z ita relinqt q fuit ſpãliter pparata p immunitatem ab originali peccato · z ſic licet ei9 conceptõez celebrare ¶ Sʒ ↄtra ẽ q h puilegiũ ſolius chriſti dicit eſſe q ſine pcto originali ẽ ↄceptus · non g° cõpetit bte virgini et ita ei9 conceptõ nõ ẽ celebranda ¶ Rñ dicẽdũ : q hic inducũt due qſtiones · vna pncipalis / et alia acceſſoria ſcz an bta vgo fuerit ↄcepta cũ oiginali : qd oportet nos pmo determinare · Eſt ergo cõſiderandũ q vnuſqſq pctm originale ↄtrabit ex h q fuit i Adã ſm ſeminalem rõnem : vt Aug · dicit ſup Geneſim ad litterã Omnes aũt illi in Adã fuerunt ſm ſeminalẽ rationem q non ſoluz ab eo carnẽ acceperunt · ſed etiam ſm naturalem moduz originis ab eo ſunt ppagati · Sic autem proceſſit ab Adam beata virgo q nata fuit p ↄmixtionez ſexuũ ſic et ceteri · Et ideo ↄcepta fuit cũ originali peccato · z cõcluditur in vniuſitate illoꝝ d qbus Apoſtolus dicit ad Ro · v · In quo omnes peccauerũt a qua vniuſitate ſolus chriſtus excipit · q in Adã nõ fuit ſm ſeminalem rationem · alioqn ſi alteri hoc ↄueniret q chriſto : nõ indigeret chriſti redemptione · z ideo non tantuz debemus dare matri : q ſubtrahatur aliqd honori filij : qui eſt ſaluator omnium hominuz vt dicit Apoſtolus pme Timo · iiij · Quãuis aũt ſancta virgo in originali concepta fuerit · creditur tamen i vtero fuiſſe ſanctificata antequã nata · Et ideo vlterius circa celebrationem ↄceptionis eius diuerſa eccleſiarum cõſuetudo inoleuit · nam romana eccleſia et plures alie ↄſiderantes cõceptionem eiuſdem virginis i originali peccato fuiſſe : feſtum ↄceptionis non celebrant · Aliq vero ↄſiderantes ſãctificationẽ eius i vtero cuius tempus ignorat celebrãt conceptionem · Creditur em q cito per ↄceptionẽ z aie infuſionẽ fuerit ſanctificata · vñ illa celebritas non ẽ referenda ad conceptionẽ ratione ↄceptionis · ſʒ potius ratione ſanctificationis · ſic ergo nõ eſt ideo celebranda ↄceptio predicta : q fuerit ſine peccato originali concepta · non em per hoc tollitur quin fuerit ſpãlius ceteris prepata et ſanctificata : eo q in ipſa ſanctificatione copioſi9 ceteis mun9 gtie accepit · nõ ſolũ vt purgaẽt a pcto oiginali · ſʒ vt tota ei9 vita reddet immunis ab oi peccato : tã mortali q ve

miali vt dicit Anſho; ·viij· ·q·

Ad ſcd̄m ſic ꝓceditur· Videtur ꝙ clericus benficiatus ī ſcholis exiſtēs teneatur dicere officium mortuorum· Ille em̄ q̇ recipit bona temporalia alicꝰ tenetur ei ī ſpiritualibꝫ r̄compēſare· ſꝫ iſte clericus accipit bona que fuerūt defunctoꝝ· gͦ ꝓ eis tenet̄ dicere officiū mortuoꝝ· Sꝫ coñ: ille qui minꝰ r̄cipit miꝰ tenet᷑· ſꝫ clericꝰ q̇ ī ſcholis exiſtit ł morat᷑ miꝰ recipit q̄m alij qui in ecclesia reſidentiam faciunt: qui recipiūt quotidianas diſtributiones· ergo non tenet᷑ dicere officium m ortuorum ſicut illi

Reſp̄ dicendū: ꝙ clericus ex h̄ ipſo ꝙ eſt clericus: ⁊ precipue in ſacriſ ordinibus conſtitutus: dicere tenetur horas canonicas· Vidētur em̄ tales ſpecialiter eſſe aſſumpti ad laudē dinā ſm illd̄ Eſaie· xliij· Et omēꝫ q̇ īuocat nomē meū: ī gloriā meam creaui euꝫ· ſꝫ inq̄ntum ē clericus beneficiatus in hac eccleſia: tenetur dicere officium ſm modū illius eccleſie· Eſt autēꝫ ꝯſiderād̄: ꝙ officium mortuorum quandoqꝫ ī eccleſia dicit᷑ ſic̄ ordinarie ꝑtinēs ad eccleſie officium: ſic̄ ī tota eccleſia in die animaꝝ dicit᷑ officium ꝓ mortuis· Et in qualibꝫ eccleſia aliqua ſuꝑ hoc ē ſpecialis ꝯſuetudo: puta vt dicatur ordinarie officiuꝫ mortuorum ſemel ī ſeptimana: vel qualit̄cunqꝫ aliter ſm certuꝫ tp̄s· et ad huiuſmodi officiuꝫ mortuoꝝ tenetur clericus beneficiatus ī aliq̄ eccleſia: etiā in ſcholis exiſtenſ Et ꝑ hoc ſatiſfacit mortuis quoꝝ recipit bona· aliquando vero dicit᷑ officiū mortuoꝝ ī eccleſia extꝛordinarie ꝓpter aliquam cauſam ſpecialiter emergenteꝫ: puta ad preces alicꝰ ꝑſone vel ꝓpter aliqd̄ huiuſmodi· ⁊ ad huiuſmodi officiuꝫ mortuorū non tenet᷑ clericus exiſtēs ī ſcholis et ꝑ h̄ ptꝫ reſpōſio ad obiecta;

·ix· ·q·

Ad tercium ſic ꝓcedit᷑· Videtur ꝙ ep̄s peccet dās beneficium bono: ſi p̄termittat meliorem· q2 qui facit coñ ꝯſcientiam edificat ad gehennā· Sed iſte ep̄s preter mittens meliorē videtur facere contra conſciētiam· gͦ peccat mortalit̄ edificans ad gehēnam· Sed coñ eſt: ꝙ ſm iura ſufficit dare bono ſi ſit idoneꝰ ad ſeruiendū in eccleſia Reſp̄ dicend̄: ꝙ aliquis poteſt dici melior dupliciter· Vno modo ſimpliciter q2 ſcꝫ eſt ſanctior plꝰ habēſ de charitate· Alio modo dicit᷑ aliquis melior quo ad aliquid· contingit aūt qn̄qꝫ aliquē meliorem eſſe ſimpliciter· qui tamē non dicit᷑ melior q̇ntum ad hoc ꝙ beneficium ꝑticipat· quia aliuſ forte poteſt eccleſiā magis iuuare: vel ꝑ conſilium ſapiētie/ vel ꝑ auxiliuꝫ potentie/ vel quia ſeruiuit in eccleſia· non ergo ep̄uſ tenetur ſemper dare meliori ſimpliciter: ſed tenet᷑ dare meliori q̇ ad h̄· nō em̄ pt̄ eſſe ꝙ vnuꝫ p̄ferat alteri: niſi ꝓpter aliquam cauſam· que ſiquidem ꝑtineat ad honorem dei et vtilitatem eccleſie Iam quātum ad hoc iſte ē melior· ſi autem illa cauſa ad hoc non ꝑtineat: erit acceptio perſonarum: que tanto eſt grauior· q̇ntuꝫ in rebꝫ diuinis committitur· Vñ ſuper illud Iacobi· ij· Tu ſede hic bñ: dicit gloſa Auguſtini· Si hanc diſtantiam ſedendi et ſtandi ad honores eccleſiaſticos referamus· nō eſt putandum leue eſſe peccatum ī perſonaruꝫ acceptōne habere fidē dñi glorie· Quiſ em̄ eligat vel ferat eligi diuitem ad ſedem honoris eccleſie: ꝯtēpto paupere ſanctiore ⁊ inſtructiore? Et ꝑ hoc ptꝫ ſolutio ad obiecta;

·x· ·q·

Ad q̇rtū ſic ꝓcedit᷑· Videt᷑ ꝙ pauꝑ nō teneat̄ decīas ſoluere diuiti ſacerdoti· iō

em̄ inſtitutum ē vt decime ſoluātur
ad ſuſtentationez miniſtroꝝ ecc̄e ·
ꝫ ſacerdos diues habꝫ alias vn̄ ſuſ
tētet̄ · g° nō ſūt ei decime ſoluēde /
et p̄apue a paupe ¶ P̄ꝛe · in mul-
tis terris decime non ſoluūt̄ / quod
tamē p̄lati corrigerent ſi hoīes ex
neceſſitate iuris diuini decimas ſol
uere tenerent̄ · non g° videt̄ ꝫ p̄re-
ſertim ꝙ pauperes teneant̄ ſolue
re decimas diuitibus ſacerdotibuſ
¶ Sed contra / dn̄s Matth · xxiij ·
dicit / hec oportuit facē ſcꝫ iudicium
et veritatem et illa nō omittere / ſci-
licꝫ ea que ptinent ad decimaꝝ ſo-
lutionē ¶ P̄ꝛete · Luce · xviij · dicit
phariſeus Decimas do oīm q̄ poſ
ſideo ¶ R̄ſ° dicendū / ꝙ ſic ph̄us do-
cet in quinto Ethicoꝝ mediū iuſti-
cie accipit̄ nō ſoluꝫ quo ad nos ſic̄
in ceteris virtutibꝰ / ꝫ etiā ſm reꝫ ·
ꝙ ſcꝫ in alijs virtutibꝰ attendunt̄
diuerſe conditiones pſonarū / ſm
ꝙ mediū diuerſificat̄ · ſicut circa ci-
bos qđ eſt multum vni / eſt paucū
alteri vel moderatū · Sed ī iuſticia
non variat̄ mediū ſm diuerſas p
ſone conditōnes · ꝫ attendit̄ ſolum
ad quātitatem rei / qui em̄ emit rē
aliq̄ꝫ debet tātū ſoluere qn̄tum va-
lꝫ / ſiue a paupe ſiue a diuite emat ·
Reddē aūt đbitū ē actꝰ iuſticie · ꝛ iđ
ad h̄ ꝙ alicui reddatur qđ ei debet̄ /
non refert vtꝝ ſit diues vel paup ·
Decime autez ſacerdotibꝰ debēt̄ / ī
communi qdem ſm ius naturale ·
natalis enīꝫ ratio dictat / vt illi qui
p populo in ſpūalibus laborant /
a pp̄lo ſtipendia id ē ſuſtentatōneſ
accipiāt · ꝫ ſm h̄ ī nouo teſtamēto
ē de iure đino ſancituꝫ · Nā vt dicit̄
p̄m e Corin · ix · Dn̄s ordinauit hiſ
q̄ euāgeliū ānunciant / vt de euan-
gelio viuant · Sed ī lege veteri iudi-
ciali p̄cepto taxata ē quātitas eiꝰ /
qđ miſtris dei a pp̄lo eſt ſoluenđ /
ſcꝫ decima · Et hoc ſimilr̄ ecc̄a ſtatu-
it in pp̄lo chriſtiano ſoluenđ · Vn̄

cuꝫ ſacerdotibꝰ decime debeāt̄ tū ex
iure natali / tū ex iure đino / tū etiaꝫ
ex ſtatuto ecc̄e · q̄muis ſacerdos ſit
diues nihilominꝰ paup tenetur ei
ſoluere decimas ¶ Ad p̄m g° oportꝫ
rn̄dē dupliciter · Vno mō vt dicat̄
ꝙ decimaꝝ ſolutō ē inſtituta nō ſo
lum ad ſuſtētationē miſtroꝝ ecc̄e /
ꝫ etiā ad ſuſtentationem paupeꝝ
quibꝰ debꝫ de domo dei p̄uideri · Vn̄
dicit̄ Malach iij · Inferte ōnez de-
cimā in horreuꝫ / vt ſit cibꝰ in domo
mea · ꝛ ſic ſacerdoti (q̄ nō ſolum ſi
bi / ſed pauperibuſ p̄uidere debet)
qn̄tumcunq̄ꝫ diuiti ſūt decime neceſ
ſarie · Alio modo pt̄ dici ꝙ neceſſi-
tas ſuſtētationis miſtrorū fuit ra-
tio eccleſiaſtice inſtitutionis de de-
cimaꝝ ſolutione · Sed ex quo effe-
ctum ē alicui debitū p ſtatutū ecc̄e ·
nihilominꝰ ei debetur q̄uis ſit diues
¶ Ad ſm dicendum / ꝙ ſic Paulus
laudabiliter nō exigebat ſumptꝰ
q̄ ſibi pp̄ter p̄dicationem euāgelij
debebāt̄ / ne qđ impedimētū fieret
euangelio / aut ſcādalum fidelibus
chriſti · nō tn̄ illi peccabant nō mi-
niſtrantes ſūptus q̄s Ap̄lus ſibi
debitos remittebat · ita etiam p̄re-
lati ecc̄e laudabiliter faciunt nō exi
gendo decimas in terris illiſ in q̄bꝰ
pp̄t diſuetudinem timēt ſcādalum
gn̄ari nec peccant illi q̄ nō ſoluunt
decimas in terris ī q̄bꝰ non ē ↄſue-
tuꝫ · peccarent aūt ſi obſtinate exi-
gentibꝰ dare recuſarent · et ideo vt
huic peccato obuient ſacerdotes in
terris illis non exigūt decimas ;

Deinde queſituꝫ ē de actibꝰ
chāitatis Et p° de obedie-
tia · et primo ſcilicet vtrum
ſit magis meritoriuꝫ obedire p̄re-
lato vl̄ facere aliq̄đ ad dictuꝫ frīs ·
¶ Secundo de elemoſyna ;

· xj · · q ·

AD primum ſic proceditur ·
Videtur ꝙ magis ſit meri-
toriū obedire p̄lato q̄ꝫ āq̄đ fa

cere ad dictum fratris · maiori em̄
merito maiꝰ demeritum oppomt᷑ ·
ꝫ magis demeret᷑ ille q̇ eſt inobe⸗
diens pꝛelato᷄ qꝫ ille q̇ nō aſſentit
dicto fratris · ergo ⁊ magis meret᷑
aliq̇s obediendo p̄lato qꝫ aſſenti⸗
ens dicto fratris ¶ Sed ↄtra᷄ Vbi
eſt maioꝛ humilitas ibi videt᷑ eſſe
maius meritum · qꝛ humilibꝫ deꝰ
dat gratiā᷄ vt dicit᷑ Iaco quarto ꝫ
maioris humilitatis videt᷑ eſſe᷄ ꝙ
aliquis equali ſe ſubiiciat faciens
aliq̇d ad dictū eiꝰ᷄ qꝫ ꝙ aliquis ſe
ſbiiciat ſupeiori obediēs p̄lato · g°
magis videt᷑ eſſe meitoriuꝫ ꝙ facit
aliq̇d ad dictum fratris qꝫ ꝙ obe⸗
diat p̄lato ¶ R° dicend᷑᷄ ꝙ aliquis
actꝰ pt̄ dici magis meritorius du⸗
plicit᷑ · Vno mō ex gn̄e opis et ſic
ille actꝰ eſt magis meitoriꝰ q̇ ē ex⸗
cellentioris v̄tutis · manifeſtū ē at̄
ꝙ latria p quaꝫ aliq̇s ſeruit deo᷄ ē
excellētioꝛ virtus qꝫ beneficia qua
q̇s ſatiſfacit ꝓximo᷄ ſic et diligere
deū eſt magis meritoriū qꝫ diligere
ꝓximū · Qꝛ aūt aliq̇d fiat ad dictū
fratris ptinet ad amiciciā vel bn̄fi⸗
centiā q̇ quis diligit ꝓximū · ꝙ at̄
obediat᷑ p̄lato in q̄ntum eſt dei mi
niſter ptinet ad religionē᷄ q̇ q̇s co
lit et diligit deum · et ideo magis ē
meitoriū ꝙ aliq̇s faciat aliq̇d obe
diēs p̄lato᷄ ꝯſeruās votuꝫ · qꝫ ſi ali⸗
q̇d aliud faciat ad dictuꝫ fr̄is · Alio
mō pt̄ dici aliq̇s actꝰ magiſ meito
riuſ ex eo ꝙ ꝓcedit ex maioi chai⸗
tate᷄ licet ſit minus ī ſuo gn̄e · et ſic
nihil ꝓhibꝫ magis mereri illū qui
facit aliquid ad dictū fratris Pri⸗
mum ergo ↄcedimꝰ ¶ Ad · ii · dicen
dū᷄ ꝙ ille q̇ facit aliq̇d ad dictū fra
tris facit ꝓpria ſponte · vn̄ minoris
humilitatis eē videt᷑᷄ qꝫ ꝙ aliquis
obediat pꝛelato tanquā ſupeiori ;

DEinde queſituꝫ ē de elemo⸗
ſyna · ⁊ primo d̄ elemoſyna
clericoꝝ · Secūdo de elemo⸗
ſynis que fiūt ꝓ moꝛtuis ;

AD pꝛimum ſic pꝛocediturꝰ
Videt᷑ ꝙ clerici peccēt moꝛ
taliter ſi que eis ſupfluūt᷄
in elemoſynis nō largiāt᷑ · qꝛ ſup
illud Luce tercio Qui habet duas
tunicas det vnam nō habēti᷄ Dicit
glo · de duabus tunicis diuidendis
datur pꝛeceptuꝫ · qꝛ ſi vna diuidat᷑
nemo veſtitur ī dimidia tunica᷄ et
nudus remanet qui accipit et q̇ de⸗
dit · ꝫ p largitōnem vnius tunice
intelligitur largitio eoꝝ que ſup⸗
fluunt ad neceſſitateꝫ vite᷄ vt patꝫ
per ea que in eadem gloſa pꝛemit⸗
tuntur · g° dare ſupflua eſt in pꝛe⸗
cepto · ꝫ q̇ tn̄ſgredit᷑ pꝛeceptū pec⸗
cat moꝛtaliter · g° ille q̇ nō dat ſup⸗
flua paupibꝫ peccat moꝛtalit᷑ Pꝛe
ter pꝛeceptū plꝰ obligat qꝫ ↄſiliū · ꝫ
dare ōnia que q̇s poſſidet eſt ↄſili⸗
um et tn̄ adhuc hō obligat᷑ in caſu
extreme nc̄itatis · g° etiā ext᷑ caſum
extreme nc̄itatis tenet᷑ aliq̇s ſup⸗
flua dare pauperibꝫ · cuꝫ hoc ſit in
pꝛecepto · et ita q̇ nō largit᷑ peccat
moꝛtaliter ¶ Pꝛeterea᷄ quecunqꝫ
conſumit quod eſt alterius tenet᷑
ad reſtitutionem · Sed bona cleri⸗
corum ſunt bona pauperuꝫ᷄ vt ptꝫ
p gloſa hieronymi ſup illud Eſaie
tercō · Rapina pauperum in domo
veſtra · ergo ſi clerici īutiliter bona
euangelica conſumant tenētur re⸗
ſtituere pauperibus aliunde᷄ ſi ha⸗
buerint ¶ Pꝛeterea quicunqꝫ facit
ſe impotenteꝫ ad id q̇d facere tene⸗
tur peccat moꝛtaliter · ꝫ clerici faci⸗
endo ſupfluas expenſas᷄ faciunt ſe
impotentes ad ſubueniendū pau⸗
peribus ad quod tenent᷑ · ergo vi⸗
detur ꝙ peccent moꝛtaliter ¶ Sed
in contrarium videtur eſſe conſue⸗
tudo que apud multos pꝛeualuit
¶ Reſponſio dicendum᷄ ꝙ aliter
videtur ſe habere circa bona patri⸗
monialia et circa bona eccleſiaſti⸗
ca · nam bonorum patrimonialiuꝫ

vel licite acquiſitorum homo vere ē
dominus · Vnde quantum ꝑtinet
ad conditionen ipſius rei poteſt re
ſua vti vt vult: et ex hac parte nō
accidit peccatum · poteſt tamē pec-
catuꝫ accidere ex inordinato modo
vtendi: vel ſuꝑabūdātia / duꝫ ſcꝫ in
utiliter conſumit bona ꝓpria: in ea
in que non oportet: vel ſm defectū:
inquātuꝫ ſcilicet nō erogat ea in q̄
oportet · vtroqꝫ em̄ modo corrūpit
virtus · vt dicit' i ſecūdo Ethicoꝝ ·
Bonoꝝ vero eccleſiaſticoruꝫ clerici
nō ſūt vei domini · ſꝫ diſpenſatores
ſm id ꝑme Corinth · ix · diſpēſatio
aūt mihi credita eſt · Pertinet aūt
ad diſpenſatorē vt fidelit' diſtribu-
at ea eis que ſue diſpēſatōi cōmit
tunt' · ſm id ꝑme Corin · iiij · Hic
iam querit' inter diſpenſatores vt
fidelis q̇s inueniat' · In his ergo
pt̄ peccatuꝫ dupliciter contingere ·
Vno modo ex conditioē ipſi9 rei /
dum ſcilicet vſurpat ſibi rem eccle-
ſie quaſi rem ꝓpriā: ꝛ in ſuos vſus
conuitit id qđ eſſet alijs erogādū ·
Alio modo ex inordinato vſu eoꝝ
q̄ in ꝑtem ſuam cedunt · ſic̄ etiaꝫ de
alijs dictum eſt · veꝝ qꝛ hoꝝ diſpē
ſatio: fidei diſpēſatoris committit'
vt dcm̄ eſt · Si q̇s bona fide diſpē
ſet eccleſiaſtica bona inde accipiēs
qđ ſibi conuenit · ſm conditionem
ſtatus ꝛ ꝑſone ⁊ alijs largit': ſm
ꝙ ſimiliter videt' bona fide expedire
ſibi: nō peccat mortalit' · etiāſi forte
aliquid plus in ſuos vſus conuitat
q̄ꝫ oportet · talia eniꝫ qꝛ in ſingula-
ribꝫ eſt eoꝝ iudiciuꝫ non poſſunt ꝑ
omnimodaꝫ certitudinē diffiniri ·
vn̄ ſi nō ſit mult9 exceſſus pt̄ cōpa
ti fidē bonam diſpenſatoris · ſi vero
multus exceſſus fiat nō pt̄ latere · et
ita nō pt̄ cuꝫ bona fide diſpēſatoris
ſꝫ agi · ſi aūt nō ſeruat bonā fideꝫ in
diſpenſādo: peccat mortalit' · ¶ Ad
ꝑmm ergo dicendum: ꝙ ſic̄ Aug ·
dicit · Illa precepta que dn̄s tradi-

dit Matth · v · Qui te ꝑcutit i vnā
maxillaꝫ prebe ei et alteraꝫ: et alia
que ibi ſequūt' ſunt itelligēda ſm
preꝑationē animi: vt ſcilicet ꝑat9
ſit hō facere qn̄ neceſſitas ſꝫ reqrit ·
Vnde non eſt peccatuꝫ mortale qn̄
homo hoc non facit: ſꝫ qn̄ videt ne-
ceſſitatem imminere: ſi non facit tc̄
peccat mortaliter · ⁊ eadeꝫ ratio eſt
de ſꝫ precepto: qui habet duas tu-
nicas det vnam non habenti · et de
omnibꝫ ꝯſimilibus · Vnde non ſꝑ
peccat mortaliter q̇tienſcūqꝫ non
dat pauꝑi qui ſuꝑfluum habet: ſꝫ
qn̄ neceſſitas imminet · quando autē
ſit talis nc̄itas que obligat ad pec
catum mortalē: non pt̄ ratione de-
terminari ſꝫ ꝯmittitur prudentie ⁊
fidei diſpenſantis · Vn̄ ſi bona fide
det qn̄ ſibi videtur expedire: immu-
nis eſt a peccato / alioquin morta-
liter peccat ¶ Ad · ij · dicendum: ꝙ
illa eadem que ſunt conſimilia / ca-
dunt ſub precepto ſm animi pre-
ꝑationem / nullum em̄ conſilium ē
ꝑfectius q̄ꝫ ꝙ homo tradat animā
ſuam pro fratribus ſuis · et tamen
hoc cadit ſub precepto ſm animi p̄
ꝑationem ſm illud prime Ioānis
· iij · Et nos debem9 pro fratribus
animam ponere · Et ſimiliter om̄ia
ſua dare pauperibus cadit ſb̄ pre-
cepto: ſm animi preꝑationem: vt
ſcilicꝫ homo ſit paratus hoc facere:
ſi neceſſitas imminet · minor tameꝫ
neceſſitas requirit' ſuꝑflua erogā-
da: q̄ꝫ ad omnia exhibēda · tamē ſꝫ
totum ratione vniuſali determina
ri non poteſt: ſꝫ committitur pru-
dentie diſpenſatoris vt dictum eſt
¶ Ad · iij · dicendum: ꝙ bona eccle
ſiaſtica non ſolum ſunt diſpenſan-
da pauperibus · ſed etiam eccleſie
miniſtris · Vnde ſm canones debēt
diuidi ſꝫ modo · vt aliqua pars ce-
dat in vſus pauperum: et aliqua i
vſus miniſtrorum et i cultuꝫ eccle-
ſie · Alit' ē g° dicēdū đ illis eccleſia-

ſticis bonis que pricipalit' ſunt at/
tributa neceſſitatibus paupꝫ : et
ex cõſequēti neceſſitatibꝫ miniſtro
rū / ſic ſūt bona hoſpitaliū ꝫ alioꝝ
huiuſmodi · et aliter de illis bonis
que ſūt pricipaliter attributa vſi/
bꝫ miniſtroꝝ : ſic ſunt pꝛebende cle
ricoruꝫ et alia huiuſmodi · nam in
pmis bois pctm ꝯmittit' : nō ſolū
ex abvſu : ſꝫ etiā ex ipā reꝝ ꝯditõe
duꝫ aliqs in ſuos vſus aſſuit qđ ē
alteri9 · et ideo tenet' ad reſtitutio/
nem tanꝗ defraudatoꝛ rei aliene ·
In ſecūdis vero bonis · nō ꝯmittit'
pctm niſi p abuſū : ſic đ bonis pri
moialibꝫ pctm ē · vn̄ nō tenet' qs
ad reſtitutõeꝫ ſꝫ ſolū ad penitentiā
pagendā ¶ Ad · iiij · dicendum : ꝙ
neqꝫ moderatus vſus diuitiaꝝ ne/
qꝫ bona fides diſpenſatoris ſalua/
ri videt' in eo q̇ ſcienter ſuperfluas
facit expēſas : in voluptuoſis con/
uiuijs et alijs huiuſmodi ſupfluis
et ſupfluitatibꝫ · ꝛ ſic nō eſt dubiuꝫ
qn̄ in talibꝫ peccat mortaliter · Vn̄
dicit' Matth · xxiiij · Si dixerit mal9
ſeruus ī corde ſuo / morā facit dn̄s
meus venire : ꝫ cepit pcutere ꝯſer/
uos ſuos qđ ptinet ad ſupbum et
crudelē dn̄m · māducet aūt ꝛ bibat
cum ebrioſis : qđ ptinꝫ ad ſupflua
ꝫ voluptuoſa ꝯuiuia · veniet doin9
ſui illius in die q̄ non ſperat et ho/
ra qua ignorat : et diuidet eū ſcilicꝫ
a ſocietate ſāctoꝝ / ptemqꝫ e9 ponꝫ
cū hypocritis ſcilicet ī inferno : Vn̄
ibidē ſubdit' ibi erit fletus ꝛ ſtridoꝛ
dētiū · Si aūt aliqs nō mltū ī talibꝫ
excedit : pt̄ bona fide fieri ab aliquo
q̄ vult ſm decētiaꝫ ſui ſtat9 morē/
gerere ijs qbꝫ ꝯuiuit ;

D Einde queſitū eſt đ elemo/
ſinis que fiūt p mortuis ·
Et circa hec q̄ſita ſūt duo ·
Primo vtꝝ mortuus patiatur ali/
qđ detrimentum ſi executoꝛ ei9 dif/
ferrat dare elemoſinas q̄s ipſe in
teſtamēto dare mādauit · Secūdo
vtrum executoꝛ licite poſſet differre
diſtributõnē elemoſinarū ad h̄ vt
res defuncti melius vendantur im/
poſteꝝ ; · xiij · · q ·

H Ad pmū ſic procedit' · Videt'
ꝙ mortuus nullū detrimē/
tum ſentiat ex h̄ ꝙ elemo/
ſine quas mādauit dai retardāt' :
huiuſmodi enī retardatio pueniit
ex negligētia executoris · ſed negli/
gentia vnius non imputat' altei ·
g° nullū detrimentuꝫ mortuus pa/
titur ex huiuſmodi tarditate ¶ Sꝫ
ꝯt̄ ē ꝙ ꝓpter huiuſmodi tarditateꝫ
retardātur orationes et ſacrificia
que fierent p aīa defuncti : ex qui/
bꝫ plurimū iuuaret' · g° ex huiuſ/
modi tarditate patit' detrimentuꝫ
¶ Rn̄ſ dicendū : ꝙ hic eſt opus du/
plicis diſtinctionis · Primo q̇dem
ex parte ipſius detrimenti · diſtin/
guendū enī ē duplex detrimentū ·
nā quoddā detrimētum eſt qđ pti/
net ad tolerātiā pene : ſm id pme
corith · iij · Si cuius opus arſerit
detrimentum patiet' · Aliud auteꝫ
eſt quod ptinet ad ſubtractionem
remedij · Secūdo eſt etiam diſtin/
guēđ ex pte elemoſine · Circa quā
poteſt etiam ꝯſiderari meritū ipi9
elemoſine et effectus ipſius · Qn̄/
tum igitur ad meritum ipi9 elemo
ſine nullum detrimentum patitur
defunctus ex ipſa tarditate : maxi/
me ſi quantum in ipſo fuit cauſam
adhibuit : vt huiuſmodi elemoſi/
ne cito darentur · qꝛ meitum prīci/
paliter ex uoluntate et intentione
depēdet · Sed quantum ad effectū
elemoſine patitur detrimentū : nō
quidem vt p huiuſmodi tarditate
puniat' · ſꝫ qꝛ rmedium ei nō adhi/
bet' dū ſuffragia differūt' ex quibꝫ
plurimū iuuaret' ¶ Ad pmū ergo
dicenđ : ꝙ negligētia vni9 non im/
putat' alteri ad penā · pt̄ tn̄ redū/
dare in alterum quantum ad effe
ctum remedij · ſecūdū ꝙ vnus ho

mo ab alio iuuari poteſt;

·xiiij ·q·

Ad ſcd̄m ſic ꝓceditur· Uide tur ꝙ executor debet tarda re diſtributōnem elemoſy narū; ad h̄ vt res defuncti melius vēdāt· q̄ ex h̄ ſeqt ꝙ plures elemo· ſynas poterit facere pro defuncto· ex qb9 defunct9 magis iuuabit· g° ſi differat videt ꝙ laudabilit et fi delit h̄ faciat· ¶ Sed contra eſt ꝙ ex tarditate elemoſynaꝝ ſeqt re tardatio remedij q̄ forte de i nct9 i diget· g° videt ꝙ ex huiuſmodi tar ditate grauet defunctus potius q̄ȝ iuuetur ¶ Reſp̄ dicendū; ꝙ in mora modici tp̄is non videt eſſe magnū piculum· Un̄ ſi executor p modicū temp9 elemoſynas dare differat; vt reb9 defuncti melius vēditis am pliores elemoſynas faciat· nō eſt timenda culpa· Si vero dilatio ſit magna; et forte alio fine non vide tur eſſe abſq̄ȝ culpa; quia forte de functus a purgatorio liberaret; i quo exiſtenti remediū ſuffragiorū maxime neceſſarium erat· Hec aūt requirunt prudentis executoris ex amen; vt ſcilicet conſideratis dilati one tp̄is et conditione perſone· q̄ credit citius vł tardius liberāda; ⁊ etiā quātitate augmenti elemoſy narum faciat qd̄ videbitur expedi re defuncto;

Deinde queſitum eſt de pec catis· et circa h̄ queſita ſūt tria· Primo de peccato ori ginali· vtrum ſcilicet ille qui bapti zatus eſt tranſmittat peccatū ori ginale in prolem· Secūdo d̄ pecca to actuali i gn̄ali; qd̄ ſcilicet ſit p9· vtrum auerſio a deo vel conuerſio ad commutabile bonū· Tercio ſpe cialiter de mendacio· qd̄ mendaciū ſit grauius vtrū; id qd̄ fit verbo vł id qd̄ fit facto; ·xv· ·q·

Ad p̄mū ſic ꝓcedit· Uidet ꝙ ille qui eſt baptizat9 nō tranſmittat peccatū originale in prolem; in eo enim qui naſcit tria poſſunt conſiderari; ſcilicet corpus anima et vnio vtriuſq̄ȝ; ſed non ↄ trabit originale peccatum ſm̄ cor pus qd̄ a parentibus contrahit; quia parentes totaliter erant mū dati· ſimiliter etiam nec ſecundum animam quam habet ex creatōne dei; in quam peccatum nō cadit· et p conſequens nec ſm̄ vnionē vtri uſq̄ȝ· ergo ille qui naſcitur ex bap tizatis nullo mō ↄtrahit pc̄m ori ginale ¶ Sed contra eſt q̄ remedi um nō adhibetur niſi vulneratis· ſed baptiſmus qui eſt medicinale remedium contra vulnus origina lis peccati; filij s paruulis baptiza torum adhibetur ſm̄ communē ↄ ſuetudinē eccleſie· ergo cum origi nali peccato naſcuntur ¶ Reſpon dicendū; ꝙ peccatū quod ex trāſ greſſione p̄morū parentum i om nes poſteros originalit deriuat; non niſi per chriſti gratiam abole tur; q̄ de peccato damnauit pc̄m in carne; vt dicitur ad Romanos ·viij· Sed h̄ q̄dam ordine pagit· nam p̄mo in ſtatu preſentis vite p ſacramenta gratie chriſti remo uetur originale peccatum quantū ad inquinationem anime; vt ſcilicet nō imputetur homini ad culpam· remanet tamen interim q̄ntum ad corruptōnē fomitis in carne· vnde Apoſtol9 dicebat ad Ro· vij· Ego ip̄e mēte ſuio legi di; carne aūt legi pcc̄i· i q̄ntū ſcȝ concupiſcit aduſus ſpiritum· Unde homo baptizatus ſm̄ mētem viuit i ſp̄us nouitate· ſȝ ſm̄ carnē adhuc r̄tinȝ vetuſtatem Ade· ⁊ iō ſic p ſpūalē gn̄atōȝ q̄ ſcȝ p euāgeliū ⁊ ſacmētū aliq̄s gn̄at; ꝓducit filios i chriſto abſq̄ȝ pc̄o· Ita et ſm̄ carnalē generationem ꝓducit filios in vetuſtate Ade cū originali pc̄o· Et p hec patȝ ſolu tio ad obiecta ·xvi· ·q·

AD .ij. sic ꝓcedit᷑. Videt᷑
ꝙ ī peccato actuali ꝑus
sit auersio ꝙ̄ ꝯuersio. ai
sio em̄ importat recessū a termino.
ꝯuersio aūt accessū ad terminum.
ꝫ in motu corꝑali ꝑus est recessus
a termino / ꝙ̄ accessꝰ ad terminuꝫ.
ergo et in motu spūali pc̄ti ꝑoꝛ est
auersio ꝙ̄ ꝯuersio. sed contra ē qđ
Dio. dicit quarto. capi. de. diuinis
nominibꝰ. nemo ītendens ad ma-
lum / oꝑat᷑: ꝫ intendens ad bonū.
ergo ꝑus animꝰ peccantis cōuitit᷑
ꝑ appetitum ad ꝯmutabile bonū /
ꝙ̄ auitat᷑ a deo. Rꝰ dicenđ. ꝙ pe-
ccatum pn̄cipaliter ī volūtate con-
sistit vt bt̄s August. dicit / qn̄tū at
ad voluntatem id est ꝑus qđ pn̄ci-
paliter ītendit᷑. et ideo in peccatis
in qbꝰ pn̄cipaliter intendit᷑ fruitio
boni ꝯmutabilis / sic ī luxuia auai-
cia / ⁊ similibꝰ / ꝑus est naturaliter
ꝯuisio q̄m auisio: q̄ nō pn̄cipalit ītē-
ta: ꝫ p̄ter intentōnem ꝯseqt᷑ ex
inordinata ꝯuisione. in peccatis at
ī qbꝰ directe attendit᷑ auisio a deo /
sic est infidelitas / desꝑatio / et alia
huiusmodi / ꝑus ē auisio ab incom
mutabili bono. et postea est ꝯuisio
ad ꝯmutabile bonū. sic ptꝫ ī illis q̄
desꝑantes / seipsos tradūt impudi-
cicie vt dr̄ ad eph. iiij. ¶ Ad .j. ergo
dicendū: ꝙ q̄uis in motibꝰ corꝑa-
libꝰ recessus a t̄mino ꝑoꝛ sit in exe-
cutione / accessus tamen ad t̄minū
ꝑoꝛ est in intentione in qua princi-
paliter ꝯsistit peccatum;

.xvij. .q.

AD .iij. sic ꝓcedit᷑. Videtur
ꝙ maiꝰ peccatū sit / cū aliq̄s
mentit᷑ facto / ꝙ̄ cū aliquis
mentiat᷑ verbo. maiꝰ em̄ peccatū eē
videt᷑ cuꝫ aliq̄s mētiēdo abutit᷑ eo
cui magis creditur. sed sicut Ansꝰ.
dicit in libro de veitate / magis cre-
ditur factis ꝙ̄ verbis. ergo grauiꝰ
peccat qui mentit᷑ factis ꝙ̄ verbis.
ergo et cetera. ¶ Sed contra est:
ꝙ sic beatus Augꝰ. di. ī li. de doctri
na christiana. Inter omnia signa
locum p̄cipuuꝫ tenent verba. ij s
autem abutit᷑ ille qui verbo menti-
tur. ergo videt᷑ ꝙ grauius peccat
ille qui verbo mentit᷑ / ꝙ̄ qui facto
mentitur ¶ Responsio dicendum:
ꝙ sicut beatus Ambrosius dicit in
quodam sermone. non solū in fal-
sis v̄bis sed etiā ī simulatis oꝑibꝰ
mendacium est. Peccatum autem
mēdacij principaliter consistit in ī-
tentōne fallēdi. vn̄ ille q̄ dicit falsū
qđ putat esse veꝝ / non mentitur.
magis autem est reꝰ mendacij ille
qui dicit verum / quod putat esse fa
lsum / vt patet per beatum Augus.
libro de mendacio. Vnde cum eađ
intentio fallendi sit in eo qui men-
titur verbo / et in eo qui mentit᷑ fa-
cto / vterq̄ equaliter peccat. v̄buꝫ
enim et factum assumuntur vt in-
strumenta fallendi. Vnde non re-
fert quantum ad peccatuꝫ menda-
tij / vtrum aliquis verbo vel scripto
vel nutu vel quocunq̄ facto men-
tiatur. sicut non refert quantuꝫ ad
peccatum homicidij / vtruꝫ q̄s gla-
dio vel securi interficiat hominēꝫ.
et per hoc patet respōsio ad obie-
cta.

.xv. .q.

QVesitum est circa corꝑalia
hominis. vtrum scilicet ali-
quis naturaliter possit esse
vel miraculose simul pater ⁊ virgo
¶ Et videtur ꝙ hoc posset esse mi
raculose. quia pater ⁊ mater simul
sunt generationis principia. ꝫ ali-
qua mulier fuit simul virgo ⁊ ma-
ter. ergo pari ratione videt᷑ ꝙ ali-
quis miraculose potest simul esse
virgo et pater. ¶ Item videtur ꝙ
hoc potest esse absque miraculo.
ꝙ demon incubus posset furari se-
men viri virginis ī somno polluti:
et transfundere ī matricē mulieis:
ex quo quideꝫ semine potest conci-

pi ꝓles: cui⁹ quidez pater non eſt
demon: ſ3 ille ex c⁹ ſemine gn̄atur.
qꝛ ī virtute eius a quo reſolutū eſt
agit. ergo videt̄ ꝙ etiā abſqꝫ mira
culo poſſit eſſe aliq̄s virgo et pat̄.
¶ Contra: mulier abſqꝫ miraculo
nō pt̄ eſſe ſimul virgo et mater. g°
pari ratione nec vir abſqꝫ miracu-
lo pt̄ ſimul eſſe virgo et pater. Itē
videtur ꝙ nec ꝑ miraculuz. qꝛ ſi fi-
lius q̇ ē natus miraculoſe de virgi
ne ex alia ꝑte corporis virginalis
carnez aſſumpſiſſet q̄m ex illa. vn-
de mulier naturaliter concipit pu-
ta de manu aut pede / non diceretur
filius virginis ſic̄ nec Eua dicta ē
filia Ade qꝛ̄uis ſit formata de coſta
ipſius. Sed non poſſet contingere
ſalua virginitate viri ꝙ ex eadem
ꝑte corporis et ex eodem loco ꝓlez
gn̄aret: ſic̄ naturaliter gn̄atur. g°
nec miraculoſe fieri pt̄ ꝙ ſimul ali
quis eſſet pater ⁊ virgo. ¶ R̄ñ di-
cend̄: ꝙ ad huius euidentiā opor-
tet videre quid ad virginitatem re
q̇ratur. Req̇runt̄ aūt tria ad eius
ꝑfectionē: q̄ꝝ p̄mū eſt p̄ncipale et
formale ſcʒ electio ſeu intentio vo-
luntatis: ſic̄ et ī omnibꝫ moralibꝫ.
Unde illud ex neceſſitate ad virgi-
nitatē req̇rit̄ ꝙ aſit alicui aſſidua
voluntas nūq̄ȝ experiēdi delectati-
onē venereā. Secūdū aūt ē mate-
riale ſcʒ paſſio appetit⁹ ſēſitiui: ſcʒ
d̄lectatō quā q̇s experit̄ ī actu vene
reo: cuius p̄uatio requirit̄ ad per-
fectam virginitatem materialiter.
nā paſſiones ſenſitiuę ſūt materia
virtutum moralium. ſi tamē pꝛeter
electionem ꝓpꝛię voluntatis h̄ deſit
puta cū quis in ſōno polluit̄: vl̄ cū
mulier ꝑ violentiam ab hoſte op-
p̄mitur / non perit virtus virgini-
tatis vtʒ ꝑ bt̄m Aug. p̄mo de ciui-
tate dei. Tercium aūt ē quaſi ꝑ ac-
cidens et ꝯcomitāter ſe ad virgini-
tatem habens: ſcʒ integritas cor-
ꝑalis. vn̄ ſi clauſtra pudoris corrū

pantur aliter q̄ȝ ꝑ venereum actū.
puta ſi obſtitrix / vel medicus ferro
ad ſanandū m̄dat: nihil virgini-
tati deꝑit / ſic̄ beatus Auguſti. dicit
p̄mo de ciuitate dei. Sic ergo ſi vir
ginitas accipiatur ſ̄m ſuum eſſe ꝑ
fectum / ꝓut ad virginitatem pꝛę-
dicta tria concurrunt: mulier q̇dez
ſalua virginitate nō pt̄ eē mater:
ita ꝙ concipiat et ꝑiat niſi miracu
loſe. qꝛ pꝛoles egredi non pt̄ cū h̄
ꝙ ꝑmaeāt iteḡ clauſtra pudoris:
niſi ꝑ miraculum ſic̄ accidit in ma-
tre dei. Poſſet tamē forte abſqꝫ mi
raculo mulier ſalua omnimoda v̄-
ginitate conciꝑe. ſic̄ dicit̄ accidiſſe
de quadaz pubeſcente puella quaz
cū ꝓpter pudoris cuſtodiā pr̄ ī lcc̄o
ſuo habebat q̇ dū ī ſōno polluēt̄:
ſemen ad matricem deſcendit et pu
ella concepit. Uir aūt abſqꝫ ſemi-
nis reſolutione nō poteſt eſſe pat̄
neqꝫ naturaliter neqꝫ miraculoſe.
qꝛ ſi de corꝑe eius ꝓles miraculoſe
formaret̄ non poſſ3 dici pater. Si
vero virginitas largius accipiat̄
ꝓut ſolum interiorez electionē re-
quirit mentis: ſic patet de muliere
q̇dez ꝙ naturaliter pt̄ eē mater ta-
li v̄ginitate manēte. ſic̄ ſi aliqua ꝑ
uiolentiā oppꝛimēt̄ ab hoſte et inde
conciꝑet: et multomagis poſſ3 fieri
miraculoſe. Uir aūt ſalua tali vir-
ginitate poſſet naturaliter eſſe pa-
ter ꝓpter pollutionē nocturnaz: q̄
q̇cūqꝫ caſu ad matricez mulieris ꝑ
ueniret: non aūt ita congrueret ꝙ
miraculoſe vir fierʒ pt̄: ſicut ꝙ vir
go fieret mater. tum qꝛ virgo facta
miraculoſe ē mater ſpū ſancto for-
māte corpus ex puriſſimis ſangui
nibꝫ ei⁹: vt di. Damaſ. Reſolutio
aūt ſemīs ſine qua vir pt̄ eſſe nō pt̄
nō ꝯgruit opatiōi ſpūſſancti. tuʒ
qꝛ vir in gn̄atione ē ſic̄ agens. mu
lier aūt ſic̄ patiens. agens autez ap
petit agē: ⁊ nō pati: Unde magis
congruit vt de⁹ miraculoſe ſupple-

at illud qđ deeſt ex ꝑte viri ꝙ̄ id qđ
deeſt ex ꝑte mulieris · et ꝑ hoc ptꝫ
reſpōſio ad obiecta ; ·xix· q·

Deinde vltimo q̄ſitū ē de cre-
atura pure corꝑali· Vtꝝ ſcꝫ
celuꝫ empyreuꝫ habeat iflu-
entiā ſuꝑ alia corꝑa· Et videtur ꝙ
nō· qꝛ omne corpꝰ qđ naturaliter
influit ī alia corꝑa ꝑ ꝑ̄us influit in
ꝓpinqua ꝙ̄ remota· ſi gͦ celuꝫ em-
pyreuꝫ īflueret in corꝑa īferiora: ꝑ
ꝑ̄us īflueret ī celuꝫ aqueū qđ ē ſibi
ꝓpīquius ꝙ̄ ī celū ſydereū · qđ videt̄
īcōueniens· qꝛ celuꝫ ſydereū ſimiliꝰ
ē celo empyreo · cū neutꝝ ſit de na-
tura q̄ttuor elemētoꝝ ꝙ̄ celū aq̄uꝫ
qđ ē de natura elemētoꝝ· qꝛ ille aq̄
dicūt̄ ibi eſſe poſite ad refrigerand
calorē q̄ ꝓuenit ex motu celi· Rati
one cuiꝰ ſatnꝰ q̄ ē altior inter plane-
tas dr̄ habere frigiditateꝫ· nō ergo
celuꝫ ēpyreū īfluit in corꝑa īferiora
Sꝫ ꝯtra ē qđ ī libro đ ītelligētijs
dr̄· ꝙ omne qđ īfluit in alia eſt lux
vel lucē hn̄s· et ī cōmento dicit̄ · ꝙ
oīs īfluentia dr̄ eſſe ꝑ v̄tutē lucis ·
ſꝫ celuꝫ empyreuꝫ maxime hꝫ luceꝫ
īter alia corꝑa· gͦ maxime īfluit in
alia corꝑa Rͥ dicēđ: ꝙ q̄dā ponūt
celū empyreū influentiaꝫ nō habe
re in alia corꝑa· qꝛ nō ē īſtitutū ad
naturales effectus· ſꝫ ad hoc vt ſit
beatorū locus: ⁊ hoc mihi aliq̄ndo
viſuꝫ ē· ſꝫ diligentiꝰ ꝯſideranti ma-
gis videt̄ dicēdū eē: ꝙ īfluat ī iſta
corꝑa īferiora· qꝛ totū vniuſum eſt
vnū vnitate ordinis: vt ptꝫ ꝑ phi-
loſophū ī xij· metaphẏ· Hec autē
vnitas ordinis attēdit̄ ſᷣm ꝙ q̄daꝫ
ordine regūt̄ corꝑalia ꝑ ſpūalia: ⁊
inferiora corꝑa ꝑ ſuperiora: vt bea
tus Aug· dicit in tercio de tri· Vn̄
ſi celuꝫ empyreū nō influeret ī cor-
ꝑa inferiora· nō ꝯtinētur ſub vni-
tate vniuſi· qđ ē īconueniens· Di-
det̄ aūt ꝓprius effectꝰ eiꝰ eſſe ꝑpetu
us· et ꝑmāſio inferioꝝ corꝑm· naꝫ
ſcđm Phm̄ ī xij· metha· In celo ſt̄

duo motꝰ pn̄cipaliter· quoꝝ vnꝰ ē
ab oriente in occidentē: q̄ vocat̄ di-
urnꝰ· ⁊ ē ſuꝑ polos eq̄noxialis· et
qꝛ iſte ē vniformis qꝛ cauſat vnita
teꝫ ſeu ꝑpetuitatē ī inferioribꝫ mo-
tibꝫ· Aliꝰ aūt motꝰ ē ab occidente in
oriētē q̄ mouet̄ ſol: ⁊ alij planete-
q̄ motꝰ ē ſuꝑ polos zodiaci ꝑ queꝫ
planete accedūt ⁊ r̄cedūt a nobis ·
vn̄ iſte motꝰ ꝓprie cauſat differen-
tiam gn̄ationis ⁊ corruptionis: et
ceteroꝝ motuuꝫ in iſtis īferioribꝫ ·
et ſic ꝯtinuatur gn̄atio et corruptō
iſtoꝝ īferioꝝ q̄uſqꝫ deꝰ vult: q̄ q̄dē
q̄ntū ad ꝯtinuitateꝫ cauſat̄ a ꝑ̄mo
motu· q̄ntum autem ad contrarie-
tatē a ſcđo· ſic autem vniformitas
motꝰ p̄cedit difformitateꝫ· ita etiā
vnitas q̄etis p̄cedit vniformitateꝫ
motus· qꝛ moueri ē aliter ſe habe-
re nūc ꝙ̄ ꝑ̄us· Quieſcere autem ē
eodem mō ſe habere nūc et prius ·
et ſic q̄es habet puram vnitatem ·
Vniformitas aūt motꝰ hꝫ vnitateꝫ
cū diuiſitate· et ideo ꝑ̄mū celū ſciliꝫ
empyreuꝫ ſingulariter ꝑ ſuaꝫ qui-
etem influit· Scđm aūt celū quod
dicit̄ aqueum per ſuum motuꝫ vni
formem· Terciuꝫ autem celū ſcꝫ ſy-
dereuꝫ per ſuum motum difformē ·
hoc aūt eſt proprium corpori huic:
ꝙ īfluat abſqꝫ motu īq̄ntū ē ſupre
mū: attigēs q̄dāmō ordinē ſbaruꝫ
ſpūaliuꝫ : ꝓut dicit beatus Diony
ſius ſcđo capitulo de diuinis nomi
nibus: diuina ſapientia coniungit
principia ſcđoꝝ finibus primorum
Ad ꝑ̄muꝫ ergo dicendum: ꝙ ce-
luꝫ empyreuꝫ magis influit in ce-
lū aqueum: ꝙ̄ ī corꝑa īferiora· in-
quātuꝫ ſcꝫ celū aq̄uꝫ plꝰ recipit de
influentia celi empyrei: vt vnifor-
mitas motus eius oſtēdit· vn̄ etiā
magis conuenit cuꝫ celo empyreo
rōe ſue vniformitatis · ꝙ̄ celū ſyde-
reū· Eſt autē de celeſtibꝫ corporibꝫ
duplex opinio· Vna ꝙ ſit de natu
ra elemētoꝝ ſᷣm quā celū ēpyreū eſ-

ſet de natura ignis · et celum aqueū
de natura aque vel aeris · Sp dereū
aūt compoſitum ex utraqꝫ natura ·
qꝛ i pte lucidū et i pte diaphonuz ·
Et ad hāc opinionē ptinet qꝛ dicit
aquas eē ibi ad īfrigidandū · Alia
aūt ē opinio : qꝛ corpa celeſtia nō
ſūt de natā quattuor elemētoꝝ : ſꝫ
de qnta eēntia ſm quā celū aqueū
nō ē de natā qttuoꝛ elemētoꝝ · ſꝫ di-
cit aquz ꝓpter diaphonitatem ſic
dr celuz empyreū · i · igneū ꝓpt lu-
minoſitatē · Cōtrariuz gᵒ ꝯcedim⁹
qꝫuis liber de intelligētijs nō ſit ali
c⁹ autoritatis : nec etiā ē verum qꝛ
oīs īflux⁹ ſit ratione lucis / niſi lux
metaphorice capet pro omni actu
ꝓut omē agens agit īqntuz ē ens
actu · vel hoc pt eē veꝝ ī ſolis corpa
libꝰ / in qbꝰ ꝓprie dr lux īqntuz lux
corpalis ē forma pmi corpis agen
tis ſcꝫ celi / ī c⁹ virtute alia corpa ī-
feriora agunt · ⁊ hec ad pñs dicta
ſufficiāt Sequūt at nūc due que-
ſtiones de ope manuali / q ſolēt po
ni ī qbuſdā quodlibetis circa finez
ſeptimi : p⁹ qſtōnē de qdruplici ſen
ſu ſacre ſcripture · hic aūt ponūtur
circa finē vndecimi quodlibeti ;

Queſtio ē de ope manua-
li · Circa qđ duo querūt ·
Primo vtꝝ opari manibꝰ
ſit ī precepto · Secūdo vtꝝ ab hoc
pcepto excuſent illi q ſpūalibꝰ ope
ribꝰ vacant ; · xx · · q ·

Ad primum ſic ꝓceditur · Vi
det qꝛ opari manibꝰ ſit ī p-
cepto · nā vt dicit ſecūde ad
Theſſe · iij · Si qs non vult opari
nō māducet · audiuim⁹ eni ⁊c · glo
ſa · qđ iō pcipio qꝛ audiuim⁹ gᵒ ⁊c
Prete · Aug · ī libro de ope mo-
nachoꝝ ſic dicit · Audeant igitur
qbus hoc pcipit q nō habent hanc
poteſtatem Pre · nullus debet ex-
cōmuicari niſi ꝓ mortali vt iura di
cūt · ſed null⁹ peccat mortaliter niſi
ꝯtra preceptum faciens · cū ergo il-
le q ceſſat ab ope manuali iure poſ
ſet excōmuicari : vt ptꝫ p id qđ dici
t ſecūde ad Theſſa · iij · Si quis nō
obedierit verbo noſtro p epiſtolaz
hūc notate : et ne commiſceami cuꝫ
illo vt confundat · gᵒ dicit qꝛ opari
maibꝰ ſit ī pcepto Pre · ille q pec
cauit tenet penā debitam pro pcto
ſubire ex ncitate pcepti · ſꝫ omnes ī
adam peccauerunt ad Ro · v · Pcā
at pcti Ade ē laboꝛ manualis Ge ·
iii · in ſudore vult⁹ tui veſceris pa
ne tuo · gᵒ oībꝰ ē preceptuz labora
re Pre · ad Eph · iiij · dr q fureba
t iā nō furet · magis at laboret op
ādo maibꝰ ſuis · glo · laborꝫ opādo
nō ſolū p ſeruos : ſꝫ etiā maibꝰ pro-
prijs · illud at qđ ad omēs ptinꝫ ē
pceptū nō ꝯſiliū Pre · laboꝛ maūa
lis neceſſari⁹ ē ad ſuſtētatōnē vite
corpalis : ſic act⁹ virtutū ſūt ncarij
ad ſuſtētationem vite ſpūalis · ſed
actus ṽtutuz ſūt ī pcepto · gᵒ et la-
borare maibꝰ Pre · illud ad qđ ſe
qt pctm mortale non pt ſine pcto
mortali fieri · ſꝫ ad non laborare ſe-
qtur non manducare : qđ quādoqꝫ
ē pctm mortale · gᵒ eius oppoſituz
eſt in precepto Sed contra : non
ē contrariū precepto vel conſilio p-
ceptum domini vel conſiliuz · ſed do-
minus vel precipiendo vel conſulē-
do dicit Matth · vi · Nolite ſoliciti
eē anime veſtre ⁊c huic autem cō-
trariatur laboꝛ manuum · quia qui
laborant manibꝰ ſoliciti ſunt de ne-
ceſſarijs corpis · ergo laboꝛ manuū
nō eſt in precepto · Preterea : lex
vetus quantum ad precepta mo-
ralia ſufficiēter continebat que ne
ceſſaria ſunt ad ſalutem · vnde doī-
n⁹ dicit Matth · xix · Si vis ad vitā
īgredi ſerua mādata et loqt de mā
datis decalogi · Vnde ſubdit nō ho
micidium facias non furaberis ⁊c ·
Sed ī preceptis veteris legis nihil
ꝯtinetur de labore manuum · ergo
laboꝛ manuum non eſt in precepto

¶ Pꝛe͛: ad ꝑcepta ſeruāda oēs tenē
tur · ſꝫ ad labores manuuꝫ non oēs
tenētur · alias q̇ ſūt diuites ⁊ maī-
bꝫ nō laborāt mortaliter peccarēt ·
g° laboꝛ manuuꝫ non ē in pꝛe͛cepto
¶ Pꝛe͛: ad ꝑcepta nō magis tenēt᷑
religioſi q̄m ſe͛culares · Vn̄ Aug · i
li · de opibꝫ monachoꝝ · repꝛhendit
monachos q̇ nō laborāt: nō autez
alios g° ⁊c̄ ¶ Pꝛe͛: vſus liberalium
artiū nobilioꝛ ē q̄m mechanicaꝝ q̇
ī ope manuali ꝯſiſtit · ſꝫ vſus libera
liū artiū nō ē in pꝛe͛cepto · g° mul-
tominꝰ laboꝛ manuuꝫ ¶ Rn̄ꝫ dicend᷑:
ꝙ iudiciū de vna quaqꝫ re ꝑſuadū ē
ſc̄m finez ad quē oꝛdinat᷑ · laboꝛ aūt
manuuꝫ ad tria eſſe vtilis inueniť ·
Pꝛimo ad ociuꝫ tollēdū vn̄ Hiero ·
ad Ruſticū monachū · Sēp aliq̇d
opis facito vt te diabolꝰ occupatū
inueniat · et ꝙ intelligat đ ope manu-
ali · ptꝫ ꝑ hoc qđ ſbiūgit vł viſcellā
texendo · ⁊ poſtea ſbdit in deſiderijs
ē oīs ocioſus · Scđo ad corpus do-
māduꝫ · Vn̄ ſcđe Coꝝ vj · Alijs car-
nis macerationibꝫ ꝯiūgit᷑ · vbi di-
cit᷑ ī laboribꝫ ſcꝫ opm ꝙ manibꝫ ſuis
opabať · et ſubdit in vigilijs ⁊ ieiu
nijs ⁊c̄ · Tercio oꝛdinatur ad acq̇-
renduꝫ victuꝫ · Actuū · xx · Ad ea q̄
mihi opus erāt et hijs q̇ mecū erāt
miſtrauerūt manus iſte · Si igit᷑
cōſideret᷑ labor manuū ſecundū ꝙ
oꝛdinatur ad tollenđ ocium vel coꝛ
pus domāđ: ſic idem iudicium ē de
laboꝛe manuuꝫ ⁊ de alijs exercitijs
ad eadem oꝛdinatis · non ē eñ in ꝑ
cepto ꝙ tollatur ociū tali ⁊ tali oc-
cupatōne: ſꝫ ſufficit ad ociuꝫ tollē-
dum q̄cunqꝫ licita occupatio vt ab
ocio quis deſiſtat · et ſic occupatio
ſeu labor manuū non eſt in ꝑcepto
cōſideratus hoc fine · Et ſimilis eſt
ratio de labore manuuꝫ ſc̄m ꝙ oꝛdi
nať ad coꝛpus domādū: ꝙ multis
exercitijs coꝛpus domari pť · ſic̄ vi-
gilijs ieiunijs ⁊c̄ · Et multis alijs
huiuſmodi · Vnde nulluꝫ eoꝝ iq̄n-
tuꝫ oꝛdinatur ad talez finem eſt in
ꝑcepto in ſpeciali: quāuis in gn̄ali
ſit in pꝛe͛cepto coꝛpꝰ domari quali
cūqꝫ exercitiō q̇ moꝛtifere cōcupiſcē-
tie repmāť · Scđm aūt ꝙ oꝛdinať
ad victuꝫ q̄rendum / ſic videtur eſſe
ī pꝛe͛cepto · Vnde dicitur pꝛima ad
Theſſa q̈rto · opamini manibꝫ vr̄is ſi-
cut ꝑcipitur vobis: nec ſolum in ꝑ-
cepto iuris poſitiui ſꝫ etiaꝫ iuris na
turalis · illa enim ſunt de lege natu
rali ad que homo ex ſuis naturali-
bꝫ inclinatur · ſicut autē ex ipſa di-
ſpoſitōne coꝛpoꝛis habꝫ hō natura
lē diſpoſitionem ad opꝰ coꝛpale ⁊
manuale · ꝓpter qđ dicitur Job · v ·
Homo ad laboꝛem naſcitur ⁊ auis
ad volatum · Cum enim alijs aīali
bus natura ſufficiēter ꝓuiderit in
hijs q̄ ad ſuſtētatōnem ſue vite ꝑti-
nent in cibis: ⁊ armis / et tegumē-
tis / hoī in hijs non ꝓuidit · ꝙ ipſe ē
ꝑditꝰ ratione ꝑ quā pť ſibi ꝓuide-
re in oībꝫ ſupdictis · Vn̄ et ſibi de-
dit loco oīm ꝑdictoꝝ manus ꝯueni
entes ad diuerſa opa: q̇bꝫ ꝯcepti-
ones rōnis diuiſis artificijs exeq̄t᷑:
vt dicit᷑ xiiij · de aīalibꝫ · Sciendum
tn̄ ē ꝙ duplex eſt ꝑceptū legis na
ture: q̇ddā qđ oꝛdinatur ad tollē-
duꝫ defectuꝫ vnius ſingularis ꝑſo-
ne: vel ſpūale ſicut de actibus v̓tu-
tuꝫ vel coꝛpale ſicut pꝛe͛ceptū quod
deus dedit homini Gene · ſcđo · De
omni ligno quod ē in paradiſo cō
mede ⁊c̄ · Aliud vero eſt quod oꝛdi-
natur ad tollenduꝫ defectum totiꝰ
ſpeciei: ſic̄ ꝫ qđ datur Gene · i · Creſci
te et multiplicamini et replete ter-
ram · In ꝫ eñ ꝑcipitur actꝰ gn̄ati-
onis: in q̄ natura ſaluatur et mul-
tiplicatur: ꝫ aūt ē iter hec duo ge
nera ꝑceptoꝝ: ꝙ pmū ꝑceptuꝫ le-
gis nať tenet᷑ q̇libꝫ ſinglati obſer-
uare · Sed ad ſcđm ꝑceptum nō te
net᷑ q̇libꝫ ſingulaiter · in hijs eniꝫ q̄
ptinēt ad ſpeꝫ oēs hoīnes compu-
tādi ſūt q̇i vnus homo · participa-

tione enim ſpēi plures hoīes ſūt
vnꝰ hō ſic̄ di· Porphi· Sic aūt vnꝰ
hō hꝫ diuiſa mēbra q̄ occupāt̄ ī di-
uiſis officiis ordinatis ad tollēduꝫ
ꝓpriū defectuꝫ / q̄ nō pn̄t oīa ꝑ vnū
mēbꝝ exerceri / ſic̄ oculꝰ videt totuꝫ
corpꝰ / ⁊ pes totū corpꝰ portat· ita
oportet eē in ĳs q̄ ad totā ſpēꝫ ꝑti-
nēt· nō eñ ſufficeret vnꝰ hō ad exer-
cēda oīa qbꝫ hūana vita indigꝫ et
ſocietas· Et iō diuiſis officijs opor-
tꝫ occupari diuiſos / vt di· ad Ro·
xĳ Sic̄ ī vno corꝑe mſta mēbra ha
bemꝰ· hec aūt diuiſificatō hoīm ī di-
uiſis officijs / ꝯueīt ſeu ꝓueīt pmo
ex dīna ꝓuidētia que ita hoīnū ſta
tꝰ diſtribuit / vt nihil vnqꝫ deeē vi
deat̄ de neceſſarijs ad vitaꝫ· Scd̄o
etiā ex cauſis naturalibꝫ ī qbꝫ ꝯue
nit et ꝓueīt ꝙ ex diuiſis hoībꝫ ſint
diuiſe inclinatōnes ad diuiſos mo-
dos viuēdi· qꝛ gͦ labore manuū ali
qs pt̄ ꝯuenire et ꝓprio defectui / et
alieno / cū nō poſſit vnꝰ hō ī oībꝫ ſi-
bi ſufficere· ſꝫ īdigꝫ alieno auxilio·
ptꝫ ꝙ preceptū de labore manuum
q̄dāmō ſub vtroqꝫ gn̄e p̄ceptoꝝ p̄-
dictoꝝ ꝯtinet̄· inq̄ntum eñ labore
manuū vnius ꝯueit̄ neceſſitatibꝫ
alioꝝ / ſic ꝑtinꝫ ad ſcd̄m genꝰ natu-
raliū p̄ceptoꝝ· īq̄ntuꝫ aūt aliqs ꝑ h̄
ſuis nc̄itatibꝫ ꝯueit ꝑtinꝫ ad pmū
genꝰ / ſic̄ preceptuꝫ de comedendo·
Preceptū aūt qd̄ ordinat̄ ad tollē-
dū defectū corꝑalē / nō obligat niſi
defectu exiſtēte· Vn̄ ſi aliqs eſſꝫ q̄
poſſꝫ viuē ſine cibo nō obligaretur
p̄cepto de comedendo· Sic ergo p̄-
ceptū de labore manuū nō obligat
āque ſigt̄ait̄ ſm ꝙ ordinat̄ ad tol
lēdū defectū communē / q pt̄ tolli ꝑ
aliū vl̄ alio mō· neqꝫ ſm ꝙ ordinat̄
ad tollēd̄ ꝓpriū / niſi defectu exiſten
te· Et ideo ille q̄ habꝫ vn̄ licite viuē
poſſꝫ / nō tenet̄ maībꝫ opari· q aūt
nō habet vn̄ licite viuē poſſꝫ alias /
vl̄ niſi aliq̄ licito negocio victū ac-
qrat / tenet̄ manibꝫ laborare· et h̄
patet ꝑ Apoſtoluꝫ ī tribus locis·
Ubi de manuum opatione precep-
tū dat· Primo ad Eph· iiij· vbi ꝓ
hibendo furtū iniūgit manuū opa
tionē dicens· Qui furabat̄ nō iam
furet̄ / magis autē laboret manibꝫ
ſuis· Scd̄o· j· ad Timoth· iiij· vbi
precipit laborem manuuꝫ / ꝓhibēs
concupiſcētiam rerum alienarum·
Operamini inqt manibus veſtris /
ſic̄ precepimꝰ vobis vt honeſte am
buletis / ad eos qui foris ſunt et nl̄
lius aliquid deſideretis· Tercio ad
Theſſo· iij· vbi p̄cepit opationeꝫ
manuuꝫ ꝓhibens turpia negocia
a qbus aliqui victum q̄rebāt· Au
diuimꝰ inquit inter vos quoſdam
ambulare in qete nihil opantes ſꝫ
curioſe agentes / glo· Qui feda cu-
ra ſibi neceſſaia ꝓuident· et ſubdit
ĳs aūt qui huiuſmodi ſūt denunci
amus et obſecramꝰ in domino Je-
ſu Chriſto / vt cū ſilentio opantes
panem ſuum manducēt· Sciendū
etiam eſt / ꝙ ſicut viſus ē principi-
um inter alios ſenſus ratione cuiꝰ
omnes alĳ ſenſus vſū ſortiūtur vt
Auguſtinꝰ dicit· ita manū (qꝛ ad
plurima opera neceſſaria eē dicit̄)
dicimus organum organorum ex
tercio de anima· Et ideo per opera-
tionem manualem intelligitur nō
ſolum quod manibus fit· ſed quo
cunqꝫ corꝑali inſtrumento· Et bre
uiter quodcūqꝫ officiū homo agit /
de quo licite poſſꝫ victum acqrere /
ſub labore manuum comprehendi
tur· Non eñ videtur rationabile
ꝙ magiſtri artium mechanicaruꝫ
poſſent viuere de ārte ſua· ⁊ magiſ-
tri liberalium artiuꝫ nō poſſent vi-
uere de arte ſua· ſimiliter et aduo-
cati poſſunt viuē de pr̄icinio quod
p̄ſtant in cauſis· et ſimiliter de om-
nibus alĳs licitis occupatoībus·
Quia ergo preceptum eſt ſed non
oēs obligat· Ideo ad vtraſqꝫ rati-
ones reſpondendum eſt ¶ Ad pri-

mum ergo et ſcd̄m patꝫ ſolutio ex
dictis. ꝙꝛ ɔcedimus laborē manuū
eē ī pꝛecepto · nō tn̄ ad hoc oēs ſin-
gulariť obligari ¶ Ad · iij · dicēdū.
ꝙ ſic ex dictis ptꝫ Apoſtolꝰ loqť
caſu illo. qn̄ ꝑtermiſſo laboꝛe maū-
uꝫ de fedis negociis ſibi victū acq̇-
rebāt · ī q̇ caſu obligāť ad p̄ceptuꝫ
ſeruāduꝫ. et ideo erāt diġ excōmu-
nicari ¶ Ad q̇rtū dicēd̄. ꝙ illa v̄ba
dn̄i magis ſūt p̄nunciātis pēnā q̄ꝫ
p̄cipiētis ſatiſfactōeꝫ · vn̄ pꝛemiſit
maledicta terra ī oꝑe tuo · ſpinas
et tribulos · ⁊c̄ Similiter et mulieri
dixit. ī doloꝛe paries filios ⁊c̄ · ⁊ id̄
nō ſequiť ꝙ ad laboꝛāduꝫ q̇libꝫ hō
teneať ex nc̄itate p̄cepti · alias te-
neret ad agriculturaꝫ / de q̇ ibidem
dominꝰ facit mentionē ¶ Ad · v · di
cēd̄. ꝙ vita ſpūalis a nullo pt̄ con-
ſeruari niſi ꝑ actus virtutū · et ideo
q̇libꝫ obligatur ad ſ̄uāduꝫ p̄cepta
q̄ ſūt de actibꝫ virtutum · ſꝫ vita coꝛ
ꝑalis a multis pt̄ conſeruāi ſine h̄
ꝙ maībꝫ opeť · ⁊ ideo q̄uis ſit ge-
neraliter ī p̄cepto · non tn̄ q̇libet ad
oꝑationē vel obſeruationē eꝰ tene
tur ¶ Ad ſextum dicendum. ꝙ non
manducare non eſt peccatum mor
tale. niſi quando ſine manducatio
ne vita non poteſt conſeruari · tūc
aliq̇s non manducādo ſeip̄m occi-
deret. ⁊ ſimiliter nō opoꝛtꝫ ꝙ aliq̇s
peccet nō laboꝛādo maībus. niſi qn̄
alias vitā ſ̄uare nō pt̄. niſi illicitis
curis · ⁊ ideo cū illicite cure ſint mo-
dis omnibꝫ fugiende. ſub eadē di-
ſtinctione poſuit Apoſtolꝰ nō mā-
ducare et nō oꝑari · dicēs · qui non
vult oꝑari nō māducet ¶ Ad p̄mū
aūt eoꝝ q̄ ī contraiū obijciūť dn̄d̄.
ꝙ non ꝓhibꝫ dn̄s apoſtolis omnē
ſolicitudinē. ſcꝫ in ijs q̄ ꝑtinent ad
victum coꝛporis. alias ipi loculos
nō habuiſſent · ſꝫ ꝓhibuit ſolicitu-
dīeꝫ ſuffocātē q̄ mēs dupliciť ſuffo
cať · Uno mō vt ī rebꝫ tp̄alibꝫ finē

ponat recte oꝑationis · h̄ pꝛohibꝫ
dn̄s · Un̄ Aug · dicit ī libro de opi-
bꝫ monachoꝝ exponēs illud · Noli-
te ſoliciti eſſe ⁊c̄ · non vt iſta non ꝓ
curent quātuꝫ neceſſitatis ē qd̄ ho-
neſte poterint. ſꝫ vt iſta nō ītueāť
et videāt · et ꝓpť iſta faciant q̇cq̇d ī
p̄dicatione euāgelij facere iubenť ·
et habetur ī glo · prima ad Timo
quarto · Scd̄o ſuffocať mens pꝛe-
dicta ſolicitudine. qn̄ fiduciā d̄ deo
āmittit · et ideo hoc dn̄s ꝓhibere ī-
tēdit · vt dicit glo · ſuꝑ illud Mat ·
vj · h̄ exemplo non ꝓhibet ꝓuidē-
tiā et laboꝛeꝫ ſcꝫ de auibꝫ et lilijs. ſꝫ
ſolicitudineꝫ vt tota fiducia vr̄a ſit
in deo per quē et aues ſine cura vi-
uunt ¶ Ad · ij · dicend̄. ꝙ nō omīa
q̄ ſūt in p̄cepto continentur expli-
cite in pꝛeceptis decalogi. ſed ad ea
poſſunt reduci cum in eis implicite
contineantur · ⁊ ſic pꝛeceptuꝫ de la-
boꝛe manuuꝫ ꝑ queꝫ vita coꝛꝑalis
conſeruatur. reducitur ad hoc pꝛe
ceptum non occides · ſicut etiam p̄-
ceptuꝫ de māducādo. vel ad hoc pꝛe
ceptum nō furtum facias · quo om-
ne illicitum lucrum quod per labo-
rem manuuꝫ euitatur pꝛohibetur
¶ Ad tercium dicenduꝫ. ꝙ ī quoli-
bet pꝛecepto duo ſūt conſideranda
ſcilicet finis pꝛecepti et poſſibilitas
obſeruandi · quia omnia pꝛecepta
cuiuſlibet legis ſūt oꝛdinata ad ali-
quod bonum inducendum vel ma-
lum tollenduꝫ · nec aliquod impoſ
ſibile homini oꝛdīate p̄cipi pt̄ · Un
de dicit Hieronymus · qui dicit de-
um pꝛecepiſſe aliquod impoſſibile
anathema ſit · ſi ergo ſit tale pꝛece-
ptuꝫ qd̄ nullo modo reddi poſſꝫ im
poſſibile obſeruandum et ſine eo fi
nis intentus haberi non poſſit · ob
ligatio pꝛecepti ſemper manet · ſi-
cut eſt in pꝛeceptis de actibus vir-
tutū · q̄ꝛ ad minꝰ actꝰ īteioꝛes ſep
ſᴇ ī hoīs ꝑtate · ⁊ ſine eis vita ſpiri

tualis ↄſeruari nō pt̄ vt dictū eſt· Duobꝫ g° modis p̄ceptū de opatione manuū obligatōnē amittit· Vno mō qn̄ aliq̄s reddit᷑ impotēs ad laborand̄ ꝓpter corpis imbecillitatē· Alio mō qn̄ finē huius precepti ſcꝫ ↄſeruationē corpalis vite conſeq̄ pt̄ ſine labore manuum· vt ex dictis ptꝫ ¶ Ad· iiij· dicendūꝫ: qꝫ ad laborē manuū p ſe loquēdo eq̄liter religioſi ⁊ ſeculares tenēt᷑· qd̄ ptꝫ ex duobꝫ· Prīo ex v̄bo Apoſtoli ad Theſſa· iij· vbi ponit de opatōe manuū p̄ceptū: dicens· Subtrahatis vos ab omni fratre ābulante inordinate· fratres em̄ omēs chriſtianos vocat· nō em̄ tūc tp̄is aliq̄ rligioſi īueīebāt᷑ vl̄ determinati erant· Scd̄o ptꝫ ex hoc qꝫ religioſi non tenēt᷑ ad alia q̄ꝫ ſeculares: niſi ad ea q̄bꝫ ſe ex voto obligauerūt· Sed pacidēs ↄtigit qꝫ h̄ p̄ceptū magis tāgit religioſos q̄ꝫ alios: et hoc dupliciť· Primo qꝫ religioſi viuūt in pauptate: vnde facilius pt̄ eis accidere qꝫ nō habeāt vn̄ viuāt q̄ꝫ ſecularibꝫ· Scd̄o ex ſtatuto regule in aliq̄bꝫ ordinibus· Vnde dicit Hiero· ad Ruſticū monachū· Egyptoꝝ monaſteia hunc tenēt morē: vt nullū abſqꝫ ope et labore ſuſcipiāt: nō tā ꝓpter vict⁹ neceſſaria q̄ꝫ ꝓpt᷑ aīe ſalutē: ne vaget᷑ pnīcioſis cogitationibꝫ· ſic̄ etiā ad vigilias et alia q̄bꝫ domat᷑ corp⁹ tenēt᷑ quādoqꝫ religioſi ex ſtatutis ſuis: ad que ſeculares non tenentur ¶ Ad· v· dicēd̄: qꝫ q̄ꝫuis vſus liberaliū artiū ſit nobilior: non tamen ita nc̄ari⁹ ē ad vitā corpis ſuſtētādā· et ꝓptēa ſꝫ ope manuū nō ↄp̄hēdit᷑ ſic̄ ex dictis ptꝫ; ·xxi· q·

HD ſcd̄m ſic ꝓceditur· Videt᷑ qꝫ illi q̄ ſp̄ualibꝫ vacāt opationibꝫ nō excuſent᷑ a labore manuū· qꝫ p̄ma ad Theſſa· iij· ſup id· Si quis nō vult opari nō mā- ducet· dicit glo· Aug· dicūt q̄dē de opibꝫ ſp̄ualibꝫ hoc Apoſtolū p̄cepiſſe: ⁊ poſtea ſubdit· Sed ſupflue conāt᷑ et ſibi et ceteris caligīnē obducē: vt qd̄ charitas vtilit᷑ monet non ſolum facere nolūt: ſꝫ nec intelligere· ⁊ ita videt᷑ qꝫ p ſp̄ualia opa a labore manuum non excuſentur ¶ Pre: inter omnia maxime ſpiritualia ſunt oratio lectio ⁊ predicatio· ſꝫ p iſta opa non excuſant᷑ a labore manuali· g°· probatio medie Aug· di· i li· de opibꝫ monachoꝝ· quid agāt qui corpaliter opari nolunt ſcire deſidero et cui rei vacent· orationibus inquiūt: ⁊ lectionibꝫ et verbo dei· et poſtea ſubdit· ſed ſi ab his amouēdi nō ſum⁹: nec mā- ducādū eſt nec eſce prepādę· ſi aūt ad iſta vacare ſeruos dei certis īteruallis tp̄m infirmitatis nc̄itas cogit· cur etiā p̄ceptis apoſtolicis obſeruādis aliq̄s ptes tp̄m nō deputam⁹? et quātū ad orantes ait· citi⁹ exaudit᷑ vna obedīētis oratō q̄ꝫ decē milia ↄtēnētis· Qn̄tum vero ad pſallentes ſꝫdit: cātica diuina cantare etiā maībꝫ opantes facile pn̄t: ⁊ ipm̄ laborē diuīo tāqꝫ cātico ↄſolari· Qn̄tū vero ad legētes ſꝫdit: q̄ autē dicunt ſe lectioni vacare· nonne illic inueniunt qd̄ precepit Apoſtol⁹? Que ē ergo iſta pūerſitas ſe nolle lectioni obtpare dū vult ei vacare? q̄s em̄ neſciat tā to citius quēqꝫ proficere cum bona legit: quanto citius facit qd̄ legit: Qn̄tū vero ad predicantes ſubiungit· Si autē ē alicui ſermo erogādus ⁊ ita ſe occupat vt manibꝫ opari nō vacet· nūq̄d nō oēs poſſunt hoc in monaſterio venientibꝫ ad ſe vel diuinas lectiones exponē: vel d̄ aliq̄bus diſputationibꝫ ſalubriter vacare? quando ergo non omnes poſſunt cur ſub h̄ obtentu omnes vacare volunt? quanqꝫ ſi omnes poſſent viciſſitudine facere deberent: et non ſolum vt ceteri a ne-

ceſſarijs actibꝫ occuparẽtˀ· ꝫ etiã ꝙ
ſufficit vt pluribꝫ audiẽtibꝫ vnꝰ lo
q̃tˀ ¶ Pꝛeˀ: clerici marie ſpũalibꝫ opi
bꝫ inſiſtunt· ꝫ ſi ad laborez manuũ
tenerentˀ ab iſtis impedirentˀ ꝓba
tõ medie· lxxxxi· di· c· iiij· drˀ· Cleri
cus victuz ã veſtitũ ſibi artificõ vel
agricultˀa abſq officij ſui dũtaxat
decremẽto acq̃rat· Itẽ capitulo ſe-
quẽti· Clericus qui v̾bo dei erudi-
tus eſt: artificõ victuz querat· Itẽ
omnes clerici q̇ ad opandũ validi
ſũt: et artificiola et litteras diſcãt
¶ Pꝛeˀ: religioſi q̇ omnia reliquerũt
maxime opationibus ſpũalibꝫ va
cant· ꝫ tales tenentˀ ad manuũ la-
borẽ· ꝓbatõ medie Luce xij· dicitˀ·
Vendite q̃ poſſidetis· glo· non tm̃
cibos veſtros communicate pauperi
bꝫ: ꝫ etiam vẽdite poſſeſſiones ve-
ſtras vt oĩbꝫ veſtris ſimul ꝓ dño
cõſumptis/ poſtea labore manuũ
opamini vnde viuatis et elemoſy
nã faciatis ¶ Pꝛeˀ: xxij· diſ· ca· ij· ꝙ
ille ẽ hereticus qui facit contra ſta
tutũ Romane eccleſie· ſed illi q̇ mẽ
dicant nõ laborãtes ꝓprijs maibꝫ:
faciũt contra ſtatutũ Calixti pape
xij· q· j· Videntes ſũmi ſacerdotes
zc̃· vbi dicitur ꝙ eccleſia ſtatuit ꝙ
ĩter eos q̇ commuĩ vita degere vo-
lunt· nullꝰ egens inueniatˀ· gº re
ligioſi ꝓpter opa ſpũalia nõ excu-
ſantˀ a labore manuũ· immo ſi mẽ
dicant ſũt heretici ¶ Pꝛeˀ: q̇ exponit
ſe piculo mortis peccat: quaſi ten-
tãs deũ· ſic ſi aliq̇s videt vrſũ vem
ẽtẽ ĩ furiã z deponeret arma q̇bus
ſe poſſet defendere/ tentaret deum·
ꝫ ille qui relinquit oĩa et non labo-
rat maibꝫ/ abijcit a ſe ncãia victꝰ:
q̇bꝫ r̃ſiſtitˀ ↄſũptiom q̃ fit ĩ corpe p
calorẽ natˀalem· gº talis peccat q̃ſi
tentãs deũ ¶ Pꝛeˀ: ad Philippẽ· iij·
dicit Apoſtolꝰ· Imitatores mei eſ
tote fratres· ꝫ ꝗuis ip̃e p̃dicaret:
z opibꝫ ſpũalibꝫ vacarz/ nihiloĩꝰ
ope manuũ victũ q̃rebat· Et ij· ad

Theſſa· iij· Ipſi ſcitis queãdmodꝰ
et vos oporteat imitari nos· q̇ non
inq̇eti fuimꝰ ĩter vos: neq gr̃tis pa
nẽ manducauimꝰ ab aliq̇· ꝫ in labo-
re z fatigatione nocte ac die opã-
tes ne q̇uẽ vr̃m grauaremꝰ ¶ Pꝛete:
Gene· xxiij· ſup illud ↄfirmatꝰ eſt
ager zc̃· dicit glo: ꝙ pfectꝰ p̃dica-
toꝛ aĩaz ſuã abſcõdit ſb̃ lectõe bone
opatõis z ↄtẽplatõis r̃gimine· et
ſic illi q̇ opibꝫ ſpũalibꝫ inſiſtũt p ↄ
tẽplatõz/ dicũtˀ etiã exteioibꝫ opibꝫ
vacare p actõnẽ· z ſic opa ſpũalia
nõ excuſãt a labore manuũ· ¶ Sed
con̄ Luce ix· Sine vt mortui ſepeli-
ant mortuos ſuos· glo· dñs docet
minora bona ꝓ maioribꝫ eẽ dimit-
tẽda: ꝫ opa ſpũalia ſũt maioꝛa bo
na ꝗ̃ opa mañalia· gº hõ debz hec
p̃termittere ꝓpter illa ¶ Pꝛe· opa
pietatis ſũt potõra ꝗ̃ exercitia cor-
palia· j· ad Timo· iiij· Corpalˀ ex
ercitatõ ad modicũ vtilis ẽ· pietas
aũt ad oĩa valet· ꝫ opa pietatiſ et
miſericordie ſũt dimittẽda: vt vace
tur p̃dicatõi Actuũ vj· Nõ ẽ equũ
vos derelinq̇ue verbũ dei et miniſtra
re mẽſis· Luce· ix· Sine mortuos
ſepelire mortuos ſuos· tu aũt vade
ãnũcia regnuz dei· gº multofortiuſ
ꝓpter p̃dicationẽ z alia opa ſpũa-
lia ẽ dimittendꝰ opꝰ mañale: z alia
q̃ ptinẽt ad exercitationẽ corpalez
¶ Pꝛeˀ: ij· ad Thĩo· ij· Nẽo militãſ
dꝰ implicat ſe negocijs ſecl̃aribus
glo· Illa ſũt ſecl̃aria negocia q̇bꝫ
aĩꝰ occupatˀ colligẽde pecuie cura·
ꝫ q̇ opatˀ maibꝫ hꝫ curã dꝰ colligẽda
pecuĩa· gº implicatˀ ſecl̃aibꝫ nego-
cijs· z ita illi q̇ militãt deo ĩ ſpũali-
bꝫ opibꝫ/ nõ dñt opibꝫ manuũ oc-
cupai ¶ Rˀ dñdũ: ꝙ veritas huius
q̃ſtõis apparet ex ijs q̃ ĩ ſupiori
q̃ſtione dicta ſũt· nã dictũ ẽ ſup: ꝙ
illi tantuz obligantur ad obſerua-
tõnẽ huius p̃cepti· ſcilicet de opere
manuum qui nõ habent alias vn-
de licite viuẽ poſſent· Et ideo q̇ ſpi-

ritualia opa exercent: et alias poſ-
ſūt licite viuē q3 de labore manuū
nō tenēt' laborare. Vñ diſtiguēd̄
videt' d̄ opib' ſpūalib'. ſunt em̄ q̄-
dam opa ſpūalia ſeu bona que ī bo
nū oñe cedunt. quedā vero que ad
ſingularem pfectum facientis pti-
nēt. ijs autē q̄ in ſpūalib' opibus
opantur ad vtilitatem communem
ptinentibus / debz puideri ab ijs
quorū vtilitati deſeruiūt: qd̄ ptz p
autoritatem pma Cori. ix. Si nos
vobis ſpūalia ſeminam9: non eſt
magnū ſi carnalia vr̄a metam9.
hoc etiā patz p ratione: q2 vtilitas
ſpūalis pfert' carnali. eis aūt qui
oñi vtilitati deſuiūt in tpalib' / de
bet' ſuſtētatio. ex pprio labore quo
vtilitati cōmūi d̄ſeruiūt: ſicut ptz
d̄ militibus: qui pro pace reipubli
ce militant. Vñ pme Corinthi. ix.
Quis militat ſuis ſtipendijs vn-
q3: vnde multomagis q̄ in ſpūali-
b' bonū pmouent ī tali miniſteio
ſuſtentari poſſūt. z ſic nō tenentur
maīb' laborare. Sūt autē quattu
or opa ſpūalia: quibus communis
vtilitas pmouet' et ex h eis ſtipen-
dia debent'. Primū ē occupatō ī iu
dicijs eccleſiaſticis exequēdis. dici
tur em̄ ad Ro. xiij. de poteſtate ſe-
culai. Qui iudiciū ſeculare exercēt:
et iō tributa preſtatis ſcz iudicib'.
miniſtri em̄ dei ſūt ī hoc ipſo ſerui-
entes vobis. Et ppter h Aug. di-
in libro de opib' monachorū q2 de-
bēt manuū opib' inſiſtere: illi dū
taxat q̄ ab eccleſiaſticis vacant oc-
cupatiōib'. vnde z ſe excuſat a la
bore manuū ppter iudicia eccleſi-
aſtica quibus occupabat' dicens.
Quāq3 dicere poſſum9 q̄s militat
ſuis ſtipēdijs vnq3 zc. tñ dominū
nr̄m Jeſū chriſtū inuoco teſtē ſup
aīam meā: qm̄ quātū ad meū at
tinet cōmodum multo mallem p ſin
gulos dies certis horis (q̄ntū bene
moderatis monaſterijs conſtitutū

ē) aliqd̄ opari maīb': et certas ho
ras habere ad legēdū et orandū: ā
aliqd̄ de diuinis litteris agēdum li-
beras: q3 tumultuoſiſſimas pplexi
tates alienar curar pati de nego-
cijs ſpūalibus vel ſecularib': vel ī-
dagando de immundis vel interuei
endo vel p̄cipiendo. Scdm op9 ſpū
ale qd̄ ī bonū oñe redūdat ē op9 p̄-
dicatōis: q̄ fructus aīar pcurat'.
z iō dic. pme Cor. ix. Dñs ordina
uit ijs q̄ euāgeliū ānunciant vt d̄
euāgelio viuant. nec debet h refer-
ri tantū ad illos q̄ hñt autoritatem
p̄dicādi: ſic ſūt p̄lati. ſz etiam ad il-
los q̄ q̄litercūq3 p̄dicāt ex cōmiſſio-
ne p̄lator. q2 ſtipēdia nō dāt' et de
bēt' poteſtati ſed opi et labori. vt di
cit' ſcd̄e ad Timo. ſcd̄o. laborātem
agricolā oportz pmū de fructib' ac
cipe glo. ſcz p̄dicatorē q̄ ī agro ec-
cleſie / ligone v̄bi / excolit corda au-
ditor. nec tātū illi q̄ p̄dicāt pñt d̄
euāgelio viuē. ſz etiā illi q̄ eis miſ-
trāt ad h officiū coopātes: qd̄ ptz
ad Ro. xv. Sed ſpūaliū eor ptici-
pes fcti ſūt gētiles: debēt etiā ī car-
nalibus miſtrare eis. glo. eor ſcz
iudeorū q̄ miſerunt p̄dicatores ab
Hieroſolimis. vñ etiā illi q̄ p̄dica
tores mittūt pñt de fructu euāgelij
viuē. Terciū opus ſpūale qd̄ cedit
ī bonū oñe ſūt orationes: q̄ fiunt ī
horis canonicis ad ſalutem eccie vt
auitat' ira dei a populo. Ezech. xiij.
Non oppoſuiſtis vos mur pro do-
mo iſrael vt ſtaretis in p̄lio in die
domi. glo. p̄cib' dimicātes: et diuine
ſētētie reſiſtētes. Et ideo dicit' pme
Cor. ix. q2 q̄ altario deſeruiūt cū al
tario pticipāt. et de his duob' opi
b' dicit Aug. ī li. d̄ opib' monach
or. Si euāgeliſte ſunt: fateor hñt
poteſtatē ſcz viuēdi de ſūptib' eccē
fideliū. q2 de hoc loqtur. ſi miſtri al
taris diſpēſatores ſacmētor ſunt.
vñ iſta ſibi nō arrogant: ſz vēdicāt
poteſtatem. Quartū op9 ſpiritu-

ale qͦ rđūdat ī bonū3 cōmune: eſt
elucidatio ſacre ſcripture. Qui em̄
elucidatōi ſacre ſcripture vacant
ad alios inſtruendꝫ / pn̄t ꝺ hoc ope
ſpūali viuere. pͥma ad Timo. v. q̇
bene p̄ſūt p̄ſbpteri / duplici honore
digni habeātur. maxime aūt q̇ labo
rāt ī v̄bo ⁊ doctrina. glo. vt eis ſpi
ritualit̄ obediāt et exteriora mini-
ſtrant. q̇ laborāt ī v̄bo glo. id ē / ex
hortatōe fidelīū ſciētiū: ⁊ doctrina /
neſciētiū. Et h̄ plani9 dicit Hiero.
ad vigilantiū hec in iudea vſq3 ho
die pſeuerat cōſuetudo: nō ſolū a-
pud nos ſ3 etiā apud hebreos: vt
q̇ ī lege dn̄i meditāt² die ac nocte:
p̄re3 nō h̄ēāt ī tra niſi ſolū deū et ſy
nagogā totiꝰ orbis foueant² mi-
ſterijs. Pt3 gͦ: ꝙ illi q̇ predictis
opibꝫ ſpūalibꝫ vacāt nō tenēt² ma
nibꝫ laborare. De ijs aūt q̇ vacant
ſpūalibꝫ q̄ nō directe ī bonū ꝯn̄e ec
cleſie redūdāt. ſ3 in boᵐ faciētis. ſic̄
oros pͥuate / ieiunia et huiuſmōi /
diſtīguēꝺ. ꝙ ā illi qui in religione
iſtis opibꝫ occupāt² hn̄t ī ſeclo vn̄
viuerent ſine labore manuū: ā nō.
ſi ſint tales cū ad religionē veiunt:
nō tenēt² maībꝫ laborare. Vn̄ Au.
in li. ꝺ opibꝫ monachoꝝ. ſic dicit.
Si h̄ēant aliqd in h̄ ſeculo q̄ facile
ſine opificō ſuſtētarēt vita3 ſuā: ꝙ
ꝯuſi ad deū īdigētibꝫ diſpertiti ſūt
⁊c̄. credēda ē eoꝝ īfirmitas ⁊ ferē-
da. ſolēt em̄ tales lāguidiꝰ educati
laborem corpale3 ſuſtinere nō poſ-
ſe. Si aūt ī ſeclo opifices fuerūt ⁊ ꝺ
labore manuū viuētes ſt̄: ex dupli-
ci cauſa veientes ad monaſteiu3 la-
borare recuſant. Vno mō ex pigri
cia opandi volētes in ocio viuē: et
tales peccant. et hoc eſt qͦ Aug.
dicit in predicto libro. Plerūq3 ve
niunt ad profeſſionē ſeruitutis dei
ex profeſſione ſeruili: ⁊ vita ruſtica
na / et opifica exercitatione / et ple-
beio labore. Et poſtea ſudit ergo ta
les ſi non operantur / de infirmita-
te corporis excuſaī nō pn̄t. p̄terite
q̇ppe vite cōſuetudine ꝯuīcūt². Et
īterponit: nō appar3: vtꝝ ex ꝓpo-
ſito ſuitutis dei / an vitā laborioſa3
⁊ īopē fugiētes ad monaſteria ve-
nerit. Alio mō īntermittunt aliq̇ o-
pꝰ manuale ex ītentōne diui amo-
ris: q̄ ad opꝰ ꝯtemplatōis ꝯtinue
ſbleuāt²: tales cū ſpū dei agāt² nō pec
cāt. ꝙ vbi ſpūs dn̄i ibi libertas. Vn̄
Gre. dic. ſr̄ Ezech. Cōtēplatiua vi
ta ē charitatē dei ⁊ ꝓximi toto cor-
de retinē: ab exteriori ope q̇eſcē: ſo
lo deſiderio ꝯditoris īherere: vt ni-
hil iam agere libeat. Et hoc idē ha
betur in gloſa quadā Gene. xxiij.
confirmatus eſt ager ⁊ cetera. Cō
templatiua vita a cunctiſ actioni-
bus funditꝰ diuidit². Et h̄ ē etiam
qͦ h̄ēt² Mat. vj. ī glo. ſr̄ illud. Cōſi
derate volatilia celi. Sācti viri aui-
bꝫ ꝯpant² ꝙ celū petūt: ⁊ q̇dā ita r-
moti a mūdo vt iā ī tris nihil agāt:
nihil laborāt. ſ3 ſola ꝯtēplatōe iā ī
celo degūt. ¶ Ad. j. gͦ dn̄ꝺ: ꝙ gloſa
illa aſſuit² ab Auguſ. ī li. de opibꝫ
monachoꝝ. q̇ libꝝ illu3 ſcripſit ꝯt̄
q̄ſdā monachoſ: q̇ dicebāt ꝙ nō li-
ceret ſuos dei maībꝫ opai. Et h̄ qͦ
dicit Apoſtolꝰ q̇ nō vult opari nō
mādue3: exponebāt ꝺ ope ſpūali:
quā Aug. ī li. ſuo mltipliciт ꝓbat.
Vn̄ dn̄ꝺ: ꝙ illud Apoſtoli q̇ nō la-
borat nō māducet. ⁊c̄. ꝺ ope manu-
ali ītelligat². nō tn̄ ſeq̇t² ꝙ ad hu-
iuſmodi p̄cepti impletōnē om̄s te-
neāt². ꝙ ipē nō tenebat². vn̄ p̄mi-
ſit q̄ſi nō habuerimꝰ ptate3 ſc3 ſū-
ptus accipiēdi ⁊ viuēdi ſine labore
manuum. vnde patet ꝙ gloſa illa
non eſt ad propoſitum Ad ſcꝺm
dicendum: ꝙ in omnibus operibꝫ
que tangit obiectio diſtinguendū
eſt: vel quia poſſunt eſſe publica o-
pera vel priuata. intelligit enim de
orationibus in canticis priuatis.
non de ijs q̇ cantantur in eccleſia
ſolēniter: qͦ patet ex hoc. ꝙ Dio-

nyſius dicit: ꝙ poſſunt ſiꝰ q̄ maībꝰ
opantur d̄ina cantica cantare: qđ
nō eſſet conueniēs ſi đ horis cano-
nicis diceretur vel intelligeret. Si-
militer qđ dicit de lectionibus · lo-
qᵗ de illis q̄ vacant lectōni ad vtili
tatem ⁊ ꝓpriam conſolationez tm̄·
ſicꝰ in monaſterijs monachi faciūt·
non aūt de illis quorū vita ſtudio
ſcripturaꝝ deputatur / ad ſuā et ali
oꝝ inſtructionem · non ē em̄ dubi-
um quin p̱ laborē manuū ſtudiuz
impeditur · Similiter qđ dicitur de
pręedicatione / ītelligendū ē de illis
qui nō publice p̄dicant ꝫ aliq̄ v̄ba
ędificatoria (ad ſe hominibꝰ veni-
entibus) loquūtᵘ · ſicꝰ patres ſācti
in heremo cōſueuerunt facere: et hꝰ
patet ex ip̄is verbis ſ̄ iductis · Vn̄
etiā dicit ſi ſermo erogandus ē ⁊c̄ ·
qꝛ ibi dicit glo · p̄me Coꝝ · ij · ſuper
illud ſermo meus et p̄dicatō mea ·
Sermo eſt qui p̄uatim fiebat / ꝫ p̄
dicatio q̄ fiebat in ɔni. ¶ Ad tᵉcium
dicendū: ꝙ decretū loqᵗᵘ de clericis
q̄bus non ſufficiunt oblationes ⁊
elemoſynę q̄ eis a fidelibꝰ fiunt: vꝰ
ęcclesię facultates · Eadem em̄ ratō
ē đ illis q̄ viuūt de facultatibꝰ ęccle
ſię: ⁊ đ illis q̄ viuūt p̱ticulariter de
elemoſynis · qꝛ facultates ęcclęsię
elēoſynę ſūt: ⁊ ad ſuſtētatōz pau-
peꝝ dātᵘ · Vn̄ dicit glo · ſꝛ illđ Eſai·
iij · Rapina paupis ī domo veſtra·
in domibꝰ p̄ncipū rapina paupm
ē: dū ęcclesię opes ſibi theſaurizāt:
et in delicijs abutuntur q̄ ad ſuſtē-
tationē dantᵘ paupeꝝ · Et hoc etiā
habetur · xvj · q · j · ca · ſi · propter
quod · etiam dicitur · j · q · ij · capi ·
ſacerdos · ꝙ ſacerdos cui diſpenſa-
tōnis cura commiſſa ē / nō ſolū ſi-
ne cupiditate ꝫ etiā cū laude pieta-
tis accipit a populo diſpenſanda:
⁊ fidelitᵉ diſpēſat accepta · q̄ oīa ſua
aut reliquit parentibꝰ aut diſtri-
buit pauperibꝰ: aut ęccę rebus ad
iūxit · et ſe ī numeꝝ et vitā paupeꝝ

paup̱tatiꝰ amore conſtituit: vt vn̄
paup̱ibus ſummiſtrat: hn̄s tn̄ et·
ip̄e tanq̄ꝫ paup̱ voluntariꝰ viuat·
⁊ ſic patet ꝙ clerici q̄ de ęccę rebuſ
viuūt eādez rationē vtēdi eis hn̄t:
ſicꝰ illi q̄ facultatibꝰ carētes đ elemo
ſynis ſibi datis viuūt. Ad · iiij · dđ:
ꝙ glo · illa nō imponit nc̄itatez ijs
q̄ ſua rliq̄rūt vt maībꝰ opentᵘ · ſed
oſtēdit q̄ddā bonū qđ poſſunt: qui
ſua reliq̄rūt · ſcꝫ vt ex manuū labo-
re acq̄rant vn̄ ſibi ꝓuideāt: et alijs
elemoſynā faciāt · nec tn̄ ꝓpter hoc
excludūtᵘ quin etiaz benefaciant / ſi
manibꝰ nō laborantes ſpūalibus
elemoſynis vacent que ſūt corpa-
libꝰ potiores. ¶ Ad · v · dicēdum: ꝙ
illius rationis p̄ma falſa ē · nō em̄
q̄ frāgit ſtatutuz ꝓpter hꝰ ē hereti-
cus · niſi forte credat ꝓptᵉ hoc nō eē
obędiēdū · Vn̄ in canone · et decre ·
dꝛ · Qui Romanē ęcclesię p̄uilegiuz
ab ipſo ſūmo omniū ęccaꝝ capite
traditum auferre conātᵘ · hi ꝓcul-
dubio in heresim labuntᵘ · p̄uilegiū
aūt p̄dictū ɔſiſtit in hꝰ ꝙ ei debet ab
oībꝰ chriſtianis obediri · Similꝫ
etiā minoꝛ falſa eſt · nō ē em̄ coñ ſta
tutuz ęccę ꝙ aliq̄s mēdicet vel ī ſta
tū ęgeſtatis ſe ponat · ꝫ hꝰ ē ɔtᵉ ſta-
tutuz ſi ab eis q̄ facultates ęccę poſ
ſidēt eoꝝ neceſſitatibꝰ nō ꝓuidēt ·
Vn̄ hec ſūt verba capituli īducti p̄
ſidentibus declaranda ex q̄bꝰ ſcꝫ re
bꝰ ęccę ep̄i et diſpēſatores eoꝝ: oī-
bꝰ cōmuni vita degere volentibꝰ mi-
niſtrare cūcta nc̄aria ꝓūt meliꝰ po
tuerit: vt nē̄o ī eis ęgēs inueniatᵘ
¶ Ad · vj · dn̄đ: ꝙ illi q̄ cūcta reliq̄-
rūt nihil ſibi obſeruātes nec mani
bꝰ opātes: nec ꝓptᵉ hꝰ diſcrimī ſe ex
ponūt · qꝛ donatio fideliū tāta ꝓba
bilitᵉ ęſtimatᵘ et expimēto diſcitᵘ · ꝙ
eis in neceſſarijs prouidet · nec eti-
am ipſi tentant deum · qꝛ ip̄e ꝓmi-
ſit monendo alias eis ī neceſſitati-
bus ꝓuidere: vt patꝫ Mat · vj · ⁊ q̄
dā glo · dicit Luce · x · tanta pręedica

tori debet eē fiducia in deo vt p̄ñtis
vitę ſūpt9 etſi non ꝓuideat: ſibi tñ
nō defutura certiſſime ſciat: ne duz
occupat᷑ mēs ad tp̄alia min9 p̄di-
cet ęterna. Similit̄ ſi aliq̄s eſſꝫ iter
armatos q̄ euz defenderent: et aliq̄
cauſa arma deponeret / non tētaret
deū. ſi aūt eēt ſol9 videretur tentare
deū niſi forte īteriori ſpiratione ſe-
curus eſſꝫ de dīuino auxilio. ſic̄ beat9
Martinus dixit. Ego ſigno crucis
nō clipeo ⁊c̄. Similit̄ videt̄ eē dei tē-
tatio ſi aliq̄s inter infideles vl̄ ho-
mines īhoſpitabiles: d̄ neceſſariis
vict9 ſibi nō ꝓuideret. Vñ di. glo.
Luce. xxij. ſup illud. q̄ hꝫ ſacculuz
tollat ⁊c̄. In ĳs v̄bis dat exēplum
vt nō unq̄ȝ cauſa inſtāte q̄dā de nr̄i
ꝓpoſiti rigore ſine culpę promiſſio
ne ītermittere poſſum9. v̄bi ḡtia.
ſi ꝑ inhoſpitabiles regiones iter fa
cim9 / plura viatica licet procurare
q̄m domi habeamus. licet tñ aliqui
ī d̄ſerto ſine labore manuū ſuſtēta-
ti ſūt: pane dīuinit9 miſſo vt ī vitis
patrū legit̄. ſed p̄uilegia paucorū
nō faciūt legē cōmunē. Ad. vĳ. di-
cēd̄: q̄ Apoſtol9 laborauit cuꝫ poſſꝫ
d̄ euangelio viuere et fuit ſupero-
gās: vt patꝫ p̄me Corinth. ix. Et
iō alĳ p̄dicatores nō tenēt᷑ eum in
hac vita imitari. Sciēd̄ tamē q̄ ali
q̄ndo p̄dicator bñfacerꝫ nō accipiē-
do ſūpt9 ab ĳs q̄b9 p̄dicat. ſꝫ d̄ la-
bore viuēdo in caſibus illis: ſcꝫ ī q̄-
b9 Apoſtolus laborabat: ſcꝫ ne ſcā
dalizarꝫ illos q̄b9 p̄dicabat: q̄ ꝓpt̄
auariciaꝫ dare ſūpt9 ḡuabant᷑. Et
hanc cauſam ponit ad Theſſa. ĳ.
Nocte ac die laborantes ne quem
vr̄m ḡuaremus. Itē vt ſuo exēplo
alĳ ab ocio retraherēt̄. Vñ ibidem
ſb̄dit n̄ q̄i nos nō habuerim9 p̄tatē.
ſꝫ noſmetip̄os formā daremus vo-
bis ad imitād̄ nos. Itē ad rep̄mē
dū rapacitatē pſeudo Apoſtoloꝝ.
Vñ dic. ſcd̄e. Coꝝ. xj. q̄d aūt facio:
⁊ faciā: vt amputē occaſionē eoꝝ:

q̄ volūt occaſionē ī q̄ gloriāt᷑ ne ta-
les īueniāt᷑ ſic̄ et vos. aliter autem
malefacerent p̄dicatores ſi labori-
b9 manuū ſe implicarent: ſcꝫ ſi ꝑ la
borem a p̄dicatōe r̄traherēt̄. Vnde
glo. Luce. x. Cauēduz eſt p̄dicato
ri ne dum occupat᷑ mēs ad tp̄alia:
min9 p̄dicet ęterna. Ideo dicit Au.
in ſepedicto libro q̄ Apoſtol9 duz
eſſet Athenis: vbi oportebat eum
quotidie p̄dicare / nō op̄abat᷑ ma-
nib9: ſic̄ poſtea veniens Corinthū
vbi iudeis p̄dicabat ſola die ſab-
bati. Predicatorib9 eñ nō ſolū ne
ceſſarium ē vt habeant tp̄us liberꝫ
ab occupationib9 in quo p̄dicent:
ſꝫ etiā in quo ſtudeant cuꝫ non ha-
beant ſcientiā ex infuſione ſic̄ Apo
ſtoli. ſꝫ continuo ſtudio. Vnde di.
Greg. in paſtorali exponens illud
Exodi. xxv. Vectes ſꝑ erūt ī circu-
lis ⁊c̄. Vectes ſemper erunt in cir-
culis. quia nimiruꝫ neceſſe eſt vt q̄
ad officium p̄dicationis excubāt:
a ſacrę lectōis ſtudio nō recedāt.
¶ Ad viĳ. dicend̄: q̄ ꝑ actionē nō
ſoluꝫ intelligit᷑ opus manuale: ſꝫ
omnia q̄ ad actiuam vitaꝫ ꝑtinēt.
ſolicitudo autem quę req̄rit᷑ a prę
dicatorib9: circa eos q̄b9 predicant
ad actiuam vitam ꝑtinꝫ. ¶ Reſpō-
ſiones in contrariuꝫ concedo: et cū
vltra inducitur preter intentionē.
glo. eniꝫ dicit ſecularia negocia eē
quę fiunt cauſa pecunię colligendę
ſine ope manuali: ſicut per merca-
tionem et huiuſmodi: a quibus ſe
debent ſerui dei penitus abſtinere.

Quodlibetū xĳ .j. q.

Quęſitum eſt de rebus
quę ſunt ſupra homi-
nē: et de rebus huma
nis. Circa p͞ᵐ q̄ſitū ē
de deo q̄ñtū ad ſuū eē:
q̄ñtuꝫ ad ſua potentiā: et q̄ñtuꝫ ad
eius predeſtinationem. Circa pri-
mum quęſitum eſt. Vtrum in deo
ſit tantū vnum eſſe ſcilicꝫ eſſentia-

le: vel ꝑter iſtud ſit etiã in deo eē ꝑ-
ſonale. Et videt᷑ ꝙ ſic. qꝛ aliud eſt
p̄rē eē: aliud filiū / aliud ſpūm ſan-
ctū / ſcꝫ eſſe ꝑſonale. ſꝫ eſſe eſſenti-
ale nō ē aliud ⁊ aliud ¶ Pꝛe. ꝓpri-
uꝫ forme ē ꝙ det eē. ſꝫ ī diuinis ſūt
tres proprietates perſonales: que
obtinent vicem forme. ergo ¶ Cō-
tra: Auguſtin9 dicit ꝙ ī diuinis ſit
tm̄ vnū eſſe ¶ Reſpōſio dicenduꝫ:
ꝙ veritas fidei habꝫ ꝙ in diuinis ſo-
luꝫ ē diſtinctō q̄ eſt ſm̄ relatōnes
oppoſitas: relatio aūt ſic̄ ⁊ q̄libꝫ for
ma habꝫ eē ex cōꝑatōne ad aliud
cui ineſt. vn̄ eſſe filiationis ē ꝑ cō-
ꝑationē ad ſbiectū cui ineſt. relatō
aūt in diuinis non diſtinguit᷑ ab eo
cui ineſt ip̄a res q̄ refert᷑. ſꝫ diſtin-
guit᷑ ſolū ex ꝑte eius cui opponit᷑.
et ex hac ꝑte nō ꝯſiderat᷑ eſſe rela-
tionis. ſꝫ diſtinctio et oppoſitio ei9.
et ideo eſt in deo vnū tm̄ eſſe ſcꝫ eēn
tiale ¶ Ad p̄mū g° dn̄d: ꝙ eſſe du-
pliciť dr̄: qn̄qꝫ em̄ ideꝫ ē qđ actus
entis. qn̄qꝫ aūt deſignat cōpoſitōꝫ
enūciationis. et ſic ſignificat actuꝫ
intellect9 q̄ mō ītelligit᷑ qn̄ dicit᷑ ꝙ
aliud eſt eē patris: ⁊ aliud filij: nō
p̄mo mō ¶ Ad ſcđm dicēđ: ꝙ ſicut
quelibet forma facit eſſe: ita et pat
nitas facit eſſe: ſcilicet patreꝫ. qui
eſt diuinum eſſe: et facit tm̄ vnum
eſſe inquātuꝫ paternitas facit eē;

·ij· ·q·

Deinde queſituꝫ ē de poten-
tia dei. Et p̄mo vtruꝫ deus
poſſit facere cōtradictoria
eſſe ſimul. ſcđo vtꝝ poſſit facere ī-
finita ī actu ¶ Reſpōdēđ ad p̄mū:
ꝙ nō. ⁊ hoc non importat in deo im
ꝑfectōneꝫ potentie. ſꝫ qꝛ hꝫ nō habꝫ
rationē poſſibilis. nam oīs virtuſ
actiua ꝓducit effectuꝫ ſimileꝫ ſibi.
oīe aūt qđ agit / agit ī quātū ē ens
actu. ergo effectus agētis eſt enſ
actu. quicquid g° repugnat actui
effectus: repugnat potētie actiue:
qđ eſſet ſi ꝯtradictoria ſimul eſſent

¶ Ad ſcđm dicenđ: ꝙ eſſe aliqđ īfi
nituꝫ actu pt̄ ſuſpicari ex p̄mo aſpe
ctu: qđ eſtꝫ impoſſibile. qꝛ equaret᷑
illud eſſe equale deo. ſꝫ hꝫ nō ſeq̄t᷑.
qꝛ ei qđ ē īfinitū oībꝫ modis nō eq̄
tur illud quod ē infinitū vno mō.
dato em̄ ꝙ eſſet ignis infinit9 ſm̄
magnitudinem non adeq̄bit᷑ deo.
qꝛ etſi ſit infinit9 ignis ī qn̄titate:
tn̄ ē quid finitū ſp̄e. deus aūt oībꝫ
modis ē īfinit9. ¶ Cū g° querit᷑ vtꝝ
ſit poſſibile deo facere aliqđ īfinitū
actu: dn̄đ qđ nō. potētie em̄ agen-
tis ꝑ intellectuꝫ repugnat aliquid
dupliciter: vno modo qꝛ repugnat
potentie eius. Alio modo qꝛ repug
nat modo quo agit. primo mō nō
repugnat potentie dei abſolute. qꝛ
non implicat contradictionē. ſed ſi
conſideretur mod9 quo deus agit:
non eſt poſſibile. de9 em̄ agit ꝑ ſuū
intellectum: et per verbum quod ē
formatiuum omniuꝫ. vnde oportet
ꝙ omnia que agit ſint formata. ī-
finituꝫ aūt accipitur ſine mateia et
ſine forma. nam īfinituꝫ tenet ſe ex
parte materie. ſi ergo deus hꝫ age-
ret: ſequeretur ꝙ aliquod op9 dei
eſſet informe: et hoc repugnat ei
per quod agit et modo agendi. qꝛ
ꝑ verbum ſuū omnia agit quo etiã
omnia formantur;

·iij· ·q·

Deinde queſitum eſt de pre-
deſtinatione. Utruꝫ ſit cer
ta. Et videtur ꝙ non. quia
poſſibile eſt predeſtinatuꝫ dānari.
ſicut Petrum ſi ſtatim fuiſſet mor-
tuus quando peccauit chriſtuꝫ ne-
gādo. Si dicas ꝙ predicta locutio
eſt de modo vera de re vero nō. Con
tra: qꝛ hoc habet locū in formis ſe-
parabilibꝫ. ſed hec forma que eſt
predeſtinatō ē inſeparabilis ¶ Rñ
dicendum: ꝙ predeſtinatio ē q̄daꝫ
pars diuine prouidentie. prouidē-
tia aūt dicit᷑ directō āq̄ꝝ ī finē ⁊ hec
p̄ſupponit ſciaꝫ ⁊ volūtatem. ſic er-

go p̄deſtinatō habꝫ certitudinē ex
ꝑte ſtiētię dei q̄ non pt̄ falli et ex ꝑ
te volūtatis dīnę: cui nō pt̄ ꝗs re
ſiſtere ex ꝑte ꝓuidentię q̄ certiſſi
mo modo ducit ad finem cuꝫ domi
nus ſit ſapiētiſſimus. ¶ Ad p̄mum
g° dicendū: ꝙ p̄deſtinatō habꝫ cer
titudinē: et tn̄ nō eſt neceſſariuꝫ p̄
deſtinatuꝫ ſaluari: ſꝫ remanet con
tingens. dictuꝫ ē em̄ ꝙ hꝫ certitu
dinē ex ſcientia: volūtate / ⁊ ꝓuidē
tia / ⁊ nulluꝫ iſtoꝝ cōtingētiā impe
dit. Sciētia nō: qꝛ ſciētia dei ē futu
roꝝ ꝓut ſūt in p̄n̄ti. et ſ̄m hꝫ ſūt de
terminata. Volūtas nō: qꝛ volū
tas dei eſt p̄ncipiū entis. g° non ca
dit ſ̄b ratione ꝯtingentis ſeu cōtin
gentię: vel neceſſitatis. ſꝫ hec efflu
unt et ordinantur ex dei volūtate.
et ſic dei voluntas facit quędaꝫ eſſe
ꝯtingētia p̄parādo cauſas ꝯtingē
tes: illis rebus quas facit eē cōtin
gentes. Et ſimiliter neceſſaias cau
ſas rbus et effectib9 neceſſarijs. et
ſic volūtas dei ſēp impletur. nō tn̄
aliqua nc̄ario eueniūt: ſꝫ eo modo
quo vult ea eſſe: et vult ꝙ ſint cō
tingēter. Prouidētia etiam nō. qꝛ
nō tollit ꝯtingentiā. ¶ Ad ſc̄dm di
cend̄: ꝙ bona ē diſtinctio. ſꝫ ad ob
iectionē de formis dicēd̄: ꝙ alit̄ eſt
de formis realib9. et aliter de p̄dica
tis q̄ important aliq̄d ꝑtinens ad
actum rationis. . qꝛ ī p̄mis ſi ī eis
debeat habere locū talis diſtinctō:
oportet ibi eē ſeꝑatōꝫ in re ⁊ in cō
ſideratione. ī ſc̄dis vero nō req̄rit̄:
ſꝫ oportet ꝙ res illa cadat ſub hac
ꝯſideratione: et ſic dico ꝙ iſte prę
deſtinat9 pt̄ ꝯſiderari: vl̄ vt ī ſe / vel
dīnę cognitioni relatus. et ſic vno
mō attribuit̄ ei ꝙ poſſꝫ dānai: alio
mō non.

·iiij· ·q·

Deinde q̄ſitum ē de fato. Vtꝝ
oia ſ̄bſint fato. ¶ Ad h̄ dicendū:
ꝙ p° oportꝫ ſcire q̄d ſit fatū:
et ſic poſtea faciliter patebit ꝓpoſi
tuꝫ. videm9 aūt multa ꝯtingenter
euenire. et ideo fuit olim dubium:
vtꝝ iſta q̄ variantur ⁊ inordinate
ꝯtingunt / reducāt̄ ad aliquā cau
ſā ordinatā. et qui dicunt ꝙ nō: di
cūt fatū nihil eſſe. vt Tullius dicit.
Quidā dicūt ꝙ in aliq̄ꝫ cauſā ſupe
riorē reducuntur. ⁊ iſti denomina
ueruut fatū a for faris: q̄ſi hec oīa
ſint p̄fata a quadā ſuperiori cauſa.
Sed hoꝝ ē triplex opinio. Quidā
em̄ reduxerunt hāc ī quandam ſe
riem cauſaꝝ quā dicūt fatum. ſicut
ſtoici qui dicūt ꝙ nihil ē q̄d nō ha
beat cauſā: et poſita cauſa neceſſe ē
ponere effectuꝫ. ſi ergo euenit vel ē
talis vel talis effectus / habuit cau
ſā: et hec cauſa aliam cauſam ⁊ ſic
deinceps. ſicut aliq̄s occiſus eſt de
nocte qꝛ exiuit domū: qꝛ ſitiuit / q̄re
hoc? qꝛ ſalſa comedit: et ſic qꝛ ſalſa
comedit ex neceſſitate morit̄ Ariſ.
reſpondet negans duo. Primo qꝛ
nō quicquid fit habet cauſā ſed tm̄
quod fit ꝑ ſe. ꝙ autē ego occidor
me exeunte ē ꝑaccidens. Sc̄do ne
gat ꝙ poſita cauſa ponat̄ effect9:
qꝛ poteſt impediri. et ideo non ſeq̄t̄
ꝙ non ſtet ſeries cauſaruꝫ. Alij re
ducūt hoc ī aliam cauſaꝫ ſcilicet in
corꝑa cęleſtia: ex quoꝝ neceſſitate
dicūt omnia accidere. vnde dicūt ꝙ
fatuꝫ nihil aliud ſit q̄ꝫ vis poſitōis
ſyderuꝫ. hec aūt opinio dupliciter
dicitur eſſe falſa. p̄mo quātum ad
res humanas quę ꝓueniunt ab ī
tellectu qui cuꝫ ſit virtus īcorporea
non ſubiacet actioni alicuius corpo
ris. et ponere animaꝫ ſ̄biacere cor
pori vel virtuti corpoꝝ cęleſtiuꝫ ni
hil aliud eſt q̄m ponere intellectuꝫ
non differre a ſenſu: vt dicit Phūs
in p̄mo de anima in fine. tn̄ ꝑacci
dens ⁊ occaſionaliter ſubditur aīa
cęlo: inquātum intellectus afficit̄
per paſſiones corporis non tamen
ex neceſſitate mouetur ab eo. ſc̄do
quia in rebus naturalibus ꝯtigūt
q̄ non accidunt ex nc̄itate cęli: ſꝫ ꝑ

accidens et non hn̄t cauſaȝ· Aliꝗ re
ducūt om̄ia hec ī cauſā ſupcęleſteȝ
vel ī prouidentiam dei a q̄ ſūt om̄ia
predeterminata et ordinata· et ſm
iſtos fatuȝ erit qdā effectꝰ ꝓuidē-
tię· qꝛ ꝓuidētia nihil aliud ē q̄ꝫ ra-
tio ordinis reꝝ / ꝓut eſt ī mente di-
uina· fatuȝ vero eſt explicatō illius
ordinis ꝓut eſt ī rebꝫ· Unde Boe·
fatuȝ ē immobilis diſpoſitio rbus
mobilibꝫ īherēs· Sic g° accipiēdo
fatuȝ pt̄ dici ꝙ oīa ſbꝫ cīūtur fato·
Unde dicitur Oſee ij· ſup illud nō
vocabit me vltra Baali ꝫ vir meꝰ
qđ idem ē· vtrū (ſcȝ deꝰ) noluit· ꝫ /
qꝛ Baalim nomē erat cuiuſdā gē-
tium· et ideo ſunt vitanda nomina
gētiliū cū quibus nec nomina con-
uenit habere communia· ⁊ iō Aug·
dicit / ſi qs hoc mō ītelligat fatum /
ſuā teneat liguaȝ et corrigat vt nō
dicat fatū ꝫ ꝓuidētia dei; ·v·q·

Deinde queſitū ē de angelis·
⁊ circa hoc queſita ſūt duo·
Primo vtruȝ eſſe angeli ſit
accidēs eiꝰ Et videtᵘ ꝙ non· qꝛ acci
dens intelligitur eſſe alicui p̄exiſtē
ti· Angelus autem nō p̄exiſtit ipſi
eſſe ¶ Cōtrariū dicit Hilariꝰ ¶ Rꝫ
dicēduȝ / ꝙ fuit opinio Auicēnę ꝙ
vnuȝ et ens ſp p̄dicant accidens / ꝫ
aūt non eſt veꝝ· qꝛ vnuȝ ꝓut ꝯuer
titur cū ente ſignificat ſubſtātiam
rei et ſimiliter ens· ſed vnuȝ ꝓut ē
principium numeri ſignificat acci-
dēs· Sciēnduȝ g° ꝙ vnūqđqꝫ qđ ē
in potentia et ī actu / fit actu p ꝫ ꝙ
ꝑticipat actum ſuperioreȝ· p ꝫ aūt
aliqđ maxime fit in actu / qđ ꝑtici-
pat per ſimilitudineȝ p̄mū et puꝝ
actū· p̄mꝰ aūt actꝰ ē eſſe ſubſiſtēs
p ſe· vnde ꝯpletionem vnūqđqꝫ re
cipit p ꝫ ꝙ ꝑticipat eē· Vn̄ eē ē cō
pletiuū oīs formę / qꝛ p ꝫ complet
ꝙ habꝫ eſſe cum ē actu· et ſic nulla
forma ē niſi per eſſe· et ſimiliter di-
co ꝙ eſſe ſubſtātiale rei non ē acci-
dēs / ꝫ actualitas cuiuſlibꝫ formę ſi-

ue ſine materia ſiue cū materia· et
quia eſt completio omniū· inde eſt
ꝙ proprius effectus dei eſt eſſe· et
nulla res cauſabat eē veꝝ / niſi qn-
tum participat oꝑationē diuinā·
et ſic proprie loquendo non eſt ac-
cidens· Et ꝙ Hilarius ita dicit / di-
co ꝙ accidens capitᵘ large ꝓut di-
citur omne quod non eſt pars eēn
tię· et ſic eſt eſſe in rebꝫ creatis· qꝛ
ī ſolo deo eſſe eſt eius eſſentia;

·vj· ·q·

Secundo queſitum eſt· Utrū
diabolus cognoſcat cogitati
ones hominū ¶ Reſpōdenđ /
ꝙ cognoſcere cogitationes cordis
poteſt ꝯtingere dupliciter· in ſe vel
p ſe / et ī aliq̄ effectu· Primo mō ſo-
lius dei eſt Hiere· xvij· Prauuȝ eſt
cor hominis et inſcrutabile· vn̄ nec
angeli ſic eas cognoſcūt· cuius ra-
tio eſt triplex· vna ꝓpter debilitatē
eſſe quod hn̄t eo ꝙ ſunt gradus q̄
aliqđ eſt ens in potentia· et g̃dꝰ q̄
res ſūt in actu· Alia ratio ē· qꝛ qđ ē
in v̄tute alicuius cauſę non poteſt
ꝯgnoſci niſi a cauſa quę nata ē mo
uere illaȝ· voluntateȝ autē mouet
ſolus deus· cuȝ ergo cogitationes
depēdeant a voluntate ſic̄ a ſua cau
ſa / ſolus deus eas cognoſcet· Alia
ratio eſt qꝛ āgeli ea quę ꝯgnoſcūt
naturalitᵉ / cognoſcunt per ſpecies
naturaliter inditas / et hę ſūt ſpēs
rerum naturalium non auteȝ cogi-
tationum· qꝛ hec non reducuntur
ad cauſam naturalē / vel nō ꝑtinēt
ad cognitionē naturaliuȝ· cū p effe
ctuuȝ ꝯgnitionē cognoſcunt cogi-
tationes / ſicut et hō facit· tn̄ et ipſi
ſubtilius cognoſcunt effectꝰ q̄ cau
ſātᵘ ex cogitationibꝫ· nā ſm cogita
tōs huiuſmodi efficitᵘ aliq̄ paſſio /
et per has mouetur cor et per hos
motus ipſi ſubtilius cognoſcūt q̄ꝫ
nos / et ſic cognoſcunt aliquid đ co
gitationibus cordis· Et hoc Au-
guſtinus dicit ī libro de diuinatio-

mib⁹ demonum · licet alibi dicat ꝙ
determinare ī eis talē cognitionē
ſit pſūptuoſum ; ·vij· ·q·
DEinde queſitum ē de celo · et
circa hoc duo fuerunt q̄ſita ·
pmo vtꝝ celū vel mūdus ſit
etn⁹ · ¶ Reſpōdēd ꝙ nō : ſ mūdū
icepiſſe eſſe ē d nūo eoꝝ q̄ cadunt
ſb fide : et nō idigēt demōſtratōe : q̄
cadūt ſb ſimplici voluntate dei · naꝫ
pn̄t eſſe ⁊ nō eſſe · et ex hoc ꝙ ſit nō
inducit aliqua neceſſitas ex parte
dei · dīna aūt boītas q̄ ē finis reꝝ pt
ita eē ſi nō ſit mūd⁹ ſic ſi ſit ; ·viij ·q·
SEcūdo querit · Vtꝝ celuꝫ ſit
aīatuꝫ Reſpōdendū : ꝙ de h
diuiſimode ſenſerūt doc · ecce ·
Hiero · eñ dicit ſup Eccleſiaſticuꝫ
ꝙ ſol ē aīat⁹ · Damaſ · hoc negat ·
Et ſimilit diuiſitas ē apud phōs
Plato eñ et Ariſtoti · ponunt cor-
pa ſupceleſtia eſſe aīata · Anaxa-
goras aūt non · et ideo legit fuiſſe
occiſus · Ego autē dico ſm Auguſ ·
ſup Gene · ad litteram ꝙ nō refert
ad fidem · vtꝝ ſit vel non ſit aīatū ·
vnde hoc nō determinat in Enchi-
ridion · addens ꝙ ſi ponamus cor-
pa ſup celeſtia eē animata · et ideo
erunt in iudicio tres ordines iudi-
candoꝝ · ſcilicet angeloꝝ / hominū /
et animarum · qr ille anime cōpu-
tabuntur cum angelis · et hoc ſen-
ſiſſe videtur ille qui fecit pfationeꝫ
cum dicit : celi celorūq virtutes · et
iō patet quid ſit dicendum ; ·ix· q·
DEinde queſitum eſt de hoīe
quātū ad naturā · et quātuꝫ
ad gratiā · et quātū ad culpā
¶ Circa pmū queſita ſūt tria · pmo
quantum ad aīmā · ſcdo de cogni-
tōe anime · tercio de effectu cogni-
tionis ¶ Circa animā queſita ſunt
duo · pmo vtruꝫ anima pficiat cor-
pus immediate vel mediante cor-
poreitate · Vnde reſpondendū : ꝙ in
nullo corpe eſt niſi vna forma ſbā-
lis · cuius ratio eſt triplex · pma qr
ſi eſſent plures / ſequēs nō eēt for-
ma ſbalis que facit eē ſimpliciter :
ſ ſolū accn̄talis que facit eſſe hoc ·
Item ſi ſit acquiſitio forme ſubſtā-
tialis non erit gn̄atio ſimplex · Itē
qr nō eēt cōpoſituꝫ ex aīa ⁊ corpore
vnuꝫ ſimplicit ſ duo · ⁊ ſic vnuꝫ p
accidens · Si dicat corporeitas for-
ma corporis · corporeitas dupliciter
dicit · qn̄q tres dimēſiones et hec
nō ē forma ſbalis ſ accidens · aliqn̄
dr q̄dā forma ex q̄ pueit tn̄a dimē-
ſio · et hec non ē alia forma ſpecifi-
ca ; ·x· ·q·
SEcdo q̄rit · Vtrum aīa ſit ex
duce ¶ Reſpōdēd : ꝙ Aug ·
hāc q̄ſtionē nō dt'minat ſed
indeterminatā rlīqt li · de eccleſia-
ſticis dogmatib⁹ ſed ille liber nō ē
Auguſtini · ſ Eugaudij alias Ga-
ladij · Gre · etiā ipaꝫ nō vult deter-
minare · Credēdū ē tamē ꝙ nō : ex
vna ratione Phī i li · de aīalib⁹ di-
centis : ꝙ impoſſibile ē ꝙ vtus cor
porea iducat et producat id quod
excedit corpa · vtus aūt ſeminis ē vt⁹
corporea · Alia ratio eſt ex ſeptimo
metaphy · qr eñ q̄dā poſuerunt ꝙ
forme naīales ſūt ex creatōe · cum
eñ materia aeris rcipit formā ig-
nis : ā ibi erat / ⁊ ſic ē latitatō · aut
nō · g° ſic fit de nouo · nō ex aliquo
ſ ex nihilo · g° creat · ſoluit Phi · ꝙ
forma nō fit ſic nec ens vl eſſe hn̄s
p ſe · ſed fit cōpoſitū qr habꝫ eē ſub-
ſiſtens · ſi g° ē aliq̄ forma q̄ p ſe ſb-
ſiſtat / illa hꝫ p ſe fieri · Aīa aūt p ſe
habet eſſe ſubſiſtēs et remanet cor-
rupto corpe : ⁊ ita oportꝫ ꝙ habeat
ſuū eē in fieri ; ·xi· ·q·
DEinde q̄ſituꝫ ē de cognitione
hoīs · Vtꝝ itellect⁹ huān⁹
cognoſcat ſingl'aia Reſpō-
dēd : ꝙ aliqd cognoſcit dupliciter ·
directe : ⁊ idirecte ſcꝫ p rflexioneꝫ ·
Differt aūt itellect⁹ huān⁹ ⁊ dīn⁹ · qr
huān⁹ nō cognoſcit directe ſingu-
lare ſic dīn⁹ · qr cognitio fit p ſimi-

tudineȝ ɔgniti in ɔgnoſcente · et h̄
ē ī intellectu nr̄o ꝑ abſtractionem
a conditionibꝰ indiuiduantibꝰ ꝛ a
materia/ et ideo cū directa cognitio
ſit ꝑ ſpēȝ · gͦ non cognoſcit directe
niſi immateriale · Intellectus autē
dīuꝰ nō cognoſcit ꝑ ſimilitudinem
a re acceptaȝ/ ſꝫ ꝑ extenſionem ſuę
eētię ad res · et hęc ſimilitudo ſci⸗
licet dīna eſſentia in deo ē omīuȝ q̄
ſūt in re exp̄ſſa · et ideo directe cog⸗
noſcit quicq̄d eſt in re et qd̄ ꝑtinet
ad naturaȝ indiuidualeȝ · Sꝫ q̄rēſ
Pbūs ſi ſepatus eſſet ītellectus /
q̊mō ɔgnoſcat q̄ ſūt ī materia/ di⸗
cit ꝙ opꝫ ꝙ hęc ɔgnoſcat ꝑ alia/
ſic̄ et formas ſepatas ɔgnoſcit in⸗
tellectꝰ ɔiūctꝰ materię ꝑ imagina
tionē/ ꝛ alio mō ſcꝫ ꝑ extenſionem
īq̄ntum ɔiūgitᷣ fantaſię q̄ repſētat
ſibi fantaſma et ſic īdirecte cogno⸗
ſcit;

·xij· ·q·

Deinde q̄ſitū ē de effectu ɔg
nitionis/ et p̄mo · Utrum
habitꝰ ſciētię acq̄ſitę r̄ma
neat pꝰ hāc vitaȝ ¶ Reſpōdendū/ ꝙ
circa hoc ē duplex opinio · Quidā
dicūt nō/ ſequētes Auicennā ī · vj ·
metha · et in vj · naturaliū libro di
centē · ꝙ ſpēs acq̄ſitę nō manēt in
ītellectu poſſibili niſi q̄diu actu in⸗
telligit/ qd̄ eſt falſū · naȝ intellectuſ
poſſibilis recipit ſpēs et retinꝫ ſm
ſuū moduȝ · vnde cū ip̄e ſit immobi
lis vtpote immaterialis et incorru
ptibilis / recipit ſpēs intelligibiles
ſm modū ſuū ꝛ nūq̄ inde recedūt/
et ꝙ etiā ſint ibi dū actu non intel⸗
ligit/ ſcꝫ in habitu · et ſic dico ꝙ re⸗
manēt ſiue ī dānatis ſiue ī bonis ·
ſꝫ deſtruuntᷣ hi habituſ ſciētiarum
q̄ntuȝ ad modū ſcientię · ꝙ hic ſep
ītellectꝰ cōuertit ſe ad fantaſmata
ꝓpter corpꝰ · et nō ſoluȝ ꝓpter hoc
fantaſmatibꝰ īdigemꝰ · ſꝫ ad vtēd
bis ſpēbꝰ · ꝛ iſte modꝰ nō erit tūc/
ꝙ non conuitet ſe ad fantaſmata;

·xiij· ·q·

Secūdo q̄ritᷣ · Utrū v̄ba hu
mana habeāt vīᷣ ad mouē
dū bruta ſic̄ ſerpētes · ¶ Re
ſpōdēd/ ꝙ aliq̄d pt̄ habere virtu⸗
tem aliq̄ ꝛ ſm ꝓpriā naturā/ ꝛ ſm
v̄tutē ſuperioris cauſę · verbi grātia/
ꝙ mixtū ex elemētis habeat virtu
teȝ ex materia elemētoꝝ ſm modū
p̄dominantis elementi · aliam ha
bꝫ ex corꝑe cęleſti/ ſicut ꝙ adamas
attrahit ferruȝ/ qd̄ non reduciᷣᵗ ad
virtutē elemētoꝝ · Aliq̄ ergo dicūt
ꝙ non ſolum naturalia corpora/ ſꝫ
artificialia ſortiuntur virtutes ali⸗
quas ex imp̄ſſione corꝑm cęleſtiū/
puta imagines vel figurę ſub certa
ɔſtellatione formatę · Et ſi h̄ eēt ve
rum ſcꝫ ꝙ ſuꝑ artificialia ſit huiuſ⸗
modi v̄tus imp̄ſſa / poſſet etiaȝ dici
ꝙ v̄ba ꝓlata in tꝑe certo et debito
haberēt etiā efficaciaȝ mouēdi · ſꝫ h̄
nō ē veꝝ · naȝ ī rebꝰ naturalibꝰ oīa
q̄ habēt virtutē aliq̄ ex corꝑe cęle⸗
ſti hn̄t illā cōſequētē aliq̄ formaȝ ·
vn̄ nihil agit ad ſpēm niſi ex v̄tute
corꝑis cęleſtis · et ſic ē forma p̀us ī
vnoq̄q̄ q̄ virtus ad talia · remoto
gͦ p̀ori / r̄mouetᷣ poſteiꝰ · ſi igitᷣ hu
iuſmodi v̄tutes attribuātᷣ aliq̄bꝰ ·
oportet ꝙ radicētᷣ ſuꝑ formā aliq̄ ·
formę aᷣt ātificiales nō ſūt niſi figu
rę q̄dā · et iō ſlm̄ ē ꝙ v̄ba et huiuſ⸗
modi v̄tutes aliq̄s hēant ex corꝑe
cęleſti · ſꝫ ſi hn̄t aliq̄ / hāc hn̄t ex ſpi
ritu immūdo q̄ immiſcit ſe v̄bis ho⸗
minū/ vt decipiat ſm Aug · vn̄ āq̄n̄
vtūᷣ v̄bis fabuloſis falſis ꝛ vaīs/
q̄bꝰ ad illudēd hoīes ſe immiſcēt ·
Unde oīā iſta friuola ꝛ ſuꝑſticioſa
ſūt · et imagines aſtronoīcę/ ī q̄bꝰ
etſi nō aſſit aliq̄ exp̄ſſa īuocatio dę
monū tn̄ eſt ibi tacitꝰ q̄dā cōſēſus ·
cū ſi aliq̄s dicat v̄ba dei et facit ſine
inuocatione et fraude/ ſed bona et
diuina intentione nō ē incantatio
ſeu īuocatio ſed oratio · Chriſoſt ·
tamen ſuper Mattheum · ibi dila⸗
tāt philateria ſua et cętera · repre⸗

hendit illos q̄ collo euāgeliū verba ſuſpendunt· cū virtus euāgeliū nō ſit in v̄bis vel figuris lrāʒ· ſʒ ī fide hoīnū dei: q̄ circa ſe gerūt ex deuotione euāgeliū· q̄ btā Cecilia euāgeliūʒ chriſti ſp̄ gerebat ī pectore: ſine tñ additione vł verboʒ vel characteʒ vel aliquoʒ ſuſpectoʒ;

·xiiij· ·q·

Deinde queſitū ē de homine q̄ntū ad g̃tiā· Et circa h̄ req̄rūt tria· p̄mo d̄ ſacm̄tis· ſcd̄o de virtutibꝫ· tercio de officijs· De p̄mo tria ſūt q̄ſita· p̄mo de ſacm̄etis g̃tie· ſcd̄o de effectu ſacm̄entoʒ· t̄cio de vnitate eccleſie· De ſacramētis g̃tie q̄rebāt̄ duo· p̄mo de baptiſmo· ſcd̄o de penitētia· De p̄mo querit̄ Vtʒ aqua habeat virtuteʒ ad emūdatōnē vel vtʒ ꝓpria virtute mūdet: vel ī virtute ɔcomitāte Reſpōdend̄: q̄ duplex ē opinio in huiuſmodi: non ſoluʒ de aq̄ ſʒ de omībꝫ eccleſie ſacramētis· Quidā em̄ dicūt q̄ ſacm̄ta non habēt virtuteʒ vel vim op̄andi in aīaʒ· ſʒ tm̄ extra· et d̄ina virt9 ɔcomitās facit illū effectū· et inducūt exēplum: vt ſit aliq̄s ep̄s q̄ īueſtiat aliquē ad p̄bēdam p̄ annuluʒ· annulus nō eſt cauſa p̄bēde: ſʒ ſignuʒ· Sed h̄ nō ē ſane dictū· q̄ ſic nō eſſent aliq̄ p̄rogatiua ſacm̄entoruʒ noue legis ad vetera· q̄ etiā in illis d̄tus coaſiſtens fidei credentium chriſtū vēturū iuſtificabant· Et ideo dicend̄: q̄ ſacramēta habent in ſe virtutem iuſtificandi· et ad aliq̄s ordinātur effectus ad quos ſunt: ⁊ q̄ non ſolum ſunt ſignū· Vnde Auguſtin9 que tanta vis aq̄ vt corp9 tangat et coꝛ abluat: Sciendum tamē q̄ duplex eſt virtus ſcilicet ꝓpria ⁊ inſtrumentalis: ſicut patet ī ſcriptura ſacra· et ſic ſacramenta habent virtutem inſtrumentalem ad ſpiritualem effectum· q̄ cum ſacramētum adhibetur cuʒ inuocatione diuina efficit hunc effectum: et hoc ē conueniens· q̄ verbuʒ p̄ quod oīa ſacramenta habent virtutem: habuit carnem et fuit verbum dei· ⁊ ſicut caro chriſti habuit virtuteʒ inſtrumentalem ad faciendum miracula propter continuationē et vnionem ad verbum· ita ſacramenta p̄ continuationem et vnionem ad chriſtū crucifixū et paſſū;·xv·q·

Deinde queſitum eſt de penitentia· et p̄imo Vtʒ non habens curam aīaʒ poſſit abſoluere ī foro ɔfeſſionis Reſpondendum q̄ aliud eſt in ſacramento penitentie: et aliud in quibuſdam alijs ſacramentis· naʒ in quibuſdaʒ que habent ordinē poſſunt ex hoc ipſo inducere effectum ſacramenti in omni caſu· ſcilicet in illis ſpeciebus in quibus quod eſt effectus ſacramentoʒ: eſt res exiſtens extra ſacramentuʒ· Vnde ſacerdos degradat9 et excōmunicat9: licʒ peccʒ tñ ɔſec̄t et baptizat· et ſimiliter ep̄s ɔſec̄t9 q̄ ɔfert et imprimit characterē· ī penitētia autē nō imp̄mit̄ character: nec effect9 niſi iuſtificatō penitētis: q̄d nō p̄t fieri niſi p̄ p̄tatē iudicatiuā· nō hn̄s aūt curā aīaʒ nō hʒ hāc p̄tatē;

·xvj· ·q·

Scd̄o vtʒ liceat ī aliq̄ caū reuelare ɔfeſſionē Rn̄ d̄nd̄: q̄ nō nec verbo nec nutu nec aliq̄ ſigno· eſſʒ em̄ ſacrilegiū· nā ita ē in ſacm̄tis noue legis q̄ efficiūt q̄d figurāt· Effect9 aūt penitētie ē occultatō ab oculis dei viuentis· ⁊ hoc occ̄tatō ſignificat̄ p̄ ſecretum ɔfeſſionis· et id̄ ſic̄ ꝓphanaret ſacm̄tuʒ q̄ conficerʒ corp9 et ſāguinē chriſti de alio q̄ʒ de pane et vino· ita eſſʒ reuelās ɔfeſſionē ſacrileg9;·xvij·q·

Tercio vtʒ liceat appetē ep̄atū· Rn̄d̄: q̄ ɔtingit appetē p̄latōnē duplr̄· aut ꝓpt̄ nc̄itatē vrgētem aut non vrgētem· Pri

mo dupliciter / vel qn̄ imponitur a ſuperiori / qn̄ nō inuenit᷑ aliq̄s qui velit onus ꝑlationis ſbire / tali neceſſitate exiſtēte meritoriuꝫ ē appetere · Vn̄ Eſa · vj · Quē mittaꝫ ⁊ q̄s ibit nobis ? reſpōdit · Ecce ego / mitte me · cū aūt dixit ſe indignū · Secūdo mō / qn̄do ſcꝫ nō vrgꝫ nc̄itas / ſic nō licet / q2 non pt̄ carere aut vicio aut iniuſticia / ſi velit ſe minorē preferre maioribꝫ · aut vicio ꝑſūptionis ſi reputet ſe ſufficientem ꝑferri alijs · Chriſ · primat9 eccleſiaſticos appetē non ē iuſtuꝫ nec vtile · ſuper illud · Reges gentium dominant᷑ ;

·xviij ·q·

Deinde queſituꝫ eſt de effectu ſacm̄ētoꝝ · Vtꝝ compaternitas cauſet᷑ ex ꝑambulis ad ſacramētū / puta ex cathecismo et huiuſmodi / et videtur ꝙ ſic · Dicit enim quedā decretalis / ꝙ a ꝑmo pabulo ſalis non pt̄ fieri vxor · g° cōtrahit᷑ ibi compat᷑nitas ¶ Pre · cathecumin9 cenſet᷑ chriſtian9 · ſ3 q̄ dat chriſtianiſmū vē efficit᷑ compater · g° ¶ Reſpōdēd · q̄dā dicūt / ꝙ omia illa ſacm̄ēta ſufficiūt ad cauſādum compat᷑nitatē · q̄dā dicūt ꝙ ſolum ꝯtrahit᷑ quātū ad tria · ſcꝫ ī cathecismo / baptiſmo / et confirmatōe · q2 compat᷑nitas ſimilitudo q̄dā eſt pat᷑nitatis · pr̄nitas aūt nō fit niſi gn̄atione · et ideo ſolū ī illis ſacm̄ētis in q̄bus ē quedā gn̄atio ſpūalis cōtrahitur compat᷑nitas q̄ mr̄imoniuꝫ impedit ¶ Ad ꝑmū g° dicēdum / ꝙ illa non ſūt intelligenda ſingulati · ſ3 ſūt accipiēda collecti ⁊ ſimul · q2 q̄ in oībꝫ iſtis adeſt compr̄ efficit᷑ ¶ Ad · ij · dn̄d / ꝙ cathecumin9 dr̄ chriſtian9 ꝑ fidem et nō ꝑ baptiſmū quē nōdū ſuſcepit · et tn̄ ille dat chriſtianiſmū q̄ dat ſacm̄tū babtiſmi ⁊ efficit᷑ vē cōpr̄ ; xix · q

Deinde queſitum fuit · Vtꝝ ſit vna eccleſia q̄ fuit in ꝑncipio tp̄e apoſtoloꝝ / et q̄ ē mō · Et videt᷑ ꝙ nō · q2 nūc nō vtit᷑ eiſdeꝫ regulis tūc eni̅ ꝑlati ſine auro et argēto ī ſomis ſuis īceſſerunt · g° ¶ Pre / nō legit᷑ ꝙ chriſt9 et apoſtoli tūc habuiſſent caſtra · mō aūt eccleſia hꝫ · g° ¶ Sꝫ ꝯtra / Mat · vltimo · Ecce ego vobiſcū ſū vſq3 ad cōſumationē ſeculi · h̄ aūt nō itelligitur de apoſtolis · q2 oēs mortui ſunt et adhuc ſeculū nō ē ꝯſūmatuꝫ · ergo ¶ Rn̄ dicēd / ꝙ eadē nūo ē ecc̄ia q̄ tūc erat ⁊ nūc ē · q2 eadeꝫ ē fides / ⁊ eadē fidei ſacm̄ēta / eadē autoritas et eadē ꝓfeſſio · Vn̄ dicit Apoſtolus · diuiſus ē chriſtus ? abſit · ¶ Ad · j · g° dicēd / ꝙ vba Mat · tplicit᷑ exponūt᷑ Hila · ⁊ Am · exponūt ſm̄ miſticū ſēſū dicētes · Nolite portare aurū ⁊c̄ id ē nihil ī ſpūalibꝫ miſterijs auro vēdatis / nō duas tunicas id ē nō duplicē aīaꝫ habeatis · Alij exponūt ad litterā ⁊ ē expoſitō Aug · q̄ dicit ꝙ illa vba nō ponūt᷑ ꝑ modū ꝑcepti / ſ3 ꝑmiſſionis · ita ꝙ qui nō ſuat nō peccat · nec q̄ ſuat meli9 facit · vt ſit ſenſus · Nolite portare · id ē qn̄ itis ad ꝑdicādū ne ſolicitemi de expēſis q̄ dant᷑ vobis a ꝑplo / dign9 ē eni̅ mercenari9 mercede ſua · qd̄ iō ꝑmitto ꝙ nō portetis · q2 dign̄ eſtis accipe ab alijs q̄bꝫ ꝑdicatis · Paul9 h̄ nō ſuauit et tn̄ con̄ iuſticiaꝫ ⁊ r̄gulā hāc non fecit ſ3 ſ̄rerogauit · Alia expoſitō ē alioꝝ ſctoꝝ qui dicūt / ꝙ hec ſt̄ dicta ꝑceptiue · ſ3 h̄ ꝑceptū datū ē ad nō ſꝑ ſuādū ſed ad ꝑmā miſſionē · bis eni̅ eos miſit ſcꝫ an̄ paſſioneꝫ iudeis / ⁊ p9 reſurrectōnē gētib9 · In ꝑma dixit eis / ī viā gētiū ne abieritis · In ſcd̄a dixit / docete oēs gētes · in ꝑma mādauit ꝙ ꝑdicta ſuarēt / nō aūt ī ſcd̄a · Et rō h9 ē · q2 ī ꝑma ſolū mittebāt᷑ ad iudeos / apud quos ꝯſuetū erat ꝙ mgr̄i eorum ab eis ſuſtentarentur · et ideo ſine ſcandalo poterant accipere ⁊ vti poteſtate ſibi conceſſa · apud gentiles aūt nō erat cō-

ſuetudo q̄ apud eos non erant pre dicatores · et ideo fuiſſet eis ſcandalum viſū q̄ ꝓ queſtu Apoſtoli · p̄dicarent · et iō Paulus ꝯ preceptū nō ſeruauit in gentibꝫ · et ideo in ſecūda miſſione dn̄s dixit · nūc q̄ habꝫ ſacculum tollat et perā ¶ Ad · ꝯ · dicend̄ : q̄ Auguſtin9 rn̄det in epiſtola ꝯtra donatiſtas ⁊ habet᷑ ſup illud pſ̄ : Quare fremuerūt gē ⁊c̄ · diſtiguit em̄ diuiſa tpa eccleſie · fuit em̄ tpus qn̄ aſtiterunt reges aduerſus chriſtum : et in illo tpe non ſolum nō dabāt fidelibꝫ : ꝫ etiā eos occidebāt · Aliud vero temp9 ē nūc q̄ reges ītelligūt et eruditi ſeruiūt dn̄o nr̄o Jeſu chriſto in timore · ⁊c̄ Et ideo iſto tpe reges ſūt phaſalli eccleſie · et ideo ē alius ſtatus nc̄ et tūc · nō aūt ē alia eccleſia ;

·xix· ·q·

Deinde queſitum eſt de virtutibꝫ · et p̄mo d̄ q̄dam virtute intellectuali / ſcꝫ de veritate · ſecūdo de v̄tutibꝫ moralibꝫ · De veritate queſita ſunt duo · p̄mo de fortitudine veritatis · ſecūdo de confirmatione veritatis que ē ꝑ iuramētuꝫ · Circa p̄muꝫ q̄ſituꝫ ē · vtruꝫ veritas ſit fortior inter vin ū / regē · ⁊ mulierem · Et videt᷑ q̄ vinuꝫ · q̄ maxime immutat hominē · Iteꝫ q̄ rex · q̄ pellit hominē ad id qd̄ ē diffiallimū · ita q̄ ſe exponat periculo mortis · Itē q̄ mulier · q̄ dn̄at᷑ regibꝫ ¶ Sed ꝯtra ē qd̄ · Eſdre dr̄ : q̄ fortior ē veritas ¶ Rn̄ dicend̄ : q̄ hec ē queſtio iuuēibus ꝓpoſita et diſſoluenda in Eſdra · ¶ Sciendū igit᷑ : q̄ ſi cōſiderem9 iſta quattuor ꝯm ſe : ſcꝫ vinum / regem / mulierē · ⁊ veritatem · non ſūt cōpabilia : q̄ nō ſūt eiuſdē gn̄is · tn̄ ſi cōſiderent᷑ ꝑ compatione ad aliquē effectuꝫ : cōcurrunt in vnum et ſic pn̄t compari · hic auteꝫ effectus ī quē concurrunt et conueniunt pt̄ eſſe immutatio cordis humani · Quid g°

iter iſta magis immutet cor homīs videndū ē · Sciendu₃ igit᷑ q̄ immutatiuū homīs quoddā ē corpale et aliud ſpirituale qd̄ ē ī aīa : et hoc ē duplex · ſenſibile et intelligibile · et ītelligibile duplex ſcꝫ · practicu₃ et ſpeculatiuū : iter ea que ꝑtinēt ad immutationē naturalit᷑ : ꝯm diſpoſitōnē corporis excellentius ē vinū qd̄ facit ꝑ talenta loqui · int᷑ ea aūt que ꝑtinēt ad immutādu₃ appetitu₃ ſenſitiū excellentius ē delectatō p̄cipue circa venerea · et ſic mulier ē fortior · Item ī p̄cticis et in rebus humanis q̄ pt̄ homo facere : maximam ptātem hꝫ rex · In ſpeculatiuis ſup̄mū et potiſſimu₃ ē veritas · nunc autē vires corpales ſbꝫiciunt᷑ viribꝫ aīaliū · ⁊ vires aīales ītellectualib9 · p̄ctice ſpeculatiuis · et iō ſimpliat᷑ veritas dignior ē excellentior et fortior ;

·xx· ·q·

Secūdo q̄rit᷑ · vtꝝ accipiēs doctrinā alic9 expimēti ſub iuramēto non cōmuicādi teneat᷑ ſeruare iuramētū · ⁊ videt᷑ q̄ ſic · q̄ ſic obligatus nō debet facere aliq̄d qd̄ v̄git ī detrimētu₃ illi9 q̄ dedit vel q̄ docuit · hoc aūt eēꝫ ſi aliq̄s cōmuicaret · g° ¶ Pre : nō communicare tāle expimētū nō ē puatm̄ ꝫ tn̄e ſalutis · g° cū nō teneat᷑ altei cōmuicare non debꝫ ſic obligat9 cōmuicare ¶ Con̄ : nō cōmuicare ſalubre remediū : ſiue qd̄ cūq̄ꝫ bo̅ ē ꝯt᷑ chaitatē · g° ¶ Rn̄d̄ : aliter ē hic dicēd̄ ſimpliciter : ⁊ alit᷑ ī caſu · ſipliat᷑ loquēdo non tenet᷑ · ꝫ malefacit iuramentū iurādo · iuramētu₃ em̄ non ſolum amittit vim qn̄ iuramētū ē illiatū · ꝫ etiā iurādo ꝑiurat · q̄ iuramētum obligās debet habere iudiciū : iuſticiā / et veritatem · ꝫ etſi iuro qn̄q̄ꝫ aliq̄d qd̄ licꝫ mihi nō facere : puta nō ire ad eccā · ⁊ ꝯ iurare qd̄ licꝫ ſit mihi licitu₃ ꝓ aliquo tpe : nā facere vł dimittere huiuſmodi bonu₃ qd̄ ē ad eccleſiā ire · nō licꝫ mihi tamen iu-

ramtũ iterponẽ et aĩaȝ obligaẽ ad
obſuãd aliqd bonũ nõ faciẽd. qꝛ h
ẽ facere ↄtͣ ſpmiſſãctũ et iõ iuramtuȝ
ↄtͣ oĩe illud qd ẽ de gnẽe bonoruȝ/ ẽ
illicitũ et nõ ſuãdũ. tñ ĩ caſu ſuari
tenetᷣ: puta ſi ille vel alius ſufficiẽs
medicus pñs et patꝰ eſſʒ curare: et
vti illo expimẽto ĩ ſalutẽ corpalẽ.
⁊ ſic ptʒ ſolutõ ad obiecta; .xxij. q

Deinde qſitũ ẽ de ṽtutibꝫ mo
ralibꝫ. ⁊ pͥmo de ṽtutibꝫ ſm
ſe. ſcdo ſpecialitᷣ de quodam
actu iuſticię ſcʒ de reſtitutõe. Circa
pͥm qſitũ ẽ vtꝝ ṽtutes morales ſint
ↄnexę. Et videtᷣ qꝛ nõ: qꝛ acqrunt
ex actibꝫ qui ſunt diuiſi ⁊ diſtincti.
ergo pt acquiri vna virtꝰ ſine alia
Pꝛę: Aug. dicit: nihil contra diui
nam ſententiã dicit: q dicit qꝛ hñs
vnaȝ non habet oĩs. Pꝛę: ṽtutes
habentur ex cõſuetudine quę req-
rit tpus. ergo. Reſpondẽd ſm
oĩs ſanctos: vel ſm plureſ: qꝛ lo-
quẽdo de virtutibus ĩ commui du-
plex ratio aſſignatᷣ a diuerſis: ſm
qꝛ diuiſimode ſũt locuti de ṽtutibꝫ.
Virtutes aũt cardinales duplicitᷣ
accipiũtᷣ ab aliquibꝫ. Quidam eñ
dicũt has virtutes eẽ quoſdã mo-
dos gñales q requirũtᷣ in oĩ virtu
te. puta qꝛ fortitudo ẽ quęcũqꝫ fir-
mitas animi ĩ qbuſcũqꝫ rebꝫ. ⁊ tẽ-
pantia eſt moderãtia animi ĩ oĩbꝫ
rebus ⁊ ſic de aliȷs. et ſm iſtos ne-
ceſſe ẽ qꝛ virtutes ſint ↄnexę. qꝛ iſti
modi gñales requirũtᷣ ĩ oĩ virtu-
te: et ſi aliqd eoꝝ defuerit nõ ẽ ṽtꝰ
aliqua. qꝛ ſi tpantia rectitudinem
non habeat quę eſt iuſticia: vel nõ
habeat animi firmitateȝ quę ẽ for
titudo et ſic de aliȷs/ nõ eſt virtus.
et hũc mod Aug. ponit. iiȷ. de tri.
Et magiſter ĩ. iiȷ. ſententiaꝝ. Aliȷ
aũt accipiũt diſtinctõȝ haꝝ ṽtutũ
ſm detᷣminatas mateias: ſic Ariſ.
et Peripatetici. vñ prudentia ſm
Phm non ẽ recta ratio ĩ oĩbꝫ: ſʒ ſo
lũ in agibilibꝫ. ſimiliter iuſticia nõ
dicit rectitudineȝ circa inquiſitionẽ
omniũ cauſaꝝ. ſʒ tñ circa commu-
tationes et diſtributiones et actõ-
nes habitaſ quę ſũt ad alteꝝ. For
titudo etiaȝ firmitateȝ animi nõ di
cit circa oĩa: ſʒ circa ea in qbꝫ ẽ diffi
cillimũ aĩmũ fortitudinem hẽre: ſic
circa picula q ſũt in bello. Et tpan-
tia nõ ẽ niſi aĩ moderatiua: ſcʒ circa
delectationes guſtus et tactus: q
ſũt maxime delectationes: et nõ in
qbuſcũqꝫ aliȷs ↄcupiſcibilibus ſic
ẽ ſciẽtia vel prudentia. ſic etiã loqñ
do de virtutibus. Virtutes mora-
les ſunt connexę cuius cõnexionis
ratio accipitᷣ ſm Phm ex pte pru-
dentię. qꝛ nulla virtus pt haberi ſi
ne prudẽtia. ⁊ impoſſibile ẽ habere
prudẽtiã ſine moralibꝫ ṽtutibꝫ. cꝰ
rõ ẽ. qꝛ prudẽtia nihil aliud eſt qȝ
recta ratõ agibiliũ. impoſſibile aũt
ẽ rectam ratõȝ habere niſi ex recta
exiſtimatione circa principia. pñ-
cipia aũt agibiliũ ſũt fines virtutũ.
et circa fines virtutuȝ nullus bene
ſe habʒ niſi p habituȝ illius virtu-
tis. ⁊ ſic neceſſe eſt qꝛ prudẽtia ha
beat ſecũ alias ṽtutes morales. ſi-
militer alię nõ pñt eſſe ſine prudẽ-
tia. Poteſt etiaȝ aliquis habere ĩ-
clinatõȝ naturalẽ ad actũ alicuius
virtutis ſine prudẽtia. ⁊ qñtũ ha-
bet maiorem inclinationẽ ſine ha-
bitu virtutis: tanto peiꝰ et plꝰ im-
pediri poteſt ſine prudentia. ſic ptʒ
de illo q habʒ fortitudinẽ naturalẽ
ſine diſcretione ⁊ prudentia. ⁊ ideo
dicit Gre. cęterę virtutes niſi ea q
agunt prudenter agant: virtuteſ
eſſe nequaquã pñt. Eſt aũt alia rõ
ↄnexionis in virtutibuſ gratuitiſ
ꝓpter charitateȝ: ĩ qua connectũtᷣ.
qꝛ qui habet charitatem habʒ oẽs
virtutes gratuitas. ⁊ ſiñ qui habʒ
vnã hʒ charitateȝ. Ad pͥmũ ergo
dñd: qꝛ actus nõ ſũt diuiſi. ſʒ qꝛ nõ
pt eſſe actuſ tpantię ſine actu for-
titudinis: nec fortitudinis ſñ actu

tpantię ⁊c̄· ¶Ad ſcd̄m dicendū: ꝙ
hoc qḋ dicit̄ non ꝓbat̄ ꝑ autorita
tē Biblię ¶Ad· iij· dicendum: ꝙ
non dicunt̄ morales ex conſuetudi
ne ſ3 amore ·ſed dato ꝙ indigeant
tp̄e tn̄ nō hēbit q̄ſ virtutez niſi ſit
prudens; ·xxiij· ·q·

DEinde queſituz eſt ď reſtitu-
tione quę eſt actuſ iuſticię·
et circa h̄ q̄ſita ſūt tria· Pri-
mo de illis qui ꝓpter partes ſūt ex
tra ciuitatem· ſcd̄o de eo q̇ mala fi-
de longe p̄ſcripſit· tercio de eo q̇
aliena conſumpſit· Circa p̄muz q̄-
ritur· vtruz expulſi ꝓpter p̄tes poſ
ſint expetere bona ſua ab illis q̇ ſūt
ī ciuitate manētes Et videt̄ ꝙ nō·
q2 multi de ijs qui ſūt ī ciuitate cul
pā nō habuerūt ad eoꝝ expulſio-
nē· ⁊ ſic puniret̄ aliq̇ ꝓ culpa alio
ruz ¶Prę: expulſi fuerūt coñ p̄tez
eccę et ſic iuſtū ē bellū· g° ⁊ actō eſt
coñ eos iuſta· ⁊ ſic nō ſūt eis dāna
reſtituēda ¶Prę: ſḿ Phm̄ cū mu
tat̄ ordo ciuitatis nō ṙmanet eadē
ciuitas· ſ3 cū mutat̄ dominiū et p̄n
cipat9 mutat̄ ordo· et ſic nō ē amō
eadez ciuitas q̄ p̄us erat· g° ciues
nō tenēt̄ ei ad reſtitutionē ¶Coñ: q̇
ſpoliat̄ a raptore pt̄ recip̄e ⁊ repe-
tere ea q̄ ſt̄ ſibi ablata· g° ⁊ iſti expul
ſi ¶Rn̄duz: ꝙ aut ſūt expulſi iuſte
ſc3 ꝓpter eoꝝ culpā· et ſic non pn̄t
repetere āmiſſa· aut iniuſte id ē ſi-
ne culpa: ⁊ ſine debito ordine iuſti-
cię· et ſic pn̄t repetē· ſi aūt hn̄t ſup̄i-
orē dn̄t ꝑ ſup̄iorē petē ſibi reſtitui·
ſi aūt nō hn̄t ſuperiorē ip̄ſimz pn̄t re-
cuparē ¶Ad· j· g° dn̄ď: ꝙ nō punit̄
aliq̇s ꝓ peccato alteri9 ſ3 ꝓ ſuo· q2
maiores oīa faciūt autoritate et fa
uore p̄pl̄i/ ⁊ ſic populus ī fauēdo fu
it ī culpa ¶Prę: illud ītelligit̄ de pę
na ſpirituali q̄ null9 punit̄ ſine cul
pa ꝓpria· ſ3 nō de corꝑali q̄ frequēt̄
vn9 ꝓ alio punit̄ ¶Ad· ij· dn̄ď: ꝙ
iq̄n̄tū iuſte agūt ſūt ꝓ eccā· iq̄ntuz
iniuſte ſūt p̄ter eccāz ¶Ad· iij· dicēď:
ꝙ ſi ſint eędē ꝑſonę maīfeſtū eſt ꝙ
tenēt̄ ſibi: ſi vero ſunt alię omnino
non tenēt̄; ·xxiiij· ·q·

SEcundo q̄rebat̄ vtꝝ ille qui
mala fide p̄ſcribit teneat̄ ad
reſtitutionez· Et videt̄ ꝙ nō·
q2 lex dicit ꝙ q̇ etiā mala fide p̄ſcri-
bit acq̇rit dominiū ¶Coñ: decretal̄
dicit ꝙ tenet̄: nec acq̇rit dominiū
¶Rn̄ď: ꝙ circa h̄ ē ꝯtraietas iuriſ
canonici et ciuilis· q2 ſḿ ius ciuile
tl̄is p̄ſcriptō tenet· ſ3 ſḿ ius cano-
nicū talis p̄ſcribere non pt̄· ⁊ ratō
ē: q2 alios fines itēdit ciuilis legiſ
lator: ſc3 pacem ſeruare et facere ī-
ter ciues ꝯcordiā: q̄ impediretur ſi
īter ciues p̄ſcriptio nō curreret· q̇-
cūq3 eni̇̄ vellet poſſet venire ⁊ dicere
illud fuit meū q̄cūq3 tp̄e· Finis aūt
iuris canonici tendit ad q̇etez eccę
⁊ ſalutē aīaꝝ· null9 aūt in pctō ſal
uari pt̄ nec penitere ď damno alie-
no niſi recōpēſet· Et iō dicenď: ꝙ ſi
q̇s p̄ſcribat bona fide poſſidēda nō
tenet̄ ad reſtitutionē· etiamſi ſciat
alienum fuiſſe poſt p̄ſcriptionē· q2
lex pt̄ aliquē ꝓ pctō et negligētia
p̄uare iure ſuo· et illud alteri dare
et cōcedere· ſ3 qui mala fide p̄ſcribit
tenet̄ emēdare et ſatiſfacere: reddē
do damnū qḋ intulit Ad p̄mū g°
dicenď: ꝙ verū ē ꝙ oīa iura ſūt ad
gubernandū: non aūt ad recipiēď
ſibi: vel ad dādū alijs· et ſiq̄ leges
tales ſunt: tn̄ q2 tyrannicę ſunt nō
abſoluūt a ꝯſciētia· ſ3 a iudiciali fo
ro et violētia; ·xxv· ·q·

TErcio q̄rebat̄· vtꝝ ille qui rē
alienā ꝯſūpſerit teneat̄ ad re
ſtitutōz· Et videt̄ ꝙ nō· q2 il-
le c9 res fuerat non h3 actiōz ī ꝯſū-
ptōne: ītellige ſḿ ius: habet tn̄ in
p̄ſcriptione ¶Contra: iſte mala
fide poſſedit alienū et conſumpſit·
g° ⁊c̄ ¶Reſpondenď: ꝙ tenet̄· C9
rō ē· q2 q̇libet tenet̄ ad faciēď iuſti
ciam alteri· conſiſtit aūt iuſticia in
q̄dam ęqualitate· vnde niſi reinte-

gretur equalitas non pt̄ aliquis eſſe iuſtus. Inequalitas aūt fuit ꝙ cōſumpſit rem non ſuā. et ideo oportet ꝙ reddat. ¶ Ad p̄mū ergo dicend̄: ꝙ licet non habeat actōnē in euȝ q̄ conſūpſit ſm̄ ius ciuile / habȝ tamē ſm̄ ius diuinuȝ: cuius finis ē ſalus animaꝝ. et iō ei r̄pugnat. xxvj. q.

DEinde queſitum fuit de officiis. Et p̄mo de officio expoſitoꝝ ſacre ſcripture. Sc̄do de officio predicatoꝝ. Tercio de officio ꝯfeſſoꝝ. Quarto de officio vicarioruȝ. ¶ Circa p̄mū queſitum ē: vtꝝ oīa que doctores ſc̄ti dixerunt ſint a ſpū ſācto. Et videt̄ ꝙ nō. qꝛ in ſuis dictis ſūt aliqua falſa: nam ī ſuis expoſitionibꝫ q̄nqꝫ diſſonāt. nō pt̄ aūt eē veꝝ quod eſt diſſimile vel diſſonum. qꝛ vtraqꝫ pars cōtradictōis nō pt̄ eſſe vera. ¶ Cōtra: ad eundem ptinet aliquid facē ꝓpt finem. et pducere ad illum fineȝ. ſ; finis ſcripture qui ē a ſpūſancto ē eruditio hominū. hec aūt eruditō hominuȝ nō poteſt eſſe niſi p expoſitōes ſc̄toꝝ. ergo expoſitōes ſāctoꝝ ſūt a ſpūſancto. ¶ R̄ndend̄: ꝙ ab eodeȝ ſpū ſcripture ſunt expoſite et edite: vt dicit̄ p̄me Coꝛ. ij. Spiritalis aut iudicat oīa: et ip̄e a nēīe iudicat̄. ⁊ p̄cipue ad ea que ſūt fidei. qꝛ fides donum dei eſt. ⁊ iō iter p̄tatio ſmonū numerat̄ inter alia dona ſpūſſancti. j. Coꝛ. xij. ¶ Ad p̄mum ergo dicendum: ꝙ gratie gratis date non ſunt habitus. ſ; ſūt q̄dā motus a ſpūſācto. alias ſi eſſent habitus Propheta quādo vellet p donuȝ ꝓphetie reuelationē haberet: qđ falſū eſt. Et ideo de aliquibꝫ occultis reuelandis aliq̄n tāgit̄ mens a ſpūſācto: et aliq̄n nō. ſ; aliq̄ eis occultāt̄. Vn̄ dixit Elizeus. iiij. Reguȝ. iiij. Dn̄s celauit a me. Aliquādo etiā dicūt aliq̄ a ſeipſis ſic̄ patȝ de Nathan q̄ conſuluit Dauid ꝙ edificarȝ templū: poſtea autēȝ a dn̄o rep̄heſus / quaſi retractans ꝓhibuit h̄ ipi Dauid ex pte dei. Hoc tn̄ eſt tenendū ꝙ quicq̄d in ſacra ſcriptura continet̄ veꝝ eſt. alias q̄ contra hoc ſentirȝ eſſet hereticus. Expoſitores aūt in aliis q̄ nō ſūt fidei multa ex ſuo ſenſu dixerunt. et ideo in his potuerunt errare. ſed dicta expoſitorum neceſſitatem nō inducunt. vt neceſſe ſit eis credere. ſed ſoluȝ ſcriptura canonica q̄ in veteri et nouo teſtamēto ē ; xxvij. q.

DEinde q̄ſitū eſt đ p̄dicatoibꝫ. et circa hoc queſita ſunt duo. Primo vtrū aliquis poſſit p̄dicare ꝓpria autoritate: vel alicui liceat p̄dicare ſine licentia p̄lati ſui. Et videtur ꝙ ſic. qꝛ predicare eſt bonum aliquod facere aliis. ſed debemus bonuȝ opari ad omnes ad Galla. vj. ergo. ¶ Pre: dicitur Eccle. xvij. Vnicuiqꝫ mandauit de ꝓximo ſuo. ergo. ¶ Reſpondet̄: ꝙ nullus quātuncūqꝫ magne ſciētie vel q̄ntecunqꝫ ſāctitatis niſi miſſus a deo vel a p̄lato predicare poteſt. qꝛ nulluȝ agens natum eſt agere niſi ſupra debitam materiam. predicatio autem eſt exhortatio et doctrina ſi ſit publica reſpiciens totā eccleſiā. tota autem eccleſia et cauſa publica eccleſie commiſſa eſt prelatis. et iō nullus debet aliquid exercere qđ requirit autoritatem publicaȝ niſi autoritate p̄lati. ¶ Ad. j. ergo dicēd̄: ꝙ cuilibꝫ licet facere bonum ſibi ꝓporcionatum: non auteȝ quodcūqꝫ bonum. ¶ Ad ſc̄dm dicendū: ꝙ mādauit deus monere proximum priuata monitione et familiari ; xxviij. q.

SEcundo vtrum aliq̄s ꝓhibitus a p̄ncipe ſeculari debeat dimittere p̄dicatōȝ. Et dr̄ ꝙ nō. Vn̄ nolite timē eos q̄ occidūt corp᷒: qđ dicit̄ de p̄dicatoribꝫ. ergo timore principū nō đbēt

dimittere ¶ Pre: Actuū. v. dicit᷑.
Deo magiſ oportet obedire q̄3 ho-
minibus. ſed deus precipue prela
tis p̄cepit q̄ p̄dicent. ij. ad Timo.
iiij. Predica verbuz dei. g°. ¶ Con:
Actuū. xiij. q̄ repellitis v̄buz dei ⁊
īdignos ⁊c̄. ¶ Pre: Mat. x. Si vos
p̄ſecuti fuerint in vna ciuitate fugi
te in aliam ¶ R̄ndum: q̄ circa hoc
opus ē duplici diſtinctōe. q̄ q̄n̄do
aliquis ꝓhibet᷑ p̄dicare/ vel ꝓhibe
t᷑ ſolū a tyrāno/ vl̄ ſimul a tyrāno
⁊ ꝑplo. Si p̄mo modo ſic q̄ de mul
titudine ſint aliqui qui audire vo-
lunt/ nō ē dimittenda p̄dicatio q̄n̄-
uiſ ſit moderāda: quo ad tp̄a et lo-
ca: vt ex timore ad tyrannū nō im
pediatur. et q̄n̄q̄3 tn̄ liceret p̄dicare
occulte p̄ domos ſicut per apoſto-
los legitur factū. Si ſc̄do mō: tūc
debet cedere predicator et fugere ad
alia loca ſ̄m mādatum domini. et
hoc etiam dicit Gre. in dialogo. Q̄
q̄n̄ ſūt omnes mali ⁊ īdurati/ deb3
eis dicere illud Apoſtoli. Quia re-
puliſtis a vobis regnuz dei. ¶ Alia
diſtinctō eſt hic habēda. q̄ p̄dica-
tor ā habet curaz aīaꝝ vel non: aut
p̄dicat ex neceſſitate officij ā ꝓpria
ſponte. Si p̄mo modo ſic non deb3
dimittere gregem: etiam ꝓpter pe-
riculū mortis: dummō poſſit aliq̄d
bonuz facere remanendo cū grege.
Si ſc̄do modo ſic etiam ſi talis poſ
ſit ibi fructificare/ nō tenet᷑ ibi ſta-
re nec ad ponendum aīaz ſuaz: niſi
in caſu. puta ſi aliquis vell3 corrū-
pere fidem. ⁊ tunc vbi fides piclita-
ret᷑/ teneretur aīaz pro fratrib9 po
nere. q̄ hoc eſt in precepto ī tali ca-
ſu. Si aūt non immineret talis ca-
ſus: ſic eſt ī conſilio. q̄ omnia cōſi
lia in caſu ſunt ī p̄cepto ¶ Ad p̄mū
ergo dicendū: q̄ deus p̄cepit p̄dica
re ordinate et eo modo q̄ vtile ē ad
ſalutem aīaꝝ ¶ Ad ſc̄m dicendū:
q̄ non eſt aliq̄d dimittendū q̄d fit
ſ̄m deuz timore mortis. q̄ ſi aliq̄s
ſine cauſa et ſine nc̄itate ſe ingerat
ad p̄iculum nō ē ſapiēs ¶ Ad. iij.
dn̄d: q̄ falſū ē. Nam ſ̄m Auguſ.
Aliq̄n̄ imp̄ator peccat p̄cipiēdo q̄
deuotius implens non peccat obe-
diendo: maxime ſi militi nō cōſtat
id eſſe peccatum;

·xxix· ·q·

Tercio vtrū liceat p̄dicatorib9
recip̄e elemoſynaſ ab vſura-
rijſ. Et videt᷑ q̄ ſic. j. Corin.
ix. Si nos ſpūalia vobis ſemiam9
¶ Pre: ius naturale h3 q̄ hō viuat d̄
labore ſuo. Dignus ē eīn op̄ai9 ⁊c̄
h̄ eīn conceſſuz ē hōi a creatore. In
ſudore vultus. ⁊c̄ Gene. iij. ¶ Cō-
tra: vſurarij nihil hn̄t niſi q̄d ē ali
enum ¶ R̄nduz: q̄ de rapina/ vſu-
ra/ ⁊ huiuſmodi/ in gn̄ali loquēdo
nō poteſt fieri elemoſyna. Eſa. lxj.
Odio hn̄s rapinaz in holocauſtū.
tn̄ in ſpeciali caſu p̄dicatorib9 q̄ p̄-
dicant vſurarijs et monent eos re-
ſtituere licitū ē accip̄e. et hec ē vna
ratio. Alia ē q̄n̄ nō hab3 vn̄ alias
viuat: et in extrema neceſſitate ſūt
oīa communia. et ab oīb9 licet ac-
cip̄e ad ſuſtentationem ⁊ neceſſita
tem;

·xxx· ·q·

Deinde queſituz fuit de officio
confeſſoꝝ. vtꝝ aliquis poſſit
confeſſiones audire de īdul-
gentia dn̄i pape ſine volūtate pro-
prij p̄lati. Et videt᷑ q̄ nō. q̄ q̄libet
tenet᷑ confiteri ꝓprio ſacerdoti. g°.
¶ Prete: papa nulli p̄iudicat. g°
Cōtra: Papa ē ſupra omnes. g°
cui vult ⁊ quātuz vult/ pt̄ commit
tere et indulgere. ¶ Reſpondēdū:
q̄ q̄daz dixerunt q̄ q̄libet ſacerdos
pt̄ abſoluere quenlib3 a q̄cūq̄3 pec-
cato: ⁊ licet nō bn̄ faciat abſoluen-
do/ tamē abſolut9 ē. Et ratio hoꝝ
fuit. q̄ ſimul dat᷑ p̄ſbytero ī ſua or
dinatione poteſtas ꝯſecrandi cor-
p9 chriſti/ ⁊ p̄tas clauiuz. et iō ſic̄
pt̄ ꝯſecrare quālib3 hoſtiam/ ita et
pt̄ abſoluere quēlib3. S3 h̄ ē erro-
neum. q̄ null9 pt̄ abſoluere ꝓpria

autoritate/niſi euꝫ q̄ eſt aliq̄ mō ſi
bi ſubdit9 · qꝛ act9 fiunt ī materia
ꝓpria · et ab eodem a quo talis ha-
bet ſacerdotiū/habꝫ et iudicium an
nexum · et h̄ ſcꝫ iudiciū nō eſt niſi in
ſubditos inferiores · q̄ g° nō hꝫ ſb-
dituꝫ nō pt̄ eū abſoluere · et ſic iu-
riſdictō dat materiā ſacerdoti deter
minatam · Secus aūt eſt de hoſtia
que ē materia determinata · cui g°
nulla arca cōmittit᷑/hꝫ clauē liga
tam vt iuriſte dicunt: ſcꝫ qꝛ nō ha-
bet omnino materiā · Aliȷ̄ dicūt ꝙ
etiā null9 poteſt ſuperiori autorita
te abſoluere ſubditum īferioris p̄-
lati con̄ voluntateꝫ ipſius · puta ꝙ
ſacerdos non pt̄ autoritate epi con̄
volūtateꝫ parochiani aliquem ab
ſoluere · h̄ etiā eſt erroneum · qꝛ ad
abſoluēdū requirit᷑ poteſtas ſacer-
dotis et iuriſdictō · ep̄us aūt habet
immediataꝫ iuriſdictōꝫ in omnes ·
Vn̄ ep̄s pt̄ oēs ꝯfeſſiones audire
etiā con̄ volūtatē parochialis p̄ſby
teri · et ſimiliter etiā ille cui ep̄s cō-
mittit · ⁊ multo magis ſi Papa cō
mittit vl̄ archiep̄s: q̄ hn̄t immedi
atam iuriſdictōeꝫ in oēs ſui archi-
ep̄at9 · niſi ex appellatione vbi nō
poſꝫ alteri dare licentiā vel autori-
tatem audiendi confeſſiones cont̄
volūtateꝫ epi et dioceſani ſuffraga-
nii ¶ Ad · j · dicendum: ꝑ ea q̄ dicta
ſunt · qꝛ ep̄s et papa plus valent
q̄ꝫ ſacerdos ideo ⁊c̄ ¶ Ad · ij · dicend̄:
ꝙ h̄ nō eſt ī p̄iudicium ſꝫ ī auxiliū ·
qꝛ audire confeſſiones nō eſt ſtatu
tum in fauorem ſacerdotum · alias
multuꝫ eſſent īfideles ſerui ſi ꝓpter
honoreꝫ ſacerdotu cōfiteri peccata
eſſꝫ nc̄ariū · ſꝫ h̄ eſt introductuꝫ ī ſa-
lutem aīaꝝ; · xxxj · · q ·

Deinde queſituꝫ fuit de officio
vicarioꝝ · vtꝝ vicarius alicu
ius poſſit vices ſuas cōmittē
alteri · Et videt᷑ qđ ſic · qꝛ effect9 ha
bet virtutem cauſe/⁊ pt̄ in ea que
pt̄ cauſa ¶ Con̄: qꝛ videtur h̄ illi eſſe
contrarium Prouerbioꝝ · xxvij · Dili-
genter agnoſce vultum pecoris tui
¶ Rn̄dum: ꝙ ille q̄ ē ꝯſtitutus vica
rius/nō pt̄ totaꝫ p̄tatē cōmittere:
ſꝫ poteſt ꝑtem · qꝛ ītentio cōmitten
tis eſt vt exequat᷑ ſ͛m ꝙ poteſt cui
cōmittit · et forte talis non pt̄ totū
facere qđ ſibi cōmittitur · et ideo pt̄
aliqđ alteri cōmittere · ¶ Ad p̄mū
g° dicend̄: ꝙ effect9 nō ſemꝑ habꝫ
totaꝫ virtuteꝫ cauſe: niſi eſſꝫ epiſco
pus ¶ Ad · ij · dicend̄: ꝙ h̄ ep̄s ꝑ vi
cariuꝫ ip̄m facit: vt agnoſcat vul-
tum pecoris; · xxxij · q ·

Deinde queſitum fuit de ꝑtinē
tibꝫ ad culpā · Et p̄mo đ pec-
catis · ſcđo đ penis · De p̄mo
queſita ſūt duo · p̄mo de ꝑtinētibꝫ
ad culpā originalem · ſcđo ad cul-
pam actualē · De peccato origina-
li fuit queſitum: vtꝝ traducatur ꝑ
traductionem ſeminis ¶ Rn̄ꝫ ꝙ ſic ·
qꝛ originale peccatum eſt peccatuꝫ
nature et nō attingit ꝑſonam: niſi
īquātuꝫ eſt ſub tali natura: tota aūt
huāna natura ē ſic̄ vn9 hō · vbicū-
q̄ꝫ g° illa natura reꝑitur/ibi ē pec-
catuꝫ nature id ē originale · quemad
mođ ꝑcuſſio hꝫ rōꝫ culpe · nō īquā-
tuꝫ ipſi9 man9: ſꝫ īquātum ē a p̄n-
cipio volūtatis; · xxxiij · · q ·

Deinde q̄rit᷑ de culpa actuali ·
Et p̄mo de peccato cogitatio-
nis duo fuerunt queſita · pri-
mo vtꝝ ꝯſēſus ī delectatōnē ſit pec
catū mortale ¶ Rn̄đ: ꝙ hic nō q̄rit᷑
de ꝯſēſu ī delectatōꝫ act9 · qꝛ h̄ pla-
ne mortale ē · ſꝫ de ꝯſēſu in actū co-
gnitōis · ſic̄ cū aliq̄s cogitat de dele
ctatione fornicationis ⁊ placꝫ ſibi
hec cogitatio et delectat᷑ ī ea · Et ē
duplex cogitatio delectationis: vl̄
ꝓpter ipſam cogitationeꝫ: vel rem
cogitatam · Prima eſt cū quis cogi
tat de delectatōne vl̄ đ bellis regis ·
non ꝓpter regem: ſed ꝓpter ipſam
cogitationem · Secunda eſt cum de
lector cogitans đ amico ꝓpter ip̄m
q̄ fit mihi ꝑ cogitatōꝫ et in cogita-
tione p̄ſēs · ſic g° cogitatio pt̄ co-

gitari vt delectanſ ꝓut cogitatio:
et ſic nō ē peccatum· ſic ſi debeo nar-
rare de fornicatōe et occurrunt pla
ne vie ⁊ delector· ſi autez cogitatio
eſt delectans ꝓpter rem cogitataz/
impoſſibile ē ꝙ h̄ precedat niſi ex a
more fornicationis· ⁊ ideo conſen-
tire in eā ē conſentire in amorem:
et in vſum rei illicite· et ſic eſt pecca
tum mortale; .xxxiiij. ·q·

Sc̄do de ſuſpitione· vtrum
ſit peccatuz mortale· Et vi
det ꝙ ſic· talibus em̄ com-
minat᷑ dn̄s Eſaie· v· Ve q̄ dicitiſ
zc̄· Contra: ſup illud Apoſtoli·
Nolite an̄ tp̄s iudicare / dicit glo·
ꝙ eſt veīale peccatuz. Rn̄d: ꝙ illa
q̄ ſunt mortalia peccata ex genere
motus impfecti / nō ſunt mortalia
peccata ſʒ venialia· Adulterium em̄
eſt peccatuz mortale ſcilicet qn̄ eſt
completa voluntas· non aūt qn̄do
ē incompleta· Nō em̄ q̄libet mot9
concupiſcentie eſt peccatum morta
le· Judicium autē duplex eſt ſcʒ de
rebus ⁊ de pſonis· Judiciuz de rbꝫ
ſemp eſt peccatuz mortale· puta di
cere ꝙ dare elemoſynam ſit malū·
Judicium autez de pſonis qn̄qʒ ſit
falſum· non tamē ſemp ē peccatū:
niſi qn̄ ē omnino temerarium· Vn̄
Aug· in li de ſermone dn̄i ī monte·
Si erramus in iudicō pſonaꝝ / nō
errem9 in iudicio reꝝ· ſʒ qn̄ ex leui
re iudicium ꝓcedit firmum ī corde:
aliqn̄ ē peccatuz mortale· qꝛ eſt cū
contēptu ꝓximi· Suſpicio autē eſt
quid impfectuz in genere iudicij· ⁊
ideo eſt impfectus motus· et ideo
non eſt peccatum mortale ex gn̄e:
q̄uis ſi fiat ex odio erit aliquādo
mortale. Ad pmuz ergo dicendū:
q̄ dicit bonuz malum: et tantuz nō
ſuſpicatur ſed iudicat· et iō peccat;

.xxxv. ·q·

Deinde queſita fuerunt de pec
cato opis tria· Primo vtruz
liceat vti ſortibꝫ maxime ī a-
ptione libroꝝ. Rn̄dū: ꝙ ſors pro-
prie ē iudiciū qd̄ accipit᷑ ex aliquo
ab homine facto ad inq̄rënduz oc
cultū· dico aūt ab homine facto· qꝛ
q̄rere de factis alijs non eſt ſors: ſʒ
aut augurium aut aliquid aliud:
vt qn̄ aliquis cum terra ſicut geo-
mantici: aut cuʒ taxillis / aut veſtu
ciſ / aut in aptione librorum diui-
natur· hec autē fiunt ad tria: aut
ad inq̄rendum voluntatez: aut ad
conſultandum dubiū / aut aliquid
aliud· Et ſic ſumitur triplex ſors·
ſcʒ diuiſoria ꝯſultoria ⁊ diuinatia·
Aliq̄ faciunt haſ ſortes q̄ſi cōmittē
tes fortune· ſicut cū quis non videt᷑
debere ire: cum per manus alteri9
debeat ire: et hoc aliqn̄ eſt vanum:
aliqua intentione rq̄uirendi iudi-
cium alicuius rei· ſic quidaʒ ad inq̄
rendum iudiciuz aſtroꝝ acquirūt·
ſicut Chiromātici qui dicūt qd̄ ſm
motū celi mouet᷑ man9: ⁊ ſic ē pec
catum· Aliqui intendunt ſcire iudi
ciuz diaboli· ſic Nabochodonoſor·
et hoc eſt ſacrilegiū· Aliqui iudici-
um diuini: et ſic non eſt ſemp pec
catum· et ſic ſors diuinatoria quat
tuor habet gradus· ⁊ pmo° aliqn̄
ē leue peccatū· ſc̄do mō peccatuz ē·
ſʒ tercio et quarto non eſt ſēp pec-
catum: ſʒ qn̄ quis nō ex neceſſitate
facit· qꝛ ſic eſt tentare deū ſc̄di Pa-
ralp· xx· Cum ignorem9 quid agē
debeam9 zc̄· vel qn̄ ſine debita deuo
tōe ſic Beda dicit: Actuū pmo· Vel
qn̄ aliquis res ſacras conuertit in
tpales: ſic cum aliq̄s aperit libros
ꝓ tpalibꝫ· vel qn̄ de eo qd̄ eſt ſupra
nos ſcire petit: ſicut cū quis non ꝯ-
cordat cū ſacro collegio· qꝛ hoc ē fa
cere iniuriam Spirituiſancto: qui
firmiter creditur eſſe in eccleſia vel
in collegijs beatoꝝ. Sed in electō-
ne pſtatū ſeclaiū nihil ꝓhibꝫ ſorti-
bꝫ vti: abſqʒ tn̄ ſuſpitōe; .xxxvi. q

Secundo de retentōe ſupfluo-
rum· vtꝝ ille qui nō dat ſup-

ꝼluum qꝺ habet ꝓ deo peccet. Ubi dicit August. ꝙ qui retinet ⁊c̄ sicut supra ī vno quodlibeto de ꝯplexita te vtrum aliqs poſſit eē̄ ꝯplex9;

·xxxvij· ·q·

Deinde queſitū ē de penis. Et primo de pena tꝑali. vtꝝ ali quis religioſuſ expelli debeat ꝓpter peccatū de religione: ſi ſit pa rat9 corrigi et ſuſtinere penā. Re ſpōdet᷑ ꝙ apoſtolus dicit Auferte malū ex vobiſ: modicū em̄ fermētū ⁊c̄. Aufert᷑ aūt aliquis per penaꝫ tempalez vel corꝑalem. ꝑ hoc mani feſtum eſt ꝙ aufert᷑ etiam ille qui vellet penitere quātūcūqꝫ: ſicut ho micida ſuſpenditur: quātūcūqꝫ pe niteat. vel ꝑ penam ſpiritualez. et

ꝭ ecclesia nō facit: niſi quis eſſet cō tumax. Et h9 ratio ē. qꝛ per penaꝫ corꝑalem aufertur aliqꝺ tꝑale qꝺ poteſt recompenſari. ⁊ ideo non de bet religio infligere talem penam qꝫdiu vult corrigi. nam ſicut excō municatio ī eccła, ita expulſio a re ligione. Et ideo dicendum: ꝙ nul lus eſt niſi per contumaciaꝫ expellē d9. ſed alio modo eſt ſequeſtrād9 in carcere vel alio modo;

·xxxviij· ·q·

Secūdo de pena eterna. Utꝝ anima ſeꝑata a corpore natu raliter ab igne corporeo pati at᷑. Reſpōdenꝺ ſicut ſupra in vno quodlibeto videlicet. iij. q. xxiij;

Beati Thome Aquinatis quodlibeta duodecim explicīūt feliciter ꝑ Joannez ſenſenſchmid vrbis Nurmberge ciuē, Induſtrioſū impſſorie artis magiſtꝝ et Andream friſner de Bunſidel impmendorum librorum Correctorez Anno A natiuitate domini. M.CCCC.lxxiiij. decimoſeptimo Calendas Maij

Tametſi hec ſūma (ipſamet teſtāte) maxima ſit atqꝫ accuratiſſima diligētia emendata, nedū in corrigendis diſtinguendis qꝫ ſententijs, ſꝫ et in ſupplen dis plurimoruꝫ exemplariū defectib9, ⁊ recte quotandis (qꝺ admodū neceſſa riuꝫ fuit) autoritatib9: tamē, ne adhuc qꝺ ad vocabuloꝝ originem et ſigni ficationis ꝓprietatē, ⁊ ita ad faciliorē ꝓfundioremqꝫ ītellectū faceret, abeſſet, ſecuti maiorum nr̄oruꝫ veſtigia orthographicam rationez ꝑut fragilitati nr̄e ꝯceſſuꝫ erat obſeruauim9 queādmodum ipſimet maiores nr̄i vt Papirian9, Plinius, Rhemnius, Grillus, Caper. Prob9, Quintilian9, Varro, Aulus Gellius, Donatus, Seruius, Priſcian9, Sergius, Herodian9 et ceteri: ne dū ſūmo ſtudio obſeruarunt, Uerumetiaꝫ in libris ſuis quos de orthogꝑhia magnifice ſcripſerunt obſeruari preceperunt. Siquas igitur lector optime hic dictiones ſecus q̄m vſus habet characterizatas inueneris (qꝺ ꝯtingit maxi me in diphthongādis et aſpirandis vocabulis ī Y greca ī Z ⁊ ij duplici) nō de facili precamur ī detractōnez male correctōis ꝓrumpas: ne prememoratos probatiſſimos viros reprehendens, quū tuā eſtimationez vulgi qꝫ vſū immo verius abuſū eorum autoritati preponere conaris, ipoꝝ autoritate deſpicien dus potius q̄ꝫ imitandus conuincaris;

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

במחנותם רם השוכן אתם ״ שבטי שאריתם ׳
תהא תקוה לאחריתם תפן לברכתם בקריעת ים סוף
ובמכת בכורים שונאיהם להכותם ״ ׳
עזרת אבותינו ״ קרובה ״

אזמאן זמירתיה בכל פועל במספר במשקל
כל לך להעל גדתיה בבן למשוגי
ממי שועל דעת מפקד יופי פעמי נעל ׳
העל המירו כבוד ריע בבעל וזה ללא זרה
פגרו במעל זבחו בחרון אף וננה ונעל חל בערם
חבר והערי תעל ״ ׳ טורח משאם הוגר
לו שאת יושרם להליץ תלוי ראש לשאת מופרם
פן תת לאומים משאת לנטלם לנשאם בכי תשא
את ״ ׳ בכת׳ כי תשא את ראש בני ישר׳
לפקודיהם ונתנו איש כופר נפשו ליי׳ בפקד אותם ולא יהיה
בהם נגף בפקד אותם ״ ונ׳ בכל צרתם לו צר ומלאך פניו
הושיעם באהבתו ובחמלתו הוא גאלם וינטלם וינשאם כל
ימי עולם ״ ונ׳ כפר נפש איש עשרו ורש לא שמע
גערה ״ ונ׳ ידבר עמים תחתינו ולאומים תחת נפשינו ״
ונ׳ אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף להגיד אלם
לאדם ישרו ״ ונ׳ ויחננו ויאמר פדעהו מרדת שחת
מצאתי כופר ״ ונ׳ ואתה יי׳ מגן בעדי כבודי ומרים
ראשי ״

M Theol & Phil 97

אוחיל לו כי מידתו ושיקלו לפי גדלו כל או[...]
רוח פילס בשיקלו ומי בראשית מדד מלא שע[...]
שמי רום תיקן בזרתו מלא כל הררי קדם באצב[...]
משקלו וגבעות עולם תמך בהוד אגודלו גיא וב[...]
עפרה בערדיה הכילו לחולל תכן מיומנת הכין לו
נמצאת כל מידת יעירת עולמו כמלא פ[...]
יד היא רישומו ובקמיע ביד גיבור בזרועו חותמו
ואין לחקור ולקעב רוב מחקרי תעצומו אשר מ[...]
וקצב ושיער במרומו ועל כל מידת כסאו והדומ[...]
מידת בת מלך בכל מעלה באורך ורוח[...]
ועומק וגובה נתעלה כי יש קץ לכל תכלה ואמרה
רחבה לעד לא כלה ״ ׳ מידת עולם כמלא[...]
פיסת יד ומידתה נתונה מימין וזרוע יד מידת עו[...]
במזרת ועד אגודל ומידתה בקיו אשר גדל מידה
עולם נמדדת בשליש אמה ומידתה עולה ונסבה
באלפי אמה במראה המידה אשר ציר ראה מגל[...]
עפה עשרים על עשר אמה ארבעים על עשרים א[...]
ארבעים מעשרים ושמונה מאות אמה וכל העול[...]
כולו בשליש אמה ״ ׳ נמצאת דת במידותי[...]
רחבה וארובה אלפים וארבע מאות בעולם מאר[...]
והיא ניתנת לעולם מרפא וארוכה ובימינה קוצב[...]

ימי ארקיא ובשמי אלה שוקלת עושר וכבוד
רכה׳׳ היא הודיעה כל חביון סתורות׳
יא קיעבה כל מידות ספירות׳ והיא פתחה את כל
ורות׳ והיא שקלה ואצרה כל אוצרות׳ והיא חי
היה מפקד תחתונים׳ והיא נתנה מספר גדודי
לונים׳ והיא שיערה קומת אלפי שנאנים אשר
מה בקומתם משונים׳׳ יש במידת
ם הגדול קומתם׳ יש בחללו של עולם היא הקמת׳
ש במלא כל העולם היא תקומתם׳ ויש לשתי
יסות טסים עולם׳ ויש בטיסה אחת עפים עולם׳
ל אחד ואחר במחנו נעלם׳ ובמחיצתו עג וחש׳
ומם ונאלם׳ עד יתן רשות מלך עולם׳ וחשים
ימליכוהו עם עולם׳ ואז יפתחו לפאר אלהי
לם׳׳ ומשהם מפארים עוד לא שונו׳
בנהר דינור שחים וניתנים׳ ועוד מנו נחעבים
תחדשים כראשונים׳ רון ושבח והלל לא מרגני׳
ופי קשת עם כנת רננים׳ זמר ושיר והוד רנן
נים׳ ושרפים המעולים על כל שנאנים׳ שש
פים בגויים חנונים׳ ממעל ליושב ערבות בכם
נים׳ וליושב על כסא בחילה מנגנים׳ מעוא חן
גנים חם מחננים׳ ויהבו לכל צבא מרום עונים׳

בלי עוד להתמיתנה סלה יסכית תחינה׳ בכל עת ובכל
עונה׳ ויתקיימו ברננה׳׳ על נפשותיהם
יכפרו׳ וחטאתיהם יופרו׳ ובחלק טוב יספרו׳ פארם
הכל יספרו׳ שבח יתנו ויזמורו׳ והודיה לעוד ישוררו׳
עורריהם ימעטו ויחסרו׳ ועל עוארם יגברו וגבי
ובשובע שמחות יחוברו׳׳ קהלם
להתחזק כתעודה׳ בלי עוד למעדה׳ בהקריבם זיד
לעבודה׳ רם עמם היועדה׳ כאהבה וכחמדה׳ כי
בישיבה ובעמידה׳ שמם כחיים התמידה׳ בכל
בילול חמדה׳ לזר בלי לעובדה׳׳

תמיד תהיה לזכרון׳ לחבעלת השרון׳ בפיפור ויתרון לפני

מרום׳׳ קדוש׳׳ הכל יודוך׳׳ יוצר׳׳

אתה

אהבתה עמך׳ בעבירם רדיתה ממי
ממרומך׳ גזרתה להם ימך׳ דיבקתם
כאהב לשמך׳ הם נחלתך ועמך׳ ומתמידים לרוממך׳
זכור ברית נאמך׳ חמול וקרב להם יומך׳׳
טוב נמיתה לאדירים׳ ישקלו בסת כי
כיפורים׳ כופר עון מכפרים׳ לעד יהו משומרים׳
מניין מעות עשרים׳ נתינת עניים ועשירים סמ
סמיכת כל הנספרים׳ עולים בכל עברים׳׳
פקודיהם ושמותם׳ צבאם ורבבותם׳ קומם

במחנותם ...
תהא תק...
ובמכבת בכ...

אומ...

כל לך להעל גרתה בבן למשוי
ממי שועל דעת מפקד יופי פעמי נעל
העל המירו כבוד ריע בבעל וזה ללא זרה
פערו במעל זונחו בחרון אף ונגה וגעל חל בערם
חבר והערי תעל" טורח משאם הוגר
לו שאת יושרם להליץ תלוי ראש לשאת מופרם
פץ תת לאומים משאת" לנטלם לנשאם בבי תשא
את" כבת כי תשא את ראש בני ישר׳
לפקודיהם ונתנו איש כופר נפשו לה׳ בפקד אותם ולא יהיה
בהם נגף בפקד אותם" וכ׳ בכל צרתם לו צר ומלאך פניו
הושיעם באהבתו ובחמלתו הוא גאלם וינטלם וינשאם כל
ימי עולם" וכ׳ כפר נפש איש עושרו ורש לא שמע
גערה" וכ׳ ידבר עמים תחתינו ולאומים תחת נפשינו"
וכ׳ אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף להגיד לאדם
לאדם ישרו" וכ׳ ויחננו ויאמר פדעהו מרדת שחת
מצאתי כופר" וכ׳ ויאתה לו מגן פערי בכורי ומרים
ראשי"

...יקלו לפי גדלו כל אוצר...
...ראשית מדד מלא שער...
...לא כל הררי קדם באצב...
...מך בהוד אגודלו גיא וכ...
...לל תנן מיומנת הכין לו...
נמצאת כל מידת יצירת עולמו כמלא פ...
יד היא רישומו ובקמיע ביד גבור בזרועו חותמו
ואין לחקור ולקעב רוב מחקרי תעצומו אשר מה...
וקעב ושיער במרומו ועל כל מידת כסאו והדומ...
מידת בת מלך בכל מעלה באורך ורוח...
ועומק וגובה נתעלה כי יש קץ לכל תכלה ואמרה
רחבה לעד לא כלה" מידת עולם כמלא...
פיסת יד ומידתה נתונה מימין וזרוע יד מידת עול...
במזרת ועד אגודל ומידתה בקיו אשר גדל מידה...
עולם נמדדת בשליש אמה ומידתה עולה ונסבר...
מאלפי אמה במראה המידה אשר ציר ראה מגל...
עפה עשרים על עשר אמה ארבעים על עשרים א...
ארבעים מעשרים ושמונה מאות אמה וכל העול...
כולו בשליש אמה" נמצאת דת במידותי...
רחבה וארוכה אלפים וארבע מאות בעולם מאר...
והיא נתונה לעולם מרפא וארוכה ובימינה קוצב...

M Theol x Sib 97